DOINA PĂCURARI

DIAGNOSTIC ŞI STRATEGIE ÎN SOCIETĂŢILE COMERCIALE PE BAZA INFORMAŢIILOR DE SINTEZĂ ALE CONTABILITĂŢII

Economica

30

DOINA PĂCURARI

561583

DIAGNOSTIC ȘI STRATEGIE ÎN SOCIETĂȚILE COMERCIALE PE BAZA INFORMAȚIILOR DE SINTEZĂ ALE CONTABILITĂȚII

CUPRINS

Cuvânt înainte 9
Introducere 11
CAPITOLUL 1. EVOLUȚIA CONTABILITĂȚII ÎN MEDIUL SOCIAL-ECONOMIC 13
1.1. De la primele însemnări şi calcule economice la contabilitatea în partidă dublă ... 13
1.2. Răspândirea cunoştinţelor de contabilitate. Literatura contabilă 17
1.3. Fundamentele ştiinţifice ale contabilităţii 22
1.3.1. Teoriile conturilor 22
1.3.2. Teoriile bilanţului 23
1.3.3. Promovarea conceptului matematic în contabilitate 28
1.4. Evoluția contabilității în România 32

CAPITOLUL 2. SITUAȚIILE FINANCIARE – DOCUMENTE DE SINTEZĂ ALE CONTABILITĂȚII 37
2.1. Obiectivele situațiilor financiare 37
2.2. Caracteristicile calitative ale situațiilor financiare 37
2.3. Utilizatorii situațiilor financiare 41
2.4. Componentele situațiilor financiare 45
2.5. Rolul situațiilor financiare şi etapele parcurse către convergența contabilă în plan european şi mondial 47
2.6. Evoluția raportării financiare în România 50
2.6.1. Raportarea financiară în România ... înainte de anul 1947 50
2.6.2. ... în perioada 1948-1993 52
2.6.3. ... în perioada 1994-2000 54
2.6.4. ... în perioada 2001-2009 55

CAPITOLUL 3. EFICIENȚA INFORMAȚIILOR FURNIZATE DE SITUAȚIILE FINANCIARE ANUALE ÎN STUDIUL CREŞTERII ECONOMICE A SOCIETĂȚILOR COMERCIALE 63
3.1. Bilanțul – sursă de informații privind poziția financiară a entității 64
3.1.1. Structuri legate de evaluarea poziției financiare: active, datorii, capitaluri proprii 71
3.1.2. Modele de întocmire şi prezentare a bilanțului contabil 76
3.2. Contul de profit şi pierdere – sursă de informații privind performanța financiară.. 81
3.2.1. Performanță versus rezultat 81
3.2.2. Structuri legate de performanța întreprinderii: venituri şi cheltuieli 83
3.2.3. Modele de întocmire şi prezentare a contului de profit şi pierdere 85
3.3. Situația fluxurilor de trezorerie 92
3.3.1. Necesitatea unui tablou al fluxurilor de trezorerie 92
3.3.2. Modele de întocmire a situației fluxurilor de trezorerie 95
3.4. Situația modificărilor capitalului propriu 100
3.4.1. Întocmirea şi prezentarea situației modificărilor capitalului propriu 100
3.4.2. Instrumente de apreciere a valorii create de întreprindere 103
3.5. Notele explicative la situațiile financiare anuale 106
3.5.1. Rolul informațional al notelor explicative 107
3.5.2. Modele orientative de întocmire şi prezentare a notelor explicative 108
3.5.3. Alte documente de raportare voluntară 110

CAPITOLUL 4. ANALIZA ŞI DIAGNOSTICUL ECONOMICO-FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII PE BAZA INFORMAȚIILOR DE SINTEZĂ CONTABILĂ 111
4.1. Importanța analizei şi diagnosticului economico-financiar 111
4.2. Evaluarea contabilității întreprinderii – etapă premergătoare analizei propriu-zise a situațiilor financiare 114
4.3. Analiza rezultatelor şi performanțelor pe baza contului de profit şi pierdere 116
4.4. Analiza economico-financiară pe baza bilanțului 155
4.4.1. Analiza statică pe baza bilanțului contabil 155
4.4.2. Analiza statică pe baza bilanțului financiar 158
4.4.3. Analiza dinamică a echilibrului financiar pe baza bilanțului funcțional.. 183
4.5. Analiza echilibrului financiar pe baza situației fluxurilor de trezorerie 194
4.6. Analiza riscurilor la care este supusă întreprinderea 198
4.6.1. Analiza riscului de exploatare 199
4.6.2. Analiza riscului financiar 201
4.6.3. Analiza riscului de faliment 204
4.7. Diagnosticul financiar - sinteză a rezultatelor analizei economico-financiare 209

CAPITOLUL 5. DECIZII STRATEGICE PE BAZA INFORMAȚIILOR FURNIZATE DE SITUAȚIILE FINANCIARE ANUALE 211
5.1. Delimitări conceptuale privind decizia la nivelul întreprinderii 211
5.1.1. Tipologia deciziilor manageriale 212
5.1.2. Etapele procesului decizional strategic 212
5.1.3. Valoarea prospectivă a informațiilor contabilității în fundamentarea deciziilor manageriale 213
5.2. Situațiile financiare previzionate 214
5.2.1. Contul de profit şi pierdere previzionat 215
5.2.2. Bilanțul previzionat 217
5.2.3. Situația fluxurilor de trezorerie previzionate 219
5.3. Întocmirea şi analiza situațiilor financiare previzionate 219
5.3.1. Elaborarea situațiilor financiare previzionate 220
5.3.2. Analiza situațiilor financiare previzionate 230
5.3.2.1.Analiza rezultatelor şi performanțelor viitoare pe baza situațiilor financiare previzionate 230
5.3.2.2.Analiza echilibrului financiar pe baza situațiilor financiare previzionate 231
5.3.3. Diagnosticul situației financiare în perioada de prognoză 233

Sinteze 235

Bibliografie 237

Anexe 243

CUVÂNT ÎNAINTE

Lucrarea „*Diagnostic şi strategie în societăţile comerciale pe baza informaţiilor de sinteză ale contabilităţii*" este rezultatul unei cercetări referitoare la situaţiile financiare şi la utilitatea acestora în fundamentarea deciziilor strategice de creştere a performanţelor întreprinderii. Abordarea temei este realizată într-un mod generos din punct de vedere ştiinţific, pe baza unei solide fundamentări teoretice şi prin utilizarea unor surse bibliografice adecvate. Valorificarea informaţiei contabile degajate de situaţiile financiare solicită noi unghiuri de abordare, mutând accentul de la simpla cunoaştere la analiza informaţiilor şi interpretarea lor într-un context mai larg, impus de noile realităţi economice. Având în vedere domeniul abordat şi progresul studiilor de specialitate realizate până în prezent în ţara noastră, considerăm că autoarea a reuşit să elaboreze un produs ştiinţific aparte, identificând mecanismele intelectuale care combină prodigios fapte axiomatice în legătură cu informaţia contabilă şi aducând o necesară adâncire în ceea ce priveşte menirea valenţelor sale cognitive şi decizionale.

Pe baza unei documentări bogate şi reprezentative, dar şi a propriei gândiri, autoarea reuşeşte să formalizeze un discurs ştiinţific coerent, fundamentat din punct de vedere teoretic, ce lasă să se întrevadă munca susţinută din spatele ideilor formulate, dezvoltând astfel valoarea prospectivă a informaţiilor furnizate de situaţiile financiare ale întreprinderii.

Elementele ştiinţifice cu valoare teoretică şi metodologică ce legitimează şi personalizează prezentul studiu sunt: prezentarea rolului evolutiv al contabilităţii în mediul social-economic şi identificarea principalilor factori care au influenţat această evoluţie; evidenţierea şi prezentarea situaţiilor financiare furnizate de contabilitate - suport de informare în comunicarea financiară; construirea unei teorii privind valenţele cognitive şi decizionale ale informaţiei contabile degajate de situaţiile financiare; rolul informativ al situaţiilor financiare în analiza şi diagnosticul economico-financiar al întreprinderii; valorificarea informaţiilor de sinteză în elaborarea situaţiilor financiare previzionate şi în fundamentarea deciziilor strategice de creştere a performanţelor întreprinderii. Aceste abordări şi dezvoltări dau valoare cercetării şi reflectă nivelul ridicat de asimilare a cunoştinţelor de specialitate al autoarei.

Urmărind structura lucrării, ne oprim asupra primei contribuţii ştiinţifice, reflectate în capitolul iniţial, care tratează modul în care a evoluat contabilitatea la nivel mondial şi la nivel naţional, într-o strânsă legătură cu dezvoltarea mediului social-economic. Autoarea a evidenţiat principalele momente ale acestei evoluţii, factorii determinanţi şi principalele contribuţii la construirea fundamentelor teoretice şi practice ale contabilităţii. Toate elementele luate în studiu se remarcă prin analiză, fundamentare şi relevanţă, provocări la reflecţie şi controversă ştiinţifică.

A doua contribuţie ştiinţifică este centrată pe evidenţierea obiectivului, structurii şi valenţelor informaţionale ale situaţiilor financiare anuale, în condiţiile specifice ale economiei concurenţiale, când ansamblul factorilor de producţie are un pronunţat caracter teleologic. Având în vedere importanţa problematicii abordate, autoarea simte nevoia să prezinte şi o evoluţie a raportării financiare în România, dar şi a normalizării contabile din ultima perioadă. Realizarea acestui aport ştiinţific se remarcă prin originalitate, maturitate şi argumentaţie, ieşind din tiparele cunoscute şi propunând noi valori ştiinţifice.

În ceea ce priveşte cea de-a treia contribuţie ştiinţifică şi anume construirea unei teorii privind valenţele cognitive şi decizionale ale informaţiei contabile degajate de situaţiile

financiare, avem de-a face cu o prezentare, realizată prin prisma teoriilor contabile normative, a structurilor modelate prin situațiile financiare. Este evidențiată totodată valoarea euristică a informațiilor furnizate de aceste documente în determinarea poziției financiare, a performanțelor financiare şi a fluxurilor de trezorerie ale întreprinderii. Abordarea problematicii este realizată într-un mod sistematic, bine fundamentat şi argumentat, de o reală valoare ştiințifică.

A patra contribuție menționată, legată de rolul informativ al situațiilor financiare în analiza şi diagnosticul economico-financiar al întreprinderii, se regăseşte în capitolul al patrulea şi constituie pilonul central al lucrării. Autoarea realizează un studiu de caz elocvent, pe baza situațiilor financiare ale unei întreprinderi. Printr-o analiză retrospectivă, sunt urmăriți indicatorii de performanță şi de echilibru financiar, precum şi riscurile la care este supusă întreprinderea. Expresia performanțelor financiare se regăseşte în soldurile intermediare de gestiune şi în ratele de rentabilitate iar echilibrul financiar este analizat, atât static cât şi dinamic, pe baza modelelor de bilanț financiar şi funcțional şi a situației fluxurilor de trezorerie. Studiul evidențiază şi probează modul în care analiza-diagnostic sporeşte utilitatea situațiilor financiare în procesul decizional. Avem de-a face cu o prezentare exhaustivă a aspectelor abordate şi cu o îmbinare plină de relevanță între teorie şi practică, afirmată şi redactată cu pricepere şi eleganță.

Cea de-a cincea contribuție ştiințifică se referă la valorificarea informațiilor de sinteză ale contabilității în elaborarea situațiilor financiare previzionate şi, pe baza acestora, în fundamentarea deciziilor manageriale privind strategia de creştere a eficienței economico-financiare a întreprinderii. Se insistă aici pe importanța unei fundamentări, pe baze ştiințifice, a deciziilor strategice şi pe verificarea efectelor acestor decizii asupra performanțelor viitoare ale întreprinderii. Este reliefată încă o dată puterea cognitivă a informațiilor de sinteză, prin abordarea rolului prospectiv al contabilității. Bogată din punct de vedere al conținutului, această secțiune este interesantă, relevantă şi se distinge prin rigoarea ştiințifică ridicată.

Apreciem în final efortul autoarei de studiere şi asimilare a celor mai noi rezultate ale cercetării privind rolul situațiilor financiare. Considerăm că autoarea a realizat o lucrare cu totul interesantă şi că probează, prin aceasta, că deține calitățile necesare unui cercetător versat în domeniul contabilității.

Prof.univ.dr. Marius Dumitru Paraschivescu

INTRODUCERE

Fundamentarea deciziilor manageriale, în condițiile creşterii complexității mediului economic şi financiar, presupune existența unui număr crescând de informații precum şi utilizarea unor metode adecvate care să permită prelucrarea şi interpretarea acestora.

Principala sursă de informații complete, condensate şi sistematizate aflată atât la îndemâna managerilor cât şi a utilizatorilor din afara întreprinderii o reprezintă situațiile financiare. O dovadă a importanței acordate acestor documente contabile de sinteză o reprezintă faptul că regulile de întocmire şi prezentare a lor au stat de-a lungul timpului şi continuă să stea în centrul atenției normalizatorilor contabili din întreaga lume.

Iată de ce, scopul principal al acestei lucrări este acela de a evidenția rolul informațional al situațiilor financiare atât în cunoaşterea activității trecute a întreprinderii cât, mai ales, în cunoaşterea prospectivă a evoluției acesteia şi în fundamentarea deciziilor manageriale.

Primul capitol este rezervat unui scurt istoric al contabilității, pornind de la formele primare ale acesteia, continuând cu apariția şi răspândirea tehnicilor partidei duble şi terminând cu unele aspecte legate de fundamentele ştiințifice ale contabilității.

În capitolul al doilea sunt prezentate principalele elemente ce caracterizează ansamblul situațiilor financiare, rolul acestor documente de sinteză precum şi evoluția raportării financiare în țara noastră.

Componentele situațiilor financiare anuale, structurile lor caracteristice, formatul în care pot fi întocmite, precum şi valențele dar şi limitele informaționale ale acestor componente sunt prezentate în cel de-al treilea capitol.

În capitolul al patrulea este pus în evidență modul în care, prin intermediul analizei şi diagnosticului financiar, informațiile cuprinse în situațiile financiare pot fi utilizate în evaluarea activității desfăşurate de întreprindere în perioadele precedente şi în evidențierea punctelor forte şi a punctelor slabe ale acesteia. Prezentarea teoretică a modalității de calcul şi interpretare a indicatorilor folosiți în analiza economico-financiară este completată de prezentarea practică prin intermediul studiului de caz .

Al cincilea capitol prezintă modalitatea în care situațiile financiare previzionate, întocmite pe baza extrapolării rezultatelor din perioadele precedente, pot sta la baza fundamentării deciziilor manageriale strategice. Analiza situațiilor financiare previzionate permite evaluarea implicațiilor adoptării uneia sau alteia dintre deciziile strategice posibile şi permite astfel conducerii întreprinderii să aleagă soluția optimă, care să asigure atingerea obiectivelor urmărite.

În realizarea acestei lucrări am beneficiat de sprijinul deosebit al domnului profesor universitar doctor Marius Dumitru Paraschivescu, căruia îi adresez recunoştința şi mulțumirile mele.

CAPITOLUL 1

EVOLUȚIA CONTABILITĂȚII ÎN MEDIUL SOCIAL - ECONOMIC

1.1. De la primele însemnări şi calcule economice la contabilitatea în partidă dublă

Urmele începuturilor contabilității şi însăşi existența ei din cele mai vechi timpuri îşi au rădăcinile în primele forme de viață socială şi se confundă cu primele activități economice ale omului. Descoperirile arheologice au probat faptul că rudimentele contabilității datează de dinaintea erei noastre, reprezentând de fapt dovezi legate de numărare. Evidența se reducea în acea perioadă la nevoia de conservare a patrimoniului. Capacitatea de a socoti a fost primul instrument al contabilității. Contabilitatea, în forma sa primară, a apărut în momentul când omul a numărat pentru prima dată câte animale sunt în turma sa sau pe câmpia de vânătoare. Probabil acela a fost primul inventar, fie şi parțial, al averii sale, indiferent de motivația care a determinat acest lucru[1]. Cele mai vechi urme de numărare apar pe oase de animale. Multiplele crestături sub formă de dungi verticale, găsite pe pereții grotelor preistorice dovedesc, de asemenea, nevoia timpurie a omului de a număra. Înainte ca numărul să devină un concept abstract, utilizarea pietricelelor a fost foarte răspândită şi a dat naştere cuvântului calcul (din latinescul „calculus": pietricică). Pietrele au lăsat apoi locul obiectelor din lut, de mărimi şi forme diferite, fiecare reprezentând convențional o unitate a unui sistem de numerație[2]. Bucățile de lut îndeplineau inițial două funcții principale: serveau ca instrumente în calcularea cantităților de bunuri şi constituiau suporturi de stocare a datelor. Inițial, era vorba de bucăți simple din lut, utilizate pe baza unei corespondențe de unu la unu (fiecare bucățică de lut corespundea unei unități de măsură dintr-un bun), apoi acestea au fost înlocuite cu bucăți de lut mult mai complexe, caracterizate atât printr-o multitudine de forme, cât şi, ca noutate evolutivă, prin diverse semne cu care erau marcate. Creşterea complexității bucăților de lut (mileniul IV î.Cr.) nu a fost rodul unei întâmplări, ci a corespuns cu crearea primelor aşezări urbane[3]. Prin urmare, se poate presupune că naşterea meşteşugurilor, care a generat o economie mai diversificată, a impus utilizarea unor noi „tehnici" contabile. Aceste bucăți de lut marcate au stat la baza tăbliților de lut, mult mai sofisticate, atât din punct de vedere al scrierii, cât şi al semnificației lor contabile.

Dezvoltarea proprietății private, intensificarea schimbului, intervenția banilor, influența creditului, au fost factori determinanți în apariția şi folosirea evolutivă a însemnărilor contabile. Cu toată dezvoltarea lor într-un cadru corespunzător nevoilor societății omeneşti, însemnările contabile nu pot fi încadrate în sfera propriu-zisă a contabilității. Notațiile şi însemnările folosite în trecutul îndepărtat serveau ca o evidență sau memorare a raporturilor de afaceri între persoane. „Se înțelege că cele mai simple înregistrări contabile au constat din înregistrarea cheltuielilor şi încasărilor precum şi a soldului în numerar rămas

---

[1] Dobroțeanu, L., *Geneză şi viitor în contabilitate*, Ed.Economică, Bucureşti 2005, p.39
[2] Capron, M., *Contabilitatea în perspectivă*, Ed.Humanitas, Bucureşti 1994, p.21
[3] Dobroțeanu, L., *op.citată*, p.41

asupra comercianților din tranzacțiile aferente"[4]. Firesc, valoarea însemnărilor contabile în mediul social-economic este notabilă. Ele au dezvoltat zelul spre perfecțiune, spre cimentarea unor cunoştințe închegate sistematic şi rațional.

Istoria contabilității arată că primele cunoştințe despre existența însemnărilor contabile, izolate sau într-o formă ordonată, le întâlnim în Sumerul antic[5]. Prezența templelor este însoțită de o organizare sacerdotală. Organizarea comunităților rurale în jurul templelor atestă faptul că acestea dispuneau de un surplus de bogății, care se acumulau în mâinile divinității şi erau administrate de cler. „Dar gestiunea bogățiilor templului a impus sarcini cu totul noi celor care aveau misiunea să le îndeplinească şi putem presupune că s-a încercat aflarea unui procedeu care să permită ținerea unui registru exact al ofrandelor şi întrebuințării lor, de teamă ca nu cumva divinitatea să ceară să i se dea socoteală în cazul unui deficit... În sanctuarul ziguratului, săpăturile arheologice au scos la iveală o tăbliță purtând urma unei peceți şi având crestături care, desigur, au o semnificație numerică. Acesta este primul registru de conturi cunoscut şi precursorul imediat al unei lungi serii de documente contabile"[6].

Elementele referitoare la organizarea şi funcționarea „calculului economic" au fost preluate de la sumerieni de către babilonieni, iar mai apoi de către egipteni şi de la aceştia de către negustorii greci şi romani, „realizându-se astfel o continuitate în practica însemnărilor contabile şi folosindu-se numeroase mijloace şi procedee comune"[7].

În Babilon, ca o dovadă a înfloririi economice şi dezvoltării relațiilor de schimb, s-a considerat necesară înscrierea multor norme privind feluritele învoieli între oameni. Şi este grăitor că zeci de paragrafe ale străvechiului cod de legi al lui Hammurabi cuprind reguli precise privitoare la primirea şi acordarea de împrumuturi, aşezarea şi plata dobânzilor, folosirea înscrisurilor doveditoare, constituirea de garanții, împărțirea obligațiilor, depunerea în depozit, urmărirea în bunuri[8]. Utilizarea cărților de credit necesita tehnici contabile adecvate şi conturi recapitulative[9]. S-au găsit dovezi convingătoare că templele din Babilon țineau evidențe contabile amănunțite, existând chiar un fel de „control financiar intern"[10].

Şi în Grecia templele vor rămâne mult timp locul principal al schimburilor şi vor deveni primele „bănci" de depuneri, reunind practic toate elementele tehnicii financiare moderne, inclusiv cecurile şi viramentele directe de la cont la cont. Primii bancheri, în general cei care schimbau monedele, țineau un registru-jurnal sau „efemeridele", detaliind operațiunile zilnice. Astfel, veniturile şi cheltuielile erau înscrise unele sub altele, într-o ordine cronologică, permițând adunări şi scăderi. Existau, de asemenea, conturi sintetice care rezumau operațiunile în cursul unei perioade date (Cartea-mare). Băncile greceşti se pare că utilizau încă de atunci contul bilateral: „conturile erau liniate pe câte două pagini" şi anume debitul pe pagina din stânga şi creditul pe cea din dreapta[11] (asemănător tehnicii partidei duble). Pe lângă aceste registre, respectiv efemeridele şi Cartea mare, grecii mai utilizau şi registrul de casă şi registrul inventar.

În Grecia, creditul a luat în timp o amploare mult mai mare decât în zonele învecinate. S-a format treptat o grupare destul de numeroasă şi puternică de profesionişti ai banilor (numiți „trapezita"), care efectuau o diversitate de operațiuni. Aceştia, prin influența pe care o

---

[4] Nişulescu, E. ş.a., *Drept contabil*, Ed. Tribuna Economică, Bucureşti 1998, p.118
[5] Paraschivescu, M.D., Păvăloaia, W., *Contabilitatea şi dezvoltarea economico-socială*, Ed.Tehnopress, Iaşi 1999, p.14
[6] Childe, G., *Făurirea civilizației*, Ed.Ştiințifică, Bucureşti 1966, p.155
[7] Demetrescu, C.G., *Istoria contabilității*, Ed.Ştiințifică, Bucureşti 1972, p.14
[8] Negrea, R., *Banii şi puterea*, Ed.Humanitas, Bucureşti 1990, p.11
[9] Capron, M., *op.citată*, p.21
[10] Negrea, R., *op.citată*, p.14
[11] Demetrescu, C.G., *op.citată*, p.40

aveau asupra conducătorilor statului, au jucat un rol important în schimburile comerciale dar şi în raporturile juridice. Şi la Roma s-a constituit, de asemenea, prin secolul al IV-lea î.Cr., o categorie profesională distinctă a mânuitorilor de bani, denumiți „argentarii", care făceau operațiuni băneşti, la început preponderent schimb de monede, apoi plăți, inclusiv sub formă documentară şi la mari distanțe, primiri de sume în depozit şi, bineînțeles, împrumuturi. Gândirea sistematică romană s-a reflectat în perfecționările aduse evidențelor ținute de aceşti mânuitori de bani, care prezentau similitudini cu sistemul de contabilitate în partidă dublă aplicat în zilele noastre.

La romani întâlnim un sistem de registre contabile bine pus la punct, registre folosite atât de bancheri cât şi de comercianți, de cetățenii înstăriți şi de administrația publică. Cu ajutorul lor se ținea evidența bunurilor materiale, a relațiilor de schimb, a drepturilor şi obligațiilor ce se năşteau între cetățeni, precum şi între aceştia şi stat. Însemnările zilnice privind intrările şi ieşirile de bunuri erau trecute într-un registru jurnal numit „Adversia". De aici, operațiunile erau trecute în mod sistematic într-un alt registru, „Codex accepti et expensi", cu valoare de probă în caz de litigiu. Cu timpul, acesta a fost perfecționat şi a ajuns un adevărat registru de casă, cu două coloane, una pentru încasări (acceptum) şi una pentru plăți (expensum). „Codex rationum" este registrul utilizat în special de bancheri, în care se deschideau partizi speciale pentru fiecare persoană cu care proprietarul se afla în relații de schimb, sau pentru anumite părți de avere, analog Cărții-mari de mai târziu. Pe baza Codex Rationum se încheiau, în mod regulat, balanțe de verificare. Un alt registru era „Liber patrimonium" în care se trecea situația amănunțită a averii particulare sau „Calendarium" folosit pentru averea publică, corespunzând inventarului folosit mai târziu în lucrările de evidență.

În afara registrelor descrise mai sus, romanii mai foloseau şi alte registre determinate de necesitățile de evidență, ceea ce demonstrează că la ei se conturase un anumit sistem de evidență, din care s-a născut mai târziu, în Italia, contabilitatea în partidă simplă.

O nouă perioadă marcată de avântul vieții economice, politice şi sociale şi care a determinat progrese la nivelul contabilității este perioada feudalismului dezvoltat, cuprinsă în Europa între secolele XI şi XIV. Oraşele Italiei (Pisa, Florența, Genova, Veneția) cunosc o epocă înfloritoare devenind mari puteri comerciale şi stăpânele unor mari bogății şi teritorii. Se dezvoltă acum, în mod deosebit, relațiile băneşti luând naştere instituțiile specializate de credit. În anul 1157 se înființează prima bancă în Veneția, care emite primele bilete de bancă menite să deservească în condiții mai bune nevoile de circulație. Operațiile de credit şi în special operațiile de virament au constituit sâmburele din care a încolțit mai târziu ideea dublei înregistrări contabile[12].

Un prim sistem de contabilitate care se conturează în feudalism îl constituie contabilitatea memorială, foarte puțin deosebită de însemnările contabile folosite în sclavagism. Ea avea la bază înregistrarea operațiilor economice în ordine aproximativ cronologică, într-un registru sprijinitor al memoriei, numit *memorial* sau *straţă*. Memorialul a evoluat către contabilitatea în partidă simplă atunci când negustorii au avut de înregistrat separat anumite conturi de corespondență şi de deschis conturi de valori, cum ar fi conturile de mărfuri, şi nu numai conturi de persoane. Cele mai vechi conturi cunoscute (către anul 1100) sunt ținute pe o singură coloană (dispunere denumită „cu secțiuni suprapuse"), realizându-se astfel o economie de pergament. Mai târziu, găsim numeroase conturi simple cu două coloane (dispunere numită venețiană) care constituie, în ciuda costului superior al pergamentului, un progres material important şi o clarificare răspunzând deopotrivă caracterului mai complex al tranzacțiilor şi exigențelor clienților[13]. Încep să apară acum

---

[12] Enache, Gh, ş.a., *Contabilitate generală*, Ed.Didactică şi pedagogică, Bucureşti 1972, p.37
[13] Capron, M., *op.citată*, p.25

tendințe de separare a modificărilor averii, cele în sensul creşterii de cele în sensul micşorării, folosindu-se în acest scop termenii de „dare" şi de „avere", deveniți mai târziu „debit" şi „credit".

Cum însă contabilitatea memorială nu dădea posibilitatea unei imagini clare şi corespunzătoare asupra operațiilor economice din ce în ce mai complexe, a apărut necesitatea completării şi îmbunătățirii ei. Un prim pas l-a constituit separarea operațiilor economice din memorial, cu ajutorul a două registre ce destinație specială, pe de o parte în operații cu privire la mişcările de numerar şi de mărfuri şi, pe de altă parte, în operații de creanțe şi datorii. Se conturează apoi registrul Cartea-mare sau Maestrul în care se deschid partizi (conturi) cu ajutorul cărora se realizează gruparea pe persoane a operațiilor de credit cuprinse în jurnal. Alături de acestea începe să fie folosit inventarul care dădea posibilitatea întreprinzătorului să-şi cunoască părțile componente ale averii precum şi datoriile sale.

Toate aceste registre, strâns legate între ele, folosite după o anumită tehnică au stat la baza creării unui nou sistem de contabilitate, numit *contabilitate în partidă simplă.* Superioritatea lui față de sistemul contabilității memoriale constă în faptul că prezintă un caracter rațional. Evidența mărfurilor, banilor şi altor părți din avere se ținea în registre deosebite. Operațiile de credit se înregistrau în jurnal după raționamentul potrivit căruia cel ce primea ceva avea să dea, fiind debitor, iar cel ce dădea ceva avea să ia, fiind creditor.

Limitele sale principale constau în faptul că schimbările la care era supus capitalul nu erau evidențiate şi de asemenea nici rezultatele activității întreprinderii nu erau identificate cu ajutorul operațiilor contabile.

În secolul al XII-lea, negustorii din nordul Franței şi din Flandra s-au asociat şi au format la Londra „Hanza flamandă", iar negustorii din Lübeck şi Hamburg au format şi ei, tot la Londra, „Hanza teutonă"[14]. Prin înlăturarea treptată a micilor negustori şi meseriaşi de către aceste asociații încep să apară unele întreprinderi capitaliste care jucau un rol economic şi politic din ce în ce mai mare în viața societății. Noile transformări politice şi economice au creat condițiile necesare dezvoltării tehnicii contabile şi organizării ei în marile întreprinderi. Contabilitatea în partidă simplă, incapabilă să reflecte proveniența rezultatelor şi să dea o imagine clară asupra relațiilor economice la care întreprinzătorul participa, s-a dovedit necorespunzătoare pentru noua etapă de dezvoltare a vieții economice. Ea a fost supusă unui proces continuu de dezvoltare şi perfecționare şi pe baza ei şi alături de ea, practica generează treptat principiile contabilității în partidă dublă, care se constituie ca un sistem rațional şi ştiințific.

Pe baza practicii contabile îndelungate s-a constatat că în urma unei operații de vânzare pe credit, între contul clientului cumpărător şi registrul de mărfuri se stabileşte o anumită relație, respectiv o creştere în contul clientului şi, concomitent şi cu aceeaşi sumă, o micşorare în registrul de mărfuri. Această relație a fost transpusă în conturi, considerându-se contul clientului ca fiind debitor şi contul de mărfuri ca fiind creditor. Treptat au fost create conturi pentru toate părțile componente de avere şi pentru datoriile întreprinderii față de terțe persoane şi s-a generalizat modul de înscriere a operațiilor în jurnal sub formă de articole, trecându-se contul debitor în partea stângă şi cel creditor în partea dreaptă, pe acelaşi rând. În acest fel s-au creat premisele contabilității în partidă dublă, care a fost definitivată numai după ce practica a găsit modalitatea de evidențiere a capitalului propriu, inclusiv a rezultatelor şi a legăturilor dintre conturile de avere concretă şi cele de capital propriu sau străin, prin înregistrări în părți opuse ale conturilor.

Numai după introducerea conturilor de rezultate şi a conturilor de capital s-a putut definitiva sistemul conturilor folosite de contabilitatea în partidă dublă, în cadrul căruia acestea sunt strâns legate între ele formând un circuit închis şi un tot unitar. Contabilitatea în

[14] Enache, Gh., *op.citată*, p.39

partidă dublă începe să aibă ca trăsătură esențială dubla reprezentare a fondurilor, după componența materială şi după proveniența lor şi legătura de cauzalitate dintre cele două laturi. În structura registrelor folosite de contabilitatea în partidă dublă se păstrează memorialul, jurnalul se amplifică cuprinzând articole contabile, iar maestrul se dezvoltă înglobând un număr tot mai mare de conturi şi primind în ajutorul său diverse registre dezvoltătoare. De asemenea, inventarul se perfecționează căpătând un caracter mult mai sistematic şi ordonat.

Superioritatea contabilității în partidă dublă, față de cea în partidă simplă, constă în caracterul său mult mai rațional şi științific şi în capacitatea sa de cuprindere a unui câmp mai larg de operații şi de informare multilaterală asupra fenomenelor economice şi a cauzelor lor. Principiile contabilității în partidă dublă, conturate cu sute de ani în urmă, rămân valabile în esența lor şi în zilele noastre.

Apariția contabilității în partidă dublă nu ar fi fost posibilă însă fără adoptarea sistemului de scriere a cifrelor arabe. Progresul matematicii, şi nu numai, în Europa medievală a fost posibil grație răspândirii cunoştințelor de specialitate prin intermediul traducerilor în limba latină făcute, începând cu secolul X, după scrierile savanților arabi. Prin tratatul său *Liber abaci* (în care termenul „abac" este luat într-un sens atât de larg încât ajunge să-l înlocuiască pe cel de „algoritm"), Leonardo Fibonacci din Pisa (numit şi Leonardo Pisano) încearcă să propage şi să familiarizeze lumea occidentală cu principiile de calcul ale arabilor, introducând folosirea curentă a cifrelor zise „arabe" atât în lucrările ştiințifice cât şi în cele ținând de practica comercială. *Liber abaci* a lui Leonardo Fibonacci, operă ştiințifică de autoritate timp de 250 de ani, era totodată de un neprețuit ajutor şi negustorilor în lucrările de contabilitate şi, în general, în tehnica tranzacțiilor comerciale[15].

Istoricii contabilității s-au contrazis mult timp şi se mai contrazic şi astăzi asupra originilor şi condițiilor legate de apariția contabilității în partidă dublă. După ce s-a considerat că principiul partidei duble se datora cercetărilor matematice, astăzi se apreciază că el este produsul unei evoluții progresive a practicii cotidiene a afacerilor şi că a decurs în mod firesc din partida simplă. Un fapt acceptat însă de toată lumea este acela că practica partidei duble a apărut cu mult înaintea primului tratat de literatură contabilă, care a prezentat-o şi sistematizat-o.

1.2. Răspândirea cunoştințelor de contabilitate. Literatura contabilă

Cel mai vechi tratat de contabilitate descoperit până în prezent[16] este considerat a fi Arthaśãstra, scris de înțeleptul indian Kautilya, în jurul anului 300 î.Cr.. Tratatul are 150 de capitole şi este recunoscut ca o capodoperă a Antichității, conținând nu doar prezentarea, explicarea şi adâncirea unor concepte comerciale ci, mai ales, a unor concepte economice, etice, juridice, politice şi sociale. Din păcate, lucrarea a circulat pe o arie destul de restrânsă fiind, din acest motiv, mult mai puțin cunoscută în comparație cu lucrările autorilor europeni.

Arthaśãstra descrie un sistem de contabilitate foarte avansat pentru perioada respectivă. Unii autori[17] consideră că la momentul respectiv doar practicile contabile folosite în China erau mai sofisticate şi mai bine puse la punct. Dar pe lângă descrierea practicilor contabile, tratatul indian are marele merit că tratează din punct de vedere teoretic o serie de noțiuni şi concepte care se dovedesc a fi de mare actualitate. Este vorba, printre altele, de: profit şi pierdere, distincția între veniturile încasate şi cele neîncasate, între veniturile curente

[15] Drimba, O., *Istoria culturii şi civilizației*, vol.3, Ed.Ştiințifică, Bucureşti 1990, p.224
[16] Mattessich, R., *Review and extension of Bhattacharyya's ‹Modern Accounting Concepts in Kautilya's Arthaśãstra›*, Rev.Accounting, Business and Financial History, vol.8, nr.2, 1998
[17] Dobroțeanu, L., *op.citată*, p.95

şi cele accidentale, separarea câştigurilor din deţinerea de active, generate de schimbarea preţurilor, acestea fiind stabilite pe baza cererii şi a ofertei, de separarea cheltuielilor fixe de cele variabile, de optimizarea profitului pe termen lung, ş.a.. Sunt abordate şi aspecte legate de contabilitatea guvernamentală, de planificarea financiară şi de construirea bugetelor, de controlul (auditarea) conturilor dar şi de fiscalitate şi de sancţionarea comercianţilor necinstiţi.

În Europa lucrările scrise de contabilitate au apărut mult mai târziu, în perioada în care partida dublă începuse deja să fie folosită în practică (sec.XIII-XIV). Ele aparţin în cea mai mare parte autorilor italieni. În oraşele Italiei, la vremea respectivă, practica şi gândirea contabilă erau cel mai bine reprezentate. Scopul urmărit de aceste prime lucrări a fost generalizarea experienţei practice în domeniul tehnicii contabile, ele fiind destinate, în cele mai multe cazuri, scopurilor didactice, îndeosebi pregătirii profesionale a viitorilor contabili[18]. Pot fi menţionate aici, înainte de apartiţia tratatului paciolian: *Libro della tavola*, a lui Jacomo Ricomano Manovaldo (1272), *Regole di far ragione*, a lui Como Giovanni (1300) şi mai ales *Della mercatura e del mercanto perfetto* scrisă de Benedetto Cotrugli în 1463 (după unii autori anul ar fi 1458[19]), dar care, datorită unei conjuncturi nefavorabile, a fost publicată abia în 1573. Lucrarea lui Cotrugli cuprinde un capitol intitulat „Dell'ordine di tener le scritture mercantile" dedicat contabilităţii, în care sunt prezentate în mod sumar regulile privitoare la întocmirea şi închiderea registrelor: memorial, jurnal, cartea-mare.

Prima lucrare de contabilitate tipărită a fost însă aceea a călugărului franciscan Luca Pacioli, matematician renumit în perioada Renaşterii şi prieten bun cu Leonardo da Vinci. Ea se intitulează *Summa de arithmetica, geometria, proportioni et proportionalità* şi reprezintă o enciclopedie de matematică ce cuprinde şi o parte referitoare la ţinerea conturilor. Capitolul (Distinctio) al XI-lea „Tractatus particularis de computis et scripturis" cuprinde o descriere a contabilităţii în partidă dublă practicată de negustorii veneţieni, însoţită de numeroase exemplificări şi explicaţii ale operaţiunilor aritmetice aplicate în calculele negustoreşti[20]

Lucrarea are un caracter mai mult practic, descriptiv, dar autorul se ridică şi la nivelul unor generalizări de o deosebită importanţă. Principalele probleme examinate privesc: registrele necesare, modul cum se aplică principiile înregistrării în partidă dublă, mijloacele contabilităţii (conturile şi articolele contabile), clasificarea conturilor şi explicarea naturii lor. Sesizând just raporturile ce se stabilesc în contabilitate între mijloacele băneşti, pe de o parte, şi capital, pe de altă parte, Pacioli ridică acest raport la rangul de principiu. Prin noţiunea de capital el înţelegea valoarea totală într-o singură sumă, a mijloacelor iniţiale de lucru, de unde rezultă egalitatea: avere = capital[21].

Mergând mai departe, Pacioli observă legăturile dintre toate posturile din Cartea-mare „în care nu se poate pune niciodată un post de credit fără a-l trece în acelaşi timp cu suma lui în debit" şi formulează principiul egalităţii dintre totalul sumelor înscrise în debitul şi totalul sumelor înscrise în creditul tuturor conturilor. Pentru reflectarea generalizată a rezultatelor în sistemul de contabilitate descris de Pacioli găsim contul „Profit şi pierderi" care se soldează prin contul „Capital". În acest sistem de contabilitate nu întâlnim contul „Bilanţ" sau bilanţul menit să concentreze la închiderea anului comercial elementele patrimoniului existent şi de asemenea nici bilanţul de deschidere.

Cu toate limitele sale, impuse de însuşi stadiul în care a fost scrisă, lucrarea lui Pacioli rămâne deosebit de valoroasă, în primul rând prin faptul că înmănunchează şi prezintă într-o formă sistematică, tot ceea ce crease mai valoros practica activităţii umane în domeniul

---

[18] Demetrescu, C.G., *op.citată*, p.72
[19] Enache, Gh., *op.citată*, p.40
[20] Paciolo, L., *Tratat de contabilitate în partidă dublă*, versiune în limba română de D.Rusu şi Şt.Cuciureanu, Ed.Junimea, Iaşi 1981, p.17
[21] Paciolo, L., *op.citată*, p.27

contabilității până la acea vreme[22]. Publicarea lucrării lui Pacioli a contribuit la generalizarea în toată Italia, apoi în celelalte țări, a sistemului de contabilitate în partidă dublă.

Privită istoric-evolutiv, teoria formulată în legătură cu partida dublă, a rămas o teorie deschisă, capabilă să se îmbogățească neîntrerupt cu valori noi care pot să contrazică pe cele vechi şi să se asigure astfel progresul disciplinei[23]. După tratatul lui Luca Pacioli au mai apărut numeroase alte lucrări de contabilitate, care au adus noi contribuții la dezvoltarea teoriilor şi practicii contabile. Apariția şi răspândirea acestor lucrări a avut loc cu precădere în statele cu o mai mare dezvoltare economică.

În Italia, Domenico Manzoni publică o lucrare în anul 1549 care, cu toate că este o copie fidelă a lucrării lui Pacioli, are meritul de a fi contribuit la răspândirea contabilității în partidă dublă. Un element nou în această lucrare îl constituie introducerea numerotării articolelor din jurnal şi gruparea conturilor deschise persoanelor separat de conturile deschise pentru bunurile materiale.

În Germania, a apărut în anul 1518 o carte de aritmetică, scrisă de Henricus Grammateus, care avea un ultim capitol rezervat contabilității, urmată apoi lucrarea lui Wolfgang Schweicker, publicată în anul 1549, care a contribuit şi ea la răspândirea contabilității în partidă dublă, fiind prima lucrare de acest fel scrisă în limba germană. Ea este completată cu o monografie contabilă a unei case de comerț. La sfârşitul maestrului, autorul introduce un repertoriu în care sunt înşirate toate conturile în ordine alfabetică, cu indicația paginii din maestru iar rezultatele sunt evidențiate cu ajutorul unui cont colector numit „Folos şi Pagubă”[24].

O lucrare deosebită, în care autorul dezvoltă într-o manieră originală principiile contabilității italiene este aceea a lui Sebastian Gamersfelder, publicată în anul 1570 la Danzig, cu titlul „Contabilitatea prin două registre, după metoda italiană”. Elementele noi întâlnite în această lucrare sunt: separarea veniturilor obținute din activitatea principală de cele obținute din activitățile întâmplătoare, cu ajutorul unor conturi distincte; introducerea unui cont cu ajutorul căruia se concentrează şi sistematizează la sfârşitul anului pe de o parte părțile din averea concretă, iar pe de altă parte capitalul sporit cu beneficiile şi datoriile întreprinzătorului, cont care mai târziu este cunoscut sub denumirea de „Bilanț”; oglindirea separată în conturi distincte a mărfurilor comandate şi nesosite de cele primite şi recepționate, precum şi a mărfurilor expediate şi nesosite la destinație, de cele sosite şi achitate; înregistrarea cheltuielilor de aprovizionare ca părți ale valorii mărfurilor aprovizionate.

Un autor cu o contribuție importantă în literatura contabilă din secolul al XVI-lea, provenind din Țările de Jos, a fost Jehan Ympyn Cristoffel. El a publicat în limba flamandă o lucrare în care prezintă contabilitatea în partidă dublă după metoda italiană. Deşi asemănătoare lucrării lui Pacioli, lucrarea lui Ympyn tratează cu mai multă claritate o serie de probleme de tehnică contabilă nesoluționate în lucrarea italianului. Este recomandată utilizarea conturilor analitice, deschise pentru fiecare sortiment de mărfuri. Ympyn s-a ocupat şi de contabilitatea industrială, îndeosebi de contabilitatea cheltuielilor de producție, componente ale prețului de cost[25].

În Franța, Pierre Savone, în lucrarea „Instruction et maniere de tenir des livres de raison et des comptes par partie double” publicată în anul 1567 tratează pentru prima dată problema jurnalelor multiple, posibilitatea întocmirii bilanțului cu ajutorul conturilor şi posibilitatea determinării rezultatelor pe cale contabilă.

---

[22] Enache, Gh., *op.citată*, p.41
[23] Rusu, D., *Bazele contabilității*, Ed.Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1977, p.32
[24] Demetrescu, C.G., *op.citată*, p.94
[25] Demetrescu, C.G., *op.citată*, p.100

Dacă metodele de înregistrare contabilă nu au suferit modificări importante în secolele care au urmat apariției tratatului paciolian, contabilitatea a evoluat însă sub efectul progresului tehnic şi al schimbărilor economice şi sociale. Marea producţie capitalistă, care a înlocuit treptat mica producţie de mărfuri, a marcat un nou stadiu în dezvoltarea relaţiilor economice, în care schimbul de mărfuri prin vânzare-cumpărare devine fenomen general. Dezvoltarea forțelor de producţie, crearea marilor întreprinderi şi uniuni capitaliste, lărgirea pieței, adâncirea concurenței precum şi alţi factori au contribuit la creşterea neîncetată a rolului activ al contabilității în conducerea activității economice. Istoricii n-au putut cădea de acord dacă, de fapt, contabilitatea în partidă dublă a dat naştere capitalismului sau dacă, cel puțin, acesta se putea concepe fără partida dublă[26]. Cu siguranţă însă, ea trebuia acum să răspundă cerințelor de informare operativă, cu date exacte asupra fenomenelor economice, atât la nivelul verigilor de bază ale economiei cât şi la nivelul verigilor superioare.

Lipsa de unitate metodologică în activitatea practică de contabilitate, imposibilitatea centralizării şi generalizării datelor contabile, s-au reflectat pe plan teoretic în lipsa de unitate de vederi în ce priveşte definirea obiectului contabilității. Astfel, o serie de autori au limitat obiectul contabilității la „arta de a ține registrele" sau la „tehnica de înregistrare", în timp ce alții s-au ridicat la nivelul înțelegerii caracterului de știință al contabilității. La început contabilitatea a fost socotită ca o ramură a matematicii, aşa cum rezultă de fapt şi din lucrarea lui Luca Pacioli. Printre cei care au considerat contabilitatea ca făcând parte din ştiința matematicii se numără Girolamo Cardano, Bochet, Balloods, G.Rossi, P.Garnier, Kurzbauer, Le Coutre; Leitner, ş.a. Contabilitatea a fost revendicată şi de ştiințele administrative, ca urmare a relațiilor strânse cu aceste ştiințe. Această părere a fost susținută de G.Bornaccini, Francesco Villa, Cerboni, ş.a. Treptat însă, teoria contabilității marchează progrese şi îşi face loc ideea potrivit căreia contabilitatea reflectă relații economice de producție şi este considerată ca o ramură a ştiințelor economice[27]. Printre cei care au contribuit la fundamentarea contabilității ca ştiință economică amintim pe Coffy, Rene De la Porte, I.Dumarchey, Bournissien.

Contabilitatea şi capitalismul au evoluat împreună, influențându-şi reciproc evoluția. O întreagă istoriografie a fost construită în jurul problematicii legăturii de cauzalitate dintre contabilitatea ştiințifică şi dezvoltarea capitalismului. În timp, practica contabilă şi utilizarea ei în procesul decizional au devenit esența contabilității.

Dezvoltarea societăților comerciale şi apariția concurenței între acestea a ridicat noi probleme în gestionarea afacerilor. În acest sens, contabilitatea dublă şi-a demonstrat utilitatea ca instrument de protejare împotriva pierderilor datorate erorilor sau fraudelor, de posibilitate de calcul a rezultatelor, de fundamentare a raportărilor financiare care să servească luării unor decizii de afaceri[28].

Momentul disocierii proprietarului de conducătorul întreprinderii a dus la o altă dezvoltare importantă a contabilității: generalizarea bilanțului şi a contului de profit şi pierdere. În cazul celui din urmă, se punea problema alocării profitului între partenerii de afaceri. Cele două documente, completate ulterior de altele ajutătoare, au devenit astfel elementul de legătură între proprietarii şi conducătorii întreprinderii. În țările în care prezentarea oficială a acestor documente de raportare a devenit obligatorie, contabilitatea a constituit un auxiliar al statului în supravegherea şi controlul activității economice, legându-şi prin aceasta viitorul de rolul fiscal şi de intervenționismul statal[29].

---

[26] Capron, M., *op.citată*, p.29
[27] Enache, Gh., *op.citată*, p.42
[28] Dobroțeanu, L., *op.citată*, p.215
[29] Capron, M., *op.citată*, p.32

Secolul XX se caracterizează printr-o preocupare a statelor naționale de a-și elabora reguli contabile, impuse tuturor întreprinderilor, pentru a răspunde nevoilor colectivităților și, într-o măsură mai mare sau mai mică, exigențelor de informare a fiscului. Au apărut diferențieri între state în ceea ce privește normalizarea și organismul de normalizare. Astfel, în unele țări normalizarea a fost decisă de organismul profesiei contabile, foarte bine reprezentat, iar în altele, normalizarea a fost decisă de organismele statului, pe considerente preponderent politice. A fost așa numita perioadă a *teoriei normative*, în care s-a urmărit emiterea de „norme" prin care se stabilea cum trebuie construite și publicate informațiile contabile oferite utilizatorilor externi. Cele trei forme de manifestare a teoriei normative au fost:

- principiile contabile general admise;
- cadrul contabil conceptual;
- planul contabil național.

Primele două tipuri de construcții teoretice au fost elaborate în SUA și adoptate ulterior de multe alte state, în timp ce planul contabil național este specific țărilor continental-europene.

Principiile contabile reprezintă un ansamblu de enunțuri teoretice, relativ coerente între ele, care se aplică contabilității privite ca o construcție intelectuală, în scopul reprezentării unei realități. Recunoașterea și credibilitatea principiilor contabile se bazează pe utilizarea și acceptarea lor generală de către cei care întocmesc, verifică, utilizează și normalizează situațiile financiare.

Cadrul contabil conceptual, produs al gândirii contabile americane, s-a dorit un cadru teoretic, care să stea la baza normalizării contabilității, având în vedere faptul că ansamblul principiilor contabile nu putea îndeplini acest rol. De asemenea, s-a dorit ca acest cadru teoretic să îmbunătățească înțelegerea situațiilor financiare de către utilizatori și să se întărească încrederea acestora în calitățile informațiilor financiare. Într-o viziune generală, cadrul teoretic al contabilității financiare este structurat pe trei niveluri. La primul nivel se regăsesc obiectivele, prin care se precizează scopurile urmărite de contabilitate, pe al doilea nivel se află calitățile pe care trebuie să le aibă informațiile contabile și definițiile categoriilor de elemente care sunt prezentate în situațiile financiare iar la al treilea nivel sunt prezentate reguli de recunoaștere și evaluare pentru aceste categorii de elemente

Contabilitatea în țările socialiste a fost caracterizată de adoptarea și aplicarea unor norme unitare, care să permită controlul statului asupra activităților economice desfășurate de întreprinderi. Germania nazistă este prima care, în 1937 adoptă un plan contabil (planul Goring), unificând metodele și principiile contabilității de întreprindere. În URSS, de asemenea, realizarea planurilor cincinale este urmărită grație aplicării unui plan contabil general; primul de acest fel datează din 1925[30]. În țările Europei centrale și de est, aflate în sfera de influență sovietică, aplicarea doctrinei economice socialiste, care presupunea înlocuirea economiei de piață cu economia planificată, a determinat adoptarea acelorași măsuri de transformare a contabilității într-un instrument de control și de planificare aflat la îndemâna statului.

Dezvoltarea piețelor financiare și afirmarea marilor corporații în ultimele decenii a reprezentat o nouă etapă, care a constituit motorul trecerii de la naționalism la globalizare. Contabilitatea, care a trebuit dintotdeauna să țină pasul cu evoluția mediului economic, suferă și ea un proces de „internaționalizare" la nivelul normalizării. Motivul este simplu: necesitatea publicării unor informații contabile omogene, care să poată fi interpretate și folosite de utilizatori din țări diferite.

---

[30] Capron, M., *op.citată*, p.33

1.3. Fundamentele ştiinţifice ale contabilităţii

În lupta ştiinţifică pentru cercetarea fundamentelor contabilităţii s-au formulat multe concepţii şi s-au cristalizat teorii. Apărute ca sinteză a cugetării raţionale şi prezentate într-o logică adecvată, fiecare din acestea s-a menţinut o vreme în contabilitate. Apoi, fiecare a cedat locul alteia, care satisfăcea mai bine practica şi cuprindea cele mai fine raţionamente pentru vremea la care a apărut. Aşa cum afirma Littleton[31] la începutul secolului: „Contabilitatea este relativă şi progresivă. Fenomenele care reprezintă obiectul ei sunt într-o continuă schimbare. Metodele mai vechi devin mai puţin utile odată cu modificarea condiţiilor; conceptele mai vechi devin irelevante în faţa noilor probleme. Astfel, condiţiile exterioare generează noi concepte şi stimulează ingenioşii să recomande noi tehnici (metode). Iar pe măsură ce aceste noi concepte şi metode se dovedesc a fi de succes încep, la rândul lor, să modifice condiţiile exterioare. Acest rezultat îl numim progres".

Dintre teoriile cristalizate de-a lungul timpului şi care au avut un impact major asupra conţinutului şi formatului situaţiilor financiare, ne vom referi în continuare la teoriile conturilor şi la teoriile bilanţului.

1.3.1. Teoriile conturilor

Sistemul contabilităţii în partidă dublă îşi găseşte reflectarea pe plan teoretic într-o serie de teorii cu privire la conţinutul conturilor şi la conţinutul bilanţului.

În capitalism se conturează două categorii de teorii predominante, cu privire la conţinutul conturilor: *teorii personaliste* şi *teorii materialiste*. Potrivit teoriilor personaliste, conturile corespund persoanelor participante la tranzacţii, fie ele reale sau imaginare. Teoriile materialiste consideră contul ca având un conţinut material, arătând că ele reflectă existenţa şi mişcarea elementelor de activ şi de pasiv.

Şcoala toscană este dominată de concepţia teoriei personaliste a conturilor. Conform primului reprezentant al acestei şcoli, Francesco Marchi, într-o întreprindere acţionează patru categorii de persoane: agenţii consignatari, corespondenţii, proprietarul şi administratorul. Teoria personalistă cu două serii de conturi grupează conturile în două serii: o serie cuprinde conturile întreprinzătorului, reprezentând resursele proprii, iar a doua serie cuprinde conturile agenţilor şi corespondenţilor[32].

Giuseppe Cerboni, cel mai de seamă reprezentant al şcolii toscane, şi-a legat numele de *logismografie*, o contabilitate în formă tabelară, în care se consideră că operaţiunile administrative dau naştere la raporturi de debit şi de credit între persoane fizice sau juridice capabile de drepturi şi obligaţii. Prin adoptarea teoriei personaliste a conturilor în explicarea esenţei teoretice a logismografiei, Cerboni îi dă în acelaşi timp şi un caracter juridico-economic. Logismografia şi-a manifestat multă vreme principiile şi a avut numeroşi adepţi, formând o şcoală de contabilitate: şcoala logismografică toscană.

Fabio Besta, fondatorul şcolii veneţiene, crează o teorie proprie, „materialistă", bazată pe valoarea obiectului contului. În concepţia sa, obiectul contului este o mărime materială, măsurabilă şi exprimabilă în valoare monetară. Besta consideră contabilitatea ca o ştiinţă a controlului economic, în relaţie cu ştiinţele juridice şi sociale[33].

---

[31] Citat de P.Miller şi C.Napier în articolul *Genealogies of Calculation*, Rev.Accounting, Organizations and Society, vol.18, no.7/8, 1993, p.632

[32] Rusu, D., *Bazele contabilităţii*, Ed.Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1977, p.313

[33] Vlaemminck, J., *Histoire et doctrines de la comptabilité*, Ed.Dunod, Paris 1957, p.180

Un alt reprezentant al şcolii veneţiene este Emanuele Pisani care a conceput o nouă formă de contabilitate şi anume *statmografia*. Concepția materialistă asupra conturilor, pe care acest autor o adoptă, îl conduce la teza potrivit căreia administrația, prin natura ei, afectează starea şi mişcarea elementelor patrimoniale. Din această cauză, conturile folosite pentru urmărirea acestor elemente au un caracter economic legat de gestiunea patrimoniului şi trebuie separate de conturile care reflectă activitatea administrativă a agenților şi care au un caracter administrativ. Conform acestui autor, „contabilitatea este ştiința care coordonează şi îndrumă funcțiunile administrative, pentru a obține cu minimum de eforturi maximum de efecte economice, evaluate şi exprimate cu ajutorul cifrelor aritmetice ordonate şi dispuse sub formă contabilă"[34].

Un promotor al curentului economic în contabilitate, care s-a desprins de teoria personalistă a conturilor, privind conținutul economic al acestora şi care a relevat utilitatea socială a contabilității, a fost R.P.Coffy. El consideră contabilitatea drept o ştiință social-economică care are drept scop „să studieze mişcările capitalului şi transformările lui succesive, să determine periodic sporirile şi reducerile pe care acesta le-a suferit şi să facă cunoscute cauzele acestor variațiuni şi efectele lor"[35]. El grupează conturile în: conturi de valori reale (materiale şi personale) şi conturi de valori raționale (valori abstracte)[36]. Coffy realizează astfel un progres care a generat mai târziu o clasificare bazată pe normele ştiințifice ale logicii.

Gândirea economică în contabilitate are mulți adepți. Printre aceştia, elvețianul Leo Gomberg care, în lucrările sale (*Histoire critique de la theorie des comptes*, Geneva 1929) atribuie contabilității un caracter ştiințific şi o încadrează în grupa ştiințelor economice. El demonstrează rolul deosebit al contabilității în observarea, analiza, evaluarea în unități monetare şi înregistrarea fenomenelor economice, precum şi în stabilirea cauzelor generatoare de rezultate. În Franța, se remarcă alți adepți ai teoriei economice în contabilitate, cum ar fi Rene Delaporte şi Jean Dumarchey.

O contribuție importantă pe linia cercetării fundamentelor ştiințifice ale contabilității au avut şi E. Schmalenbach, în probleme de bilanț, precum şi K.Mellerovicz în dezvoltarea teoriei costurilor.

Concepția economică socoteşte aşadar mişcarea capitalului (considerat ca avere) ca fiind unicul obiect al contabilității. Averea în care se concretizează capitalul este privită ca o substanță în continuă mişcare, sub forma unor valori care circulă neîntrerupt din şi prin întreprindere. Concepția aceasta a fost criticată, între altele şi pentru faptul că nu face legătura necesară între aspectul economic şi cel juridic.

Concepția economico-juridică s-a născut din dorința de a îmbunătăți cele două concepții anterioare, cea economică şi cea juridică, eliminând neajunsurile acestora. Conform acestei concepții, realitățile din activul bilanțului sunt privite sub raport economic iar resursele din pasiv sunt privite din punct de vedere juridic. Egalitatea bilanțieră *Activ = Pasiv* indică astfel raporturile economico-juridice şi exprimă permanenta echivalență valorică între realități şi resurse.

1.3.2. Teoriile bilanțului

Cercetările axate, în special, pe rolul şi funcțiile bilanțului s-au accentuat mult la începutul secolului al XX-lea. În urma acestor cercetări s-au cristalizat diverse teorii ale

---

[34] Tămăşan, Tr., *Bazele ştiințifice ale contabilității*, Ed.Ştiințifică, Bucureşti 1980, p.53
[35] Tămăşan, Tr., *op.citată*, p.91
[36] Paraschivescu, M.D., Păvăloaia, W., *Contabilitatea şi dezvoltarea economico-socială*, Ed.Tehnopress, Iaşi 1999, p.64

bilanțului. Cele mai cunoscute sunt teoria bilanțului static, teoria bilanțului dinamic şi teoria bilanțului organic. Acestea au stat, de altfel, la baza multora dintre celelalte teorii ale bilanțului formulate de-a lungul vremii.

Toate aceste teorii au apărut din încercările de a se depăşi limitele informaționale ale bilanțului, abordat în sens restrâns ca o situație a patrimoniului, în condițiile creşterii continue a cerințelor informaționale venite din partea utilizatorilor.

O clasificare, din punct de vedere al scopului urmărit, împarte teoriile bilanțului în *teorii moniste* (care au un singur scop) şi *teorii cu scopuri multiple.*

În categoria ***teoriilor moniste*** se încadrează:

Teoria bilanțului static a fost elaborată de Walter le Coutre, un susținător important pe plan internațional al acestei concepții fiind germanul H.Nicklish. Teoria statică presupune întocmirea bilanțului într-un format care să prezinte situația la un moment dat a patrimoniului şi rezultatului financiar, mai exact a averii întreprinderii. Relația de echilibru specifică acestui model este:

$$Activ - Obligații = Surse\ proprii \pm Rezultat\ financiar$$

Rezultatul financiar este evidențiat ca sursă de finanțare, dacă este favorabil, sau ca mijloc circulant în decontare, dacă este nefavorabil. Ca urmare, diferența dintre venituri şi cheltuieli, prin care este calculat rezultatul financiar, este prezentată în bilanț ca un rezultat al perioadei, care determină creşteri sau micşorări de avere[37], tot astfel cum diferența dintre activ şi obligații indică situația patrimoniului net (capitalul propriu, conform denumirii utilizate astăzi). Bilanțul, în acest caz, nu prezintă şi modul de formare a rezultatului financiar.

Susținătorii acestei teorii, Heinrich Nicklisch, Herman Veit Simon, o califică drept teorie organică, având în vedere legătura organică între întreprindere şi piața pe care acționează, în timp ce adversarii ei (în special E.Schmalenbach) o numesc statică, tocmai în tendința de a reliefa opoziția ei față de teoria dinamică, prin acordarea întâietății bilanțului (la dată fixă) față de contul de profit şi pierdere (pe un interval de timp)[38].

Conform teoriei statice, în activul bilanțier trebuie să fie înregistrate bunurile materiale, mobile şi imobile, creanțele precum şi bunurile imateriale, cu condiția ca pentru acestea din urmă să se fi efectuat cheltuieli ce pot fi direct atribuibile. În pasiv trebuie înregistrate: capitalul şi rezervele (rezerve din profit şi rezerve de capital) precum şi datoriile (dacă acestea sunt bazate pe obligații juridice). O astfel de prezentare permite analiza structurii activului, în special relația între activele fixe (imobilizate) şi cele circulante, a structurii pasivului, mai precis relația între surse proprii şi obligații precum şi a echilibrului între activ şi pasiv.

Evaluarea elementelor patrimoniale în cadrul bilanțului static se face pe principiul evaluării individuale, în ipoteza continuității activității, utilizând ca bază de evaluare costul istoric (cost de achiziție sau cost de producție, după caz). Utilizarea costului de achiziție sau de producție ca limită valorică superioară permite observarea conservării substanței de la o perioadă la alta.

Herman Veit Simon a sesizat însă unele neajunsuri ale bilanțului static şi a propus o „dinamizare" a acestuia, prin introducerea unor *posturi de regularizare* şi, totodată, a considerat potrivită evaluarea la prețul de vânzare a bunurilor ce urmează a fi vândute (preț de vânzare limitat însă la prețul general de pe piață). *Posturile de regularizare* de activ vizează

---

[37] Ristea, M., *Bilanțul în gestiunea patrimoniului*, Ed.Academiei R.S.R., Bucureşti 1989, p.41

[38] Roman, A.G., Şendroiu, C., Roman, C., *Teoriile bilanțiere germane*, Rev.Contabilitatea, expertiza şi auditul afacerilor nr.3, Ed.C.E.C.C.A.R., București 2007, p.11

acele drepturi la prestații viitoare pe baza plăților efectuate anticipat iar cele de pasiv vizează obligațiile viitoare la contraservicii pentru sumele încasate în avans de la parteneri.

Teoria dinamică, fundamentată de Eugen Schmalenbach, consideră ca obiectiv principal al bilanțului determinarea rezultatelor economice anuale. Conform acestei concepții, atenția trebuie acordată nu mărimii și structurii patrimoniului întreprinderii ci mișcării ce i-a fost imprimată într-o perioadă de timp. Evaluarea elementelor de bilanț se face în așa fel încât beneficiul provenit din activitatea economică să poată fi comparat cu rezultatele perioadei anterioare sau cu cele ale mai multor perioade și astfel să se poată stabili eficiența activității desfășurate. Posturile de avere, în acest caz, sunt socotite ca elemente care reprezintă cu anticipație cheltuieli și produse ce se vor transforma în rezultate. Din acest motiv, ele au în bilanț un caracter provizoriu[39]. E.Schmalenbach nu așează pe prim plan beneficiul realizat într-o perioadă de gestiune ci modul cum s-a obținut acest beneficiu: „Beneficiul unei întreprinderi este manifestarea ei dinamică, el reprezintă plusul de produse (venituri) față de cheltuielile făcute de o întreprindere, el reprezintă măsura rentabilității".

Autorul teoriei dinamice realizează o periodizare a activității întreprinderii, desfășurate de-a lungul perioadei ei de viață, în subperioade (anul financiar). În acest scop, introduce noțiunile de venituri și cheltuieli, pe care le diferențiază de noțiunile de încasări și plăți. Bilanțului îi rămâne sarcina să preia „posturile în suspensie" (activele și pasivele) care, cu excepția plăților pure (care reprezintă și cheltuieli), se bazează pe faptul că evenimentele economice nu influențează rezultatul în aceeași perioadă în care apar intrările și ieșirile corespunzătoare. Bilanțul funcționează drept cont de regularizare, pe care Schmalenbach îl numește sugestiv „depozitul de putere al întreprinderii".

Pentru a fi asigurată comparabilitatea rezultatelor nu este indicată o evaluare bazată pe valoarea de piață, aceasta putând suferi modificări, ci evaluarea la cost. Se acceptă totuși evaluarea la costul zilei în cazul mijloacelor fixe, acestea aflându-se la adăpost de fluctuațiile pieței. Teoria bilanțieră dinamică este influențată și de principiul prudenței, câștigul fiind evidențiat doar atunci când bunurile sunt realizate și nu atunci când a crescut valoarea de piață a bunurilor nevândute încă. Schmalenbach recomandă determinarea prudentă a rezultatului considerând că un câștig supraevaluat este mai periculos decât unul subevaluat.

Autorul teoriei dinamice are meritul de a fi adus o contribuție importantă la teoria și practica raportării financiare, prin stabilirea unor fundamente teoretice referitoare la întocmirea bilanțului și contului de profit și pierdere. De asemenea, el a insistat pe faptul că raportarea către persoane externe reprezintă scopul principal al bilanțului dinamic și, din acest motiv, ea trebuie să fie cât mai „obiectivă".

Teoria bilanțului pagatoric se sprijină pe teoria bilanțului dinamic, iar după unii autori[40] și pe teoria bilanțului financiar economic a lui E.Walb. A fost elaborată și dezvoltată de Erich Kosiol și a făcut obiectul lucrării intitulate „Pagatoriche Bilanz" apărută în anul 1956. Potrivit acestei teorii bilanțul trebuie să asigure calculația totală a rezultatelor financiare prin compararea totalului plăților cu totalul încasărilor. Soldul astfel obținut, sub formă de disponibilități bănești, exprimă rezultatul perioadei. În totalul încasărilor sunt cuprinse, pe lângă încasările propriu-zise și acelea generatoare de creanțe sau datorate decontărilor, după cum în totalul plăților sunt cuprinse pe lângă plățile propriu-zise și acelea generatoare de obligații sau datorate decontărilor. Operațiunile financiare pure, cum ar fi primirile și restituirile de împrumuturi, au un caracter compensatoriu și, deci, neutru. Pentru a permite determinarea rezultatelor, bilanțul pagatoric utilizează cheltuieli și venituri anticipate care

---

[39] Rusu, D., *Bazele contabilității*, Ed.Didactică și Pedagogică, București 1977, p.211

[40] Pântea, I.P., Bodea, Gh., *Contabilitate financiară - actualizată la standardele europene*, Ed.Intelcredo, Deva 2005, p.38

presupun plăţi şi încasări viitoare ce dau naştere operaţiunilor băneşti de decontare privind drepturile şi obligaţiile întreprinderii.

Teoria bilanţului nominalist (realist) a fost elaborată de Wilhelm Rieger şi prezentată în lucrarea intitulată „Einführung in die Privatwirtchaftslehre" (1928). Potrivit acestei teorii, bilanţul real al elementelor patrimoniale este bilanţul care prezintă situaţia întreprinderii în ipoteza lichidării, desfiinţării sau vânzării ei, când se poate vorbi de o „decontare totală", în mărime efectivă şi în expresie bănească. Rezultatul se determină, în aceste situaţii, comparând mărimea activului disponibil, transformat în bani, cu mărimea pasivului exigibil[41].

Teoria previzională a fost elaborată de K.Kafer pornind de la teoria nominalistă a lui Rieger. Ea a fost expusă în lucrarea „Die Bilanz als Zukunftrechnung" (1962). Această teorie vede în bilanţ o „calculaţie de perspectivă", menită să furnizeze informaţii necesare luării deciziilor pentru activitatea previzională a întreprinderii[42].

Teoria bilanţului aur a fost elaborată în anul 1922 de Eugen Schmalenbach („Godmarkbilanz"), ca soluţie la problemele create de deprecierea monetară produsă între cele două războaie mondiale. În aceste condiţii, începând cu anul 1923, într-o serie de ţări precum Germania, Ungaria, Polonia, ş.a., s-a introdus obligativitatea întocmirii bilanţurilor cu două valori, respectiv în monedă-hârtie şi în monedă-aur, pentru a le face comparabile cu cele încheiate în perioadele anterioare. În bilanţul-aur, posturile sunt reevaluate pe baza raportului dintre moneda curentă şi etalonul aur, fără a se avea în vedere faptul că puterea de cumpărare şi preţul aurului pot să înregistreze fluctuaţii de la o perioadă la alta. Dintre autorii români care au contribuit la fundamentarea teoriei bilanţului aur, amintim pe Sp.Iacobescu, V.Slăvescu, V.M.Ioachim, Şt.I.Dumitrescu.

Între ***teoriile cu mai multe scopuri*** se numără:

Teoria bilanţului organic, fundamentată de Fritz Schmidt, reprezintă o concepţie dualistă, care atribuie bilanţului două scopuri, respectiv stabilirea rezultatelor la un moment dat şi posibilitatea cunoaşterii mijloacelor şi resurselor în acţiune[43]. Deci bilanţul redă averea întreprinderii la un moment dat, dar prezintă şi un calcul al rezultatelor. Fiecare întreprindere este considerată drept o celulă în „organismul economiei de ansamblu" şi putem vorbi de un rezultat pozitiv al întreprinderii numai atunci când aceasta a menţinut poziţionarea relativă în economia de ansamblu, reuşind să-şi păstreze substanţa de performanţă economică. Astfel, câştigul aparent datorat inflaţiei trebuie separat de câştigul real al perioadei.

Elementul important al acestei teorii constă în luarea în considerare a unui etalon de evaluare bazat pe posibilitatea de recuperare a costurilor, calculate la preţul de reaprovizionare, în ipoteza continuării activităţii. În aceste condiţii, rezultatul financiar reprezintă diferenţa dintre preţul de vânzare şi preţul de reproducţie şi nu dintre preţul de vânzare şi costul de aprovizionare (în cazul mărfurilor) sau de producţie (în cazul produselor).

În afară de exprimarea bănească a valorilor şi proceselor interne transformatoare, teoria bilanţului organic operează şi cu exprimarea cantitativă, apreciind că pe această cale se poate contribui, alături de evaluare, la asigurarea forţei productive constante a patrimoniului[44].

---

[41] Petriş, R., *Bazele contabilităţii*, Ed.Gorun, Iaşi 2002, p.387
[42] Pântea, I.P., Bodea, Gh., *op.citată*, p.37
[43] Davideanu, R., *Contabilitatea unităţilor industriale*, centrul de multiplicare al Universităţii „Al.I.Cuza", Iaşi 1986, p.388
[44] Ristea, M., *Bilanţul în gestiunea patrimoniului*, Ed.Academiei R.S.R., Bucureşti 1989, p.46

Teoria bilanțului integral (total) a fost elaborată de Walter le Coutre („Totale Bilanz", 1956) şi, deşi este o dezvoltare a teoriei bilanțului static, s-a dezvoltat dintr-o teorie monistă într-o teorie dualistă. Potrivit acestei teorii, bilanțul reprezintă un mijloc auxiliar, de ordin tehnic, ce ilustrează, pe de o parte, relațiile întreprinderii cu terțele persoane şi cu întreprinzătorii în legătură cu capitalul adus de aceştia şi, pe de altă parte, averea procurată pe baza capitalului şi pusă în exploatare. Fiind o sinteză ce caracterizează în totalitate activitatea economică a întreprinderii, bilanțul este considerat un mijloc de fundamentare a deciziilor care să asigure desfăşurarea în condiții optime a activității.

Teoria bilanțului financiar economic, elaborată de Ernst Walb în 1966, este o dezvoltare a teoriei bilanțului dinamic. Această teorie atribuie bilanțului mai multe funcții, principala fiind aceea de instrument de control şi de elaborare a deciziilor. În cadrul acestei teorii accentul cade pe reflectarea existentului de capital, care trebuie să fie un capital real. Evaluarea capitalului se face la valoarea de procurare, ținându-se cont şi de oscilațiile valorilor băneşti. Bilanțul şi Contul de profit şi pierdere sunt considerate modele cu funcții distincte în gestiunea întreprinderii. Astfel, se consideră că bilanțul reflectă soldul fluxurilor financiare reale (materiale) preluate din conturile de producție[45].

Teoria bilanțului de perspectivă (de prognoză), fundamentată de Wolfram Engels, a fost expusă în lucrarea „Teoria valorificării economice în lumina teoriei luării deciziilor" (1962). Teoria aceasta atribuie bilanțului mai multe funcții, între care cea mai importantă este considerată a fi aceea de prognoză teoretică, cu scop de îndrumare. Realizarea acestei funcții presupune ca datele efective ale perioadei trecute să fie eliberate de influențele dispozițiilor subiective, pentru a nu afecta deciziile viitoare.

Teoria calculului rentabilității deschide seria unor concepții mai noi, moderne, referitoare la bilanț. Autorul acestei teorii, M.R.Lahmann, consideră teoriile bilanțului static şi bilanțului dinamic ca fiind formale, în opoziție cu teoria sa considerată materialistă. În elaborarea acestei teorii au fost preluate de la predecesori o serie de elemente precum: comparabilitatea datelor, în special a celor privind rentabilitatea (teoria bilanțului dinamic a lui Schmalenbach), evaluarea la prețul zilei (teoria bilanțului organic a lui F.Schmidt), evaluarea capitalului la valoarea de procurare, luând în considerare şi oscilațiile monetare (teoria bilanțului financiar economic a lui E.Welb).

Teoria bilanțului sintetic, elaborată de Horst Albach în 1965, consideră că bilanțul are, pe lângă scopurile cunoscute, rolul de instrument de decontare a plăților planificate şi a profitului planificat care se compară cu realizările efective din perioada bilanțieră. Ca urmare, bilanțul este considerat un calcul periodic de control, inclusiv al activității viitoare.

Teoria funcției analitice a bilanțului, elaborată de Wolfgang Stützel în 1967, abordează problema evaluării într-un mod aparte. Negând concepția tradițională potrivit căreia bilanțul realizează calculația averii sau a rezultatului, autorul propune o „teorie a măsurii". În cadrul funcției analitice a bilanțului, Stützel propune cinci scopuri principale ale acestuia şi cinci secundare[46]. Autorul deosebeşte trei grupe de sume care se înscriu în bilanț:

- sume care rezultă din simpla măsurare (soldul casei);
- operațiuni juridice (capital de bază, rezerve legale);
- sume care reprezintă obiectele averii propriu-zise (acestea sunt stabilite prin evaluare şi nu se pot stabili exact decât în situații excepționale).

---

[45] Horomnea, E. (coord.), *Bazele contabilității. Concepte, modele, aplicații*, Ed.Sedcom Libris, Iaşi 2006, p.361
[46] Pentru mai multe detalii vezi Pântea, I.P., Căinap, I., Henegaru, L., Popa, I., *Bilanțul contabil*, Ed.Dacia, Cluj-Napoca 1987, p.40

Teoria realității bilanțului, fundamentată teoretic de profesorul Dumitru Rusu, prezintă bilanțul ca un calcul de sinteză care indică starea de fapt a activității întreprinderii şi care permite sesizarea, dintr-o singură privire, a situației economico-juridice şi financiare a întreprinderii, arătând amănunțit caracterul mijloacelor ei de acțiune, resursele proprii şi străine, inclusiv rezultatul final. Bilanțul este conceput, în viziunea acestei teorii, ca un mijloc de control, de analiză şi de îndrumare a activității întreprinderii. Pentru a îndeplini acest rol, este necesar ca datele oferite de bilanț să reflecte situația economică aşa cum este ea în realitate, de unde şi denumirea teoriei. Caracterul real al bilanțului este asigurat de concordanța între indicatorii cuprinşi în acesta şi natura obiectivă a fenomenelor şi proceselor economice reflectate de contabilitatea curentă. Indicatorii cuprinşi în bilanț caracterizează, din punct de vedere cantitativ şi calitativ, activitatea întreprinderii.

Teoria bilanțului multiplu, prezentată de profesorul Mihai Ristea în lucrarea intitulată „Bilanțul în gestiunea patrimoniului" (1989), se bazează pe dubla reprezentare a patrimoniului, în condițiile în care bilanțul este conceput ca: un model global şi structural, un model de stare şi de mişcare, un model bazat pe calculul economic gestionar, un model static şi dinamic, un model de reflectare, control şi previziune, un model bazat pe costul de producție şi de reproducție al patrimoniului.

Analizând teoriile bilanțului din diverse perspective, profesorul Mihai Ristea concluzionează: „Ceea ce este comun tuturor teoriilor sunt conceperea şi fundamentarea bilanțului pe dubla reprezentare a patrimoniului".

Preocupările mai recente în ceea ce priveşte elaborarea teoriilor bilanțului au avut în vedere să atribuie acestuia roluri şi scopuri adecvate condițiilor unei economii de piață dezvoltate, a unei economii de tip concurențial. În asemenea condiții, bilanțul trebuie să reprezinte un instrument care să servească, în primul rând, interesele întreprinzătorului dar, în acelaşi timp, să îndeplinească şi rolul de mijloc de informare şi control pentru asociați şi creditori.

Teoriile bilanțului elaborate în ultimele decenii, deşi reprezintă dezvoltări multidirecționale ale celor de bază (statică şi dinamică), se sprijină, în majoritatea lor, pe teoria informațiilor şi pe cea a deciziilor. Pot servi ca exemple în acest sens: teoria previzională a lui Kafer, teoria bilanțului de perspectivă a lui Engels, teoria bilanțului sintetic a lui Albach, etc.

1.3.3. Promovarea conceptului matematic în contabilitate

Contabilitatea a stat de-a lungul timpului într-un raport de interdependență cu alte discipline ştiințifice, printre care şi matematica. Explicația variațiilor mişcărilor de valori şi influența acestora asupra mijloacelor economice şi a resurselor, nu s-ar putea face dacă am nega sau diminua rolul conceptului matematic în calculul contabil. Nu trebuie uitat că primele scrieri despre arta ținerii contabilității în partidă dublă au apărut în cadrul unor lucrări de matematică, atât calculul contabil cât şi cel matematic fiind considerate necesare urmăririi activității economice. În toată evoluția ei, contabilitatea nu s-a mărginit să folosească matematica numai la rezolvarea problemelor de tehnică contabilă, ci şi pentru fundamentarea principiilor ei de bază[47].

Începutul secolului al XIX-lea aduce primele contribuții teoretice, care ridică ştiința contabilității pe o nouă treaptă, datorită apelului pe care îl fac autorii la conceptele şi principiile matematicii. Astfel, în 1808, la Berlin, J.G.Maisner editează lucrarea „Die kurnst

[47] Demetrescu, C.G., *op.citată*, p.273

in drei Stunden ein Buchhalten zu werden"[48]. Acest autor utilizează formulele algebrice pentru a demonstra mişcările de valori într-un patrimoniu.

În anul 1850, autorul german G.Kurtzbauer expune în lucrarea sa „Lehrbuch der Einfachen und doppelten Buchhaltung" teoria duplicismului materialist iar doi ani mai târziu, GD.Augspurg dezvoltă această teorie explicând esența contabilității în partidă dublă prin egalitatea matematică a soldurilor celor două serii de conturi, care se completează reciproc.

Teoriile materialiste, indiferent de numărul seriilor de conturi, consideră conturile ca mijloc de calcul cu conţinut material, având rolul de a reprezenta mişcările de valori şi modificările succesive ale elementelor de activ şi de pasiv (spre deosebire de teoriile personaliste care substituie conturilor persoanele aflate în raporturi juridice de drepturi şi obligaţii cu întreprinderea în cauză).

O contribuție importantă la fundamentarea ştiinţifică a contabilităţii, prin prisma teoriei duplicismului materialist au adus elveţienii F.Hügli şi J.Fr.Schär. Hugli, reprezentant al teoriei materialiste cu două serii de conturi, a explicat esența contabilității duble prin două serii de calcule: o serie de calcule asupra averii şi o serie de calcule asupra capitalului propriu (patrimoniului net). Cele două serii de conturi sunt:

-seria conturilor diferitelor părți componente ale averii: *active*, sub forma bunurilor şi creanțelor şi *pasive*, sub forma datoriilor;

-seria *conturilor de capital*, în care se ține evidența averii curate: capital propriu şi rezultate.

Cele două serii de conturi, în ceea ce priveşte valorile pe care le reflectă, în debit şi în credit, stau în raport invers[49]. Anume, seria conturilor averii totale primeşte în debit valorile pozitive şi în credit valorile negative, iar seria conturilor averii curate primeşte în credit valorile pozitive şi în debit valorile negative.

Prezentată sub formă de model, teoria lui F.Hügli se defineşte astfel:

D	Avere totală	C
	+	-
	A	P

=

D	Avere curată	C
	+	-
	P	A
	+C	

$$A - P = C$$

Formularizarea matematică a raționamentului contabil, în concepția duplicismului materialist, a fost realizată de J.Fr.Schär. Acesta distinge în economia întreprinderii elemente de avere active şi pasive, înțelegând prin avere pasivă datoriile. Diferența dintre substanța activă, ca parte pozitivă şi substanța pasivă, ca parte negativă, reprezintă averea curată, respectiv capitalul, exprimându-se prin relația (similară de altfel, din punct de vedere matematic, cu relația utilizată de Hügli):

$$A - P = C$$

Schematic, concepția sa matematică poate fi prezentată astfel[50] :

---

[48] Paraschivescu, M.D., Păvăloaia, W., *Contabilitatea şi dezvoltarea economico-socială*, Ed.Tehnopress, Iaşi 1999, p.67

[49] Calu, D.A, *op.citată*, p.65

[50] Rusu, D., *Bazele contabilităţii*, Ed.Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1977, p.317

Formele de bază ale operațiilor prezentate ca egalități		**Aceleași forme de bază ale egalităților prezentate în formă de cont**			
		Conturi de substanță		Conturi de capital	
Partea stângă a egalității	Partea dreaptă a egalității	creștere debit	micșorare credit	micșorare debit	creștere credit
1.Starea inițială a averii	Starea inițială a capitalului	+a	...	...	+a
2.Operații de schimb: creșterea unei substanțe	Micșorarea unei substanțe	+b	-b	...	...
3.Operații de câștig: creșterea unei substanțe	Creșterea capitalului	+c	...	...	+c
4.Operații de pierdere: micșorarea unei substanțe	Micșorarea capitalului	...	-d	-d	...
Soldul debitor al conturilor de substanță	Soldul creditor al conturilor de capital	(a+b+c) – (b+d) = =a+c-d		-d+(a+c) = =a+c-d	
Esența contabilității în partidă dublă		Avere curată aflată prin evidența substanței		Avere curată stabilită prin calculul capitalului	

Privite din punct de vedere matematic, relațiile de mai sus exprimă nişte egalități evidente, care nu aduc nimic nou. Dar, atribuind simbolurilor matematice înțelesul lor economic, egalitățile respective explică de fapt variațiile posibile ale mişcărilor de valori şi influența lor asupra bilanțului.

Relația *Activ = Pasiv (A = P)* reflectă funcțiunea sistemului de calcul contabil digrafic, esența contabilității duble, anume aceea că, prin intermediul conturilor, se fac două serii de calcule sincrone şi paralele, una privind activul şi alta privind pasivul şi, în sinteză, stabileşte rezultatul activității economice. Iar reprezentarea modificărilor succesive ale activului şi pasivului este realizată prin intermediul instrumentului matematic.

Reprezentanții de seamă, care au încercat să pună bazele ştiințifice ale contabilității potrivit concepției matematice a conturilor, considerând-o chiar ca o ramură a matematicii, au fost E.Léautey şi A.Guilbault[51]. Aceşti autori îşi dezvoltă teoria lor într-o serie întreagă de lucrări în rândul cărora se remarcă „La science des comptes mise à la portée de tous" apărută la 1889. Considerând contabilitatea ca ştiință a coordonării raționale a conturilor relative la produsele muncii şi la transformările capitalului, prezintă drept bază ştiințifică a contabilității: matematica şi economia politică. Contul, ca instrument de calcul al contabilității, este întemeiat pe una sau mai multe operații aritmetice. În cadrul sistemului digrafic, funcționarea conturilor îşi găseşte expresia în formule şi egalități matematice. Debitarea unuia sau mai multor conturi şi creditarea, concomitentă, a unuia sau mai multor conturi cu sume egale, în scopul reflectării mişcărilor de valori, realizează ecuația matematică a conturilor. Prin cercetarea în continuare a problemelor generale ale teoriei contabilității, cei doi demonstrează că orice operație de schimb sau de producție constituie o ecuație a unor mărimi economice pentru rezolvarea căreia se porneşte de la cunoscut la necunoscut.

---

[51] Paraschivescu, M.D., Păvăloaia, W., *Contabilitatea şi dezvoltarea economico-socială*, Ed.Tehnopress, Iaşi 1999, p.70

O altă teorie şi anume teoria materialistă cu trei serii de conturi (tricontistă) a fost dezvoltată de către o serie de autori precum W.le Coutre, G.Obst, Fr.Leitner şi, mai recent, de către H.A.Finney.

Relația specifică acestei teorii este[52]:

$$ACTIV = PASIV + CAPITAL\ PROPRIU$$

În opinia lui H.A.Finney, mişcările de valori ce au loc prin manifestarea unor acte economice sau juridice, pot fi reflectate cu ajutorul a şase legități contabile, exprimate algebric astfel:

1) $+A = \begin{bmatrix} -A \\ +P \\ +C \end{bmatrix}$ 2) $\begin{bmatrix} +A \\ -P \\ -C \end{bmatrix} = -A$ 3) $\begin{bmatrix} -P \\ +A \\ -C \end{bmatrix} = +P$

4) $-P = \begin{bmatrix} +P \\ -A \\ +C \end{bmatrix}$ 5) $\begin{bmatrix} +A \\ -P \end{bmatrix} = +C$ 6) $-C = \begin{bmatrix} -A \\ +P \end{bmatrix}$

Autorul a acordat în lucrările sale un loc aparte calculelor de sinteză ale contabilității. În procesul cunoaşterii şi conducerii previzionale ele oferă o bază pentru formularea multor decizii cu caracter economic.

Dintre autorii români care s-au numărat printre adepții statutului ştiințific al contabilității, considerând-o chiar ramură a ştiințelor matematice, amintim pe I.C.Panțu. El afirma, în lucrarea sa „Ştiința conturilor sau contabilitatea în partidă dublă" (Braşov, 1907), că scopul contabilității este „de a arăta principiile pe care se bazează această ştiință matematică, aplicată la viața comercială"[53]. În aceeaşi lucrare, I.C.Panțu scria: „Contabilitatea începe cu o ecuație, se continuă prin ecuații care învederează operațiile făcute şi se încheie…iarăşi printr-o ecuație".

Instrumentul matematic utilizat de către contabili nu se rezumă doar la exprimarea mişcărilor care au loc la nivelul conturilor sau a bilanțului. El este folosit şi în calculația costurilor, în operațiile de amortizare dar şi în analiza efectuată asupra informațiilor contabilității, în scopul sprijinirii procesului decizional.

De exemplu, în calculul costurilor, se folosesc diferite procedee matematice de repartizare a cheltuielilor ocazionate de procesul productiv la nivelul produselor, comenzilor, etc. Analizele comparative efectuate pe baza datelor din contabilitate reprezintă, de asemenea, o formă de calcul foarte utilă. Prin compararea veniturilor, cheltuielilor, a rezultatelor financiare, a rentabilității produselor, etc., şi prin determinarea variațiilor absolute sau relative ale acestora, de la o perioadă de gestiune la alta sau de la o întreprindere la alta, se poate urmări evoluția activității întreprinderii şi se pot orienta ştiințific acțiunile viitoare.

---

[52] Rusu, D. (coord.), *Fra Luca di Borgo şi doctrinele contabilității în cultura economică românească*, Ed.Junimea, Iaşi 1991, p.319

[53] Rusu, D., *Bazele contabilității*, Ed.Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1977, p.35

1.4. Evoluția contabilității în România

În țara noastră, contabilitatea a apărut şi s-a dezvoltat de-a lungul timpului în pas cu cerințele vieții economice interne şi în strânsă legătură cu evoluția sa pe plan general. Acest lucru s-a reflectat şi în procesul de dezvoltare a activității practice şi teoretice de contabilitate.

Contabilitatea a fost utilizată în țările românești din vremurile cele mai îndepărtate. Desigur, nu este vorba de contabilitatea în partidă dublă în forma pe care o cunoaştem astăzi ci de nişte evidențe care foloseau comercianților sau statului în gestionarea averilor. Dovezi în acest sens au arătat că în Dacia se ținea o contabilitate riguroasă în ceea ce priveşte exploatarea minelor şi urmărirea veniturilor acestora precum şi a tributurilor cuvenite statului[54]. Un anumit gen de contabilitate întâlnim în secolul al XVIII-lea în catastifele comerciale şi registrele de moşii, cu ajutorul cărora se urmăreau afacerile comerciale sau veniturile şi cheltuielile[55]. Ea a început să se folosească în țara noastră atunci când comerțul a dobândit o oarecare stabilitate şi când, odată cu negustorii străini, au pătruns în țară şi noile cunoştințe de contabilitate din statele vest-europene (contabilitatea în partidă dublă sau contabilitatea după metoda venețiană, prezentată pentru prima dată în tratatul lui Luca Paciolo). Cercetările au arătat că negustorii Braşovului, important centru de tranzit internațional, nu erau străini de regulile contabilității duble. Braşovul avea legături comerciale şi cu oraşele italiene, în care s-a dezvoltat această metodă, iar negustorii români erau interesați să cunoască regulile pentru utilizarea calculului economic în vederea stabilirii în mod periodic a rezultatelor activității desfăşurate. Multe case de comerț braşovene practicau calculul economic şi țineau contabilitatea după metoda venețiană.

Lucrări de contabilitate scrise în limba română apar însă mult mai târziu, prima de acest gen fiind *„Pravila Comerțială”* scrisă de Emanoil Ioan Nichifor, profesor la Şcoala comercială a Capelei românești din Braşov şi apărută în anul 1837. Este o traducere în limba română a unui tratat de contabilitate în partidă dublă. Lui îi revine meritul de a fi cel dintâi autor român preocupat de răspândirea cunoştințelor de contabilitate dublă (scrittura doppia) şi de crearea unei terminologii contabile în limba română[56]. De asemenea, E.I.Nichifor are o contribuție importantă în ceea ce priveşte periodicitatea bilanțului care „trebuie încheiat cel puțin o dată pe an, pentru a se cunoaşte starea averii, capitalului, mersul activității şi rezultatul final[57].

Profesorul Vasile Urzescu publică la Bucureşti, în anul 1840, lucrarea *„Epistolar”*, ce cuprinde „lucrări de negoț” dar tratează şi probleme de contabilitate practică pe care autorul le-a abordat cu multă pricepere pedagogică şi pe care le-a expus în termeni românești, pe înțelesul tuturor[58]. Lucrarea a fost tipărită în 4 ediții, până în anul 1864.

În anul 1844 apare la Bucureşti o traducere din limba franceză a unei lucrări a lui J.Jaclot realizată de Dimitrie Iarcu, institutor la Şcoala primară de la Colțea sub titlul *„Doppia skriptura sau ținerea catastifelor în partidă simplă sau îndoită”*. Deşi cartea lui J.Jaclot nu constituie o contribuție ştiințifică pentru perioada respectivă, ea fiind mai mult o carte de tehnică contabilă, pentru literatura contabilă din țara noastră traducerea şi publicarea ei reprezintă un moment important deoarece este prima carte în care contabilitatea este examinată în detaliu, iar prin introducerea ei în învățământul primar a contribuit la

---

[54] C.G.Demetrescu, *Istoria Contabilității*, Ed.Ştiințifică, Bucureşti 1972, p.288

[55] R.Radu, *Tradiții şi împliniri în cultura economică şi contabilă românească în sec.al XIX-lea şi al XX-lea*, Ed.Euroland, Suceava 1995, p.30

[56] Rusu, D. (coord.), *Fra Luca di Borgo şi doctrinele contabilității în cultura economică românească*, Ed.Junimea, Iaşi 1991, p.99

[57] Radu, R., *op.citată*, p.32

[58] Demetrescu, C.G., *op.citată*, p.298

răspândirea largă a cunoştinţelor de contabilitate. D.Iarcu a continuat retipărirea acestei cărți în mai multe ediții şi a publicat ulterior şi alte lucrări de specialitate(*„Contabilitatea casnică”* în 1863, *„Contabilitatea agricolă”* în 1865), străduindu-se să explice termenii comerciali şi contabili şi să îi înlocuiască cu termenii cei mai accesibili, apropiați şi cunoscuți.

O contribuție importantă în perioada respectivă îi revine agronomului Ion Ionescu de la Brad, despre care s-a spus că este fondatorul unei adevărate şi mari şcoli de gândire economică românească, întemeietorul economiei agrare şi un mare precursor al sociologiei rurale din România[59]. În timpul studiilor pe care le-a făcut în Franța a acumulat foarte multe cunoştințe de specialitate, atât teoretice cât şi practice. Ca urmare a participării active la evenimentele din timpul Revoluției de la 1848 a fost nevoit sa plece din țară, trăind în exil la Constantinopol până în anul 1857. În această perioadă, are ocazia să administreze moşiile Marelui Vizir Mustafa Reşid Paşa, cu rezultate deosebite şi publică în 1854, în „Jurnal de Constantinople”, o dare de seamă asupra activității economice desfăşurate pe aceste moşii, sub denumirea *„Compte rendu de l'administration des domains de son Altesse le Grand Vizir Rechid Pacha”*. Această lucrare, bazată pe datele contabilității, este considerată cea dintâi lucrare de analiză economică, în care problemele practice şi teoretice de contabilitate se pun într-un mod cu totul original[60]. Întors în țară, în anul 1857, şi-a intensificat preocupările teoretice şi practice în domeniul contabilității. A aplicat noțiunile de contabilitate la proprietatea sa de la Brad (jud. Bacău) unde a înființat o fermă-şcoală, realizările obținute fiind prezentate în lucrarea *„Agricultura română de la Brad”*, în care multe din ideile expuse depăşeau cunoştințele epocii. În anul 1870, Ion Ionescu de la Brad publică *„Un mic tratat de contabilitate”* în care prezintă şi o contabilitate simplificată, scopul urmărit fiind cel de răspândire a cunoştințelor de contabilitate. Ion Ionescu de la Brad a popularizat ideea că principiile contabilității duble se pot aplica nu doar în industrie şi comerț ci şi în agricultură, precum şi în administrația de stat. De asemenea, a folosit în expunerile sale simbolizarea conturilor şi a abordat problema raționalizării contabilității[61].

În anul 1865 apare cursul de contabilitate *„Expunere prescurtată de operațiuni economice şi contabilitate”* al profesorului Louis Toussaint, primul director şi profesor de contabilitate de la prima şcoală comercială înființată la Bucureşti. A fost prima lucrare de acest gen după care au studiat elevii şcolii comerciale[62].

Tot la Bucureşti, în anul 1873, apare lucrarea lui Theodor Ştefănescu, elev al lui Louis Toussaint, *„Contabilitatea în partidă dublă”*, lucrare considerată de unii autori drept o operă de creație românească, de la care începe literatura noastră contabilă[63]. Cartea a apărut în 6 ediții, până în anul 1908.

Obținerea independenței statale a reprezentat un moment deosebit de important în dezvoltarea economică a țării şi a creat premisele acumulării capitalului autohton şi accesului pe piața externă de capital. Datorită avântului luat de economie, care începea să-şi definească un specific național, după anul 1990, contabilitatea cunoaşte un salt calitativ. S-au înființat numeroase şcoli cu profil economic pe tot cuprinsul țării, s-a înființat în anul 1913 Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale. După primul război mondial, se poate vorbi în România atât de o societate capitalistă în sensul propriu al cuvântului cât şi de o puternică şcoală de contabilitate[64]. Odată cu înființarea acestor şcoli şi ca urmare a introducerii

---

[59] Rusu, D. (coord.), *Fra Luca di Borgo şi doctrinele contabilității în cultura economică românească*, Ed.Junimea, Iaşi 1991, p.204

[60] Paraschivescu, M.D., Păvăloaia, W., *Contabilitatea şi dezvoltarea economico-socială*, Ed.Tehnopress, Iaşi 1999, p.74

[61] Rusu, D., *Bazele contabilității*, Ed.Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1977, p.327

[62] Demetrescu, C.G., *op.citată*, p.294

[63] Ionaşcu, I., *Epistemologia contabilității*, Ed.Economică, Bucureşti 1997, p.178

[64] Dobroțeanu, L., *op.citată*, p.287

contabilităţii în partidă dublă în majoritatea întreprinderilor comerciale, industriale şi bancare, literatura contabilă a început să se îmbogăţească cu noi lucrări, elaborate atât de profesorii de contabilitate din învăţământul comercial cât şi de practicieni, în care se tratau problemele ridicate de cerinţele tehnicii contabile din întreprinderi.

Constantin Petrescu, profesor la Şcoala comercială din Iaşi, fost elev al lui Theodor Ştefănescu, publică în anul 1901, la Iaşi, un *„Curs de contabilitate şi administraţie"*. Este considerat primul autor român care pune contabilitatea în legătură cu administraţia, în sensul de gestiune a întreprinderii[65].

În anul 1908, I.C.Panţu, profesor la Şcoala comercială din Braşov, a publicat *„Ştiinţa conturilor sau contabilitatea în partidă dublă"*, lucrare în care explică mecanismul reflectării operaţiilor economice prin conturile contabile folosind ecuaţiile matematice.

M.I.Mihăilescu publică în anul 1920 lucrarea *„Ştiinţa ordinei patrimoniale"*, în care analizează funcţia socială pe care o îndeplineşte contabilitatea, încercând să dea astfel o prezentare ştiinţifică a rostului şi definiţiei contabilităţii. În lucrarea *„Tratat de contabilitate"*, apărută în anul 1926, analizează utilitatea contabilităţii pentru administratori, jurişti, ingineri şi abordează problema verificărilor şi expertizelor contabile.

Profesorul Toma Voiculescu, de la Şcoala comercială din Ploieşti, publică la rândul lui cursuri de contabilitate pentru şcolile comerciale elementare şi pentru cele superioare. Meritul lui constă în răspândirea cunoştinţelor de contabilitate în ţară timp de peste 25 de ani[66].

În cursurile de contabilitate ale profesorului George Alesseanu, publicate în 1926 şi 1927, predate studenţilor de la academia bucureşteană, contabilitatea este caracterizată ca o ştiinţă a controlului. De numele lui George Alesseanu se leagă aplicarea contabilităţii duble în toate administraţiile publice din ţara noastră[67].

Elemente de noutate, personalitate şi gândire proprie aduc în contabilitate Spiridon Iacobescu şi Alexandru Sorescu. În lucrarea *„Curs de contabilitate generală în legătură cu dreptul şi legile speciale comerţului"*, publicată în anul 1923, au demonstrat universalitatea patrimoniului şi valabilitatea permanentă a egalităţilor de schimb dintr-un patrimoniu dat. Ei au creat o teorie materialistă originală ce are la bază concepţia juridică economică patrimonială[68]. Sp.Iacobescu a publicat de asemenea numeroase articole în care a abordat teme legate de principiile ştiinţifice ale contabilităţii, de problematica bilanţului contabil, de normarea contabilităţii, ş.a.

Perioada cuprinsă între cele două războaie mondiale este caracterizată de progrese majore şi în domeniul contabilităţii din ţara noastră. Concepţia juridică a profesorilor Spiridon Iacobescu şi Alexandru Sorescu a deschis orizonturi noi în cercetarea şi explicarea teoriei şi practicii contabile. Ion Evian a publicat o serie întreagă de lucrări între care se remarcă *„Teoriile conturilor"* (1940) în care face un studiu ştiinţific al principalelor teorii privind clasificarea conturilor. El este adeptul teoriei economice, înlăturând elementul juridic din contabilitate şi refuzând statutul de ştiinţă contabilităţii. Teoria economică pură creată de Ion Evian se transformă într-un nou curent de gândire. Din confruntarea şcolii patrimonialiste cu concepţia economică a apărut un nou impuls pentru progresul gândirii contabile[69].

O contribuţie de asemenea importantă în interpretarea ştiinţifică a fenomenului economico-financiar a avut-o Dumitru Voina, profesor la Academia Comercială din Braşov. Adept al teoriei economico-juridice în contabilitate, Dumitru Voina a susţinut caracterul ştiinţific al contabilităţii şi, în plus, are meritul de a fi primul autor de renume mondial care a

---

[65] Ionaşcu, I., *Epistemologia contabilităţii*, Ed.Economică, Bucureşti 1997, p.178
[66] Demetrescu, C.G., *op.citată*, p.316
[67] Demetrescu, C.G., *op.citată*, p.316
[68] Paraschivescu, M.D., Păvăloaia, W., *Contabilitatea şi dezvoltarea economico-socială*, Ed.Tehnopress, Iaşi 1999, p.79
[69] Radu, R., *op.citată*, p.65

elaborat o periodizare în istoria şi doctrinele contabilității (în lucrarea *„Faze în evoluția contabilității"*, 1932).

V.M.Ioachim a publicat în perioada 1909-1945 numeroase articole şi referate ştiințifice prin care a abordat diferite subiecte precum problema costurilor, clasificația conturilor (propunând clasificația gradată, prin simbolizarea zecimală, dar detaliată pe domenii de activitate). Este autorul mai multor manuale de contabilitate printre care *„Curs de comerț şi contabilitate"* (1932), în care prezintă o serie de aplicații speciale pentru industrie. În anul 1947 a publicat o lucrare interesantă pentru profesioniştii experți-contabili, *„Manual de verificare şi expertize contabile"* [70].

A urmat perioada 1950-1990, perioadă pe care profesorul Ion Ionaşcu o numeşte „etapa realismului socialist"[71], în care contabilitatea a fost folosită ca instrument de control al execuției planului şi integrității proprietății de stat. În acest scop, s-a recurs la o normalizare contabilă strictă, la planificarea prețurilor şi la normalizarea calculului costurilor. Pe acest fond teoretic au existat totuşi unele preocupări care încercau să pună în circulație idei prin care contabilitatea românească să progreseze sub raport ştiințific. Amintim aici pe profesorul Ion Mărculescu, de la Academia de Studii Economice din Bucureşti, care a prezentat în anul 1967 un studiu bazat pe literatura americană şi franceză, în care abordează problema celor două componente ale contabilității (contabilitatea financiară şi contabilitatea conducerii) precum si a calității informației contabile. Profesorul C.G.Demetrescu publică în această perioadă lucrări având ca subiect istoria contabilității. În anul 1981, apare la Iaşi traducerea integrală a „Tratatului de contabilitate în partidă dublă" a lui Luca Paciolo, realizată de profesorii Dumitru Rusu şi Ştefan Cuciureanu, lucrare însoțită de importante comentarii privind istoria doctrinelor contabile. Lista desigur poate continua deoarece, în fiecare centru universitar de profil existent la vremea respectivă, au lucrat profesori universitari de prestigiu, cu reale preocupări academice şi ştiințifice, care au reprezentat adevărate modele pentru discipolii lor şi care au menținut treaz interesul pentru cercetare în domeniul contabilității.

După anul 1990, am asistat la o adevărată reformă în domeniul contabilității, la o redefinire conceptuală a acesteia. Procesul de ameliorare continuă şi astăzi, urmărindu-se compatibilizarea practicilor contabile din țara noastră cu cele folosite la nivel internațional. În acest sens, cercetarea istoriei acestei discipline poate fi utilă deoarece ajută la o mai bună înțelegere a conceptelor, permite studierea comparativă a evoluției contabilității în diferite zone geografice, în încercarea de „reconciliere" între tendințele actuale în domeniul teoriei şi practicii contabile[72].

---

[70] Radu, R., *op.citată*, p.71
[71] Ionaşcu, I., *Epistemologia contabilității*, Ed.Economică, Bucureşti 1997, p.191
[72] Păcurari, D., *Repere în dezvoltarea contabilității din România*, articol apărut în volumul „Contabilitatea în contemporaneitatea românească, Ed.EduSoft, Bacău 2007

CAPITOLUL 2

SITUAȚIILE FINANCIARE – DOCUMENTE DE SINTEZĂ ALE CONTABILITĂȚII

2.1. Obiectivele situațiilor financiare

Raportarea financiară, respectiv furnizarea de informații financiare spre mediul extern al unei entități economice, se realizează prin intermediul situațiilor financiare anuale. Obiectivul situațiilor financiare anuale constă în furnizarea de informații care să ofere o imagine fidelă a activelor, datoriilor, poziției financiare, profitului sau pierderii la sfârşitul unui exercițiu financiar.

Realitățile societății moderne ne arată că odată cu dezvoltarea economiei de piață şi sporirea gradului de complexitate al acesteia trebuie să se dezvolte corespunzător, ca arie, conținut şi operativitate şi informația economică, pentru ca ea să poată furniza elementele necesare luării deciziilor.

Informațiile contabile corect furnizate şi corect utilizate nu pot decât să îmbunătățească procesul decizional la nivelul utilizatorilor. Rapiditatea cu care informația este făcută disponibilă, mai ales informația destinată managerilor, este deosebit de importantă ştiut fiind faptul că viteza de reacție în lumea afacerilor este esențială. Se observă în perioada actuală un interes deosebit, manifestat la nivelul entităților economice, pentru implementarea unor sisteme informatice performante, adaptate specificului lor de activitate, care să le permită preluarea, stocarea şi prelucrarea rapidă a informațiilor contabile primare, utile atât contabilității financiare cât şi contabilității manageriale.

Adevărul pe care contabilitatea financiară încearcă, prin intermediul situațiilor financiare, să-l construiască sub forma unei imagini „fidele" şi credibile, constituie una din virtuțile pe care etica, morala şi religia le cultivă cu prioritate. Iar construirea imaginii fidele implică reglementări şi norme eliberate de sub influența politicului şi, în egală măsură, deontologia profesionistului contabil, fie în calitatea lui de contabil, fie în aceea de auditor al situațiilor financiare.

2.2. Caracteristicile calitative ale situațiilor financiare

Pornind de la premiza că majoritatea proceselor decizionale privind întreprinderea utilizează informația contabilă, măsurarea calității ei a devenit o problemă importantă. Conceptul de calitate constituie o preocupare fundamentală a organismelor de normalizare contabilă. Pentru a fi utilă consumatorilor (utilizatorilor), informația contabilă prezentată în situațiile financiare trebuie să fie o informație de calitate.

Cadrul general al IASB precizează caracteristicile calitative ale situațiilor financiare. În acest sens, sunt prezentate următoarele atribute care trebuie să caracterizeze informațiile contabile: *inteligibilitatea*, *relevanța*, *credibilitatea* (reprezentarea fidelă, prevalența economicului, neutralitatea, prudența, integralitatea) şi *comparabilitatea*. Prima dintre acestea, inteligibilitatea, este o caracteristică proprie utilizatorului de informație contabilă pe când următoarele trei caracteristici sunt proprii informației contabile.

Inteligibilitatea. O calitate esențială a informațiilor furnizate de situațiile financiare este aceea legată de uşurința cu care ele sunt înțelese de utilizatori. Un factor important în această privință este maniera de prezentare a situațiilor financiare. Pentru ca această prezentare să-şi atingă scopul, articolele şi elementele contabile sunt agregate şi clasificate în cel mai adecvat mod cu putință.

Pe de altă parte însă, prezentarea situațiilor financiare nu poate fi redusă până la cel mai scăzut nivel presupus de înțelegere al utilizatorilor de informație. Inteligibilitatea presupune, de asemenea, ca utilizatorii informațiilor să aibă un nivel rezonabil de cunoştințe (economice, contabile, etc.) care să le permită studierea şi utilizarea informațiilor respective. În acest sens, normalizatorii nu recomandă excluderea din situațiile financiare a unor informații mai complexe, care ar putea afecta deciziile economice ale utilizatorilor, doar pe motivul că ar fi prea dificil de înțeles pentru anumiți utilizatori.

Relevanța. Informațiile se consideră a fi relevante atunci când au capacitatea de a influența procesul de elaborare a deciziilor economice ale utilizatorilor. O informație relevantă este acea informație care ajută utilizatorii să evalueze corect evenimentele trecute, prezente sau viitoare şi le oferă posibilitatea de a-şi confirma sau corecta evaluările privind perioadele viitoare. Rolul de previziune şi cel de confirmare pe care informațiile contabile relevante îl joacă sunt în strânsă legătură. De exemplu, informațiile despre nivelul actual şi structura activelor au valoare pentru utilizatori atunci când aceştia încearcă să previzioneze capacitatea întreprinderii de a profita de oportunități şi de a reacționa la situații nefavorabile. Aceleaşi informații au rolul de a confirma previziunile anterioare referitoare la rezultatul activităților planificate.

Pentru a avea valoare previzională informațiile nu trebuie să fie prezentate sub forma unei prognoze explicite. Capacitatea de a previziona pe baza situațiilor financiare este îmbunătățită totuşi prin maniera în care sunt expuse informațiile asupra tranzacțiilor şi evenimentelor trecute.

Relevanța informației este influențată de natura şi materialitatea (semnificația) sa. În cele mai multe cazuri, natura informației este ea însăşi suficientă pentru a determina relevanța sa (de exemplu, raportarea cifrei de afaceri pe segmente geografice). Dar sunt şi situații când natura informației trebuie asociată cu materialitatea acesteia (de exemplu, valoarea imobilizărilor sau a stocurilor pe fiecare categorie în parte).

Materialitatea vizează pragul de semnificație al informației, pentru a determina dacă omisiunea sau declararea lor eronată ar putea influența deciziile economice ale utilizatorilor, luate pe baza situațiilor financiare. În consecință, materialitatea depinde de mărimea elementului sau a erorii, judecate în împrejurările specifice omisiunii sau declarării lor greşite. Astfel, materialitatea oferă mai degrabă un prag sau o limită decât să reprezinte o caracteristică primară pe care informația contabilă trebuie să o aibă pentru a fi utilă.

Credibilitatea. Informația este de încredere atunci când este liberă de eroare, deformare sau părtinire iar utilizatorii pot avea încredere că aceasta reprezintă corect şi rezonabil realitatea modelată.

Pentru a fi credibilă o informație trebuie să respecte următoarele condiții:

1. *Reprezentarea fidelă.* Informația trebuie să reprezinte în mod corect tranzacțiile şi alte evenimente pe care aceasta fie şi-a propus să le reprezinte, fie se aşteaptă, în mod rezonabil, să le reprezinte. De exemplu, bilanțul trebuie să prezinte în mod credibil tranzacțiile şi alte evenimente care vizează activele, datoriile şi capitalurile proprii ale întreprinderii la data raportării. O mare parte a informațiilor financiare este supusă unui anumit risc de a da o reprezentare mai puțin credibilă decât ar trebui. Aceasta nu se datorează părtinirii ci, mai degrabă, dificultăților inerente legate fie de identificarea tranzacțiilor şi a altor evenimente ce urmează să fie evaluate, fie de conceperea şi aplicarea tehnicilor de

evaluare şi prezentare. În anumite cazuri măsurarea efectelor financiare ale elementelor ar putea fi atât de incertă încât întreprinderile, în general, nu le recunosc în situațiile financiare. De exemplu, deşi majoritatea întreprinderilor generează în timp fond comercial, este greu de identificat şi evaluat acest fond comercial în mod credibil.

2. *Prevalența economicului asupra juridicului*. Pentru ca informația să prezinte în mod credibil evenimentele şi tranzacțiile pe care le reprezintă este necesar ca acestea să fie contabilizate şi prezentate în concordanță cu fondul lor şi cu realitatea economică, nu doar cu forma lor juridică. Fondul operațiilor sau evenimentelor nu este întotdeauna în concordanță cu forma lor legală sau juridică. Excluderea sau marginalizarea juridicului, după opinia unor autori[73], vine în contradicție cu esența contabilității de angajamente, care este, în mod evident, de natură juridică. Dincolo de marea lor diversitate, evenimentele şi tranzacțiile economice sunt, în mod direct sau indirect, reglementate juridic. Ca urmare, principiul *prevalenței economicului asupra juridicului* nu exclude latura juridică a proceselor şi tranzacțiilor economice, putându-se vorbi cel mult de o reaşezare a juridicului față de latura economică.

3. *Neutralitatea*. Pentru a fi credibilă, informația cuprinsă în situațiile financiare trebuie să fie neutră, adică lipsită de influențe. Informația este liberă de deformare, deci nu influențează luarea unei decizii sau formularea unui raționament spre a realiza un interes predeterminat. Situațiile financiare nu sunt neutre dacă, prin selectarea şi prezentarea informației, influențează luarea deciziilor. Tehnicile de contabilitate „creativă", de exemplu, afectează în mod negativ neutralitatea situațiilor financiare. Scopul acestor tehnici este de a prezenta, în mod voit, o realitate economică deformată, ceea ce afectează deciziile utilizatorilor dar avantajează în schimb pe producătorul de informație contabilă (managementul întreprinderii).

4. *Prudența* presupune includerea unui grad de precauție în folosirea raționamentelor necesare pentru a face estimările cerute în condiții de incertitudine, astfel încât activele şi veniturile să nu fie supraevaluate, iar datoriile şi cheltuielile să nu fie subevaluate. Incertitudinile care planează asupra multor evenimente şi tranzacții ale întreprinderii impun, în mod obiectiv, elaborarea unei informații prudente.

5. *Integralitatea (exhaustivitatea)*. Pentru a fi credibilă informația din situațiile financiare trebuie să fie completă în limitele rezonabile ale pragului de semnificație şi ale costului obținerii acelei informații. O omisiune poate face ca informația să fie falsă sau să inducă în eroare utilizatorul şi astfel să nu mai aibă un caracter credibil şi să devină defectuoasă din punct de vedere al relevanței.

Comparabilitatea. Informațiile prezentate în situațiile financiare trebuie să fie comparabile în timp şi în spațiu. Pentru aceasta este necesară permanența metodelor contabile de evaluare, clasificare şi prezentare a elementelor descrise în situațiile financiare. Dacă aceste metode se schimbă la un moment dat, utilizatorii trebuie să aibă posibilitatea de a identifica diferențele dintre metodele contabile utilizate, pentru a putea evalua consecințele.

Utilizatorii trebuie să poată compara situațiile financiare ale unei întreprinderi în timp, pentru a identifica tendințele în poziția financiară şi în performanțele acesteia. Utilizatorii trebuie totodată să poată compara situațiile financiare ale diverselor întreprinderi, pentru a le evalua poziția financiară, performanțele şi modificările poziției financiare.

Nevoia de comparabilitate nu trebuie însă identificată cu simpla uniformitate. Nu este indicat pentru o întreprindere să continue evidențierea în contabilitate, în aceeaşi manieră, a unei tranzacții sau a unui eveniment dacă metoda adoptată nu permite menținerea

---

[73] Horomnea, E., *Fundamentele ştiinţifice ale contabilităţii. Doctrină. Concepte. Lexicon*, Ed.Tipo Moldova, Iaşi 2008, p.233

caracteristicilor calitative de relevanţă şi de credibilitate. Nu este indicat pentru o întreprindere nici să îşi lase politicile contabile neschimbate atunci când există alternative mai relevante şi mai credibile.

Cadrul general IASB defineşte totodată şi limitele informaţiei relevante şi credibile şi anume: *oportunitatea*, *echilibrul beneficiu-cost* şi *echilibrul între caracteristicile calitative.*

a) *oportunitatea* vizează raportarea la timp a informației astfel încât aceasta să îşi realizeze utilitatea în deciziile economice. Orice întârziere exagerată în raportarea informației conduce la pierderea relevanței acesteia. Conducerea poate fi nevoită să aleagă între valoarea relativă a raportării la un anumit moment şi furnizarea de informații credibile. Pentru a furniza informații oportune poate fi necesară raportarea tuturor aspectelor unei tranzacții sau ale unui eveniment înainte ca acestea să fie cunoscute în întregime, deşi în acest fel este afectată credibilitatea. Dimpotrivă, dacă raportarea este întârziată până când toate aspectele sunt cunoscute, informația poate fi credibilă dar, fiind tardivă, are o utilitate redusă pentru utilizatorii care au fost nevoiți să ia decizii între timp. Pentru a realiza un echilibru între relevanță şi credibilitate, considerentul principal este satisfacerea adecvată a necesităților informaționale ale utilizatorilor.

b) *raportul cost-beneficiu* este mai degrabă o constrângere generală decât o caracteristică a unei informații de calitate. Beneficiile de pe urma informației ar trebui să depăşească costul furnizării acesteia. Evaluarea beneficiilor şi costurilor reprezintă în fond rezultatul unui raționament profesional. În plus, costurile nu sunt suportate neapărat de acei utilizatori care se bucură şi de beneficii. De beneficii se pot bucura şi alți utilizatori decât aceia pentru care informația este pregătită. De exemplu, furnizarea de informații suplimentare creditorilor poate reduce costurile îndatorării întreprinderii. Din aceste motive, testul cost-beneficiu este dificil de aplicat oricărui caz particular.

c) *echilibrul dintre caracteristicile calitative*. În practică, stabilirea unui echilibru între caracteristicile calitative este deseori necesară. În general, țelul este de a realiza un echilibru adecvat între caracteristicile respective pentru a satisface obiectivul situațiilor financiare. Importanța relativă a caracteristicilor în diferite cazuri este o problemă de raționament profesional

În figura 2.1 sunt reprezentate în mod schematic caracteristicile calitative enumerate mai sus.

Informația contabilă nu poate aşadar să îndeplinească cotele cele mai înalte ale caracteristicilor dar, pentru a fi utilă în procesul decizional, ea trebuie să posede, măcar şi parțial, fiecare dintre calitățile care o definesc. Importanța acordată unei caracteristici depinde de o serie de factori, dintre care cei mai importanți sunt[74]:

- natura deciziei de luat;
- competența şi aptitudinile decidentului;
- modelele decizionale utilizate;
- importanța mărimilor (valorilor) angajate;
- durata de timp de care dispune agentul economic înainte de luarea deciziei;
- contextul geografic în care se ia decizia;
- gradul de incertitudine şi de risc ataşate deciziei;
- măsura în care decidentul are acces şi la alte informații decât cele conținute în documentele de sinteză;
- natura şi mărimea întreprinderii observate.

[74] Feleagă, N., *Îmblânzirea junglei contabilităţii*, Ed.Economică, Bucureşti 1996, p.27

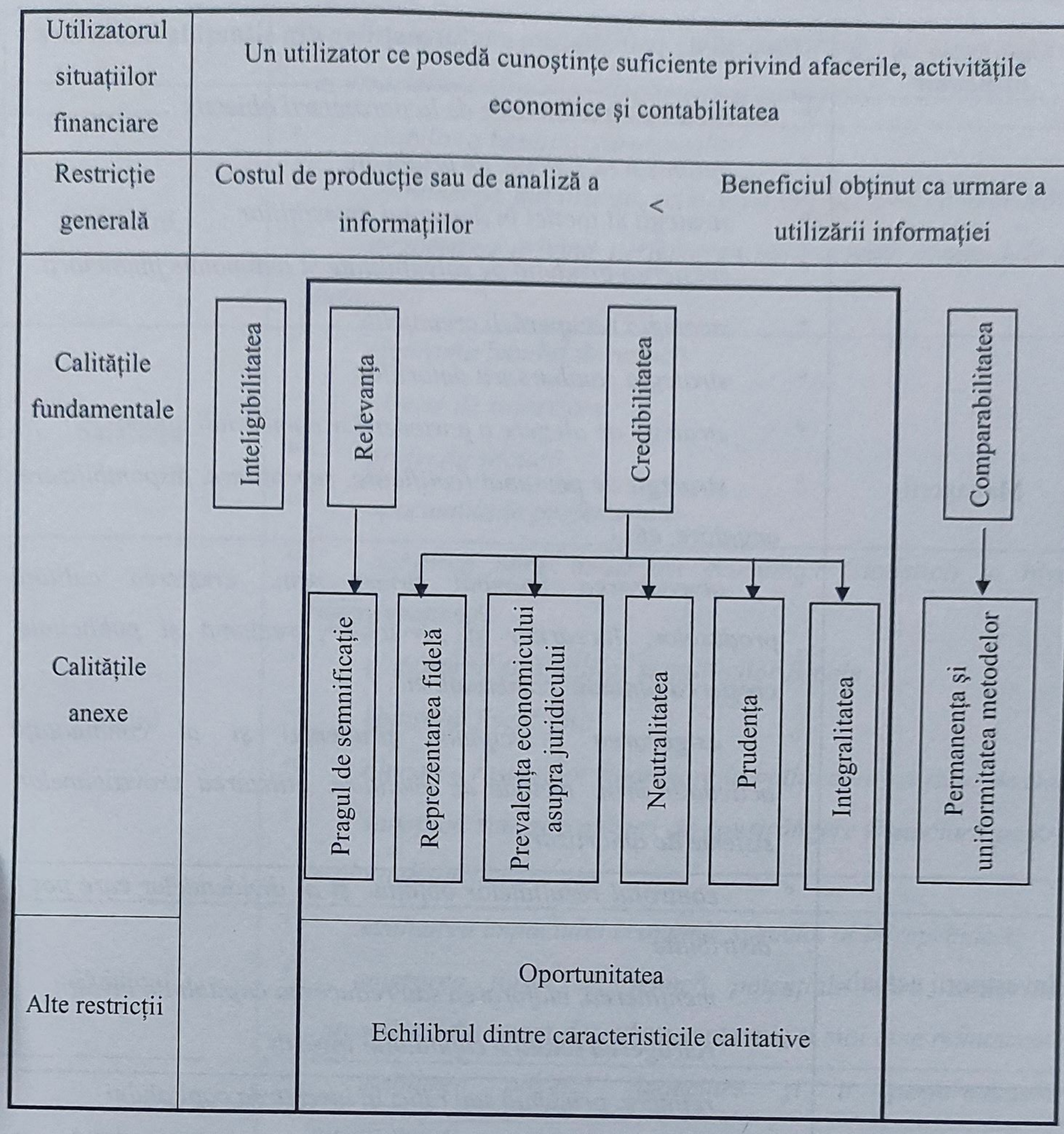

Fig.2.1. Ierarhizarea caracteristicilor calitative ale informațiilor contabile

2.3. Utilizatorii situațiilor financiare

Interesele pentru informațiile contabile sunt foarte numeroase, vizând toți partenerii interni și externi ai întreprinderii: managerii, acționarii, investitorii, creditorii financiari, furnizorii, clienții, salariații, organismele publice, etc. Preocupările utilizatorilor vizează, în mod evident, domenii diferite, ceea ce se concretizează pe planul afacerilor în decizii diferite, respectiv în necesitatea utilizării unui demers adecvat pentru elaborarea lor.

Direcțiile posibile de valorificare a informațiilor contabile conținute în situațiile financiare sunt prezentate în tabelul nr.2.2.

Categoria de utilizator	Direcţii de valorificare a informaţiilor din situaţiile financiare
Managerii	○ *corectarea abaterilor de la parametrii obiectiv* ○ *optimizarea funcţiei de producţie* ○ *strategii şi tactici în domeniul investiţiilor* ○ *creşterea gradului de solvabilitate şi autonomie financiară* ○ *strategia recuperării creanţelor* ○ *strategia rambursării datoriilor* ○ *strategii de alegere a partenerilor comerciali optimi* ○ *strategii de personal (calificare, reprofilare, disponibilizare, angajare, etc.)* ○ *ameliorarea imaginii firmei prin: creşterea calităţii produselor, lucrărilor şi serviciilor, reclamă şi publicitate, creşterea fondului comercial, etc.* ○ *asigurarea principiului prudenţei şi al continuităţii activităţii prin: metode de evaluare, utilizarea provizioanelor, sisteme de amortizare*
Investitorii actuali	○ *controlul rezultatelor obţinute şi al dividendelor care pot fi distribuite* ○ *menţinerea, majorarea sau reducerea capitalului investit* ○ *retragerea totală a capitalului investit*
Investitorii potenţiali	○ *reţinere, prudenţă sau refuz în investirea capitalului* ○ *decizia de investire a capitalului în condiţiile unui mediu prielnic afacerilor*
Creditorii financiari	○ *acordarea, restricţionarea sau sistarea creditării, funcţie de bonitatea financiară a întreprinderii* ○ *aplicarea sancţiunilor financiare în cazul nerambursării la scadenţă a datoriilor, inclusiv cererea de constatare a stării de faliment*
Creditorii comerciali	○ *stabilirea bonităţii clientului (cumpărătorului)* ○ *solicitarea plăţilor în avans, acreditive, etc.* ○ *menţinerea, majorarea, reducerea sau sistarea livrărilor*

	○ *elaborarea strategiilor de marketing şi perfectarea contractelor economice cu partenerii comerciali*
Clienţii	○ *stabilirea bonităţii furnizorului* ○ *menţinerea, majorarea, reducerea sau sistarea cumpărărilor* ○ *negocierea privind perfectarea contractelor comerciale cu furnizorii*
Salariaţii	○ *siguranţa locului de muncă* ○ *nivelul de salarizare* ○ *protecţia socială* ○ *oportunităţile profesionale*
Statul	○ *stabilirea unor indicatori economici (statistici) la nivel macroeconomic* ○ *elaborarea strategiilor şi politicilor fiscale* ○ *controlul fiscalităţii* ○ *alocarea resurselor financiare în politica investiţiilor de stat* ○ *sancţiuni sau alte măsuri de constrângere financiară pentru neplata datoriilor fiscale*
Publicul	○ *evaluarea impactului economic şi social al întreprinderii* ○ *migrarea forţei de muncă potenţiale spre zone mai „atractive" din punct de vedere economic şi mai bine remunerate*
Analiştii, consultanţii şi gestionarii de portofoliu	○ *stabilirea poziţiei financiare şi a performanţelor întreprinderii* ○ *urmărirea evoluţiei de ansamblu a întreprinderii pe piaţa de profil* ○ *consiliere privind investiţiile financiare acordată clienţilor*

Tabelul nr.2.2. Direcţiile de valorificare în rândul utilizatorilor a informaţiilor cuprinse în situaţiile financiare

Prin natura şi conţinutul lor, informaţiile din situaţiile financiare trebuie[75]:

- să fie accesibile pentru orice persoană care are cunoştinţe despre lumea afacerilor şi doreşte să se informeze asupra acestui domeniu;

[75] Horomnea, E., Dicu, R.M., *Situaţiile financiare anuale – documente de sinteză şi raportare contabilă*, articol apărut în volumul „Contabilitatea în contemporaneitatea românească", Ed.EduSoft, Bacău 2007

- să permită investitorilor şi creditorilor să-şi formuleze o opinie corectă şi relevantă asupra mediului economic al firmei, rezultatelor obținute, inclusiv asupra elementelor de risc potențial;
- să ofere informații suficiente cu privire la datoriile şi creanțele întreprinderii, lichiditatea şi solvabilitatea acesteia;
- să exprime într-o formă clară obligațiile entității patrimoniale, inclusiv raporturile cu statul şi acționarii (drepturile şi obligațiile acestora);
- să ofere, atunci când este cazul, informații suplimentare pentru argumentarea şi explicarea „mesajului" conținut în documentele de sinteză.

Dacă urmărim relația între tipul de analiză economico-financiară folosit şi deciziile pe care utilizatorii le pot lua pe baza situațiilor financiare, găsim următoarele corelații (tabelul nr.2.3):

Tip de analiză	**Tipul de decizie**	**Utilizatorii informației din situațiile financiare**
° Analiza strategică ° Analiza poziției financiare ° Analiza performanței	Decizii strategice Decizii de finanțare Decizii de investiții Decizii de exploatare	Managerii
° Analiza rentabilității financiare ° Analiza riscului ° Analiza trezoreriei	Decizii de investiții	Acționarii prezenți şi potențiali
° Analiza solvabilității ° Analiza rentabilității ° Analiza riscului	Decizii de creditare	Creditorii financiari
° Analiza lichidității ° Analiza solvabilității	Decizii de marketing	Creditorii comerciali
° Analiza stabilității şi perenității întreprinderii ° Analiza sectorului de activitate şi a domeniilor strategice specifice	Decizii de exploatare	Clienții
° Analiza stabilității şi perenității întreprinderii ° Analiza potențialului uman şi a sistemului de motivare a acestuia	Decizia de a negocia salarii şi alte oportunități Decizia de a-şi păstra sau de a renunța la locul de muncă din întreprindere	Salariații

° Analiza performanţelor globale ° Analiza eficienţei măsurilor de protejare a mediului	Decizii legate de politica economică şi fiscală la nivel local sau naţional	**Statul** **Publicul**
° Analiza performanţelor globale ° Analiza riscului sectorial	Decizii economice, financiare şi strategice ale clienţilor	**Analiştii, consultanţii şi gestionarii de portofoliu**

Tabelul nr.2.3. Corelaţia între utilizatorii de informaţii, domeniile de analiză şi tipurile de decizii

Putem afirma aşadar că pe piaţa informaţiilor economice, piaţă caracterizată de raportul dintre cererea şi oferta de informaţii, contabilitatea ocupă locul principal iar situaţiile financiare joacă rolul de interfaţă între producătorii de informaţii (întreprinderile) şi utilizatorii acestora. Prin urmare, disponibilitatea şi calitatea informaţiilor contabile reprezintă aspecte deosebit de importante din punctul de vedere al utilizatorilor.

2.4. Componentele situaţiilor financiare

IAS 1 „*Prezentarea situaţiilor financiare*" asigură baza de prezentare a situaţiilor financiare de interes general, în scopul asigurării comparabilităţii atât între perioade diferite de timp, cât şi între societăţi diferite (cu condiţia ca acestea să aplice standardele internaţionale). Pentru a realiza acest obiectiv, standardul stabileşte criteriile generale de prezentare, structura situaţiilor financiare şi cerinţele minime de conţinut. Potrivit IAS 1, un set complet al situaţiilor financiare include următoarele componente:

- bilanţul;
- contul de profit şi pierdere;
- situaţia modificărilor capitalurilor proprii, care să arate:
  - fie toate variaţiile capitalurilor proprii;
  - fie modificările capitalurilor proprii care nu survin din tranzacţiile cu acţionarii, în calitatea acestora de proprietari;
- situaţia fluxurilor de numerar;
- notele (principalele politici contabile şi alte note explicative).

Multe întreprinderi pot alege să prezinte un bilanţ (raport) financiar al conducerii[76], în care sunt descrise şi explicate principalele trăsături ale performanţei şi poziţiei financiare, precum şi incertitudinile existente. Un astfel de raport poate realiza o trecere în revistă a principalilor factori de influenţă a performanţei financiare, incluzând schimbările mediului în care întreprinderea acţionează, răspunsul la aceste schimbări şi efectul lor. De asemenea, pot fi incluse informaţii referitoare la politica investiţională de menţinere şi sporire a performanţei financiare, sursele de finanţare şi rata propusă de îndatorare, resursele deţinute de întreprindere dar nerecunoscute în bilanţul contabil. Mai mult, întreprinderile pot prezenta situaţii adiţionale, cum ar fi rapoartele referitoare la mediu şi situaţii privind valoarea adăugată, mai ales în cazul în care acestea reprezintă domenii în care factorii de mediu sunt

[76] Ristea, M.,Olimid, L.,Calu, D.A. (coord.), *Sisteme contabile comparate*, Ed.CECCAR, Bucureşti 2006, p.260

semnificativi iar salariaţii sunt consideraţi un grup important de utilizatori. Desigur, aceste rapoarte şi situaţii adiţionale sunt opţionale dar se observă în ultima perioadă o creştere a importanţei ce li se acordă. Utilizatorii externi ai informaţiilor contabile, din ce în ce mai avizaţi, devin tot mai interesaţi să obţină informaţii suplimentare relevante, în completarea celor cuprinse în situaţiile financiare standardizate.

IAS 1 „*Prezentarea situaţiilor financiare*" prevede o listă minimală de rubrici referitoare la structura şi conţinutul situaţiilor financiare propriu-zise, în anumite cazuri nefiind trasată o linie de demarcaţie cu privire la conţinutul fiecărei componente a acestora. Informaţiile complementare fac obiectul notelor explicative. În cadrul situaţiilor financiare, fiecare componentă trebuie să fie identificată în mod clar.

În figura 2.4. sunt reprezentate schematic legăturile dintre componentele situaţiilor financiare[77]. Întrucât în Notele explicative se completează şi se detaliază informaţiile din toate celelalte patru componente (bilanţ, cont de profit şi pierdere, situaţia fluxurilor de numerar şi situaţia modificărilor capitalurilor proprii), relaţiile de legătură au fost reprezentate în mod diferit (ca relaţii „secundare").

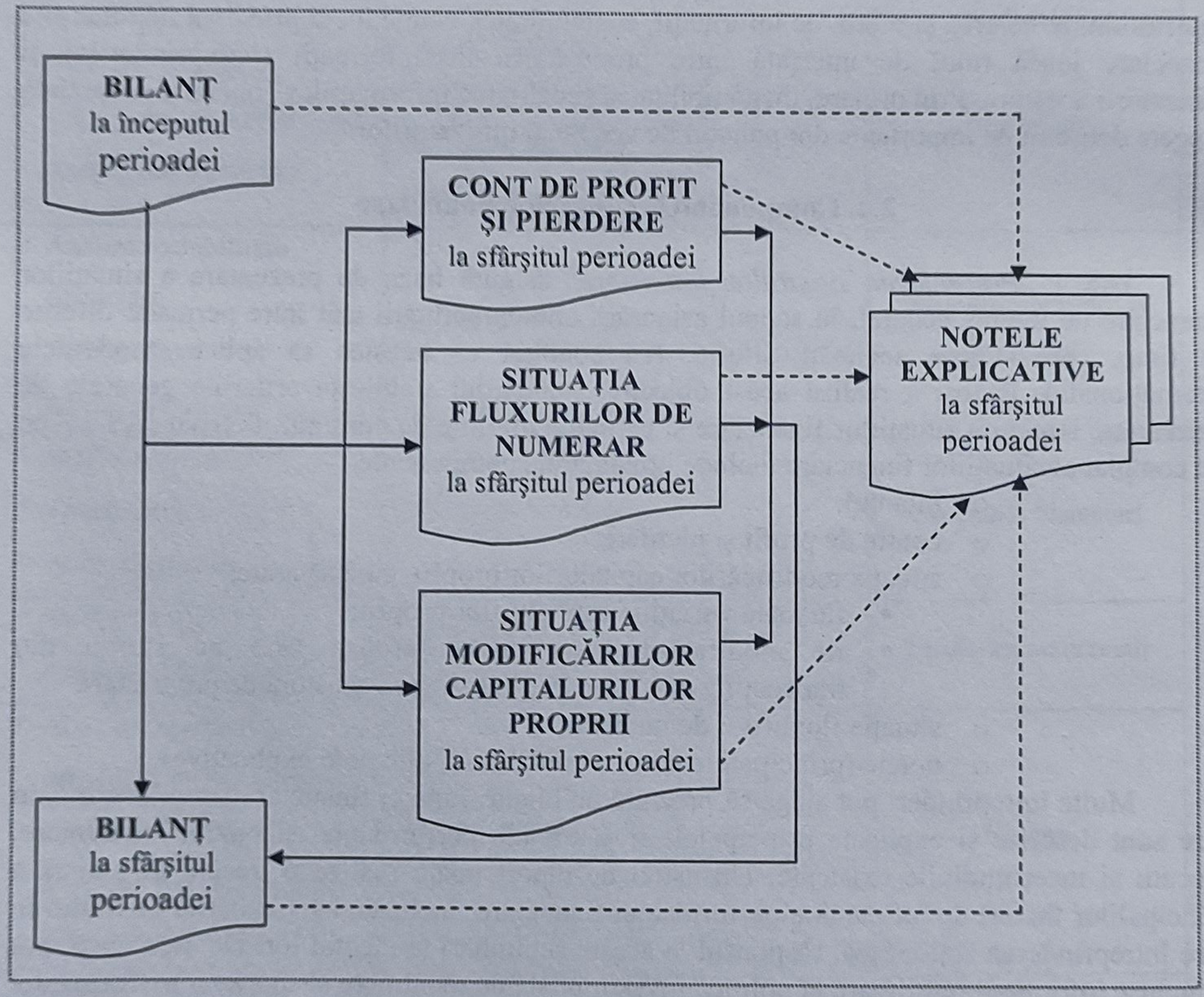

Figura nr.2.4. Legăturile dintre documentele care compun situaţiile financiare

[77] Duţescu, A., *Ghid pentru înţelegerea şi aplicarea Standardelor Internaţionale de Contabilitate*, Ed.CECCAR, Bucureşti 2001, p.65

În România, potrivit reglementărilor contabile conforme cu directivele europene[78], persoanele juridice care la data bilanţului depăşesc limitele a două dintre criteriile de mărime[79] stabilite prin OMFP nr.1752/2005 au obligaţia întocmirii setului complet de situaţii financiare, set compus din:

- bilanţ;
- cont de profit şi pierdere;
- situaţia modificărilor capitalului propriu;
- situaţia fluxurilor de trezorerie;
- note explicative la situaţiile financiare anuale.

Celelalte persoane juridice, care nu îndeplinesc condiţiile de mai sus, întocmesc situaţii financiare simplificate, compuse din:

- bilanţ prescurtat;
- cont de profit şi pierdere;
- note explicative la situaţiile financiare anuale simplificate.

2.5. Rolul situaţiilor financiare şi etapele parcurse către convergenţa contabilă în plan european şi mondial

Principalul obiectiv al situaţiilor financiare este de a furniza informaţii utile unei game cât mai largi de utilizatori, în vederea luării de decizii economice. Informaţiile astfel oferite permit observarea activităţii din perioada de raportare şi efectuarea de previziuni cu privire la activitatea viitoare a întreprinderii. Previziunile au în vedere, în mod deosebit, fluxurile de numerar viitoare şi rezultatele ce pot fi obţinute prin utilizarea resurselor economice gestionate de conducerea întreprinderii.

Informaţiile trebuie să fie suficient de explicite şi de complete astfel încât să permită utilizatorilor înţelegerea lor şi efectuarea unor analize pertinente pe baza situaţiilor financiare.

Analiza efectuată asupra situaţiilor financiare, prin metode specifice analizei economico-financiare, este singura metodă de a pune în valoare informaţiile contabile, prin stabilirea unor corelaţii ce permit efectuarea previziunilor.

Nu trebuie uitat însă faptul că informaţiile contabilităţii sunt totuşi imperfecte şi au o serie de limitări. Cu toate îmbunătăţirile pe care normalizatorii s-au străduit să le aducă sistemelor de raportare contabilă, rezultatele nu sunt mulţumitoare pentru toate categoriile de utilizatori. Totuşi, un înlocuitor pentru aceste informaţii nu există. Contabilitatea financiară rămâne singurul sistem viabil pentru înregistrarea, clasificarea şi sintetizarea activităţilor economice. Ca urmare, cel ce doreşte să realizeze analize financiare trebuie să înţeleagă contabilitatea, noţiunile şi metodele acesteia, inclusiv imperfecţiunile şi limitările ei.

Dacă pentru analizele concretizate în comparaţii în timp efectuate la nivelul aceleiaşi întreprinderi analistul poate prelua informaţiile din situaţiile financiare aşa cum sunt ele prezentate, corectându-le cel mult cu rata inflaţiei, pentru a nu afecta concluziile analizei, în cazul comparaţiilor în spaţiu, între întreprinderi din ţări diferite , trebuie avute în vedere reglementările care au stat la baza întocmirii situaţiilor lor financiare. Aplicarea unor reglementări diferite poate conduce la valori diferite, înregistrate în situaţiile financiare, pentru aceeaşi tranzacţie economică sau pentru acelaşi eveniment. Dificultăţile de interpretare a situaţiilor financiare întocmite după alte norme decât cele cu care utilizatorul este

---

[78] Reglementările contabile conforme cu directivele europene, aprobate prin OMFP nr.1752/2005, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1080 şi 1080 bis, 30.11.2005, cu completările şi modificările ulterioare.

[79] Criteriile de mărime sunt următoarele: total active: 3.650.000 euro, cifra de afaceri netă: 7.300.000 euro, număr mediu de salariaţi în cursul exerciţiului financiar: 50.

familiarizat, în contextul fenomenului de globalizare a afacerilor, au constituit motivul demarării procesului de *armonizare* contabilă şi mai apoi al celui de *convergenţă* contabilă.

Armonizarea presupune acordul între naţional, european şi internaţional în contabilitate, pentru limitarea variaţiilor dintre sistemele contabile. Termenul este folosit în special în legătură cu punerea de acord a reglementărilor contabile din statele membre ale Uniunii Europene, prin intermediul directivelor contabile europene.

Convergenţa presupune îndreptarea spre acelaşi punct a unor structuri sau sisteme contabile, prin înlăturarea diferenţelor dintre ele. Exemplul cel mai concludent este Proiectul de convergenţă între US GAAP (standardele contabile americane) şi IFRS.

Un alt termen specific, de interes în contabilitate, este *conformitatea.* Aceasta presupune concordanţa cu ceva prestabilit. La nivelul Uniunii Europene se discută în prezent aplicarea conformă a IFRS în toate statele membre. Dacă armonizarea şi convergenţa sunt termeni specifici normalizării contabile, conformitatea vizează aplicarea standardelor.

În raport cu sfera de aplicare, standardele contabile pot fi internaţionale, europene şi naţionale. IFRS reprezintă singurul set de standarde contabile cu vocaţie globală[80]. Din perspectiva metodei de aplicare, IFRS pot prezenta interes pentru normale naţionale în următoarele ipostaze: adoptarea lor directă, ca norme naţionale; izvor documentar pentru elaborarea reglementărilor naţionale; bază de referinţă pentru armonizare între naţional şi internaţional; adoptarea ca norme pentru elaborarea şi prezentarea situaţiilor financiare de către întreprinderile multinaţionale şi marile societăţi cotate pe pieţele financiare.

Utilizarea IFRS prezintă o serie de avantaje, printre care:

- auditorii lor trebuie să aibă cunoştinţe pentru un singur sistem contabil, ceea ce reduce costurile întocmirii situaţiilor financiare;
- câştigă în credibilitate şi pot dobândi mai ieftin accesul la pieţele de capital.

Interesul pentru reducerea diferenţelor între reglementările naţionale se regăseşte chiar în Statutul IASC/IASB[81], care prevede printre obiectivele sale şi următoarele:

- furnizarea unui set unic de standarde, de înaltă calitate, capabile să armonizeze în cât mai mare măsură standardele şi procedurile contabile practicate în diverse ţări. Abordarea favorizată de IASB este aceea a elaborării unor standarde bazate pe principii, care implică în mare măsură raţionamentul profesional şi nu a unor standarde bazate pe reguli detaliate;
- elaborarea de standarde care să conducă la situaţii financiare transparente şi comparabile, astfel încât investitorii şi alţi participanţi la pieţele de capital să poată face analize comparative ale diferitelor oportunităţi de investiţii.

IFRS au cunoscut dinamică deosebită, până în anul 2005, determinată atât de evoluţia proprie cât şi de apariţia unor noi standarde, ca variantă pentru convergenţa internaţională. Schimbarea lor prea rapidă a creat dificultăţi de preluare şi aplicare la nivelul ţărilor membre ale Uniunii Europene. Din acest motiv, la sfârşitul anului 2005, s-a propus o pauză de reglementare până când se va asigura aplicarea consecventă a standardelor existente.

În prezent, în statele care nu au preluat integral IFRS în reglementările naţionale, aşa cum este şi cazul României, putem vorbi de coexistenţa a două sisteme de contabilitate, respectiv un sistem de contabilitate IFRS şi altul conform cu reglementările naţionale.

Dificultăţile şi costurile mari legate de raportarea contabilă a companiilor europene cotate pe piaţa de capital din SUA, ca urmare a reconcilierii impuse de Securities and Exchange Commission (SEC) între standardele naţionale ale companiei raportoare şi US GAAP, au deschis calea tratativelor pentru realizarea convergenţei contabile. Astfel, în anul

---

[80] Ristea, M.,Olimid, L.,Calu, D.A. (coord.), *Sisteme contabile comparate*, Ed.CECCAR, Bucureşti 2006, p.235

[81] Comitetul Standardelor Internaţionale de Contabilitate (IASC), devenit apoi Consiliul Standardelor Internaţionale de Contabilitate (IASB)

2002, IASB şi FASB, cele două organisme de reglementare, internațional şi american, au semnat un memorandum (Norwalk Agreement) prin care se obligau să realizeze convergența standardelor lor de contabilitate. În acest scop s-au inițiat două tipuri de proiecte şi anume:

- proiecte comune de actualizare a cadrului conceptual şi a standardelor privind combinările de întreprinderi, raportarea financiară şi recunoaşterea veniturilor;
- proiectul de convergență pe termen scurt, care are drept țintă acele diferențe a căror eliminare este fezabilă pe termen scurt. Pentru aceste proiecte, metoda de lucru este alegerea unuia din tratamentele existente în US GAAP sau în IFRS. Până în prezent, cei doi normalizatori au reglementat determinarea costului stocurilor, tratamentul contabil al schimburilor de active, modificare politicilor contabile, corectarea erorilor, precum şi determinarea rezultatului pe acțiune.

Ca urmare a eforturilor de convergență efectuate de ambele organisme de normalizare contabilă, în noiembrie 2007 Comisia Operațiunilor de Bursă americană (SEC) a acceptat ca întreprinderile listate la bursa din New York să publice situații financiare conforme cu normele IFRS, fără o reconciliere cu standardele americane, ceea ce părea aproape imposibil cu câțiva ani în urmă.

Cu toate acestea, persistă încă unele dificultăți mai greu de depăşit în realizarea convergenței contabile la nivel mondial. Printre cauzele care pot periclita procesul de convergență contabilă se numără[82]:

1) *Probleme de interpretare a standardelor*

Interpretarea standardelor trebuie făcută în mod unitar pentru a permite comparabilitatea informațiilor financiare. În acest sens, IFRIC (*International Financial Reporting Interpretations Committee*), organism creat de IASB, propune interpretări oficiale ale normelor contabile. În plus, la nivelul Uniunii Europene există un organism, Comitetul European al Reglementărilor Pieţelor de Valori Mobiliare (Committee of European Securities Regulators - CESR) care, împreună cu Comisia Europeană, lucrează pentru a coordona activitatea normalizatorilor contabili naționali.

2) *Probleme de limbaj*

Aceste probleme legate de traducerea standardelor din limba engleză în alte limbi sunt determinate în principal de transpunerea unor concepte specifice culturii contabile anglo-saxone într-un alt mediu. În acest sens, pe lângă conceptul de „imagine fidelă" (true and fair view) dificil de înțeles şi aplicat în alt cadru decât cel al companiilor britanice, profesorii Ionaşcu[83] amintesc şi de conceptul de „poziție financiară" a întreprinderii specific tot contabilității anglo-saxone şi care nu este echivalent cu conceptul de „patrimoniu" a întreprinderii din contabilitatea continental-europeană.

3) *Probleme de terminologie*

Un exemplu de interpretare diferită la nivel național este termenul de probabilitate folosit în standardele internaționale sub forma „more likely than not" şi care poate fi interpretat ca o pondere de 60%, 80% sau 90% în funcție de specificul culturii contabile în care operează.

4) *Implicațiile politice*

Imixtiunile factorilor politici în procesul de adoptare a IFRS îngreunează în continuare eforturile de realizare a convergenței contabile internaționale. Deşi Uniunea Europeană a acceptat adoptarea normelor IFRS pentru conturile consolidate ale companiilor cotate, în fapt

---

[82] Zeff, S.A., *Commentary: Some obstacles to global financial reporting comparability and convergence at a high level of quality*, The British Accounting Review no.39/2007

[83] Ionaşcu, I., Ionaşcu, M., *Raportarea financiară şi interesul public*, Congresul al XVII-lea al profesiei contabile din România – „Profesia contabilă între reglementare şi interesul public", Editura CECCAR, Bucureşti 2008

companiile europene vor aplica doar acele norme internaționale care sunt acceptate de către UE. Este vorba de așa-numitele Standarde Europene de Contabilitate Internațională (European International Accounting Standards – EIFRS), versiuni ale Standardelor Internaționale de Raportare Financiară.

Un aspect deosebit de important legat de evoluția actuală a procesului de convergență contabilă îl reprezintă recenta intenție comună a celor două organisme de normalizare contabilă de a se renunța la teoria proprietarului în favoarea teoriei entității:

„Consiliile (IASB și FASB) au decis ca raportarea financiară a unei entități să fie întocmită din perspectiva entității mai degrabă decât din perspectiva proprietarilor săi sau a unei clase particulare de proprietari" (FASB-IASB, 2008, Capitolul 1.1).

Putem considera această punere de acord a celor două organisme ca reprezentând încă un pas în elaborarea unui cadru conceptual unic, reprezentat de norme contabile fiabile, care să nu mai favorizeze anumite categorii de utilizatori în detrimentul altor părți interesate.

Un studiu recent[84], efectuat de trei profesori universitari americani, a demonstrat efectul cert al diferențelor dintre standardele contabile naționale asupra analizelor și previziunilor financiare efectuate de analiștii financiari străini. Aceste diferențe implică, de asemenea, costuri suplimentare pentru prelucrarea informațiilor contabile în scopul eliminării efectelor cauzate de diferențele dintre reglementările contabile.

Asigurarea comparabilității informațiilor financiare în scopul înțelegerii și utilizării lor de către orice persoană interesată, indiferent de țara din care aceasta provine, rămâne un obiectiv principal al actualului procesul de convergență contabilă aflat pe agenda organismelor de normalizare.

2.6. Evoluția raportării financiare în România

Evoluția situațiilor financiare, indiferent sub ce nume le regăsim de-a lungul istoriei, a fost influențată de cererea de informații venită din partea utilizatorilor acestora. Câtă vreme au avut doar rolul de instrument în vederea conservării patrimoniului, situațiile financiare nu erau relevante. Ele realizau doar o prezentare sintetizată a datelor contabile și nu erau folosite în luarea deciziilor cu caracter economic[85]. Ceea ce a determinat schimbarea acestei optici a fost creșterea numărului de societăți anonime și separarea conducerii întreprinderii de proprietari. A intervenit astfel obligația managerilor de a informa periodic acționarii asupra modului în care au gestionat afacerile. Pentru a uniformiza modul de întocmire și prezentare a situațiilor financiare a fost necesară apoi normalizarea acestora. Iar normalizarea a fost influențată atât de evoluția contabilității la nivel internațional cât și de conjunctura politică existentă la un moment dat.

2.6.1. Raportarea financiară în România ... înainte de 1947

Situațiile financiare erau compuse la început doar din bilanț. Astfel se explică importanța deosebită acordată acestui document de-a lungul timpului. Aspectele urmărite atât de teoreticieni cât și de practicieni urmăreau găsirea unui format-tip și a unor criterii raționale de grupare a conturilor prezentate.

Potrivit Codului comercial, orice întreprindere economică era obligată să întocmească bilanțul activității, care prezenta raportul între averea și capitalul întreprinderii cu scopul de a determina averea proprie. Aceste bilanțuri erau considerate bilanțuri de avere. Exista însă și

---

[84] Bae, K.-H., Tan, H., Welker, M., *International GAAP Differences: The Impact on Foreign Analysts*, The Accounting Revue, vol.83, no.3/2008, p.625

[85] Dobroțeanu, L., *op.citată*, p.223

accepţiunea conform căreia bilanţurile trebuiau să prezinte şi rezultatele obţinute. Acestea din urmă erau considerate bilanţuri de rezultate sau beneficii.
Bilanţul era prezentat sub forma a două rubrici: activul în stânga, reprezentând totalitatea elementelor de avere, iar pasivul în dreapta, reprezentând totalitatea obligaţiilor şi datoriilor. Prin compararea activului cu pasivul se stabilea câştigul sau pierderea perioadei. Câştigul se înscria în pasivul bilanţier iar pierderea în activul bilanţier. În acest fel, bilanţul avea şi rolul de stabilire a rezultatului, plecând de la ideea respectării echilibrului bilanţier.

Codul comercial nu făcea însă precizări referitoare la modul de întocmire a bilanţului. Acest lucru a avut o influenţă negativă asupra comparabilităţii şi utilităţii bilanţului.

Publicarea bilanţului era obligatorie, conform Codului comercial, în cazul societăţilor pe acţiuni, a societăţilor în comandită pe acţiuni şi a societăţilor cu garanţie limitată. Întreprinderile individuale şi sociale nu aveau această obligaţie.

În mod normal, bilanţul trebuia întocmit anual sau în cazul apariţiei unor situaţii deosebite, cum ar fi: lichidarea sau falimentul societăţii, decesul întreprinzătorului sau a unui asociat, retragerea sau apariţia unui asociat nou sau modificarea formei de organizare a firmei. Opţional însă, bilanţul putea fi întocmit şi la alte intervale (bilunar, trimestrial, etc.), fără obligativitatea publicării.

Formatul de prezentare al bilanţului a reprezentat o problemă mult dezbătută în perioada respectivă. Se poate vorbi de trei variante, şi anume: unificarea bilanţului, uniformizarea bilanţului şi bilanţul-tip. Toate trei variantele presupuneau însă, într-o măsură mai mică sau mai mare, stabilirea unor reguli comune de evaluare şi de contabilizare a elementelor de activ şi de pasiv.

Datorită dificultăţilor întâmpinate în centralizarea datelor publicate de societăţi prin intermediul bilanţurilor, s-a încercat impunerea unui anumit format. Preocupări în acest sens au existat în perioada respectivă, atât la nivel internaţional cât şi la nivel naţional. La Congresul Internaţional de Contabilitate de la Bruxelles, din anul 1926, s-a stabilit o schemă de bilanţ, construită pe criterii de lichiditate şi exigibilitate şi acceptată în unanimitate[86]. La noi, la solicitarea Direcţiei generale de statistică, Asociaţia Experţilor Contabili din România a impus însă o schemă oarecum diferită, în care activul era prezentat în ordinea descrescătoare a lichidităţii, în schimb o ordine în funcţie de exigibilitate în pasiv nu mai era respectată.

În anul 1927 s-a realizat întocmirea unui bilanţ tip pentru întreprinderile comerciale de stat iar în anul1934 a fost pus la punct un bilanţ pentru bănci[87].

Trebuie remarcat rolul fiscal al bilanţului în perioada respectivă. Impozitele erau stabilite pe baza datelor din bilanţ. De asemenea, întocmirea bilanţului avea şi implicaţii juridice. Astfel, conform prevederilor Legii contribuţiilor directe din anul 1923 şi Legii evaziunilor fiscale din anul 1930, contabilul societăţii şi administratorul acesteia răspundeau solidar în cazul întocmirii unui bilanţ nesincer şi pentru ţinerea unei contabilităţi duble, construită pe două rânduri de registre contabile. Întocmirea bilanţului revenea contabilului dar publicarea şi stabilirea formatului de prezentare a bilanţului cădeau în sarcina administratorului şi a cenzorilor societăţii.

Principala problemă a bilanţului în perioada analizată o reprezintă diferenţele de evaluare a elementelor bilanţului. Folosirea unor reguli diferite de evaluare aveau influenţă asupra valorii averii şi asupra rezultatelor obţinute de întreprindere. Pentru a elimina influenţele negative ale unor evaluări eronate, se solicita prudenţă, în sensul că era interzisă supraevaluarea elementelor de avere şi subevaluarea celor de datorii. În plus, averea imobilizată trebuia evaluată la costul istoric iar averea circulantă la valoarea cea mai scăzută

---

[86] Drăgănescu Brateş, P., *Referat în chestiunea bilanţului tip*, studiu prezentat cu ocazia celui de-al III-lea Congres al Corpului Contabililor, organizat la Chişinău în perioada 14-16 octombrie 1927, p.7
[87] Calu, D.A., *Istorie şi dezvoltare privind contabilitatea din România*, Ed.Economică, Bucureşti 2005, p.125

dintre costul zilei şi costul dobândirii. În plus, era recomandată reevaluarea averii imobilizate în perioadele inflaționiste, dar şi aceasta făcută cu prudență.

Codul comercial prevedea că, la începutul activității şi în fiecare an, comerciantul trebuia să facă un inventar al averii sale şi a datoriilor şi să încheie un bilanț. De altfel, inventarul a constituit un fundament al bilanțului, impus prin lege. Inventarul era obligatoriu atât la începutul activității, cât şi la încheierea exercițiului financiar.

În anul 1938 a intervenit o modificare importantă în legislația în domeniu, mai precis în Codul comercial, prin care s-a impus întocmirea anuală, pe lângă bilanț, a contului de profit şi pierdere. În plus, au fost aduse o serie de precizări referitoare la metodele de evaluare.

2.6.2. .... în perioada 1948 – 1993

Începând cu anii '50, contextul politic a făcut să crească importanța acordată controlului activității economice şi analizei îndeplinirii planului în întreprinderi. Ca urmare, raportarea financiară a luat forma unor dări de seamă către organele ierarhic superioare. Dărilor de seamă li se atribuia o importanță deosebită, fiind considerate un „instrument de analiză completă şi sistematică a gradului de îndeplinire a planului tehnic, industrial şi financiar pe toate secțiunile sale"[88]. Întreprinderile aveau obligația să întocmească dări de seamă contabile şi statistice. Dările contabile aveau la bază datele din evidența contabilă curentă şi prezentau situația economico-financiară a întreprinderii pentru un anumit interval de timp, punând față în față indicatorii prognozați şi cei realizați efectiv. Astfel, se putea analiza în ce măsură planul fusese îndeplinit.

Formatul unitar al dărilor de seamă a permis în perioada respectivă centralizarea indicatorilor la nivel macroeconomic. Darea de seamă contabilă anuală, de exemplu, cuprindea bilanțul, anexa la bilanț şi raportul explicativ.

Bilanțul ocupa un loc central în componența dărilor de seamă şi era construit după un format-tip. Bilanțul reflecta, prin intermediul unor posturi specifice, forma de proprietate socialistă şi ramura de activitate a întreprinderii. Erau reprezentate atât relațiile economice fundamentale cât şi cele juridice derivate, determinate de relațiile de producție[89]. Formatul bilanțului, prin prezentarea sintetică şi statică a indicatorilor, nu permitea însă cunoaşterea modificărilor înregistrate de mijloacele economice, a modului de formare a rezultatelor, a prețului de cost a producției, a rentabilității şi a altor informații importante. Pentru completarea informării, dările de seamă conțineau o serie de anexe sau situații.

Spre deosebire de bilanț, aceste situații conțineau atât date efective cât şi date de plan. Întocmirea lor era obligatorie. Unele anexe şi situații erau comune pentru toate întreprinderile iar altele erau specifice activității economice desfăşurate. Comune erau:

a)Anexa la darea de seamă, care se întocmea trimestrial şi anual, fiind compusă dintr-un set de situații care prezentau situația realizărilor, a beneficiilor şi pierderilor, situația repartizării beneficiilor, situația impozitelor, a amortizărilor, a vărsămintelor şi a finanțărilor, situația cheltuielilor generale ale întreprinderii, etc.;

b)Situația debitorilor şi creditorilor.

Darea de seamă contabilă era însoțită de un raport explicativ, prin care se analizau detaliat principalii indicatori şi se aprecia calitatea activității desfăşurate, fiind precizați factorii care au influențat în mod pozitiv sau negativ realizarea sau depăşirea, respectiv nerealizarea planului. Pentru raportul explicativ al dării de seamă contabile au fost adoptate

---

[88] Demetrescu, C.G., Cîrligel, Gh., Mărculescu, I., Puchiță, V., *Bazele evidenței contabile*, Ed.Ştiințifică, Bucureşti 1962, p.307, citat de R.Precup în lucrarea de doctorat „*Istorie, prezent şi perspective privind situațiile financiare în România*"

[89] Pântea, P.I. (coord), *Bilanțul contabil*, Ed.Dacia, Cluj Napoca 1987, p.55

scheme-tip care cuprindeau mai multe capitole, fiecare capitol corespunzând unei secțiuni a planului de activitate al întreprinderii.

Darea de seamă trebuia prezentată organelor ierarhice superioare, în vederea verificării, analizei şi centralizării datelor. Se putea stabili astfel gradul de îndeplinire a planului, atât pe ramuri de activitate cât şi pe ansamblul economiei naţionale. În urma verificării şi analizei dării de seamă, constatările făcute, măsurile propuse de comisia de verificare în vederea îmbunătăţirii activităţii întreprinderii, precum şi eventualele modificări, erau consemnate intr-un proces verbal de aprobare a dării de seamă.

În urma centralizării dărilor de seamă transmise de către întreprinderi, se întocmeau dări de seamă contabile la nivel de centrale economice şi ramuri de activitate iar mai apoi la nivelul ministerelor şi instituţiilor centrale. Într-o ultimă etapă, centralizarea informaţiilor era făcută la nivelul Ministerului Finanţelor, care elabora darea de seamă contabilă asupra execuţiei bugetului de stat.

Un instrument utilizat în cadrul economiei planificate era şi planul de conturi. În perioada de monism contabil (1950-1993), planul de conturi era adaptat unui singur circuit contabil, atât pentru contabilitatea financiară cât şi pentru cea a costurilor, fiind structurat conform ordinii de desfăşurare a ciclului de producţie: aprovizionare, producţie, livrare. Primul plan de conturi aplicat în România a fost aprobat prin Deciziunea nr.1598/1 decembrie 1948, reglementare prin care s-a introdus şi noţiunea de *evidenţă contabilă* în locul noţiunii de *contabilitate*. Acest plan de conturi a fost modificat în 1951, pe baza modelului sovietic, introducându-se planuri de conturi distincte pe fiecare ramură economică în parte. Abia în 1971 s-a revenit la un plan contabil unic.

Formatul bilanţului, ca de altfel şi a celorlalte componente ale dărilor de seamă contabile, a suferit şi el o serie de modificări impuse de adaptarea la cerinţele informaţionale. Bilanţul, ca instrument principal de sinteză a informaţiei contabile, oferea atât posibilitatea analizării activităţii economico-financiare din perioadele trecute cât şi posibilitatea fundamentării celor mai potrivite decizii pentru îmbunătăţirea activităţii şi pentru atingerea sau chiar depăşirea indicatorilor de plan.

Structura şi forma bilanţului se diferenţia în raport cu natura activităţii unităţilor socialiste (unităţi economice, instituţii de stat şi organe financiare, unităţi bancare şi de credit) şi perioada de întocmire (lunar, trimestrial, anual)[90]. Astfel, unităţile economice, cele bancare şi de credit întocmeau bilanţuri contabile iar instituţiile de stat, organele financiare şi organizaţiile obşteşti completau dări de seamă. Atât bilanţurile contabile cât şi dările de seamă contabile erau formate din formularul de bilanţ contabil, anexa la bilanţ sau execuţia bugetului de venituri şi cheltuieli şi raportul explicativ.

Formularul de bilanţ din cadrul formaţiei bilanţiere era considerat de profesorul Ristea ca fiind principalul document de sinteză, întocmit pe baza datelor furnizate de contabilitatea curentă. Ca formă, bilanţul se prezintă ca un tablou bilanţier cu două serii de calcule, activ şi pasiv. În activ sunt prezentate mijloacele economice şi rezultatul financiar sub forma pierderilor nete, iar în pasiv sunt evidenţiate sursele de finanţare şi rezultatul financiar sub forma beneficiului net. Ordinea de aşezare a structurilor patrimoniale în activul bilanţului era, în linii mari, inversă gradului de lichiditate iar în pasiv, ordinea era inversă gradului de exigibilitate. Datele erau prezentate în bilanţ cu valori pentru începutul anului şi pentru sfârşitul perioadei de raportare.

Analiza rezultatelor se făcea pe baza unei componente a anexei la bilanţ, neexistând contul de profit şi pierdere. Astfel, indicatorii privind cheltuielile, veniturile şi rezultatele, atât cei prognozaţi cât şi cei efectivi, făceau obiectul situaţiei intitulate „Veniturile, cheltuielile şi

[90] Ristea, M., *Bilanţul în gestiunea patrimoniului*, Ed.Academiei R.S.R., Bucureşti 1989, p.75

rezultatele financiare". Veniturile erau prezentate pe surse de constituire şi pe ramuri de activitate iar cheltuielile erau structurate după destinația lor (activitatea de bază, alte activități, cheltuieli suportate direct din rezultatele financiare, diferențele de preț şi alte pierderi). Era solicitată prezentarea în această situație şi a impozitului pe circulația mărfurilor, beneficiul sau pierderea bilanțieră şi, prin diferență, beneficiul sau pierderea netă.

Rămâne valabilă şi pentru această perioadă obligativitatea efectuării inventarierii generale a patrimoniului, ca lucrare premergătoare întocmirii bilanțului. Inventarierea asigura un control atent asupra menținerii integrității valorilor materiale şi băneşti ale întreprinderilor, aflate integral în proprietatea statului, precum şi verificarea concordanței dintre situația scriptică din contabilitate şi situația faptică.

Căderea regimului comunist a deschis noi direcții şi în plan contabil. Mutațiile din plan economic, generate de dispariția economiei socialiste şi înfiriparea unei economii de tranziție au impus modificarea sistemului contabil existent. Între o reformare a acestui sistem şi schimbarea completă a acestuia, normalizatorii au optat pentru a doua variantă.

Perioada 1990-1993 a fost o perioadă intermediară, necesară pentru trecerea de la vechiul sistem contabil, de tip sovietic, la noul sistem contabil, de inspirație franceză. În această perioadă s-a încercat deopotrivă reluarea tradițiilor în materie de organizare a contabilității şi alinierea reglementărilor şi practicii contabile la realitatea internațională[91].

În planul normalizării contabile, s-a aprobat Legea contabilității nr.82/1991 şi regulamentul de aplicare a acesteia, documente deosebit de importante, care au reprezentat la vremea respectivă „manualul" de bază al contabililor din țara noastră.

2.6.3. .... în perioada 1994 – 2000

Începând de la 1 ianuarie 1994, în România s-a aplicat „Noul sistem contabil", de inspirație franceză, pregătit începând din 1990 de către specialişti implicați în normalizarea contabilă la nivel național. Acest sistem a fost menținut, fără prea mari modificări, până în anul 2000.

Deşi Legea contabilității şi regulamentul ei de aplicare conțin multe elemente de inspirație franceză (existente şi în directivele europene), planul de conturi şi reglementările aferente au păstrat unele particularități din vechiul sistem. Daniela Artemisa Calu prezintă în teza sa de doctorat[92] câteva dintre aceste particularități:

- menținerea *fondului de dezvoltare din amortizare;*
- menținerea modului de definire a *amortizării;*
- menținerea conceptului de *uzură a obiectelor de inventar;*
- menținerea contabilizării *mărfurilor evaluate la preț de vânzare cu amănuntul*, în condițiile inventarului permanent.

În anul 1997 a fost demarat Programul de Dezvoltare a Sistemului Contabil din România, program inițiat de Ministerul Finanțelor împreună cu The Institute of Chartered Accountants of Scotland şi Know How Fund pentru România. S-au conturat astfel premisele unei schimbări importante în sistemul contabil românesc. Rolul programului a fost de a armoniza contabilitatea din România cu directivele europene şi standardele internaționale.

Referitor la raportarea contabilă, s-au conturat la momentul respectiv două soluții: una, a retratării în funcție de normele internaționale a situațiilor financiare naționale, iar a doua, a redactării de la început a situațiilor financiare naționale potrivit normelor internaționale pentru întreprinderile cotate pe piețele financiare internaționale. Profesorul N.Feleagă[93] sesiza încă

---

[91] Calu, D.A., *op.citată*, p.214
[92] Calu, D.A., *op.citată*, p.274
[93] Feleagă, N., *Dincolo de frontierele vagabondajului contabil*, Ed.Economică, Bucureşti 1997, p.283

de atunci problemele legate de existența a două sisteme contabile, unul pentru întreprinderile cotate pe pieţele financiare şi altul pentru întreprinderile mici.

Începând cu 1 ianuarie 1994, concomitent cu aplicarea noului sistem contabil, forma de prezentare a bilanţului a fost cea de *cont*, situație care a persistat până la apariția OMFP 403/1999. Acest model de bilanţ a fost inspirat din practica franceză, deosebirile față de modelul francez fiind următoarele:

-în Franţa, bilanţul se prezintă înaintea repartizării profitului în timp ce, în România, se prezintă după repartizarea acestuia;

-activele sunt prezentate în bilanţul întocmit potrivit modelului românesc doar la valoarea netă (informaţii referitoare la valoarea brută a activelor imobilizate precum şi la valoarea amortizărilor şi provizioanelor fiind prezentate în cadrul Anexei).

În ceea ce priveşte evaluarea, potrivit Legii contabilităţii, deşi nu era enunţat în mod explicit, era valabil principiul costului istoric.

Pentru prezentarea performanțelor întreprinderii, contul de profit şi pierdere era întocmit după modelul natură-listă (cheltuieli şi venituri clasificate după natură, într-o formă de prezentare de tip *listă*). Gruparea cheltuielilor şi veniturilor era prevăzută pe elemente din exploatare, financiare şi excepționale (această din urmă categorie fiind mai extinsă decât categoria elementelor extraordinare prevăzută în prezent în cadrul contului de profit şi pierdere).

Pe lângă bilanț şi cont de profit şi pierdere, situațiile financiare întocmite în perioada 1994 – 2000 cuprindeau şi un număr de anexe, al căror format era standardizat (Anexa 1 „Repartizarea profitului", Anexa 2 „Situația stocurilor şi a producției în curs de execuție", Anexa 3 „Situația creanțelor şi datoriilor", Anexa 4 „Situația altor provizioane", Anexa 5 „Date informative", Anexa 6 „Situația activelor imobilizate", Anexa 7 „Alte informații privind regulile şi metodele contabile şi date complementare").

2.6.4. .... în perioada 2001 – 2009

După anul 2000, mediul contabil românesc a fost pus în fața unor reglementări contabile ce s-au dorit a fi un mix între prevederile directivelor europene şi recomandările Standardelor Internaționale de Contabilitate. Apariția Ordinului ministrului finanțelor nr.94/2001 a însemnat debutul reformei în contabilitatea românească, însemnând modificarea reglementărilor contabile naționale astfel încât acestea să fie armonizate cu Directiva a IV-a a Comunității Europene şi cu IAS. Prevederile sale se aplicau însă doar de către întreprinderile mari din țara noastră, menționate în cuprinsul actului normativ respectiv. Celelalte întreprinderi au continuat să aplice vechile reglementări contabile naționale până la sfârşitul anului 2002, mai precis până la apariția OMF 306/2002 pentru aprobarea reglementărilor contabile armonizate cu directivele europene.

OMF 94/2001 prevedea o arie limitată de aplicare a IAS şi conținea reglementări pentru companiile ce urmau să implementeze treptat standardele internaționale. Ordinul menționat nu conținea prevederi referitoare la consolidarea conturilor companiilor româneşti. Societățile comerciale care au intrat sub incidența OMF 94/2001 au întocmit situații financiare cu următoarea componență:

-bilanț
-cont de profit şi pierdere
-situația modificărilor capitalului propriu
-situația fluxurilor de trezorerie
-politici contabile şi note explicative

Două dintre componentele enumerate, mai precis Situația modificărilor capitalului propriu și Situația fluxurilor de trezorerie reprezentau la data respectivă elemente de noutate, ambele fiind recomandate de IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare". Totodată, componenta Politici contabile și note explicative a înlocuit anexele la bilanț. Nu este doar o modificare de denumire ci o substituție de fond menită să contribuie la o mai bună informare a utilizatorilor. În notele explicative trebuie prezentate informații suplimentare, relevante, nu doar în legătură cu elementele prezentate în bilanț și în contul de profit și pierdere ci și în legătură cu elementele conținute în Situația modificărilor capitalului propriu și în Situația fluxurilor de trezorerie.

Situațiile financiare trebuie întocmite astfel încât să ofere o imagine fidelă privind poziția financiară, performanțele și modificările poziției financiare a întreprinderii raportoare. Principalul lor obiectiv este de a furniza informații utile unei game cât mai largi de utilizatori în vederea luării de decizii economice. Prin intermediul situațiilor financiare pot fi evaluate rezultatele financiare obținute din utilizarea resurselor economice gestionate de conducerea întreprinderii. De asemenea, pot fi efectuate previziuni cu privire la rezultatele viitoare și la fluxurile viitoare de numerar. Un set de situații financiare corect întocmit, având componența menționată mai sus, poate răspunde acestor deziderate.

În ceea ce privește bilanțul, OMFP 94/2001 a prevăzut formatul vertical, o noutate importantă față de reglementările anterioare care impuneau formatul orizontal. Bilanțul în format vertical (listă) păstrează clasificația după destinație și proveniență dar este conceput într-o schemă standardizată obligatorie. Acest lucru nu este în conformitate cu prevederile IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare" care nu menționează o anumită ordine a elementelor ci recomandă doar o listă minimală de elemente obligatorii.

Potrivit formatului vertical (listă), egalitatea bilanțieră este de forma:

$$ACTIV - DATORII = CAPITALURI\ PROPRII$$

Capitalurile proprii apar astfel ca element rezidual și reprezintă interesul rezidual al acționarilor în activele unei societăți, după deducerea tuturor datoriilor. Schema aceasta de bilanț, care presupune prezentarea activelor și datoriilor pe două categorii de exigibilitate (curente și pe termen lung), facilitează analiza financiară. Ea permite calcularea imediată a unor indicatori cum sunt: necesarul de fond de rulment, fondul de rulment, capitalurile permanente. Trezoreria netă nu se poate calcula imediat, dar informații despre aceasta sunt oferite în Situația fluxurilor de trezorerie.

Așadar, activele întreprinderii sunt prezentate în bilanț în două mari structuri, active imobilizate și active circulante, în funcție de lichiditatea lor. Datoriile, la rândul lor, sunt prezentate în funcție de exigibilitate, la „datorii ce trebuie plătite într-o perioadă de un an" sau la „datorii ce trebuie plătite într-o perioadă mai mare de un an", după caz.

În afara formatului de prezentare, OMFP 94/2001 a mai adus o serie de noutăți în ceea ce privește bilanțul, dintre care amintim:

-prezentarea, în cadrul activelor, conform principiului prevalenței economicului asupra juridicului, a bunurilor preluate în baza contractelor de leasing financiar;

-au fost eliminate posturile Diferențe de conversie-activ, Diferențe de conversie-pasiv, și Provizioane pentru pierderi de schimb valutar, ca urmare a preluării prevederilor IAS 21 „Efectele variației cursurilor de schimb valutar";

-au fost eliminate din structura capitalurilor proprii subvențiile pentru investiții, acestea fiind considerate venituri în avans și prezentate, împreună cu veniturile în avans, ca o poziție separată;

-cheltuielile de cercetare au fost eliminate din structura imobilizărilor necorporale, deoarece nu respectă definiția de recunoaștere a activelor.

În ceea ce priveşte contul de profit şi pierdere, din cele patru modalităţi de prezentare menţionate în Directiva a IV-a, reglementările aprobate prin OMF 94/2001 prevedeau formatul listă, cu prezentarea veniturilor şi cheltuielilor după natura lor. Prezentarea după destinaţie este cerută în schimb, pentru veniturile şi cheltuielile din exploatare, în cadrul notelor (Nota 4 „Analiza rezultatului din exploatare"). Prezentarea veniturilor şi cheltuielilor după natură permite calcularea soldurilor intermediare de gestiune, pe când prezentarea lor după destinaţie permite calcularea marjei brute. Atât soldurile intermediare de gestiune cât şi marja brută reprezintă indicatori importanţi în analiza financiară a performanţelor întreprinderii.

Alte modificări aduse de OMF 94/2001 în ceea ce priveşte contul de profit şi pierdere au fost:

-eliminarea elementelor excepţionale şi introducerea elementelor extraordinare. Nu a fost doar o schimbare de denumire ci şi o schimbare conceptuală, prin restrângerea ariei elementelor cuprinse în noua structură doar la acele evenimente şi tranzacţii care scapă controlului întreprinderii: calamităţi, distrugeri, etc.

-introducerea unor poziţii distincte pentru cheltuielile şi veniturile privind impozitul amânat şi pentru rezultatul pe acţiune, de bază şi diluat. Rezultatul pe acţiune reprezintă un indicator prevăzut în IAS 33 „Rezultatul pe acţiune" şi oferă utilizatorilor informaţii privind rentabilitatea investiţiilor efectuate într-o anumită societate;

-modificarea denumirii contului „Venituri din producţia stocată", noua denumire fiind „Variaţia stocurilor", denumire prevăzută în Directiva a IV-a.

Situaţia modificărilor capitalurilor proprii, componentă nou-introdusă la vremea respectivă de OMF 94/2001, asigură o prezentare mai detaliată a elementelor de capitaluri proprii, în special a rezervelor şi a rezultatului reportat. În plus, trebuie prezentate, fie în această situaţie fie în note, tranzacţiile de capital cu proprietarii, precum şi distribuţiile către aceştia, modificarea profitului sau a pierderii între începutul şi sfârşitul exerciţiului financiar, precum şi o reconciliere între valoarea contabilă a fiecărei categorii de capital propriu la începutul şi la sfârşitul perioadei, cu prezentarea distinctă a fiecărei modificări.

Prin situaţia fluxurilor de trezorerie, a doua componentă nou-introdusă de OMF 94/2001, se răspunde nevoilor informaţionale ale utilizatorilor în ceea ce priveşte capacitatea întreprinderii de a genera lichidităţi din activitatea de exploatare şi de a face faţă plăţilor scadente. Informaţiile cuprinse în această situaţie permit analize comparative între rezultatele diferitelor întreprinderi deoarece sunt eliminate efectele folosirii unor metode contabile diferite pentru tranzacţii similare. Utilizarea situaţiei fluxurilor de trezorerie împreună cu celelalte componente ale situaţiilor financiare, furnizează informaţii privind schimbările activului net al întreprinderii, structura financiară şi capacitatea acesteia de a modifica valorile şi exigibilitatea fluxurilor de numerar pentru a se adapta schimbărilor de circumstanţe şi oportunităţi.

Întocmirea situaţiei fluxurilor de trezorerie este cerută de IAS 7 „Tabloul fluxurilor de trezorerie". Fluxurile de trezorerie trebuie prezentate pe cele trei tipuri de activităţi: exploatare, investiţii şi finanţare. La fel ca şi IAS 7, reglementările contabile aprobate prin OMF 94/2001 permit prezentarea fluxurilor de trezorerie din exploatare fie prin folosirea metodei directe fie a metodei indirecte. În cazul metodei indirecte se porneşte de la rezultatul înaintea impozitării şi se fac o serie de ajustări care au scopul de a elimina elementele care nu au un caracter monetar sau care vizează activităţile de investiţii sau finanţare precum şi influenţa variaţiilor elementelor necesarului de fond de rulment asupra trezoreriei. În cazul metodei directe, fluxurile de trezorerie din exploatare prezentate se referă la încasări şi plăţi în mărimile lor brute. Metoda directă, deşi mai dificil de aplicat, satisface mai bine necesităţile

informaţionale ale investitorilor, aceştia putând estima fluxurile viitoare de trezorerie şi capacitatea întreprinderii de a plăti dividendele. Această metodă este recomandată şi de IAS 7.

Prin Notele explicative sunt furnizate informaţii suplimentare, relevante, referitoare la elementele conţinute în cele patru documente prezentate anterior. Totodată, în note sunt prezentate şi politicile contabile adoptate de întreprindere. OMF 94/2001 a prevăzut un număr de zece note explicative. Una din aceste note are rolul de a prezenta valorile principalilor indicatori economico-financiari şi interpretarea acestora. Această cerinţă urmăreşte să ajute utilizatorii în aprecierea cât mai exactă a poziţiei financiare a întreprinderii şi a performanţelor acesteia.

Aşa cum arătam mai sus, întreprinderile care nu au intrat sub incidenţa reglementărilor aprobate prin OMF 94/2001, au aplicat începând cu data de 1 ianuarie 2003 Reglementările contabile simplificate, armonizate cu directivele europene, aprobate prin OMF 306/2002. Acest ordin conţine norme contabile adresate întreprinderilor mici şi mijlocii.

Alte elemente de noutate au apărut odată cu aprobarea OMF 1827/2003, care a adus precizări în ceea ce priveşte aplicarea IFRS, începând cu situaţiile financiare ale anului 2005, de către unele categorii de societăţi: societăţile care aplicau OMF 94/2001, instituţiile reglementate şi supravegheate de CNVM, instituţiile de credit, societăţile din domeniul asigurărilor şi reasigurărilor, persoanele juridice de interes public, grupurile de societăţi, precum şi societăţile care depăşeau anumite criterii de mărime. Aplicarea IFRS era permisă şi altor societăţi, pe baza aprobării date de Ministerul Finanţelor Publice, ca urmare a opţiunii lor în acest sens.

Dar toate cele trei acte normative amintite mai sus, OMF 94/2001, OMF 306/2002 şi OMF 1827/2003, au fost abrogate într-un timp relativ scurt, odată cu intrarea în vigoare a OMF 1752/2005. Prin apariţia acestui ordin, care aprobă reglementările contabile conforme cu directivele europene, s-au stabilit norme valabile pentru toate entităţile economice, indiferent de mărimea lor. Se fac totuşi unele distincţii, în funcţie de încadrarea entităţii în cele trei criterii de mărime menţionate în ordin, respectiv total active, cifra de afaceri netă şi numărul mediu de salariaţi. Astfel, dacă depăşeşte limitele valorice a două dintre cele trei criterii de mărime, entitatea are obligaţia să întocmească situaţiile financiare în format complet. Acesta cuprinde: bilanţul, cont de profit şi pierdere, situaţia modificărilor capitalului propriu, situaţia fluxurilor de trezorerie, note explicative la situaţiile financiare anuale. În caz contrar, entitatea poate întocmi situaţii financiare anuale simplificate, formate din: bilanţ prescurtat, cont de profit şi pierdere, note explicative la situaţiile financiare anuale simplificate.

Adoptarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene începând cu exerciţiul financiar 2006 amână aplicarea standardelor internaţionale de contabilitate de către societăţile româneşti. Totuşi, potrivit prevederilor OMF 907/2005 pentru aprobarea categoriilor de persoane juridice care aplică reglementări contabile conforme cu Standardele Internaţionale de Raportare Financiară (IFRS), respectiv reglementări contabile conforme cu directivele europene, instituţiile de credit întocmesc, începând cu exerciţiul financiar 2006, un set distinct de situaţii financiare conforme cu IFRS, pentru necesităţi proprii de informare ale utilizatorilor, alţii decât instituţiile statului. În prezent, potrivit prevederilor OMF 2374/2007, situaţii financiare în conformitate cu IFRS pot întocmi şi persoanele de interes public precum şi cele care au obligaţia să întocmească situaţii financiare anuale consolidate. Condiţiile impuse persoanelor care optează pentru aplicarea standardelor internaţionale de contabilitate sunt:

-să asigure continuitatea aplicării acestora şi

-să întocmească şi setul de situaţii financiare anuale solicitat pentru necesităţile de informare ale instituţiilor statului.

În afară de stabilirea componenţei situaţiilor financiare anuale pe care trebuie să le întocmească persoanele juridice, OMF 1752/2005 a mai adus o serie de schimbări importante în raportarea financiară din România, dintre care amintim:

-s-a renunţat la conceptul de pasiv, acesta fiind înlocuit cu conceptele datorii şi capital propriu;

-s-a renunţat la termenul provizioane pentru riscuri şi cheltuieli, în favoarea termenului simplu provizioane. Acest lucru este justificat prin faptul că nu mai există altfel de provizioane (pentru deprecierea sau pierderea de valoare a elementelor de activ se constituie ajustări);

-au fost făcute modificări şi în structura imobilizărilor financiare, constând în schimbarea denumirii unor poziţii: în locul titlurilor de participare deţinute la societăţile din cadrul grupului se foloseşte termenul de acţiuni deţinute la entităţile afiliate iar în locul creanţelor din interese de participare se foloseşte termenul de împrumuturi acordate entităţilor afiliate. Noile denumiri sunt mai clare iar noţiunea de entitate afiliată este şi ea definită în cadrul reglementărilor. Sunt făcute precizări şi în ceea ce priveşte interesele de participare, acestea presupunând deţinerea unei părţi din capitalul unei alte entităţi, într-un procent mai mare de 20%;

-creanţelor privind capitalul subscris şi nevărsat li s-a schimbat denumirea, aceasta fiind înlocuită cu denumirea capital subscris şi nevărsat;

-din structura investiţiilor financiare pe termen scurt au fost eliminate acţiunile proprii, acestea fiind transferate, sub forma unui element de corecţie, în structura capitalului propriu;

-clasificarea datoriilor în bilanţ, în funcţie de exigibilitate, este făcută în mod clar prin introducerea structurilor „datorii ce trebuie plătite într-o perioadă de un an", respectiv „datorii ce trebuie plătite într-o perioadă mai mare de un an". Acest lucru nu este valabil în cazul creanţelor, pentru acestea menţinând-se clasificarea active imobilizate/active circulante;

-în cadrul structurii subvenţiilor se prezintă distinct donaţiile pentru investiţii şi plusurile la inventar de natura imobilizărilor corporale şi necorporale;

-producţia imobilizată poartă în noile reglementări denumirea de producţie realizată de societate pentru scopurile sale proprii şi capitalizată;

-în ceea ce priveşte regulile de evaluare, se permite evaluarea la valoarea justă în cazul instrumentelor financiare, inclusiv a instrumentelor financiare derivate, de către entităţile care întocmesc situaţii financiare consolidate. Reevaluarea imobilizărilor corporale rămâne valabilă, aducându-se doar o serie de precizări referitoare la rezerva din reevaluare. Astfel, surplusul din reevaluare inclus în rezerva din reevaluare este capitalizat prin transferul direct în rezerve atunci când acest surplus reprezintă un câştig realizat. Câştigul se consideră realizat fie integral, la scoaterea din evidenţă a activului respectiv, fie treptat, pe măsură ce activul este utilizat de către entitate. Rezerva din reevaluare nu poate fi distribuită, cu excepţia cazului în care activul reevaluat a fost valorificat, situaţie în care surplusul din reevaluare reprezintă un câştig efectiv realizat.

OMF 1752/2005 a adus o serie de noutăţi în ceea ce priveşte situaţiile financiare consolidate. Până la intrarea în vigoare a acestui act normativ, societăţile care aplicau OMF 94/2001 puteau întocmi, opţional, situaţii financiare consolidate conform IAS, iar societăţile care aplicau OMF 306/2002 puteau face acest lucru dar în conformitate cu OMF 772/2000 pentru aprobarea normelor privind consolidarea conturilor. Reglementările contabile conforme cu Directiva a VII-a a C.E.E., aprobate prin OMF 1752/2005, precizează condiţiile în care o societate care face parte dintr-un grup de societăţi trebuie să întocmească situaţii financiare anuale consolidate. De asemenea, ordinul prevede forma şi conţinutul acestor situaţii financiare, precum şi regulile de întocmire, aprobare, auditare şi publicare a acestora.

Începând cu data de 14 ianuarie 2008 au intrat în vigoare prevederile OMF 2374/2007 privind modificarea şi completarea OMF 1752/2005. Cea mai importantă noutate adusă reglementărilor contabile de OMF 2374/2007 este introducerea unei secţiuni referitoare la funcţiunea conturilor. Chiar dacă nu este limitativă, stabilirea funcţiunii conturilor prin norme, reprezintă în opinia noastră un deserviciu adus profesiei contabile din ţara noastră deoarece poate afecta raţionamentul profesional.

Dintre celelalte schimbări aduse în raportarea contabilă prin modificarea OMF 1752/2005, menţionăm:

-câştigurile sau pierderile din operaţiuni cu acţiuni proprii trebuie recunoscute direct în capitalurile proprii şi nu în contul de profit şi pierdere. La fel şi cheltuielile legate de emiterea instrumentelor de capitaluri proprii, dacă nu sunt îndeplinite condiţiile pentru recunoaşterea lor ca imobilizări necorporale;

-în cazul leasingului financiar nu se mai prevede înregistrarea, în contabilitatea locatarului, a dobânzii totale datorate pe seama cheltuielilor în avans. Se menţine obligaţia prezentării în note a dobânzilor de plătit, respectiv de încasat (în cazul locatorului), pentru contractele de leasing financiar;

-în cadrul structurii „Alte creanţe" se prezintă şi avansurile de trezorerie nedecontate până la data bilanţului;

-se precizează explicit modul de înregistrare a repartizării profitului, pentru rezervele constituite în baza unor prevederi legale şi pentru celelalte destinaţii;

-în categoria stocurilor trebuie recunoscute şi activele cu ciclu lung de fabricaţie destinate vânzării;

-sunt făcute unele precizări referitoare la provizioanele de restructurare iar în ceea ce priveşte provizioanele pentru pensii, în legătură cu care OMF 1752/2005 nu oferea informaţii, se precizează că valoarea lor se stabileşte de către specialişti în domeniu.

Se observă şi în reglementările contabile româneşti o creştere a importanţei acordate notelor explicative la situaţiile financiare anuale. OMF 1752/2005 conţine prevederi importante referitoare la conţinutul acestor note explicative. Deocamdată însă, la nivel practic, prezentarea informaţiilor în notele explicative nu se ridică la nivelul cerinţelor din reglementările contabile. Având în vedere faptul că principalii utilizatori ai situaţiilor financiare anuale, în cazul majorităţii persoanelor juridice, sunt instituţiile statului şi managerii entităţilor respective, prin note se dezvăluie un minim de informaţii cerut în formularele de note explicative puse la dispoziţie de Ministerul de Finanţe.

Raportul de gestiune a fost înlocuit în ultimii ani de raportul administratorilor care însoţeşte situaţiile financiare anuale şi care trebuie să conţină, printre altele, informaţii referitoare la activitatea desfăşurată, la dezvoltarea previzibilă a entităţii şi, mai nou, obiectivele şi politicile de gestionare a riscului, inclusiv politicile de acoperire a acestuia. Se încearcă astfel introducerea în contabilitatea românească a ideii de contabilitate de acoperire împotriva riscurilor.

Mai trebuie remarcat şi faptul că OMF 2374/2007 conţine o prevedere prin care s-a amânat aplicarea articolului nr.351 din Legea contabilităţii nr.82/1991, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, conform căruia societăţile comerciale trebuie să depună la unităţile teritoriale ale Ministerului de Finanţe doar o raportare anuală, însoţită de dovada predării situaţiilor financiare anuale la oficiul registrului comerţului. Pentru anii 2007 şi 2008 s-a menţinut obligativitatea depunerii situaţiilor financiare anuale mai întâi la unităţile teritoriale ale Ministerului de Finanţe şi apoi la oficiul registrului comerţului, pentru publicare.

Pentru anul 2010 se preconizează abrogarea OMF 1752/2005 şi adoptarea unui nou ordin al ministrului finanţelor publice de aprobare a reglementărilor contabile conforme cu

directivele europene. Principalele modificări propuse prin proiectul acestui nou ordin sunt următoarele:

- efectuarea lunară a evaluării elementelor monetare în valută, exprimate în lei, a căror decontare se face în funcție de cursul unei valute, cu recunoașterea în contabilitate a diferențelor înregistrate;
- corectarea pe seama rezultatului reportat numai a erorilor semnificative aferente exercițiilor financiare precedente;
- contabilizarea contractelor de leasing financiar, în condițiile în care numai anumite categorii de entități pot avea calitatea de locator;
- tratamentul reducerilor comerciale acordate, respectiv primite;
- aplicarea în contabilitate a principiului prevalenței economicului asupra juridicului de către toate categoriile de entități.

În ceea ce privește formatul situațiilor financiare nu se prevăd modificări în proiectul noului ordin.

CAPITOLUL 3

EFICIENȚA INFORMAȚIILOR FURNIZATE DE SITUAȚIILE FINANCIARE ANUALE ÎN STUDIUL CREȘTERII ECONOMICE A SOCIETĂȚILOR COMERCIALE

Situaţiile financiare prezintă, într-un mod sintetic şi structurat, o imagine a entităţii raportoare, mai exact a situaţiei ei financiare, a performanţelor şi a fluxurilor de numerar ale acesteia. Informaţiile furnizate de situaţiile financiare oferă utilizatorilor posibilitatea evaluării rezultatelor obţinute de entitate în perioada de raportare şi efectuării de previziuni cu privire la activitatea ei economică viitoare.

Necesităţile informaţionale ale diferitelor categorii de utilizatori ai situaţiilor financiare nu sunt însă întotdeauna aceleaşi. Aşa cum arătam în capitolul anterior, utilizatorii sunt interesaţi în mod special de anumite informaţii, în funcţie de raportul în care se află aceştia cu entitatea respectivă (investitori, creditori, salariaţi, etc.). Dar, datorită principiului unicităţii bilanţului, s-a convenit ca, prin intermediul situaţiilor financiare, să se ofere un set comun de informaţii, necesar tuturor utilizatorilor. În acest fel se realizează informarea financiară de uz general[94]. Entităţile pot furniza însă şi informaţii suplimentare, destinate unor anumite categorii de utilizatori, prin intermediul unor note sau rapoarte suplimentare, nestandardizate şi care nu fac în mod special obiectul reglementărilor contabile.

În România, deşi în ultimii ani s-au conturat grupurile de utilizatori, situaţia cererii de informaţii nu s-a schimbat semnificativ, cerinţele pe linia comunicării financiar-contabile rămânând destul de reduse. Statul rămâne deocamdată principalul utilizator extern de informaţii contabile. Urmează băncile care utilizează dreptul la informare, ca urmare a faptului că finanţarea bancară deţine o pondere importantă, în condiţiile în care piaţa financiară nu este prea dezvoltată. Investitorii nu au puterea şi poate nici educaţia necesară pentru a solicita anumite informaţii de care au nevoie în vederea luării deciziilor. Partenerii comerciali iau în calcul, de cele mai multe ori, reputaţia pe care o are firma pe linia respectării obligaţiilor contractuale şi se interesează mai puţin de informaţia contabilă. Revendicările salariaţilor au la bază, de regulă, creşterea preţurilor şi nu analizele financiar-contabile pe baza informaţiilor publicate. Analiştii financiari sunt cei care într-adevăr valorifică informaţiile contabilităţii, dar trebuie să menţionăm că existenţa acestora depinde de existenţa utilizatorilor cărora le oferă consultanţă[95]. Putem spune aşadar că, dintre utilizatori, cei care îşi fundamentează deciziile pe baza informaţiilor contabile de sinteză sunt managerii care, de altfel, sunt şi responsabilii politicii de comunicare financiară. În plus, aceştia au la dispoziţie şi informaţiile oferite de contabilitatea de gestiune.

Informaţiile prezentate în situaţiile financiare vizează:

- activele controlate de către entitate;
- datoriile entităţii;
- capitalurile proprii;
- rezultatul net, respectiv veniturile şi cheltuielile, inclusiv câştigurile şi pierderile,

---

[94] Feleagă, L., Feleagă, N., *Contabilitate financiară - o abordare europeană şi internaţională*, Ed.Infomega, Bucureşti 2005, vol.I, p.74

[95] Popa, I., *Valorificarea informaţiilor financiar-contabile şi factorii de influenţă*, lucrare publicată în Cartea Congresului al XVII-lea al CECCAR, „Profesia contabilă între reglementare şi interesul public", Ed.CECCAR, Bucureşti 2008, p.381

şi trebuie să fie suficient de explicite şi complete astfel încât să permită utilizatorilor să aprecieze capacitatea entității de a plăti dividende, dobânzi şi, la modul general, de a-şi achita datoriile la scadențele prevăzute.

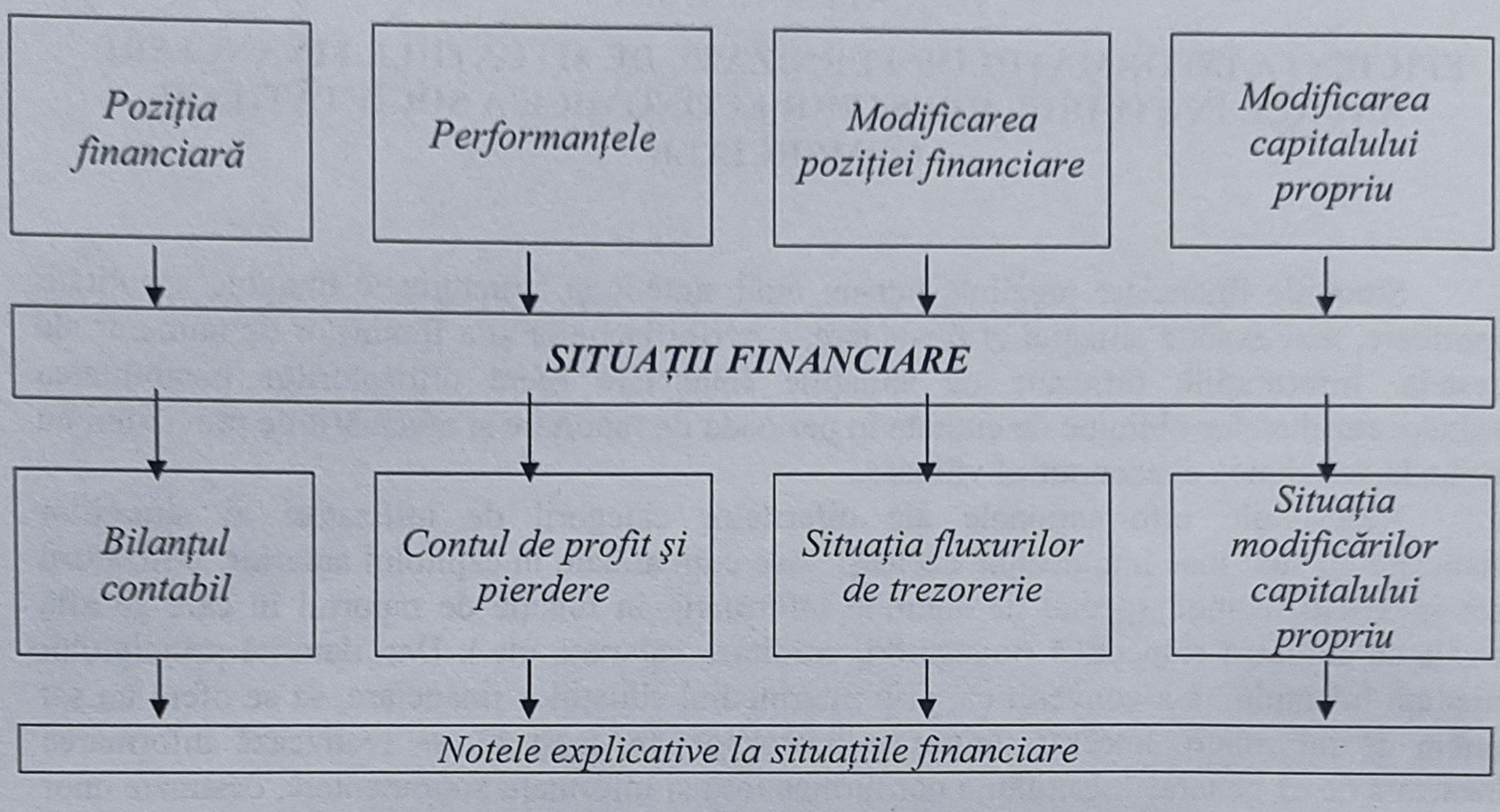

Fig.3.1.Componentele situațiilor financiare şi „imaginea" pe care acestea o reflectă

Fiecare componentă a situațiilor financiare îşi are rolul său în ceea ce priveşte furnizarea informațiilor necesare utilizatorilor (fig.3.1), prin reflectarea unei anumite imagini a tranzacțiilor şi evenimentelor desfăşurate în cursul perioadei de raportare.

3.1. Bilanțul – sursă de informații privind poziția financiară a entității

Potrivit IAS 1 „*Prezentarea situațiilor financiare*", informațiile privind poziția financiară vizează:

- resursele economice pe care le controlează şi care sunt utile pentru anticiparea capacității întreprinderii de a genera fluxuri monetare în viitor;
- structura de finanțare, care este utilă pentru a anticipa nevoile viitoare de credite şi posibilitatea obținerii acestor credite;
- modul de repartizare a profiturilor şi fluxurilor viitoare de trezorerie, lichiditatea şi solvabilitatea întreprinderii şi capacitatea sa de a se adapta schimbărilor mediului în care îşi desfăşoară activitatea.

Informațiile privind poziția financiară sunt oferite în primul rând de bilanț. De altfel, bilanțul şi contul de profit şi pierdere sunt considerate cele mai importante documente de raportare financiară. De-a lungul timpului au fost întreprinse o serie de studii referitoare la importanța celor două documente. Astfel, s-a constatat că în sistemele contabile naționale, bazate pe implicarea majoră a statului în activitatea de normalizare, accentul cade asupra bilanțului, ca principal document de raportare. În economiile finanțate prin contribuția capitalului privat, accentul este pus pe informații despre performanțele întreprinderii, contul de profit şi pierdere fiind preferat de investitori.

Bilanțul a fost şi încă mai este considerat, într-o formulă generală, ca un document de sinteză ce permite să se cunoască, la un moment dat, patrimoniul unei întreprinderi. O astfel de formulă consacră patrimoniul ca ansamblul drepturilor şi obligațiilor întreprinderii.

De asemenea, bilanţul a fost şi încă mai este recunoscut ca un instrument static. O abordare contrară celei statice a oferit profesorul E. Schmalenbach care, în lucrarea sa *Dynamische Bilantz* (1920), a formulat teoria bilanţului dinamic. Viziunii tradiţionale despre bilanţ, asimilat unui inventar patrimonial condensat, Schmalenbach i-a opus concepţia sa referitoare la bilanţ ca reprezentare a „forţelor întreprinderii". El a constatat că este mult mai importantă pentru managerii întreprinderii cunoaşterea sănătăţii afacerii decât cunoaşterea valorilor elementelor care compun activul şi pasivul bilanţier. Aşa cum afirmă şi profesorul N.Feleagă[96], lucrarea „*Bilanţul dinamic*" a generat un alt mod de a gândi contabilitatea. Este posibil ca multe dintre ideile lui Schmalenbach să se fi constituit în puncte de plecare pentru reflecţii ulterioare. De exemplu, în definiţia dată astăzi elementelor reprezentând activul bilanţier, în cadrele contabile conceptuale ale ţărilor anglo-saxone şi în cel internaţional, este prezentă sintagma „resurse ... susceptibile să genereze avantaje economice viitoare" („posturi în suspensie ca forţe ce concură la formarea rezultatului", pentru Schmalenbach).

Aşa cum arătam în Capitolul 1, de-a lungul timpului au fost formulate mai multe teorii ale bilanţului, teorii axate pe rolul şi funcţiile acestui document contabil. Teoriile bilanţului elaborate în ultimele decenii, deşi reprezintă dezvoltări multidirecţionale ale teoriilor de bază (statică şi dinamică), se bazează pe teoria informaţiilor şi pe cea a deciziilor. E.G. Snozzi, în lucrarea *L'Interpretation du bilan* (Ed.Dunod, Paris, 1965), referindu-se la informaţiile furnizate de bilanţ făcea următoarea remarcă: „Cifrele bilanţului nu vor căpăta semnificaţia lor reală decât printr-o analiză şi o interpretare care le va confrunta cu trecutul, le va face să trăiască în prezent şi le va evalua în viitorul probabil"[97].

Trei concepte fundamentale (activele, datoriile şi capitalurile proprii) marchează prin modul lor de definire, de evaluare şi de structurare, teoriile bilanţului şi tipurile de contabilitate (statică, dinamică).

Expresia sintetică a bilanţului, care pune în relaţie aceste trei noţiuni, se poate formaliza astfel:

$$ACTIV = PASIV$$

$$ACTIV = CAPITALURI\ PROPRII + DATORII$$

$$CAPITALURI\ PROPRII = ACTIVE - DATORII\ (ACTIV\ NET)$$

Modelarea bilanţului este marcată de conceptul de patrimoniu şi de diferitele abordări ale acestuia, precum şi de condiţiile economice, politice şi modurile de guvernare ale întreprinderii, care impun alegerea unuia sau altuia dintre modele în funcţie de condiţiile specifice.

Impunerea bilanţului ca document de sinteză în practica contabilă trebuie legată de o serie de aspecte economice şi juridice care au avut loc în sec.XIX, cum ar fi:

- apariţia şi dezvoltarea sistemului capitalist;
- apariţia societăţilor de capitaluri;
- separarea patrimoniului întreprinderii de cel al proprietarilor şi delegarea de către acţionari a gestiunii afacerii organelor de conducere ale întreprinderii;
- intervenţia statului în plan economic şi fiscal şi nevoia acestuia de informaţii financiare în vederea elaborării politicilor economice şi fiscale la nivel macroeconomic.

Activele, datoriile şi capitalurile proprii sunt definite şi evaluate diferit în contabilităţile statice, dinamice şi actuariale, subordonându-se obiectivelor specifice fiecărui tip de contabilitate. În practica internaţională vom constata că aceste trei noţiuni sunt abordate

---

[96] Feleagă, L., Feleagă, N., *Contabilitate financiară - o abordare europeană şi internaţională*, vol.I, Ed.Infomega, Bucureşti 2005, p.81

[97] Horomnea, E. (coord.), *Bazele contabilităţii. Concepte, modele, aplicaţii*, Ed.Sedcom Libris, Iaşi 2006, p.362

diferit, asistând la o îmbinare a definiţiilor şi evaluărilor preluate, cu precădere, din contabilitatea statică şi din cea dinamică. Explicaţia acestei diversificări, atât în plan teoretic cât şi practic, trebuie căutată în:

- existenţa unui mediu economic, juridic şi social evolutiv;
- necesitatea adaptării contabilităţii la schimbările care au loc la nivelul „realităţii" reflectate;
- inexistenţa unei contabilităţi „pure" ci a unui ansamblu de sisteme contabile, specific unor anumite perioade şi anumitor condiţii economice, sociale şi juridice.

De exemplu, definirea şi clasificarea activelor recunoscute în bilanţ pot avea la bază mai multe abordări[98]:

- într-o *abordare juridică*, activele reunesc dreptul de proprietate şi drepturile de creanţă;
- într-o *abordare economică*, activele reprezintă ansamblul utilizărilor, care ţine seama de clasificarea tradiţională a bunurilor în economie şi anume:
  - capitaluri (active) fixe
  - capitaluri (active) circulante
- într-o abordare financiară, activele reprezintă resurse utilizate de întreprindere ce pot fi transformate, mai devreme sau mai târziu, în lichidităţi; din acest motiv, activele sunt clasificate şi prezentate în bilanţ în funcţie de gradul lor de lichiditate.

Putem vorbi în prezent de trei grupe de abordări privind bilanţul contabil[99]:

1) *O primă grupă de abordări* sunt centrate pe conceptul de patrimoniu. Determinarea, structura şi cunoaşterea patrimoniului se realizează cu ajutorul bilanţului. Deşi în literatura de specialitate, autohtonă şi străină, au fost formulate mai multe accepţii ale conceptului de patrimoniu – juridică, economică şi economico-juridică – ne vom opri numai asupra accepţiei economico-juridice, datorită caracterului ei integrator: „*patrimoniul este format din ansamblul bunurilor (corporale şi necorporale), al drepturilor şi obligaţiilor ce caracterizează situaţia unei entităţi patrimoniale la un moment dat*". Pentru a primi girul contabilităţii, componentele patrimoniului trebuie să fie exprimate în etalon monetar. Totodată, patrimoniul trebuie să fie ataşat unei persoane fizice sau juridice, care desfăşoară acte de comerţ, numită titular de patrimoniu.

Plecând de la conceptul de patrimoniu, bilanţul, la rândul lui, poate fi interpretat în mai multe moduri.

Din punct de vedere **economic**, bilanţul prezintă capitalurile titularului de patrimoniu. Capitalurile sunt reprezentate atât sub aspectul originii lor, respectiv resursele (aporturi la capital, datorii, beneficii, etc.), cât şi al modului de utilizare (bunuri economice, creanţe, pierderi, etc.). Acest mod de interpretare generează ecuaţia bilanţieră de tip economic:

$$UTILIZĂRI = RESURSE$$

Pe plan procedural, forma cea mai simplă de regăsire a ecuaţiei bilanţiere este:

$$ACTIVE = PASIVE$$

Modelul economic de bilanţ permite să se răspundă la întrebări ca: „de unde vin fondurile necesare finanţării întreprinderii sau, altfel spus, de cine este ea finanţată?"; „care sunt necesităţile întreprinderii sau, altfel spus, care a fost utilizarea dată resurselor de care aceasta a dispus?".

Din punct de vedere **juridic**, un bilanţ reflectă:

-în activ, drepturile de proprietate şi de creanţă, clasificate într-o ordine raţională;

---

[98] Colasse, B., *Contabilitate generală*, ediţia a 4-a (traducere N.Tabără), Ed.Moldova, Iaşi 1995, p.101

[99] Feleagă, L., Feleagă, N., *Contabilitate financiară - o abordare europeană şi internaţională*, vol.I, Ed.Infomega, Bucureşti 2005, p.71

-în pasiv, datoriile întreprinderii față de terți (la modul general, creditori ai acesteia) și datoriile ei față de aportorii de capitaluri pe bază de risc (asociați), într-o ordine rațională.

Din interpretarea juridică, rezultă următoarea ecuație bilanțieră:

SITUAȚIA NETĂ = ACTIVE – DATORII FAȚĂ DE TERȚI

Situația netă reprezintă valoarea datoriilor întreprinderii față de asociații săi, altfel spus, valoarea drepturilor pe care le posedă proprietarii asupra entității patrimoniale. În principiu, situația netă este echivalentă capitalurilor proprii. În literatura de specialitate, se întâlnesc drept termeni echivalenți *patrimoniul* și, mai ales, *patrimoniul net.*

2) *Abordările din a doua grupă* sunt centrate pe finalitatea bilanțului și anume aceea de a răspunde nevoilor de interpretare prin metodologiile de analiză economico-financiară. Această grupă de abordări, la rândul ei, plasează informația contabilă fie într-un câmp de analiză de tip financiar-funcțional, fie într-un câmp de investigare orientat spre analizele de tip solvabilitate-lichiditate. În cadrul grupei, întâlnim cele două scheme de bilanț prevăzute în articolele 9 și 10 ale Directivei a IV-a.

a) Schema descrisă de articolul 9 al directivei, care prezintă bilanțul sub o formă bilaterală (formă cont sau formă tablou), prevede în partea stângă activul, descompus în șase mari rubrici, notate de la A la F, iar în partea dreaptă pasivul, descompus în cinci mari rubrici, notate de la A la E:

A. Capital subscris nevărsat (rubrică de creanță) B. Cheltuieli de constituire C. Activ imobilizat D. Activ circulant E. Conturi de regularizare-activ F. Pierderea exercițiului		A.Capitaluri proprii B.Provizioane pentru riscuri și cheltuieli C.Datorii D. Conturi de regularizare-pasiv E.Beneficiul exercițiului	

Observații:

Directiva lasă posibilitatea înscrierii creanței privind capitalul subscris nevărsat fie ca primă rubrică a activului (așa cum rezultă din schema descrisă la articolul 9) fie ca un element component al activului circulant.

Cheltuielile de constituire sunt înscrise distinct, înaintea activului imobilizat, dar directiva lasă și posibilitatea înscrierii lor ca un element component al imobilizărilor necorporale.

Directiva prezintă beneficiul sau pierderea ca ultimă rubrică a pasivului, respectiv a activului bilanțier. Totuși, ea lasă legislațiilor naționale posibilitatea de a înscrie aceste elemente, cu semne diferite, în structura rubricii A din pasiv (în componența capitalurilor proprii).

Schema cont a fost opțiunea sistemului contabil românesc în prima etapă a reformei (1994-2000), sub inspirație și consiliere franceză. Schema a generat un model de bilanț cu o structură a activelor după destinația lor, iar a pasivelor, după originea lor. Printr-o regrupare a posturilor bilanțiere după funcțiile întreprinderii, se poate ajunge la o abordare de tip funcțional, iar prin prelucrarea adecvată a bilanțului funcțional se poate ajunge la bilanțul financiar. În acest sens, elementele de activ și cele de pasiv trebuie reclasificate după criteriul

duratei: cu o durată de peste un an, respectiv cu o durată de sub un an. Modelul de bilanţ funcţional şi cel de bilanţ financiar sunt prezentate în paragraful 3.1.2.

Sub aspect financiar, prezentarea funcţională a bilanţului permite calcularea a trei indicatori importanţi:

- fondul de rulment;
- necesarul de fond de rulment;
- trezoreria netă.

Aceşti trei indicatori informează asupra echilibrului financiar al întreprinderii, prin relaţia:

Fond de rulment (FR) – Necesar de fond de rulment (NFR) = Trezorerie netă (TN)

O astfel de relaţie de echilibru, rod al abordării de tip financiar, evidenţiază faptul că echilibrul financiar al întreprinderii este consecinţa deciziilor luate de aceasta atât pe termen scurt, privind gestiunea stocurilor, politica de credit comercial faţă de clienţi, relaţiile de decontare cu furnizorii, etc., cât şi pe termen mediu şi lung, privind investiţiile şi acoperirea lor cu resurse de finanţare permanente.

În contextul puternicului caracter inflaţionist al economiilor occidentale, în anii 1970, norma privind finanţarea totalităţii necesarului de fond de rulment structural prin fondul de rulment, s-a dovedit a fi inadecvată. Şi aceasta, cu atât mai mult cu cât, ulterior, în occident, s-au manifestat economiile de credit. Practicile bancare au contribuit la o nouă imagine a finanţării necesarului de fond de rulment structural: parţial prin fondul de rulment şi parţial prin credite bancare pe termen scurt. Mai mult, ele au probat că, de fapt, creditele de trezorerie nu constituie o resursă excepţională, aşa după cum prevede regula de echilibru financiar, ci o resursă permanentă.

Modelul financiar-funcţional de analiză a fost criticat pentru ambiguitatea şi imprecizia sa deoarece, în lipsa unor definiţii riguroase, a confundat noţiunile de maturitate şi de permanenţă. Ca atare, fondul de rulment net, calculat ca diferenţă între resursele durabile şi utilizările stabile, este un concept a cărei măsură este afectată de convenţii imprecise şi influenţată de alegerile de politici contabile.

b) Schema descrisă de articolul 10 al Directivei a IV-a, care prezintă bilanţul sub o formă de listă, permite calculul unor indicatori economico-financiari necesari gestiunii întreprinderii şi facilitează analizele de tip solvabilitate-lichiditate. Rubricile listei sunt notate de la A la L.

A. Capital subscris nevărsat
B. Cheltuieli de constituire
C. Activ imobilizat
D. Activ circulant
E. Conturi de regularizare – activ
F. Datorii ce trebuie plătite într-o perioadă de un an (datorii curente)
G. Active circulante nete, respectiv datorii curente nete
H. Total activ minus datorii curente
I. Datorii ce trebuie plătite într-o perioadă mai mare de un an
J. Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli
K. Conturi de regularizare – pasiv
L. Capital şi rezerve

Modelul pune în evidenţă indicatori economico-financiari importanţi în analiză şi, implicit, în luarea unor decizii: fondul de rulment (rubrica G), necesarul de fond de rulment şi trezoreria netă (suma lor este dată de D + E – F – K), capitalurile permanente (rubrica H). Formatul listă prezentat la articolul 10 al Directivei a IV-a a stat la baza modelului de bilanţ

aprobat prin OMFP 94/2001 pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a CEE şi cu Standardele Internaţionale de Contabilitate.

3) *a treia grupă de abordări* privind bilanțul sunt de sorginte anglo-saxonă. Într-o astfel de viziune sunt excluse judecățile patrimoniale. Şi aceasta nu numai pentru faptul că, în contabilitățile anglo-saxone, domină principiul prevalenței economicului asupra juridicului, dar şi pentru modul în care sunt definite elementele care compun situațiile financiare. În mod concret, potrivit referențialului contabil internațional, elementele care compun bilanțul (activele, datoriile şi capitalurile proprii) şi cele care compun contul de profit şi pierdere (veniturile şi cheltuielile), exclud acceptarea abordării de tip patrimonialist.

Majoritatea firmelor nord-americane întocmesc şi publică un bilanț compus din trei mari mase patrimoniale: active, datorii şi capitaluri proprii, prezentate fie în formatul orizontal (cont), fie în formatul vertical (listă).

Spre deosebire de multe țări europene, în care activul este prezentat în ordinea crescătoare a lichidității lor, iar pasivele în ordinea crescătoare a exigibilității lor, în Statele Unite şi în Canada firmele îşi prezintă activele şi pasivele în ordinea descrescătoare a lichidității, respectiv a exigibilității lor. Această structurare denotă un element al culturii contabile de tip nord-american, accentul fiind pus pe elementele pe termen scurt, adică pe lichiditățile şi exigibilitățile imediate, prezentate ca prime elemente ale structurii bilanțiere (în partea de sus a bilanțului).

Principiul unicității bilanțului a impus o condiție restrictivă în comunicarea informației, aceea a întocmirii unui singur set de documente de sinteză. Chiar dacă, sub aspect teoretic şi practic, s-a demonstrat că bilanțul contabil poate fi modelat în diverse moduri, putându-se elabora un bilanț dinamic (economic), un bilanț static (juridic), un bilanț fiscal, întreprinderile au obligația elaborării unui singur model de bilanț, cel întocmit conform normelor contabile în vigoare. Acest fapt face ca modelul de bilanț întocmit să fie un produs hibrid, deoarece adesea normalizatorii nu adoptă o „concepție pură" asupra bilanțului. Sub raportul utilității informației, aceasta poate să nu fie o calitate reală, utilizatorii fiind nevoiți să prelucreze informațiile din bilanț în funcție de nevoile lor specifice.

În concluzie, pot apărea contradicții între viziunea normalizatorilor şi cea a utilizatorilor cu privire la bilanțul contabil, precum şi între diverşii utilizatori ai informației contabile.

Concepțiile diferite asupra modelului de bilanț de la o țară la alta fac dificilă compararea întreprinderilor care operează pe plan internațional, fiind necesare retratări şi ajustări, în funcție de modelul dorit.

Principiul unicității bilanțului arată, de fapt, că modelul de bilanț adoptat are girul factorului dominant dintr-un sistem economic, acesta reuşind să-şi impună din faza normalizării contabile propria viziune. În măsura în care ceilalți utilizatori au puncte de vedere diferite asupra modelului de bilanț şi a conceptului de patrimoniu, lor nu le rămâne decât calea retratărilor şi „citirea printre rânduri" a anexelor (notele explicative la situațiile financiare).

Orice creditor, indiferent din ce țară provine, nu ar accepta, în principiu, înscrierea în bilanțul întreprinderii a unui bun finanțat prin leasing financiar pentru că, în caz de faliment al acesteia, el ştie că nu va avea nici un drept asupra acelor active. Investitorii, în schimb, sunt interesați ca acest tip de active să figureze în bilanț deoarece ei doresc să cunoască valoarea tuturor activelor pe care întreprinderea le controlează şi utilizează în scop productiv.

Unicitatea bilanțului nu este decât expresia unui compromis între producătorii şi utilizatorii de informație contabilă, efectul reductor al acestui principiu conferă însă limbajului contabil statutul de limbă esperanto, el fiind puntea de legătură între obiectivitatea

şi subiectivismul reflectării contabile, între multitudinea de imagini posibile şi o anumită imagine acceptată.

Punând în discuţie principiul unicităţii bilanţului, Bernard Colasse remarca[100]: „Unicitatea bilanţului presupune un proces complex de schimb şi de negocieri vizând o sintaxă unică; buna derulare a acestui proces, ţinând cont de complexitatea problemelor de tratat şi de diversitatea punctelor de vedere, nu poate fi decât aleatoare şi precară". Abandonul acestui principiu ar deschide calea bilanţurilor multiple, corespunzătoare diferitelor reprezentări ale întreprinderii, cerute de diverşii utilizatori.

Trecerea de la principiul unicităţii bilanţului la principiul bilanţurilor multiple ar echivala cu trecerea de la o „imagine fidelă" la „mai multe imagini posibile", fiecare cu gradul ei de adevăr şi fidelitate. De-a lungul timpului însă, principiul unicităţii bilanţului a fost mai mult contestat decât susţinut. Cei mai mulţi autori au propus să fie întocmite documente de sinteză diferite pentru nevoi diferite. De exemplu, Gerald Augustin pledează în favoarea existenţei mai multor seturi de documente de sinteză, în funcţie de nevoile utilizatorilor şi anume[101]: un document de tip juridic, patrimonial, destinat comunicării externe; un document contabil de tip economic, decizional, necesar îndeosebi managementului; şi un document de tip fiscal, destinat puterii publice.

Oricare ar fi situaţia, bilanţul contabil nu răspunde integral la întrebările utilizatorilor deoarece el nu reflectă decât informaţiile cuantificabile. Aspectele strategice şi sociale sunt absente. Utilizatorii sunt interesaţi şi de alte aspecte, cum ar fi: perspectivele sectorului de activitate specific întreprinderii, politicile strategice ale firmei, calitatea gestiunii resurselor umane, gestiunea tehnologiei, etc.

Putem vorbi aşadar despre o serie de limitări ale bilanţului, limitări care afectează utilitatea sa ca document de informare[102], cum ar fi:

1.*absenţa unor posturi bilanţiere* care să reflecte resursele interne create de întreprindere şi cărora nu le pot fi ataşate costuri, cum ar fi experienţa colectivă a echipei de angajaţi;

2.*evaluarea pe baza costurilor istorice* pune sub semnul întrebării veridicitatea situaţiei financiare la sfârşitul perioadei de raportare;

3.*efectul principiului de recunoaştere*, în cadrul conturilor anuale, numai a acelor cheltuieli care au contribuit la obţinerea veniturilor perioadei respective; dată fiind interconexiunea logică dintre bilanţ şi contul de profit şi pierdere, contabilul trebuie să aleagă între două alternative: fie să calculeze cifrele în contul de profit şi pierdere pe baza procedurilor şi formulelor logice şi să transfere în bilanţ ceea ce rămâne, fie să calculeze diferitele valori din bilanţ şi ceea ce rămâne să fie transferat în contul de profit şi pierdere (de regulă, este preferată prima variantă, importanţa contului de profit şi pierdere părând să fie superioară bilanţului);

4.*variaţiile în masa monetară* (în special în perioadele inflaţioniste) determină scăderea încrederii publicului în relevanţa documentelor contabile de sinteză şi duc la considerarea altor surse de informaţii financiare pentru formarea deciziilor de investiţii;

5.*fluctuaţiile activităţii între momentele de sfârşit ale anului şi începutul următorului ciclu contabil* nu sunt cuprinse în bilanţurile contabile;

6.*influenţa unor factori externi, nemonetari*, asupra activităţii întreprinderilor nu poate fi reflectată prin intermediul conturilor anuale.

---

[100] Colasse, B., *Contabilitate generală*, ediţia a 4-a (traducere N.Tabără), Ed.Moldova, Iaşi 1995, p.383

[101] Augustin, G., *Quels principes comptables pour quelle comptabilité?*, Revue Française de Comptabilité nr.253/1994, p.83-89

[102] Duţescu, A., *Ghid pentru înţelegerea şi aplicarea Standardelor Internaţionale de Contabilitate*, Ed.CECCAR, Bucureşti 2001, p.63

şi subiectivismul reflectării contabile, între multitudinea de imagini posibile şi o anumită imagine acceptată.

Punând în discuţie principiul unicităţii bilanţului, Bernard Colasse remarca[100]: „Unicitatea bilanţului presupune un proces complex de schimb şi de negocieri vizând o sintaxă unică; buna derulare a acestui proces, ţinând cont de complexitatea problemelor de tratat şi de diversitatea punctelor de vedere, nu poate fi decât aleatoare şi precară". Abandonul acestui principiu ar deschide calea bilanţurilor multiple, corespunzătoare diferitelor reprezentări ale întreprinderii, cerute de diverşii utilizatori.

Trecerea de la principiul unicităţii bilanţului la principiul bilanţurilor multiple ar echivala cu trecerea de la o „imagine fidelă" la „mai multe imagini posibile", fiecare cu gradul ei de adevăr şi fidelitate. De-a lungul timpului însă, principiul unicităţii bilanţului a fost mai mult contestat decât susţinut. Cei mai mulţi autori au propus să fie întocmite documente de sinteză diferite pentru nevoi diferite. De exemplu, Gerald Augustin pledează în favoarea existenţei mai multor seturi de documente de sinteză, în funcţie de nevoile utilizatorilor şi anume[101]: un document de tip juridic, patrimonial, destinat comunicării externe; un document contabil de tip economic, decizional, necesar îndeosebi managementului; şi un document de tip fiscal, destinat puterii publice.

Oricare ar fi situaţia, bilanţul contabil nu răspunde integral la întrebările utilizatorilor deoarece el nu reflectă decât informaţiile cuantificabile. Aspectele strategice şi sociale sunt absente. Utilizatorii sunt interesaţi şi de alte aspecte, cum ar fi: perspectivele sectorului de activitate specific întreprinderii, politicile strategice ale firmei, calitatea gestiunii resurselor umane, gestiunea tehnologiei, etc.

Putem vorbi aşadar despre o serie de limitări ale bilanţului, limitări care afectează utilitatea sa ca document de informare[102], cum ar fi:

1.*absenţa unor posturi bilanţiere* care să reflecte resursele interne create de întreprindere şi cărora nu le pot fi ataşate costuri, cum ar fi experienţa colectivă a echipei de angajaţi;

2.*evaluarea pe baza costurilor istorice* pune sub semnul întrebării veridicitatea situaţiei financiare la sfârşitul perioadei de raportare;

3.*efectul principiului de recunoaştere*, în cadrul conturilor anuale, numai a acelor cheltuieli care au contribuit la obţinerea veniturilor perioadei respective; dată fiind interconexiunea logică dintre bilanţ şi contul de profit şi pierdere, contabilul trebuie să aleagă între două alternative: fie să calculeze cifrele în contul de profit şi pierdere pe baza procedurilor şi formulelor logice şi să transfere în bilanţ ceea ce rămâne, fie să calculeze diferitele valori din bilanţ şi ceea ce rămâne să fie transferat în contul de profit şi pierdere (de regulă, este preferată prima variantă, importanţa contului de profit şi pierdere părând să fie superioară bilanţului);

4.*variaţiile în masa monetară* (în special în perioadele inflaţioniste) determină scăderea încrederii publicului în relevanţa documentelor contabile de sinteză şi duc la considerarea altor surse de informaţii financiare pentru formarea deciziilor de investiţii;

5.*fluctuaţiile activităţii între momentele de sfârşit ale anului şi începutul următorului ciclu contabil* nu sunt cuprinse în bilanţurile contabile;

6.*influenţa unor factori externi, nemonetari*, asupra activităţii întreprinderilor nu poate fi reflectată prin intermediul conturilor anuale.

---

[100] Colasse, B., *Contabilitate generală*, ediţia a 4-a (traducere N.Tabără), Ed.Moldova, Iaşi 1995, p.383

[101] Augustin, G., *Quels principes comptables pour quelle comptabilité?*, Revue Française de Comptabilité nr.253/1994, p.83-89

[102] Duţescu, A., *Ghid pentru înţelegerea şi aplicarea Standardelor Internaţionale de Contabilitate*, Ed.CECCAR, Bucureşti 2001, p.63

Cu toate aceste neajunsuri, majoritatea utilizatorilor consideră că bilanţul reprezintă documentul contabil de sinteză esenţial pentru analiza financiară. Indiferent de modelul de prezentare, bilanţul oferă informaţii indispensabile privind activitatea trecută a întreprinderii şi perspectivele de viitor ale acesteia.

3.1.1. Structuri legate de evaluarea poziţiei financiare: active, datorii, capitaluri proprii

Elementele care descriu poziţia financiară a întreprinderii sunt: activele, datoriile şi capitalurile proprii.

Activele reprezintă resurse controlate de întreprindere ca rezultat al unor evenimente trecute şi de la care se aşteaptă să genereze beneficii economice viitoare.

Din punct de vedere economic, beneficiile încorporate în active atestă potenţialul acestora de a contribui în mod direct sau indirect la fluxul de numerar prin utilizarea lor pentru prestarea de servicii sau producţia de bunuri destinate vânzării, schimbul cu alte active, utilizarea pentru stingerea unei datorii, repartizarea către acţionarii întreprinderii.

Următoarele trei caracteristici trebuie îndeplinite de orice element pentru a fi clasificat ca şi activ[103]:

- Să genereze beneficii economice viitoare probabile pentru entitate, ceea ce va conduce la intrări nete de numerar;
- Întreprinderea să fie capabilă să utilizeze beneficiile şi să restricţioneze accesul altor entităţi la acele beneficii;
- Evenimentul care a generat beneficiul trebuie să se fi produs;
- Elementului să i se poată aloca o valoare (să poată fi evaluat).

Potrivit Cadrului contabil general, o evaluare credibilă a unui element înseamnă că valoarea nu trebuie să fie susceptibilă de erori semnificative sau de subiectivism şi utilizatorii trebuie să se poată baza pe credibilitatea ei.

Datoriile reprezintă obligaţii actuale ale întreprinderii ce decurg din evenimente trecute şi prin decontarea cărora se aşteaptă să rezulte o ieşire de resurse care încorporează beneficii economice. Stingerea obligaţiei se poate face prin: plata în numerar, transfer de active, prestare de servicii, înlocuirea cu o altă obligaţie, transformarea obligaţiei în capital propriu, renunţarea de către creditor la drepturile ce i se cuvin.

Următoarele trei caracteristici trebuie îndeplinite de orice element pentru a fi clasificat ca şi datorie:

- Entitatea va deconta obligaţia actuală printr-un transfer probabil al unor active, la cerere, atunci când intervine un anumit eveniment, la o anumită dată;
- Obligaţia nu poate fi evitată;
- Evenimentul ce a generat obligaţia a apărut deja;
- Se poate evalua în mod credibil obligaţia.

Capitalurile proprii reprezintă interesul rezidual al acţionarilor în activele unei întreprinderi după deducerea tuturor datoriilor sale. Dimensiunea capitalurilor proprii semnifică poziţia financiară, care este dată de modul de gestionare a activelor şi datoriilor.

Capitalul provine din relaţia de proprietate şi este bază pentru distribuţia beneficiilor către proprietari. Capitalul este majorat prin investiţiile acţionarilor şi rezultatele înregistrate atât în contul de rezultate cât şi în afara acestuia şi este redus prin distribuţia către acţionari. Conform IASB şi FASB, capitalul, în afara tranzacţiilor cu proprietarii, reprezintă un element rezidual al modelului.

---

[103] Epstein, B.J., Mirza, A.A., *IFRS 2005: Interpretarea şi aplicarea Standardelor Internaţionale de contabilitate şi raportare financiară*, Ed.BMT Publishing House, Bucureşti 2005, p.33

În principiu, bilanțul trebuie să prezinte separat următoarele patru categorii de active şi datorii:

- activele curente
- activele non-curente (imobilizate)
- datoriile curente
- datoriile non-curente (pe termen lung)

Potrivit prevederilor IAS 1 „*Prezentarea situaţiilor financiare*", elementele curente sunt definite ca fiind acele active şi obligaţii care se aşteaptă să fie realizate sau stinse în timpul unui ciclu de exploatare şi/sau acelea care se aşteaptă să fie realizate sau sunt scadente în cel mult 12 luni de la data bilanțului. Ciclul de exploatare este considerat ca fiind perioada de timp dintre achiziția materiilor prime care intră într-un proces de transformare şi finalizarea acestora în trezorerie sau sub forma unui echivalent de trezorerie.

Activele curente cuprind:

-active destinate să fie vândute sau consumate în cadrul ciclului de exploatare al întreprinderii;

-active deținute cu scopul de a fi tranzacționate, pentru realizarea obiectului de activitate al întreprinderii;

-active destinate a fi realizate în următoarele 12 luni de la data bilanțului;

-active care fac parte din categoria lichidităților şi echivalentelor de lichidități, a căror utilizare nu este restricționată.

Toate celelalte active sunt considerate non-curente (imobilizate).

Datoriile curente cuprind:

-datorii a căror decontare este prevăzută în cursul ciclului de exploatare al întreprinderii;

-datorii deținute pentru a fi tranzacționate, potrivit obiectului de activitate al întreprinderii;

-datorii ce trebuie să fie decontate în următoarele 12 luni de la data bilanțului;

-datorii pentru care întreprinderea nu dispune de un drept necondiționat de a amâna decontarea, dincolo de următoarele 12 luni de la data bilanțului.

Toate celelalte datorii sunt considerate non-curente. Pentru datoriile non-curente se utilizează în mod frecvent termenul de *datorii pe termen lung*. Similar, datoriile curente sunt denumite *datorii pe termen scurt.*

În funcție de caracterul sistemului contabil (static, dinamic, actuarial), definirea şi recunoaşterea activelor şi pasivelor se realizează în mod diferit:

1) ***Cazul activelor***

a) *în contabilitatea statică*, deoarece obiectivul inițial al acesteia a fost protejarea creditorilor şi determinarea gradului de acoperire a datoriilor întreprinderii cu activele acesteia, definirea şi evaluarea activelor au fost subordonate următoarelor principii:

- principiul proprietății, cu dreptul de dispoziție ca drept fundamental;
- principiul unicității bilanțului;
- principiul eliminării activelor care nu au o valoare de piață.

Sunt recunoscute ca active bunurile asupra cărora întreprinderea are drept de proprietate şi pot fi evaluate la o valoare de piață. Prin urmare, nu sunt recunoscute bunurile luate cu chirie de către întreprindere şi nici bunurile specifice (de natură nemterială), care nu au o valoare de piață.

Evaluarea activelor în contabilitatea statică urmează regula generală „evaluare la valoarea de piață", cu următoarele amendamente: pentru activele achiziționate sau create de întreprindere care nu sunt destinate vânzării, în condițiile unei contabilități statice pentru creditori, evaluarea se face la cea mai mică valoare între cost şi valoarea de piață, în timp ce în condițiile unei contabilități statice pentru acționari, evaluarea se face la valoarea de piață.

b) *în contabilitatea dinamică*, deoarece obiectivul principal este măsurarea periodică a performanțelor întreprinderii, toate investițiile de natură materială, nematerială şi financiară

efectuate de o întreprindere trebuie înscrise în bilanţ iar evaluarea lor trebuie făcută ţinând cont de următoarele principii de evaluare:

-principiul costului de intrare – ca principiu de referinţă unic;
-principiul reevaluării sistematice;
-principiul amortizării sistematice;
-principiul amortizării ca element al costului.

Din perspectiva teoriei dinamice, activele sunt reprezentate de toate bunurile de natură nematerială, materială şi financiară pe care le utilizează o întreprindere, inclusiv bunurile închiriate şi toate investiţiile necorporale, iar pentru măsurarea corectă a performanţei, evaluarea acestora urmează regula unei evaluări economice, care porneşte de la costul istoric ca bază de referinţă.

c) *în contabilitatea actuarială* (în valori de utilitate), deoarece obiectivul principal este de a determina o valoare (bursieră teoretică) a întreprinderii, evaluarea se realizează în bloc pentru tot patrimoniul acesteia.

Pentru active, în cazul contabilităţii actuariale, este urmată regula din contabilitatea dinamică, adică sunt reţinute toate activele pe care le utilizează întreprinderea şi care contribuie la degajarea fluxurilor potenţiale de trezorerie viitoare.

Pentru evaluarea activelor dintr-o optică actuarială nu contează nici valoarea de piaţă individuală a fiecărui activ, nici costul său istoric, ci valoarea actualizată a fluxurilor viitoare de trezorerie generate de utilizarea activului.

Reglementările contabile conforme cu directivele europene, având la bază o abordare cu precădere dinamică, prevăd recunoaşterea în bilanţ, în categoria activelor, a tuturor resurselor controlate de întreprindere, fără a menţiona obligativitatea existenţei dreptului de proprietate. Evaluarea activelor, conform acestor reglementări, respectă în cele mai multe cazuri principiile de evaluare caracteristice teoriei dinamice dar este permisă în anumite cazuri (de exemplu, instrumentele financiare) şi evaluarea la valoarea justă, stabilită fie prin referire la valoarea de piaţă fie prin aplicarea unor modele şi tehnici de evaluare general acceptate şi care, de regulă, utilizează calculul actuarial.

2) ***Cazul pasivelor***

Există în teoria şi practica contabilă două concepţii privind pasivul:

a) *O concepţie restrictivă*, în care doar datoriile unei întreprinderi sunt considerate pasive, capitalurile proprii fiind excluse din această categorie. Prin această viziune, ecuaţia partidei duble în cadrul bilanţului contabil se formalizează prin relaţia:

ACTIVE – DATORII (PASIVE) = CAPITALURI PROPRII (SITUAŢIA NETĂ)

Capitalurile proprii reprezintă în acest caz partea reziduală din totalitatea resurselor unei întreprinderi după ce au fost deduse datoriile acesteia[104]. Prezentarea informaţiilor în cadrul bilanţului conform acestei concepţii impune un model de bilanţ vertical.

Atât IASB cât şi FASB au adoptat această concepţie restrictivă.

b) *O concepţie extensivă*, în care prin pasive se înţelege ansamblul resurselor unei întreprinderi, acestea înglobând atât capitalurile proprii, considerate a fi resurse interne, cât şi datoriile, considerate a fi resurse externe.

Conforma acestei viziuni, ecuaţia partidei duble este transpusă în bilanţ prin ecuaţia:

ACTIVE = CAPITALURI PROPRII + DATORII

Prezentarea informaţiilor contabile conform acestei concepţii impune un model de bilanţ orizontal. În limbajul contabil, termenul de *obligaţii* este asimilat în mod curent datoriilor. În fapt, definirea acestor termeni trebuie nuanţată pentru a putea identifica diferitele obligaţii ale întreprinderii şi a vedea în ce măsură acestea sunt sau nu datorii.

---

[104] Minu, M., Contabilitatea ca instrument de putere, Ed.Economică, Bucureşti 2002, p.86

J.Richard şi C.Collette[105] identifică patru criterii pentru a caracteriza diferitele obligaţii ale unei întreprinderi:

- criteriul originii interne sau externe a obligaţiilor;
- criteriul ireversibilităţii (sau al reversibilităţii) obligaţiilor;
- criteriul determinării (sau nedeterminării) sumei sau datei obligaţiilor;
- criteriul afectabilităţii (sau neafectabilităţii) obligaţiei.

În funcţie de aceste criterii sunt puse în evidenţă următoarele obligaţii:

Conform criteriului 1:

Obligaţii externe – rezultate din angajamente juridice faţă de terţi;

Obligaţii interne – rezultate dintr-o decizie internă a întreprinderii şi reprezentând o obligaţie a întreprinderii faţă de ea însăşi.

Conform criteriului 2:

Obligaţii ireversibile – definitive, certe;

Obligaţii reversibile – acestea nu sunt definitive, existând anumite evenimente ulterioare care le pot modifica sau chiar anula.

În funcţie de gradul de probabilitate al unei obligaţii de fi reversibilă, în teoria contabilă sunt delimitate trei categorii:

- obligaţii a căror realizare este probabilă;
- obligaţii a căror realizare este posibilă;
- obligaţii a căror realizare este incertă.

De remarcat că o obligaţie poate trece, în timp, de la statutul de obligaţie a cărei realizare este incertă la cea de obligaţie definitivă. De exemplu, în cazul unui litigiu privind obligaţiile unui furnizor faţă de un client, aceste obligaţii pot fi incerte înaintea deciziei tribunalului, probabile după decizia defavorabilă furnizorului (la prima instanţă) şi definitivă (ireversibilă) după sentinţa definitivă la ultima instanţă.

Conform criteriului 3:

Obligaţii al căror obiect este precizat dar a căror sumă (valoare) este incertă;

Obligaţii al căror obiect este precizat dar a căror dată de plată este incertă.

Conform criteriului 4:

Acest criteriu presupune cunoaşterea „persoanei" care va fi beneficiara execuţiei obligaţiei. În situaţia în care obligaţia este neafectabilă, chiar dacă obiectul este bine precizat, nu se ştie încă cine este beneficiarul acestei obligaţii. De exemplu, stabilirea unui plan de reducere a personalului unei întreprinderi prevede numărul exact de posturi reduse, pe categorii de personal, dar nu nominalizează angajaţii care vor fi disponibilizaţi.

După cum se poate observa, gama obligaţiilor este diversă. Problema care se pune este: care dintre aceste obligaţii trebuie recunoscute în bilanţ? Răspunsul diferă în funcţie de tipul de contabilitate aplicat. Astfel:

➢ *în contabilitatea statică*: teoria statică tradiţională încearcă determinarea datoriilor de plătit în cazul unei revânzări activelor întreprinderii. Aceste datorii nu sunt, în principiu, decât obligaţii externe faţă de terţi. Din acest motiv, conform concepţiei statice, obligaţiile interne sunt excluse din bilanţ. Cât priveşte obligaţiile externe, se face distincţie între obligaţiile ireversibile şi obligaţiile reversibile.

Obligaţiile ireversibile sunt supuse următoarelor criterii de judecată:

- obligaţiile ireversibile a căror sumă este clar precizată sau care poate fi estimată sunt înscrise în pasiv;

[105] Richard, J., Collette, C., Comptabilité générale, p.233

- obligaţiile ireversibile a căror sumă nu poate fi estimată nu sunt contabilizate ca datorii, în pasiv, ci vor fi prezentate în anexe.

Pentru *obligaţiile reversibile* se ţine seama de probabilitatea de realizare a acestora iar în măsura în care aceasta este apreciată ca fiind suficient de mare, obligaţiile respective sunt recunoscute în bilanţ. Criteriul de judecată este unul subiectiv şi marcat de aplicarea principiului prudenţei.

Într-o contabilitate statică foarte prudentă sunt luate în considerare toate obligaţiile reversibile, atât cele foarte probabile cât şi cele puţin probabile. Într-o contabilitate statică mai puţin prudentă nu sunt reţinute decât obligaţiile foarte probabile.

➢ *în contabilitatea dinamică*: teoria dinamică nu face distincţie între obligaţii externe şi interne, criteriul de înscriere a obligaţiilor în pasiv fiind în acest caz cel al conectării cheltuielilor (şi datoriilor) la perioada care le generează.

Aşadar, în contabilitatea dinamică sunt înscrise, în pasiv, datoriile interne şi externe care se ataşează perioadei.

Aplicarea principiului prudenţei are acelaşi efect ca în contabilitatea statică:

- datoriile externe incerte sunt excluse;
- datoriile previzibile sunt reţinute, mai mult sau mai puţin, în funcţie de gradul lor de probabilitate;
- datoriile interne sunt reţinute dacă: fie sunt ireversibile, fie sunt reversibile şi probabile.

Atât în viziunea IASB cât şi a FASB concepţia asupra pasivelor este una restrictivă, incluzând în această categorie doar datoriile. Din acest motiv, datoriile şi capitalurile proprii sunt definite în mod distinct în cadrele conceptuale adoptate de cele două organisme.

Analizând paragrafele 60-64 din cadrul conceptual IASB, vom constata existenţa unei viziuni dinamice în recunoaşterea datoriilor în pasiv, admiţându-se înscrierea în pasiv atât a datoriilor externe cât şi a celor interne, atât a celor ireversibile cât şi a celor reversibile. De asemenea, IASB face distincţie între obligaţia actuală şi un angajament viitor, doar obligaţiile actuale fiind considerate datorii şi se regăsesc în bilanţ.

În privinţa capitalurilor proprii, definite în cadrul general ca un interes rezidual asupra activelor întreprinderii după deducerea tuturor datoriilor, prin paragrafele 65-68 IASB aduce câteva precizări necesare. Admite necesitatea subclasificării capitalurilor proprii: „Astfel de clasificări pot fi relevante pentru nevoile decizionale ale utilizatorilor de situaţii financiare, atunci când ele se referă la restricţii juridice sau de altă natură, relative la capacitatea întreprinderii de a distribui sau utiliza capitalurile proprii". De asemenea, subclasificarea ar putea reflecta faptul că părţile care au interese în capitalul întreprinderii au drepturi diferite cu privire la primirea dividendelor sau la rambursarea capitalului. Constituirea rezervelor apare ca o cerinţă legală statutară sau fiscală, cu scopul de a conferi întreprinderii şi creditorilor săi o protecţie mai mare contra efectelor pierderii. Existenţa şi mărimea acestor rezerve legale, statutare sau fiscale sunt informaţii care pot fi relevante pentru nevoile decizionale ale utilizatorilor.

Nu trebuie uitat faptul că mărimea capitalurilor proprii din bilanţ depinde de modul de evaluare a activelor şi datoriilor. IASB avertizează de altfel, că doar întâmplător valoarea capitalurilor proprii determinate pe baza relaţiei *Active – Datorii* corespunde cu valoarea de piaţă a acţiunilor sau cu suma ce ar putea fi obţinută prin vânzarea de elemente ale activului net sau a întreprinderii în întregime, presupunând continuitatea activităţii.

Principalele diferenţe între optica juridică şi cea economică asupra activelor, datoriilor şi capitalurilor proprii sunt prezentate în tabelul nr.3.2.[106]:

[106] Calu, D.A., *op.citată*, p.249

Elemente	Optica juridică	Optica economică
Active	*-elemente ale patrimoniului având o valoare economică pozitivă pentru întreprindere*	*-o resursă controlată de întreprindere, ca rezultat al unor evenimente trecute şi de la care se aşteaptă să genereze beneficii economice viitoare pentru întreprindere*
Datorii	*-elemente ale patrimoniului având o valoare economică negativă pentru întreprindere (pasive externe)*	*-o obligație actuală a întreprinderii ce decurge din evenimente trecute şi prin decontarea căreia se aşteaptă să rezulte o ieşire de resurse care încorporează beneficii economice*
Capitaluri proprii	*-reprezintă mai mult decât diferența dintre valoarea activelor şi cea a datoriilor, în fapt măsoară averea sau capitalul, în sensul financiar al termenului, pe care proprietarii săi l-au investit în întreprindere (situație netă, pasiv intern)*	*-interesul rezidual al acționarilor în activele întreprinderii, după deducerea tuturor datoriilor sale*

Tabel nr.3.2. Structurile bilanțiere în optica juridică şi în optica economică

3.1.2. Modele de întocmire şi prezentare a bilanțului contabil

Aşa cum arătam în cadrul paragrafului 3.1.1., la nivel internațional există două modalități de prezentare a bilanțului: formatul cont, a cărui relație specifică este:

$$ACTIVE = CAPITALURI\ PROPRII + DATORII$$

respectiv formatul listă, cu următoarea egalitate bilanțieră specifică:

$$ACTIVE - DATORII = CAPITALURI\ PROPRII$$

Aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară nu presupune aplicarea unei anume scheme de bilanț, ea fiind determinată de tipul de activitate desfăşurată de întreprindere. IAS 1 *„Prezentarea situațiilor financiare"* face distincție între elementele care prezintă poziția financiară în bilanț şi cele care fac o astfel de prezentare fie în bilanț, fie în notele explicative. Astfel, în cadrul bilanțului trebuie prezentate cel puțin următoarele elemente:

1. Imobilizări corporale
2. Proprietăți imobiliare
3. Active necorporale
4. Active financiare
5. Investiții financiare contabilizate prin metoda punerii în echivalență
6. Active biologice
7. Stocuri
8. Creanțe comerciale şi similare
9. Numerar şi echivalente de numerar
10. Datorii comerciale şi similare
11. Provizioane
12. Datorii pe termen lung purtătoare de dobândă
13. Datorii pentru impozite curente
14. Datorii pentru impozite amânate
15. Interese minoritare
16. Capital emis şi rezerve

Informațiile referitoare la poziția financiară care pot fi prezentate fie în bilanț, fie în notele explicative, se referă la:

-subdiviziunile rubricilor precedente (rubricile 1-16, prezentate mai sus);

-informații privind numărul şi valoarea nominală a acțiunilor;

-o descriere a naturii şi obiectului fiecărei rezerve ce este cuprinsă în capitalurile proprii.

În anexa la IAS 1 „*Prezentarea situațiilor financiare*" este sugerat următorul model de prezentare a bilanțului:

Bilanțul la 31 decembrie 20X2

	20X2	**20X1**
Active		
Active imobilizate		
Imobilizări corporale	x	x
Fond comercial	x	x
Alte imobilizări necorporale	x	x
Investiții în entități asociate	x	x
Alte investiții disponibile pentru vânzare	x	x
	x	x
Active curente		
Stocuri	x	x
Creanțe comerciale	x	x
Alte active curente	x	x
Numerar şi echivalente de numerar	x	x
	x	x
Total active	x	x

Capitaluri proprii și datorii		
Capitaluri proprii care pot fi atribuite acționarilor societății-mamă		
Capital social	x	x
Alte rezerve	x	x
Rezultat reportat	x	x
	x	x
Interes minoritar	x	x
Total capitaluri proprii	x	x
Datorii pe termen lung		
Împrumuturi pe termen lung	x	x
Impozit amânat	x	x
Provizioane pe termen lung	x	x
Total datorii pe termen lung	x	x
Datorii curente		
Furnizori și alte datorii asimilate	x	x
Împrumuturi pe termen scurt	x	x
Partea curentă din împrumuturile pe termen lung	x	x
Datorii privind impozitele curente	x	x
Provizioane pe termen scurt	x	x
Total datorii curente	x	x
Total datorii	x	x
Total capitaluri proprii și datorii	x	x

Figura 3.3. Modelul de bilanț contabil conform IAS 1

Indiferent de forma aleasă pentru prezentarea bilanțului, distincția între elementele curente și cele noncurente trebuie să fie clară.

Formatul actual al bilanțului în țara noastră este formatul-listă, care cuprinde următoarele elemente:

A. Active imobilizate

I. *Imobilizări necorporale*

1. Cheltuieli de constituire
2. Cheltuieli de dezvoltare
3. Concesiuni, brevete, licențe, mărci comerciale, drepturi și active similare (dacă acestea au fost achiziționate cu titlu oneros)
4. Fondul comercial (în măsura în care acesta a fost achiziționat cu titlu oneros)
5. Avansuri și imobilizări necorporale în curs de execuție

II. *Imobilizări corporale*

1. Terenuri şi construcţii
2. Instalaţii tehnice şi maşini
3. Alte instalaţii, utilaje şi mobilier
4. Avansuri şi imobilizări corporale în curs de execuţie

III. *Imobilizări financiare*

1. Acţiuni deţinute la entităţile afiliate
2. Împrumuturi acordate entităţilor afiliate
3. Interese de participare
4. Împrumuturi acordate entităţilor de care compania este legată în virtutea intereselor de participare
5. Investiţii deţinute ca imobilizări
6. Alte împrumuturi

B. Active circulante

I. *Stocuri*

1. Materii prime şi materiale consumabile
2. Producţia în curs de execuţie
3. Produse finite şi mărfuri
4. Avansuri pentru cumpărări de stocuri

II. *Creanţe*

1. Creanţe comerciale
2. Sume de încasat de la entităţile afiliate
3. Sume de încasat de la entităţile de care compania este legată în virtutea intereselor de participare
4. Alte creanţe
5. Capital subscris şi nevărsat

III. *Investiţii pe termen scurt*

1. Acţiuni deţinute la entităţile afiliate
2. Alte investiţii pe termen scurt

IV. *Casa şi conturi la bănci*

C. Cheltuieli în avans

D. Datorii: sumele care trebuie plătite într-o perioadă de până la un an

1. Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni (se prezintă separat împrumuturile din emisiunea de obligaţiuni convertibile)
2. Sume datorate instituţiilor de credit
3. Avansuri încasate în contul comenzilor
4. Datorii comerciale-furnizori
5. Efecte de comerţ de plătit
6. Sume datorate entităţilor afiliate
7. Sume datorate entităţilor de care compania este legată în virtutea intereselor de participare
8. Alte datorii, inclusiv datoriile fiscale şi datoriile privind asigurările sociale

E. Active circulante nete/datorii curente nete

F. Total active minus datorii curente

G. Datorii: sumele care trebuie plătite într-o perioadă mai mare de un an

1. Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni (se prezintă separat împrumuturile din emisiunea de obligaţiuni convertibile)
2. Sumele datorate instituţiilor de credit
3. Avansuri încasate în contul comenzilor
4. Datorii comerciale-furnizori
5. Efecte de comerţ de plătit

6. Sume datorate entităţilor afiliate
7. Sume datorate entităţilor de care compania este legată în virtutea intereselor de participare
8. Alte datorii, inclusiv datoriile fiscale şi datoriile privind asigurările sociale

H. Provizioane
1. Provizioane pentru pensii şi obligaţii similare
2. Provizioane pentru impozite
3. Alte provizioane

I. Venituri în avans

J. Capital şi rezerve
I. *Capital subscris*
1. Capital subscris vărsat
2. Capital subscris nevărsat
II. *Prime de capital*
III. *Rezerve din reevaluare*
IV. *Rezerve*
1. Rezerve legale
2. Rezerve statutare sau contractuale
3. Alte rezerve
V. Profitul sau pierderea reportat(ă)
VI. Profitul sau pierderea exercițiului financiar

Modelul vertical de bilanț deschide perspectiva analizei dinamice a echilibrului financiar, pe baza ratelor de rotație (rotația activelor, rotația creanțelor-clienți, rotația datoriilor-furnizori, etc.). Ratele de rotație se determină prin raportarea unui element din bilanț (nu numai de stoc, în sens financiar) la un element al contului de profit şi pierdere (flux, în sens financiar). Fluxul este reprezentat fie prin cifra de afaceri, fie prin elemente specifice costurilor exploatării.

Prin chiar obiectivul pe care şi-l propune, acest model de bilanț se apropie destul de mult de ceea ce se vrea să fie un bilanț financiar, respectiv furnizarea de informații privind poziția financiară a întreprinderii, ale cărei elemente definitorii se referă la:

a) resursele economice pe care le controlează întreprinderea (în sensul de active);
b) structura sa financiară (în sensul de pasive);
c) lichiditatea şi solvabilitatea;
d) capacitatea întreprinderii de a se adapta schimbărilor mediului în care aceasta îşi desfăşoară activitatea.

Informațiile referitoare la resursele economice controlate de întreprindere şi capacitatea sa din trecut de a modifica aceste resurse sunt utile pentru a anticipa capacitatea acesteia de a genera numerar şi echivalente de numerar în viitor.

Informațiile despre structura financiară sunt utile pentru anticiparea nevoilor viitoare de finanțare şi a modului în care profiturile şi fluxurile viitoare de trezorerie vor fi repartizate între cei care au un interes față de întreprindere.

Informațiile despre lichiditate şi solvabilitate sunt utile pentru a anticipa capacitatea întreprinderii de a-şi onora la scadență angajamentele viitoare.

Aceste elemente definitorii ale poziției financiare nu sunt decât restricții ce trebuie avute în vedere atunci când se iau decizii ce privesc activitatea întreprinderii şi care pot afecta echilibrul financiar, lichiditatea, solvabilitatea sau rentabilitatea acesteia.

3.2. Contul de profit şi pierdere – sursă de informaţii privind performanţa financiară

Contul de profit şi pierdere este documentul contabil de sinteză care, prin prezentarea rezultatului activităţii desfăşurate pe parcursul exerciţiului financiar, măsoară performanţa sau succesul întreprinderii.

Un rezultat pozitiv, sub forma profitului, indică o activitate rentabilă a întreprinderii, în care *efectele* economice au fost superioare *eforturilor*. Obţinerea profitului reprezintă de fapt raţiunea oricărei afaceri, obiectivul major al oricărei întreprinderi.

Spre deosebire de bilanţ care exprimă elementele componente la o anumită dată (încheierea perioadei de raportare), contul de profit şi pierdere prezintă activităţile generatoare de venituri şi cheltuieli pe parcursul perioadei de raportare. Rezultatele din activităţile întreprinderii sunt evidenţiate şi explicate, într-o formă analitică, prin prisma raporturilor de echilibru dintre cheltuieli şi venituri.

3.2.1. Performanţă versus rezultat

Într-o accepţiune generală, termenul performanţă semnifică un rezultat bun, o realizare specială. În domeniul afacerilor, conceptul de performanţă s-ar putea traduce prin *succes* obţinut fie în plan general, fie în domeniul specific al firmei. Cuantificarea acestui succes poate fi realizată printr-o serie de indicatori cantitativi şi calitativi cum ar fi: cifra de afaceri, cota de piaţă, fluxurile de numerar degajate din activitatea întreprinderii, valoarea adăugată, calificarea personalului, reputaţia echipei manageriale, climatul social, ş.a.

Cu toate acestea, indicatorul principal, unanim acceptat, pentru exprimarea performanţelor unei întreprinderi rămâne rezultatul contabil al acesteia, „explicat” prin intermediul contului de profit şi pierdere.

Relevanţa rezultatului contabil este însă depăşită de cea a unui alt indicator, rezultatul economic sau global (comprehensive income), larg folosit în contabilităţile anglo-saxone. Acest tip de rezultat include nu doar veniturile şi cheltuielile ci şi orice alte elemente care determină variaţia activului net (capitalului propriu), cu excepţia celor generate de operaţiile cu proprietarii întreprinderii.

În acest sens, o situaţie a modificărilor capitalurilor proprii completează informaţiile privind performanţa financiară a întreprinderii. Aceasta poate fi prezentată sub forma unei situaţii a rezultatului global, care cuprinde alături de rezultatul din contul de profit şi pierdere şi câştigurile sau pierderile recunoscute direct în capitalurile proprii, fără a mai tranzita contul de rezultate.

Din punctul de vedere al investitorilor, ca principală categorie de utilizatori potrivit abordărilor anglo-saxone, performanţa vizează rezultatul pe acţiune şi, mai mult, dividendul distribuit pe acţiune. De altfel, începând cu anii ’80, în Statele Unite s-a impus noţiunea de valoare văzută prin prisma acţionarilor (shareholder value).

În prezent, modelele de creare de valoare şi de apreciere a rentabilităţii întreprinderii sunt numeroase. Dintre indicatorii moderni utilizaţi în aprecierea performanţelor, amintim: *valoarea adăugată economică* (Economic Value Added), *valoarea adăugată de piaţă* (Market Value Added), *rentabilitatea de ansamblu a acţionarilor* (Total Shareholder Return), *rentabilitatea prin fluxuri de numerar a investiţiilor* (Cash Flow Return on Investment), *valoarea adăugată lichidă (în numerar)* (Cash Value Added).

Ceea ce aduc nou modelele de calcul a valorii create faţă de metodele tradiţionale de stabilire a performanţelor este faptul că acordă importanţă costului capitalului în totalitate. Astfel, încă de la jumătatea secolului al XX-lea, în lucrările de specialitate, se precizează că nivelul costului capitalurilor utilizate reprezintă venitul minim acceptabil, apărând noţiunea de *profit economic* (venit rezidual), văzut ca diferenţă între venituri şi costul capitalului.

Datorită faptului că indicatorii clasici de măsurare a performanței, precum rata rentabilității economice sau rata rentabilității financiare, oferă informații cu un caracter limitat, conceptul de creare de valoare devine, în ultimul timp, parte integrantă a culturii manageriale, putându-se vorbi de o „*conducere prin valoare*" (Value Based Management), având ca avantaje:

- capacitatea de a maximiza crearea de valoare;
- facilitarea comunicării cu investitorii şi analiştii;
- îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor;
- încurajarea investițiilor care să ducă la sporirea valorii;
- îmbunătățirea alocării resurselor;
- stabilirea de obiective precise, centrate de creşterea de ansamblu a valorii

Metodele de analiză a performanțelor pe baza conceptului de valoare creată pentru acționari au devenit o necesitate în anii '90, datorită numeroaselor critici apărute cu privire la limitele şi subiectivitatea indicatorilor clasici utilizați.

Chiar dacă există diferențe importante între metode şi pot apărea dificultăți în punerea lor în practică, obiectivul central rămâne măsurarea valorii acționariale şi maximizarea acesteia.

Revenind la abordarea clasică a performanțelor, cuantificarea acestora, cu precădere a profitului, poate fi realizată sub trei aspecte:

a) **Patrimonial** – prin intermediul aceleiaşi metode de evaluare, se compară valoarea întreprinderii în două momente diferite. Abordarea patrimonială se bazează pe abordarea juridică a bilanțului:

$$ACTIVE - DATORII = CAPITALURI\ PROPRII$$

Rezultatul exercițiului N se determină ca diferență între capitalurile proprii (Cpr) înregistrate la sfârşitul exercițiilor N şi N-1, mai exact rezultatul exprimă creşterea sau reducerea valorii capitalurilor proprii între începutul şi sfârşitul exercițiului N:

$$Rezultat\ exercițiul\ N = Cpr_N - Cpr_{N-1} = \Delta Cpr$$

Având în vedere faptul că valoarea capitalurilor proprii poate fi modificată în cursul exercițiului de contribuții din partea proprietarilor (creşteri de capital prin: noi aporturi în numerar şi/sau în natură, conversia datoriilor) sau în favoarea acestora (distribuiri de dividende, reduceri de capital), modificări ce nu au legătură cu rezultatul exercițiului, ecuația devine:

$$Rezultat\ exercițiul\ N = \Delta Cpr - Contribuțiile\ proprietarilor + Distribuiri\ în\ favoarea\ proprietarilor$$

Această abordare poate conduce la valori diferite ale rezultatului în perioadele inflaționiste deoarece ajustările aduse diferitelor elemente patrimoniale, ca urmare a variațiilor de prețuri, se pot realiza prin metode diferite. În astfel de situații, o informare suplimentară privitoare la metodele de evaluare utilizate, oferită prin intermediul notelor explicative, poate reduce într-o oarecare măsură gradul de incertitudine în rândul utilizatorilor.

b) **Economic** – rezultatul de determină ca diferență între venituri şi cheltuieli:

$$Rezultat\ exercițiul\ N = Venituri\ exercițiul\ N - Cheltuieli\ exercițiul\ N$$

Abordarea economică poate fi şi ea controversată ca urmare a modului de recunoaştere a veniturilor şi cheltuielilor dar şi datorită modului de conectare a cheltuielilor la venituri.

c) **Financiar** – rezultatul este expresia variației trezoreriei întreprinderii în cursul perioadei de raportare, calculată prin compararea fluxurilor de încasări cu cele de plăți.

Rezultatul, exprimat prin variaţia trezoreriei, se determină ca diferenţă între capacitatea de autofinanţare, ca surplus monetar degajat în cursul exerciţiului şi cheltuielile calculate, ce nu dau naştere unor fluxuri monetare dar corespund unor deprecieri reale sau riscuri probabile:

Rezultatul exerciţiului = Capacitatea de autofinanţare – Cheltuieli calculate

Dacă bilanţul contabil prezintă doar valoarea absolută a rezultatului perioadei, ca element al capitalurilor proprii, contul de profit şi pierdere explică mecanismul formării acestui rezultat. Astfel, situaţia privind rezultatele obţinute este o prelungire necesară a bilanţului, în vederea explicitării unei componente importante a capitalurilor acţionarilor şi a oferirii de informaţii detaliate, necesare pentru măsurarea performanţei financiare[107].

Printre factorii care pot influenţa performanţele unei întreprinderi se numără: structura activităţii, procesul tehnologic, materialele folosite, accesul la resurse, capacitatea de utilizare a mijloacelor fixe, calitatea angajaţilor, etc.

Informaţiile despre performanţa unei întreprinderi, în special despre profitabilitatea acesteia, sunt necesare pentru:

- evaluarea modificărilor potenţiale ale resurselor economice pe care întreprinderea le va putea controla în viitor;
- anticiparea capacităţii întreprinderii de a genera fluxuri de trezorerie pe baza resurselor pe care le are la dispoziţie;
- formularea raţionamentelor privitoare la eficienţa cu care întreprinderea poate utiliza noi resurse.

Conceptul de rezultat este însoţit totuşi de o notă de subiectivitate în raport cu interesul fiecărei categorii de utilizatori, cu politicile şi opţiunile contabile adoptate de către întreprindere.

De exemplu, în ceea ce priveşte optica utilizatorilor în privinţa rezultatului stabilit prin metodele tradiţionale, investitorii sunt interesaţi, aşa cum am arătat anterior, de profitul net şi de repartizarea acestuia sub forma dividendelor, pe când creditorii sunt interesaţi mai mult de rezultatul brut înainte de plata dobânzilor.

În ceea ce priveşte politicile şi opţiunile contabile adoptate de către întreprindere (evaluarea stocurilor, metodele de amortizare, etc.), rezultatul poate cunoaşte mărimi diferite, iar întreprinderea, în speţă managementul acesteia, va urmări satisfacerea propriilor interese (maximizarea profitului în vederea prezentării unei „imagini" mai bune a întreprinderii sau, dimpotrivă, reducerea profitului în scopul diminuării impozitului pe profit, etc.).

Caracterul elastic al rezultatului limitează valoarea informaţională a contului de profit şi pierdere. Pentru a evita formularea unor concluzii eronate pe baza acestui document de sinteză, utilizatorul trebuie să analizeze metodele şi politicile contabile adoptate la nivelul întreprinderii şi impactul lor asupra rezultatului raportat.

3.2.2. Structuri legate de performanţa întreprinderii: venituri şi cheltuieli

Rezultatul, utilizat ca o măsură a performanţei sau ca bază de referinţă pentru calcularea altor indicatori, este prezentat utilizând două categorii de structuri: veniturile şi cheltuielile. Definiţiile veniturilor şi cheltuielilor surprind caracteristicile esenţiale ale acestora, dar includerea lor în contul de profit şi pierdere este condiţionată de respectarea criteriilor de recunoaştere.

Potrivit cadrului conceptual IASB, veniturile şi cheltuielile sunt definite astfel:

[107] Helfert, E.A., *Tehnici de analiză financiară*, Ed.BMT Publishing House, Bucureşti 2006, p.21

- *veniturile* constituie creşteri ale avantajelor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub formă de intrări sau creşteri ale activelor ori descreşteri ale datoriilor, care se concretizează în creşteri ale capitalurilor proprii, altele decât cele rezultate din contribuţiile investitorilor. Definiţia veniturilor include atât venituri din activităţile curente, cât şi câştiguri din orice alte surse. Veniturile din activităţile curente se regăsesc sub diverse denumiri, cum ar fi vânzări, comisioane, dobânzi, dividende, redevenţe şi chirii.

- *cheltuielile* constituie diminuări ale avantajelor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub formă de ieşiri sau scăderi ale valorii activelor ori creşteri ale datoriilor, care se concretizează în reduceri ale capitalurilor proprii, altele decât cele rezultate din distribuirea acestora către investitori. Conform definiţiei, cheltuielile includ atât cheltuieli care apar în procesul desfăşurării activităţilor curente cât şi pierderile ce pot să apară. Cheltuielile aferente activităţilor curente includ costul vânzărilor, salariile şi amortizarea. Ele se regăsesc, de obicei, sub forma ieşirilor sau scăderii valorii activelor, cum ar fi: numerarul sau echivalentele de numerar, stocurile sau imobilizările.

În ceea ce priveşte câştigurile şi pierderile, cadrul conceptual IASB oferă următoarele definiţii şi precizări:

- *câştigurile* reprezintă elemente care corespund definiţiei veniturilor şi pot apărea sau nu ca rezultat al activităţii curente a întreprinderii. Câştigurile reprezintă creşteri ale avantajelor economice şi, din acest punct de vedere, nu diferă ca natură de venituri, de aceea sunt privite ca elemente componente ale veniturilor. Câştigurile includ sumele rezultate în urma ieşirii activelor imobilizate. Definiţia veniturilor include totodată şi câştigurile nerealizate, cum ar fi cele rezultate din reevaluarea titlurilor de plasament şi cele rezultate din creşterea valorii contabile a activelor pe termen lung. Prezentarea câştigurilor în contul de profit şi pierdere se realizează, de obicei, în mod distinct, deoarece cunoaşterea existenţei acestora este importantă pentru procesul decizional. Câştigurile sunt prezentate, de regulă, la valoarea netă, exclusiv cheltuielile aferente.

- *pierderile* reprezintă alte elemente care corespund definiţiei cheltuielilor şi care pot apărea sau nu pe parcursul desfăşurării activităţilor curente ale întreprinderii. Pierderile reprezintă diminuări ale avantajelor economice şi, din acest punct de vedere, nu diferă ca natură de alte tipuri de cheltuieli. În această categorie sunt incluse pierderile din dezastre (inundaţii, incendii), precum şi cele rezultate din ieşirea activelor pe termen lung. De asemenea, definiţia cheltuielilor include şi pierderile nerealizate, cum ar fi cele rezultate din creşterea cursului de schimb valutar în cazul unor împrumuturi pe care întreprinderea le-a contractat în valută. De obicei, în contul de profit şi pierdere prezentarea pierderilor se face în mod distinct, deoarece cunoaşterea existenţei şi valorii acestora este importantă în procesul decizional. Pierderile sunt raportate, de regulă, la valoarea netă, exclusiv veniturile aferente.

Recunoaşterea veniturilor şi cheltuielilor presupune îndeplinirea următoarelor criterii:

- *Veniturile* sunt recunoscute în contul de profit şi pierdere atunci când a avut loc o creştere a avantajelor economice viitoare, aferente creşterii unui activ sau diminuării unei datorii, modificare ce poate fi evaluată în mod credibil. Aceasta presupune că recunoaşterea veniturilor se realizează simultan cu recunoaşterea creşterii activelor sau a reducerii datoriilor. Procedurile adoptate în practică pentru recunoaşterea veniturilor conduc, în general, la limitarea recunoaşterii ca venituri numai a acelor elemente care pot fi evaluate în mod credibil şi care au un grad suficient de certitudine.
- *Cheltuielile* sunt recunoscute în contul de profit şi pierdere atunci când a avut loc o reducere a avantajelor economice viitoare aferente diminuării unui activ sau creşterii unei datorii, modificare ce poate fi evaluată în mod credibil. De fapt, aceasta înseamnă că recunoaşterea cheltuielilor are loc simultan cu recunoaşterea creşterii datoriilor sau a reducerii activelor.

În procesul de recunoaştere a cheltuielilor, cadrul conceptual prezintă principiul conectării acestora la venituri. Astfel, cheltuielile sunt recunoscute în contul de profit şi pierdere pe baza asocierii directe între costurile implicate şi obţinerea elementelor specifice de venit. Acest proces presupune recunoaşterea simultană sau combinată a veniturilor şi cheltuielilor care rezultă direct şi concomitent din aceleaşi tranzacţii sau din alte evenimente. De exemplu, diversele componente ale cheltuielilor care contribuie la determinarea costului bunurilor vândute sunt recunoscute în acelaşi timp cu venitul din vânzarea bunurilor.

Cheltuielile sunt recunoscute în contul de profit şi pierdere pe baza unei proceduri de alocare sistematică şi raţională atunci când se aşteaptă să se obţină avantaje economice în decursul mai multor perioade contabile şi când asocierea acestora cu veniturile poate fi determinată doar în mod vag şi indirect. În astfel de cazuri, cheltuiala este prezentată ca amortizare.

3.2.3. Modele de întocmire şi prezentare a contului de profit şi pierdere

Din punct de vedere al modului de prezentare a contului de profit şi pierdere, putem vorbi de patru forme general acceptate, combinaţii posibile determinate de criteriile de clasificare a cheltuielilor şi de modul de raportare venituri - cheltuieli:

- formatul *cont*, cu clasificarea cheltuielilor *după natură*;
- formatul *cont*, cu clasificarea cheltuielilor *după destinaţie (funcţie)*;
- formatul *listă*, cu clasificarea cheltuielilor *după natură*;
- formatul *listă*, cu clasificarea cheltuielilor *după destinaţie (funcţie)*.

Decizia alegerii modului de prezentare a informaţiilor (prezentarea cheltuielilor de exploatare după natură sau după destinaţii) este influenţată de factori istorici, de specificul domeniului de activitate şi de natura organizaţiei.

Contul de profit şi pierdere în viziunea internaţională

IAS 1 „*Prezentarea situaţiilor financiare*" permite prezentarea formării rezultatului din exploatare atât după natura cheltuielilor, cât şi după destinaţia (funcţia) acestora. În acest sens, standardul conţine următoarele exemple de clasificare a cheltuielilor din activitatea de exploatare:

Cifra de afaceri		X
Alte venituri din exploatare		X
Variaţia stocurilor de produse finite şi producţie în curs de execuţie	X	
Cheltuieli cu materii prime şi materiale	X	
Cheltuieli cu salariile şi contribuţiile aferente	X	
Cheltuieli cu amortizările şi provizioanele	X	
Alte cheltuieli de exploatare	X	
Total cheltuieli de exploatare		(X)
Rezultat din exploatare		X

Tabelul nr.3.4. Prezentarea cheltuielilor după natură

Cifra de afaceri	X
Costul vânzărilor	(X)
Marja brută	X
Alte venituri din exploatare	X
Cheltuieli de distribuţie	(X)
Cheltuieli de administrare	(X)
Alte cheltuieli de exploatare	(X)
Rezultat din exploatare	X

Tabelul nr.3.5. Prezentarea cheltuielilor după destinaţie (funcţie)

Avantajul prezentării cheltuielilor după destinaţie, preferată totuşi în contabilitatea anglo-saxonă, este acela că permite observarea imediată a marjei brute, ca diferenţă între cifra de afaceri şi costul bunurilor vândute sau prestaţiilor furnizate, indicator important al eficienţei gestiunii întreprinderii. Dezavantajul metodei, din punct de vedere al întocmirii, constă în faptul că necesită un efort în regruparea cheltuielilor în vederea alocării acestora după funcţiile întreprinderii.

Deşi este considerat mai bine adaptat analizei financiare, modelul contului de profit şi pierdere cu clasificarea cheltuielilor după funcţii prezintă totuşi riscul unei informări subiective asupra performanţei întreprinderii, datorită alegerii modului de repartizare pe destinaţii a cheltuielilor.

Pe de altă parte, modelul bazat pe clasificarea cheltuielilor după natură facilitează controlul intern şi extern al activităţii întreprinderii, permite calcularea soldurilor intermediare de gestiune, satisface solicitările informaţionale ale statului, dar nu constituie un bun instrument de informare în procesul decizional la nivelul managementului.

Pentru a spori oferta de informaţii, IAS 1 solicită ca atunci când o întreprindere alege să prezinte cheltuielile după destinaţie, să ofere separat informaţii suplimentare despre natura cheltuielilor. Reglementările contabile conforme cu directivele europene prevăd şi ele aceeaşi informare complementară, prin gruparea cheltuielilor după natură în contul de profit şi pierdere (format listă) şi prezentarea lor după destinaţie în notele explicative.

Contul de profit şi pierdere în viziunea Directivei a IV-a a CEE

Toate cele patru modalităţi de prezentare menţionate mai sus apar descrise în Directiva a IV-a a CEE, în articolele 23, 24, 25 şi 26.

Opţiunea întreprinderilor în utilizarea unuia dintre cele patru formate ale contului de profit şi pierdere constituie o dovadă a flexibilităţii prevederilor directivei europene. Mai mult decât atât, prin Directiva de Modernizare 51/2003 emisă de Parlament şi de Consiliu, ale cărei prevederi au înlăturat o serie de contradicţii între directivele europene şi IAS/IFRS, a fost introdus un nou paragraf în articolul 22 al Directivei a IV-a potrivit căruia statele membre pot permite sau impune prezentarea unei situaţii a performanţei care să înlocuiască formatele contului de profit şi pierdere din articolele 23-26, dacă informaţia este cel puţin echivalentă cu cea furnizată conform articolelor respective.

Dacă în contabilitatea anglo-saxonă se acordă prioritate clasificării cheltuielilor după funcţiile întreprinderii, în contabilitatea continentală este preferată prezentarea cheltuielilor după natură.

Întrucât modelul de cont de profit şi pierdere în format listă, cu clasificarea cheltuielilor după natură, propus de Directiva a IV-a în articolul 23, este foarte apropiat de modelul adoptat în ţara noastră şi prezentat în secţiunea următoare, redăm în continuare doar celelalte trei variante de prezentare ale acestui document de sinteză:

A. Cheltuieli		**B. Venituri**	
1. Reducerea stocului de produse finite şi lucrări în curs de execuţie		1. Mărimea netă a cifrei de afaceri	
2. a) Cheltuieli cu materiile prime şi materialele consumabile		2. Creşterea stocurilor de produse finite şi lucrări în curs de execuţie	
b) Alte cheltuieli externe		3. Lucrări efectuate de întreprindere pentru sine şi capitalizate	
3. Cheltuieli de personal			
a) Salarii şi alte drepturi de personal			
b) Cheltuieli sociale			
4. a) Ajustările de valoare privind cheltuielile de constituire, imobilizările corporale şi necorporale			
b) Ajustările de valoare privind elementele activului circulant			
5. Alte cheltuieli de exploatare		4. Alte venituri din exploatare	
6. Ajustările de valoare privind imobilizările financiare şi valorile mobiliare aparţinând activului circulant		5. Venituri care provin din participaţii	
		6. Venituri care provin din alte valori mobiliare şi din alte creanţe ale activului imobilizat	
7. Dobânzi şi cheltuieli asimilate		7. Alte dobânzi şi venituri asimilate	
8. Impozitul asupra rezultatului care provine din activităţi ordinare			
9. Rezultatul care provine din activităţi ordinare, după impozitare		8. Rezultatul care provine din activităţi ordinare, după impozitare	
10. Cheltuieli excepţionale		9. Venituri excepţionale	
11. Impozitul asupra rezultatului excepţional			
12. Alte impozite care nu figurează în posturile anterioare			
13. Rezultatul exerciţiului		10. Rezultatul exerciţiului	

Tabelul nr.3.6. Contul de profit şi pierdere, format cont, cu prezentarea cheltuielilor după natura lor, în varianta Directivei a IV-a

1. Mărimea netă a cifrei de afaceri	
2. Costul producției și prestațiilor furnizate pentru realizarea cifrei de afaceri (inclusiv ajustările de valoare)	
3. Rezultatul brut care provine din cifra de afaceri	
4. Costurile de distribuție (inclusiv ajustările de valoare)	
5. Cheltuielile generale administrative (inclusiv ajustările de valoare)	
6. Alte venituri din exploatare	
7. Venituri care provin din participații, cu menționarea separată a celor care provin de la întreprinderile afiliate	
8. Venituri care provin din alte valori mobiliare și din creanțe ale activului imobilizat, cu menționarea separată a celor care provin de la întreprinderile afiliate	
9. Alte dobânzi și venituri asimilate, cu menționarea separată a celor care provin de la întreprinderile afiliate	
10. Ajustările de valoare privind imobilizările financiare și valorile mobiliare aparținând activului circulant	
11. Dobânzi și cheltuieli asimilate, cu menționarea separată a celor care provin de la întreprinderile afiliate	
12. Impozitul asupra rezultatului care provine din activitățile ordinare	
13. Rezultatul care provine din activități ordinare, după impozitare	
14. Venituri excepționale	
15. Cheltuieli excepționale	
16. Rezultatul excepțional	
17. Impozitul asupra rezultatului excepțional	
18. Alte impozite care nu figurează la posturile anterioare	
19. Rezultatul exercițiului	

Tabelul nr.3.7. Contul de profit și pierdere, format listă, cu prezentarea cheltuielilor după destinația lor, în varianta Directivei a IV-a

A. Cheltuieli		**B. Venituri**	
1. Costul producției și prestațiilor furnizate pentru realizarea cifrei de afaceri (inclusiv ajustările de valoare)		1. Mărimea netă a cifrei de afaceri	
2. Costurile de distribuție (inclusiv ajustările de valoare)		2. Alte venituri din exploatare	
3. Cheltuielile generale administrative (inclusiv ajustările de valoare)		3. Venituri care provin din participații	
		4. Venituri care provin din alte valori mobiliare și din creanțe ale activului imobilizat	

4. Ajustările de valoare privind imobilizările financiare şi valorile mobiliare aparținând activului circulant			
5. Dobânzi şi cheltuieli asimilate		5. Alte dobânzi şi venituri asimilate	
6. Impozitul asupra rezultatului care provine din activitățile ordinare			
7. Rezultatul care provine din activități ordinare, după impozitare		6. Rezultatul care provine din activități ordinare, după impozitare	
8. Cheltuieli excepționale		7. Venituri excepționale	
9. Impozitul asupra rezultatului excepțional			
10. Alte impozite care nu figurează la posturile anterioare			
11. Rezultatul exercițiului		8. Rezultatul exercițiului	

Tabelul nr.3.8. Contul de profit şi pierdere, format cont, cu prezentarea cheltuielilor după destinația lor, în varianta Directivei a IV-a

Formatele bazate pe clasificarea cheltuielilor după natură favorizează calcularea soldurilor intermediare de gestiune, precum producția exercițiului sau valoarea adăugată. Cele bazate pe clasificarea cheltuielilor după destinație sunt orientate spre calcularea rezultatului brut.

În contul de profit şi pierdere în format cont, rezultatul este prezentat fie în coloana de venituri, dacă este vorba de un profit, fie în coloana de cheltuieli, dacă este vorba de o pierdere.

Contul de profit şi pierdere în România

Modelul de întocmire şi prezentare a contului de profit şi pierdere adoptat prin OMFP 1752/2005 şi conceput în conformitate cu prevederile directivelor europene, este următorul:

Denumirea elementului		Nr. rd.	Exercițiul financiar	
			Precedent	Curent
A		B	1	2
1	Cifra de afaceri netă (rd.02 la 05)	01		
	Producția vândută	02		
	Venituri din vânzarea mărfurilor	03		
	Venituri din dobânzi înregistrate de entitățile al căror obiect principal de activitate îl constituie leasingul	04		
	Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri nete	05		

2	Variaţia stocurilor de produse finite şi a producţiei în curs de execuţie	Sold C	06		
		Sold D	07		
3	Producţia realizată de entitate pentru scopurile sale proprii şi capitalizată		08		
4	Alte venituri din exploatare		09		
VENITURI DIN EXPLOATARE – TOTAL (rd.01+06-07+08+09)			10		
5	a) Cheltuieli cu materiile prime şi materialele consumabile		11		
	Alte cheltuieli materiale		12		
	b) Alte cheltuieli externe (cu energia şi apa)		13		
	c) Cheltuieli privind mărfurile		14		
6	Cheltuieli cu personalul (rd.15+16), din care:		15		
	a) Salarii şi indemnizaţii		16		
	b) Cheltuieli cu asigurările şi protecţia socială		17		
7	a) Ajustări de valoare privind imobilizările corporale şi necorporale (rd.19-20)		18		
	a.1) Cheltuieli		19		
	a.2) Venituri		20		
	b) Ajustări de valoare privind activele circulante (rd.22-23)		21		
	b.1) Cheltuieli		22		
	b.2) Venituri		23		
8	Alte cheltuieli de exploatare (rd.25 la 28)		24		
	8.1. Cheltuieli privind prestaţiile externe		25		
	8.2. Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate		26		
	8.3. Cheltuieli cu despăgubiri, donaţii şi activele cedate		27		
	Cheltuieli privind dobânzile de refinanţare înregistrate de entităţile al căror obiect principal de activitate îl constituie leasingul		28		
	Ajustări privind provizioanele (rd.30-31)		29		
	- Cheltuieli		30		
	- Venituri		31		
CHELTUIELI DE EXPLOATARE – TOTAL (rd.11 la 15+18+21+24+29)			32		
	PROFITUL SAU PIERDEREA DIN EXPLOATARE: - Profit (rd.10-32)		33		
	- Pierdere (rd.32-10)		34		
9	Venituri din interese de participare		35		
	- din care, veniturile obţinute de la entităţile afiliate		36		

10	Venituri din alte investiţii şi împrumuturi care fac parte din activele imobilizate	37		
	- din care, veniturile obţinute de la entităţile afiliate	38		
11	Venituri din dobânzi	39		
	- din care, veniturile obţinute de la entităţile afiliate	40		
	Alte venituri financiare	41		
VENITURI FINANCIARE – TOTAL (rd.35+37+39+41)		42		
12	Ajustări de valoare privind imobilizările financiare şi investiţiile deţinute ca active circulante (rd.44-45)	43		
	- Cheltuieli	44		
	- Venituri	45		
13	Cheltuieli privind dobânzile	46		
	- din care, cheltuielile în relaţia cu entităţile afiliate	47		
	Alte cheltuieli financiare	48		
CHELTUIELI FINANCIARE – TOTAL (rd.43+46+48)		49		
	PROFITUL SAU PIERDEREA FINANCIAR(Ă): - Profit (rd.42-49)	50		
	- Pierdere (rd.49-42)	51		
14	**PROFITUL SAU PIERDEREA CURENT(Ă):** - Profit (rd.10+42-32-49)	52		
	- Pierdere (rd.32+49-10-42)	53		
15	Venituri extraordinare	54		
16	Cheltuieli extraordinare	55		
17	**PROFITUL SAU PIERDEREA DIN ACTIVITATEA EXTRAORDINARĂ:** - Profit (rd.54-55)	56		
	- Pierdere (rd.55-54)	57		
VENITURI TOTALE (rd.10+42+54)		58		
CHELTUIELI TOTALE (rd.32+49+55)		59		
	PROFITUL SAU PIERDEREA BRUT(Ă): - Profit (rd.58-59)	60		
	- Pierdere (rd.59-58)	61		
18	Impozitul pe profit	62		
19	Alte impozite neprezentate la elementele de mai sus	63		

20	**PROFITUL SAU PIERDEREA NET(Ă) A EXERCIŢIULUI FINANCIAR:**			
	- Profit (rd.60-62-63)	64		
	- Pierdere (rd.61+62+63) sau (rd.62+63-60)	65		

Tabelul nr.3.9. Contul de profit şi pierdere în varianta OMFP 1752/2005

Rezultatele perioadei sunt explicate prin intermediul acestui document, într-o formă analitică, prin prisma raporturilor de echilibru dintre venituri şi cheltuieli.

Rezultatul net al exerciţiului este rezultatul activităţilor desfăşurate de întreprindere, mai precis a activităţii curente (de exploatare şi financiară) şi a activităţii extraordinare. Aceasta din urmă vizează acele operaţiuni care pot apărea întâmplător şi care nu fac parte din activitatea normală, curentă a întreprinderii. Se menţine încă separarea veniturilor şi cheltuielilor de natură extraordinară, pentru a nu afecta previziunile asupra rezultatelor viitoare prin prezentarea unor rezultate curente majorate sau diminuate artificial prin includerea unor elemente care au un caracter cu totul ocazional.

3.3. Situaţia fluxurilor de trezorerie

3.3.1. Necesitatea unui tablou al fluxurilor de trezorerie

Conceptele care stau la baza bilanţului şi a contului de profit şi pierdere permit prezentarea unui instantaneu al resurselor şi obligaţiilor întreprinderii la un moment dat, respectiv a unui sumar al tranzacţiilor economice şi al performanţei într-un anumit interval de timp. Informaţii despre mişcările numerarului în cursul perioadei nu sunt însă disponibile sau nu pot fi extrase nici din bilanţ şi nici din contul de profit şi pierdere. Este motivul pentru care, în contextul unei cereri crescânde de informaţii contabile, s-a căutat un model de document de sinteză care să prezinte fluxurile de numerar ale întreprinderii în perioada de raportare.

Situaţia fluxurilor de numerar include doar intrările şi ieşirile efective de numerar şi echivalente de numerar. Sunt excluse în acest fel toate tranzacţiile care nu afectează direct încasările şi plăţile. Analizat împreună cu bilanţul şi contul de profit şi pierdere, acest document furnizează utilizatorului o mai bună informare privind poziţia şi performanţa entităţii, precum şi rezultatele sale viitoare probabile.

Importanţa acestui document constă în faptul că evoluţia poziţiei financiare pe care o prezintă generează dimensiunea ipotetică[108] a performanţelor, deoarece profitul prezentat la sfârşitul exerciţiului nu coincide cu disponibilităţile băneşti la acel moment, singurele care conferă autenticitate bunei gestionări a întreprinderii. În plus, trezoreria nu este afectată de convenţiile şi politicile contabile, motiv pentru care informaţiile pe care le oferă sunt mai obiective.

Analiza fluxurilor de trezorerie s-a impus în practica internaţională ca un procedeu modern şi solid de analiză financiară. Primul model de tablou al fluxurilor financiare a fost propus în 1987 prin standardul contabil american SFAS 95[109]. În anul 1988, tabloul a fost introdus şi în Franţa, francezii adoptându-l şi recomandându-l cu câteva diferenţe faţă de modelul american. Ulterior, organismul internaţional de normalizare (IASC) a emis şi a pus în

---

[108] Petrescu, S., *Diagnostic economic-financiar. Metodologie. Studii de caz*, Ed.Sedcom Libris. Iaşi 2004, p.258

[109] Spătaru, L., *Analiza economico-financiară: instrument al managementului întreprinderilor*, Ed.Economică, Bucureşti 2004, p.479

aplicare, în anul 1989, norma IAS 7 privind tabloul de finanțare. Din 1994 companiile mari din țările dezvoltate trebuie să publice tabloul fluxurilor de trezorerie, ca parte componentă a situațiilor financiare.

Inițial, IAS 7 „*Situația fluxurilor de numerar*" cerea societăților să întocmească un tablou al modificărilor în poziția financiară (de regulă numit tabloul utilizărilor şi resurselor) ca parte integrantă a procesului de raportare financiară. Ulterior, standardul a fost revizuit, prin adaptarea la nevoia de raportare a fluxurilor de numerar. IASC a revizuit ultima dată IAS 7 în 1997. În prezent, cerințele standardului revizuit sunt, în general, similare cu cerințele din standardele corespunzătoare din Statele Unite (SFAS 95) şi Marea Britanie (FRS 1), la nivel internațional existând un consens în ceea ce priveşte necesitatea includerii unui tablou al fluxurilor de trezorerie într-un set complet de situații financiare.

Reglementările contabile conforme cu directivele europene, aprobate prin OMFP 1752/2005, prevăd obligativitatea întocmirii şi publicării unei situații a fluxurilor de trezorerie doar în cazul întreprinderilor care depăşesc criteriile de mărime referitoare la cifra de afaceri, totalul activelor şi numărul mediu de salariați, aşa cum sunt ele precizate în actul normativ menționat. Având în vedere faptul că reglementările naționale menționate nu conțin detalii referitoare la întocmirea situației fluxurilor de trezorerie, rezumându-se la oferirea unui model de prezentare a acesteia, în cele ce urmează vom face referire la prevederi ale standardului internațional IAS 7 „*Situația fluxurilor de trezorerie*".

Numerarul, în accepțiunea IAS 7, cuprinde disponibilitățile băneşti şi depozitele la vedere.

Echivalentele de numerar sunt investițiile pe termen scurt, extrem de lichide, care sunt uşor convertibile în sume cunoscute de numerar şi atât de aproape de maturitate încât prezintă un risc nesemnificativ de schimbare a valorii ca urmare a unei eventuale modificări de dobândă.

Fluxurile de numerar reprezintă intrările sau ieşirile de numerar sau echivalente de numerar.

Trebuie menționat faptul că în reglementările contabile aprobate prin OMFP 1752/2005, se utilizează termenii de „trezorerie" şi „echivalente de trezorerie", probabil şi pentru a se evita eventualele confuzii ce ar putea să apară ca urmare a faptului că termenul de numerar ar sugera mai degrabă banii aflați în casieria întreprinderii decât totalul disponibilităților băneşti ale acesteia.

În conformitate cu prevederile IAS 7, fluxurile de numerar trebuie prezentate clasificate pe următoarele trei categorii de activități: *activitatea de exploatare*, *activitatea de investiție* şi *activitatea de finanțare*. Această prezentare furnizează informații ce permit utilizatorilor să stabilească impactul respectivelor activități asupra poziției financiare a entității, relațiile ce apar între activitățile respective precum şi valoarea numerarului şi a echivalentelor de numerar.

Altfel spus, evidențierea acestor fluxuri individuale, pe categorii de activități, permite utilizatorilor, cu precădere investitorilor şi creditorilor, examinarea unor aspecte ale afacerii precum[110]:

- sursa finanțării activităților întreprinderii, fie prin fonduri generate intern, fie prin fonduri externe;
- capacitatea întreprinderii de a-şi îndeplini obligațiile de plată (plăți principale şi dobânzi);
- capacitatea întreprinderii de a-şi finanța dezvoltarea prin fluxuri de numerar din activitatea de exploatare;

[110] Fabozzi, F., Peterson, P., *Financial Management and Analysis*, 2nd edition, John Wiley & Sons, Hoboken, New Jersey 2003, p.138

- capacitatea întreprinderii de a plăti dividende către acţionari;
- flexibilitatea pe care o are întreprinderea în finanţarea propriilor activităţi.

În cadrul fluxurilor de numerar din activitatea de exploatare trebuie incluse acele fluxuri care provin din principalele activităţi producătoare de venit ale entităţii, precum şi din alte activităţi, dacă acestea nu pot fi considerate a fi activităţi de investiţii sau de finanţare. Se cuprind aici intrările de numerar din vânzarea bunurilor şi prestarea de servicii, din redevenţe, onorarii, comisioane şi alte venituri monetare, precum şi plăţile efectuate către furnizorii de bunuri şi prestatorii de servicii, plăţile făcute către şi în numele salariaţilor, impozite şi taxe plătite, ş.a.. Se includ de asemenea şi fluxurile de numerar generate de cumpărarea şi vânzarea titlurilor de tranzacţionare şi plasament care sunt clasificate drept activităţi de exploatare, titlurile respective fiind similare stocurilor achiziţionate în vederea revânzării. În cazul instituţiilor financiare, creditele acordate clienţilor se evidenţiază şi ele la activitatea de exploatare deoarece se referă la activitatea principală a acestui tip de entităţi.

Valoarea fluxurilor de numerar ce provin din activităţi de exploatare reprezintă un indicator important al măsurii în care activităţile întreprinderii au generat suficient flux de numerar pentru a rambursa împrumuturile, a menţine capacitatea de funcţionare (producţie) a întreprinderii, a plăti dividende şi a face noi investiţii, fără a recurge la surse externe de finanţare.

Activitatea de investiţie se referă la achiziţionarea şi înstrăinarea de active pe termen lung, precum şi alte investiţii care nu sunt incluse în echivalentele de numerar. Aşadar, fluxurile de trezorerie din activitatea de investiţie pot cuprinde plăţile făcute pentru achiziţionarea de active imobilizate (inclusiv cele aferente celor realizate în regie proprie), plăţile aferente achiziţionării de instrumente de capitaluri proprii sau de datorie ale altor întreprinderi (altele decât instrumentele considerate a fi echivalente de numerar sau acelea păstrate în scopuri de tranzacţionare şi de plasament), împrumuturile acordate altor entităţi precum şi încasările din vânzarea activelor imobilizate, a instrumentelor de capitaluri proprii sau de datorie specificate mai sus şi încasările din rambursarea avansurilor şi împrumuturilor acordate altor entităţi.

Activităţile de finanţare includ activităţile care au ca efect modificări ale dimensiunii şi componenţei capitalurilor proprii şi datoriilor entităţii. Exemple de fluxuri de numerar din activitatea de finanţare pot fi: încasările provenite din emisiunea de acţiuni sau alte titluri de capital, din împrumuturi pe termen lung sau scurt precum şi plăţile efectuate către proprietari pentru achiziţionarea sau răscumpărarea acţiunilor proprii, pentru rambursarea împrumuturilor, ş.a..

Raportarea fluxurilor de numerar din activităţile de investiţie şi finanţare trebuie făcută, potrivit IAS7, prin prezentarea separată a principalelor clase de încasări şi plăţi brute provenite din aceste activităţi. În acest fel, pot fi urmărite politicile întreprinderii în materie de investiţii şi surse de finanţare, precum şi efectele acestor politici asupra numerarului. Aceste aspecte sunt esenţiale din punctul de vedere al utilizatorilor de informaţii care pot lua astfel decizii economice fundamentate. Standardul prevede şi posibilitatea raportării acestor fluxuri pe bază netă, în anumite condiţii. În cazul raportării pe bază netă încasările şi plăţile de aceeaşi natură sunt compensate şi este raportată în situaţia fluxurilor de numerar doar rezultanta lor. De regulă, raportarea pe baze nete se aplică în cazul instituţiilor financiare şi al societăţilor de intermediere, unde fluxurile reflectă mai mult activitatea clienţilor decât a întreprinderii. Astfel, se acceptă raportarea pe bază netă a fluxurilor de numerar pentru operaţiuni cum ar fi:

- plăţile şi încasările în numerar efectuate în numele clienţilor atunci când fluxurile de numerar reflectă mai degrabă activităţile clientului decât pe acelea ale întreprinderii;
- plăţile şi încasările în numerar pentru elemente pentru care rulajul este rapid, sumele sunt mari iar termenul de scadenţă este scurt;

precum şi în cazul următoarelor operaţiuni efectuate de instituţii financiare:

- încasările şi plăţile de numerar aferente constituirii şi rambursării depozitelor la vedere sau cu dată fixă de scadenţă;
- avansuri în numerar şi împrumuturi făcute clienţilor şi rambursarea acestor avansuri şi împrumuturi;
- plasarea depozitelor la alte instituţii financiare şi retragerea lor de la instituţiile respective.

Tranzacţiile de natură investiţională şi de finanţare care nu necesită întrebuinţarea numerarului sau a echivalentelor de numerar trebuie excluse din situaţia fluxurilor de numerar. Astfel, operaţiuni de tipul achiziţiei de active prin intermediul leasingului financiar, al achiziţionării de întreprinderi prin intermediul emiterii de acţiuni, al convertirii datoriilor în capital, nu au un impact direct asupra fluxurilor de numerar curente, cu toate că ele afectează structura capitalului şi a activelor unei întreprinderi (implică doar elemente bilanţiere nu şi elemente de venituri şi cheltuieli). Aceste tranzacţii trebuie totuşi prezentate, dar nu în situaţia fluxurilor de trezorerie ci într-o notă separată la această situaţie.

Unele tranzacţii includ fluxuri de trezorerie care pot fi clasificate la mai multe activităţi. De exemplu, în cazul rambursării unui împrumut prin ieşiri de trezorerie, plata se referă atât la dobânzi cât şi la capitalul împrumutat. Partea corespunzătoare dobânzilor poate fi clasificată în activităţile de exploatare în timp ce partea corespunzătoare capitalului împrumutat este clasificată în activităţile de finanţare.

Fluxurile de trezorerie care provin din dobânzi şi dividende încasate trebuie prezentate separat de cele generate de dobânzile şi dividendele plătite, delimitându-le în acelaşi timp pe cele trei categorii de activităţi. Apartenenţa lor la una sau alta dintre categorii trebuie menţinută de la un exerciţiu la altul.

IAS 7 prevede faptul că întreprinderile trebuie să evidenţieze componentele numerarului şi ale echivalentelor de numerar şi să prezinte o reconciliere a sumelor din situaţia fluxurilor de numerar cu elementele echivalente raportate în bilanţ. Dacă în situaţia fluxurilor de numerar numerarul şi echivalentele acestuia sunt prezentate sintetic, sub forma totalului lor de la sfârşitul, respectiv începutul exerciţiului financiar, trebuie să se ofere prin intermediul notelor informaţii suplimentare privind aceste elemente (structura numerarului, structura echivalentelor de numerar pe categorii şi scadenţe, ş.a.m.d.).

Prezentarea sintetică a numerarului şi echivalentelor de numerar este prevăzută şi de OMFP 1752/2005, de aceea, prin intermediul notelor explicative, trebuie făcută reconcilierea între valorile prezentate în situaţia fluxurilor şi cele prezentate în bilanţul contabil.

Situaţia fluxurilor de trezorerie oferă aşadar o imagine de ansamblu asupra impactului deciziilor manageriale asupra mişcărilor de numerar. Utilizatorul acestei situaţii poate interpreta atât volumul cât şi mişcările numerarului, având posibilitatea să estimeze, de exemplu, capacitatea susţinerii unor investiţii pe măsura rezultatelor operaţionale, nivelul şi oportunitatea modificărilor în politica de finanţare.

Situaţia privind fluxurile de numerar conţine aceleaşi limitări inerente bilanţului sau contului de profit şi pierdere, fiind bazată pe datele contabile ale firmei. Totuşi, datorită faptului că prezintă modificările din cursul perioadei iar nu valori statice, limitările legate de valorile contabile istorice sunt nesemnificative.

3.3.2. Modele de întocmire a situaţiei fluxurilor de trezorerie

Raportarea fluxurilor de trezorerie din activitatea de exploatare se poate realiza prin utilizarea *metodei directe* sau a *metodei indirecte*, IAS 7 recomandând metoda directă de raportare. Această metodă furnizează informaţii utile pentru estimarea fluxurilor de numerar viitoare, ce nu pot fi oferite prin metoda indirectă.

Metoda directă de raportare a fluxurilor de numerar din exploatare are două variante:
a) în cazul aplicării unei contabilități de trezorerie, când fluxurile de numerar se obțin direct din înregistrările contabile, prin compararea încasărilor cu plățile aferente exploatării;
b) în cazul aplicării unei contabilități de angajamente, fluxurile de exploatare se obțin din contul de profit şi pierdere prin:

-evidențierea veniturilor şi cheltuielilor legate de exploatare și generatoare de încasări și plăți;

-ajustarea acestor venituri şi cheltuieli de exploatare cu variația stocurilor, creanțelor de exploatare şi a datoriilor de exploatare (care reprezintă de fapt variația nevoii de fond de rulment de exploatare), eventual a altor creanțe şi datorii în afara exploatării (variația nevoii de fond de rulment în afara exploatării).

Nevoia de fond de rulment este un indicator mult utilizat în cadrul analizelor pe bază de bilanț (o prezentare mai detaliată a acestui indicator este făcută în Capitolul 4 al prezentei lucrări). Într-o optică financiară, nevoia de fond de rulment se determină ca diferență între nevoile şi sursele de exploatare (uneori şi a celor în afara exploatării, adică legate de investiții sau de finanțare). Reprezintă nevoia netă de surse, care provine din decalajul între încasări și plăți al perioadei. De aceea, în cadrul situației fluxurilor de numerar nevoia de fond de rulment joacă rolul elementului care amână încasarea, respectiv plata fluxurilor potențiale de trezorerie. În componența nevoii de fond de rulment intră:

-stocurile şi creanțele (acestea reprezintă imobilizări temporare de surse care se vor materializa în încasări, dar până atunci trebuie acoperite din alte surse);

-datoriile față de furnizori şi alte datorii nefinanciare (acestea se vor materializa în plăți, dar până atunci sunt surse atrase temporar, care acoperă nişte nevoi cu acelaşi caracter).

Formula de calcul a fluxurilor de numerar din exploatare, determinate prin metoda directă, în varianta aplicării unei contabilități de angajamente, este:

$$FNE = VEI - CEP - \Delta NFRE$$

unde:

FNE - fluxuri de numerar din exploatare
VEI - venituri din exploatare încasabile
CEP – cheltuieli de exploatare de plată
ΔNFRE – variația nevoii de fond de rulment de exploatare (calculată ca diferență între soldul final şi soldul inițial al conturilor contabile corespunzătoare). (Într-o variantă lărgită, nevoia de fond de rulment poate să includă şi elemente în afara exploatării).

Pentru a putea calcula fluxurile de numerar din exploatare prin metoda directă, în vederea întocmirii situației fluxurilor de trezorerie, persoana responsabilă cu această sarcină trebuie să poată avea acces şi la alte informații, nu doar la datele din bilanț, cont de profit şi pierdere şi balanță de verificare. Aceasta deoarece un anumit cont contabil poate să fie afectat atât de operațiuni care au generat sau nu încasări/plăți cât şi de operațiuni care țin sau nu de activitatea de exploatare.

Prin urmare, stabilirea fluxurilor concrete de încasări şi plăți din exploatare este de multe ori dificilă. O soluție posibilă pentru rezolvarea acestei probleme o reprezintă crearea de conturi analitice corespunzătoare însă, această soluție este destul de greoaie şi poate implica o creştere nejustificată a costurilor. Planul de conturi utilizat ar deveni astfel mult prea stufos iar un eventual program informatic de contabilitate, prea scump. De aceea, decizia de adoptare a acestei soluții revine managerului şi va fi influențată în mare măsură de cerințele utilizatorilor referitoare la raportarea fluxurilor pe baza metodei directe.

Deşi metoda directă de raportare a fluxurilor de exploatare este recomandată de standard, datorită informației mai complete pe care o oferă, este mai dificil de aplicat şi, din acest motiv, majoritatea întreprinderilor aleg să utilizeze metoda indirectă.

Modelul de prezentare a situației fluxurilor de trezorerie prin metoda directă, aprobat prin OMFP 1752/2005, este redat în tabelul nr.3.10.

Denumirea elementului	Exercițiul financiar	
	Precedent	Curent
A	1	2
Fluxuri de trezorerie din activități de exploatare:		
Încasări de la clienți		
Plăți către furnizori și angajați		
Dobânzi plătite		
Impozit pe profit plătit		
Încasări din asigurarea împotriva cutremurelor		
Trezorerie netă din activități de exploatare		
Fluxuri de trezorerie din activități de investiție:		
Plăți pentru achiziționarea de acțiuni		
Plăți pentru achiziționarea de imobilizări corporale		
Încasări din vânzarea de imobilizări corporale		
Dobânzi încasate		
Dividende încasate		
Trezorerie netă din activități de investiție		
Fluxuri de trezorerie din activități de finanțare:		
Încasări din emisiunea de acțiuni		
Încasări din împrumuturi pe termen lung		
Plata datoriilor aferente leasing-ului financiar		
Dividende plătite		
Trezorerie netă din activități de finanțare		
Creşterea netă a trezoreriei şi echivalentelor de trezorerie		
Trezorerie şi echivalente de trezorerie la începutul exercițiului financiar		
Trezorerie şi echivalente de trezorerie la sfârşitul exercițiului financiar		

Tabelul nr.3.10. Situația fluxurilor de trezorerie (metoda directă)

Prin **metoda indirectă**, fluxul de numerar din activitatea de exploatare se determină ajustând profitul net, sau pierderea netă, preluat(ă) din contul de profit şi pierdere, cu efectele:

-modificărilor survenite pe parcursul perioadei în valoarea stocurilor, creanțelor și datoriilor din exploatare (variația nevoii de fond de rulment din exploatare);

-elementelor nemonetare cum ar fi amortizările, provizioanele și ajustările pentru deprecierea activelor, pierderile și câștigurile în valută nerealizate și alte cheltuieli și venituri calculate;

-tuturor celorlalte elemente pentru care efectele în numerar reprezintă fluxuri de numerar din investiții și finanțare.

Formula de calcul a fluxurilor de numerar din exploatare determinate prin metoda indirectă este:

$$FNE = RNC - VC - VIF + CC + CIF - \Delta NFRE$$

unde:

RNC – rezultat net contabil
VC – venituri calculate
VIF – venituri legate de investiții, finanțare
CC – cheltuieli calculate
CIF – cheltuieli legate de investiții, finanțare
ΔNFRE – variația nevoii de fond de rulment de exploatare

În relația de calcul se poate porni și de la rezultatul brut, nu de la cel net, pentru a evidenția și influența fiscalității asupra numerarului generat de activitatea de exploatare. În rezultatul net sunt incluse toate veniturile și cheltuielile perioadei, inclusiv cele calculate, respectiv cele care se referă la activitățile de investiție și de finanțare.

Un model de întocmire a situației fluxurilor de trezorerie prin metoda indirectă este următorul[111]:

Fluxuri de trezorerie generate de activitățile de exploatare:
Rezultatul net înaintea impozitului pe profit și a elementelor extraordinare
Ajustări privind elementele nemonetare și alte elemente nelegate de activitățile de exploatare a. Eliminarea veniturilor și cheltuielilor fără incidență asupra trezoreriei: + cheltuieli cu amortizările, ajustările și provizioanele - venituri din ajustări și provizioane b. Eliminarea veniturilor și cheltuielilor nelegate de exploatare: + cheltuieli privind dobânzile - venituri din dobânzi și dividende - venituri din subvenții pentru investiții
Rezultatul din exploatare înaintea variației necesarului de fond de rulment
Ajustări privind variația fondului de rulment: - variația stocurilor - variația conturilor de creanțe-clienți și alte creanțe din exploatare

[111] Prelucrare după Vâlceanu, Gh., Robu, V., Georgescu, N., *Analiză economico-financiară*, Ed.Economică, București 2005, p.392

+ variaţia conturilor de furnizori şi alte datorii din exploatare
Ajustări privind încasările şi plăţile asociate exploatării:
- plăţi privind dobânzile
- plăţi privind impozitul pe profit
+ fluxul net de numerar din activităţile extraordinare (diferenţa dintre încasări şi plăţi)
Fluxuri de numerar nete din activităţile de exploatare (A)
Fluxuri de trezorerie generate de activităţile de investiţii
+ încasări în numerar din vânzarea de active imobilizate corporale şi necorporale
+ încasări în numerar din vânzarea de instrumente de capitaluri proprii sau creanţă ale altor firme
+ încasări în numerar din rambursarea avansurilor şi creditelor acordate altor părţi
- plăţi în numerar pentru achiziţionarea de imobilizări corporale şi necorporale
- plăţi în numerar pentru achiziţia de instrumente de capitaluri proprii sau creanţă ale altor firme
- avansuri în numerar şi împrumuturi acordate altor părţi
Fluxuri de numerar nete din activităţile de investiţii (B)
Fluxuri de trezorerie generate de activităţile de finanţare
+ încasări în numerar provenite din emisiunea de acţiuni sau alte instrumente de capital propriu
+ încasări în numerar provenite din emisiunea titlurilor de creanţă, a împrumuturilor, datoriilor neasigurate, obligaţiunilor, ipotecilor şi a altor împrumuturi pe termen lung sau scurt
- plăţi în numerar efectuate către proprietari pentru răscumpărarea acţiunilor proprii
- plăţi ale dividendelor către acţionari
- rambursări în numerar ale unor sume împrumutate
- plăţi în numerar efectuate de locatar pentru reducerea obligaţiilor aferente contractelor de leasing financiar
Fluxuri de numerar nete din activităţile de finanţare (C)
Efectele variaţiei ratei de schimb valutar aferente numerarului şi echivalentelor de numerar (D)
Creşterea/descreşterea netă a numerarului şi a echivalentelor de numerar (E = A + B + C + D)
Numerar şi echivalente de numerar la începutul perioadei (F)
Numerar şi echivalente de numerar la sfârşitul perioadei (G = F + E)

Tabelul nr.3.11. Situaţia fluxurilor de trezorerie (metoda indirectă)

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI

Indiferent de modelul ales pentru prezentarea situaţiei fluxurilor de trezorerie, câteva neajunsuri pot să apară în acurateţea informaţiilor pe care le conţine. Este vorba, printre altele, de definirea ciclului de exploatare, care nu este întotdeauna foarte precisă. Structura fluxurilor care compun funcţia de exploatare este influenţată de o logică de natură contabilă, potrivit căreia fluxul net de trezorerie din exploatare trebuie să arate efectele operaţiilor care participă la formarea rezultatelor asupra trezoreriei. Ca urmare, în funcţia de exploatare pot fi incluse şi unele cheltuieli financiare a căror mărime şi evoluţie depind de politica financiară a întreprinderii.

O altă limitare o constituie faptul că în situaţia fluxurilor de trezorerie nu sunt luate în considerare o serie de operaţii care au incidenţă asupra structurii capitalurilor şi angajamentelor întreprinderii, dar care au o influenţă indirectă asupra trezoreriei.

Caracterul volatil al lichidităților limitează posibilitatea efectuării unor previziuni pe termen mai îndelungat, ceea ce constituie un alt neajuns al acestui document.

Cu toate acestea, trezoreria rămâne un indicator foarte util al „sănătății" financiare a întreprinderii, o noțiune mult mai bine percepută de către utilizatori şi cu o valoare previzională de necontestat.

3.4. Situația modificărilor capitalurilor proprii

În conformitate cu referențialul contabil internațional, situațiile financiare trebuie să permită aprecierea poziției financiare, performanței entității precum şi evoluția poziției financiare, pentru ca investitorii să poată lua deciziile lor de investire şi de dezinvestire.

Principala situație financiară folosită pentru interpretarea performanței întreprinderii este contul de profit şi pierdere. Acest document indică elementele care au concurat la calculul indicatorilor de profitabilitate şi anume veniturile şi cheltuielile, exprimând valoarea rezultatelor ca diferența dintre acestea.

Având în vedere faptul că întreprinderea poate înregistra pe parcursul perioadei de raportare unele câştiguri sau pierderi care nu îndeplinesc condiția de recunoaştere în contul de profit şi pierdere dar care, prin valoarea lor, majorează sau diminuează valoarea capitalului propriu, s-a simțit nevoia întocmirii şi prezentării unui alt document de sinteză care să includă aceste elemente.

3.4.1. Întocmirea şi prezentarea situației modificărilor capitalurilor proprii

În forma ei cea mai simplă, o astfel de situație financiară, folosită în contabilitatea americană, este „*Situația câştigurilor acumulate şi reținute*" (Statement of accumulated and retained earnings). Mai cuprinzătoare decât aceasta este „*Situația variațiilor capitalurilor proprii*" (Statement of stockholders'equity), specifică tot contabilității nord-americane şi care conține rubrici pentru fiecare element al capitalurilor proprii.

Preluând practicile anglo-saxone în materie de raportare a rezultatului global (SFAS 130 „*Reporting Comprehensive Income*"), organismul internațional de reglementare contabilă IASB solicită întreprinderilor prezentarea unei situații specifice a performanței care să reflecte modificările capitalului propriu (activului net), fie în integralitatea lor, fie doar pe acelea care nu provin din tranzacțiile de capital cu acționarii şi distribuirile către acționari. Această situație ar urma să redea astfel tranzacțiile care au determinat creşterea sau reducerea valorii capitalului acționarilor, furnizând informații suplimentare, complementare celor cuprinse în celelalte documente de sinteză.

Potrivit IAS 1 „*Prezentarea situațiilor financiare*", situația modificărilor capitalului propriu evidențiază:

- profitul net sau pierderea netă a perioadei;

- fiecare element de venit sau cheltuială, câştig sau pierdere, care este recunoscut direct în capitalul propriu, precum şi totalul acestor elemente;
- veniturile şi cheltuielile totale ale perioadei, arătându-se separat sumele totale atribuibile acționarilor majoritari şi interesului minoritar, dacă este cazul;
- efectul cumulativ al modificărilor politicilor contabile şi corecția erorilor fundamentale abordate în cadrul tratamentelor de bază prezentate în IAS 8 „Profitul net sau pierderea netă a perioadei, erori fundamentale şi modificări ale politicilor contabile".

În plus, întreprinderile trebuie să prezinte, fie în situația modificărilor capitalului propriu, fie în note:

- tranzacțiile care afectează capitalurile proprii, derulate cu proprietarii, precum şi distribuirile către aceştia;
- soldul profitului cumulat sau al pierderii cumulate la începutul perioadei şi la data întocmirii bilanțului;
- modificările intervenite pe parcursul perioadei, precum şi o reconciliere între valoarea contabilă a fiecărei clase de capital propriu, prime de capital şi fiecare rezervă de la începutul şi sfârşitul perioadei, prezentându-se distinct fiecare modificare.

Modelele de întocmire a acestei situații financiare, prezentate în cadrul IAS 1 „*Prezentarea situațiilor financiare*", sunt prezentate mai jos şi poartă denumirea de „Situația modificărilor capitalului propriu", respectiv „Situația câştigurilor şi pierderilor recunoscute aferente exercițiului încheiat":

Specificare	Capital social	Prime de capital	Rezerve din reevaluare	Rezerve din conversie	Profit acumulat	Total
Sold la 31 decembrie N-1	X	X	X	(X)	X	X
Modificări ale politicilor contabile					(X)	(X)
Soldul retratat	X	X	X	(X)	X	X
Surplus din reevaluarea terenurilor şi clădirilor			X			X
Deficit din reevaluarea investițiilor financiare			(X)			(X)
Diferența din conversie valutară				(X)		
Câştiguri şi pierderi nete recunoscute în contul de profit şi pierdere			X	(X)		X
Profitul net al exercițiului					X	X
Dividende					(X)	(X)
Emisiune de capital social	X	X				
Sold la 31 decembrie N	X	X	X	(X)	X	X
Deficit din reevaluarea terenurilor şi clădirilor			(X)			(X)
Surplus din reevaluarea investițiilor financiare			X			X
Diferențe din conversia valutară a operațiunilor din străinătate				(X)		(X)
Rezultat net recunoscut direct în capitalurile proprii			(X)	(X)		(X)

Tabelul nr.3.12. Situația modificărilor capitalului propriu – varianta IAS 1

Elemente	N-1	N
Surplus/deficit din reevaluarea terenurilor și mijloacelor fixe	(X)	X
Surplus/deficit din reevaluarea investițiilor financiare	X	(X)
Diferențe din conversia valutară a operațiunilor din străinătate	(X)	(X)
Rezultatul net recunoscut direct în capitalurile proprii	**X**	**X**
Profitul net al perioadei	**X**	**X**
Total câștiguri și pierderi recunoscute	**X**	**X**

Tabelul nr.3.13. Situația câștigurilor și pierderilor recunoscute aferente exercițiului încheiat – varianta IAS 1

Situația modificărilor capitalurilor proprii în varianta aleasă de normalizatorii din țara noastră și reglementată prin OMFP 1752/2005 solicită întreprinderilor să prezinte soldul inițial, creșterile, diminuările și soldul final pentru fiecare element de capital propriu. Modelul de prezentare a acestei situații este următorul:

Denumirea elementului		Sold la începutul exercițiului financiar	Creșteri		Reduceri		Sold la sfârșitul exercițiului financiar
			Total, din care:	Prin transfer	Total, din care:	Prin transfer	
A		1	2	3	4	5	6 = 1+2-4
Capital subscris							
Patrimoniul regiei							
Prime de capital							
Rezerve din reevaluare							
Rezerve legale							
Rezerve statutare sau contractuale							
Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare							
Alte rezerve							
Acțiuni proprii							
Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat sau pierderea neacoperită	Sold C						
	Sold D						
Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puțin IAS 29	Sold C						
	Sold D						
Rezultatul reportat provenit din	Sold C						

corectarea erorilor contabile	Sold D						
Rezultatul reportat provenit din trecerea la aplicarea Reglem. contabile conforme cu Directiva a IV-a a CEE	Sold C						
	Sold D						
Profitul sau pierderea exercițiului financiar	Sold C						
	Sold D						
Repartizarea profitului							
Total capitaluri proprii							

Tabelul nr.3.14. Situația modificărilor capitalurilor proprii – varianta OMFP 1752/2005

În funcție de obiectivul urmărit de utilizatorii situațiilor financiare în determinarea rezultatelor, noțiunea de capital poate fi abordată din punct de vedere fizic sau financiar, după cum aceştia sunt interesați de menținerea capitalului nominal investit sau de menținerea capacității de exploatare a întreprinderii.

Într-o abordare financiară, capitalul reprezintă activele nete (capitalurile proprii) ale întreprinderii iar profitul se consideră a fi obținut numai în condițiile în care valoarea financiară a activelor nete la sfârşitul exercițiului este mai mare decât valoarea acestora de la începutul exercițiului, fiind excluse contribuțiile proprietarilor şi distribuirile în favoarea acestora.

Dacă menținerea capitalului financiar este evaluată în unități monetare nominale, profitul reflectă creşterea capitalului monetar nominal pe parcursul perioadei analizate (de ex., creşterea prețurilor activelor, reprezentând câştiguri din deținerea de active, semnifică profit).

Dacă pentru evaluare sunt utilizate unități de putere constantă de cumpărare, profitul este reprezentat de creşterea puterii de cumpărare investite în cursul perioadei (de ex., diferența dintre creşterea prețurilor activelor şi creşterea nivelului general al prețurilor, reprezintă profit). Restul creşterii reprezintă o parte a capitalului propriu, fiind o ajustare pentru menținerea capitalului.

Noțiunea de menținere a capitalului reprezintă puntea de legătură dintre conceptele de capital şi de profit, fără de care cel din urmă nu poate fi apreciat. Cu alte cuvinte, se poate vorbi de o menținere a capitalului dacă există acelaşi capital la începutul şi la sfârşitul perioadei analizate. Orice valoare care depăşeşte valoarea necesară menținerii capitalului la nivelul de la începutul perioadei este apreciată ca profit.

3.4.2. Instrumente de apreciere a valorii create de întreprindere

Este ştiut faptul că obligația de bază pentru managementul oricărei întreprinderi constă în luarea unor decizii operaționale, investiționale şi de finanțare care să asigure creşterea, pe termen lung, a valorii averii acționarilor. Modificarea valorii capitalurilor proprii, alături de rezultatul pe acțiune, indică evoluția pe care această avere a acționarilor a înregistrat-o în cursul unei perioade.

Dacă ne referim la valoarea contabilă a acțiunilor, stabilită pe baza capitalului propriu prezentat prin intermediul situațiilor financiare, aceasta este o măsură supusă distorsionării. Întrucât reprezintă o valoare reziduală, activul net este afectat de toate ajustările contabile

trecute şi viitoare, precum şi de modul din ce în ce mai complex de recunoaştere a modificărilor de valoare a activelor sau pasivelor. În concluzie, relevanța acestui indicator este îndoielnică în majoritatea cazurilor în care se pune problema unei analize economice[112].

O serie de indicatori s-au impus de-a lungul ultimilor ani ca forme de exprimare a valorii nou create de întreprindere pentru acționarii ei. Printre aceştia, se numără valoarea acţionarială, profitul economic, valoarea economică adăugată, valoarea de piață adăugată, rentabilitatea totală a acționarilor.

Conceptul de *valoare acţionarială* a fost dezvoltat de Alfred Rappaport în lucrarea sa „Creating Shareholder Value: the new standard for business performance", pentru a aprecia valoarea corespunzătoare participării acționarilor la desfăşurarea activității întreprinderii şi astfel să ofere informații privind fundamentarea deciziilor strategice. Indicatorul se obține în urma actualizării viitoarelor eliberări de fluxuri de numerar previzionate, corespunzătoare costului capitalului (investițiilor făcute). Fluxurile de numerar eliberate reprezintă fluxurile de numerar din exploatare aferente unei perioade de timp, fără a fi influențate de fluxurile de numerar aferente finanțării (dobânzi, dividende, etc.).

Măsurarea *profitului economic* („economic profit") reprezintă o altă metodă de determinare a valorii create, avându-şi rădăcinile în „venitul rezidual" menționat de economistul Alfred Marshall la sfârşitul secolului al XIX-lea (1890) şi văzut ca remunerarea proprietarului unei firme pentru capitalul investit şi munca de planificare, control şi supervizare.

Profitul economic descrie valoarea veniturilor obținute pe parcursul perioadei, după acoperirea tuturor cheltuielilor, inclusiv cheltuielile privind capitalul utilizat. În comparație cu acesta, profitul net contabil nu ține seama şi de costul asociat folosirii capitalului investitorilor, oferind informații ce pot induce în eroare utilizatorii. Astfel, unele întreprinderi profitabile din punct de vedere al rezultatului contabil pot fi neprofitabile din punct de vedere economic.

Profitul economic poate fi măsurat în două variante:

$$Pe = (Rentabilitatea\ capitalului - CMPC) \times Capitalul\ investit$$

sau

$$Pe = Profit\ din\ exploatare\ după\ impozitare - Costul\ capitalului =$$
$$= Profit\ din\ exploatare\ după\ impozitare - Capital\ investit \times CMPC$$

unde CMPC – costul mediu ponderat al capitalului (rata medie de remunerare a capitalului total).

În cazul primei variante, diferența dintre rentabilitatea capitalului şi costul mediu ponderat al acestuia reprezintă „anvergura performanței" („performance spread").

Valoarea profitului economic poate fi apreciată astfel în funcție de anumiți factori-cheie ce pot sta la baza formulării diverselor obiective privind performanțele:

- rentabilitatea capitalului, ce este influențată la rândul ei de marja profitului (profit/cifra de afaceri) şi de eficiența activității desfăşurate, reflectată de rotația capitalului investit;
- capacitatea întreprinderii de a genera cifră de afaceri pe baza capitalului utilizat.

Dintre indicatorii folosiți mai frecvent pentru aprecierea valorii create de întreprindere pentru acționarii săi, în cursul unui exercițiu financiar sau față de o perioadă de referință, amintim:

Valoarea economică adăugată (Economic Value Added - EVA), care împreună cu valoarea de piață adăugată, a fost introdusă de cabinetul american de consultanță Stern Steward & Co. În anul 1991, profitul economic a fost redefinit de către membrii acestui

---

[112] Helfert, E.A., *Tehnici de analiză financiară*, Ed.BMT Publishing House, Bucureşti 2006, p.380

cabinet, care au dezvoltat pe seama lui conceptul de valoare economică adăugată (EVA). Prin definiție, valoarea economică adăugată reprezintă diferența dintre profitul din exploatare (operațional) după impozitare şi costul de oportunitate al capitalului angajat:

EVA = Profit operațional net – Capital investit x Rata costului capitalului

Valoarea economică adăugată reprezintă o măsură a performanței financiare, reflectând profitul economic al întreprinderii şi fiind direct legat de crearea bogăției acționarilor de-a lungul timpului. Cu alte cuvinte, valoarea economică adăugată reflectă în ce măsură rezultatul obținut depăşeşte sau se află sub rata minimă de remunerare a creditorilor sau acționarilor în condițiile unor proiecte de investiție cu un risc comparabil.

Prin modul ei de definire, valoarea economică adăugată acordă o mare atenție costului capitalului. În urma desfăşurării activității, o întreprindere trebuie să genereze o rată a rentabilității cel puțin egală cu cea obținută pe piețele de capital, în condiții de risc similare. În caz contrar, profitul contabil obținut nu este unul real şi nu are relevanță întrucât întreprinderea respectivă nu creează bogăție, ci acționează în pierdere din punctul de vedere al acționarilor.

Pentru a stabili o strategie financiară solidă, care să servească intereselor acționarilor, conducerea întreprinderii trebuie să urmărească obținerea unei structuri optime a capitalurilor proprii şi a datoriilor, asigurând-şi astfel o flexibilitate financiară şi să găsească resurse la un preț scăzut, să adopte politici adecvate privind distribuirea dividendelor, răscumpărarea propriilor acțiuni şi reinvestirea în finanțarea activității.

Criticile aduse de-a lungul timpului acestei valori au fost legate de faptul că nu ține cont de evoluțiile viitoare, ea reprezentând o metodă de apreciere a performanțelor doar pe parcursul unei perioade. O valoare ridicată a indicatorului la un moment dat nu reflectă crearea bogăției pe termen lung.

Celălalt indicator introdus de cabinetul de consultanță Stern Steward & Co., aplicabil cu precădere în cazul societăților cotate, este *valoarea de piață adăugată* (Market Value Added) (MVA). Aceasta reprezintă surplusul valorii totale de piață peste valoarea capitalului investit şi reflectă, în cazul întreprinderilor cotate, aprecierea de care beneficiază acestea din partea pieței de capital.

MVA = Valoarea de piață a întreprinderii – Capital total investit

Valoarea de piață se calculează, în cazul societăților cotate, prin înmulțirea cursului bursier al unei acțiuni cu numărul mediu de acțiuni aflate în circulație, iar în cazul întreprinderilor necotate valoarea se estimează pe baza valorii prezente a fluxurilor viitoare generate pentru investitori.

La nivelul conducerii întreprinderii se urmăreşte obținerea unei valori de piață cât mai mari pentru a creşte astfel valoarea capitalului investit de către acționari. O valoare pozitivă a indicatorului caracterizează o rată de rentabilitate a investițiilor superioară costului capitalului şi faptul că pe piețele de capital acțiunile sunt vândute la un preț mai mare decât capitalul inițial.

Relația dintre aceşti ultimi doi indicatori prezentați este următoarea:

MVA = Valoarea actualizată a viitoarelor EVA

Creşterea valorii economice adăugate va fi urmată de o creştere a valorii de piață adăugate. Pe baza relației de mai sus, valoarea de piață a capitalului propriu poate fi apreciată ca fiind valoarea prezentă a tuturor fluxurilor viitoare aflate la dispoziția proprietarilor.

Valoarea lichidă adăugată (Cash Value Added - CVA), indicator introdus de firma de consultanță americană Boston Consulting Group, are ca punct de plecare cash-flow-ul brut al exercițiului (CFb) din care se deduc amortizarea (Am) (sub această denumire generică se

cuprind şi ajustările privind deprecierea sau pierderea de valoare a activelor) şi costul de oportunitate al întregului capital utilizat pentru finanţarea activității (Cc):

$$CVA = CFb - Am - Cc$$

Având în vedere faptul că, la rândul său, cash-flow-ul brut al exercițiului se determină prin însumarea rezultatului net (Rn) cu amortizarea şi cu cheltuielile privind dobânzile (D), valoarea lichidă adăugată devine egală cu:

$$CVA = Rn + D - Cc$$

Un alt indicator de măsurare a valorii şi implicit a performanțelor, *rentabilitatea totală a acționarilor* (Total Shareholder Return - TSR), a fost propus tot de firma Boston Consulting Group. Acesta permite aprecierea valorii obținute de către acționari în urma deținerii de acțiuni şi a reinvestirii dividendelor într-o anumită perioadă de timp (cel puțin un an). Indicatorul este exprimat procentual şi permite efectuarea de comparații între întreprinderi sau față de media sectorului sau a pieței şi este calculat cu ajutorul relației:

$$TSR = \frac{(VAsf - VAî) + Div}{VAî} x\ 100$$

unde:

VAsf – valoarea acțiunii la sfârşitul perioadei
VAî – valoarea acțiunii la începutul perioadei
Div – valoarea dividendelor (include nu numai dividendele distribuite ci şi plățile în numerar efectuate către acționari şi răscumpărările de acțiuni)

Numărul mare de indicatori destinați aprecierii valorii create de întreprindere, dintre care am enumerat anterior doar câțiva, arată preocuparea teoreticienilor şi practicienilor în găsirea unor modalități de exprimare a performanțelor întreprinderii, cât mai apropiate de realitate. Concluzia pe care o putem trage este clară, atât rezultatul contabil cât şi modificarea capitalurilor proprii, despre care ne informează situațiile financiare anuale, nu sunt considerate suficient de relevante pentru anumiți utilizatori, în special pentru aportorii de capital.

3.5. Notele explicative la situațiile financiare anuale

Încrederea publicului în cifrele contabile ar trebui să responsabilizeze profesioniştii în domeniu. Însă, descoperirea în ultimii ani a unor tehnici de contabilitate creativă, mai puțin oneste, prin care se urmăreşte „cosmetizarea" imaginii firmei în vederea influențării comportamentului utilizatorilor de informații contabile a creat o doză de neîncredere în modelul contabil.

Chiar dacă uneori tehnicile de contabilitate creativă sunt folosite cu bună credință, prin valorificarea gradului de libertate pe care îl conferă un anumit referențial contabil, este de dorit ca aplicarea lor să fie redusă, în aşa fel încât încrederea utilizatorilor în informațiile contabile să nu mai fie afectată.

O soluție posibilă de rezolvare a acestei situații este ameliorarea proceselor de conceptualizare şi normalizare a contabilității. În ceea ce priveşte normalizarea, acest lucru se poate realiza prin limitarea opțiunilor contabile, dar fără a se ajunge în extrema opusă, respectiv emiterea de norme stricte, rigide, întrucât acestea ar trebui atunci să fie atât de numeroase încât să reglementeze toate spezele posibile. În acest mod s-ar reduce însă rolul raționamentului profesionistului contabil care, în ultimă instanță, cunoaşte cel mai bine realitățile la nivelul entității economice în cauză şi, ca urmare, poate prelucra informațiile

contabile astfel încât să ofere prin intermediul situaţiilor financiare „imaginea fidelă" a entităţii.

Evitarea inconvenientului cauzat de numărul prea mare de norme contabile, care de altfel nu ar fi niciodată suficiente, situaţiile posibile în realitatea economică fiind mult prea numeroase, se poate realiza prin ameliorarea conceptualizării contabilităţii. O bună teorie contabilă permite reflectarea realităţii cu o doză „rezonabilă" de subiectivitate, pe când emiterea unei soluţii contabile doar pe baza judecăţii profesionale, fără un suport conceptual solid, conduce la o soluţie adesea discutabilă, cu o doză mare de subiectivitate, imprimată de experienţa contabilului[113].

O altă soluţie posibilă în acest demers de reducere a gradului de neîncredere în informaţia contabilă este recursul la etică în producerea, auditarea şi difuzarea informaţiilor. Deontologia contabilă exprimă ansamblul regulilor şi uzanţelor care reglementează raporturile dintre profesionistul contabil, producător al informaţiei contabile şi utilizatorul acesteia[114]. Prin comportament deontologic, profesionistul contabil trebuie să-şi impună o manieră de lucru compatibilă cu buna reputaţie a profesiunii, evitând orice activitate care poate aduce atingere acestei reputaţii. Comportamentul etic al profesionistului contabil este asigurat de aplicarea şi respectarea reglementărilor contabile în condiţii de independenţă şi competenţă profesională. Acest tip de comportament este cu atât mai important şi necesar cu cât reglementările în domeniu nu sunt completate de norme contabile stricte şi lasă loc la interpretări.

Pe acest fond de normalizare a aspectelor cu caracter general şi de cerere crescândă a informării utilizatorilor, producătorului de informaţie contabilă îi rămâne soluţia comunicării tuturor aspectelor pe care le consideră relevante prin intermediul notelor explicative.

3.5.1 Rolul informaţional al notelor explicative

Prezentarea informaţiilor în note urmăreşte creşterea gradului de înţelegere a situaţiilor financiare de către utilizatori, precum şi compararea lor cu cele ale altor întreprinderi.

Conform IAS 1 Prezentarea situaţiilor financiare, notele explicative au rolul de a prezenta:

- informaţiile referitoare la bazele de pregătire a situaţiilor financiare şi politicile contabile specifice utilizate;
- informaţiile cerute de Standardele Internaţionale de Raportare Financiară care nu sunt deja prezentate în bilanţ, contul de profit şi pierdere, situaţia modificărilor capitalurilor proprii sau în situaţia fluxurilor de numerar;
- informaţii suplimentare care nu sunt deja prezentate în bilanţ, contul de profit şi pierdere, situaţia modificărilor capitalurilor proprii sau în situaţia fluxurilor de numerar, dar care sunt relevante pentru înţelegerea acestora.

Potrivit IAS 1, succesiunea în care trebuie prezentate acestea este următoarea:

- ° o declaraţie de conformitate cu Standardele Internaţionale de Raportare Financiară;
- ° un rezumat al politicilor contabile semnificative aplicate;
- ° informaţiile suplimentare referitoare la elementele prezentate în bilanţ, contul de profit şi pierdere, situaţia modificărilor capitalurilor proprii sau în situaţia fluxurilor de numerar, în ordinea de prezentare a fiecărei situaţii şi a fiecărui element-rând;

---

[113] Ionaşcu, I., *Dinamica doctrinelor contabilităţii contemporane*, Ed.Economică, Bucureşti 2003
[114] Horomnea, E., *Bazele contabilităţii-concepte şi aplicaţii*, Ed.Sedcom Libris, Iaşi 2004

- alte informaţii, cum ar fi datoriile contingente, angajamentele contractuale nerecunoscute, informaţiile nefinanciare cum ar fi obiectivele şi politicile manageriale cu privire la riscul financiar, etc.

La stabilirea notelor explicative trebuie avute în vedere atât natura activităţii desfăşurate de întreprindere cât şi ceea ce aşteaptă utilizatorul să fie prezentat pentru acel tip de întreprindere. Cerinţele de informare în cazul unei societăţi cotate nu sunt aceleaşi ca în cazul unei microîntreprinderi.

Potrivit reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, aprobate prin OMFP 1752/2005, notele explicative trebuie să prezinte informaţii despre reglementările contabile care au stat la baza întocmirii situaţiilor financiare anuale şi despre politicile contabile folosite. Pentru fiecare element semnificativ al situaţiilor financiare anuale trebuie să existe informaţiile aferente în note. Totodată, notele trebuie să conţină informaţii privind metodele de evaluare aplicate diferitelor elemente din situaţiile financiare şi metodele utilizate pentru calcularea ajustărilor de valoare.

Reglementările menţionate conţin, de altfel, explicaţii suficient de detaliate referitoare la conţinutul notelor explicative. Numărul mic de societăţi cotate comparativ cu numărul societăţilor închise face ca producătorii de informaţii contabile din ţara noastră să nu fie obişnuiţi cu oferta „benevolă" de informaţii suplimentare celor conţinute în mod obligatoriu în celelalte componente ale situaţiilor financiare.

3.5.2. Modele orientative de întocmire şi prezentare a notelor explicative

Reglementările contabile aprobate prin OMFP 1752/2005 conţin referiri la următoarele exemple de note explicative, formatul lor de prezentare rămânând la latitudinea întreprinderii:

1. Active imobilizate
2. Provizioane
3. Repartizarea profitului
4. Analiza rezultatului din exploatare (solicită prezentarea cheltuielilor de exploatare după destinaţie, prezentarea după natura lor fiind cerută în contul de profit şi pierdere)
5. Situaţia creanţelor şi datoriilor
6. Principii, politici şi metode contabile
7. Participaţii şi surse de finanţare
8. Informaţii privind salariaţii şi membrii organelor de administraţie, conducere şi de supraveghere
9. Exemple de calcul şi analiză a principalilor indicatori economico-financiari (indicatori de lichiditate, indicatori de risc, indicatori de activitate, indicatori de profitabilitate)
10. Alte informaţii

Pentru primele cinci dintre acestea sunt sugerate următoarele modele de prezentare:

Nota 1. Active imobilizate

- lei -

Denumire	Valoarea brută				Ajustări de valoare			
	Sold la începutul exerciţiului financiar	Creşteri	Cedări, transferuri şi alte reduceri	Sold la sfârşitul exerciţiului financiar	Sold la începutul exerciţiului financiar	Ajustări înregistrate în cursul exerciţiului financiar	Reduceri sau reluări	Sold la sfârşitul exerciţiului financiar
0	1	2	3	4 =1+2-3	5	6	7	8 =5+6-7

Nota 2. Provizioane

- lei -

Denumirea provizionului	Sold la începutul exerciţiului financiar	Transferuri		Sold la sfârşitul exerciţiului financiar
		în cont	din cont	
0	1	2	3	4 = 1+2-3

Nota 3. Repartizarea profitului

- lei -

Destinaţia profitului	Suma
Profit net de repartizat:	
- rezerva legală	
- acoperirea pierderii contabile	
- dividende, etc.	
Profit nerepartizat	

Nota 4. Analiza rezultatului din exploatare

- lei -

Denumirea indicatorului	Exerciţiul financiar	
	Precedent	Curent
0	1	2
1. Cifra de afaceri netă		
2. Costul bunurilor vândute şi al serviciilor prestate(rd.3+4+5)		
3. Cheltuielile activităţii de bază		
4. Cheltuielile activităţilor auxiliare		
5. Cheltuielile indirecte de producţie		
6. Rezultatul brut aferent cifrei de afaceri nete (rd.1-2)		
7. Cheltuielile de desfacere		
8. Cheltuielile generale de administraţie		
9. Alte venituri din exploatare		
10. Rezultatul din exploatare (rd.6-7-8+9)		

Nota 5. Situația creanțelor şi datoriilor

- lei -

Creanțe	Sold la sfârşitul exercițiului financiar	Termen de lichiditate	
		Sub 1 an	Peste 1 an
0	1 = 2+3	2	3
Total, din care:			

- lei -

Datorii	Sold la sfârşitul exercițiului financiar	Termen de exigibilitate		
		Sub 1 an	1-5 ani	Peste 5 ani
0	1 = 2+3+4	2	3	4
Total, din care:				

Informațiile din notele explicative vin astfel să completeze informațiile din celelalte situații financiare şi să ajute la o mai bună înțelegere a acestora din urmă.

3.5.3. Alte documente de raportare voluntară

O altă modalitate de furnizare a unor informații suplimentare pe care întreprinderea doreşte să le comunice utilizatorilor o reprezintă raportul conducerii, care nu este parte componentă a situațiilor financiare dar care trebuie să însoțească aceste documente.

Datorită faptului că acest raport poate cuprinde atât informații de natură financiară cât şi nefinanciară privitoare la perspectivele de dezvoltare ale întreprinderii, la performanțele şi poziția financiară a acesteia dar şi referitoare la riscurile şi incertitudinile cu care întreprinderea se confruntă, utilitatea lui este indiscutabilă.

Pe lângă situațiile financiare reglementate şi raportul conducerii, întreprinderile pot prezenta şi alte situații adiționale, cum ar fi[115]: bilanțul social, în cazul în care salariații sunt considerați un grup important de utilizatori, sau rapoartele referitoare la mediu, atunci când activitatea întreprinderii se desfăşoară într-un domeniu în care factorii de mediu sunt semnificativi.

Bilanțul social este un document care prezintă situația personalului dintr-o întreprindere, o recapitulație a numărului şi caracteristicilor acestuia. Totodată, crează o vedere de ansamblu asupra condițiilor de muncă, calității personalului, realizărilor întreprinderii în domeniul social, politicii de gestiune a resurselor umane, etc.

Rapoartele referitoare la mediu sunt întocmite şi publicate, de regulă, ca urmare a presiunilor venite din partea statului sau a comunităților locale şi conțin informații legate de: politica de mediu, politica de dezvoltare durabilă, produsele şi procesele de fabricație, deşeuri, ambalaje, contaminarea solului, etc.

Întreprinderile sunt încurajate să prezinte astfel de situații adiționale, în măsura în care factorii de conducere consideră că ele ajută utilizatorii în luarea deciziilor economice.

---

[115] Feleagă, L., Feleagă, N., *Contabilitatea financiară-o abordare europeană şi internațională*, Editura Infomega, Bucureşti 2005, p.151

CAPITOLUL 4

ANALIZA ŞI DIAGNOSTICUL ECONOMICO-FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII PE BAZA INFORMAȚIILOR DE SINTEZĂ CONTABILĂ

4.1. Importanța analizei şi diagnosticului economico-financiar

Întreprinderea, indiferent de forma de proprietate şi de domeniul în care activează, trebuie să aibă capacitatea de a se adapta la cerințele mediului economic şi de a-şi îmbunătăți performanțele economico-financiare. Un rol important în realizarea acestor obiective revine analizei economico-financiare, cu ajutorul căreia se cercetează fenomenele şi procesele economice, se stabilesc relațiile de cauzalitate, factorii care le generează şi, pe baza acestora, se iau decizii privind activitatea viitoare a întreprinderii.

Prin cunoaşterea post-faptică, curentă şi previzională a activității întreprinderii, a rezultatelor şi rezervelor interne, a cauzelor care le-au generat, analiza economico-financiară contribuie la cunoaşterea continuă a eficienței utilizării resurselor umane, materiale şi financiare.

Analiza economico-financiară îşi propune, cu predilecție, cercetarea relațiilor cauză-efect. În domeniul economic, această cercetare este mult mai complexă decât în alte domenii. Caracterul complex al analizei cauză-efect rezultă din următoarele[116]:

- acelaşi efect poate fi produs de cauze diferite;
- efecte diferite se pot combina, dând o rezultantă a complexului de acțiuni sau forțe;
- complexitatea şi intensitatea cauzei pot determina nu numai intensitatea fenomenului dat, ci şi calitatea lui;
- în fenomenul analizat pot apărea însuşiri pe care nu le avusese nici un element al fenomenului;
- în realitatea obiectivă asistăm la o îmbinare a însuşirilor esențiale cu cele neesențiale, a celor stabile cu cele întâmplătoare.

Analiza economico-financiară este utilă, în primul rând conducerii întreprinderii, deoarece:

- contribuie la fundamentarea programelor de activitate, la îmbunătățirea indicatorilor economico-financiari, la armonizarea activității economice, controlul şi reglarea ei;
- prin descoperirea cauzelor fenomenelor şi proceselor economice ajută la elaborarea soluțiilor de prevenire, limitare şi înlăturare a cauzelor ce generează situații negative;
- constituie un instrument de cunoaştere şi revizuire periodică a nivelurilor de echilibru în cadrul activității, descoperind factorii de influență şi mărimea influenței lor.

Analiza financiară este utilă şi altor utilizatori ai situațiilor financiare. Dintre aceştia, creditorii financiari fac apel adesea la analiza şi diagnosticul financiar pentru a stabili bonitatea întreprinderii şi pentru a decide dacă îi acordă sau nu finanțare şi, dacă da, în ce

---

[116] Păvăloaia, W., Paraschivescu, M.D., Olaru, G.D., Radu, F., *Analiză financiară – Studii de caz*, Ed.Tehnopress, Iaşi 2006, p.8

condiţii. Statul foloseşte, de asemenea, metodele specifice analizei economico-financiare atunci când calculează anumiţi indicatori la nivel sectorial sau naţional. Nu în ultimul rând, analiştii, prin specificul preocupărilor lor, utilizează acest instrument de cunoaştere, de regulă, pentru evaluarea performanţelor întreprinderilor.

Analiza economico-financiară sporeşte utilitatea situaţiilor financiare prin faptul că oferă posibilitatea identificării relaţiilor dintre diferitele valori din cuprinsul acestora şi comparării lor în timp sau în spaţiu. Totodată, permite aprecierea „stării de sănătate" a întreprinderii, prin raportarea la anumite criterii de capabilitate bine determinate (obţinerea de beneficii, solvabilitatea, lichiditatea, etc.).

Analiza financiară permite tratarea informaţiilor contabile şi a altor informaţii de gestiune în vederea stabilirii diagnosticului financiar.

Diagnosticul financiar reprezintă o sinteză a informaţiilor privind activitatea economică a întreprinderii prin care se evidenţiază starea de sănătate economico-financiară, exprimată prin:

- puncte forte ale întreprinderii, corelate cu oportunităţi ale mediului economic şi de afaceri (abundenţa de resurse şi lichidităţi, calitatea portofoliului de creanţe, active rentabile, etc.);
- puncte slabe ale întreprinderii, în contextul riscurilor generate de restricţiile mediului economic şi de afaceri (calitatea redusă a lichidităţilor, fragilitatea rentabilităţii, slaba autofinanţare, nivelul ridicat al îndatorării, etc.)

Obiectivele diagnosticului financiar sunt diferite, în funcţie de utilizatorii care îl evaluează, acordându-se importanţă aspectelor care caracterizează poziţia financiară, performanţele şi modificările poziţiei financiare a întreprinderii în raport cu scopurile şi interesele urmărite.

În sinteză, analiza-diagnostic a situaţiei financiare a întreprinderii priveşte:

- rezultatele financiare, ca surse nemijlocite a fluxurilor financiare necesare dezvoltării şi prosperităţii afacerii;
- echilibrul financiar (prin prisma conceptelor de lichiditate şi solvabilitate), funcţional şi de trezorerie;
- performanţele întreprinderii, ca expresie a concepţiei financiare a deciziei manageriale;
- riscurile întreprinderii, ca variabile de influenţă a rezultatelor economico-financiare;
- evaluarea financiară a întreprinderii în termeni de previziune.

În tabelul nr.4.1. este reprezentată corelaţia dintre analiza financiară şi diagnosticul financiar, evidenţiindu-se obiectivele acestora.

Analiza internă serveşte la stabilirea diagnosticului financiar intern al întreprinderii şi este orientată spre luarea deciziilor financiare privind investiţiile, finanţarea, trezoreria şi armonizarea relaţiilor sociale din cadrul întreprinderii.

Analiza externă serveşte la stabilirea diagnosticului financiar extern al întreprinderii şi este legată de deciziile ce vor fi date de parteneri (investitori, bănci, instituţii publice, clienţi, furnizori), precum şi de evaluarea politicii întreprinderii pe piaţa financiară.

Analiza retrospectivă (a posteriori) este utilizată ca mijloc permanent de descriere şi măsurare, care serveşte la evaluarea stării financiare a sistemului, a abaterilor faţă de obiective, în baza căruia se stabilesc măsuri corective de îmbunătăţire a situaţiei financiare a întreprinderii.

Analiza previzională (a priori) furnizează reguli în conformitate cu strategia adoptată, în vederea elaborării, evaluării şi controlului deciziilor de gestiune.

Analiza statică se axează pe studiul bilanţului contabil, al bilanţului financiar şi al bilanţului funcţional, ca mijloace de lucru în aprecierea echilibrului financiar.

Analiza dinamică foloseşte ca instrumente de lucru soldurile intermediare de gestiune, tablourile de fluxuri (de fonduri şi de trezorerie), integrând studiul echilibrelor financiare cu cel al rezultatelor.

ANALIZA FINANCIARĂ / DIAGNOSTIC FINANCIAR			
Tipuri		**Instrumente de lucru**	**Obiectivul analizei/ Diagnostic**
După utilizatorii informaţiei contabile	După momentul efectuării analizei		
Analiza internă / Diagnostic intern	*Analiza retrospectivă*	-contul de profit şi pierdere -soldurile intermediare de gestiune	Rezultatele economice şi financiare
		Analiza statică: -bilanţuri contabile -bilanţuri financiare -bilanţuri funcţionale *Analiza dinamică*: -tablouri de fluxuri de finanţare -tablouri de fluxuri de trezorerie	Echilibrul financiar
		-sistemul ratelor	Performanţele
		-sistemul ratelor	Riscurile
	Analiza previzională	-contul de profit şi pierdere previzional - soldurile intermediare de gestiune previzionale	Rezultatele financiare
		Analiza statică: -bilanţuri financiare previzionale *Analiza dinamică*: -tablouri de trezorerie previzionale	Echilibrul financiar
		-bilanţuri financiare previzionale -sistemul ratelor	Performanţele
Analiza externă / Diagnostic extern	*Analiza retrospectivă*	-contul de profit şi pierdere -soldurile intermediare de gestiune	Rezultatele economice şi financiare
		Analiza statică: -bilanţuri contabile -bilanţuri financiare -bilanţuri funcţionale *Analiza dinamică*: -tablouri de fluxuri de finanţare -tablouri de fluxuri de trezorerie	Echilibrul financiar
		-sistemul ratelor	Performanţele
		-sistemul ratelor	Riscurile

Tabelul nr.4.1. Corelaţia dintre analiza financiară şi diagnosticul financiar

Scopul analizei este aşadar de a descoperi caracteristicile esenţiale ale părţilor componente ale fenomenului cercetat, interacţiunile dintre ele şi de a oferi concluziile necesare diagnosticului. Ca urmare, în cercetarea activităţii economice a întreprinderii, analiza economico-financiară precede şi însoţeşte diagnosticul, condiţionându-se reciproc. Împreună, analiza şi rezultatele ei, sintetizate sub forma diagnosticului, oferă concluzii deosebit de importante pentru deciziile ce urmează să se adopte la nivelul întreprinderii.

4.2. Evaluarea contabilităţii întreprinderii – etapă premergătoare a analizei propriu-zise a situaţiilor financiare

Evaluarea contabilităţii întreprinderii reprezintă o pre-condiţie importantă în analiza financiară efectivă. Aceasta deoarece calitatea rezultatelor analizei financiare şi a influenţelor stabilite prin aceasta depind de calitatea informaţiilor contabile corespunzătoare, materii prime ale analizei.

Este vorba de fapt de un proces de evaluare a măsurii în care datele contabile raportate reflectă realitatea economică. Această analiză presupune un număr de sarcini diferite, cum ar fi: evaluarea riscurilor în contabilitatea întreprinderii şi calitatea rezultatelor contabile, estimarea puterii de informare a rezultatului, precum şi realizarea ajustărilor necesare asupra situaţiilor financiare atât pentru reflectarea mai bună a realităţii economice cât şi pentru a sluji mai bine analizei financiare.

Contabilitatea de angajamente oferă indicii importante despre performanţa şi situaţia financiară a întreprinderii însă imperfecţiunile ei pot distorsiona conţinutul economic al raportărilor financiare. Aceste abateri ale informaţiei contabile de la realitatea economică corespondentă, denumite deformări contabile, au la bază factori precum: standardele contabilităţii de angajamente, erorile în estimare, balanţa între relevanţa şi credibilitatea informaţiei şi atitudinea în aplicarea contabilităţii de angajamente.

➢ *Standardele contabile* pot reprezenta cauza unor deformări contabile din două motive principale:

- primul dintre ele se referă la faptul că standardele contabile sunt emanaţii ale unui proces politic, în care diferite grupuri de utilizatori fac lobby pentru a-şi proteja propriile interese, iar în acest proces standardele eşuează uneori în a cere informaţiile cele mai relevante;

- al doilea motiv vizează unele principii şi metode contabile pe care standardele se bazează şi care pot afecta calitatea informaţiilor raportate. Un exemplu în acest sens îl reprezintă principiul costului istoric ce poate reduce relevanţa bilanţului prin faptul că nu reflectă activele şi datoriile la valorile curente de piaţă. Un alt principiu, cel al prudenţei, conduce la o înclinaţie pesimistă în întocmirea situaţiilor financiare, contabilii înregistrând în cele mai multe cazuri deprecierile aferente activelor dar neînregistrând plusurile de valoare privind activele controlate. Această prudenţă, chiar dacă este benefică în analiza pentru creditare, poate constitui o problemă în analiza capitalului întreprinderii. Un alt exemplu se referă la metodele de evaluare a stocurilor, metode ce influenţează atât „realitatea" bilanţului cât şi a contului de profit şi pierdere, dar în mod diferit. Metoda FIFO, de exemplu, asigură prezentarea în bilanţ a soldurilor nevândute la un cost mai apropiat de costul curent dar, în schimb, nu permite o bună reflectare a vânzărilor şi a marjei comerciale în contul de profit şi pierdere aşa cum ar permite metoda LIFO.

➢ *Erorile în estimare.* În contabilitatea de angajamente se impun anumite previziuni şi estimări referitoare la fluxuri viitoare de numerar. Aceste previziuni şi estimări realizate de furnizorii de informaţii contabile, care cunosc cel mai bine situaţia întreprinderii, pot spori

utilitatea datelor raportate. În acelaşi timp însă, estimările pot cauza erori care să influenţeze în mod negativ relevanţa informaţiilor contabile. Este cazul provizioanelor dar şi a ajustărilor pentru deprecierea activelor.

➢ *Balanţa între relevanţa şi credibilitatea informaţiei.* Un accent mai mare pus pe credibilitatea informaţiei împiedică de multe ori recunoaşterea în situaţiile financiare a unor evenimente şi tranzacţii sigure înainte ca numerarul corespunzător să poată fi estimat în mod rezonabil. Un exemplu în acest sens îl constituie cheltuielile contingente. Un alt exemplu de deformare datorată accentuării credibilităţii este contabilitatea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare. Chiar dacă acestea reprezintă de fapt o investiţie, standardele actuale de contabilitate cer înregistrarea lor ca o cheltuială deoarece plăţile făcute în acest scop sunt mai puţin „sigure" decât cele pentru categoriile de investiţii cunoscute, cum ar fi clădirile şi echipamentele.

➢ *Atitudinea în aplicarea contabilităţii de angajamente.* Este probabil cea mai problematică dintre consecinţele aplicării contabilităţii de angajamente. Utilizarea politicilor şi metodelor specifice acestui tip de contabilitate poate permite managerilor să manipuleze datele contabilităţii şi să îşi folosească propria experienţă în scopul obţinerii unor informaţii contabile cât mai folositoare pentru ei. Indicatorii vizaţi cel mai adesea de manageri în vederea manipulării sunt cei de profitabilitate, în special rezultatul contabil. Managementul rezultatului poate să apară din motive precum: creşterea remunerării managerilor în cazul obţinerii unor performanţe superioare, evitarea unor contracte de obligaţii, reducerea impozitului pe profit, favorizarea previziunilor analiştilor şi influenţarea preţurilor acţiunilor, etc. El poate fi realizat fie prin schimbarea metodelor contabile fie prin schimbarea estimărilor şi politicilor contabile. Indiferent de motivul pentru care este folosit, managementul rezultatului afectează credibilitatea informaţiei financiare.

Cu toate dezavantajele menţionate, contabilitatea de angajamente este superioară contabilităţii de trezorerie în măsurarea performanţelor şi a stării financiare precum şi în prognozarea fluxurilor viitoare de numerar. Pentru a limita efectele acestor dezavantaje asupra analizei situaţiilor financiare se recomandă parcurgerea următoarelor două etape[117]:

1) Evaluarea calităţii rezultatului

Ţinând cont de implicaţiile managementului rezultatului asupra analizei, se verifică următoarele aspecte pentru a putea stabili dacă rezultatul întreprinderii a fost afectat sau nu de anumite tehnici de manipulare:

- existenţa motivelor pentru manipularea rezultatului;
- reputaţia managerilor (se au în vedere ultimelor situaţii financiare, rapoartele de audit, schimbarea de-a lungul timpului a auditorului, etc);
- consecvenţa în aplicarea politicilor şi metodelor contabile;
- oportunităţile de aplicare a tehnicilor de manipulare a rezultatului (anumite domenii de activitate presupun mai multe situaţii în care se impune aplicarea raţionamentului profesional şi a estimărilor şi, ca urmare, pot favoriza modificarea voită a informaţiilor din situaţiile financiare).

2) Ajustarea situaţiilor financiare

A doua etapă a analizei contabilităţii întreprinderii vizează completarea sau corectarea, dacă este cazul, a situaţiilor financiare pe baza unor informaţii suplimentare care se găsesc, de regulă, în notele explicative. Aceste ajustări includ:

---

[117] Wild, J.J., Subramanyam, K.R., Halsey, R.F., *Financial Statement Analysis*, 9th edition, McGraw-Hill, New York 2007, p.90

- capitalizarea leasing-urilor operaţionale, cu corectarea atât a bilanţului cât şi a contului de profit şi pierdere;
- recunoaşterea cheltuielilor de tip stock-options la determinarea rezultatului;
- corectarea ajustărilor şi provizioanelor înregistrate;
- recunoaşterea ca datorii în bilanţ a fondurilor pentru pensii şi a altor avantaje post-angajare;
- îndepărtarea din bilanţ a efectelor pasivelor şi activelor privind impozitul pe profit amânat.

Situaţiile financiare astfel ajustate permit o mai bună analiză prin fluxuri şi facilitează previziunile financiare.

Evaluarea sistemului contabil al întreprinderii, în vederea analizei şi diagnosticării financiare, trebuie să ţină seama şi de reglementările contabile pe care aceasta le aplică. S-a constatat[118] că în ţările în care reglementările contabile sunt foarte stricte, previziunile bazate pe rezultatele analizei financiare sunt mult mai exacte. În plus, informarea utilizatorilor externi referitoare la metodele contabile folosite este foarte utilă în interpretarea şi valorificarea rezultatelor analizei financiare.

Studiul de caz ce face obiectul acestei lucrări îl reprezintă o societate comercială având ca obiect al activităţii comercializarea materialelor de construcţii, amenajări interioare, confecţionarea de mobilă şi aparatură de birou.

Situaţiile financiare anuale, aferente perioadei 2004-2008, au reprezentat sursele de date utilizate în analiza şi diagnosticul financiar întreprins (Anexele 1 – 9).

4.3. Analiza rezultatelor şi performanţelor pe baza contului de profit şi pierdere

Cea mai des întâlnită abordare a analizei performanţelor în domeniul economic este analiza prin prisma rentabilităţii.

Rentabilitatea poate fi definită drept capacitatea întreprinderii de a obţine profit în urma exploatării resurselor de care aceasta dispune.

Rentabilitatea este o formă sintetică de exprimare a eficienţei activităţii întreprinderii, termen prin care se pot caracteriza rezultatele globale ce decurg din consumul sau economisirea resurselor de care aceasta dispune pe perioada analizată.

Reflectarea rentabilităţii se poate realiza pe baza unor indicatori în mărime absolută, cum ar fi profitul obţinut de întreprindere, sau a unor indicatori în mărime relativă, cum ar fi ratele de rentabilitate.

Principala sursă de informaţii pentru analiza performanţelor întreprinderii o reprezintă contul de profit şi pierdere.

În calitate de componentă a situaţiilor financiare, contul de profit şi pierdere prezintă un dublu interes:

- permite determinarea rezultatului global dar şi formarea unei aprecieri de ansamblu asupra performanţelor financiare ale perioadei de gestiune;
- oferă posibilitatea unei recapitulări a elementelor de venituri şi cheltuieli ce au contribuit la obţinerea rezultatului dar şi la identificarea factorilor care l-au influenţat.

Modelul aprobat prin OMFP 1752/2005 pentru prezentarea contului de profit şi pierdere oferă posibilitatea observării modului de formare a rezultatului, potrivit schemei din figura nr.4.2. Se poate stabili astfel în ce proporţie cele trei tipuri de activităţi ale

---

[118] Hope, O-K., *Disclosure practices, enforcement of accounting standards and analysts' forecast accuracy: an international study*, Journal of Accounting Research no.41/2003, p.235-272

întreprinderii (exploatare, financiară, extraordinară) au contribuit la obţinerea rezultatului perioadei.

Pe de altă parte, structura contului de profit şi pierdere pe tipuri de activităţi permite calcularea unor solduri de acumulări băneşti potenţiale, destinate să îndeplinească o anumită funcţie de remunerare a factorilor de producţie şi de finanţare a activităţii viitoare şi anume *soldurile intermediare de gestiune* (SIG).

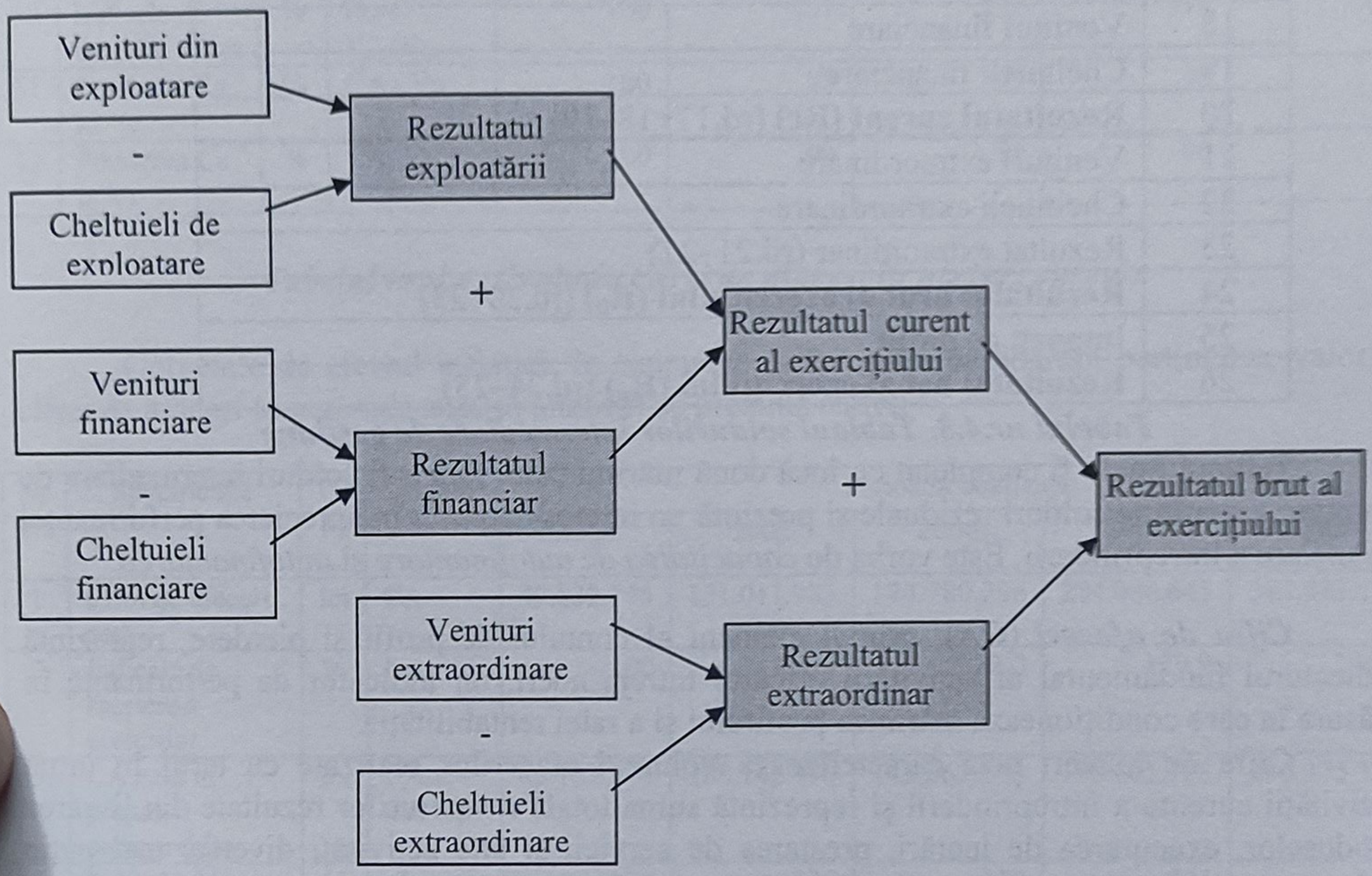

Figura nr.4.2. Modul de formare a rezultatului brut al exercițiului

Altfel spus, soldurile intermediare de gestiune, principalii indicatori calculaţi pe baza contului de profit şi pierdere, au rolul de a forma o imagine a modului de folosire a resurselor umane, materiale şi financiare.

Soldurile intermediare de gestiune se prezintă sub forma unui tablou în care, prin adunări şi scăderi succesive, sunt calculaţi indicatori ce caracterizează rentabilitatea activităţii economice desfăşurate pe parcursul unei perioade (Tabelul nr.4.3).

Nr.crt.	Indicatori
1	Venituri din vânzarea mărfurilor
2	Costul mărfurilor vândute
3	**Marja comercială (M_c)** (rd.1-2)
4	Producţia vândută
5	Producţia stocată
6	Producţia imobilizată
7	**Producţia exerciţiului (P_e)** (rd.4+5+6)
8	Consumuri provenite de la terţi
9	**Valoarea adăugată (VA)** (rd.3+7–8)
10	Subvenţii de exploatare
11	Cheltuieli cu personalul

12	Cheltuieli cu impozite, taxe şi vărsăminte asimilate
13	**Excedentul brut din exploatare (EBE)** (rd.9+10–11–12)
14	Alte venituri din exploatare
15	Alte cheltuieli din exploatare
16	Cheltuieli cu amortizări şi ajustări de valoare
17	**Rezultatul exploatării (R_e)** (rd.13+14–15–16)
18	Venituri financiare
19	Cheltuieli financiare
20	**Rezultatul curent (Rc)** (rd.17+18–19)
21	Venituri extraordinare
22	Cheltuieli extraordinare
23	Rezultat extraordinar (rd.21–22)
24	**Rezultatul brut al exerciţiului (R_b)** (rd.20+23)
25	Impozit pe profit
26	**Rezultatul net al exerciţiului (R_n)** (rd.24–25)

Tabelul nr.4.3. Tabloul soldurilor intermediare de gestiune

Tabloul poate fi completat cu încă două mărimi care, fără a fi solduri intermediare de gestiune, constituie solduri reziduale şi prezintă un interes deosebit în aprecierea performanţei financiare a întreprinderii. Este vorba de *capacitatea de autofinanţare* şi *autofinanţarea*.

Cifra de afaceri **(CA)**, primul element al contului de profit şi pierdere, reprezintă indicatorul fundamental al activităţii oricărei întreprinderi, un indicator de performanţă în măsura în care condiţionează mărimea profitului şi a ratei rentabilităţii.

Cifra de afaceri netă caracterizează volumul afacerilor realizate cu terţii în urma activităţii curente a întreprinderii şi reprezintă suma totală a veniturilor rezultate din livrarea produselor, executarea de lucrări, prestarea de servicii şi alte activităţi diverse, mai puţin reducerile comerciale acordate clienţilor. Cifra de afaceri netă include şi eventualele venituri din subvenţii aferente cifrei de afaceri, în situaţia în care întreprinderea beneficiază de astfel de subvenţii.

Pe baza datelor din contul de profit şi pierdere al întreprinderii analizate, valorile înregistrate de cifra de afaceri în perioada 2004-2008, precum şi ponderea pe care aceasta o deţine în totalul veniturilor, se prezintă astfel:

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Producţia vândută	lei	Pv	520.091	560.731	1.397.332	4.324.158	4.734.588
2	Venituri din vânzarea mărfurilor	lei	Vm	79.612.083	120.451.252	173.382.964	249.762.487	390.756.595
3	Venituri din dob.la entităţi leasing	lei	Vdl	0	0	0	0	0
4	Venituri din subvenţii de exploatare aferente CA	lei	Vse	0	0	0	0	0
5	Cifra de afaceri netă	lei	CA= Pv+ Vm+Vdl+ Vse	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183

6	Venituri din exploatare	lei	Vex	80.132.174	121.815.437	176.036.085	258.066.499	411.297.016
7	Total venituri	lei	Vt	80.406.189	122.159.599	177.173.710	263.481.305	422.653.669
8	Indicele de creştere a Ca	%	I_{CA}= CA_n/CA_0	100	151	218	317	494
9	Indicele de creştere a Pv	%	I_{Pv}= P_{vn}/P_{vo}	100	108	269	831	910
10	Indicele de creştere a Vm	%	I_{Vm}= V_{mn}/V_{mo}	100	151	218	314	491
11	Ponderea Ca în Ve	%	CA / Ve	100	99	99	98	96
12	Ponderea Ca în Vt	%	CA/ Vt	100	99	99	96	94

Tabelul nr.4.4. Evoluția cifrei de afaceri în prețuri curente

Corectate de efectul inflației, în scopul realizării unei comparații pertinente, valorile cifrei de afaceri în perioada supusă analizei se prezintă astfel:

Nr crt	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Cifra de afaceri netă	lei	CA	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
2	Indicele de creştere a preţurilor	%	Icp	100	111,9	122,0	129,9	136,2
3	CA netă în preţuri comparabile	lei	CApc= CA/Icp	80.132.174	108.142.970	143.262.538	195.601.728	290.375.318
4	Indicele de creştere a CApc	%	I_{CApc}= CA_{pcn}/ CA_{pco}	100	135	179	244	362
5	Variaţia Capc	%	I_{Capc} - 100	0	+35	+79	+144	+262

Tabelul nr.4.5. Evoluția cifrei de afaceri în prețuri comparabile

În ceea ce priveşte componentele care au influenţat evoluția cifrei de afaceri şi ponderea lor în valoarea totală a indicatorului, situația este următoarea:

Nr crt	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Producția vândută	%	Pv/CA	1	0	1	2	1
2	Venituri din vânzarea mărfurilor	%	Vm/CA	99	100	99	98	99
3	Venituri din dob.la entităţi leasing	%	Vdl/CA	0	0	0	0	0
4	Venituri din subvenţii de expl.aferente CA	%	Vse/CA	0	0	0	0	0
5	Cifra de afaceri netă	%	CA=Pv+Vm+ Vdl+Vse	100	100	100	100	100

Tabelul nr.4.6. Structura cifrei de afaceri

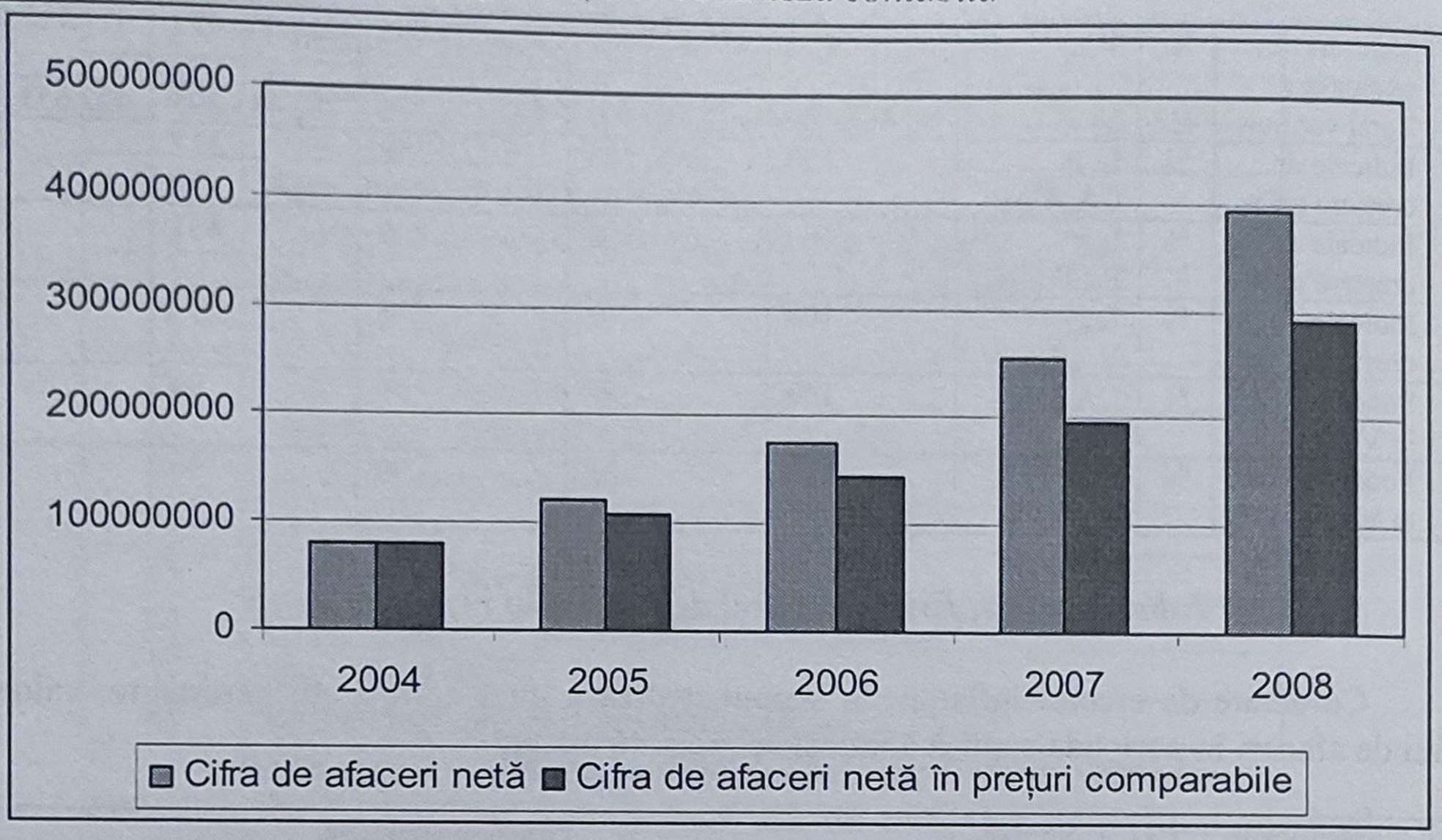

Figura nr.4.7. Evoluţia cifrei de afaceri

***Aprecieri referitoare la cifra de afaceri**: În perioada analizată, cifra de afaceri netă în preţuri curente a înregistrat o tendinţă de creştere, mai accentuată în anii 2007 şi 2008. Creşterea s-a datorat în principal veniturilor din vânzarea mărfurilor, care au deţinut ponderea cea mai importantă în volumul total al vânzărilor (peste 98%).*

Cifra de afaceri netă în preţuri comparabile a urmat de asemenea un trend ascendent, atenuat însă de rata în creştere a inflaţiei.

***Marja comercială* (Mc)** vizează activitatea comercială a întreprinderii. Practic, marja comercială se concretizează în excedentul vânzărilor de mărfuri în raport cu costul de cumpărare al acestora. Marja comercială este principalul indicator de apreciere a performanţelor unei activităţi comerciale. Dacă cifra de afaceri este un indicator de volum al activităţii, marja comercială generată de cifra de afaceri realizată este indicatorul indispensabil pentru aprecierea gestiunii unei întreprinderi comerciale.

Marja comercială (Mc), în mărime absolută, se determină pe baza relaţiei:

Mc = Venituri din vânzarea mărfurilor – Costul de cumpărare al mărfurilor vândute

Costul de cumpărare al mărfurilor vândute (Cm) se obţine astfel:

Cm = Cumpărări de mărfuri ± Variaţia stocurilor de mărfuri

Elementul „cumpărări de mărfuri" include de fapt preţul de cumpărare al mărfurilor (fără TVA), majorat cu cheltuielile accesorii de cumpărare.

Variaţia stocurilor de mărfuri se stabileşte ca diferenţă între stocul de mărfuri de la începutul exerciţiului şi cel de la finele exerciţiului.

Mărimea marjei comerciale devine mai semnificativă ca informaţie în activitatea de analiză şi gestionare cu cât ea este determinată mai detaliat, respectiv pe produse sau grupe de produse.

Rata marjei comerciale constituie un indicator în aprecierea eficienţei activităţii comerciale şi reprezintă adaosul comercial exprimat în raport cu veniturile realizate din vânzarea mărfurilor:

Evoluţia marjei comerciale şi a ratei acesteia în cazul întreprinderii analizate se prezintă astfel:

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Vânzări de mărfuri	lei	Vm	79.612.083	120.451.252	173.382.964	249.762.487	390.756.595
2	Costul mărfurilor	lei	Cm	62.719.977	95.253.377	137.067.919	191.452.412	297.698.560
3	Marja comercială	lei	Mc= Vm-Cm	16.892.106	25.197.875	36.315.045	58.310.075	93.058.035
4	Rata marjei comerciale	%	R_{Mc}= Mc/Vm	21	21	21	23	24
5	Indicele de creştere a Vm	%	I_{Vm}= Vm_n/Vm_0	100	151	218	314	491
6	Indicele de creştere a Cm	%	I_{Cm}= Cm_n/Cm_0	100	152	219	305	475
7	Indicele de creştere a Mc	%	I_{Mc}= Mc_n/Mc_0	100	149	215	345	551

Tabelul nr.4.8. Nivelul şi evoluţia marjei comerciale în preţuri curente

Pentru o apreciere corectă a evoluţiei marjei comerciale şi a ratei acesteia se impune eliminarea efectului inflaţionist prin corijarea valorilor absolute ale marjei cu indicele preţurilor de consum.

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Marja comercială	lei	Mc= Vm-Cm	16.892.106	25.197.875	36.315.045	58.310.075	93.058.035
2	Indicele de creştere a preţurilor	%	Icp	100	111,9	121,9	129,9	136,2
3	Marja comercială în preţuri comparabile	lei	Mcpc= Mc/Icp	16.892.106	22.518.208	29.790.849	44.888.433	68.324.548
4	Indicele de creştere a Mcpc	%	I_{Mcpc}= $M_{cpc\ n}$/ $M_{cpc\ 0}$	100	133	176	266	404
5	Variaţia Mcpc	%	ΔMcpc= I_{Mcpc}-100	0	+ 33	+ 76	+ 166	+ 304

Tabelul nr.4.9. Evoluţia marjei comerciale în preţuri comparabile

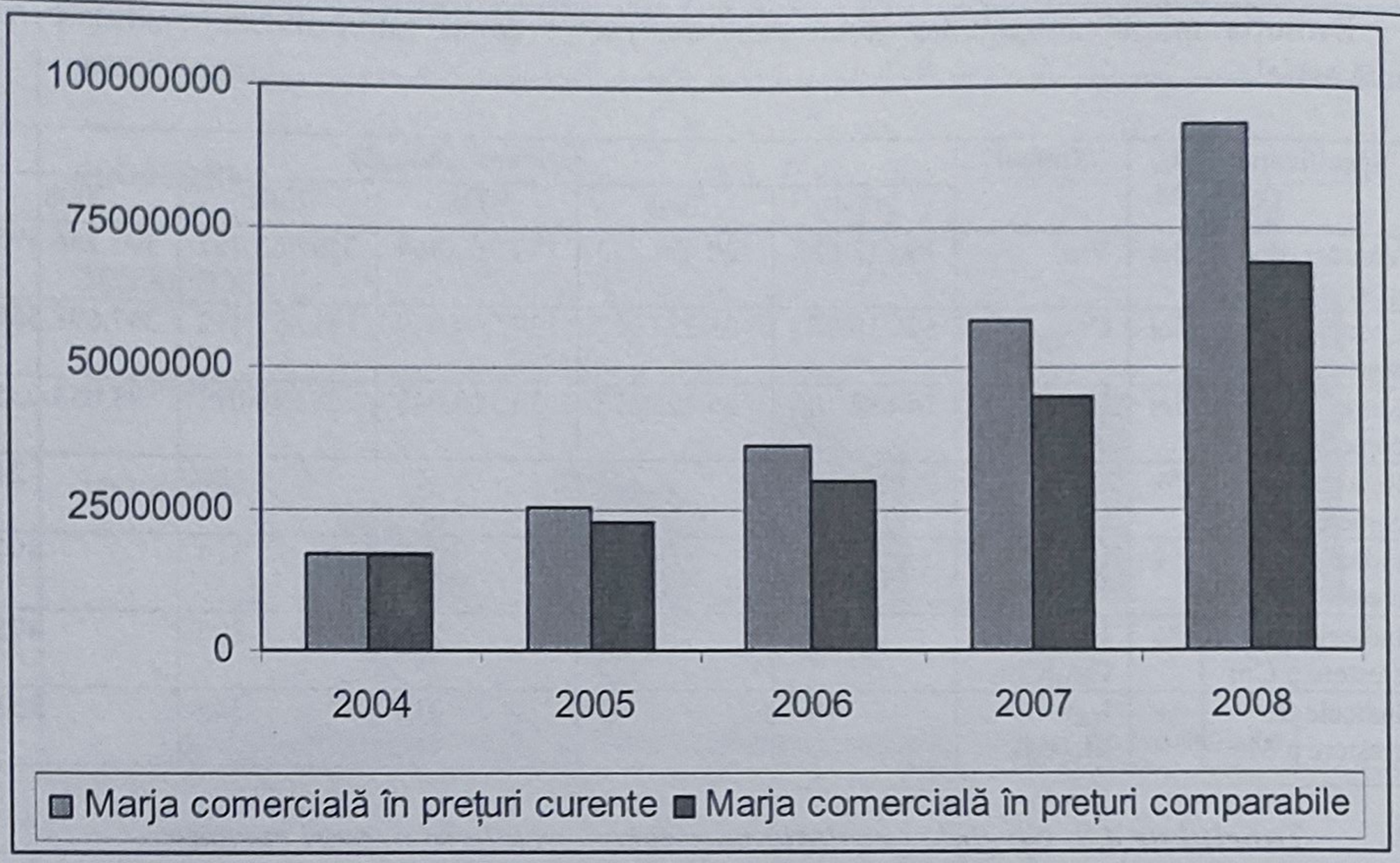

Figura nr.4.10. Evoluţia marjei comerciale

Aprecieri asupra evoluţiei marjei comerciale: *În perioada analizată, marja comercială, exprimată în valori absolute şi preţuri curente, a evoluat pe un trend ascendent, de la 16.892.106 lei în anul 2004 până la 93.058.035 în anul 2008 (figura nr.4.10).*

Rata marjei comerciale s-a menţinut la un nivel de 21% în primii trei ani, după care a înregistrat uşoare creşteri, 23% în 2007 şi 24% în 2008, pe fondul unui ritm de creştere mai accentuat al veniturilor din vânzarea mărfurilor comparativ cu ritmul de creştere al costului acestora.

Marja comercială exprimată în preţuri comparabile înregistrează, de asemenea, creşteri semnificative de la an la an, ritmul acesteia devansând ritmul de creştere a inflaţiei.

Producţia exerciţiului **(Pe)** indică valoarea globală a producţiei în perioada analizată, mai exact producţia vândută, producţia stocată şi producţia imobilizată (realizată de întreprindere pentru scopurile sale proprii şi capitalizată). În cazul acestui indicator, bunurile vândute şi serviciile prestate sunt luate în calcul la preţul, respectiv tariful, de vânzare (exclusiv taxa pe valoarea adăugată), iar producţia stocată şi producţia imobilizată sunt luate în calcul la costul de producţie. Datorită acestui caracter eterogen al evaluării elementelor care îl compun, se consideră că indicatorul nu poate reflecta o realitate financiară.

Cu toate aceste neajunsuri, indicatorul poate fi utilizat pentru mai multe scopuri[119]:

- determinarea capacităţilor de producţie, a mărimii resurselor de muncă, a dimensionării activelor economice;
- pentru analiza dinamicii şi structurii volumului activităţii industriale;
- în analiza corelaţiilor cu ceilalţi indicatori valorici (coeficienţii de corelaţie static şi dinamic);
- la determinarea productivităţii muncii.

[119] Păvăloaia, W., Păvăloaia, D., *Analiză economico-financiară: concepte, aplicaţii, studii de caz*, Editura Moldavia, Bacău 2003, p.121

Ca sold intermediar de gestiune, producţia exerciţiului (Pe) se determină astfel:

$$Pe = Pv + Ps + Pr$$

unde:

Pv – producţia vândută
Ps – producţia stocată
Pr – producţia realizată pentru scopurile proprii şi capitalizată

Creşterea producţiei exerciţiului poate fi realizată atât prin creşterea vânzărilor (a cifrei de afaceri) cât şi prin creşterea producţiei stocate sau a celei imobilizate. Măsura în care elementele componente au determinat creşterea valorii indicatorului se poate observa analizând structura sa.

Influenţa factorilor de creştere a producţiei exerciţiului trebuie interpretată în mod diferenţiat deoarece nu orice creştere a acestora se reflectă în îmbunătăţirea performanţei financiare a întreprinderii. Astfel[120]:

-creşterea stocurilor poate reprezenta un semnal de alarmă în cazul scăderii vânzărilor, ceea ce impune urmărirea atentă a dinamicii acestora, majorarea stocurilor favorizând imobilizări de active circulante cu efect negativ asupra vitezei de rotaţie;

-reducerea stocurilor, pe de altă parte, poate afecta în unele situaţii continuitatea procesului de producţie;

-creşterea vânzărilor, însoţită de creşterea stocurilor, poate fi consecinţa utilizării unor materii prime mai scumpe de aceea rata de creştere a cifrei de afaceri trebuie comparată cu ratele întreprinderilor din acelaşi sector de activitate.

În tabelul nr.4.11. este prezentat modul de determinare a producţiei exerciţiului şi evoluţia acestui indicator în perioada de analiză:

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Producţia vândută	lei	Pv	520.091	560.731	1.397.332	4.324.158	4.734.588
2	Producţia stocată	lei	Ps	0	0	216.940	666.634	676.935
3	Prod.realizată pt scopuri proprii	lei	Pr	0	0	0	0	0
4	Producţia exerciţiului	%	Pe=Pv+ Ps+Pr	520.091	560.731	1.614.272	4.990.792	5.411.523
5	Indicele de creştere a Pv	%	$I_{Pv}=Pv_n/ Pv_0$	100	108	269	831	910
6	Indicele de creştere a Ps	%	$I_{Ps}=Ps_n/ Ps_0$	-	-	-	-	-
7	Indicele de creştere a Pr	%	$I_{Pr}=Pr_n/ Pr_0$	-	-	-	-	-
8	Indicele de creştere a Pe	%	$I_{Pe}=Pe_n/ Pe_0$	100	108	310	960	1040

Tabelul nr.4.11. Nivelul şi evoluţia producţiei exerciţiului în preţuri curente

Dinamica producţiei exerciţiului în preţuri comparabile este următoarea:

[120] Petrescu, S., *Analiză şi diagnostic financiar-contabil: ghid teoretico-aplicativ*, ed.a II-a rev., Editura CECCAR, Bucureşti 2008, p.65

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Producţia exerciţiului	lei	Pe	520.091	560.731	1.614.272	4.990.792	5.411.523
2	Indicele de creştere a preţurilor	%	Icp	100	111,9	122,0	129,9	136,2
3	Pe în preţuri comparabile	lei	Pepc=Pe/Icp	520.091	501.100	1.323.174	3.842.026	3.973.218
4	Indicele de creştere a Pepc	%	I_{Pepc}= $Pepc_n/Pepc_0$	100	96	254	739	764
5	Variaţia Pepc	%	$\Delta Pepc = Pepc_n - Pepc_0$	0	-4	154	639	664

Tabelul nr.4.12. Evoluţia producţiei exerciţiului în preţuri comparabile

Structura indicatorului relevă proporţia deţinută de factorii care i-au determinat creşterea în perioada 2004-2008:

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Producţia vândută	%	Pv	100	100	87	87	87
2	Producţia stocată	%	Ps	0	0	13	13	13
3	Producţia realizată pt scopuri proprii	%	Pr	0	0	0	0	0
4	Producţia exerciţiului	%	Pe=Pv+Ps+Pr	100	100	100	100	100

Tabelul nr.4.13. Structura producţiei exerciţiului

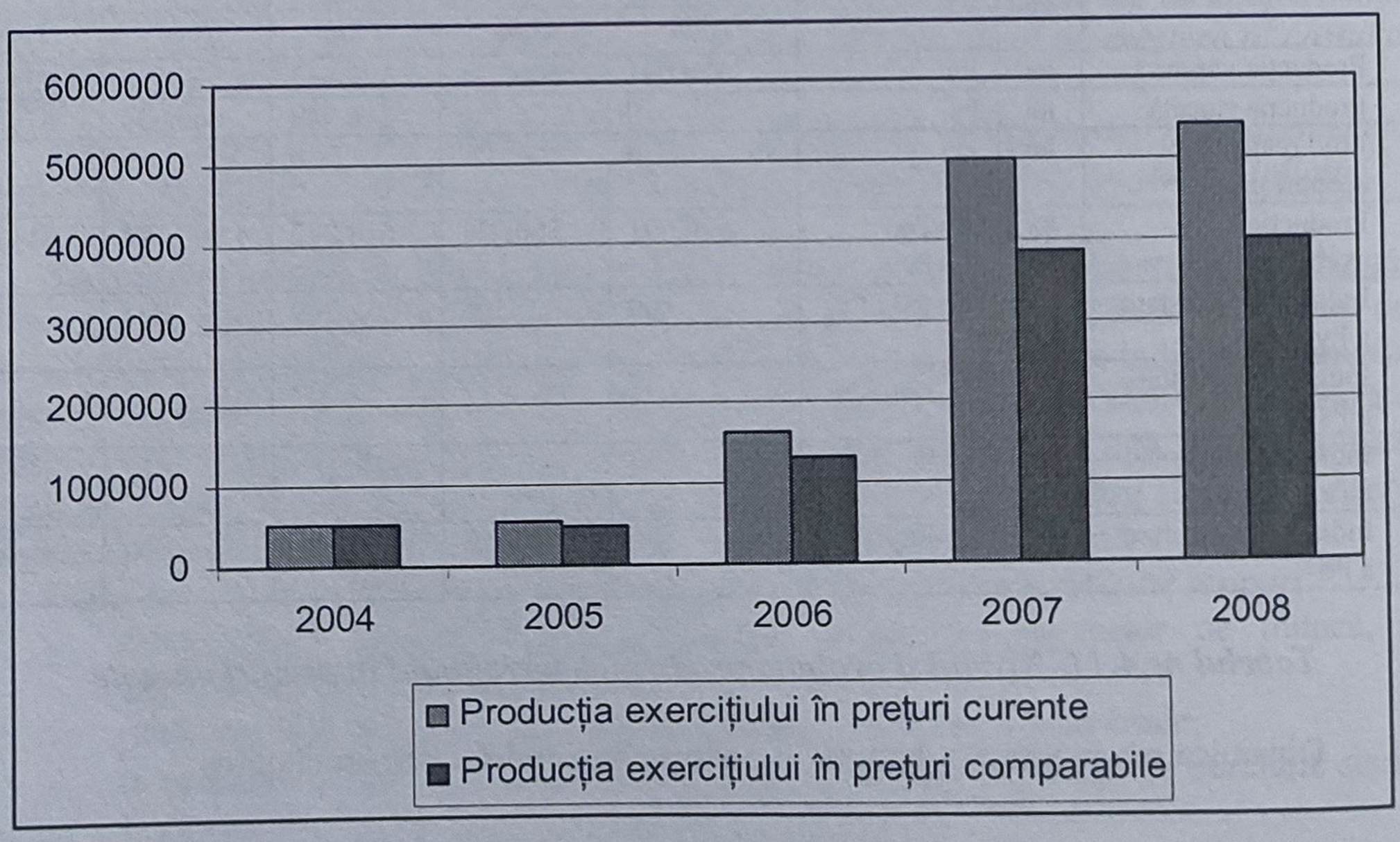

Figura nr.4.14. Evoluţia producţiei exerciţiului

***Aprecieri referitoare la producţia exerciţiului**: În perioada analizată, indicatorul a înregistrat o tendinţă generală de creştere, de la 520.091 lei în anul 2004 la 5.411.523 lei în*

anul 2008. Producția exercițiului în prețuri comparabile a urmat același trend, cu excepția anului 2005 când nivelul acesteia a scăzut cu 4% comparativ cu anul 2004.

Urmărind şi structura indicatorului analizat (tabelul nr.4.13), se observă următoarele:

-în perioada 2004-2005 acesta a fost constituit exclusiv din producția vândută, prin urmare evoluția producției exercițiului a reprezentat de fapt evoluția producției vândute;

-în perioada 2006-2008 întreprinderea a înregistrat atât venituri din producția vândută cât şi venituri din producția stocată, proporția lor în total menținându-se constantă la 87%, respectiv 13%, ambele influențând prin creşterea lor modificarea producției exercițiului.

***Valoarea adăugată* (Va)** exprimă creşterea de valoare obținută în cadrul activității curente, rezultată din utilizarea resurselor de care dispune întreprinderea, peste valoarea bunurilor şi serviciilor provenind de la terți.

Producția exercițiului constituie indicatorul utilizat în analiză pentru determinarea valorii adăugate, având în vedere că activitatea întreprinderii în cursul exercițiului este reprezentată prin producția exercițiului pentru care aceasta a consumat prestații externe sub forma unor diverse consumuri intermediare. Diferența rămasă după deducerea acestor consumuri reprezintă valoarea adăugată produsă prin aportul factorilor proprii de producție.

Valoarea adăugată se situează între *cumpărări* (piața în amonte) şi *vânzări* (piața în aval), fiind instrumentul de măsură a mijloacelor de acțiune autonome ale întreprinderii[121] şi caracterizând astfel performanța acesteia.

Relevanța valorii adăugate o depăşeşte pe cea a cifrei de afaceri, ultima dintre ele neputând măsura puterea economică a întreprinderii. Pot exista întreprinderi care înregistrează aceeaşi cifră de afaceri dar au obiecte de activitate foarte diferite iar valoarea adăugată pe care o realizează diferă, de asemenea, foarte mult. Spre deosebire de cifra de afaceri, care include şi valoarea cumpărărilor de materii prime, materiale, mărfuri şi servicii care se regăsesc în cifra de afaceri a firmelor furnizoare, valoarea adăugată cuprinde numai echivalentul activității întreprinderii în cauză.

Prin conținutul său, valoarea adăugată este echivalentul microeconomic al produsului intern brut. De altfel, produsul intern brut reprezintă suma valorilor adăugate ale întreprinderilor înmatriculate la nivel național.

Indicatorul exprimă contribuția întreprinderii la producția totală de bunuri şi servicii, la nivel de ramură sau la nivel național, permițând aprecierea metodelor utilizate în procesul productiv precum şi a structurii şi gradului de integrare al producției.

Valoarea adăugată poate fi determinată prin două metode:

- metoda substractivă (sintetică), potrivit căreia din producția realizată se scad consumurile de bunuri şi servicii provenite de la terți;
- metoda aditivă (analitică), ce presupune un demers invers, vizând elementele de repartiție ale valorii adăugate, în care se înglobează de fapt costul factorilor de producție care trebuie remunerați.

Analiza valorii adăugate calculate prin metoda substractivă (sintetică)

Valoarea adăugată, conform acestei metode, se calculează ca diferență între producția exercițiului (Pe), la care se adaugă marja comercială (Mc) în cazul în care întreprinderea are şi

[121] Petrescu, S., *Analiză şi diagnostic financiar-contabil: ghid teoretico-aplicativ*, ed.a II-a rev., Editura CECCAR, Bucureşti 2008, p.66

activitate de comerţ şi consumurile intermediare de bunuri şi servicii provenite de la terţi (Cit):

$$Va = Pe + Mc - Cit$$

Marja comercială, ca diferenţă între vânzările de mărfuri şi costul de cumpărare al acestora, reprezintă suplimentul de valoare adus de activitatea comercială ca valoare adăugată vândută.

Prin raportarea valorii adăugate la cifra de afaceri se poate determina gradul de integrare economică, pe verticală, al producţiei. Cu cât integrarea economică a întreprinderii este mai ridicată cu atât dependenţa de aportul extern şi gradul de risc aferent sunt mai reduse.

În cazul societăţii studiate, valoarea adăugată calculată prin metoda substractivă şi analiza acesteia se prezintă după cum urmează:

Nr crt	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Marja comercială	lei	Mc	16.892.106	25.197.875	36.315.045	58.310.075	93.058.035
2	Producţia exerciţiului	lei	Pe	520.091	560.731	1.614.272	4.990.792	5.411.523
3	Marja comercială+ Producţia exerciţiului	lei	Mc+Pe (rd.1+2)	17.412.197	25.758.606	37.929.317	63.300.867	98.469.558
4	Cheltuieli materiale totale *	lei	Chmt	1.712.090	2.953.145	5.724.875	9.993.036	12.021.379
5	Chelt.lucrări şi servicii terţi	lei	Chls	2.680.879	3.700.057	7.706.112	14.043.957	12.384.869
6	Consumuri intermediare de la terţi	lei	Cit (rd.4+5)	4.392.969	6.653.202	13.430.987	24.036.993	24.406.248
7	Valoarea adăugată	lei	Va (rd.3-6)	13.019.228	19.105.404	24.498.330	39.263.874	74.063.310
8	Indice de creştere a Mc	%	$I_{Mc} = Mc_n/Mc_0$	100	149	215	345	551
9	Indice de creştere a Pe	%	$I_{Pe} = Pe_n/Pe_0$	100	108	310	960	1040
10	Indice de creştere Mc+Pe	%	I_{Mc+Pe}	100	148	218	364	566
11	Indice de creştere a Cit	%	$I_{Cit} = Cit_n/Cit_0$	100	151	306	547	556
12	Indice de creştere a Va	%	$I_{Va} = Va_n/Va_0$	100	147	188	302	569
13	Cifra de afaceri	%	CA	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
14	Rata valorii adăugate	%	$R_{Va} = Va/CA$	16	16	14	15	19

- cuprind cheltuielile cu materiile prime şi materialele consumabile, alte cheltuieli materiale şi alte cheltuieli externe (cu energia şi apa)
-

Tabelul nr.4.15. Nivelul şi evoluţia valorii adăugate (metoda substractivă)

***Aprecieri**: În perioada analizată, valoarea adăugată înregistrează o tendință de creştere, mai accentuată în ultima parte a perioadei. Cu excepția exercițiului 2008, ritmul de creştere a valorii adăugate a fost însă inferior ritmului de creştere al consumurilor intermediare.*

Rata valorii adăugate s-a menținut în perioada 2004-2007 în jurul valorii de 15%, în anul 2008 înregistrând o creştere de 4% şi ajungând astfel la un nivel de 19%. Această evoluție indică o menținere a gradului de integrare pe verticală, adică a dependenței întreprinderii de achizițiile de resurse materiale din exterior.

Analiza valorii adăugate calculate prin metoda aditivă (analitică)

Metoda aditivă este o metodă de repartiție care presupune însumarea elementelor structurale ale valorii nou-create şi anume: cheltuieli cu personalul (salarii şi cheltuieli cu protecția socială), impozite şi taxe datorate statului (cu excepția taxei pe valoarea adăugată), cheltuieli financiare, amortizarea activelor imobilizate şi respectiv valoarea adăugată netă după deducerea amortizării.

Potrivit acestei metode, valoarea adăugată poate fi calculată pornind fie de la rezultatul net al exercițiului fie de la rezultatul din exploatare, prin însumarea/deducerea următoarelor elemente:

a) Pe baza **rezultatului net** al exercițiului:

Valoarea adăugată = Rezultat net – Venituri extraordinare + Cheltuieli extraordinare – Venituri financiare + Cheltuieli financiare – Alte venituri din exploatare + Alte cheltuieli de exploatare (Cheltuielile cu despăgubiri, donații şi active cedate) – Venituri din subvenții de exploatare + Ajustări privind provizioanele + Ajustări de valoare privind activele + Cheltuieli cu impozite, taxe şi vărsăminte asimilate + Cheltuieli cu personalul

b) Pe baza **rezultatului din exploatare**:

Valoarea adăugată = Rezultatul din exploatare – Alte venituri din exploatare + Alte cheltuieli de exploatare (Cheltuielile cu despăgubiri, donații şi active cedate) – Venituri din subvenții de exploatare + Ajustări privind provizioanele + Ajustări de valoare privind activele + Cheltuieli cu impozite, taxe şi vărsăminte asimilate + Cheltuieli cu personalul

Aceste modele de calcul pun în evidență rolul consumurilor investiționale reprezentate de cheltuielile cu amortizarea şi cu ajustările pentru deprecierea imobilizărilor, care reflectă şi contribuția echipamentelor de producție, alături de alți factori de producție, la crearea valorii adăugate brute. Prin excluderea amortizărilor şi ajustărilor privind deprecierea activelor imobilizate (A_{jai}) se obține valoarea adăugată netă:

$$\textit{Valoarea adăugată netă} = \textit{Valoarea adăugată brută} - A_{jai}$$

În interpretarea valorii adăugate nete trebuie să se țină seama de metodele utilizate de întreprindere în ceea ce priveşte evaluarea şi amortizarea imobilizărilor.

Determinarea valorii adăugate prin metoda aditivă permite analize privind: factorii de creştere, structura valorii adăugate în funcție de aportorii de capitaluri precum şi repartizarea acesteia în vederea remunerării factorilor de producție – munca şi capitalul, singurii care contribuie la realizarea valorii nou-create.

De exemplu, valoarea adăugată calculată pornind de la rezultatul din exploatare, în cazul societății analizate, se prezintă astfel:

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultatul din exploatare	lei	Re	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729
2	Alte venituri din exploatare	lei	-	0	803.454	1.038.849	3.313.220	15.128.898
3	Alte cheltuieli din exploatare *	lei	-	0	-612.891	-808.258	3.062.837	16.006.647
4	Venituri din subvenţii aferente exploatării	lei	Vse	0	0	0	0	0
5	Ajustări privind provizioanele	lei	Ajp	0	0	0	0	0
6	Ajustări de valoare privind activele imobilizate	lei	Ajai	668.791	3.669.328	6.561.073	4.417.326	7.057.113
7	Ajustări de valoare privind activele circulante	lei	Ajac	0	20.939	167.859	21.765	67.629
8	Cheltuieli cu impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	lei	Itv	345.501	356.572	573.477	616.887	975.286
9	Cheltuieli cu personalul	lei	Chp	1.247.583	2.998.608	5.113.226	6.820.735	12.863.804
10	Valoarea adăugată brută (rd.1-2+3-4+5+6+7+8+9)	lei	Vab	13.019.228	19.105.404	24.498.330	39.263.874	74.063.310
11	Valoarea adăugată netă (rd.10-6)	lei	Van	12.350.437	15.436.076	17.937.257	34.846.548	67.006.197

* Din rubrica „Alte cheltuieli de exploatare" a Contului de profit şi pierdere sunt reţinute aici doar cheltuielile cu despăgubiri, donaţii şi active cedate

Tabelul nr.4.16. Nivelul şi evoluţia valorii adăugate (metoda aditivă)

Analiza structurală a valorii adăugate vizează cotele procentuale de participare a elementelor de repartiţie la crearea valorii adăugate, care reflectă remunerarea factorilor de producţie corespunzător aportului fiecăruia:

$$a)\ Remunerarea\ muncii\ (Rm) = \frac{Cheltuieli\ cu\ personalul}{Valoarea\ adăugată} x\ 100$$

$$b)\ Remunerarea\ statului\ (Rs) = \frac{Impozite\ şi\ taxe}{Valoarea\ adăugată} x\ 100$$

$$c)\ Remunerarea\ creditorilor\ (Rc) = \frac{Cheltuieli\ financiare}{Valoarea\ adăugată} x\ 100$$

$$d)\ Remunerarea\ investiţiilor\ (Ri) = \frac{Amortizări\ şi\ ajustări}{Valoarea\ adăugată} x\ 100$$

$$e)\ Remunerarea\ întreprinderii\ (Rî) = \frac{Rezultatul\ net}{Valoarea\ adăugată} x\ 100$$

Remunerarea factorilor de producţie pe seama valorii adăugate pune în evidenţă faptul că fiecare factor încorporează două părţi distincte[122]: una care corespunde unui *cost adăugat* pentru întreprindere şi alta care corespunde unei *prelevări din rezultat*.

Costul adăugat este costul activităţii întreprinderii, adăugat bunurilor şi serviciilor achiziţionate din afară, în timp ce prelevările din rezultat constituie componente ale rezultatului net care se repartizează factorilor de producţie sub formă de dividende, impozit pe profit, autofinanţare.

Analizată ca o însumare de costuri adăugate şi de cote-părţi din rezultat, valoarea adăugată oferă o imagine asupra evoluţiei acestor costuri, de unde rezultă informaţii utile pentru gestiune. Schematic, această însumare poate fi reprezentată astfel:

Valoarea adăugată	=	***Costuri adăugate***	+	***Cote-părţi din rezultat***
I. Munca	=	Cheltuieli de personal	+	Participaţii la profit
II. Capitalurile	=	Cheltuieli financiare	+	Dividende acţionari
III. Statul	=	Impozite şi taxe	+	Impozit pe profit
IV. Întreprinderea	=	Amortismente	+	Autofinanţare

Structurarea valorii adăugate în funcţie de remunerarea aportorilor de capitaluri presupune cunoaşterea modului de repartizare a profitului, care se regăseşte în notele explicative ale situaţiilor financiare anuale.

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	*Remunerarea personalului* (rd.1a+1b)	lei		*923.601*	*2.222.325*	*7.859.012*	*12.123.262*	*25.865.330*
1a	-ch.cu personalul	lei	Chp	923.601	2.222.325	3.859.012	5.123.262	9.865.330
1b	-participarea salariaţilor la profit	lei	Psp	0	0	4.000.000	7.000.000	16.000.000
2	*Impozite şi taxe pentru stat* (rd.2a+ 2b+ 2c)	lei		*2.945.411*	*3.896.339*	*4.922.771*	*6.246.238*	*11.588.741*
2a	-asigurări şi protecţie socială	lei	Aps	323.982	776.283	1.254.214	1.697.473	2.998.474
2b	-impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	lei	Itv	345.501	356.572	573.477	616.887	975.286
2c	-impozit pe profit	lei	Ip	2.275.928	2.763.484	3.095.080	3.931.878	7.614.981
3	*Creditori* (rd.3a)	lei		*110.888*	*241.057*	*602.429*	*1.422.296*	*2.295.793*
3a	-cheltuieli privind dobânzile	lei	Chd	110.888	241.057	602.429	1.422.296	2.295.793
4	*Acţionari* (rd.4a)	lei		*0*	*8.283.189*	*5.955.068*	*10.906.413*	*15.818.644*
4a	-dividende	lei	D	0	8.283.189	5.955.068	10.906.413	15.818.644
5	*Autofinanţarea întreprinderii* (rd.5a+5b)	lei		*8.749.329*	*4.271.671*	*8.128.637*	*12.510.413*	*27.600.478*
5a	-ajustări de valoare ale activelor imobilizate, circulante şi ajustări privind provizioanele	lei	Aj	668.791	3.690.267	6.728.932	4.439.091	7.124.742

[122] Petrescu, S., *Analiză şi diagnostic financiar-contabil: ghid teoretico-aplicativ*, ed.a II-a rev., Editura CECCAR, Bucureşti 2008, p.81

5b	-rezultat în rezervă	lei	Rr	8.080.538	581.404	1.399.705	8.071.322	20.475.736
6	Elemente de rectificare *	lei		289.999	190.823	-2.969.587	-3.944.748	-9.105.676
7	*Valoarea adăugată* (rd.1+2+3+4+5+6)	lei	Va	*13.019.228*	*19.105.404*	*24.498.330*	*39.263.874*	*74.063.310*
8	Remunerarea muncii (rd.1/rd.7)	%	Rm	7	12	32	31	35
9	Remunerarea statului (rd.2/rd.7)	%	Rs	23	20	20	16	16
10	Remunerarea creditorilor (rd.3/rd.7)	%	Rc	1	1	2	4	3
11	Remunerarea acţionarilor (rd.4/rd.7)	%	Ra	0	43	24	28	21
12	Remunerarea întreprinderii (rd.5+6/rd.7)	%	Rî	69	24	22	21	25

* Influenţa altor elemente în afara celor cuprinse în rubricile anterioare

Tabelul nr. 4.17. Structura valorii adăugate pe participanţi la activitatea întreprinderii

***Aprecieri referitoare la structura valorii adăugate**: În perioada analizată, se constată o reducere a ponderii deţinute în valoarea adăugată de impozitele şi taxele datorate statului, de la 23% în anul 2004 la 16% în anii 2007 şi 2008, pe fondul reducerii fiscalităţii. În acelaşi timp, ponderea deţinută de remunerarea personalului a crescut de la 7% în anul 2004 la 35% în anul 2008. Remunerarea creditorilor financiari a fost redusă în toată această perioadă, având o pondere cuprinsă între 1% şi 4%. Dacă în anul 2004 tot profitul net a fost reţinut ca sursă de finanţare a întreprinderii, începând cu anul 2005 şi până la sfârşitul perioadei analizate profitul net a fost repartizat atât pentru finanţarea întreprinderii cât şi pentru remunerarea acţionarilor (dividende) iar începând cu anul 2006 şi pentru remunerarea salariaţilor (participare la profit). Remunerarea întreprinderii s-a menţinut în perioada 2005-2008 în intervalul 21%-25% ceea ce a asigurat sporirea treptată a capacităţii de autofinanţare şi creşterea capitalurilor proprii.*

Valoarea adăugată realizată de întreprinderea analizată, exprimată în preţuri curente şi în preţuri comparabile, se prezintă astfel:

Nr crt	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Valoarea adăugată	lei	Va	13.019.228	19.105.404	24.498.330	39.263.874	74.063.310
2	Indicele de creştere a preţurilor	%	Icp	100	111,9	122,0	129,9	136,2
3	Va în preţuri comparabile	lei	Vapc= Vapc/Icp	13.019.228	17.073.641	20.080.598	30.226.231	54.378.348
4	Indicele de creştere a Vapc	%	I_{Vapc} = $Vapc_n/Vapc_0$	100	131	154	232	418
5	Variaţia Vapc	%	ΔVapc= $Vapc_n$-$Vapc_0$	0	31	54	132	318

Tabelul nr.4.18. Evoluţia valorii adăugate exprimată în preţuri comparabile

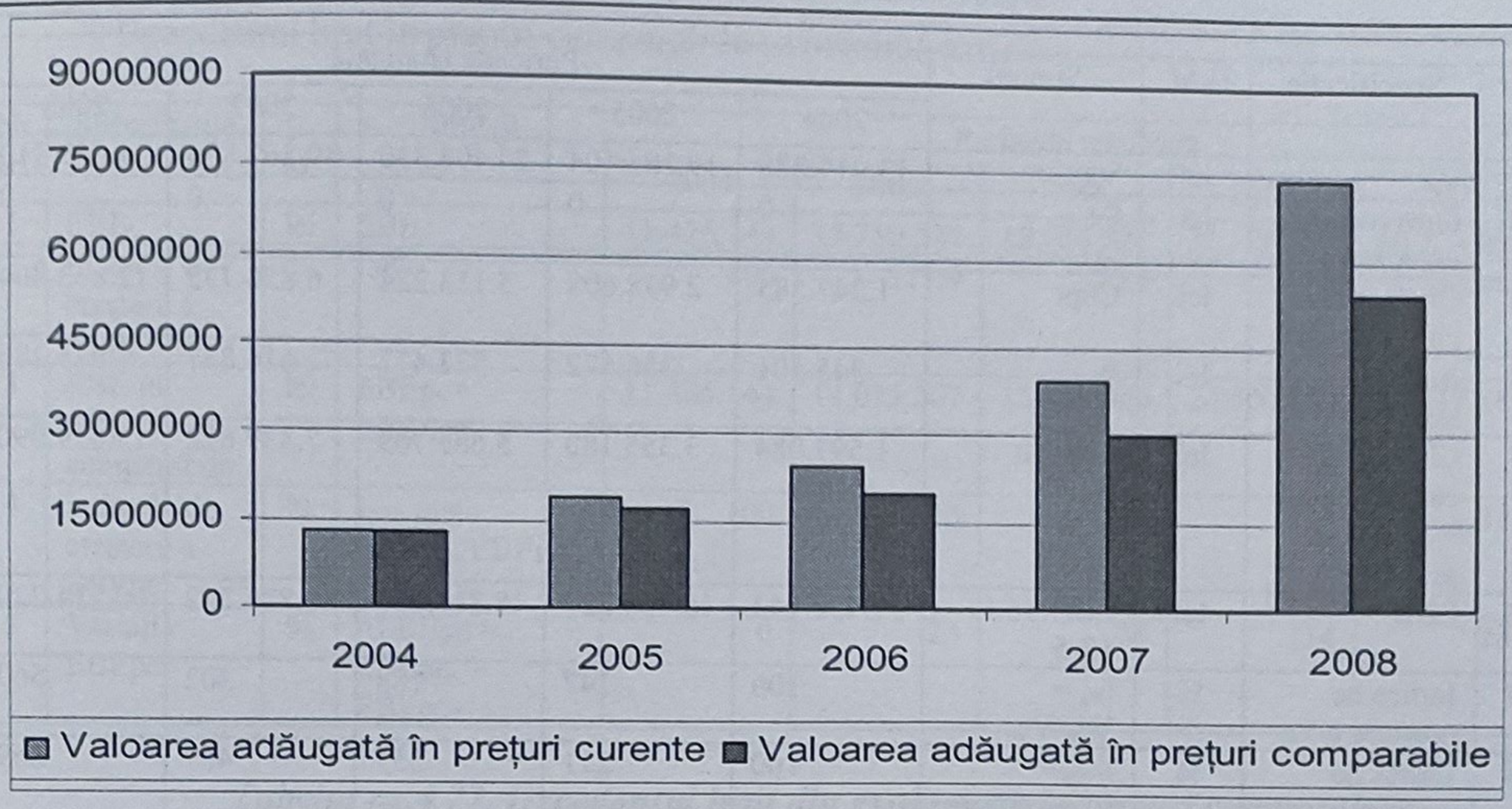

Figura nr.4.19. Evoluția valorii adăugate

***Aprecieri referitoare la evoluția valorii adăugate**: În perioada 2004-2008 valoarea adăugată, atât cea exprimată în prețuri curente cât şi cea exprimată în prețuri comparabile, a urmat o tendință de creştere, mai accentuată spre finele perioadei. Această evoluție exprimă creşterea rolului creator al întreprinderii, mai precis creşterea valorii aduse de aceasta bunurilor achiziționate de la terți prin activitatea de comercializare.*

Cifra de afaceri, marja comercială, producția exercițiului şi valoarea adăugată caracterizează activitatea de exploatare a întreprinderii. Următoarele solduri intermediare de gestiune, determinate pe baza contului de profit şi pierdere, caracterizează performanța financiară a întreprinderii prin intermediul fluxului de rezultate înregistrate în cursul exercițiului financiar. Este vorba de excedentul brut din exploatare, rezultatul exploatării, rezultatul curent, rezultatul brut al exercițiului şi, în fine, rezultatul net al exercițiului.

Excedentul brut din exploatare **(EBE)** exprimă acumularea brută din activitatea de exploatare, ca resursă principală a întreprinderii. Acest sold intermediar de gestiune, nefiind influențat de politica întreprinderii în materie de finanțare, amortizare şi fiscalitate, furnizează informații relevante privind performanțele firmelor, fiind indicat în analizele comparative.

Ca indicator de performanță a exploatării curente, excedentul brut reflectă capacitatea de autofinanțare destinată, pe de o parte, menținerii şi dezvoltării potențialului productiv şi, pe de altă parte, remunerării investitorilor şi creditorilor financiari.

Excedentul brut poate fi determinat prin două metode: metoda substractivă şi metoda aditivă.

a) În cazul *metodei substractive*, relația de calcul a excedentului brut din exploatare este următoarea:

EBE = Valoarea adăugată + Subvenții aferente exploatării – Cheltuieli cu personalul – Cheltuieli cu impozite, taxe şi vărsăminte asimilate

Pentru întreprinderea analizată, valorile excedentului brut din exploatare pentru perioada 2004-2008 sunt prezentate în tabelul următor:

Nr crt	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Va	lei	Va	13.019.228	19.105.404	24.498.330	39.263.874	74.063.310
2	Subvenţii de exploatare	lei	Se	0	0	0	0	0
3	Chelt.totale cu personalul	lei	Chpt	1.247.583	2.998.608	5.113.226	6.820.735	12.863.804
4	Impozite, taxe, asim	lei	It	345.501	356.572	573.477	616.887	975.286
5	Chelt.totale cu personalul + Imp,taxe, asim	lei	Chpt+It	1.593.084	3.355.180	5.686.703	7.437.622	13.839.090
6	EBE	lei	EBE=rd.1+ +2-5	11.426.144	15.750.224	18.811.627	31.826.252	60.224.220
7	Indice de creştere a Va	%	I_{Va} = Va_n/Va_0	100	147	188	302	569
8	Indice de creştere a Chpt+It	%	I_{Chpt}= $(Chpt+It)_n/(Chpt+It)_0$	100	211	357	467	869
9	Indice de creştere a EBE	%	I_{EBE} = EBE_n/EBE_0	100	138	165	279	527
10	Rata EBE la Va	%	EBE/Va	88	82	77	81	81

Tabelul nr.4.20. Excedentul brut din exploatare (metoda substractivă)

b)în cazul *metodei aditive*, relaţia de calcul a excedentului brut din exploatare este următoarea:

EBE = Rezultatul exploatării – Alte venituri din exploatare + Alte cheltuieli de exploatare + Ajustări privind activele şi provizioanele

Modelul de calcul elimină din rezultatul exploatării influenţa acelor elemente de venituri şi cheltuieli care nu sunt specifice activităţii de bază a întreprinderii precum şi a ajustărilor privind activele şi provizioanele, acestea din urmă fiind influenţate de politica fiscală şi de metodele de amortizare aplicate de întreprindere.

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultatul exploatării	lei	Rexp	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729
2	Ajustări de valoare privind activele şi ajustări privind provizioanele	lei	Aj	668.791	3.690.267	6.728.932	4.439.091	7.124.742
3	Alte cheltuieli de exploatare (cheltuieli cu despăgubiri, donaţii şi active cedate)	lei	-	0	-612.891	-808.258	3.062.837	16.006.647
4	Alte venituri din exploatare	lei	-	0	803.454	1.038.849	3.313.220	15.128.898
5	EBE	lei	EBE=rd.1+ +2+3-4	11.426.144	15.750.224	18.811.627	31.826.252	60.224.220

Tabelul nr.4.21. Excedentul brut din exploatare (metoda aditivă)

Excedentul brut în preţuri comparabile se prezintă astfel:

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	EBE	lei	EBE	11.426.144	15.750.224	18.811.627	31.826.252	60.224.220
2	Indicele de creştere a preţurilor	%	Icp	100	111,9	122,0	129,9	136,2
3	EBE în preţuri comparabile	lei	EBEpc= EBE/Icp	11.426.144	14.075.267	15.419.366	24.500.579	44.217.489
4	Indicele de creştere a EBEpc	%	$I_{EBE\ pc}$ = $EBEpc_n/EBEpc_0$	100	123	135	214	387
5	Variaţia EBEpc	%	$\Delta EBEpc = EBEpc_n - EBEpc_0$	0	23	35	114	287

Tabelul nr.4.22. Excedentul brut din exploatare în preţuri comparabile

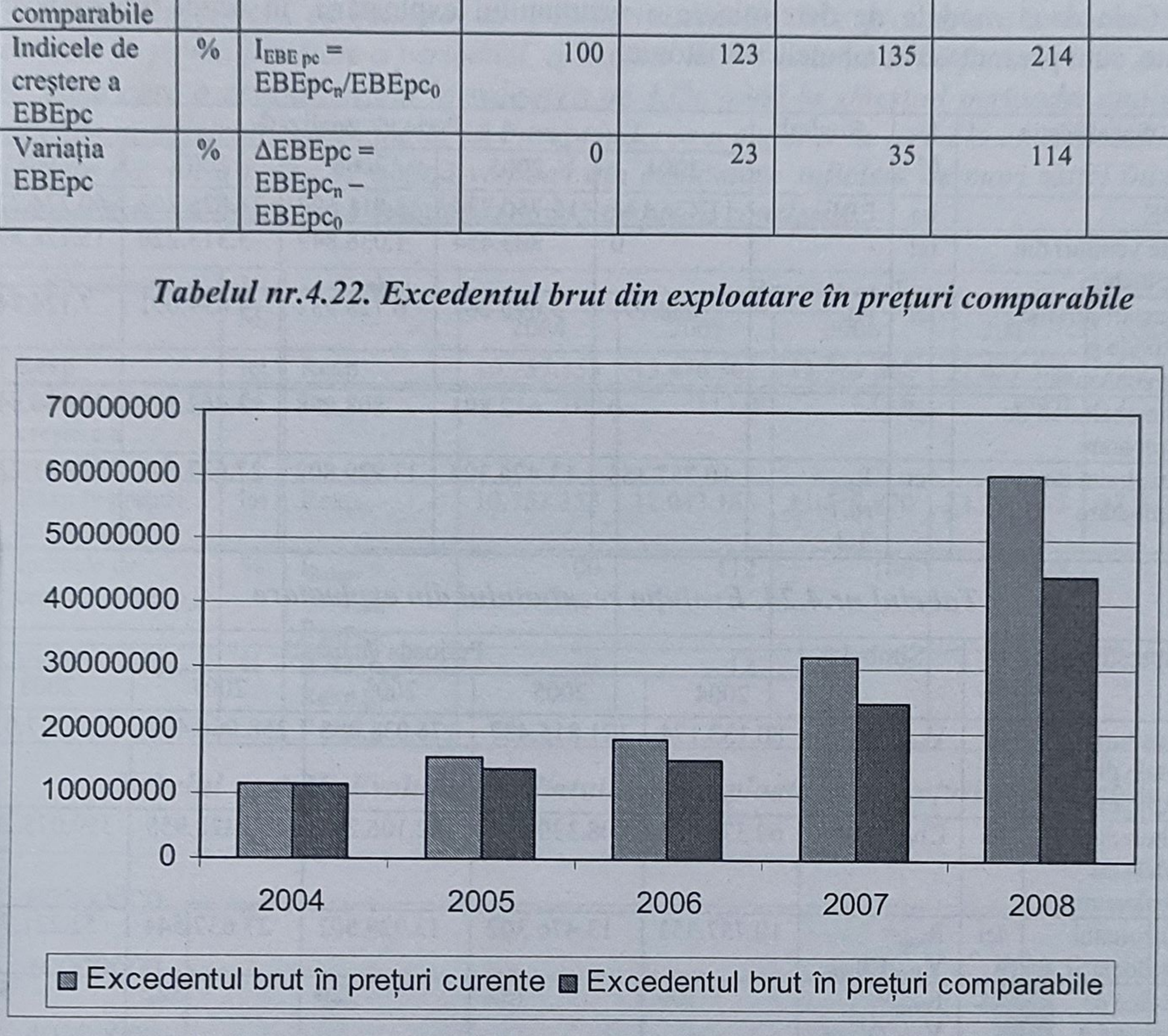

Figura nr.4.23. Evoluţia excedentului brut din exploatare

***Aprecieri referitoare la evoluţia excedentului brut din exploatare**: Valorile excedentului brut din exploatare, atât cele exprimate în preţuri curente cât şi cele exprimate în preţuri comparabile, au înregistrat creşteri de la an la an în perioada analizată. Creşterea cea mai mare, la fel ca şi în cazul indicatorilor precedenţi, a fost înregistrată în anul 2008 când valoarea excedentului brut a fost de 44.217.489 lei, comparativ cu valoarea de 24.500.579 lei înregistrată în anul 2007. Această evoluţie indică îmbunătăţirea performanţelor activităţii de exploatare a întreprinderii şi creşterea capacităţii de autofinanţare a acesteia.*

Rezultatul exploatării (Rexp) caracterizează performanţa activităţii curente şi reprezintă surplusul de venituri din exploatare faţă de cheltuielile de exploatare. În literatura

de specialitate, ciclul de exploatare se regăseşte şi sub denumirea de ciclu *operaţional* iar rezultatul exploatării poartă denumirea de *rezultat operaţional* (operating profit/loss).

Rexp = Venituri din exploatare – Cheltuieli de exploatare

Pornind de la excedentul brut din exploatare, rezultatul exploatării se calculează cu ajutorul relaţiei:

Rexp = EBE + Alte venituri din exploatare – Ajustări privind activele şi provizioanele – Alte cheltuieli de exploatare

Cele două modele de determinare a rezultatului exploatării, în cazul întreprinderii analizate, sunt prezentate în tabelele următoare:

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	EBE	lei	EBE	11.426.144	15.750.224	18.811.627	31.826.252	60.224.220
2	Alte venituri din exploatare	lei	-	0	803.454	1.038.849	3.313.220	15.128.898
3	Ajustări privind activele şi provizioanele	lei	Aj	668.791	3.690.267	6.728.932	4.439.091	7.124.742
4	Alte cheltuieli de exploatare	lei	-	0	-612.891	-808.258	3.062.837	16.006.647
5	Rezultatul din exploatare	lei	R_{exp}= rd.1+ 2-3-4	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729

Tabelul nr.4.24. Evoluţia rezultatului din exploatare

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Venituri totale din exploatare	lei	V_{exp}	80.132.174	121.815.437	176.036.085	258.066.499	411.297.016
2	Cheltuieli totale de exploatare	lei	Ch_{exp}	69.374.821	108.339.135	162.106.283	230.428.955	359.075.287
3	Rezultatul exploatării	lei	R_{exp}= V_{exp}-Ch_{exp}	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729
4	Indice de creştere a Vexp	%	I_{Vexp} = V_{expn}/V_{exp0}	100	152	220	322	513
5	Indice de creştere a Chexp	%	I_{Chexp} = Ch_{expn}/ Ch_{exp0}	100	156	234	332	518
6	Indice de creştere a Rexp	%	I_{Rexp} = R_{expn}/R_{exp0}	100	125	129	257	485
7	Ponderea Rexp în EBE	%	R_{exp}/EBE	94	86	74	87	87
8	Cifra de afaceri	lei	CA	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
9	Rata marjei nete de exploatare	%	R_{MC}= R_{exp}/CA	13	11	8	11	13

Tabelul nr.4.25. Evoluţia rezultatului din exploatare şi a ratei marjei nete de exploatare

***Aprecieri referitoare la evoluţia rezultatului din exploatare**: Rezultatul exploatării a fost pozitiv în toţi cei cinci ani şi a înregistrat o tendinţă de creştere care s-a datorat, în principal, dezvoltării întreprinderii (concretizată în majorarea cifrei de afaceri). Ritmul de creştere al cheltuielilor de exploatare a evoluat în mod asemănător cu ritmul de creştere al veniturilor din exploatare însă a fost superior acestuia din urmă.*

Ca pondere în excedentul brut, rezultatul din exploatare a înregistrat o tendinţă de scădere în anii 2005 şi 2006, ajungând la 86% şi respectiv 74% faţă de ponderea de 94% din anul 2004, după care a crescut din nou ajungând la 87% în anul 2007 şi s-a menţinut la acest nivel şi în anul 2008.

Rata marjei nete, ca indicator al eficienţei activităţii de exploatare, a urmat un trend descendent în prima jumătate a perioadei, ajungând la 8% în anul 2006 faţă de 13% în anul 2004, după care a revenit treptat la valoarea de 13% până la sfârşitul perioadei analizate. Rezultatele înregistrate indică faptul că întreprinderea a majorat de la an la an cheltuielile de exploatare dar nu a reuşit să obţină venituri din exploatare suficient de mari astfel încât să acopere aceste cheltuieli şi să menţină o marjă de profit constantă.

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rexp	lei	Rexp	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729
2	Indicele de creştere a preţurilor	%	Icp	100	111,9	122,0	129,9	136,2
3	Rexp în preţuri comparabile	lei	$Rexp_{pc}$	10.757.353	12.043.165	11.417.870	21.276.015	38.341.945
4	Indicele de creştere a $Rexp_{pc}$	%	$I_{Rexppc} = Rexp_{pcn} / Rexp_{pc0}$	100	112	106	198	356
5	Variaţia $Rexp_{pc}$	%	$\Delta Rexp_{pc} = Rexp_{pcn} - Rexp_{pc0}$	0	12	6	98	256

Tabelul nr.4.26. Evoluţia rezultatului din exploatare în preţuri comparabile

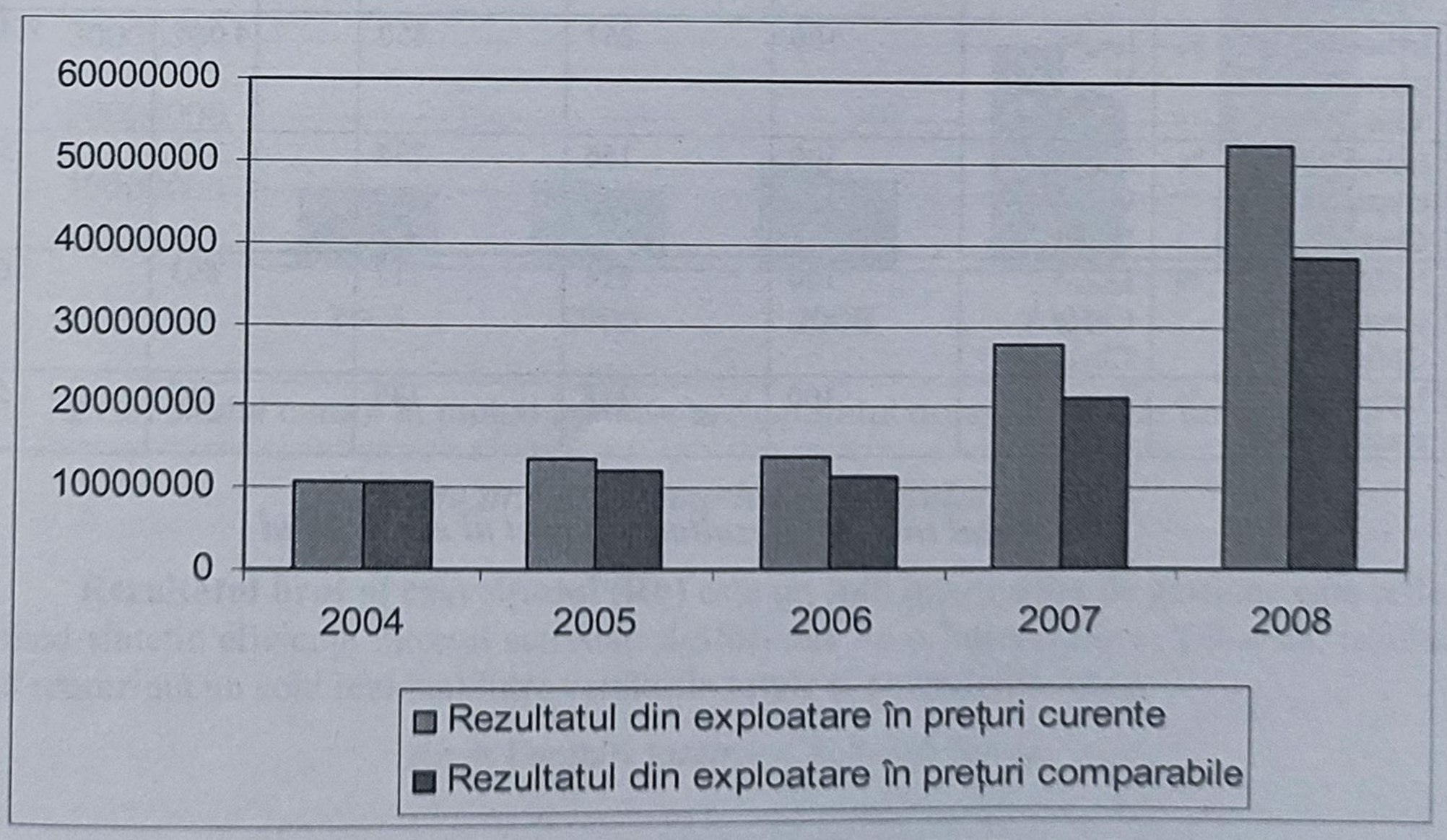

Figura nr.4.27. Evoluţia rezultatului din exploatare

***Aprecieri**: Rezultatul din exploatare exprimat în preţuri curente a crescut de la an la an în perioada analizată, însă creşterea din anul 2005, comparativ cu anul 2004, a fost inferioară creşterii ratei de inflaţie şi, ca urmare, indicatorul exprimat în preţuri comparabile a înregistrat o scădere de 6% faţă de anul 2004.*

Rezultatul curent al exerciţiului (Rc) cumulează rezultatul din exploatare cu cel financiar şi, ca urmare, este influenţat de politica de finanţare a întreprinderii.

Rc = Rezultatul din exploatare + Rezultatul financiar

Rezultatul financiar, calculat ca diferenţă între veniturile financiare şi cheltuielile financiare, caracterizează activitatea financiară a întreprinderii. Mărimea cheltuielilor financiare legate de dobânzile datorate pentru împrumuturi este influenţată de gradul de îndatorare al întreprinderii.

Fiind determinat înainte de deducerea impozitului pe profit, rezultatul curent nu este afectat de politica fiscală.

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Venituri din exploatare	lei	Vexp	80.132.174	121.815.437	176.036.085	258.066.499	411.297.016
2	Venituri financiare	lei	Vfin	133.863	344.162	1.137.625	5.414.806	11.356.653
3	Cheltuieli de exploatare	lei	Chexp	69.374.821	108.339.135	162.106.283	230.428.955	359.075.287
4	Cheltuieli financiare	lei	Chfin	529.908	2.192.387	617.574	3.142.737	3.669.021
5	Rezultatul curent al exerciţiului	lei	Rc=rd.1+ 2-3-4	10.361.308	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
6	Indice de creştere a Vexp	%	I_{Vexp} = V_{expn}/V_{exp0}	100	152	220	322	513
7	Indice de creştere a Vfin	%	I_{Vfin} = V_{finn}/V_{fin0}	100	257	850	4.045	8.484
8	Indice de creştere a Chexp	%	I_{Chexp} = Ch_{expn}/Ch_{exp0}	100	156	234	332	518
9	Indice de creştere a Chfin	%	I_{Chfin} = Ch_{finn}/Ch_{fin0}	100	414	117	593	692
10	Indice de creştere a Rc	%	I_{Rc} = Rc_n/Rc_0	100	112	139	289	578

Tabelul nr.4.28. Rezultatul curent al exerciţiului

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rc	lei	Rc	10.361.308	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
2	Indicele de creştere a preţurilor	%	Icp	100	111,9	122,0	129,9	136,2
3	Rc în preţuri comparabile	lei	Rcpc	10.361.308	10.391.490	11.844.142	23.025.106	43.986.315
4	Indicele de creştere a Rc_{pc}	%	$I_{Rcpc} = Rcpc_n / Rcpc_0$	100	100	114	222	425
5	Variaţia Rc_{pc}	%	$\Delta Rcpc = Rcpc_n - Rcpc_0$	0	0	14	122	325

Tabelul nr.4.29. Rezultatul curent al exerciţiului în preţuri comparabile

***Aprecieri referitoare la rezultatul curent al exerciţiului**: În perioada analizată, rezultatul curent, atât cel exprimat în preţuri curente cât şi cel exprimat în preţuri comparabile, a înregistrat valori pozitive şi o tendinţă de creştere. În exerciţiile financiare 2004 şi 2005, rezultatul curent (profit) este inferior rezultatului din exploatare datorită efectului negativ al pierderii înregistrate din activitatea financiară. În schimb, în ultimii trei ani ai perioadei analizate, veniturile financiare au depăşit cheltuielile financiare iar profitul astfel obţinut a determinat înregistrarea unui profit curent superior profitului din exploatare.*

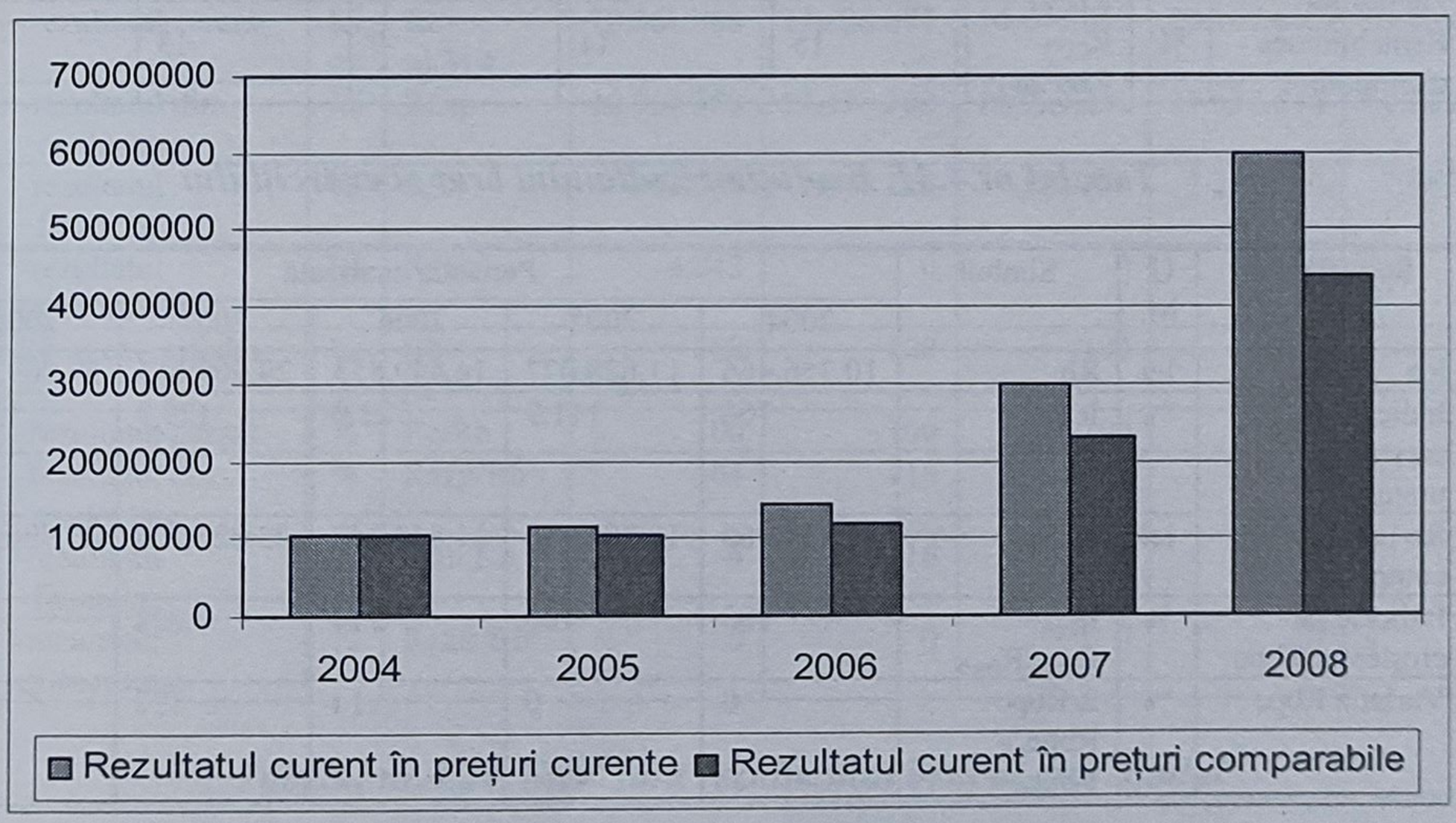

Figura nr.4.30. Dinamica rezultatului curent

Rezultatul brut al exerciţiului (Rb) este un sold intermediar de gestiune care reflectă în mod sintetic eficienţa întregii activităţi desfăşurate de o întreprindere. Totodată, rezultatul brut reprezintă un sold rezidual între veniturile totale şi cheltuielile totale:

$$Rb = Venituri\ totale - Cheltuieli\ totale$$

Având în vedere cele trei categorii de activităţi ale întreprinderii în funcţie de care este structurat contul de profit şi pierdere (exploatare, finanţare, extraordinară), rezultatul brut al exerciţiului se obţine prin însumarea celor trei rezultate corespunzătoare:

Rb = Rezultatul exploatării + Rezultatul financiar + Rezultatul extraordinar = Rezultatul curent + Rezultatul extraordinar

Rezultatul extraordinar provine din activitatea cu caracter neobişnuit a întreprinderii, nefiind legat de activitatea curentă a acesteia şi se calculează ca diferenţă între veniturile extraordinare şi cheltuielile extraordinare.

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Venituri totale	lei	Vt	80.406.189	122.159.599	177.173.710	263.481.305	422.653.669
2	Cheltuieli totale	lei	Cht	70.049.723	110.531.522	162.723.857	233.571.692	362.744.308
3	Rb	lei	Rb= rd.1-2	10.356.466	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
4	Indice de creştere a Vt	%	I_{Vt}= Vt_n/Vt_0	100	152	220	328	526
5	Indice de creştere a Cht	%	I_{Cht}= Cht_n/Cht_0	100	158	232	333	518
6	Indice de creştere a Rb	%	I_{Rb}= Rb_n/Rb_0	100	112	140	289	578
7	Rentabilitatea veniturilor	%	Rv= Rb/Vt	13	10	8	11	14
8	Rentabilitatea cheltuielilor	%	R_{Ch}= Rb/Cht	15	11	9	13	17

Tabelul nr.4.31. Evoluţia rezultatului brut al exerciţiului

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rb	lei	Rb	10.356.466	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
2	Indicele de creştere a preţurilor	%	Icp	100	111,9	122,0	129,9	136,2
3	Rb în preţuri comparabile	lei	Rbpc	10.356.466	10.391.490	11.844.142	23.025.106	43.986.315
4	Indicele de creştere a Rbpc	%	I_{Rbpc}= R_{bpcn}/R_{bpc0}	100	100	114	222	425
5	Variaţia Rbpc	%	Δ Rbpc= $Rbpc_n$ - $Rbpc_0$	0	0	14	122	325

Tabelul nr.4.32. Rezultatul brut al exerciţiului exprimat în preţuri comparabile

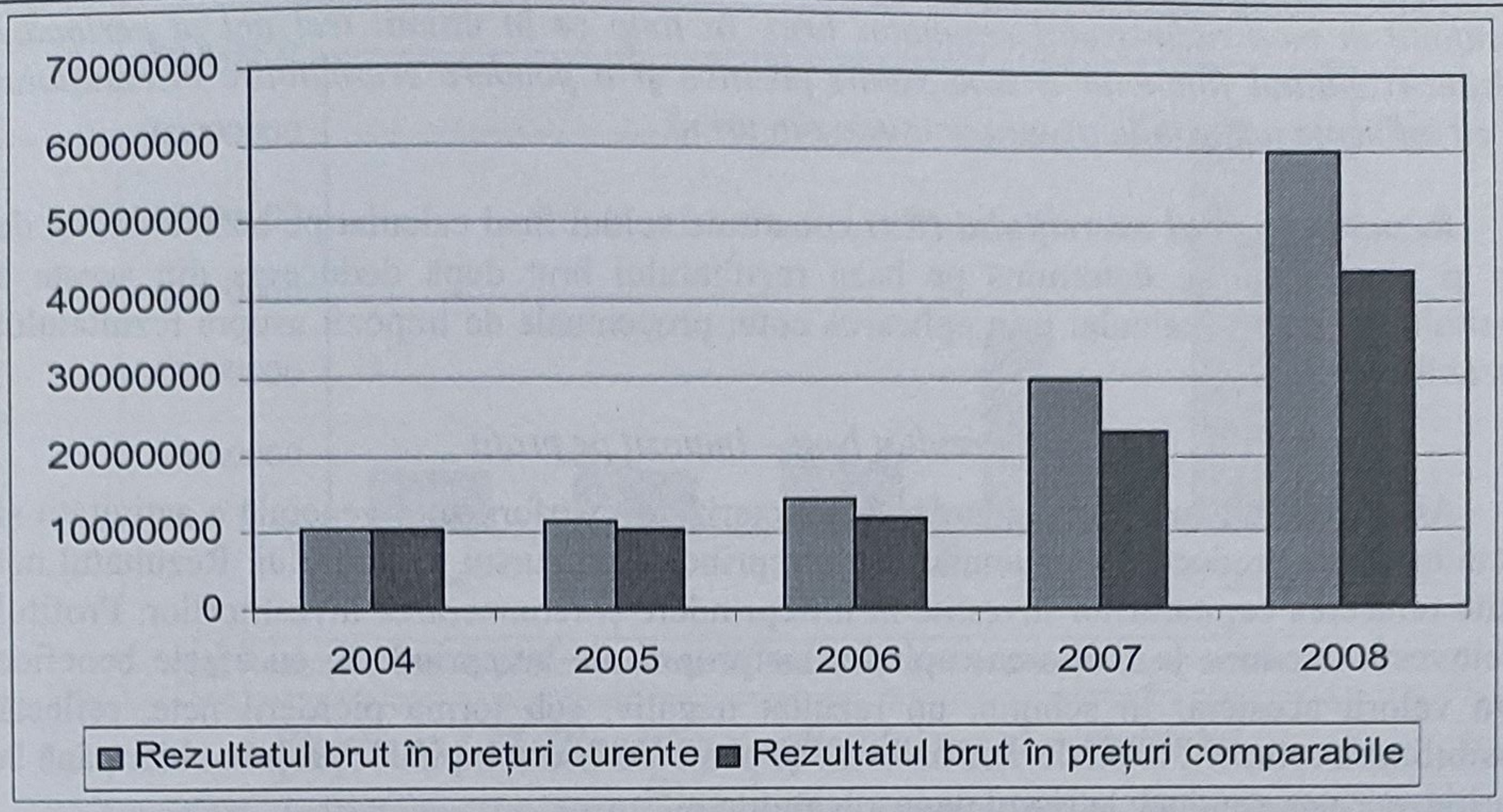

Figura nr.4.33. Dinamica rezultatului brut al exerciţiului

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultatul brut al exerciţiului	lei	Rb= rd.2+5	10.356.466	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
2	-rezultatul curent	lei	Rc= rd.3+4	10.361.308	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
3	-rezultatul din exploatare	lei	Rexp	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729
4	-rezultatul financiar	lei	Rfin	-396.045	-1.848.225	520.051	2.272.069	7.687.632
5	-rezultatul extraordinar	lei	Rextr	-4.842	0	0	0	0
6	Rb al exerciţiului	%	Rb= rd.7+10	100	100	100	100	100
7	-rezultatul curent	%	Rc/Rb	100	100	100	100	100
8	-rezultatul din exploatare	%	Rexp/Rb	104	116	96	92	87
9	-rezultatul financiar	%	Rfin/Rb	-4	-16	4	8	13
10	-rezultatul extraordinar	%	Rextr/Rb	0	0	0	0	0

Tabelul nr.4.34. Structura rezultatului brut al exerciţiului

***Aprecieri referitoare la rezultatul brut al exerciţiului**: Cu excepţia anului 2004 în care rezultatul extraordinar a fost diferit de zero şi a influenţat, dar într-o măsură foarte redusă, rezultatul brut al exerciţiului (aşa după cum se poate observa din Tabelul nr.4.34, în anul 2004 ponderea rezultatului extraordinar în rezultatul brut este aproximativ egală cu zero), în restul intervalului de timp rezultatul brut a coincis cu rezultatul curent şi, prin urmare, evoluţia acestor doi indicatori a fost identică.*

În structura rezultatului brut al exerciţiului, ponderea principală este deţinută de rezultatul din exploatare. Rezultatul financiar a fost negativ în exerciţiile 2004 şi 2005,

influenţând în mod nefavorabil rezultatul brut, în timp ce în ultimii trei ani ai perioadei analizate rezultatul financiar a avut valori pozitive şi o pondere crescătoare în rezultatul brut, cu influenţe favorabile asupra acestuia din urmă.

Rezultatul net al exerciţiului (Rn) constituie soldul final calculat pe baza contului de profit şi pierdere şi se determină pe baza rezultatului brut după deducerea din acesta a impozitului pe profit (calculat prin aplicarea cotei procentuale de impozit asupra rezultatului impozabil):

Rn = Rezultat brut – Impozit pe profit

Acest rezultat (profit sau pierdere) caracterizează performanţa generală a activităţii şi reflectă creşterea (reducerea) acumulărilor întreprinderii în cursul exerciţiului. Rezultatul net permite refacerea capitalurilor investite în întreprindere şi remunerarea investitorilor. Profitul net reinvestit conduce la creşterea capitalurilor proprii ale întreprinderii, cu efecte benefice asupra valorii acesteia. În schimb, un rezultat negativ, sub forma pierderii nete, reflectă imposibilitatea refacerii capitalurilor investite şi poate deteriora capitalul propriu chiar până la dispariţie, ceea ce conduce la riscul de insolvabilitate[123].

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultat brut	lei	Rb	10.356.466	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
2	Impozit pe profit	lei	Imp	2.275.928	2.763.484	3.095.080	3.931.878	7.614.981
3	Rezultat net	lei	Rn= Rb-Imp	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
4	Indice de creştere a Rb	%	I_{Rb} = Rb_n/Rb_0	100	112	140	289	578
5	Indice de creştere a Imp	%	I_{Imp} = Imp_n/Imp_0	100	121	136	173	335
6	Indice de creştere a Rn	%	I_{Rn} = Rn_n/Rn_0	100	110	141	321	647

Tabelul nr.4.35. Evoluţia rezultatului net al exerciţiului

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultatul net	lei	Rn	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
2	Indicele de creştere a preţurilor	%	Icp	100	111,9	122,0	129,9	136,2
3	Rn în preţuri comparabile	lei	Rnpc	8.080.538	7.921.888	9.307.191	19.998.256	38.395.286
4	Indicele de creştere a Rn_{pc}	%	I_{Rnpc} = $Rnpc_n/Rnpc_0$	100	98	115	247	475
5	Variaţia Rn_{pc}	%	Δ Rnpc= $Rnpc_n$ - $Rnpc_0$	0	-2	15	147	375

Tabelul nr.4.36. Rezultatul net al exerciţiului exprimat în preţuri comparabile

[123] Petrescu, S., *Analiză şi diagnostic financiar-contabil: ghid teoretico-aplicativ*, ed.a II-a rev., Editura CECCAR, Bucureşti 2008, p.89

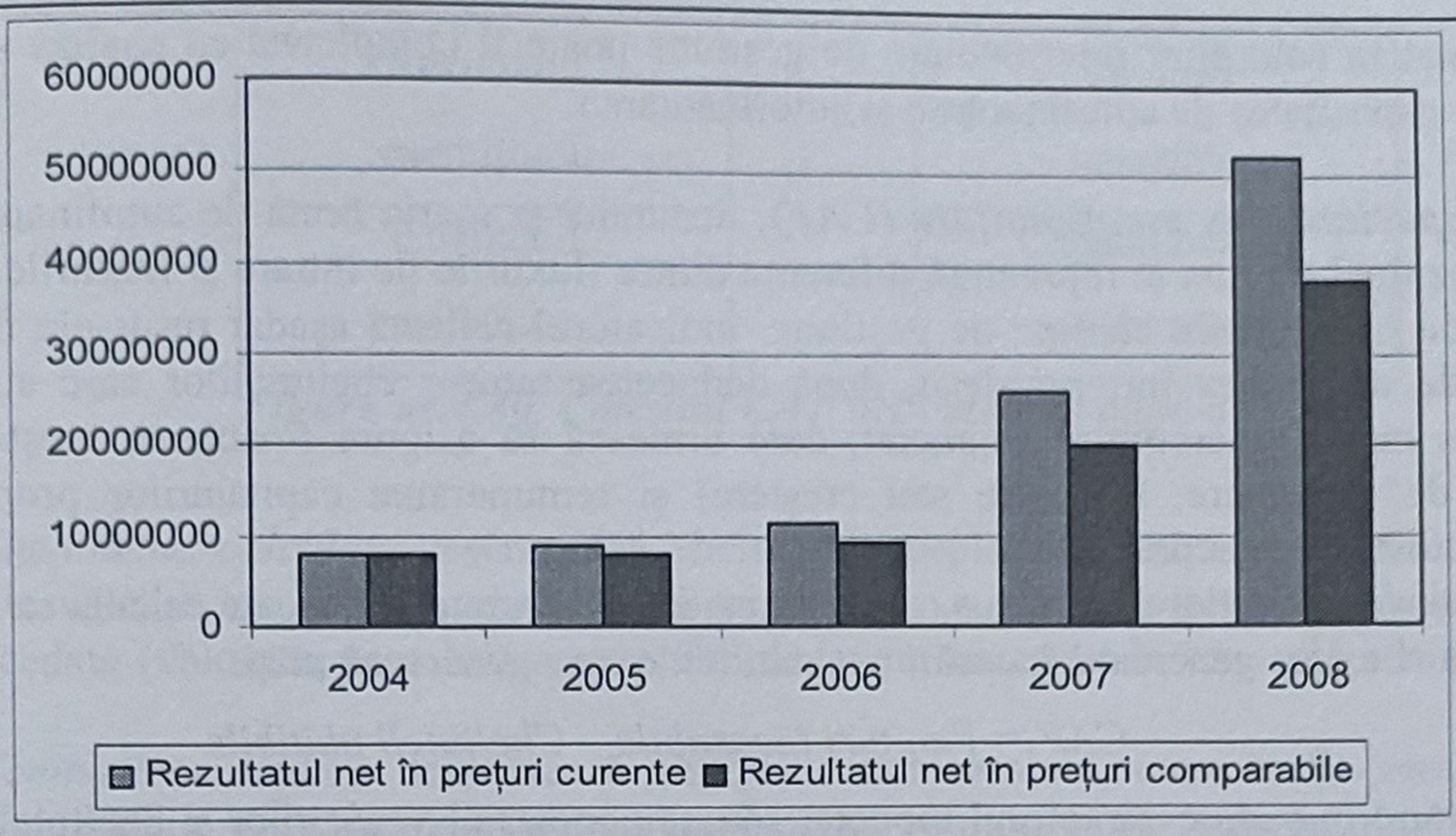

Figura nr.4.37. Dinamica rezultatului net al exercițiului

***Aprecieri referitoare la rezultatul net al exercițiului**: În perioada analizată, rezultatul net a înregistrat valori pozitive şi o tendință de creştere. Această evoluție s-a datorat creşterii profitului brut într-un ritm superior ritmului de creştere al impozitului pe profit (cu excepția anului 2005 când ritmul de creştere al profitului net a fost inferior ritmului de creştere al impozitului pe profit dar, cu toate acestea, valoarea profitului net în prețuri curente a fost mai mare cu 10% față de valoarea indicatorului din anul 2004). Exceptând anul 2005, când creşterea profitului net a fost insuficientă pentru a acoperi efectul inflației şi, ca urmare, profitul net în prețuri comparabile a fost mai mic cu 2% față de nivelul din 2004, în ceilalți ani profitul net în prețuri comparabile a înregistrat şi el o tendință de creştere. La fel ca şi în cazul celorlalte solduri intermediare de gestiune, creşterea cea mai importantă a fost înregistrată în anul 2008 comparativ cu anul 2007.*

Evoluția favorabilă a rezultatului net se reflectă în stimularea participanților la viața întreprinderii prin modul în care acesta este repartizat (Tabelul nr.4.38). Profitul net al exercițiului financiar 2004 a fost păstrat integral ca sursă proprie de finanțare a întreprinderii. Începând cu exercițiul 2005 o parte din profitul net a fost repartizată la dividende însă ponderea acestora a înregistrat o tendință de scădere în timp ce ponderea profitului reinvestit a înregistrat o tendință de creştere. În plus, un procent semnificativ din profitul net (între 27% şi 35%) a fost repartizat începând cu anul 2006 pentru participarea salariaților la profit, în vederea stimulării acestora.

Nr crt	Specificație	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Profit net reinvestit	lei	Pnr	8.080.538	581.404	1.399.705	8.071.322	20.475.736
2	Participarea salariaților la profit	lei	Psp	0	0	4.000.000	7.000.000	16.000.000
3	Dividende	lei	D	0	8.283.189	5.955.068	10.906.413	15.818.644
4	Rezultat net	lei	Rn=rd.1+ 2+3	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
5	Ponderea profitului reinvestit	%	Pnr/Pn	100	7	12	31	39
6	Ponderea participării salariaților la profit	%	Psp/pn	0	0	35	27	31
7	Ponderea dividendelor	%	D/Pn	0	93	53	42	30

Tabelul nr.4.38. Repartizarea rezultatului net al exercițiului

Analiza soldurilor intermediare de gestiune poate fi completată cu analiza soldurilor reziduale: capacitatea de autofinanţare şi autofinanţarea.

Capacitatea de autofinanţare (CAF), denumită şi marja brută de autofinanţare, este un sold rezidual de flux şi reprezintă diferenţa dintre fluxurile de intrare şi fluxurile de ieşire generate de operaţiunile curente de gestiune. Indicatorul reflectă aşadar resursele financiare degajate de activitatea întreprinderii, după deducerea tuturor cheltuielilor care au generat venituri în cursul exerciţiului financiar, care urmează să asigure finanţarea creşterii (prin investiţii de menţinere, înlocuire sau creştere) şi remunerarea capitalurilor proprii (prin dividende distribuite acţionarilor).

Potrivit definiţiei de mai sus, capacitatea de autofinanţare se poate calcula ca diferenţă între veniturile care generează încasări şi cheltuielile care generează plăţi:

CAF = Venituri încasabile – Cheltuieli plătibile

Având în vedere caracterul monetar sau nemonetar al veniturilor şi cheltuielilor unei întreprinderi, se demonstrează că excedentul brut din exploatare este constituit în întregime din venituri încasabile şi cheltuieli plătibile. Prin urmare, excedentul brut din exploatare contribuie, în totalitatea sa, la formarea CAF[124]. Este motivul pentru care, una din metodele clasice de calcul a capacităţii de autofinanţare, *metoda deductivă sau a fluxurilor*, porneşte de la excedentul brut din exploatare:

CAF = EBE + Alte venituri din exploatare – Alte cheltuieli de exploatare + Venituri financiare – Cheltuieli financiare + Venituri extraordinare – Cheltuieli extraordinare – Impozit pe profit

În relaţia de mai sus, veniturile şi cheltuielile luate în considerare sunt doar acelea care determină fluxuri de trezorerie.

Fluxuri încasabile	–	Fluxuri plătibile
	=	Capacitatea de autofinanţare

Figura nr.4.39. Calculul CAF prin metoda fluxurilor

Modelul de calcul reflectă asemănarea şi deosebirea dintre excedentul brut din exploatare şi capacitatea de autofinanţare: ambele reprezintă fluxuri monetare potenţiale dar excedentul brut caracterizează fluxurile care provin numai din activitatea de exploatare, în timp ce capacitatea de autofinanţare vizează fluxurile din întreaga activitate a întreprinderii.

O a doua metodă de calcul, *metoda aditivă sau analitică,* porneşte de la rezultatul net, prin „repunerea" *cheltuielilor calculate* şi deducerea *veniturilor calculate*:

CAF = Rezultat net + Ajustări privind activele şi provizioanele

[124] Brezeanu, P., Boştinaru, A., Prăjişteanu, B., *Diagnostic financiar: instrumente de analiză financiară*, Editura Economică, Bucureşti 2003, p.281

	Rezultatul exercițiului	–	Venituri calculate	
+	Cheltuieli calculate	=	Capacitatea de autofinanțare	

Figura nr.4.40. Calculul CAF prin metoda aditivă

Cheltuielile calculate desemnează cheltuielile neplătibile, cum ar fi: cheltuielile cu ajustări de valoare a activelor, cheltuielile privind provizioanele precum şi cheltuielile cu activele cedate (valoarea contabilă a activului cedat nu corespunde unei plăți în momentul cesiunii).

Veniturile calculate desemnează veniturile neîncasabile, cum ar fi: veniturile din reluarea ajustărilor de valoare şi provizioanelor şi veniturile din subvenții, altele decât subvențiile aferente exploatării. Se includ, de asemenea, în categoria veniturilor calculate şi veniturile din cedarea activelor care, deşi corespund unor încasări la momentul cesiunii şi reprezintă o sursă de finanțare, sunt tratate ca fiind aferente activității de investiții, alături de valoarea achizițiilor de active imobilizate şi luate în calcul la determinarea investiției nete.

Metoda aceasta este mai simplă şi mai des utilizată în practică şi, deşi nu explică originea capacității de autofinanțare, informează asupra utilizării acesteia pentru:

- acoperirea pierderilor probabile şi a riscurilor (prin ajustările de valoare şi prin provizioanele constituite);
- finanțarea creşterii (rezultatul pus în rezervă);
- remunerarea capitalului propriu (dividende distribuite);
- rambursarea împrumuturilor.

Metoda reflectă relația dintre politica de repartizare a profitului net şi politica de autofinanțare, în sensul că acordarea de dividende în defavoarea rezultatului pus în rezervă conduce la diminuarea posibilităților de autofinanțare şi a capacității de rambursare a datoriilor.

În esență, capacitatea de autofinanțare reprezintă un indicator care exprimă independența financiară a întreprinderii, reflectând un flux potențial de disponibilități care depinde, pe de o parte, de rentabilitatea întreprinderii, iar pe de altă parte, de politicile întreprinderii în materie de amortizare şi provizioane precum şi de fiscalitate (fiind calculat după impozitare).

Fluxurile obținute din încasarea veniturilor, diminuate cu plățile corespunzătoare cheltuielilor, reprezintă resursele interne pe care întreprinderea le-ar putea utiliza pentru autofinanțare. Ceea ce rămâne din aceste resurse după remunerarea acționarilor prin dividende şi a salariaților şi managerilor prin cote-părți din profit, reprezintă *autofinanțarea netă* a întreprinderii.

Autofinanțarea netă (An) se determină după relația:

$$An = CAF - Repartizări\ din\ capacitatea\ de\ autofinanțare$$

Repartizările din capacitatea de autofinanțare ar trebui să fie cele corespunzătoare exercițiului financiar considerat însă acestea nu pot fi cunoscute decât în exercițiul următor. Din acest motiv, în practică se deduc beneficiile distribuite în cursul exercițiului curent corespunzătoare exercițiului precedent.

Nivelul ideal de autofinanțare este dificil de apreciat dar, în principiu, se impune acoperirea a cel puțin trei categorii de necesităţi: *autofinanțarea minimă* (prin ajustări ale activelor imobilizate), *autofinanțare de menținere* (prin ajustări ale activelor imobilizate, activelor circulante şi ajustări de provizioane), *autofinanțare de dezvoltare* (prin ajustări ale activelor imobilizate, activelor circulante, ajustări de provizioane şi profit reinvestit).

Autofinanțarea reprezintă îmbogățirea întreprinderii, un mijloc de finanțare obținut prin propriile forțe şi prezintă o serie de avantaje, printre care[125]:

- reprezintă o sursă independentă şi relativ stabilă de finanțare a întreprinderii în anumite situații conjuncturale nefavorabile;
- asigură finanțarea investițiilor (de menținere, de înlocuire sau de creştere), cu condiția realizării unor investiții utile şi nu de irosire a resurselor;
- permite reducerea îndatorării şi, implicit, reducerea cheltuielilor financiare;
- conferă întreprinderii o anumită autonomie financiară care îi permite acesteia independență în gestionare față de organismele financiare şi de credit;
- reprezintă un indicator utilizat pentru a măsura rentabilitatea capitalurilor proprii, respectiv rentabilitatea financiară;
- asigură premisele pentru atragerea capitalului extern şi a finanțării de pe piețele de capital.

Profitul nedistribuit, lăsat la dispoziția întreprinderii, majorează valoarea capitalului propriu şi, implicit valoarea contabilă a acțiunilor. În plus, acest profit reprezintă o bază pentru obținerea unor venituri viitoare suplimentare.

Caracterul potențial al capacității de autofinanțare şi autofinanțării face ca existența acestei capacități să nu implice automat şi existența resurselor financiare de care întreprinderea are nevoie la un moment dat, ceea ce impune apelarea la împrumuturi.

Capacitatea de autofinanțare şi finanțarea netă în cazul întreprinderii analizate, calculate prin cele două metode, sunt prezentate în tabelele următoare:

Nr crt	Specificație	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Excedentul brut din exploatare	lei	EBE	11.426.144	15.750.224	18.811.627	31.826.252	60.224.220
2	Alte venituri din exploatare	lei	-	0	803.454	1.038.849	3.313.220	15.128.898
3	Alte chelt.de exploatare	lei	-	0	-612.891	-808.258	3.062.837	16.006.647
4	Venituri financiare	lei	Vfin	133.863	344.162	1.137.625	5.414.806	11.356.653
5	Cheltuieli financiare	lei	Chfin	529.908	2.192.387	617.574	3.142.737	3.669.021
6	Venituri extraordinare	lei	Vextr	140.151	0	0	0	0
7	Cheltuieli extraordinare	lei	Chextr	144.993	0	0	0	0
8	Impozit pe profit	lei	Imp	2.275.928	2.763.484	3.095.080	3.931.878	7.614.981
9	Capacitatea de autofinanțare	lei	CAF (rd.1+2-3+ 4-5+ 6-7- 8)	8.749.329	12.554.860	18.083.705	30.416.826	59.419.122
10	Dividende de plată	lei	D	0	8.283.189	5.955.068	10.906.413	15.818.644

[125] Buşe, L., *Analiză economico-financiară*, Editura Economică, Bucureşti 2005, p.274

11	Participarea salariaţilor la profit	lei	Psp	0	0	4.000.000	7.000.000	16.000.000
12	Autofinanţarea netă	lei	AFN (rd.9-10-11)	8.749.329	4.271.671	8.128.637	12.510.413	27.600.478

Tabelul nr.4.41. Capacitatea de autofinanţare şi autofinanţarea netă (metoda deductivă)

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultat net	lei	Rn	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
2	Ajustări privind activele şi provizioanele	lei	Aj	668.791	3.690.267	6.728.932	4.439.091	7.124.742
3	Capacitatea de autofinanţare	lei	CAF (rd.1+2)	8.749.329	12.554.860	18.083.705	30.416.826	59.419.122
4	Dividende de plată	lei	D	0	8.283.189	5.955.068	10.906.413	15.818.644
5	Participarea salariaţilor la profit	lei	Psp	0	0	4.000.000	7.000.000	16.000.000
6	Autofinanţarea netă	lei	ANF (rd.3-4-5)	8.749.329	4.271.671	8.128.637	12.510.413	27.600.478
7	Pondere ANF în CAF	%	ANF/CAF	100	34	45	41	46

Tabelul nr.4.42. Capacitatea de autofinanţare şi autofinanţarea netă (metoda aditivă)

În ceea ce priveşte structura capacităţii de autofinanţare, aceasta se prezintă astfel:

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultat net	%	Rn/CAF	92	71	63	85	88
2	Ajustări privind activele şi provizioanele	%	Aj/CAF	8	29	37	15	12
3	CAF	%	CAF (rd.1+2)	100	100	100	100	100

Tabelul nr.4.43. Structura capacităţii de autofinanţare

***Aprecieri referitoare la capacitatea de autofinanţare şi la autofinanţarea netă**: În perioada analizată, capacitatea de autofinanţare a înregistrat o tendinţă de creştere, mai accentuată în ultimul an, când valoarea acesteia aproape s-a dublat (59.412.122 lei faţă de 30.416.826 lei în anul 2007). Creşterea s-a datorat în special majorării excedentului brut din exploatare.*

În exerciţiul 2004, autofinanţarea netă a coincis cu capacitatea de autofinanţare deoarece profitul net a fost reinvestit în întregime. În exerciţiile următoare, datorită repartizărilor din profit în favoarea acţionarilor şi a salariaţilor, autofinanţarea netă a fost inferioară capacităţii de autofinanţare, deţinând o pondere cuprinsă între 34% şi 46% din aceasta (Tabelul nr.4.42).

În ceea ce priveşte structura capacităţii de autofinanţare determinate prin metoda aditivă, se observă faptul că ponderea principală este deţinută de rezultatul net, aceasta fiind în general mai mare de 85%. Excepţie fac exerciţiile 2005 şi 2006, când ponderea

rezultatului net a fost de 71% şi respectiv 63% (ca urmare a înregistrării unor cheltuieli semnificative cu ajustările de valoare ale activelor).

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	CAF	lei		8.749.329	12.554.860	18.083.705	30.416.826	59.419.122
2	AFN	lei		8.749.329	4.271.671	8.128.637	12.510.413	27.600.478
3	Indicele de creştere a preţurilor	%	Icp	100	111,9	122,0	129,9	136,2
4	CAF în preţuri comparabile	lei		8.749.329	11.219.714	14.822.709	23.415.570	43.626.374
5	AFN în preţuri comparabile	lei		8.749.329	3.817.400	6.662.817	9.630.803	20.264.668
6	Indicele de creştere a CAF_{pc}	%	$I_{CAFpc} = CAFpc_n / CAFpc_0$	100	128	169	268	499
7	Indicele de creştere a AFN_{pc}	%	$I_{AFNpc} = AFNpc_n / AFNpc_0$	100	44	76	110	232

Tabelul nr.4.44. Evoluţia capacităţii de autofinanţare şi a autofinanţării nete în preţuri comparabile

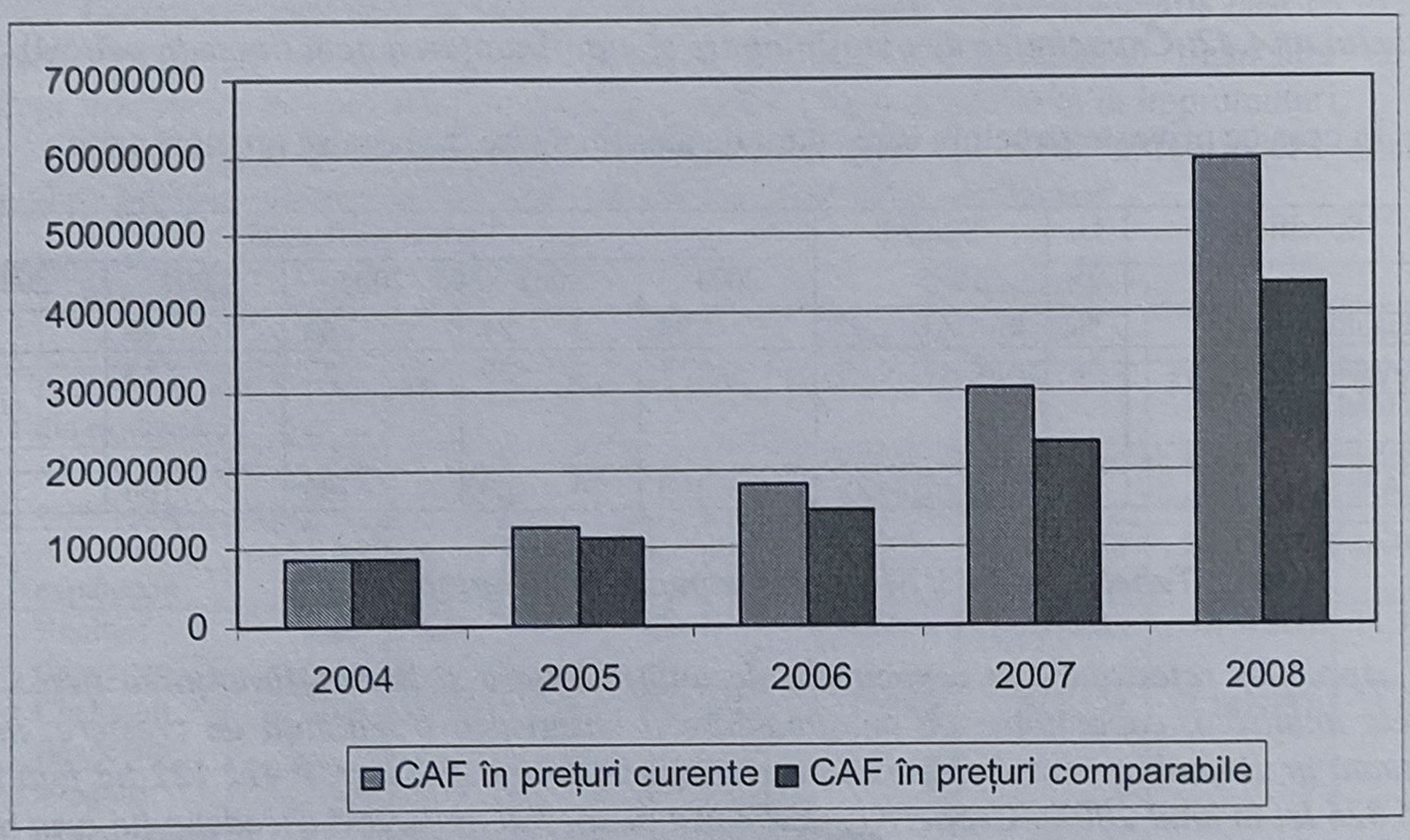

Figura nr.4.45. Evoluţia capacităţii de autofinanţare

***Aprecieri**: Capacitatea de autofinanţare, atât în preţuri curente cât şi în preţuri comparabile, a înregistrat o tendinţă de creştere în perioada analizată. Această evoluţie indică o alocare eficientă a resurselor proprii, concretizată în îmbunătăţirea performanţelor şi distribuirea rezultatelor atât pentru remunerarea investitorilor cât şi pentru autofinanţarea în vederea dezvoltării întreprinderii.*

Analiza performanțelor întreprinderii prin intermediul ratelor

Analiza performanțelor întreprinderii urmăreşte reflectarea raporturilor de eficiență între efectele de natura rezultatelor şi eforturile depuse pentru obținerea lor.

Efectele (rezultatele) luate în calcul pot fi: marja comercială, valoarea adăugată, rezultatul exploatării, rezultatul brut al exercițiului, rezultatul curent sau rezultatul net.

Eforturile sau mijloacele puse în acțiune pot fi de natură:

- *economică* (active fixe, capital economic, active totale);
- *financiară* (capital social, capitaluri proprii, capitaluri permanente, pasiv total);
- *comercială* (cifra de afaceri, valoarea adăugată) (deşi, prin natura lor, pot fi considerate „efecte", acestea sunt înscrise în structura de mijloace din considerente de calcul economic).

Evaluarea performanțelor pe baza situațiilor financiare reprezintă o activitate orientată spre trecut, realizarea extrapolărilor viitoare fiind de multe ori dificilă. Cu toate acestea, orice decizie luată se bazează pe rezultatele unei astfel de analize a performanței întreprinderii.

Măsurarea performanțelor întreprinderii se realizează, în principal, prin intermediul a trei categorii de rate ce reflectă capacitatea acesteia de a obține profit: *rate de rentabilitate comercială, rate de rentabilitate economică* şi *rate de rentabilitate financiară*. Ratele de rentabilitate, spre deosebire de profit, permit efectuarea de analize comparative în spațiu, între întreprinderi similare ca profil dar cu un volum de activitate diferit.

Informațiile necesare calculării ratelor de rentabilitate se regăsesc în contul de profit şi pierdere şi în bilanț.

a) Rate de rentabilitate comercială

Rentabilitatea comercială măsoară eficiența activității desfăşurate de întreprindere pe perioada unui exercițiu financiar prin prisma valorificării activității de bază, exprimată prin cifra de afaceri netă.

Rata rentabilității comerciale brute (rata marjei comerciale brute) reflectă excedentul brut din exploatare aferent cifrei de afaceri nete. Indicatorul este independent de politica financiară, de politica de investiții precum şi de incidența fiscalității şi a elementelor extraordinare.

$$R_{RCB} = \frac{Excedentul\ brut\ din\ exploatare}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 100$$

Rata rentabilității comerciale (rata marjei nete de exploatare) evidențiază eficiența activității de exploatare a întreprinderii.

$$R_{RC} = \frac{Rezultatul\ exploatării}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 100$$

Creşterea ratei în dinamică reflectă o situație pozitivă şi are loc atunci când indicele de creştere a profitului din exploatare devansează indicele cifrei de afaceri nete.

Rata rentabilității comerciale nete (rata marjei nete comerciale) reflectă profitul net al exercițiului care revine cifrei de afaceri nete.

$$R_{RCN} = \frac{Rezultatul\ net\ al\ exercițiului}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 100$$

Nr. crt.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Excedentul brut din exploatare	lei	EBE	14.452.524	19.785.914	26.923.357	46.465.331	73.516.746
2	Cifra de afaceri netă	lei	CA	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
3	Rata marjei comerciale brute	%	R_{MCB} = EBE/CA	18	16	15	18	19
4	Indicele de creştere a ratei marjei comerciale brute	%	I_{RMCB} = $R_{MCB\ n}$/ $R_{MCB\ 0}$	100	89	83	100	106

Tabelul nr.4.46. Evoluţia ratei marjei comerciale brute

Nr. crt.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultatul exploatării	lei	Re	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729
2	Cifra de afaceri netă	lei	CA	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
3	Rata marjei nete de exploatare	%	R_{MNE}= Re/CA	13	11	8	11	13
4	Indicele de creştere a ratei marjei nete de exploatare	%	I_{RMNE} = $R_{MNE\ n}$/ $R_{MNE\ 0}$	100	85	62	85	100

Tabelul nr.4.47. Evoluţia ratei marjei nete de exploatare

Nr. crt.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultatul net al exerciţiului	lei	Rn	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
2	Cifra de afaceri netă	lei	CA	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
3	Rata marjei comerciale nete	%	R_{MCN}= Rn/CA	10	7	6	10	13
4	Indicele de creştere a ratei marjei comerciale nete	%	I_{RMCN}= $R_{MCN\ n}$/ R_{MCNo}	100	70	60	100	130

Tabelul nr.4.48. Evoluţia ratei marjei comerciale nete

***Aprecieri referitoare la rentabilitatea comercială**: Rata marjei comerciale brute, exprimată în excedent brut din exploatare la 100 lei cifră de afaceri, a înregistrat valori*

cuprinse în intervalul 15%-19%, cu o uşoară tendinţă de scădere în prima jumătate a perioadei analizate, urmată de o tendinţă de creştere în a doua jumătate a perioadei.

Rata marjei nete de exploatare, exprimată în rezultatul exploatării la 100 lei cifră de afaceri, a înregistrat valori destul de scăzute, cuprinse în intervalul 8%-13%, cu o tendinţă de scădere în perioada 2004-2006 şi o tendinţă simetrică de creştere în perioada 2006-2008.

Rata marjei comerciale nete, exprimată prin rezultatul net al exerciţiului la 100 lei cifră de afaceri, a înregistrat o scădere în prima jumătate a perioadei analizate, ajungând la valoarea de 6% în anul 2006, comparativ cu 10% în anul 2004, după care a urmat un trend crescător în a doua jumătate a perioadei. La sfârşitul anului 2008, valoarea ratei a fost cu 30% mai mare decât valoarea înregistrată în anul 2004.

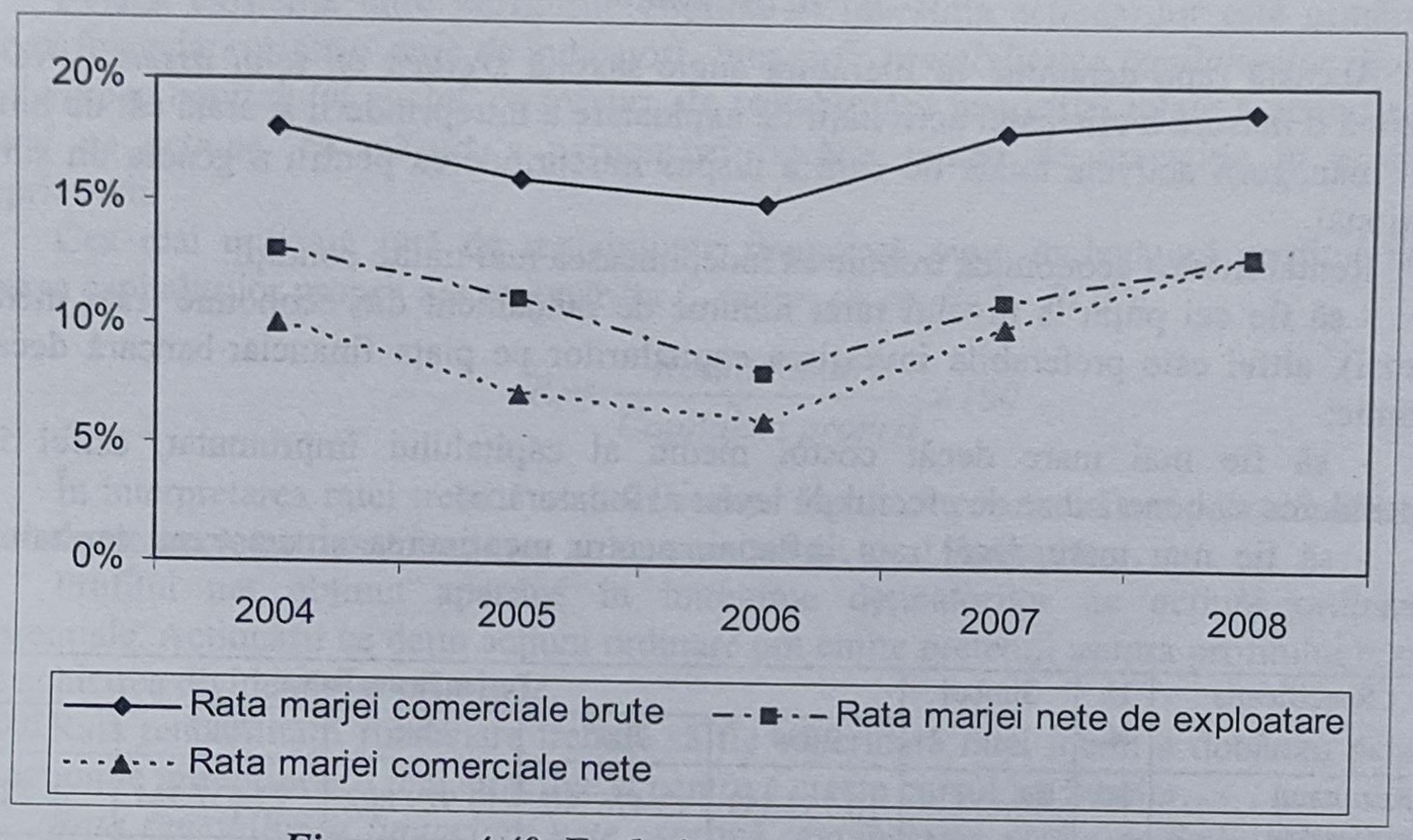

Figura nr. 4.49. Evoluţia rentabilităţii comerciale

b) Rate de rentabilitate economică

Rentabilitatea economică măsoară remunerarea brută a capitalurilor investite, atât a celor proprii cât şi a celor împrumutate.

Rata de rentabilitate economică este determinată ca raport între rezultatul economic şi mijloacele economice angajate pentru obţinerea acestuia. Prin modalitatea de exprimare a rezultatului economic se doreşte ca rata să fie independentă de structura financiară a întreprinderii, de politica fiscală a statului precum şi de eventualele elemente extraordinare înregistrate în cursul exerciţiului.

Literatura de specialitate oferă mai multe modalităţi de calcul a ratei rentabilităţii economice. Cea mai simplă dintre acestea constă în raportarea profitului net obţinut la volumul activelor totale din bilanţul contabil:

$$R_E = \frac{Rezultatul\ net\ al\ exerciţiului}{Active\ totale} x\ 100$$

În relaţie pot fi utilizate şi activele nete, determinate ca total activ minus datorii curente. Aceste active nete se regăsesc şi sub denumirea de capital investit şi reprezintă acea parte a activului finanţată pe seama capitalurilor proprii şi a datoriilor pe termen lung.

Indiferent că este vorba de activele totale sau de cele nete este de preferat să se utilizeze o valoare medie a acestora în locul soldurilor finale ale acestor elemente bilanțiere. Utilizarea valorilor medii permite reliefarea eventualelor modificări intervenite în cursul exercițiului financiar în volumul activelor.

Acest model de calcul are însă dezavantajul că oferă un rezultat afectat de activitatea financiară şi extraordinară a întreprinderii precum şi de politica fiscală a statului. Un rezultat mai relevant poate fi obținut dacă în relația de mai sus se utilizează rezultatul din exploatare în locul rezultatului net:

$$R_E = \frac{Rezultatul\ exploatării}{Active\ totale} x\ 100$$

Această rată, denumită în literatura anglo-saxonă *„return on total assets" (ROTA)*, reprezintă o măsură a eficienței activității de exploatare a întreprinderii şi arată cât de bine au folosit managerii activele totale de care a dispus întreprinderea pentru a genera un surplus operațional.

Rentabilitatea economică trebuie să îndeplinească mai multe condiții:

- să fie cel puțin la nivelul ratei minime de randament din economie (rata medie a dobânzii), altfel este preferabilă investirea capitalurilor pe piața financiar-bancară decât în economie;
- să fie mai mare decât costul mediu al capitalului împrumutat, astfel încât întreprinderea să beneficieze de efectul de levier al îndatorării;
- să fie mai mare decât rata inflației, pentru menținerea şi creşterea capitalurilor proprii.

Nr crt	Specificație	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultatul exploatării	lei	Re	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729
2	Active totale	lei	At	26.500.633	41.734.976	78.545.874	126.120.415	221.334.463
3	Rata rentabilității economice nete	%	R_E = Re/At	41	32	18	22	24
4	Rata dobânzii	%	Rd	20,4	17,9	7,5	8,7	7,5
5	Rata medie a inflației	%	Ri	15,3	11,9	9,0	6,5	4,8
6	Rata rentabilității economice reale	%	R_{ER} = (R_{EN} − Ri)/ (1+Ri)	22	18	8	15	18

Tabelul nr.4.50. Rata rentabilității economice

***Aprecieri referitoare la rentabilitatea economică**: Deşi nu a avut o evoluție uniformă în perioada analizată, înregistrând o tendință de scădere în perioada 2004-2006 şi apoi o tendință de creştere în perioada 2006-2008, rata rentabilității economice a fost superioară atât ratei medii a dobânzii cât şi ratei medii a inflației. Ca urmare, rentabilitatea economică obținută face mai avantajoasă investirea în exploatarea întreprinderii decât pe piața monetară şi permite totodată sporirea capitalurilor proprii şi a substanței economice a întreprinderii.*

c) Rate de rentabilitate financiară

Rentabilitatea financiară măsoară remunerarea netă a capitalurilor proprii, respectiv randamentul plasamentului financiar pe care acționarii l-au făcut prin cumpărarea acțiunilor întreprinderii.

Punctul cheie de interes pentru proprietarii întreprinderii este rentabilitatea investiției. Investitorii sunt, de asemenea, interesați şi de modul de distribuire a profiturilor care le aparțin, adică ce parte din profit este reinvestită față de partea distribuită lor ca dividende sau, în anumite cazuri, prin răscumpărări de acțiuni emise. În final, investitorii sunt preocupați de efectul rezultatelor întreprinderii şi al aşteptărilor viitoare referitoare la acestea asupra valorii de piață a investiției, mai ales în cazul companiilor listate.

Relația existentă între profiturile obținute şi investiția acționarilor este urmărită de analiştii financiari printr-o serie de indicatori, cum ar fi: *rentabilitatea capitalurilor proprii* şi *rentabilitatea capitalului social*, ca măsuri ale rentabilității investiției totale a acționarilor şi *profitul pe acțiune*, ca măsură a participării fiecărei unități de investiție în profiturile întreprinderii.

Cea mai utilizată rată de rentabilitate financiară pune în legătură profitul net cu valoarea capitalurilor proprii ale acționarilor (*„return on equity" – ROE*):

$$R_F = \frac{Rezultatul\ net}{Capitaluri\ proprii} x\ 100$$

În interpretarea ratei trebuie avut în vedere faptul că rezultatul net poate fi afectat de eventuale elemente extraordinare care au un caracter cu totul întâmplător.

Profitul net obținut aparține în întregime deținătorilor de acțiuni ordinare şi preferențiale. Acționarii ce dețin acțiuni ordinare pot emite pretenții asupra profitului rezidual după achitarea dividendelor prioritare.

Rata rentabilității financiare trebuie să fie superioară ratei medii a dobânzii pentru a face acțiunile întreprinderii mai atractive şi pentru a creşte cursul lor bursier.

Rata rentabilității financiare nete exprimă remunerarea netă a capitalului social prin intermediul dividendelor:

$$R_{FN} = \frac{Dividende}{Capital\ social} x\ 100$$

Această rată constituie un indicator relevant în aprecierea poziției întreprinderii pe piață. O remunerare în creştere a capitalurilor investite indică o capacitate de dezvoltare a întreprinderii şi sporeşte încrederea investitorilor în ceea ce priveşte randamentul plasamentelor prezente sau viitoare

În cazul societăților pe acțiuni, analiza profiturilor din perspectiva investitorilor se axează pe indicatorul profit pe acțiune. Calcularea acestui indicator presupune împărțirea profitului net la numărul de acțiuni ordinare emise:

$$Profit\ pe\ acțiune = \frac{Rezultat\ net}{Număr\ de\ acțiuni\ emise}$$

Profitul pe acțiune se poate determina în două forme. Prima dintre ele, denumită „profit pe acțiune de bază" utilizează în relația de calcul numărul de acțiuni ordinare emise. Cea de-a doua, denumită „profit pe acțiune diluat" ia în calcul toate acțiunile care pot fi emise şi ține cont de acestea ca fiind suplimentare celor ordinare, deja emise. Astfel de acțiuni potențial a fi emise le includ pe cele care pot rezulta din opțiuni pe acțiuni, conversia în acțiuni a unor instrumente de datorie preferențiale, ce pot fi convertite în acțiuni în anumite

condiţii, etc. Profitul pe acţiune diluat reflectă reducerea profitului pe acţiune care ar putea să rezulte din exercitarea unor astfel de drepturi, anunţând în acest fel comunitatea financiară că o asemenea diluare a profitului este posibilă.

Nr. crt.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rezultatul net al exerciţiului	lei	Rn	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
2	Capital propriu	lei	Cpr	15.681.405	26.383.148	31.737.909	53.881.035	101.857.259
3	Număr acţiuni emise (părţi sociale)	buc	Na	17.092	1.467.092	1.469.397	1.469.397	3.500.000
4	Rata rentabilităţii financiare	%	$R_{RF}= R_n / C_{pr}$	52	34	36	48	51
5	Profit pe acţiune	lei	Pa=Rn/Na	472,77	6,04	7,73	17,68	14,94
6	Indicele de creştere a ratei rentabilităţii financiare	%	$IR_{RF}= R_{RF\ n} / R_{RF\ 0}$	100	65	69	92	98
7	Rata dobânzii	%	-	20,4	17,9	7,5	8,7	7,5

Tabelul nr.4.51. Evoluţia ratei rentabilităţii financiare

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Dividende de plată	lei	Div	0	8.283.189	5.955.068	10.906.413	15.818.644
2	Capital social	lei	CS	170.920	14.670.920	14.693.970	14.693.970	35.000.000
3	Rata rentabilităţii financiare nete	%	$R_{RFN}=$ Div/Cpr	0	56	41	74	45
4	Rata dobânzii	%		20,4	17,9	7,5	8,7	7,5

Tabelul nr.4.52. Evoluţia ratei rentabilităţii financiare nete

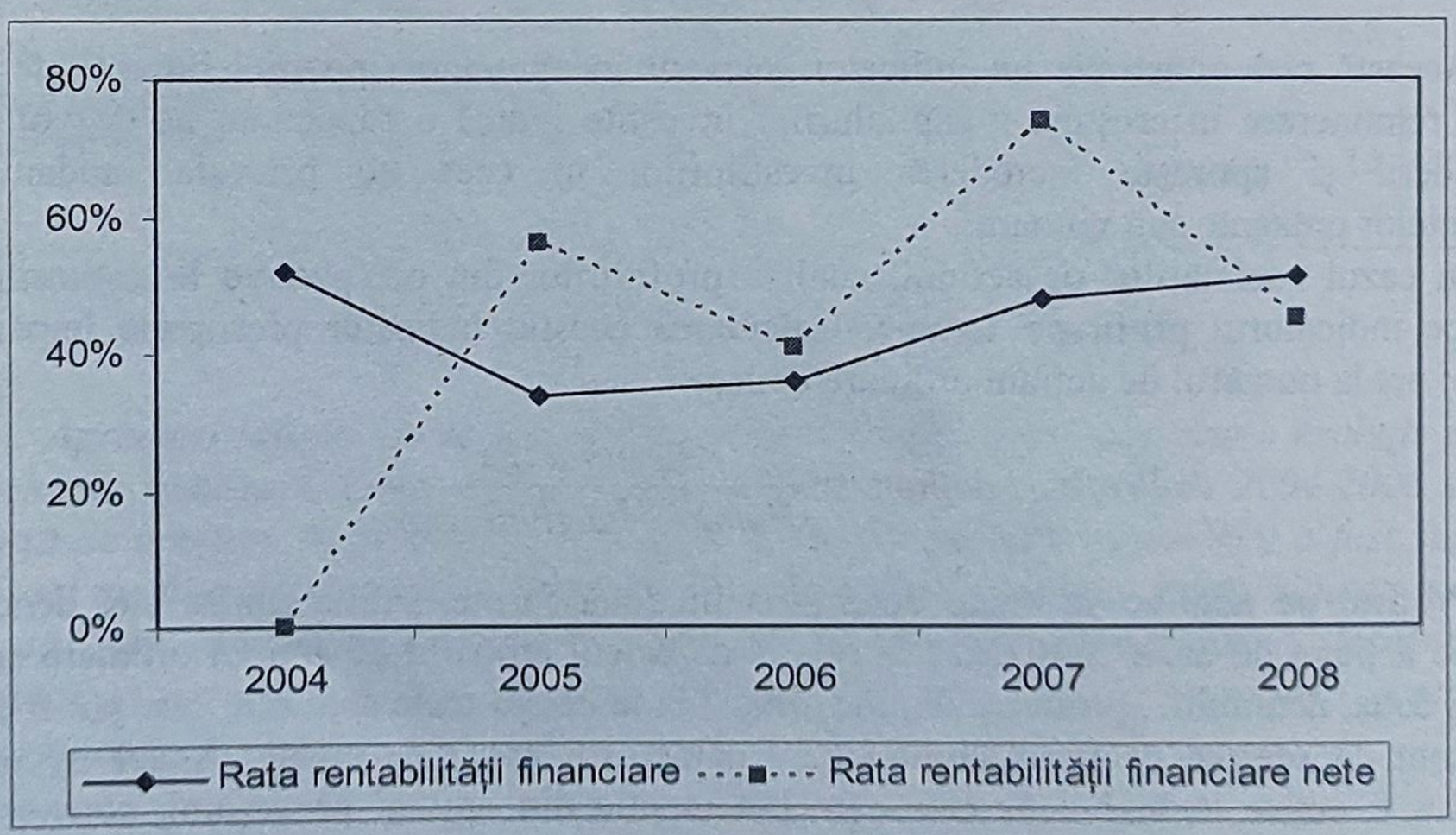

Figura nr.4.53. Evoluţia rentabilităţii financiare

***Aprecieri referitoare la rentabilitatea financiară**: Valorile înregistrate de rata rentabilităţii financiare în perioada analizată, chiar dacă nu au avut o evoluţie constantă, indică o remunerare a capitalurilor proprii superioară ratei medii a dobânzii pe piaţa monetară. Valorile mari ale ratei rentabilităţii financiare, cuprinse în intervalul 34%-52%, au la bază rentabilitatea economică a activităţii de exploatare a întreprinderii. Profitul net aferent unei părţi sociale a scăzut după anul 2004, ca urmare a majorărilor capitalului social prin încorporarea rezervelor, care au determinat emisiunea de noi titluri.*

Exceptând anul 2004 când întreprinderea nu a distribuit dividende, rata rentabilităţii financiare nete a înregistrat valori semnificative (peste 41%) ceea ce demonstrează o politică de distribuire a dividendelor favorabilă proprietarilor întreprinderii. Fiind vorba de o societate închisă, nu se pune problema atragerii de fonduri de pe piaţa de capital şi, prin urmare, politica de dividend nu are în vedere nici cursul bursier şi nici alte rate bursiere.

Diagnosticul rezultatelor şi performanţelor financiare ale întreprinderii

În sinteză, indicatorii analizaţi privind rezultatele economico-financiare şi performanţele întreprinderii sunt redaţi în tabelul următor:

r. crt.	Indicatori	U. M.	Perioada analizată				
			2004	2005	2006	2007	2008
1. Indicatori de natura veniturilor							
1.1	Venituri din vânzarea mărfurilor	lei	79.612.083	120.451.252	173.382.964	249.762.487	390.756.595
1.2	Cifra de afaceri netă	lei	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
1.3	Venituri totale	lei	80.406.189	122.159.599	177.173.710	263.481.305	422.653.669
2. Indicatori de natura realizărilor							
2.1	Marja comercială	lei	16.892.106	25.197.875	36.315.045	58.310.075	93.058.035
2.2	Producţia exerciţiului	lei	520.091	560.731	1.614.272	4.990.792	5.411.523
2.3	Valoarea adăugată	lei	13.019.228	19.105.404	24.498.330	39.263.874	74.063.310
3. Indicatori de natura acumulărilor							
3.1	Excedentul brut din exploatare	lei	11.426.144	15.750.224	18.811.627	31.826.252	60.224.220
3.2	Capacitatea de autofinanţare	lei	8.749.329	12.554.860	18.083.705	30.416.826	59.419.122
3.3	Autofinanţarea netă	lei	8.749.329	4.271.671	8.128.637	12.510.413	27.600.478
4. Indicatori de natura rezultatelor							
4.1	Rezultatul exploatării	lei	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729
4.2	Rezultatul curent	lei	10.361.308	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
4.3	Rezultatul brut al exerciţiului	lei	10.356.466	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
4.4	Rezultatul net al exerciţiului	lei	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
5. Indicatori de rentabilitate							
5.1	Rata rentabilităţii comerciale brute (Excedentul brut din exploatare / Cifra de afaceri netă)	%	18	16	15	18	19
5.2	Rata rentabilităţii economice (Rezultatul	%	41	32	18	22	24

	exploatării / Active totale)						
5.3	Rata rentabilităţii financiare (Rezultatul net al exerciţiului / Capitalul propriu)	%	52	34	36	48	51
5.4	Profitul pe acţiune	lei	472,77	6,04	7,73	17,68	14,94

Pe baza acestor indicatori se poate emite următorul diagnostic:

PUNCTE FORTE:

***1. Privind veniturile întreprinderii**: Veniturile întreprinderii au înregistrat creşteri, mai accentuate în a doua jumătate a perioadei, ceea ce indică dezvoltarea economică şi îmbunătăţirea cotei de piaţă a acesteia. Ponderea principală a fost deţinută de veniturile din vânzarea mărfurilor (peste 98% din totalul vânzărilor) dar şi celelalte elemente de venituri au avut o contribuţie pozitivă asupra creşterii veniturilor totale ale întreprinderii.*

***2. Privind realizările întreprinderii**: Marja comercială a înregistrat creşteri semnificative ca urmare a dezvoltării activităţii întreprinderii. Producţia exerciţiului a crescut şi ea, dar valorile înregistrate au fost relativ scăzute, ca urmare a faptului că activitatea productivă nu reprezintă o activitate de bază a întreprinderii. Valoarea adăugată în creştere a permis remunerarea tuturor participanţilor la activitatea întreprinderii şi creşterea permanentă a capitalurilor proprii.*

***3. Privind acumulările întreprinderii**: Excedentul brut din exploatare a crescut de la an la an în perioada analizată, evoluţie ce indică îmbunătăţirea performanţelor activităţii de exploatare a întreprinderii şi creşterea capacităţii de autofinanţare a acesteia. Autofinanţarea netă a avut, de asemenea, o evoluţie crescătoare atât în preţurile curente cât şi în cele comparabile. Evoluţia capacităţii de autofinanţare indică o alocare eficientă a resurselor proprii, concretizată în îmbunătăţirea performanţelor şi distribuirea rezultatelor atât pentru remunerarea investitorilor cât şi pentru autofinanţarea în vederea dezvoltării întreprinderii.*

***4. Privind rezultatele întreprinderii**: Rezultatul din exploatare a înregistrat o tendinţă de creştere în perioada analizată şi a deţinut ponderea cea mai mare în rezultatul brut al exerciţiului. Rezultatul curent al exerciţiului a avut de asemenea o evoluţie crescătoare, atât în termeni nominali cât şi în termeni reali. Rezultatul brut al exerciţiului nu a fost afectat de elemente extraordinare. Rezultatul net al exerciţiului a înregistrat valori pozitive şi o tendinţă de creştere.*

***5. Privind rentabilitatea întreprinderii**: În a doua jumătate a perioadei, performanţele întreprinderi exprimate în termeni de rentabilitate s-au îmbunătăţit. Ratele de rentabilitate au fost superioare ratei de inflaţie şi ratei dobânzii dovedind avantajul investirii în exploatarea întreprinderii. Politica de dividend a fost favorabilă proprietarilor întreprinderii dar nu a dezavantajat repartizările la fondurile proprii de dezvoltare ale întreprinderii.*

PUNCTE SLABE:

***1. Privind veniturile întreprinderii**: Ritmul de creştere al veniturilor din exploatare a fost inferior ritmului de creştere al cheltuielilor de exploatare.*

***2. Privind realizările întreprinderii**: Ritmul de creştere a valorii adăugate a fost inferior ritmului de creştere a consumurilor intermediare (cu excepţia anului 2008). Remunerarea scăzută a creditorilor financiari indică un grad redus de îndatorare şi faptul că întreprinderea nu foloseşte avantajele efectului de levier al îndatorării.*

***3. Privind rezultatele întreprinderii**: În primii doi ani ai perioadei, rezultatul financiar a fost negativ şi a determinat scăderea rezultatului brut al exerciţiului.*

***4. Privind rentabilitatea întreprinderii**: Performanţele întreprinderii au fost mai scăzute în exerciţiile financiare 2005 şi 2006 comparativ cu exerciţiul 2004. Profitul pe acţiune a scăzut după anul 2004 pe fondul creşterii numărului de titluri.*

***Concluzie**: Rezultatele întreprinderii s-au îmbunătăţit pe parcursul perioadei analizate ca urmare a dezvoltării activităţii de bază a acesteia. Performanţele întreprinderii, exprimate prin rentabilitatea comercială, economică şi financiară s-au îmbunătăţit şi ele în perioada 2006-2008. Evoluţia favorabilă a majorităţii indicatorilor de performanţă a permis atât remunerarea proprietarilor cât şi remunerarea corespunzătoare a întreprinderii.*

4.4. Analiza economico-financiară pe baza bilanţului

4.4.1. Analiza statică pe baza bilanţului contabil

Privit în context decizional, bilanţul este o trecere în revistă a impactului investiţiilor existente, a deciziilor de finanţare aferente şi a rezultatului net al exploatării investiţiilor respective. Efectul net al operaţiunilor de exploatare, sub forma profitului sau pierderii într-o anumită perioadă de timp, modifică valoarea capitalurilor proprii ale acţionarilor (fig.4.54.[126]).

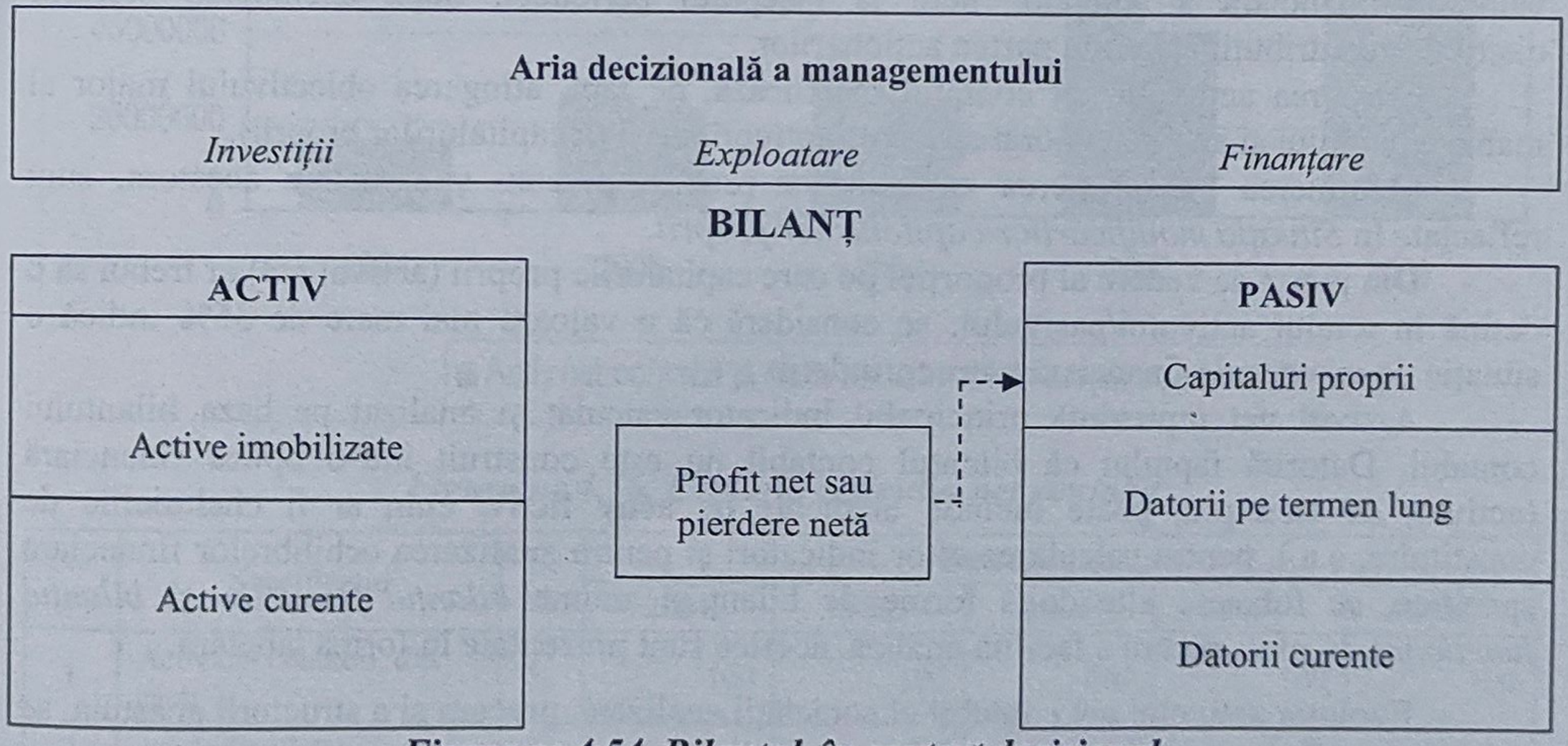

Figura nr.4.54. Bilanţul în context decizional

[126] Helfert, E.A., *Tehici de analiză financiară*, Ed.BMT Publishing House, Bucureşti 2006, p.20

Pe baza bilanţului, utilizatorul informaţiei contabile poate formula anumite concluzii referitoare la natura şi valoarea activelor controlate de întreprindere precum şi a surselor de finanţare a acestora, poate analiza proporţiile relative între elementele de activ şi cele de pasiv.

Bilanţul înglobează totalitatea categoriilor de active de care dispune întreprinderea la data respectivă, precum şi totalitatea datoriilor către acţionari şi creditori (sursele de finanţare). Prin definiţie, valoarea tuturor activelor de care dispune întreprinderea la un moment dat trebuie să fie identic egală cu valoarea surselor care finanţează aceste utilizări. Prin urmare, principala proprietate a bilanţului o reprezintă *echilibrul permanent şi obligatoriu* între aceste elemente.

Potrivit abordărilor patrimoniale, starea de echilibru este reflectată prin egalitatea *ACTIV = PASIV*.

Dacă avem însă în vedere structura bilanţului contabil în format listă, reglementată la nivel european şi internaţional, ecuaţia de echilibru este:

ACTIV – DATORII = CAPITALURI PROPRII

Activul net, adică activul rămas după deducerea tuturor datoriilor faţă de terţi, coincide cu capitalurile proprii. În literatura de specialitate, pentru desemnarea activului net se mai folosesc termenii „*situaţie netă*" sau „*patrimoniu net*".

Valoarea capitalurilor proprii indică starea de „sănătate" a întreprinderii, cu referire la menţinerea capitalului fizic sau financiar.

Potrivit conceptului de menţinere a capitalului fizic, profitul se obţine doar atunci când capacitatea fizică productivă a întreprinderii (sau resursele, respectiv fondurile necesare atingerii acestei capacităţi) la sfârşitul perioadei depăşeşte capacitatea fizică productivă de la începutul perioadei, după excluderea oricăror distribuţii/contribuţii către/din partea acţionarilor.

Potrivit conceptului de menţinere a capitalului financiar, profitul se obţine doar dacă valoarea financiară (sau monetară) a activelor nete la sfârşitul perioadei este mai mare decât valoarea financiară a activelor nete la începutul perioadei, după excluderea oricăror distribuţii/contribuţii către/din partea acţionarilor.

Creşterea activului net contabil marchează, de fapt, atingerea obiectivului major al managementului şi anume majorarea valorii întreprinderii (a capitalurilor proprii).

Menţinerea sau creşterea capitalurilor proprii, precum şi structura acestora, sunt reflectate în *Situaţia modificărilor capitalurilor proprii*.

Din punct de vedere al proporţiei pe care capitalurile proprii (activul net) ar trebui să o deţină în totalul activului/pasivului, se consideră că o valoare mai mare de 35% indică o situaţie de autonomie financiară a întreprinderii.

Activul net reprezintă principalul indicator calculat şi analizat pe baza bilanţului contabil. Datorită faptului că bilanţul contabil nu este construit într-o optică financiară (activul, de exemplu, poate include elemente de activ fictiv, cum ar fi cheltuielile de constituire, ş.a.), pentru calcularea altor indicatori şi pentru analizarea echilibrelor financiare specifice, se folosesc alte două forme de bilanţ şi anume *bilanţul financiar* şi *bilanţul funcţional*. În plus, pentru a facilita analiza, acestea sunt prezentate în formă tabelară.

Evoluţia activului net contabil al societăţii analizate, precum şi a structurii acestuia, se prezintă astfel:

Nr rd.	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Activ total	lei	A_t	26.500.633	41.734.976	78.545.874	126.120.415	221.334.463
2	Datorii totale	lei	D_t	10.819.228	15.351.828	46.807.965	72.239.380	119.477.204
3	Activ net contabil (Capitaluri proprii)	lei	ANC	15.681.405	26.383.148	31.737.909	53.881.035	101.857.259
4	Rata activului net contabil	%	R_{ANC}= ANC/A_t	59	63	40	43	46
6	Indicele de creştere a preţurilor	%	I_{mcp}	100	111,9	122,0	130,0	136,3
7	Activ net contabil în preţuri comparabile	lei	ANC_{pc}= ANC/I_{mcp}	15.681.405	23.577.433	26.014.680	41.446.950	74.730.197

Tabelul nr.4.55. Activul net contabil (capitalurile proprii)

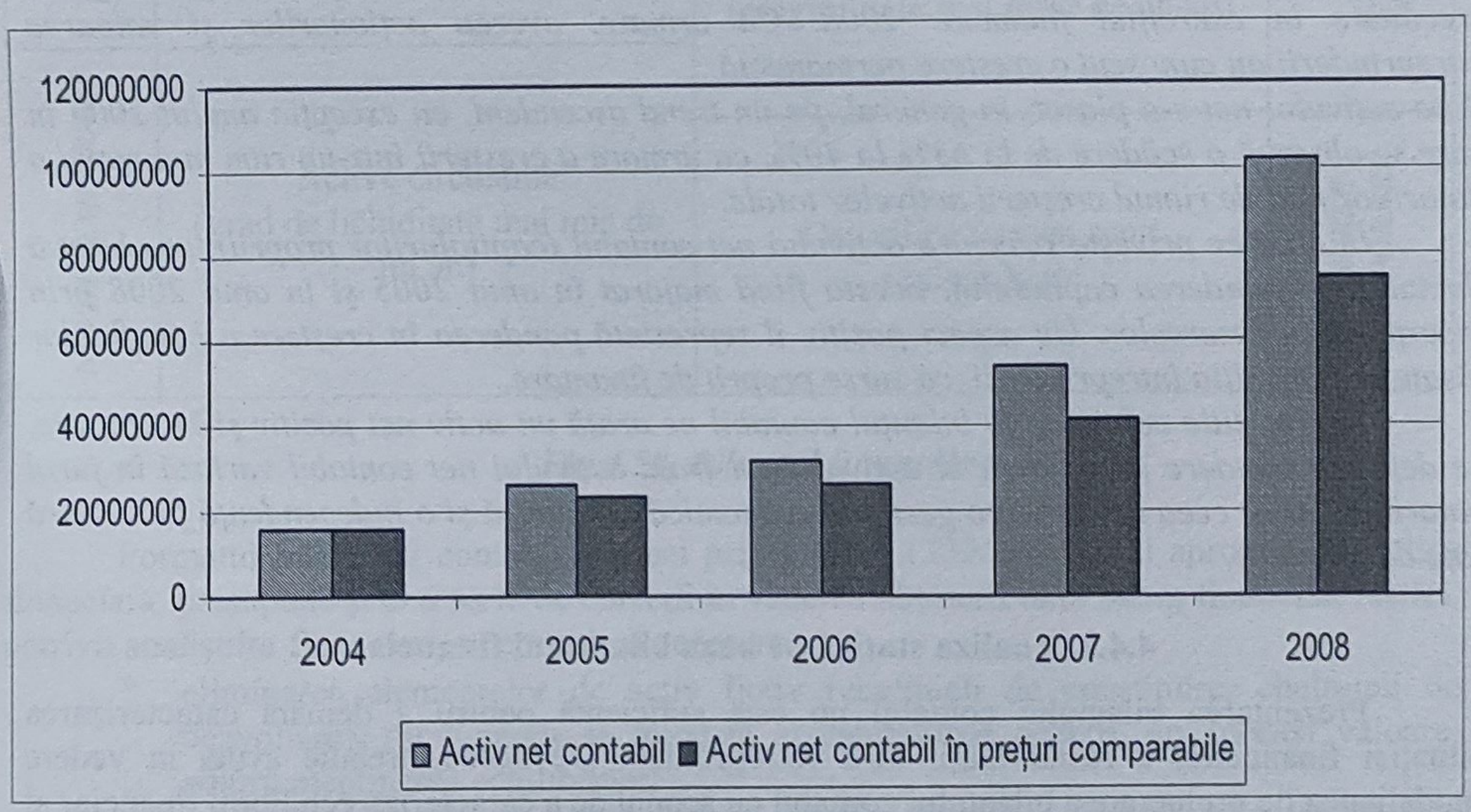

Figura nr.4.56. Evoluţia activului net contabil

Nr rd.	Specificaţie	U.M.	Perioada analizată				
			2004	2005	2006	2007	2008
1	Activ net contabil, din care:	%	100	100	100	100	100
2	-capital social	%	1	56	46	27	34
3	-rezerve	%	99	13	20	27	17
4	-beneficii nerepartizate	%	0	31	34	46	49

Tabelul nr.4.57. Structura activului net contabil

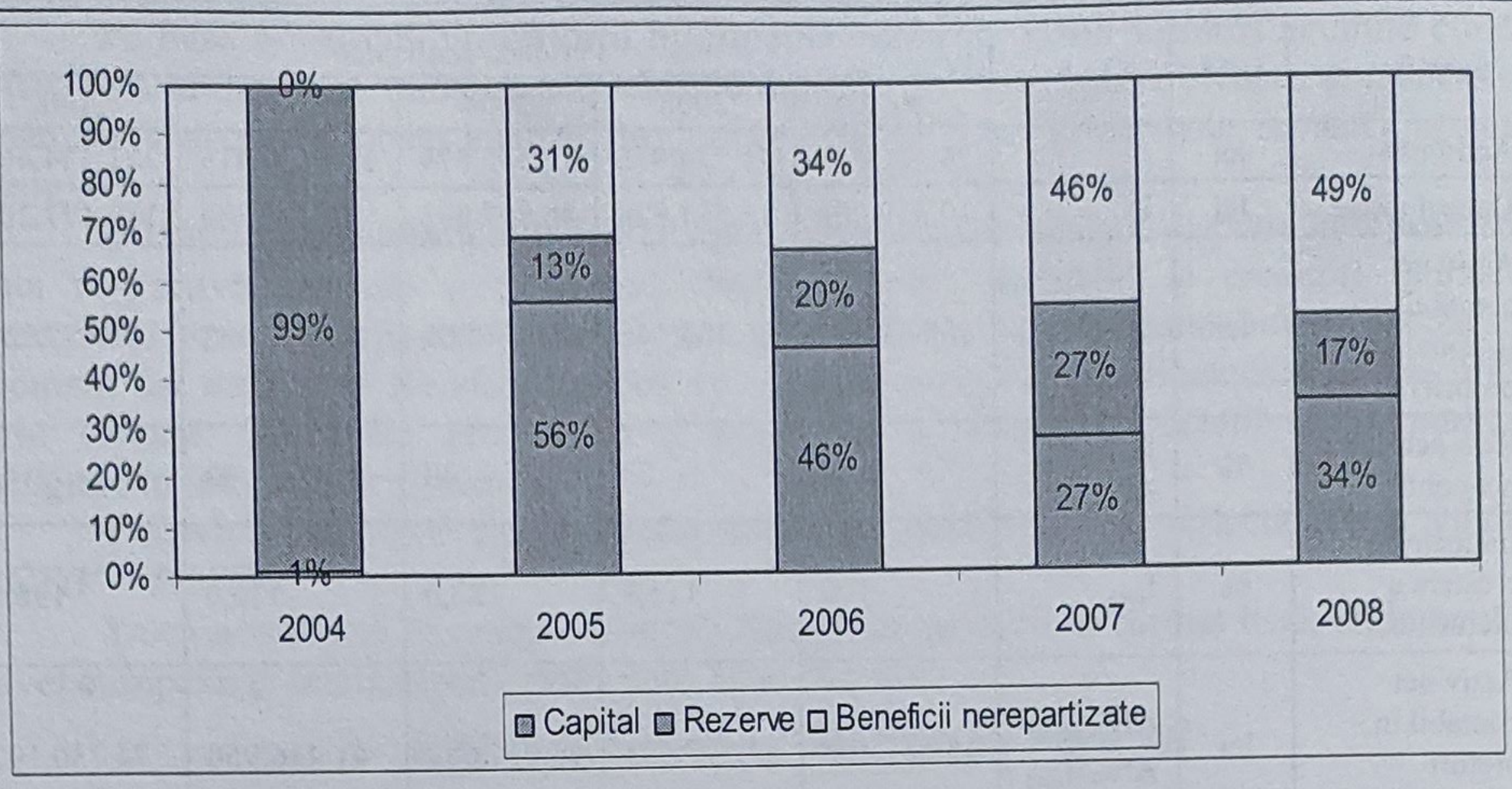

Figura nr.4.58. Structura capitalurilor proprii

***Aprecieri referitoare la activul net contabil**: Valoarea activului net contabil a înregistrat creşteri de la an la an, atât în preţuri curente cât şi în preţuri comparabile, cu precădere în exerciţiul financiar 2008. Ca urmare, averea acţionarilor şi valoarea întreprinderii au cunoscut o creştere permanentă.*

Rata activului net s-a plasat, în general, pe un trend ascendent, cu excepţia anului 2006 în care se observă o scădere de la 63% la 40%, ca urmare a creşterii într-un ritm mai rapid a datoriilor faţă de ritmul creşterii activelor totale.

În ceea ce priveşte structura activului net contabil (capitalurilor proprii), se observă fluctuaţii în ponderea capitalului, acesta fiind majorat în anul 2005 şi în anul 2008 prin încorporarea rezervelor. Un aspect pozitiv îl reprezintă ponderea în creştere a beneficiilor lăsate la dispoziţia întreprinderii, ca surse proprii de finanţare.

Informaţiile conţinute în bilanţul contabil ne arată un activ net pozitiv şi în creştere, ce deţine o pondere importantă în activul total (rata activului net contabil variază în jurul valorii de 50%) ceea ce indică o gestiune economică sănătoasă şi o independenţă financiară faţă de creditori.

4.4.2. Analiza statică pe baza bilanţului financiar

Prezentarea bilanţului contabil nu este suficientă pentru a demara caracterizarea situaţiei financiare, a rentabilităţii unei întreprinderi. De aceea, trebuie avută în vedere modalitatea de prelucrare a bilanţului contabil cu scopul de a caracteriza echilibrul financiar al întreprinderii, lichiditatea şi solvabilitatea. Astfel, prin operaţiuni de rearanjare a elementelor, se asigură trecerea de la bilanţul contabil la *bilanţul financiar*, în cadrul căruia posturile de activ sunt poziţionate respectând criteriul de lichiditate, iar posturile de pasiv sunt poziţionate pe baza criteriului de exigibilitate. Detalii referitoare la duratele unor posturi bilanţiere, necesare în vederea construirii bilanţului funcţional, se dau fie direct prin bilanţul contabil, fie prin notele explicative.

Bilanţul financiar pune în evidenţă două reguli principale ale finanţării, respectiv nevoile permanente de finanţare vor fi acoperite din capitaluri permanente, îndeosebi din capitaluri proprii, iar nevoile temporare vor fi finanţate în special din resurse temporare. Nerespectarea acestor reguli de finanţare va determina o situaţie de dezechilibru financiar.

Pentru întocmirea bilanţului financiar trebuie respectate următoarele reguli:

➢ elementele de activ sunt grupate în ordinea crescătoare a gradului de lichiditate a acestora, obţinându-se astfel un activ financiar cu mase ce au un grad de lichiditate mai mare de un an, denumite active stabile, respectiv active cu un grad de lichiditate mai mic de un an, denumite active ciclice. În cea mai mare parte, posturile din bilanţul contabil se regăsesc în întregime pe acelaşi nivel în cadrul bilanţului financiar. Există şi cazuri în care anumite posturi de stocuri şi creanţe se pot regăsi în cadrul activelor imobilizate;

➢ elementele de pasiv sunt grupate după criteriul gradului de exigibilitate;

➢ în cele mai dese cazuri, bilanţul se prezintă în valori nete, dar este posibilă prezentarea lui şi în valori brute, atunci când se realizează o analiză prin fluxuri financiare şi se doreşte eliminarea influenţelor ce pot apărea în cazul unor indicatori financiari ca urmare a politicilor financiare şi de dividend pe care le aplică un agent economic.

O structură sintetică a bilanţului financiar se prezintă astfel:

ACTIV = NEVOI		**PASIV = RESURSE**	
NEVOI PERMANENTE	Active imobilizate (grad de lichiditate mai mare de un an)	Capitaluri proprii	*RESURSE (CAPITALURI) PERMANENTE*
		Datorii pe termen lung şi mediu (exigibilitate mai mare de un an)	
NEVOI TEMPORARE	Active circulante (grad de lichiditate mai mic de un an)	Datorii pe termen scurt (exigibilitate	*RESURSE TEMPORARE*

Fig.4.59. Bilanţul financiar

Formatul bilanţului contabil aprobat prin OMFP 1752/2005, deşi apropiat de optica financiară, presupune şi el o serie de corecţii în vederea obţinerii unui bilanţ financiar. Astfel, potrivit analiştilor financiari, se consideră necesare:

- eliminarea elementelor de activ fictiv (cheltuieli de constituire, cheltuieli de dezvoltare), diminuându-se totodată şi capitalurile proprii, cu aceeaşi valoare, pentru menţinerea echilibrului;
- includerea efectelor scontate neajunse la scadenţă, care nu se regăsesc în bilanţul contabil, prin creşterea simultană a activelor curente (disponibilităţi primite de la bancă) şi a datoriilor pe termen scurt (credite bancare pe termen scurt);
- evidenţierea imobilizărilor corporale deţinute în baza contractelor de leasing operaţional (înregistrate ca angajamente în afara bilanţului contabil), la valoarea lor netă, majorându-se corespunzător şi datoriile pe termen lung;
- corectarea valorii activelor înregistrate la costul istoric, atunci când se constată diferenţe semnificative între valoarea netă a acestora şi valoarea lor de piaţă la data bilanţului.

De asemenea, trebuie analizate sub aspectul lichidității, respectiv al exigibilității, cheltuielile în avans şi veniturile în avans, în vederea prezentării acestora în cadrul posturilor bilanțiere corespunzătoare.

Modul de prelucrare al bilanțului contabil în vederea obținerii bilanțului financiar este ilustrat în tabelele 4.60 – 4.63:

IMOBILIZĂRI NETE
• Imobilizări necorporale - Cheltuieli de constituire - Cheltuieli de dezvoltare • Imobilizări corporale • Imobilizări financiare - Imobilizări financiare sub un an + Creanțe mai mari de un an + Investiții pe termen scurt mai mari de un an + Cheltuieli în avans cu scadența mai mare de un an

Tabelul nr.4.60. Calculul valorii imobilizărilor nete

ACTIVE CIRCULANTE
• Stocuri • Creanțe - Creanțe mai mari de un an + Cheltuieli în avans cu scadența mai mică de un an • Investiții pe termen scurt - Investiții pe termen scurt mai mari de un an + Imobilizări financiare sub un an • Disponibilități

Tabelul nr.4.61. Calculul valorii activelor circulante

CAPITALURI PERMANENTE
• Capitaluri proprii • Provizioane mai mari de un an • Datorii mai mari de un an + Venituri în avans cu scadența mai mare de un an

Tabelul nr.4.62. Calculul valorii capitalurilor permanente

DATORII PE TERMEN SCURT
• Datorii sub un an • Provizioane sub un an • Venituri în avans cu scadența mai mică de un an

Tabelul nr.4.63. Calculul valorii datoriilor pe termen scurt

Bilanțul financiar pune în evidență două părți distincte pe orizontală: partea superioară, care reflectă structura financiară prin stabilitatea elementelor care o compun (necesarul de finanțat pe termen lung şi resursele de finanțare permanente) şi partea inferioară, care reflectă finanțarea ciclului de activitate (necesarul de finanțat pe termen scurt şi resursele temporare de finanțare). O astfel de ordonare a activelor şi a pasivelor permite, pe baza corespondențelor pe orizontală, determinarea echilibrelor sau dezechilibrelor structurale ale bilanțului, atât pe termen lung cât şi pe termen scurt.

Bilanțul financiar obținut prin prelucrarea bilanțului contabil, conform calculelor menționate anterior, este prezentat în tabelul următor:

ACTIV (NEVOI)	Nr. rd.	Perioada analizată				
		2004	2005	2006	2007	2008
IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	*3.192*	*0*	*0*	*49.326*	*132.244*
IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	*11.349.976*	*21.224.101*	*38.911.991*	*66.545.693*	*114.295.287*
IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	*3.733*	*3.517*	*200*	*2.311*	*5.723*
NEVOI PERMANENTE (IMOBILIZĂRI NETE) – TOTAL (rd.01 la 03)	04	**11.356.901**	**21.227.618**	**38.912.191**	**66.597.330**	**114.433.254**
STOCURI	05	*8.662.505*	*14.738.150*	*26.169.241*	*39.821.099*	*71.022.331*
*CREANȚE**	06	*2.508.492*	*3.847.516*	*8.183.383*	*10.157.837*	*17.346.046*
INVESTIȚII PE TERMEN SCURT	07	*932.422*	*1.282.231*	*1.333.233*	*2.127.385*	*2.772.598*
CASA ŞI CONTURI LA BĂNCI	08	*3.040.313*	*639.461*	*3.947.826*	*7.416.764*	*15.760.234*
NEVOI TEMPORARE (ACTIVE CIRCULANTE) – TOTAL (rd.05 la 08)	09	***15.143.732***	***20.507.358***	***39.633.683***	***59.523.085***	***106.901.209***
ACTIV (NEVOI) – TOTAL (rd.04+09)	10	***26.500.633***	***41.734.976***	***78.545.874***	***126.120.415***	***221.334.463***

* Majorate cu valoarea cheltuielilor în avans (sub un an)

PASIV (RESURSE)		Nr. rd.	Perioada analizată				
			2004	2005	2006	2007	2008
CAPITAL SUBSCRIS		01	*170.920*	*14.670.920*	*14.693.970*	*14.693.970*	*35.000.000*
PRIME DE CAPITAL		05	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
REZERVE DIN REEVALUARE		06	*0*	*1.891.167*	*3.497.131*	*3.662.522*	*6.102.647*
REZERVE		07	*15.510.485*	*1.591.889*	*2.968.544*	*11.039.866*	*11.451.292*
PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT(Ă)	Sold C	11	*0*	*8.229.172*	*10.578.264*	*24.484.677*	*49.303.320*
	Sold D	12	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR	Sold C	13	*8.080.538*	*8.864.593*	*11.354.773*	*25.977.735*	*52.294.380*
	Sold D	14	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Repartizarea profitului		15	*8.080.538*	*8.864.593*	*11.354.773*	*25.977.735*	*52.294.380*
CAPITALURI PROPRII – TOTAL (rd.01+05+06+07-08+09-10+11-12+13-14-15)		16	***15.681.405***	***26.383.148***	***31.737.909***	***53.881.035***	***101.857.259***
PROVIZIOANE		17	*65.543*	*0*	*0*	*0*	*0*
DATORII: SUMELE CARE TREBUIE PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADĂ MAI MARE DE UN AN		18	***515.371***	***56.809***	***1.571.834***	***20.055.639***	***26.494.063***
RESURSE PERMANENTE (CAPITALURI PERMANENTE) – TOTAL (rd.16+17+18)		19	***16.262.319***	***26.439.957***	***33.309.743***	***73.936.674***	***128.351.322***
RESURSE TEMPORARE (DATORII: SUMELE CARE TREBUIE PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADĂ DE PÂNĂ LA UN AN)		20	***10.238.314***	***15.295.019***	***45.236.131***	***52.183.741***	***92.983.141***
PASIV – TOTAL (rd.19+20)		21	***26.500.633***	***41.734.976***	***78.545.874***	***126.120.415***	***221.334.463***

Tabelul nr.4.64. Bilanțul financiar

O analiză sumară a valorilor absolute ale principalelor elementele din bilanțul financiar arată o creştere de la an la an a acestora, ceea ce indică o dezvoltare permanentă a activităţii întreprinderii. Putem vorbi deci de o imagine de ansamblu bună a întreprinderii. Este necesară însă o analiză mai detaliată pentru a putea stabili un diagnostic financiar pertinent.

Analiza structurii patrimoniale

Analiza structurii patrimoniale, prin intermediul ratelor de structură, are în vedere stabilirea ponderilor pe care le au diferite posturi sau grupe de posturi de activ sau de pasiv în totalul activului, respectiv pasivului, precum şi raportul dintre diferite componente ale activului, respectiv pasivului. Această analiză completează studiul indicatorilor în mărimi absolute şi permite comparaţii fie în timp, pentru aprecierea evoluţiei întreprinderii, fie în spaţiu, pentru aprecierea poziţiei acesteia în mediul său concurenţial.

Obiectivul urmărit prin calcularea ratelor de structură este aprecierea modalităţilor de finanţare alese în trecut, cu scopul de a măsura solvabilitatea întreprinderii pe termen mediu şi lung.

În practică, prin analiza pe verticală a bilanţului, se calculează şi se analizează cel mai des următoarele rate de structură:

1) **Rate ale structurii activului**

a) *Rata activelor imobilizate (R_{Ai})*

$$R_{Ai} = \frac{Active\ imobilizate}{Total\ activ} x\ 100$$

Această rată măsoară importanța relativă a activelor pe termen lung în totalul activelor întreprinderii. Indicatorul permite aprecierea flexibilităţii financiare a întreprinderii, în măsura în care evidenţiază componenţa de capital investit în active imobilizate. Valoarea ratei trebuie interpretată în funcţie de specificul activităţii întreprinderii, de apartenenţa acesteia la un anumit sector de activitate. Ponderea activelor imobilizate este mult mai mare, de exemplu, în sectorul hotelurilor şi restaurantelor, comparativ cu sectorul comerţului cu amănuntul. Valoarea acestei rate se situează, cel mai frecvent, în jurul valorii de 40-60%. Rata activelor imobilizate reflectă indirect „intensitatea capitalistică" (prin ponderea imobilizărilor corporale) şi relaţiile financiare cu alte entităţi (prin ponderea imobilizărilor financiare)[127].

Rata activelor imobilizate poate fi detaliată prin:

a.1) *Rata imobilizărilor necorporale (R_{In})*

$$R_{In} = \frac{Imobilizări\ necorporale}{Total\ activ} x\ 100$$

În general, întreprinderile româneşti au o pondere scăzută a imobilizărilor necorporale în totalul activelor. Sunt totuşi situaţii în care valoarea acestei rate poate fi semnificativă. Un exemplu în acest sens îl constituie firmele care realizează produse software originale.

a.2) *Rata imobilizărilor corporale (R_{Ic})*

$$R_{Ic} = \frac{Imobilizări\ corporale}{Total\ activ} x\ 100$$

[127] Petrescu, S., *Diagnostic economic-financiar. Metodologie. Studii de caz*, Ed.Sedcom Libris. Iaşi 2004, p.220

Indicatorul înregistrează valori ridicate în cazul întreprinderilor care necesită o infrastructură importantă sau echipamente costisitoare, cum ar fi cele din domeniul transporturilor feroviare, producției și distribuției de energie, etc.

Nivelul indicatorului este influențat de politica de amortizare a întreprinderii, de modalitatea de evaluare a activelor și de frecvența reevaluărilor acestor active.

a.3) *Rata imobilizărilor financiare (R_{If})*

$$R_{If} = \frac{Imobilizări\ financiare}{Total\ activ} x\ 100$$

Indicatorul evidențiază dimensiunea legăturilor și relațiilor strategice și financiare pe care o întreprindere le are cu alte entități în vederea obținerii efectelor de sinergie sau susținere a creșterii externe. Valoarea indicatorului este ridicată în cazul holdingurilor al căror obiect de activitate este chiar gestionarea unui portofoliu de participații. Întreprinderile mici sau cele care nu practică o politică activă de investiții financiare prezintă o valoare foarte redusă, sau chiar nulă, a acestei rate.

b) *Rata activelor circulante (R_{Ac})*

$$R_{Ac} = \frac{Active\ circulante}{Total\ activ} x\ 100$$

Indicatorul reflectă ponderea activelor cu caracter temporar în totalul activului și permite aprecierea flexibilității financiare a întreprinderii, în măsura în care evidențiază importanța relativă a activelor ușor de transformat în bani.

Rata activelor circulante poate fi detaliată, în funcție de componentele structurale ale activului circulant, prin:

b.1) *Rata stocurilor (R_{St})*

$$R_{St} = \frac{Stocuri}{Total\ activ} x\ 100$$

Acest indicator diferă și el în funcție de tipul de activitate, fiind mai mare în cazul activității de producție, în special al celei cu un ciclu lung de fabricație, dar și în cazul comerțului cu ridicata. În schimb, în sfera serviciilor, valoarea indicatorului este scăzută.

Interpretarea evoluției în timp a acestei rate trebuie să țină seama de nivelul cifrei de afaceri, creșterea stocurilor fiind justificată doar dacă are loc o creștere a volumului de activitate.

Dacă se consideră necesar, rata stocurilor poate fi detaliată în continuare, calculându-se rate specifice pentru fiecare categorie de stocuri: materii prime și materiale, producție în curs de execuție, produse finite, mărfuri.

b.2) *Rata creanțelor (R_{Cr})*

$$R_{Cr} = \frac{Creanțe}{Total\ activ} x\ 100$$

Această rată prezintă valori scăzute în cazul comerțului cu amănuntul sau al prestărilor de servicii către populație și valori mai ridicate în cazul relațiilor dintre întreprinderi, caz în care este influențată de politica adoptată pentru creditarea clienților.

b.3) *Rata disponibilităților (R_{Dpb})*

$$R_{Dpb} = \frac{Disponibilităţi}{Total\ activ} x\ 100$$

Acest indicator trebuie interpretat cu multă prudenţă datorită faptului că valoarea disponibilităţilor poate prezenta fluctuaţii rapide, fără prea mare relevanţă în caracterizarea poziţiei financiare a întreprinderii. În plus, un nivel ridicat poate indica un bun echilibru financiar dar, în acelaşi timp, poate fi un semn al utilizării insuficiente a resurselor financiare. În mod similar, un nivel scăzut al disponibilităţilor la o anumită dată nu semnifică neapărat disfuncţionalităţi în gestiunea financiară a întreprinderii.

2) Rate ale structurii pasivului

Ratele de structură ale pasivului, denumite şi *rate de finanţare*, permit aprecierea politicii de finanţare a întreprinderii, evidenţiind stabilitatea şi autonomia financiară, precum şi gradul de îndatorare al acesteia. Totodată, oferă o serie de informaţii specifice cu semnificaţii mai complexe decât ratele de structură ale activului.

Structura financiară a întreprinderii, adică proporţiile în care sursele de finanţare a activelor sunt repartizate între capitalurile proprii şi datoriile faţă de terţi, reprezintă un concept foarte important în gestiunea financiară a întreprinderii deoarece determină costul capitalului şi are influenţă asupra politicii de investiţii şi asupra rentabilităţii financiare a capitalului investit de acţionari.

O structură financiară ideală presupune respectarea unor principii esenţiale, printre care[128]:

a) activele stabile nu trebuie să fie finanţate din datorii pe termen scurt. Resursele utilizate pentru finanţarea unui activ imobilizat trebuie să rămână investite în întreprindere o durată cel puţin egală cu durata de viaţă a activului respectiv;

b) finanţarea activelor stabile pe seama datoriilor pe termen mediu şi lung este admisă cu condiţia ca acestea să nu depăşească 50% din capitalurile permanente şi să poată fi rambursată progresiv prin autofinanţare.

Aşadar, exigibilitatea capitalurilor trebuie armonizată cu lichiditatea activelor finanţate. Numai în aceste condiţii se poate vorbi de o structură financiară echilibrată, care poate asigura independenţa financiară a întreprinderii.

Principalele rate de structură ale pasivului sunt:

a) *Rata stabilităţii financiare (R_{sf})*

$$R_{sf} = \frac{Capital\ permanent}{Total\ pasiv} x\ 100$$

Analizat în dinamică, dacă înregistrează o creştere, acest indicator reflectă o situaţie favorabilă cu condiţia ca această creştere să se datoreze creşterii capitalurilor proprii într-un ritm superior creşterii datoriilor pe termen lung. În cazul în care valoarea indicatorului este în scădere, situaţia poate fi considerată favorabilă cu condiţia ca scăderea să fie datorată reducerii datoriilor pe termen lung şi nu reducerii capitalurilor proprii.

Valoarea minimă a acestei rate este de 50%, dar valoarea considerată optimă este de 67%, ceea ce conferă un grad ridicat de siguranţă datorită preponderenţei acestor surse de finanţare cu caracter permanent.

[128] Petrescu, S., *Diagnostic economic-financiar. Metodologie. Studii de caz*, Ed.Sedcom Libris. Iaşi 2004, p.224

b) *Rata autonomiei financiare (R_{af})*

$$R_{af} = \frac{Capital\ propriu}{Total\ pasiv} x\ 100$$

c) *Rata datoriilor pe termen scurt (R_{Dts})*

$$R_{Dts} = \frac{Datorii\ pe\ termen\ scurt}{Total\ pasiv} x\ 100$$

d) *Rata îndatorării*, calculată în două variante:

- Rata îndatorării globale ($R_{îg}$), care indică ponderea datoriilor totale faţă de terţi în totalul surselor de finanţare:

$$R_{îg} = \frac{Datorii\ totale}{Total\ pasiv} x\ 100$$

O valoare situată în jurul a 67% a acestei rate este considerată normală, condiţia suplimentară fiind cea de respectare a ponderii surselor permanente (rata stabilităţii financiare) la minim 50%.

- Rata îndatorării la termen ($R_{ît}$) care, în funcţie de relaţia de calcul, indică ponderea datoriilor pe termen lung, fie în totalul capitalului permanent, fie în totalul capitalului propriu:

$$R_{ît} = \frac{Datorii\ pe\ termen\ lung}{Capital\ permanent} x\ 100$$

$$R_{ît} = \frac{Datorii\ pe\ termen\ lung}{Capital\ propriu} x\ 100$$

Calculată cu prima relaţie, rata îndatorării la termen reflectă proporţia în care datoriile pe termen lung participă la formarea capitalului permanent şi este recomandat ca această proporţie să fie sub 50%.

Cea de-a doua modalitate de calcul a acestei rate exprimă raportul în care se află datoriile pe termen lung faţă de capitalurile proprii şi, respectând proporţiile recomandate, este de dorit ca valoarea ratei să fie mai mică de 100% (o valoare de 100% indică o îndatorare la termen saturată).

În tabelul nr. 4.65 sunt prezentate valorile ratelor de structură ale activului şi pasivului bilanţier, pentru perioada 2004 – 2008.

Nr rd	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
STRUCTURA ACTIVULUI								
1	*Active imobilizate- total, din care:*	lei	A_i	*11.356.901*	*21.227.618*	*38.912.191*	*66.597.330*	*114.433.254*
1a	Imobilizări necorporale	lei	I_n	3.192	0	0	49.326	132.244
1b	Imobilizări corporale	lei	I_c	11.349.976	21.224.101	38.911.991	66.545.693	114.295.287

1c	Imobilizări financiare	lei	I_f	3.733	3.517	200	2.311	5.723
2	*Active circulante-total, din care:*	lei	A_c	*15.096.416*	*20.489.485*	*39.603.174*	*59.496.525*	*106.808.406*
2a	Stocuri	lei	S_t	8.662.505	14.738.150	26.169.241	39.821.099	71.022.331
2b	Creanțe	lei	C_r	2.461.176	3.829.643	8.152.874	10.131.277	17.253.243
2c	Disponibilități*	lei	D_{pb}	3.972.735	1.921.692	5.281.059	9.544.149	18.532.832
3	**TOTAL ACTIV**	lei	A_t	**26.500.633**	**41.734.976**	**78.545.874**	**126.120.415**	**221.334.463**
4	Rata activelor imobilizate	%	$R_{Ai} = A_i / A_t$	43	51	50	53	52
5	Rata imobilizărilor necorporale	%	$R_{In} = I_n / A_t$	0	0	0	0	0
6	Rata imobilizărilor corporale	%	$R_{Ic} = I_c / A_t$	43	51	50	53	52
7	Rata imobilizărilor financiare	%	$R_{If} = I_f / A_t$	0	0	0	0	0
8	Rata activelor circulante	%	$R_{Ac} = A_c / A_t$	57	49	50	47	48
9	Rata stocurilor	%	$R_{St} = S_t / A_t$	33	35	33	31	32
10	Rata creanțelor	%	$R_{Cr} = C_r / A_t$	9	9	10	8	8
11	Rata disponibilităților	%	$R_{Dpb} = D_{pb} / A_t$	15	5	7	8	8
STRUCTURA PASIVULUI								
1	*Capitaluri proprii*	lei	C_{pr}	*15.681.405*	*26.383.148*	*31.737.909*	*53.881.035*	*101.857.259*
2	*Datorii pe termen lung*	lei	D_{tl}	*515.371*	*56.809*	*1.571.834*	*20.055.639*	*26.494.063*
3	Capital permanent (rd.1+3)	lei	C_{perm}	16.196.776	26.439.957	33.309.743	73.936.674	128.351.322
4	*Datorii pe termen scurt*	lei	D_{ts}	*10.238.314*	*15.295.019*	*45.236.131*	*52.183.741*	*92.983.141*
5	Datorii totale (rd.2+4)	lei	D_t	10.753.685	15.351.828	46.807.965	72.239.380	119.477.204
6	**TOTAL PASIV**	lei	Pt	**26.500.633**	**41.734.976**	**78.545.874**	**126.120.415**	**221.334.463**
7	Rata stabilității financiare	%	$R_{sf} = C_{perm} / Pt$	61	63	42	59	58
-	*Val. minimă*	%	-	*50*	*50*	*50*	*50*	*50*
8	Rata autonomiei financiare	%	$R_{af} = C_{pr} / Pt$	59	63	40	43	46
-	*Val. minimă*	%	-	*30*	*30*	*30*	*30*	*30*
9	Rata datoriilor pe termen scurt	%	$R_{Dts} = D_{ts} / Pt$	39	37	58	41	42
-	*Val. maximă*	%	-	*50*	*50*	*50*	*50*	*50*

10	Rata îndatorării globale	%	R_{ig} = D_t/Pt	41	37	60	57	54
-	*Val. maximă*	%	-	*70*	*70*	*70*	*70*	*70*
11	Rata îndatorării la termen (1)	%	R_{it} = D_{tl}/C_{per}	3	0	5	27	21
-	*Val. maximă*	%	-	*50*	*50*	*50*	*50*	*50*
12	Rata îndatorării la termen (2)	%	R_{it} = D_{tl}/C_{pr}	3	0	5	37	26
-	*Val. maximă*	%	-	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*

* Inclusiv investiţiile pe termen scurt

Tabelul nr.4.65. Ratele de structură ale bilanţului

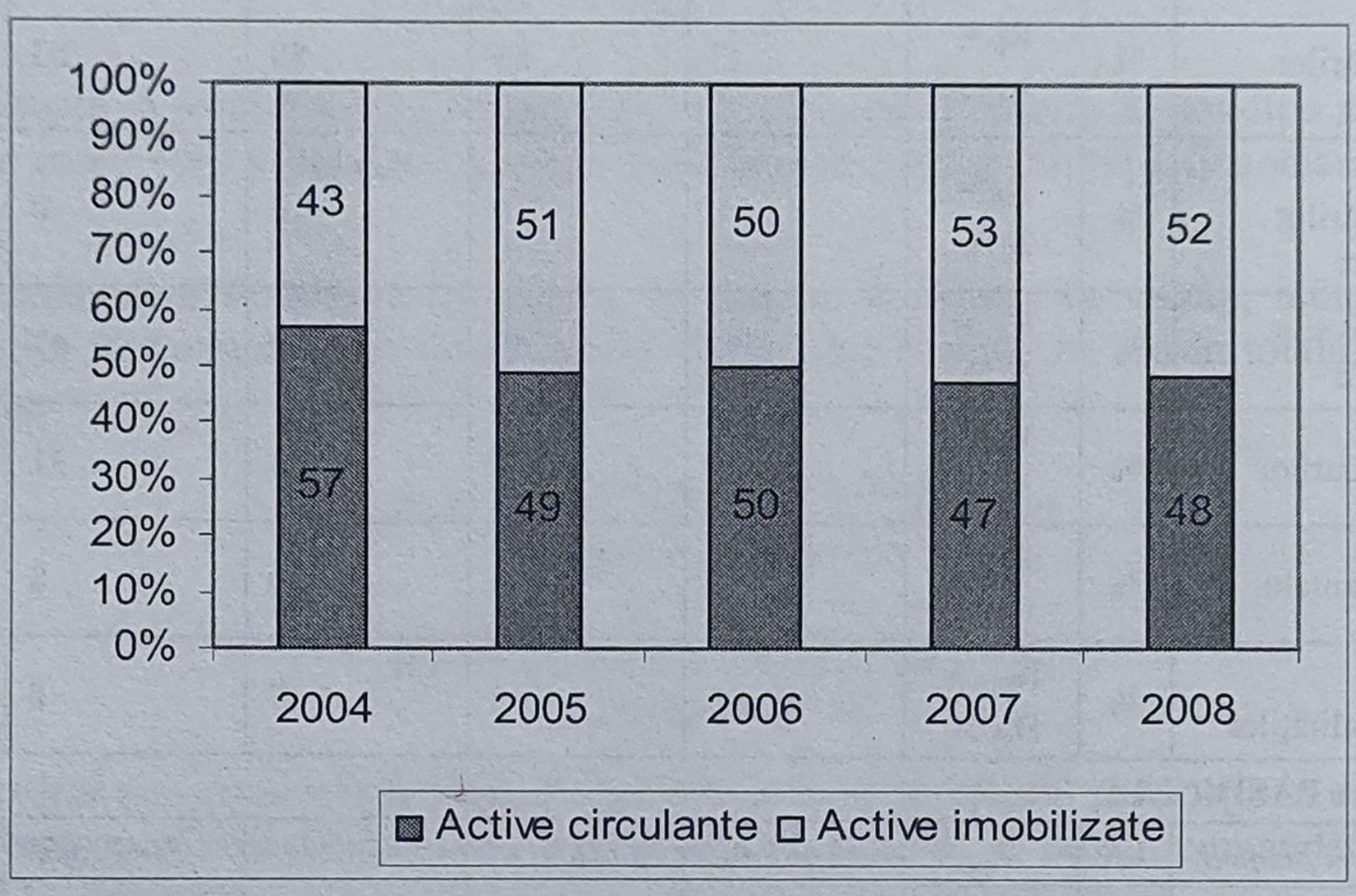

Figura nr. 4.66. Structura activului

Aprecieri referitoare la structura activului bilanţier: *În perioada analizată, ponderea activelor imobilizate (imobilizări corporale) în totalul activelor s-a menţinut în intervalul 40-60%, ceea ce indică o preocupare a conducerii întreprinderii în ceea ce priveşte activitatea de investiţii, având în vedere faptul că totalul activului a crescut semnificativ de la an la an.*
În ceea ce priveşte activele circulante, se poate observa că întreprinderea a menţinut un nivel echilibrat al stocurilor, între 31% şi 35% (în cazul activităţii de comerţ un nivel de 40%-45% se consideră rezonabil) iar creanţele au avut o pondere scăzută, de 8%-10% (aspect normal având în vedere faptul că desfacerea mărfurilor proprii se face în special către populaţie). În ceea ce priveşte disponibilităţile, ponderea lor a fost mai mare (15%) la sfârşitul exerciţiului 2004, scăzând apoi sub 10%, ceea ce reprezintă totuşi destul de mult. Dacă însă luăm în considerare faptul că, prin specificul activităţii, întreprinderea vinde mai puţine mărfuri (materiale de construcţii) în sezonul rece, putem pune acest procent mai mare al disponibilităţilor la sfârşit de an pe seama unei politici prudente de păstrare a lichidităţilor necesare pentru plata datoriilor.

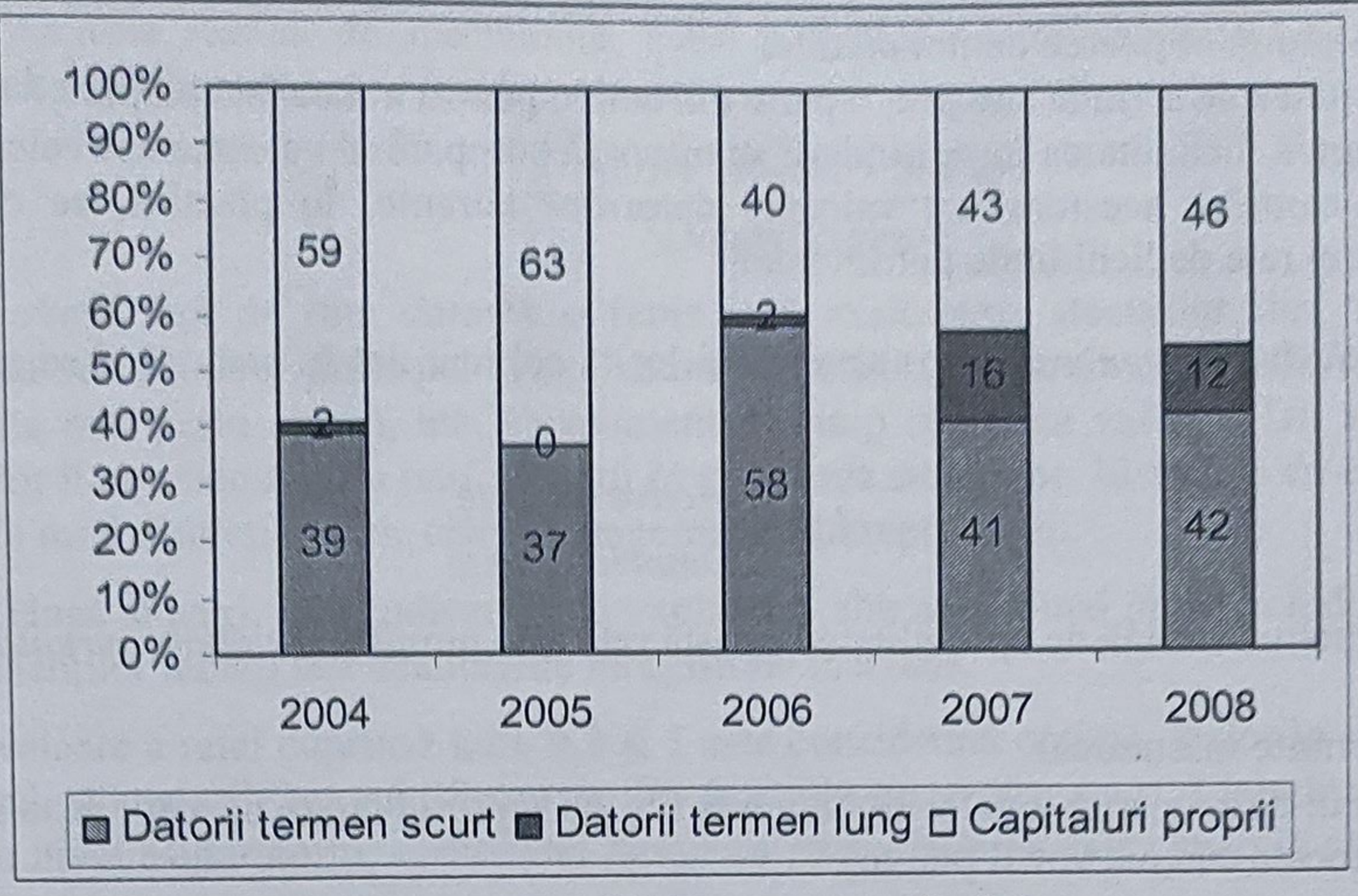

Figura nr. 4.67. Structura pasivului

Aprecieri referitoare la structura pasivului bilanțier: *În perioada analizată, se constată o repartizare neuniformă între componentele pasivului iar ceea ce atrage atenţia în mod deosebit este ponderea scăzută a datoriilor pe termen lung. În ultimele două exerciţii financiare, 2007 şi 2008, întreprinderea a apelat totuşi la credite bancare pe termen lung pentru finanţarea investiţiilor.*
Capitalurile proprii au deținut o pondere importantă, destul de mult peste valoarea minimă recomandată (35%), ceea ce, în condiţiile creşterii permanente a valorii totale a pasivului, arată o preocupare spre creşterea averii acţionarilor şi a valorii întreprinderii.
Datoriile pe termen scurt s-au menținut la un nivel aproximativ constant în totalul pasivului, cuprins între 37% şi 42%, cu excepția exercițiului 2006 când ponderea lor a crescut la 58%, ca urmare a contractării unor împrumuturi pe termen scurt.

Ratele de structură pentru analiza lichidității şi solvabilității

Analiza bilanțului financiar vizează şi corelațiile dintre posturile de activ şi de pasiv, structura pasivului trebuind să fie adecvată structurii activului, asigurând astfel o situație de echilibru financiar.

Analiza acestui echilibrul financiar se poate realiza pe termen scurt sau pe termen lung, utilizând *ratele de lichiditate şi de solvabilitate*.

Lichiditatea exprimă capacitatea întreprinderii de a face față obligațiilor pe termen scurt, deci de a acoperi ieşirile de numerar cu intrări adecvate de numerar şi, în plus, de a asigura o rezervă de siguranță pentru evenimente neprevăzute: scăderea încasărilor sau creşterea plăților. În consecință, lichiditatea poate fi definită drept capacitatea întreprinderii de a transforma rapid activele curente în bani sau de a obține bani pentru a-şi onora obligațiile pe termen scurt.

În funcție de gravitatea lor, problemele de lichiditate pot determina:

- pierderea unor oportunități sau a unor reduceri de preț la cumpărări;
- deteriorarea relațiilor cu partenerii comerciali, datorită nerespectării contractelor cu aceştia;
- întârzieri în achitarea ratelor şi dobânzilor scadente aferente împrumuturilor;

- dificultăţi în obţinerea de noi credite;
- necesitatea de a vinde sub preţ o parte din active pentru a face faţă plăţilor.

De regulă, lichiditatea întreprinderii se măsoară comparând valoarea activelor curente, sau a componentelor acestora, cu valoarea datoriilor curente. În practică, se calculează următoarele trei rate de lichiditate patrimonială:

1) Lichiditatea generală (Lg) este rata folosită cel mai des în practică şi se calculează prin relaţia:

$$Lg = \frac{Active\ curente}{Datorii\ curente}$$

În literatura străină de specialitate, această rată este numită *lichiditate curentă* (current ratio).

Ea permite măsurarea:

- gradului de acoperire a datoriilor curente (cu cât raportul creşte cu atât creşte siguranţa că datoriile curente vor fi plătite);
- rezervelor de fonduri lichide (rata este relevantă ca măsură a rezervei de siguranţă pentru acoperirea dezechilibrelor ce pot afecta numerarul întreprinderii;

Rata lichidităţii generale se apreciază a fi favorabilă dacă are valoare supraunitară (cuprinsă între 2 şi 2,5). Cu cât raportul este mai mare decât 1, cu atât mai mult întreprinderea este pusă la adăpost de o insuficienţă de trezorerie care ar putea fi provocată de rambursarea datoriilor. O rată cu mult mai mare decât 2 poate semnala însă o utilizare ineficientă a resurselor.

Lichiditatea generală, calculată pe baza bilanţului, prezintă o serie de avantaje cum ar fi simplitatea calculului, valabilitatea datelor şi inteligibilitatea, dar şi unele dezavantaje ce trebuie avute în vedere la interpretarea valorii ratei. Dintre dezavantaje putem enumera:

- ° are un caracter static, ea măsoară resursele potenţiale la un moment dat pentru acoperirea datoriilor potenţiale;
- ° mărimile pe baza cărora se calculează conţin şi elemente nemonetare sau elemente care nu presupun intrări sau ieşiri de fluxuri de numerar;
- ° nu face distincţie între diferitele tipuri de active curente, unele fiind mai puţin lichide decât altele;
- ° nu surprinde conectarea în timp a intrărilor de numerar (determinate de lichiditatea activelor curente şi de politica de creditare a întreprinderii) la ieşirile necesare de numerar (determinate de exigibilitatea datoriilor). Ca urmare, rata poate avea o valoare foarte bună dar întreprinderea să aibă probleme de lichiditate.

În plus, în aprecierea valorii ratei lichidităţii trebuie avut în vedere atât domeniul de activitate al firmei cât şi evoluţia în timp a valorii ratei. Nevoile de numerar depind în mare măsură de specificul activităţii. Unele afaceri pot merge foarte bine cu o rată a lichidităţii foarte mică. Altele în schimb, în special cele cu ciclu lung de fabricaţie, blochează mult numerar în stocuri şi, ca urmare, prezintă valori mari ale ratei curente. Rata trebuie urmărită în evoluţia ei de la o perioadă la alta. Nu este suficient ca rata să fie supraunitară ci este necesar ca sensul acesteia să fie crescător. O evoluţie descendentă a lichidităţii poate indica o activitate în declin.

2) *Lichiditatea curentă sau intermediară (Lc)* exprimă capacitatea întreprinderii de a-şi onora datoriile pe termen scurt din creanţe, investiţii financiare pe termen scurt şi disponibilităţi băneşti.

În literatura străină de specialitate, acest indicator poartă denumirea de *lichiditate rapidă* (quick ratio) sau *test acid* (acid-test ratio).

$$Lc = \frac{Active\ curente - Stocuri}{Datorii\ curente}$$

Diferenţa faţă de rata curentă o reprezintă excluderea stocurilor din numărătorul relaţiei de calcul. Motivul principal al excluderii stocurilor este acela că transformarea lor în numerar este mai puţin sigură, atât ca moment de timp cât şi ca valoare. Un alt motiv al excluderii lor îl reprezintă lipsa uniformităţii în evaluarea stocurilor. Metodele de evaluare pot fi folosite în mod discreţionar de către managementul întreprinderii.

Pe lângă stocuri, este indicat să fie excluse şi alte active mai puţin lichide, cum ar fi creanţele clienţilor incerţi sau cheltuielile înregistrate în avans.

O valoare a ratei cuprinsă între 0,8 şi 1 este considerată optimă. Valorile supraunitare indică faptul că stocurile nu sunt finanţate din datoriile pe termen scurt. Lichiditatea curentă prezintă un nivel asiguratoriu, certificând faptul că întreprinderea este capabilă să-şi acopere datoriile pe termen scurt.

3) *Lichiditatea la vedere sau imediată (Li)*, numită şi capacitate de plată[129], reflectă capacitatea întreprinderii de a-şi achita datoriile curente pe baza disponibilităţilor băneşti (inclusiv a investiţiilor pe termen scurt).

$$Li = \frac{Disponibilităţi + Investiţii\ pe\ termen\ scurt}{Datorii\ curente}$$

Este cea mai restrictivă metodă de calcul a lichidităţii. Se consideră că nivelul acestei rate este, în mod normal, între 0,2 şi 0.3. O valoare mică a ratei imediate nu este neapărat un semnal de alarmă, dacă întreprinderea deţine în schimb alte active curente cu grad mare de lichiditate.

În literatura de specialitate[130] este prezentată şi o altă rată de lichiditate, care compară activele foarte lichide cu activele curente:

$$\frac{Disponibilităţi + Investiţii\ pe\ termen\ scurt}{Active\ curente}$$

Această rată exprimă gradul de lichiditate a activelor curente. Cu cat rata este mai mare, cu atât activele curente sunt mai lichide.

Valorile ratelor de lichiditate la societatea analizată, precum şi evoluţia acestora se prezintă astfel:

Nr rd.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rata lichidităţii generale (valoare minimă 100%)	%	$R_{LG} = A_c / D_{ts}$	148	134	88	114	115
2	Rata lichidităţii curente	%	$R_{LR} = (A_c - S) / D_{ts}$	63	38	30	38	39
3	Rata lichidităţii imediate	%	$R_{LI} = D_{pb} / D_{ts}$	39	13	12	18	20

Tabelul nr.4.68. Ratele de lichiditate

[129] Păvăloaia, W., ş.a., *op.citată*, p.153

[130] Wild, J.J., Subramanyam, K.R., Halsey, R.F., *Financial Statement Analysis*, 9th edition, McGrow-Hill/Irvin, New York 2007, p.515

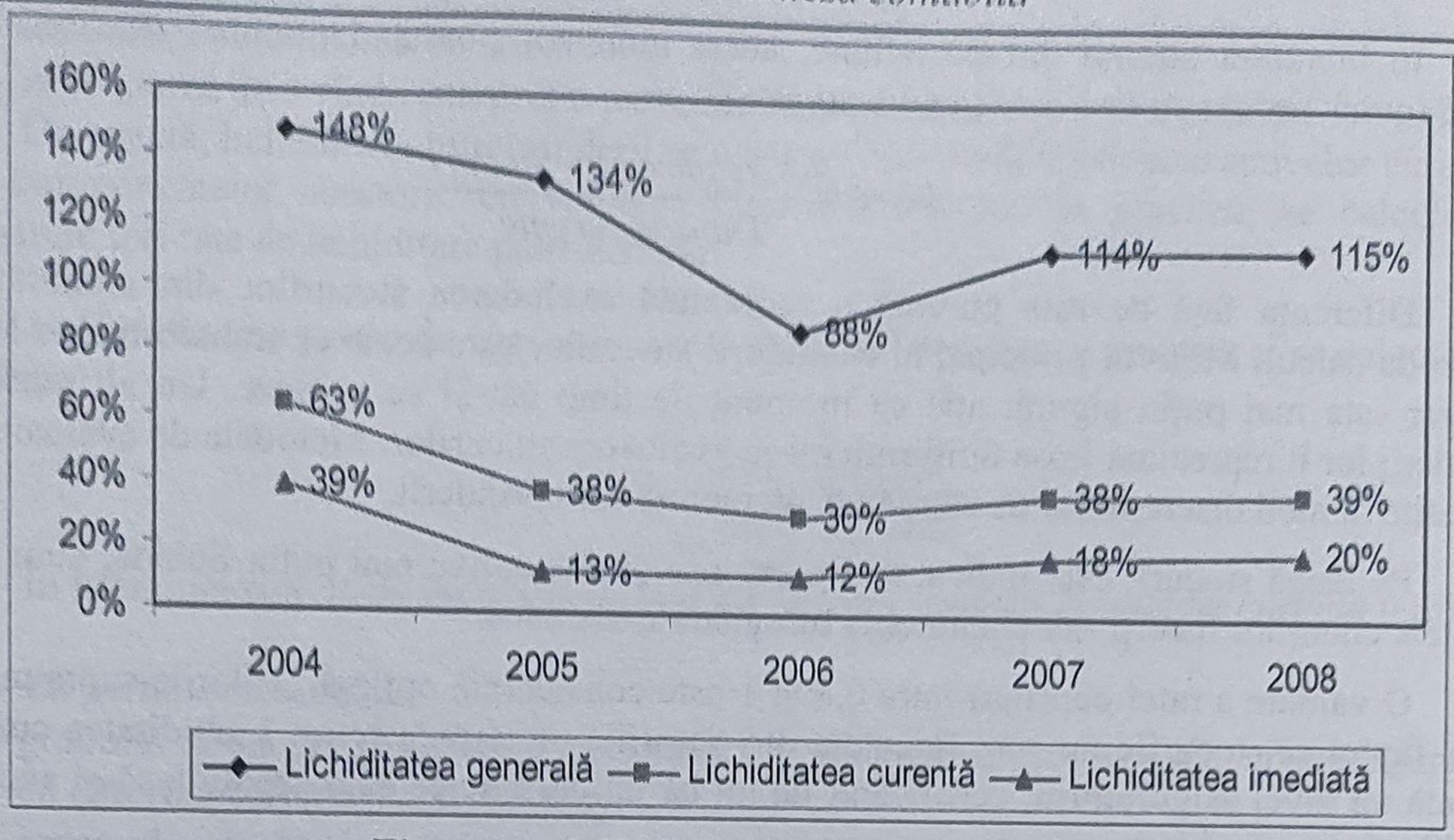

Figura nr.4.69. Evoluția lichidității întreprinderii

***Aprecieri asupra lichidității întreprinderii**: În perioada analizată se constată o scădere relativă a lichidității generale, mai accentuată în sfârşitul exercițiului financiar 2006 când a ajuns sub valoarea minim admisibilă de 100%. Cu toate acestea, dat fiind specificul activității dar şi investițiile pe care întreprinderea le-a făcut în perioada 2005-2008, se poate considera că nivelul de 114% - 115% înregistrat în ultimii doi ani este satisfăcător.*

Lichiditatea curentă şi cea imediată au avut o evoluție similară, cu valori minime în anul 2006. Dacă lichiditatea imediată prezintă valori relativ mari (12% - 20%), lichiditatea curentă (rapidă) este scăzută, mai ales în perioada 2005-2008, datorită ponderii mari a stocurilor în totalul activelor curente.

Solvabilitatea reprezintă aptitudinea întreprinderii de a face față obligațiilor pe termen mediu şi lung, la termenele scadente.

Solvabilitatea reprezintă un obiectiv prioritar pentru managementul unei întreprinderi care doreşte să-şi păstreze autonomia financiară şi rezultă din echilibrul dintre fluxurile de încasări şi cele de plăți, dar şi dintr-o bună adecvare între necesarul de finanțare pe termen lung şi resursele de finanțare cu caracter permanent.

Ratele utilizate pentru aprecierea solvabilității întreprinderii sunt:

1) *Rata solvabilității generale (Rsg)*, care arată măsura în care activele totale ale firmei pot acoperi datoriile totale ale acesteia:

$$Rsg = \frac{Activ\ total}{Datorii\ totale}$$

Valoarea critică a acestei rate este de 1,5. O valoare situată sub acest prag evidențiază riscul de insolvabilitate pe care şi l-au asumat creditorii de fonduri puse la dispoziția întreprinderii.

2) *Rata solvabilității patrimoniale (Rsp)*, care se calculează pe baza relației:

$$Rsp = \frac{Capitaluri\ proprii}{Pasive\ totale}$$

Indicatorul exprimă gradul în care întreprinderea poate să facă faţă obligaţiilor de plată şi este de dorit să aibă o valoare mai mare de 0,35.

Valorile ratelor de solvabilitate ale întreprinderii, precum şi evoluţia acestora, se prezintă astfel:

Nr rd.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Rata solvabilităţii generale	%	$Sg=A_t/D_t$	245	272	168	175	185
	Valoarea minim admisibilă	%		*150*	*150*	*150*	*150*	*150*
2	Rata solvabilităţii patrimoniale	%	$Sp=C_{pr}/P_t$	59	63	40	43	46
	Valoarea minim admisibilă	%		*35*	*35*	*35*	*35*	*35*

Tabelul nr.4.70. Ratele de solvabilitate

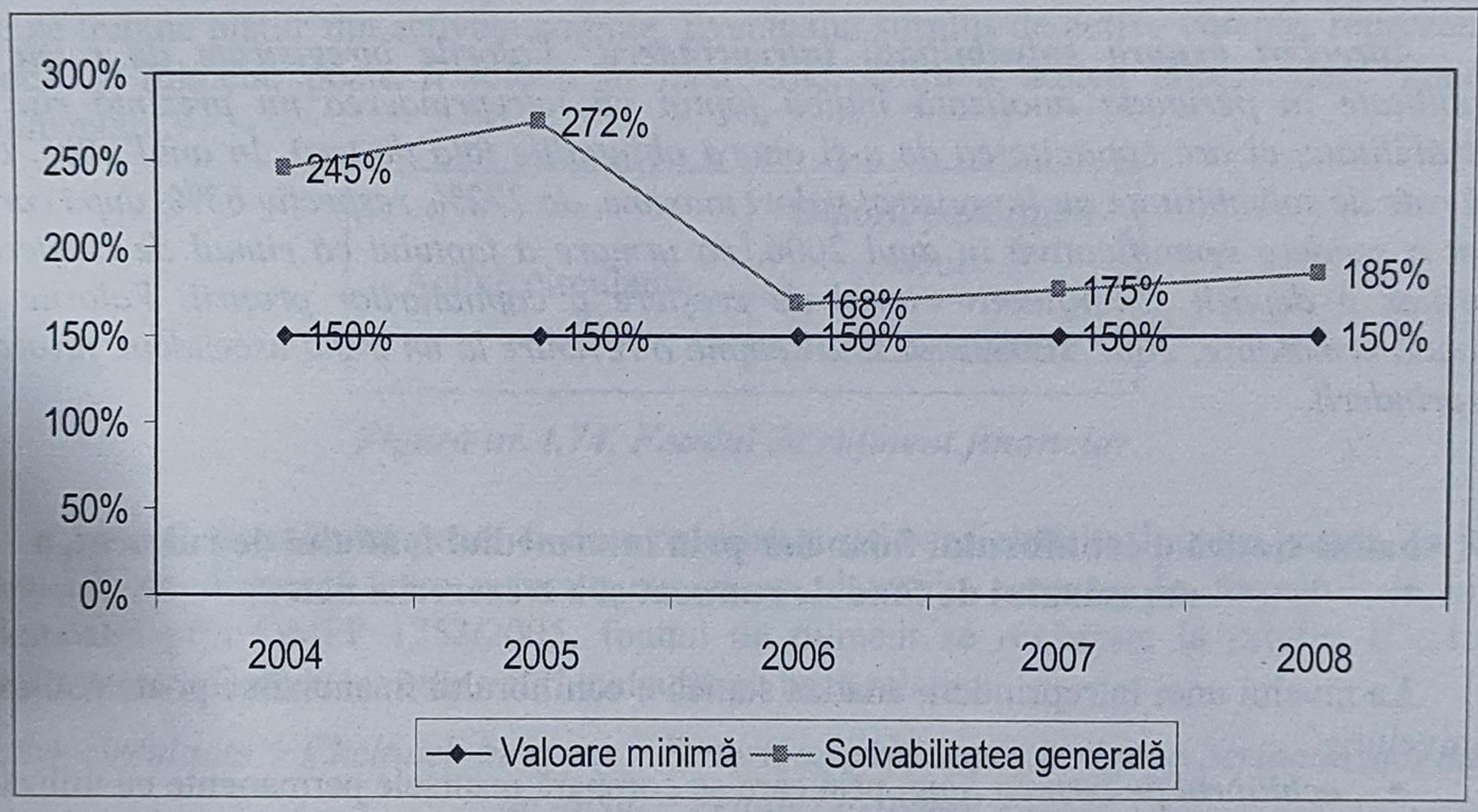

Figura nr.4.71. Evoluţia solvabilităţii generale

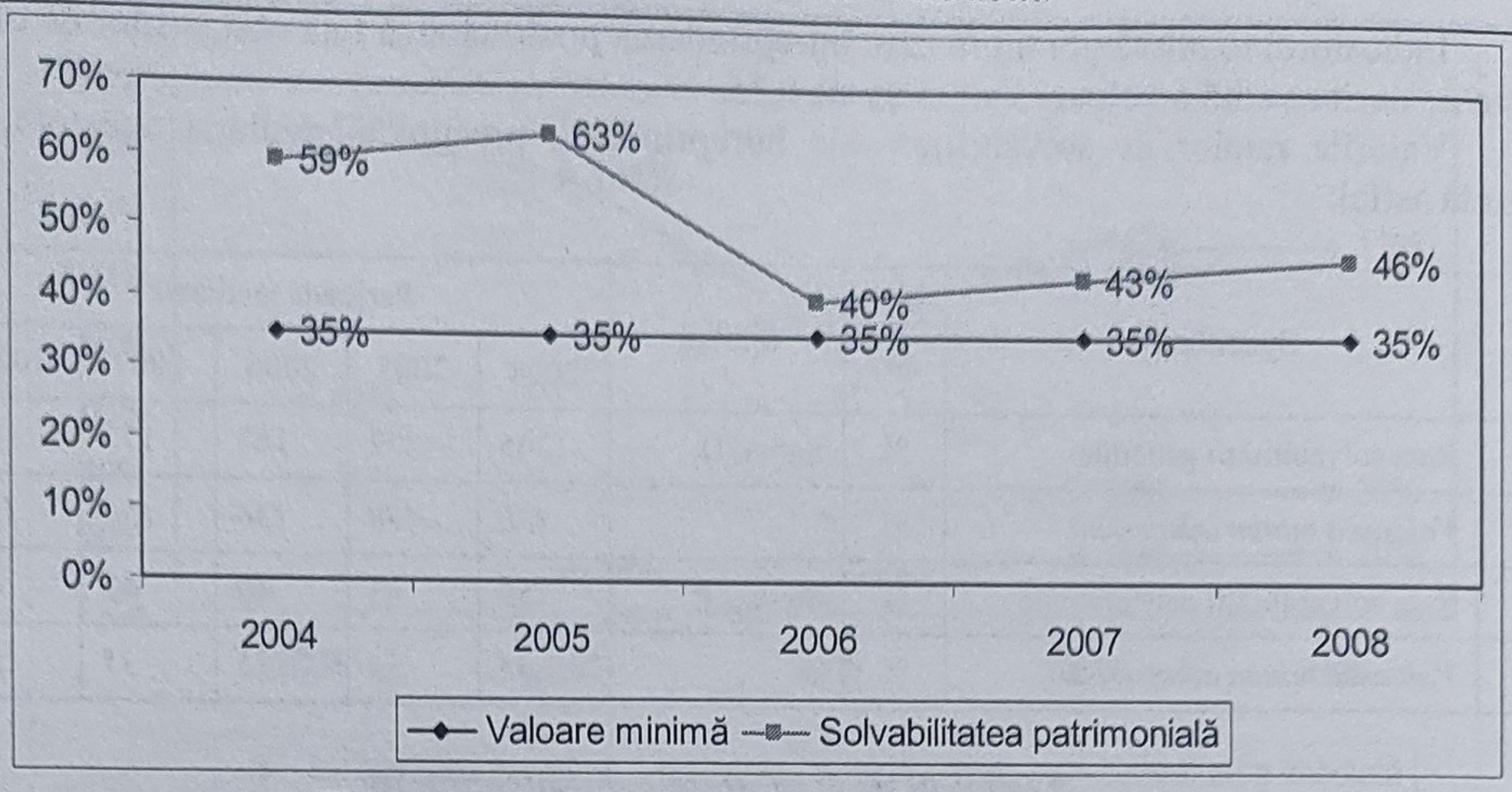

Figura nr.4.72. Evoluția solvabilității patrimoniale

***Aprecieri asupra solvabilității întreprinderii**: Valorile înregistrate de ratele de solvabilitate în perioada analizată indică faptul că întreprinderea nu prezintă risc de insolvabilitate, ci are capacitatea de a-şi onora obligațiile față de terți. În anul 2005, cele două rate de solvabilitate au înregistrat valori maxime, de 272%, respectiv 63%, după care a urmat o scădere semnificativă în anul 2006, ca urmare a faptului că ritmul de creştere a datoriilor a depăşit semnificativ ritmul de creştere a capitalurilor proprii. Valorile din perioada următoare, 2007-2008, indică în schimb o revenire la un trend ascendent, favorabil întreprinderii.*

Analiza statică a echilibrului financiar prin intermediul fondului de rulment, a necesarului de fond de rulment şi a trezoreriei nete

La nivelul unei întreprinderi, analiza statică a echilibrului financiar se poate realiza pe trei niveluri:

- *echilibrul pe termen lung*, prin care se compară resursele permanente cu utilizările permanente şi se pune în evidență valoarea *fondului de rulment*;
- *echilibrul pe termen scurt*, prin care se compară resursele temporare cu utilizările temporare şi se pune în evidență valoarea *necesarului de fond de rulment*;
- *echilibrul curent*, prin care se compară disponibilitățile cu creditele de trezorerie, stabilindu-se astfel nivelul *trezoreriei nete*.

Fondul de rulment net (financiar)

Fondul de rulment net (FRN) reprezintă partea din capitalul permanent utilizată pentru finanțarea activelor circulante, impusă de diferențele dintre sumele de încasat şi sumele de plătit, precum şi de decalajul dintre termenul mediu de transformare a activelor circulante în lichidități şi durata medie în care datoriile pe termen scurt devin exigibile[131]. Acest excedent de resurse permanente este folosit pentru acoperirea nevoilor curente de finanțare.

---

[131] Işfănescu, I., Robu, V., Hristea, A.M., Vasilescu, C., *Analiză economico-financiară*, Ed.ASE, Bucureşti 2003, p.190

Fondul de rulment, astfel definit, se calculează pe baza structurilor din partea de sus a bilanțului, ca diferență între capitalurile permanente şi activele imobilizate nete:

Active imobilizate nete	Capitaluri permanente
Fond de rulment	

Figura nr.4.73. Fondul de rulment financiar

În această accepțiune se pune accentul pe originea externă a fondului de rulment, ca excedent degajat din ciclul de finanțare a imobilizărilor destinat acoperirii financiare a unei părți din activele circulante. Fondul de rulment apare deci ca o marjă de securitate financiară, ce garantează solvabilitatea întreprinderii în situația apariției unor riscuri în ceea ce priveşte onorarea obligațiilor pe termen scurt pe seama activelor curente.

Potrivit IAS 1 „*Prezentarea situațiilor financiare*", fondul de rulment reprezintă suma cu care totalul activelor curente depăşeşte totalul datoriilor curente. În mod normal, datoriile curente trebuie plătite din activele curente. Eventualul surplus de active curente, reprezentând fondul de rulment, poate fi folosit în mod util, pentru a aduce întreprinderii beneficii suplimentare.

Active circulante	Datorii pe termen scurt
	Fond de rulment

Figura nr.4.74. Fondul de rulment financiar

Fondul de rulment poate fi deci calculat şi pe baza structurilor din partea de jos a bilanțului, ca diferență între activele curente şi datoriile curente. În formatul de bilanț reglementat prin OMFP 1752/2005, fondul de rulment se regăseşte la rubrica E „*Active circulante nete/Datorii curente nete*", calculat pe baza relației:

Active circulante + Cheltuieli în avans – Datorii ce trebuie plătite într-o perioadă mai mică de un an – Venituri în avans

Metoda aceasta de calcul pune în evidență *afectarea* şi *finalitatea* fondului de rulment[132] care este finanțat din activul circulant. În această ipostază, fondul de rulment financiar arată surplusul activelor circulante nete nefinanțate din datorii temporare, evidențiind excedentul de lichiditate potențială, ca marjă de securitate privind solvabilitatea întreprinderii.

Având în vedere structura capitalului permanent, care este format din capitaluri proprii şi datorii pe termen lung, se pot pune în evidență două forme ale fondului de rulment: *fondul de rulment propriu* şi *fondul de rulment împrumutat*.

Fondul de rulment propriu (FRP) se calculează cu relația:

FRP = Capitaluri proprii – Active imobilizate nete

şi indică gradul de autonomie al întreprinderii în ceea ce priveşte decizia de investire.

Fondul de rulment împrumutat (FRÎ), calculat cu relația:

[132] Petrescu, S., *Diagnostic economic-financiar. Metodologie. Studii de caz*, Ed.Sedcom Libris. Iaşi 2004, p.207

FRÎ = Fond de rulment – Fond de rulment propriu

evidenţiază în ce măsură întreprinderea apelează la îndatorarea pe termen lung pentru finanţarea nevoilor pe termen scurt.

Fondul de rulment, calculat pe baza elementelor pe termen scurt din bilanţ, reprezintă diferenţa dintre activele curente şi datoriile curente. Astfel, el devine o măsură a lichidităţii. Această relaţie de calcul nu conferă însă destulă relevanţă fondului de rulment ca expresie a lichidităţii. De exemplu, două firme (A şi B) pot prezenta acelaşi fond de rulment, în valoare de 10.000 lei, dar structura lor patrimonială şi ceilalţi indicatori să difere foarte mult[133]:
- firma A: active curente 20.000 lei, datorii curente 10.000 lei (rata lichidităţii curente 2);
- firma B: active curente 110.000 lei, datorii curente 100.000 lei (rata lichidităţii curente 1,1)

Un indicator relevant se poate obţine însă prin raportarea fondului de rulment la alte variabile financiare, cum ar fi totalul vânzărilor sau totalul activelor.

Lichiditatea fondului de rulment poate fi analizată şi prin procentajul deţinut în totalul activelor curente de fiecare componentă. Cu cât creşte ponderea activelor ce pot fi transformate rapid în numerar, cu atât lichiditatea fondului de rulment este mai mare.

În sinteză, modalităţile de calcul a fondului de rulment net scot în evidenţă dubla semnificaţie a acestuia şi anume:

- *indicator de finanţare* ca expresie a echilibrului pe termen lung, rezultat din confruntarea resurselor de finanţare permanente şi nevoile permanente;
- *indicator de lichiditate* ca expresie a echilibrului pe termen scurt, rezultat din confruntarea dintre lichidităţile previzibile pe termen scurt (activele circulante) şi angajamentele imediat exigibile (datoriile pe termen scurt).

În cazul întreprinderii analizate, evoluţia fondului de rulment se prezintă astfel:

Nr. rd.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Capital permanent	lei	C_{perm}	16.262.319	26.439.957	33.309.743	73.936.674	128.351.322
2	Imobilizări nete	lei	I	11.356.901	21.227.618	38.912.191	66.597.330	114.433.254
3	Active circulante	lei	A_c	15.143.732	20.507.358	39.633.683	59.523.085	106.901.209
4	Datorii pe termen scurt	lei	D_{ts}	10.238.314	15.295.019	45.236.131	52.183.741	92.983.141
5	Fond de rulment net	lei	FRN= rd.1-2 sau rd.3-4	4.905.418	5.212.339	-5.602.448	7.339.344	13.918.068
6	Indice de creştere a CPM	%		100	163	205	455	789
7	Indice de creştere a IMO	%		100	187	343	586	1008
8	Indice de creştere a AC	%		100	135	262	393	706
9	Indice de creştere a DTS	%		100	149	442	510	908
10	Indice de creştere a FRN	%		100	106	-114	150	284

Tabelul nr.4.75. Nivelul şi dinamica fondului de rulment net

[133] Păcurari, D., Muntean, M., *Analiza lichidităţii întreprinderii pe baza situaţiilor financiare*, articol apărut în Analele Universităţii din Oradea, seria Ştiinţe Economice, Tom XVII 2008, vol.III, p.1412

Nr rd.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Capital propriu	lei	C_{pr}	15.681.405	26.383.148	31.737.909	53.881.035	101.857.259
2	Imobilizări nete	lei	I	11.356.901	21.227.618	38.912.191	66.597.330	114.433.254
3	Fond de rulment propriu	lei	FRP=rd.1-2	4.324.504	5.155.530	-7.174.282	-12.716.295	-12.575.995
4	Fond de rulment net	lei	FRN	4.905.418	5.212.339	-5.602.448	7.339.344	13.918.068
5	Fond de rulment străin	lei	FRÎ=rd.4 - 3	580.914	56.809	1.571.834	20.055.639	26.494.063

Tabelul nr.4.76. Structura fondului de rulment net

***Aprecieri referitoare la fondul de rulment net**: În perioada analizată se observă o tendinţă de creştere a valorii fondului de rulment net, cu excepţia anului 2006 când acesta a înregistrat o scădere accentuată, ajungând la valori negative, după care situaţia a revenit la normal. Valoarea negativă înregistrată la sfârşitul exerciţiului 2006 semnifică un dezechilibru financiar, datorat unui ritm accentuat de creştere a datoriilor pe termen scurt, în defavoarea capitalurilor permanente, precum şi creşterii valorii imobilizărilor nete. Dezechilibrul s-a dovedit însă a fi de scurtă durată, valoarea înregistrată la sfârşitul anului următor arătând acest lucru, ceea ce demonstrează eficienţa măsurilor adoptate la timpul respectiv de managementul întreprinderii.*

În ceea ce priveşte structura fondului de rulment net, aceasta indică politica de finanţare adoptată de întreprindere şi anume apelarea la împrumuturi pe termen lung pentru finanţarea imobilizărilor, dar şi pentru acoperirea parţială a nevoilor de finanţare pe termen scurt, în măsura în care capitalurile proprii nu puteau asigura acest lucru. Valorile negative ale fondului de rulment propriu, înregistrate începând cu anul 2006, precum şi tendinţa de scădere a acestuia, indică o autonomie financiară nesatisfăcătoare a întreprinderii.

Analiza necesarului de fond de rulment

Echilibrul financiar pe termen scurt este evidenţiat cu ajutorul *necesarului de fond de rulment*.

Necesarul de fond de rulment (NFR) reprezintă diferenţa dintre nevoile temporare şi sursele temporare, respectiv suma necesară finanţării decalajelor care se produc în timp între fluxurile reale şi fluxurile de trezorerie determinate în special de activitatea de exploatare.

Relaţia de calcul a necesarului de fond de rulment este următoarea:

NFR = (Active circulante – Disponibilităţi) – (Datorii pe termen scurt – Credite de trezorerie)

sau, având în vedere structura activelor circulante:

NFR = (Stocuri + Creanţe) - (Datorii pe termen scurt – Credite de trezorerie)

Prin necesarul de fond de rulment se înţelege, în primul rând, volumul activelor circulante de natura stocurilor şi creanţelor nefinanţate pe seama obligaţiilor pe termen scurt (obligaţii faţă de furnizori, salariaţi, bugetul statului, etc., până în momentul plăţii)[134].

[134] Spătaru, L., *Analiza economico-financiară: instrument al managementului întreprinderilor*, Ed.Economică, Bucureşti 2004, p.462

În cazul unei valori pozitive a necesarului de fond de rulment, situaţia este considerată normală numai dacă acest lucru se datorează unor investiţii susţinute pentru finanţarea ciclului de exploatare. În caz contrar, valoarea pozitivă a indicatorului arată un decalaj nefavorabil între lichidarea stocurilor şi creanţelor şi exigibilitatea datoriilor de exploatare, în sensul încetinirii încasărilor şi accelerării plăţilor.

În cazul unei valori negative a necesarului de fond de rulment, situaţia este considerată drept favorabilă dacă ea a rezultat din accelerarea rotaţiei activelor circulante şi angajarea unor credite cu scadenţe mai mari de un an.

Necesarul de fond de rulment reflectă echilibrul pe termen scurt al întreprinderii, care este mai fluctuant decât fondul de rulment şi care depinde de o serie de factori, printre care:

- natura activităţii;
- durata ciclului de fabricaţie;
- viteza de rotaţie a stocurilor şi creanţelor, precum şi a datoriilor pe termen scurt;
- nivelul de activitate

Ca urmare, analiza acestui indicator trebuie corelată cu analiza cifrei de afaceri, a rotaţiei activelor circulante şi a datoriilor pe termen scurt, etc. Creşterea necesarului de fond de rulment este favorizată de accelerarea încasărilor şi de relaxarea plăţilor, ceea ce reflectă un decalaj favorabil între durata de recuperare a creanţelor şi termenul de plată a furnizorilor.

Nivelul şi dinamica necesarului de fond de rulment în cazul întreprinderii analizate se prezintă astfel:

Nr rd.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Active circulante fără disponibilităţi	lei	$A_c - D_{pb}$	11.170.997	18.585.666	34.352.624	49.978.936	88.368.377
2	Datorii pe termen scurt fără credite de trezorerie	lei	$D_{ts} - C_{trez}$	7.580.471	15.295.019	27.555.266	33.768.073	78.951.361
3	Necesar de fond de rulment	lei	NFR= rd.1-2	3.590.526	3.290.647	6.797.358	16.210.863	9.417.016
4	Indice de creştere ($A_c - D_{pb}$)	%		100	166	308	447	790
5	Indice de creştere ($D_{ts} - C_{trez}$)	%		100	202	364	445	1042
6	Indice de creştere a NFR	%		100	92	189	451	262

Tabelul nr.4.77. Nivelul şi dinamica necesarului de fond de rulment

***Aprecieri referitoare la necesarul de fond de rulment**: Evoluţia necesarului de fond de rulment nu a fost constantă, înregistrând o uşoară scădere la sfârşitul exerciţiului 2005, faţă de sfârşitul exerciţiului anterior, după care a urmat o creştere însemnată în anii 2006 şi 2007, urmată de o nouă scădere în anul 2008. Important este faptul că, în toată perioada analizată, necesarul de fond de rulment a fost pozitiv, fluctuaţiile înregistrate fiind oarecum normale în cazul activităţii de comerţ. Creşterile înregistrate de valoarea necesarului de fond de rulment s-au datorat, pe de o parte, creşterii permanente a valorii stocurilor şi creanţelor, iar pe de altă parte, apelării la creditele pe termen scurt pentru finanţarea acestora. În anul 2008, ponderea creditelor de trezorerie în totalul datoriilor pe termen scurt a mai scăzut, în favoarea datoriilor comerciale, iar activele circulante de natura stocurilor şi creanţelor au avut şi ele un ritm de creştere mai scăzut, ceea ce a determinat o reducere a necesarului de fond de rulment.*

Analiza trezoreriei nete

Trezoreria netă (TN) este indicatorul care reflectă echilibrul financiar curent al întreprinderii.

Trezoreria netă poate fi determinată prin lectura pe orizontală a bilanțului financiar, fie în partea superioară a acestuia, caz în care indicatorul pune în corelație fondul de rulment net cu necesarul de fond de rulment:

$$TN = FRN - NFR$$

fie în partea inferioară a bilanțului:

$$TN = Disponibilități - Credite\ de\ trezorerie$$

Mărimea trezoreriei nete depinde atât de modificările fondului de rulment (sub influența modificării capitalurilor permanente şi a imobilizărilor nete) cât şi de modificările necesarului de fond de rulment (sub influența modificării activelor curente şi a datoriilor pe termen scurt). Toate deciziile managementului întreprinderii şi mişcările de fonduri pe care acestea le determină au în final un impact asupra numerarului.

Trezoreria netă pozitivă reflectă un echilibru financiar curent, ca urmare a unor disponibilități băneşti mai mari decât creditele de trezorerie, dar şi un echilibru pe termen lung, ca urmare a existenței unui fond de rulment superior necesarului de fond de rulment.

Numerarul existent în orice moment reprezintă o alocare de resurse, chiar dacă mişcările sale sunt mai frecvente decât ale altor utilizări de resurse. De aceea, economicitatea unui management coerent al numerarului solicită ca în orice moment în care există un decalaj între încasări şi livrări acesta să fie minimizat iar plățile să nu fie făcute mai devreme decât termenele scadente[135]

Modificarea trezoreriei nete este reflectată în *Situația fluxurilor de trezorerie* şi prezintă un interes deosebit pentru utilizatorii situațiilor financiare care doresc să ştie în ce măsură întreprinderea are capacitatea de a degaja numerarul necesar achitării la termen a obligațiilor scadente.

În cazul întreprinderii analizate, informațiile despre trezoreria netă sunt prezentate în tabelul următor:

Nr rd.	Specificație	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Fond de rulment net	lei	FRN	4.905.418	5.212.339	-5.602.448	7.339.344	13.918.068
2	Necesar de fond de rulment	lei	NFR	3.590.526	3.290.647	6.797.358	16.210.863	9.417.016
3	Disponibilități băneşti	lei	D_{pb}	3.972.735	1.921.692	5.281.059	9.544.149	18.532.832
4	Credite de trezorerie	lei	C_{trez}	2.657.843	0	17.680.865	18.415.668	14.031.780
5	Trezoreria netă	lei	TN=rd.1-2 sau rd.3-4	1.314.892	1.921.692	-12.399.806	-8.871.519	4.501.052

Tabelul nr.4.78. Nivelul şi dinamica trezoreriei nete

[135] Helfert, E.A., *Tehici de analiză financiară*, Ed.BMT Publishing House, Bucureşti 2006, p.78

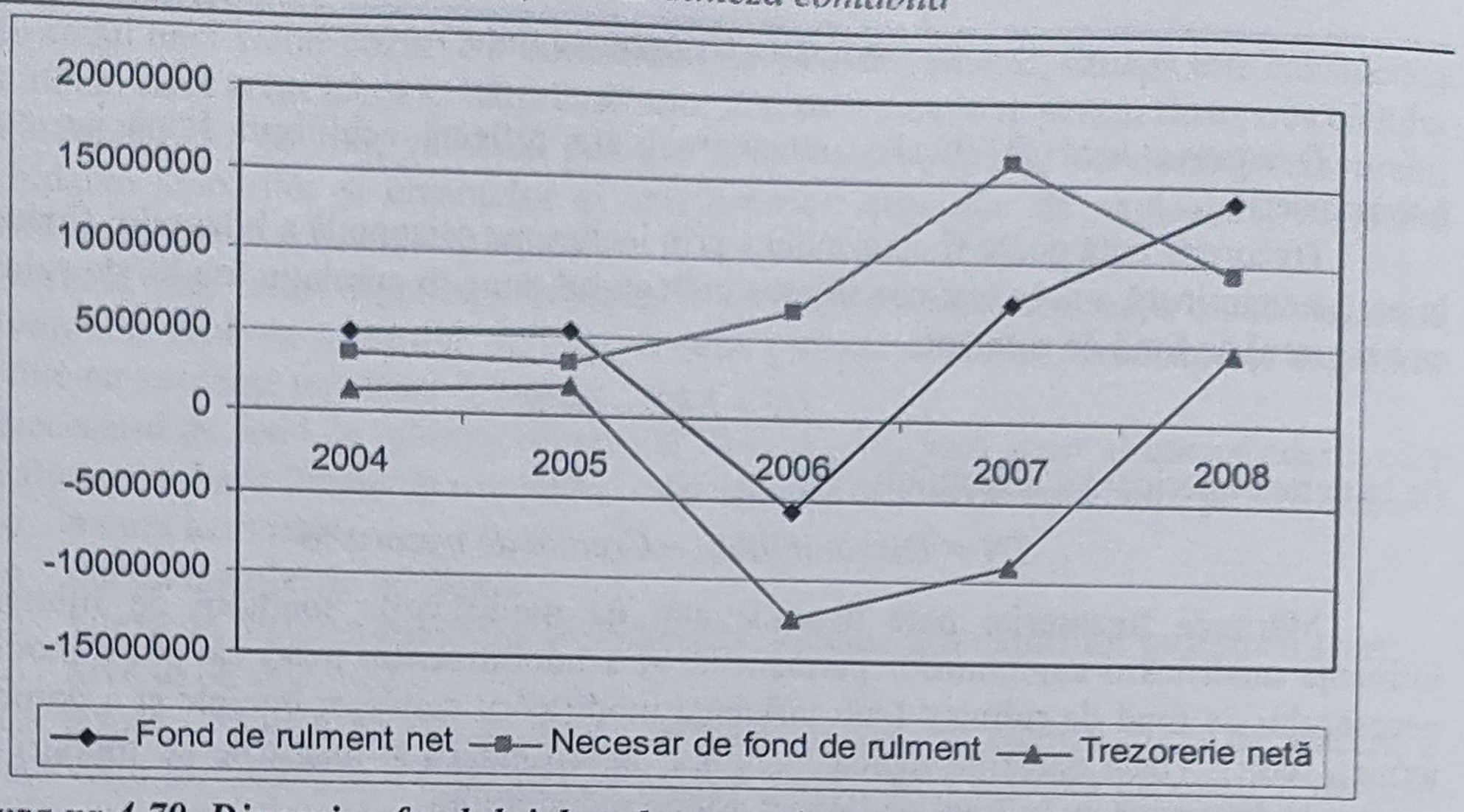

Figura nr.4.79. Dinamica fondului de rulment, a necesarului de fond de rulment şi a trezoreriei nete

***Aprecieri referitoare la trezoreria netă**: Trezoreria netă a înregistrat valori negative la sfârşitul exerciţiilor 2006 şi 2007 ca urmare a faptului că necesarul de fond de rulment nu a putut fi acoperit pe seama fondului de rulment (din fondurile permanente), ceea ce a impus apelarea la credite pe termen scurt pentru completarea disponibilităţilor insuficiente.*

Din egalitatea fundamentală a bilanţului financiar *NEVOI = RESURSE*, rezultă sistemul de corelaţii dintre fondul de rulment, necesarul de fond de rulment şi trezoreria netă[136]:

Imobilizări nete (I)	$FRN = C_{perm} - I$ $FRN = A_c - D_{ts}$ $NFR = (A_c - D_{pb}) - (D_{ts} - C_{trez})$ $TN = D_{pb} - C_{trez}$ $\boldsymbol{NFR + TN =}$ $\boldsymbol{= (A_c - D_{pb}) - (D_{ts} - C_{trez}) +}$ $\boldsymbol{+ D_{pb} - C_{trez} =}$ $\boldsymbol{= A_c - D_{ts} = FRN}$	Capitaluri permanente (C_{perm})
Active circulante minus disponibilităţi ($A_c - D_{pb}$)		Datorii pe termen scurt minus credite de trezorerie ($D_{ts} - C_{trez}$)
Disponibilităţi (D_{pb})		Credite de trezorerie (C_{trez})

Tabelul nr.4.80. Sistemul de corelaţii fond de rulment, necesar de fond de rulment şi trezorerie netă

În sinteză, sistemul de corelaţii dintre cei trei indicatori scoate în evidenţă echilibrul financiar la nivelul întreprinderii şi reflectă importanţa şi rolul fluxului monetar la creşterea valorii maxime a întreprinderii.

[136] Păvăloaia, W., ş.a., *op.citată*, p.162

Analiza ratelor de rotaţie a posturilor din bilanţ

Pentru măsurarea vitezei de transformare a activelor şi pasivelor financiare în lichidităţi pot fi utilizate ratele de rotaţie a acestora, determinate în funcţie de cifra de afaceri netă.

Ratele de rotaţie permit realizarea unei analize dinamice a echilibrului financiar şi a lichidităţii întreprinderii şi oferă informaţii pe care celelalte rate, calculate doar pe baza datelor din bilanţ, nu le pot oferi. Introducerea unei mărimi de flux, cum este cazul cifrei de afaceri, în relaţia de calcul a ratei îi conferă acesteia caracterul dinamic.

Prin compararea unui element de activ sau de pasiv din bilanţ cu cifra de afaceri netă, se determină ritmul de reînnoire a activului sau pasivului respectiv. Ratele astfel calculate caracterizează viteza de rotaţie a posturilor bilanţiere, fie prin intermediul duratei unei rotaţii fie a numărului de rotaţii.

Principalele rate de rotaţie a posturilor din bilanţ sunt următoarele:

- *durata de rotaţie a fondului de rulment net* (D_{FRN}):

$$D_{FRN} = \frac{FRN}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 360$$

Această rată reprezintă marja de securitate şi exprimă numărul mediu de zile în care fondul de rulment se reconstituie prin cifra de afaceri netă. Cu cât durata de rotaţie este mai mică cu atât mai rapid se recuperează fondurile şi deci cifra de afaceri se realizează cu un necesar mai mic de fonduri.

Dacă avem în vedere faptul că fondul de rulment este expresia lichidităţilor potenţiale generate de activele circulante ce depăşesc datoriile pe termen scurt şi considerăm că vânzările (cifra de afaceri) reflectă într-o oarecare măsură intrările de numerar din exploatare, atunci putem spune că rata asociază surplusul de lichidităţi la fluxul anual de numerar din exploatare[137].

Durata recomandată pentru rotaţia fondului de rulment net este între 30 şi 90 de zile. Sub această viteză resursele permanente scad ca importanţă în finanţarea activităţii iar peste această viteză capitalurile permanente apar supradimensionate în raport cu nevoile de finanţare.

- *durata de rotaţie a necesarului de fond de rulment* (D_{NFR}):

$$D_{NFR} = \frac{NFR}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 360$$

Această rată reprezintă marja de atragere şi exprimă numărul mediu de zile în care necesarul de fond de rulment se reconstituie prin cifra de afaceri netă. Cu cât durata în zile a rotaţiei este mai scăzută, cu atât cifra de afaceri netă se realizează cu un necesar de finanţare mai mic.

Durata de rotaţie recomandată se situează tot între 30 şi 90 de zile. Sub această viteză echilibrul financiar pe termen scurt devine fragil, acoperirea nevoilor temporare realizându-se pe seama resurselor permanente, iar peste această viteză avem de-a face cu scăderea sensibilă a trezoreriei întreprinderii.

---

[137] Walsh, C., *Key management ratios: the clearest guide to the critical numbers that drive your business*, 4th edition, Prentice Hall, London 2006, p.120

- *durata de rotaţie a activului* (D_A):

$$D_A = \frac{Activ\ total}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 360$$

Această rată reflectă eficienţa utilizării mijloacelor de care dispune întreprinderea şi se consideră acceptabilă o durată medie sub 180 de zile (2 rotaţii/an). Creşterea vitezei de rotaţie indică o creştere a eficienţei utilizării activelor, precum şi o creştere a gradului de lichiditate a acestuia. Reducerea vitezei de rotaţie are ca efect principal creşterea gradului de imobilizare a activelor.

- *durata de rotaţie a imobilizărilor nete* (D_I):

$$D_I = \frac{Imobilizări\ nete}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 360$$

Acest indicator reflectă eficienţa utilizării imobilizărilor (investiţiilor) întreprinderii şi se consideră că o valoare sub 90 de zile (4 rotaţii/an) este rezonabilă.

- *durata de rotaţie a activelor circulante* (D_{Ac}):

$$D_{Ac} = \frac{Active\ circulante}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 360$$

Acest indicator exprimă eficienţa utilizării activelor circulante şi se consideră în limite normale atunci când durata medie este sub 60 de zile (6 rotaţii/an). Accelerarea vitezei de rotaţie a activelor circulante conduce la eliberări de resurse necesare procesului de producţie şi, prin acestea, la reducerea cheltuielilor legate de îndatorare şi, implicit, la creşterea profitului realizat.

- *durata de rotaţie a stocurilor* (D_S):

$$D_S = \frac{Stocuri}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 360$$

Această rată indică în câte zile întreprinderea îşi recuperează contravaloarea stocurilor materiale care trec succesiv prin fazele de aprovizionare, producţie şi desfacere. Reducerea duratei de recuperare a stocurilor arată o creştere a gradului de lichiditate. Indicatorul se consideră în limite normale atunci când durata medie este sub 45 de zile (8 rotaţii/an).

- *durata de rotaţie a creditului-client* (D_C):

$$D_C = \frac{Clienţi}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 360$$

Rata semnifică numărul mediu de zile în care întreprinderea încasează creanţele de la clienţi, indicând decalajul între data facturării şi data încasării contravalorii bunurilor vândute. Reducerea duratei de recuperare a creditului-client echivalează cu creşterea gradului de lichiditate. Indicatorul se consideră în limite normale atunci când durata medie este sub 45 de zile (8 rotaţii/an).

- *durata de rotaţie a creditului-furnizor* (D_F):

$$D_F = \frac{Furnizori}{Cifra\ de\ afaceri\ netă} x\ 360$$

Rata semnifică numărul mediu de zile în care întreprinderea îşi achită obligaţiile faţă de furnizori, indicând decalajul între data facturării şi data plăţii contravalorii bunurilor sau serviciilor cumpărate. Reducerea duratei de plată a creditului-furnizor echivalează cu creşterea gradului de exigibilitate. Indicatorul se consideră în limite normale atunci când durata medie este peste 45 de zile (8 rotaţii/an).

În cazul întreprinderii analizate, ratele de rotaţie se prezintă astfel:

Nr rd.	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Durata de rotaţie a FRN *(valoare recomandată: 30-90 zile)*	zile	D_{FRN} = FRNx360/CA	22	16	-12	10	13
2	Durata de rotaţie a NFR *(valoare recomandată: 30-90 zile)*	zile	D_{NFR} = NFRx360/CA	16	10	14	23	9
3	Durata de rotaţie a activului *(valoare recomandată: sub 180 zile)*	zile	$D_{At} = A_t$ x 360/CA	119	124	162	179	201
4.	Durata de rotaţie a imobilizărilor nete *(valoare recomandată: sub 90 zile)*	zile	D_I = I x360/CA	51	63	80	94	104
5.	Durata de rotaţie a activelor circulante *(valoare recomandată: sub 60 zile)*	zile	$D_{Ac} = A_c$ x 360/CA	68	61	82	84	97
6	Durata de rotaţie a stocurilor *(valoare recomandată: sub 45 zile)*	zile	D_S =Sx360/CA	32	35	42	47	50
7	Durata de rotaţie a credit-client *(valoare recomandată: sub 45 zile)*	zile	D_C =Cx360/CA	9	9	11	12	12
8	Durata de rotaţie a credit-furnizor *(valoare recomandată: peste 45 zile)*	zile	D_F =Fx360/CA	24	29	33	36	38

Tabelul nr.4.81. Ratele de rotaţie a posturilor din bilanţ

***Aprecieri referitoare la duratele de rotaţie ale posturilor din bilanţ**: Duratele de rotaţie în cazul fondului de rulment, al necesarului de fond de rulment precum şi al imobilizărilor nete indică o creştere a imobilizării activelor, însoţită de o scădere a ponderii capitalurilor permanente în finanţarea activităţii. Durata de rotaţie a activului se menţine în jurul unor valori normale, dar cu o tendinţă de creştere care arată scăderea în timp a gradului de lichiditate a acestuia. Ratele de rotaţie în cazul creditului-client semnifică încasarea rapidă a creanţelor-clienţi, aspect normal în cazul comerţului cu amănuntul. În ceea ce priveşte durata de rotaţie a creditului-furnizor, aceasta prezintă valori reduse, dar aflate în creştere, ceea ce sugerează o îmbunătăţire a gestiunii financiare pe termen scurt prin apelarea la acest tip de creditare.*

4.4.3. Analiza dinamică a echilibrului financiar pe baza bilanţului funcţional

Bilanţul funcţional este construit pe ideea de a pune în evidenţă funcţiunile principale ale întreprinderii pe cicluri: ciclul investiţional, ciclul de exploatare şi ciclul de finanţare.

Un principiu de elaborare a bilanţului funcţional se referă la exprimarea posturilor bilanţiere la *valoarea brută* (valoarea de origine a acestora), ceea ce impune includerea amortismentelor şi ajustărilor de valoare aferente activelor în capitalurile proprii, ca resurse de autofinanţare a întreprinderii. Rezultă din aceasta faptul că bilanţul funcţional nu mai poate

juca rolul asemănător bilanţului financiar în evaluarea patrimonială a posturilor, ci constituie un punct de plecare ideal pentru o analiză de flux[138].

Un alt principiu al bilanţului funcţional se referă la conceptul de *stabilitate*, care are în vedere durata posturilor bilanţiere. Acesta diferă de conceptul *permanenţei*, al bilanţului financiar, în sensul că un împrumut acordat pe termen lung va rămâne în structura imobilizărilor financiare, indiferent de scadenţa lui, iar datoriile pe termen lung nu vor fi trecute la datorii pe termen scurt, indiferent de scadenţa acestora.

Al treilea principiu avut în vedere la elaborarea bilanţului funcţional este cel al *afectării*, conform căruia posturile sunt structurate astfel încât să permită descrierea ciclurilor care compun viaţa întreprinderii, precum şi a echilibrelor financiare corespunzătoare acestora.

Bilanţul funcţional pune în evidenţă două categorii de utilizări (nevoi): *utilizări stabile*, aferente ciclului de finanţare (partea de sus a bilanţului) şi *utilizări ciclice* (partea de jos a bilanţului) care, la rândul lor, cuprind activele ciclice de exploatare, activele ciclice fără o legătură efectivă cu exploatarea precum şi activele de trezorerie. În mod similar, resursele sunt grupate în *resurse stabile*, aferente ciclului de finanţare şi *resurse ciclice*, care pot fi legate de ciclul de exploatare, în afara acestuia sau reprezintă pasive de trezorerie.

Din punct de vedere structural, bilanţul funcţional se prezintă astfel:

	ACTIV = NEVOI	**PASIV = RESURSE**	
Funcţia de investiţie	-Activ imobilizat brut	-Capitaluri proprii -Ajustări de valoare privind activele imobilizate şi circulante -Datorii financiare	**Funcţia de finanţare**
Funcţia de exploatare	-Activ circulant de exploatare (brut)	- Datorii de exploatare	**Funcţia de exploatare**
	-Activ circulant în afara exploatării (brut)	- Datorii în afara exploatării	
	- Activ de trezorerie	- Pasiv de trezorerie	

Figura nr.4.82. Structura bilanţului funcţional

Faţă de bilanţul financiar, construirea şi analiza bilanţului funcţional are următoarele avantaje:

- aplică principiile adecvării resurselor la nevoi specifice;
- urmăreşte în primul rând *natura* elementelor de activ şi pasiv, iar nu lichiditatea şi exigibilitatea lor;

[138] Petrescu, S., *Diagnostic economic-financiar. Metodologie. Studii de caz*, Ed.Sedcom Libris. Iaşi 2004, p.197

- elimină incidenţele aspectelor juridice, contabile şi fiscale care împiedică reflectarea situaţiei economice şi financiare reale a întreprinderilor

La elaborarea bilanţului funcţional se au în vedere următoarele retratări şi reclasări:

- la valoarea netă a activelor din bilanţul contabil (active imobilizate şi active circulante) se adaugă ajustările de valoare aferente (amortizări şi ajustări pentru depreciere sau pierdere de valoare), în bilanţul funcţional activele fiind preluate la valoarea brută, mărindu-se în mod corespunzător resurselor stabile;
- eventualele reevaluări ale activelor corporale sau financiare, care conduc la modificarea costului istoric al acestora, prin înregistrarea unor diferenţe din reevaluare, trebuie neutralizate[139]. Astfel, diferenţele din reevaluare trebuie scăzute atât din activ, respectiv din valoarea activelor imobilizate, cât şi din pasiv, din mărimea resurselor proprii. Aceste plusvalori din activ pot fi totuşi reţinute, dacă determinarea lor este precisă[140];
- primele de rambursare a obligaţiunilor nu sunt eliminate din activ, ci sunt asimilate investiţiilor şi ca atare sunt preluate la activele imobilizate;
- înscrierea în activ (la nevoi stabile) şi în pasiv (la resurse stabile) a valorii activelor deţinute în leasing operaţional, locaţie de gestiune sau închiriate;
- cheltuielile efectuate în avans sunt considerate active ciclice de exploatare sau în afara exploatării, după caz;
- dobânzile integrate în datoriile financiare şi figurând în pasivul bilanţului sunt reclasate la datorii diverse;
- efectele scontate neajunse la scadenţă şi cesiunea de creanţe comerciale sunt incluse în activ la creanţe iar în pasiv la creditele pe termen scurt;
- titlurile de plasament cu un grad mare de lichiditate şi fără risc de pierdere sunt incluse în cadrul disponibilităţilor.

Sub aspect financiar, prezentarea funcţională a bilanţului permite calcularea fondului de rulment şi a necesarului de fond de rulment, precum şi a trezoreriei nete, indicatori ce oferă informaţii privind echilibrul financiar al întreprinderii.

În practica financiară, bilanţul funcţional este suportul analizei trezoreriei. Trezoreria este considerată rezultanta celor trei funcţii evidenţiate prin bilanţul funcţional, funcţii asociate ciclurilor menţionate anterior: funcţia de exploatare, funcţia de investiţii şi funcţia de finanţare. Trezoreria poate să crească din încasările activităţii de exploatare, din vânzarea activelor imobilizate, din atragerea de capitaluri şi poate să scadă prin plăţile privind finanţarea activităţilor de exploatare, investiţii şi rambursarea datoriilor[141].

Construcţia şi analiza bilanţului funcţional permite, cu precădere managementului întreprinderii, observarea şi corelarea nevoilor de finanţare cu sursele de finanţare pe fiecare ciclu funcţional.

O comparaţie între bilanţul financiar şi cel funcţional evidenţiază o serie de diferenţe între acestea, cum ar fi:

- totalul bilanţului funcţional este mai mare decât totalul bilanţului financiar, deoarece primul dintre ele prezintă activele la valoarea brută, ceea ce implică majorarea corespunzătoare a pasivului, prin includerea amortizărilor şi ajustărilor de valoare aferente activelor, în timp ce bilanţul financiar prezintă activele la valoarea lor netă;

---

[139] Deaconu, A., *Bilanţul contabil al agenţilor economici*, Ed.Intelcredo, Deva 1999, p.84

[140] Avare, Ph., Legros, G., Ravary, L., Lemonnier, P., *Gestiune şi analiză financiară*, Ed. a 2-a rev., Ed.Economică, Bucureşti 2002, p.40

[141] Deaconu, A., *Diagnosticul şi evaluarea întreprinderii*, ediţia a II-a, Ed.Intelcredo, Deva 2000, p.72

- bilanţul funcţional, prin modalitatea de structurare a posturilor bilanţiere, permite o analiză financiară dinamică, prin fluxuri, în timp ce bilanţul financiar stă la baza analizei statice, tradiţionale;
- bilanţul funcţional este întocmit din perspectiva continuităţii activităţii, în timp ce bilanţul financiar este realizat din perspectiva încetării activităţii.

Bilanţul funcţional al întreprinderii analizate este prezentat în tabelul nr.4.83.

lei

ACTIV	Nr. rd.	Perioada analizată				
		2004	2005	2006	2007	2008
A. NEVOI STABILE (CICLUL DE INVESTIŢII)						
IMOBILIZĂRI NECORPORALE (valoarea brută)	01	6.804	0	0	63.639	241.746
IMOBILIZĂRI CORPORALE* (valoarea brută)	02	12.237.366	23.476.957	46.480.049	77.464.699	129.208.591
IMOBILIZĂRI FINANCIARE (valoarea brută)	03	3.733	3.517	200	2.311	5.723
NEVOI STABILE - TOTAL *(rd.01+02+03)*	04	***12.247.903***	***23.480.474***	***46.480.249***	***77.530.649***	***129.456.060***
B. NEVOI CICLICE						
STOCURI	05	8.662.505	14.738.150	26.169.241	39.821.099	71.022.331
CREANŢE**	06	2.294.359	3.673.148	7.241.113	10.061.415	17.303.429
CHELTUIELI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	07	47.316	17.873	30.509	26.560	92.803
ACTIVE AFERENTE CICLULUI DE EXPLOATARE - TOTAL (rd.05+06+07)	08	*11.004.180*	*18.429.171*	*33.440.863*	*49.909.074*	*88.418.563*
DEBITORI DIVERŞI	09	166.817	177.434	1.079.620	91.627	17.443
ACTIVE ÎN AFARA CICLULUI DE EXPLOATARE - TOTAL (rd.09)	10	*166.817*	*177.434*	*1.079.620*	*91.627*	*17.443*
NEVOI CICLICE – TOTAL *(rd.08+10)*	11	***11.170.997***	***18.606.605***	***34.520.483***	***50.000.701***	***88.436.006***
C. NEVOI DE TREZORERIE						
INVESTIŢII PE TERMEN SCURT	12	932.422	1.282.231	1.333.233	2.127.385	2.772.598
CASA ŞI CONTURI LA BĂNCI	13	3.040.313	639.461	3.947.826	7.416.764	15.760.234
NEVOI DE TREZORERIE - TOTAL *(rd.12+13)*	14	***3.972.735***	***1.921.692***	***5.281.059***	***9.544.149***	***18.532.832***
ACTIV (NEVOI) - TOTAL (rd.04+11+14)	15	**27.391.635**	**44.008.771**	**86.281.791**	**137.075.499**	**236.424.898**

* majorate cu valoarea amortizărilor înregistrate şi diminuate cu diferenţele rezultate în urma reevaluărilor
** majorate cu ajustările de valoare privind activele circulante

PASIV	Nr. rd.	Perioada analizată				
		2004	2005	2006	2007	2008
A. RESURSE STABILE (CICLUL DE FINANȚARE)						
CAPITAL	01	170.920	14.670.920	14.693.970	14.693.970	35.000.000
PRIME DE CAPITAL	02	0	0	0	0	0
REZERVE *	03	7.429.947	-7.272.704	-8.386.229	-14.937.869	-40.843.088
PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT(Ă) - Sold C	04	0	8.229.172	10.578.264	24.484.677	49.303.320
- Sold D	05	0	0	0	0	0
PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR - Sold C	06	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
- Sold D	07	0	0	0	0	0
Ajustări de valoare privind activele imobilizate și circulante	08	891.002	4.164.962	11.233.048	14.617.606	21.193.082
RESURSE PROPRII –TOTAL (rd.01 la 03+04-05+06-07+08)	09	***16.572.407***	***28.656.943***	***39.473.826***	***64.836.119***	***116.947.694***
PROVIZIOANE	10	65.543	0	0	0	0
DATORII FINANCIARE STABILE **	11	515.371	197.946	171.579	15.064.319	32.965.676
RESURSE STABILE (ACICLICE) – TOTAL (rd.09+10+11)	12	***17.153.321***	***28.854.889***	***39.645.405***	***79.900.438***	***149.913.370***
B. RESURSE CICLICE						
FURNIZORI	13	6.581.078	13.211.696	20.103.347	29.039.837	58.863.663
DATORII CU PERSONALUL ȘI ASIGURĂRI SOCIALE	14	79.026	182.011	460.772	1.672.759	3.478.172
DATORII FAȚĂ DE BUGETELE STATULUI	15	878.240	1.465.387	2.209.555	1.138.122	4.866.688
ALTE DATORII LEGATE DE EXPLOATARE	16	35.640	294.788	796.557	813.726	1.562.203
VENITURI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	17	0	0	0	0	0
PASIVE AFERENTE CICLULUI DE EXPLOATARE - TOTAL (rd.13 la 17)	18	*7.573.984*	*15.153.882*	*23.570.231*	*32.664.444*	*68.770.726*
DECONTĂRI CU GRUPUL ȘI ALTE DATORII	19	0	0	5.335.386	6.089.036	3.345.409
CREDITORI DIVERȘI	20	6.487	0	49.904	5.913	363.613
PASIVE ÎN AFARA CICLULUI DE EXPLOATARE (rd.19+20)	21	*6.487*	*0*	*5.385.290*	*6.094.949*	*3.709.022*
RESURSE CICLICE – TOTAL *(rd.18+21)*	22	***7.580.471***	***15.153.882***	***28.955.521***	***38.759.393***	***72.479.748***

RESURSE DE TREZORERIE						
CREDITE PE TERMEN SCURT	23	2.657.843	0	17.680.865	18.415.668	14.031.780
***RESURSE DE TREZORERIE - TOTAL** (rd.23)*	24	***2.657.843***	***0***	***17.680.865***	***18.415.668***	***14.031.780***
PASIV (RESURSE) – TOTAL (rd.12+22+24)	25	**27.391.635**	**44.008.771**	**86.281.791**	**137.075.499**	**236.424.898**

* Diminuate cu repartizările din rezultatul net

** Includ credite bancare pe termen lung şi alte datorii cu termen iniţial mai mare de un an

Tabelul nr.4.83. Bilanţul funcţional

Analiza pe orizontală a bilanţului funcţional

Pornind de la echilibrul care trebuie să existe între durata unei nevoi de finanţat şi durata unei resurse de finanţare corespunzătoare, bilanţul funcţional cuprinde patru niveluri şi anume:

- nivelul nevoilor stabile (NS) şi al resurselor stabile (RS), care generează fondul de rulment funcţional sau *fondul de rulment net global* (FRNG);
- nivelul active circulante din exploatare (ACE) şi datorii din exploatare (DE), care determină *necesarul de fond de rulment pentru exploatare* (NFRE);
- nivelul active circulante în afara exploatării (ACAE) şi datorii în afara exploatării (DAE), care determină *necesarul de fond de rulment în afara exploatării* (NFRAE);
- nivelul disponibilităţilor (DPB) şi al creditelor de trezorerie (CRT), care generează trezoreria netă (TN).

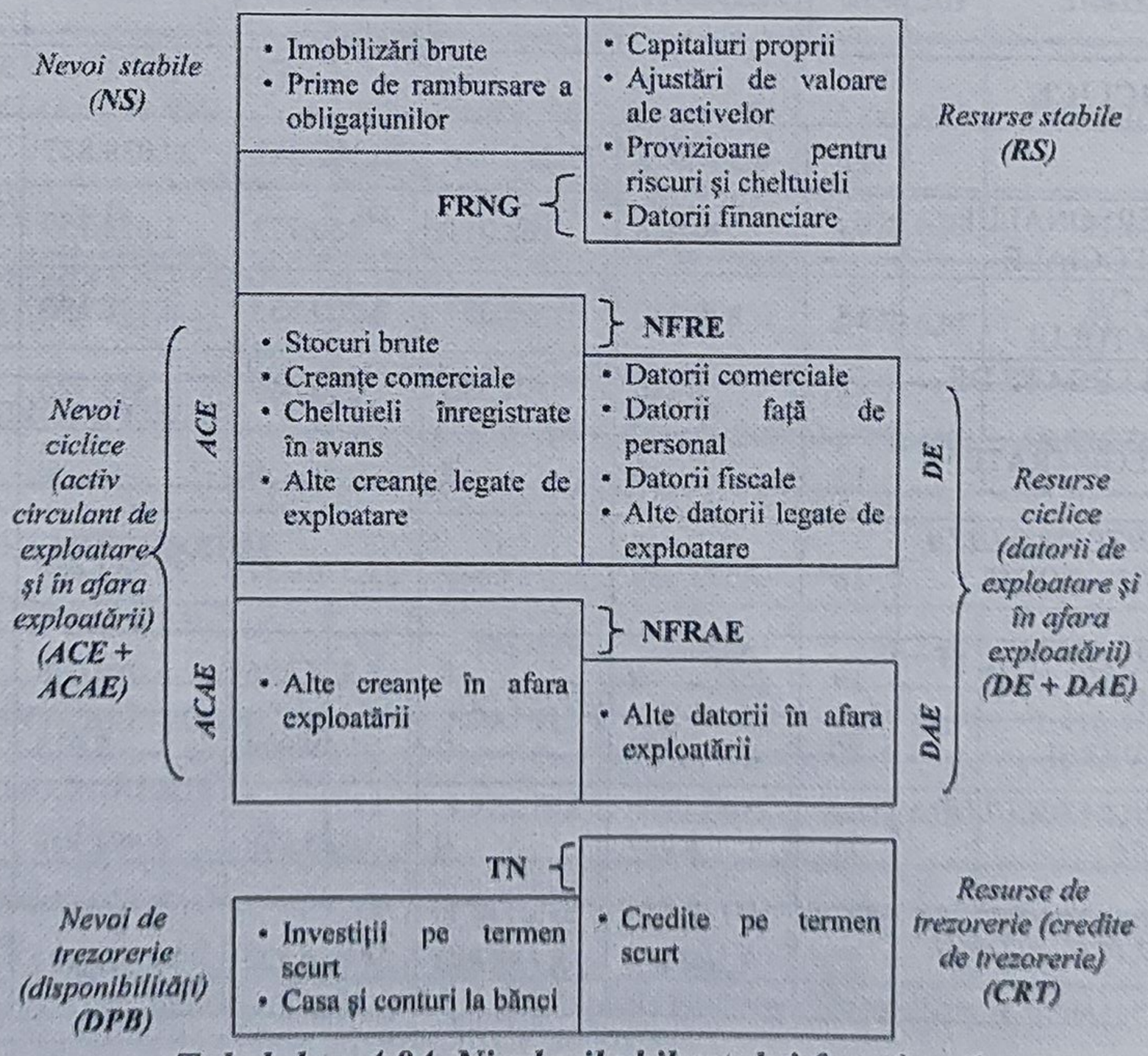

Tabelul nr.4.84. Nivelurile bilanţului funcţional

Fondul de rulment net global (funcţional)

În conformitate cu regulile de finanţare, fondul de rulment net global (FRNG) se poate calcula în două moduri:

- pe baza elementelor aferente funcţiilor de finanţare şi de investiţii:

$$FRNG = RS - NS$$

În această accepţiune se are în vedere originea externă a fondului de rulment, ca excedent degajat din pasivul stabil al bilanţului funcţional, după finanţarea utilizărilor stabile, utilizat pentru finanţarea operaţiunilor din ciclul de exploatare.

- pe baza elementelor aferente funcţiei de exploatare:

$$FRNG = (ACE + ACAE + DPB) - (DE + DAE + CRT)$$

În această accepţiune, fondul de rulment evidenţiază aspectul solvabilităţii întreprinderii, prin compararea nevoilor ciclice şi de trezorerie cu resursele ciclice şi de trezorerie. Metoda reflectă mai bine utilizarea fondului de rulment prin faptul că accentuează mai bine finalitatea acestuia şi anume finanţarea ciclului de exploatare.

Fondul de rulment net global este în mod normal pozitiv şi, cu cât este mai mare, cu atât întreprinderea îşi va finanţa mai uşor activitatea de exploatare. Dacă el ar fi negativ ar însemna că întreprinderea nu are capacitatea de a-şi finanţa ciclul de exploatare sau că ciclul de exploatare este cel care finanţează alocările stabile. Finanţarea unei alocări stabile printr-o resursă ciclică generează grave probleme de finanţare atunci când activitatea este în scădere.

Necesarul de fond de rulment funcţional

Necesarul de fond de rulment funcţional total (NFRT), ca rezultantă a nivelului al doilea şi al treilea a bilanţului funcţional, cuprinde:

$$NFRT = NFRE + NFRAE$$

unde :

$$NFRE = ACE - DE$$

$$NFRAE = ACAE - DAE$$

Necesarul de fond de rulment de exploatare (NFRE) reprezintă diferenţa dintre activele şi pasivele ciclice de exploatare. Nevoia de finanţare a exploatării este impusă de:

- existenţa termenelor de plată (clienţi şi furnizori);
- existenţa unui termen de fabricaţie (ciclu de producţie);
- existenţa stocurilor de materii prime, produse finite, mărfuri, etc.

iar mărimea lui depinde tocmai de duratele de rotaţie a acestor elemente.

Necesarul de fond de rulment în afara exploatării (NFRAE) reprezintă diferenţa dintre activele şi pasivele legate de celelalte cicluri ale întreprinderii, în afara celui de exploatare (investiţii, finanţare, repartiţie a rezultatului). Elementele care compun acest al treilea nivel al bilanţului funcţional sunt în general punctuale şi nu au neapărat un caracter repetitiv.

Trezoreria netă funcţională

Trezoreria netă (TN) reprezintă ansamblul disponibilităţilor rămase după scăderea creditelor de trezorerie sau, altfel spus, reprezintă diferenţa dintre nevoile de trezorerie şi resursele de trezorerie:

$$TN = DPB - CRT$$

Pe de altă parte, trezoreria netă funcțională este diferența dintre fondul de rulment net global şi necesarul de fond de rulment total şi exprimă echilibrul financiar al bilanțului funcțional:

$$TN = FRNG - NFRT$$

Un fond de rulment net global superior necesarului de fond de rulment va conduce la o trezorerie pozitivă. În caz contrar, rezultatul va fi o trezorerie negativă.

Sistemul de corelații în cazul bilanțului funcțional poate fi reprezentat schematic astfel:

<table>
<tr><td>Nevoi stabile (NS)</td><td rowspan="3">$FRNG = RS - NS$
$FRNG = (NC+NT) - (RC + RT)$

$NFRT = NC - RC$
$NFRT = NFRE + NFRAE$
$NFRE = ACE - DE$
$NFRAE = ACAE - DAE$

$TN = NT - RT$
$TN = FRNG - NFRT$</td><td>Resurse stabile (RS)</td></tr>
<tr><td>Nevoi ciclice (NC)
(ACE + ACAE)</td><td>Resurse ciclice (RC)
(DE + DAE)</td></tr>
<tr><td>Nevoi de trezorerie
(NT)</td><td>Resurse de trezorerie
(RT)</td></tr>
</table>

Analiza pe verticală a bilanțului funcțional

Analiza pe verticală urmăreşte reflectarea raporturilor dintre elementele structurale ale bilanțului funcțional şi mutațiile care au loc în cadrul resurselor şi nevoilor stabile şi ciclice.

Ca şi în cazul bilanțului financiar, se pot construi rate de structură, ce caracterizează structura activului sau pasivului bilanțier, precum şi rate ce caracterizează echilibrul financiar prin compararea elementelor de resurse şi nevoi ale bilanțului funcțional.

Întrucât ratele de structură, ca mod de calcul, sunt similare celor prezentate în cazul bilanțului financiar, vom prezenta în continuare doar ratele folosite în aprecierea echilibrului financiar pe baza interacțiunii dintre nevoi şi resurse:

- *rata de finanțare a imobilizărilor* sau *rata fondului de rulment funcțional* (R_{FI}):

$$R_{FI} = \frac{Resurse\ stabile}{Active\ imobilizate\ brute} x\ 100$$

Acest indicator evidențiază condițiile de finanțare a imobilizărilor întreprinderii. O valoare supraunitară a ratei semnifică faptul că ansamblul imobilizărilor este finanțat din resursele durabile. Rată aceasta exprimă în termeni relativi un indicator echivalent celui de fond de rulment în valoare absolută.

Creşterea valorii raportului corespunde, teoretic, unei ameliorări a structurii de finanțare, iar diminuarea lui exprimă o deteriorare a situației, cu excepția cazului în care aceasta este voluntară şi datorată stabilizării structurilor financiare (reducerea capitalurilor proprii inițial foarte ridicate, rambursarea împrumuturilor neutilizate, etc.)

În termeni nominali, valoarea ratei nu reflectă întocmai realitatea, întrucât omogenitatea între numărător şi numitor este adesea denaturată de inflație.

- *rata de finanţare a necesarului de fond de rulment* (R_{NFR}):

$$R_{NFR} = \frac{Fond\ de\ rulment\ net\ global}{Necesar\ de\ fond\ de\ rulment} x\ 100$$

Indicatorul evidenţiază proporţia corespunzătoare din fondul de rulment care finanţează activele circulante, mai exact partea cea mai stabilă a acestora şi anume stocurile. Dacă valoarea ratei este mai mică de 100% atunci întreprinderea înregistrează o trezorerie netă negativă, o parte din necesarul de fond de rulment fiind acoperită pe seama creditelor de trezorerie. O condiţie necesară pentru ca rata să poată fi calculată şi interpretată este aceea ca ambii termeni ai relaţiei să fie pozitivi.

- *rata creditelor de trezorerie* (R_{CRT}):

$$R_{CRT} = \frac{Credite\ de\ trezorerie}{Necesar\ de\ fond\ de\ rulment} x\ 100$$

Această rată este complementară cu rata de finanţare a necesarului de fond de rulment şi măsoară gradul în care întreprinderea angajează credite bancare pe termen scurt pentru a suplini capacitatea de autofinanţare a activităţii de exploatare. O valoare ridicată a ratei poate semnala un risc referitor la finanţarea activităţii în cazul în care, din diverse motive, accesul la credite de trezorerie ar fi întrerupt.

Evoluţia indicatorilor de echilibru ai bilanţului funcţional în cazul întreprinderii analizate se prezintă astfel:

Nr rd.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Resurse stabile	lei	RS	17.153.321	28.854.889	39.645.405	79.900.438	149.913.370
2	Nevoi stabile	lei	NS	12.247.903	23.480.474	46.480.249	77.530.649	129.456.060
3	Fond de rulment net global (rd.1-2)	lei	FRNG	4.905.418	5.374.415	-6.834.844	2.369.789	20.457.310
4	Indice de creştere a FRNG	%	I_{FRNG}	100	110	-139	48	417

Tabelul nr.4.85. Nivelul şi dinamica fondului de rulment net global

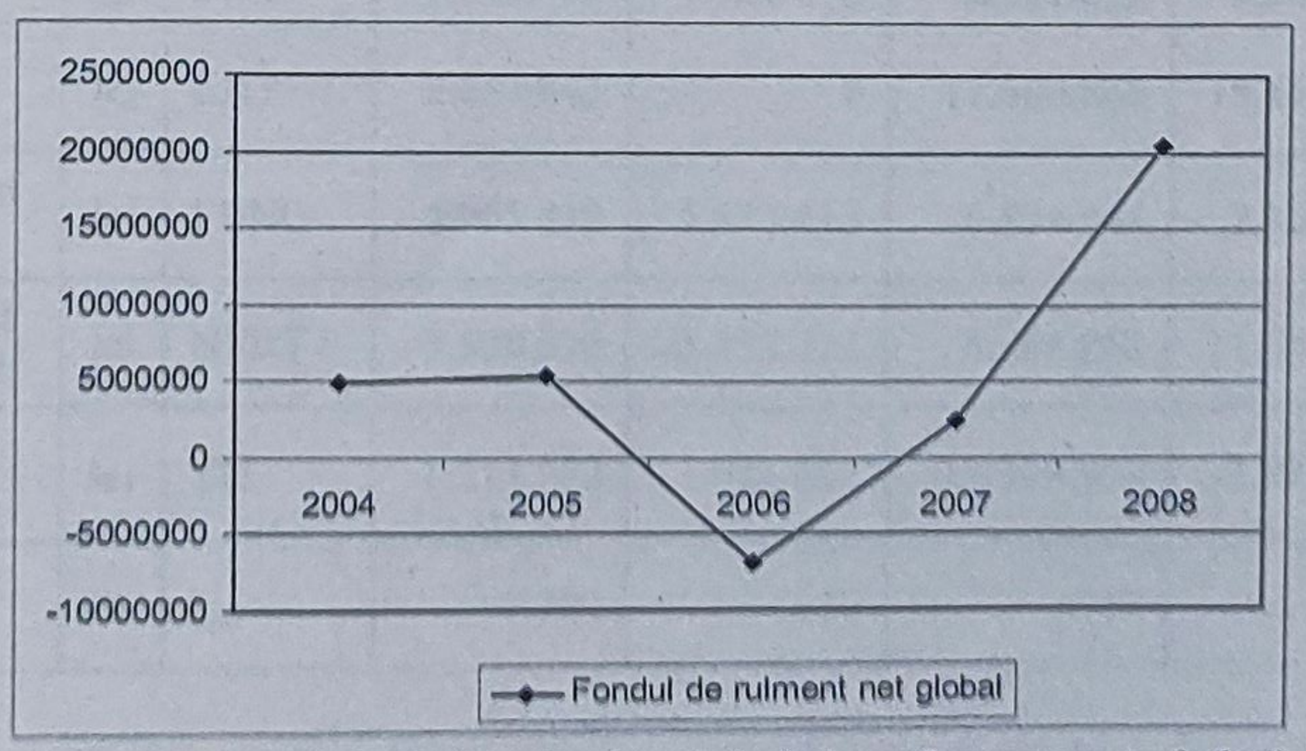

Figura nr.4.86. Evoluţia fondului de rulment net global

***Aprecieri referitoare la fondul de rulment net global**: În perioada analizată se observă o tendinţă de creştere a valorii fondului de rulment net, cu excepţia anului 2006 când acesta a înregistrat o scădere accentuată, ajungând la valori negative, după care situaţia a revenit la normal. Valoarea negativă înregistrată la sfârşitul exerciţiului 2006 semnifică un dezechilibru financiar, datorat unui ritm de creştere a utilizărilor stabile mai rapid decât ritmul de creştere a resurselor stabile, precum şi datorită ritmului accentuat de creştere a resurselor ciclice, mai precis a datoriilor de exploatare. Dezechilibrul s-a dovedit însă a fi de scurtă durată, valoarea înregistrată la sfârşitul anului următor arătând acest lucru, ceea ce demonstrează eficienţa măsurilor adoptate la timpul respectiv de managementul întreprinderii.*

Nr rd.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Active circulante de exploatare	lei	ACE	11.004.180	18.429.171	33.440.863	49.909.074	88.418.563
2	Datorii de exploatare	lei	DE	7.573.984	15.153.882	23.570.231	32.664.444	68.770.726
3	*Necesar de fond de rulment de exploatare* (rd.1-2)	lei	NFRE	*3.430.196*	*3.275.289*	*9.870.632*	*17.244.630*	*19.647.837*
4	Active circulante în afara exploatării	lei	ACAE	*166.817*	*177.434*	*1.079.620*	*91.627*	*17.443*
5	Datorii în afara exploatării	lei	DAE	6.487	0	5.385.290	6.094.949	3.709.022
6	*Necesar de fond de rulment în afara exploatării* (rd.4-5)	lei	NFRAE	*160.330*	*177.434*	*-4.305.670*	*-6.003.322*	*-3.691.579*
7	Necesar de fond de rulment total (rd.3+6)	lei	NFRT	3.590.526	3.452.723	5.564.962	11.241.308	15.956.258
8	Indice de creştere a NFRT	%	I_{NFRT}	100	96	155	313	444

Tabelul nr.4.87. Nivelul şi dinamica necesarului de fond de rulment funcţional

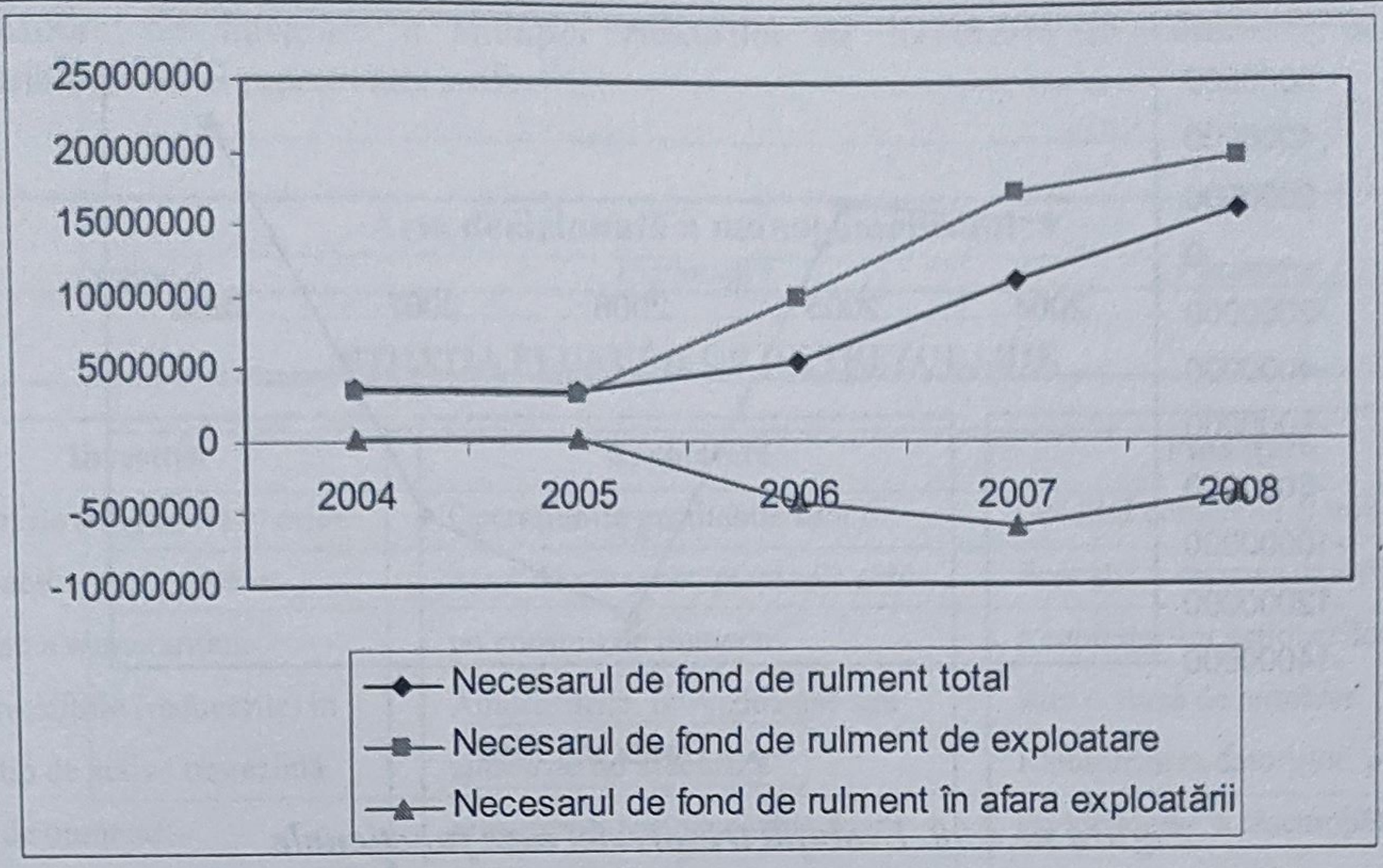

Figura nr.4.88. Evoluţia necesarului de fond de rulment funcţional

Aprecieri referitoare la necesarul de fond de rulment: *În perioada analizată, necesarul de fond de rulment total a înregistrat o tendinţă de creştere, aspect normal dacă avem în vedere dezvoltarea continuă a întreprinderii. Analizând cele două componente ale indicatorului se observă că trendul ascendent a fost influenţat în primul rând de creşterea necesarului de fond de rulment aferent exploatării.*

Valorile pozitive şi în creştere ale necesarului de fond de rulment de exploatare indică un surplus în creştere de nevoi ciclice aferente exploatării în comparaţie cu resursele ciclice ale exploatării. Acest aspect este cauzat, în primul rând, de creşterea stocurilor şi de reducerea gradului de lichiditate a acestora.

Necesarul de fond de rulment în afara exploatării înregistrează valori pozitive, relativ reduse, în primii doi ani după care înregistrează valori negative care arată faptul că resursele ciclice în afara exploatării asigură finanţarea parţială a necesarului de fond de rulment de exploatare.

Nr rd.	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Disponibilităţi	lei	DPB	3.972.735	1.921.692	5.281.059	9.544.149	18.532.832
2	Credite de trezorerie	lei	CRT	2.657.843	0	17.680.865	18.415.668	14.031.780
3	Fond de rulment net global	lei	FRNG	4.905.418	5.374.415	-6.834.844	2.369.789	20.457.310
4	Necesar de fond de rulment total	lei	NFRT	3.590.526	3.452.723	5.564.962	11.241.308	15.956.258
5	Trezoreria netă (rd.1-2 sau 3-4)	lei	TN	1.314.892	1.921.692	-12.399.806	-8.871.519	4.501.052
8	Indice de creştere a TN	%	I_{TN}	100	146	-943	-675	342

Tabelul nr.4.89. Nivelul şi dinamica necesarului de fond de rulment funcţional

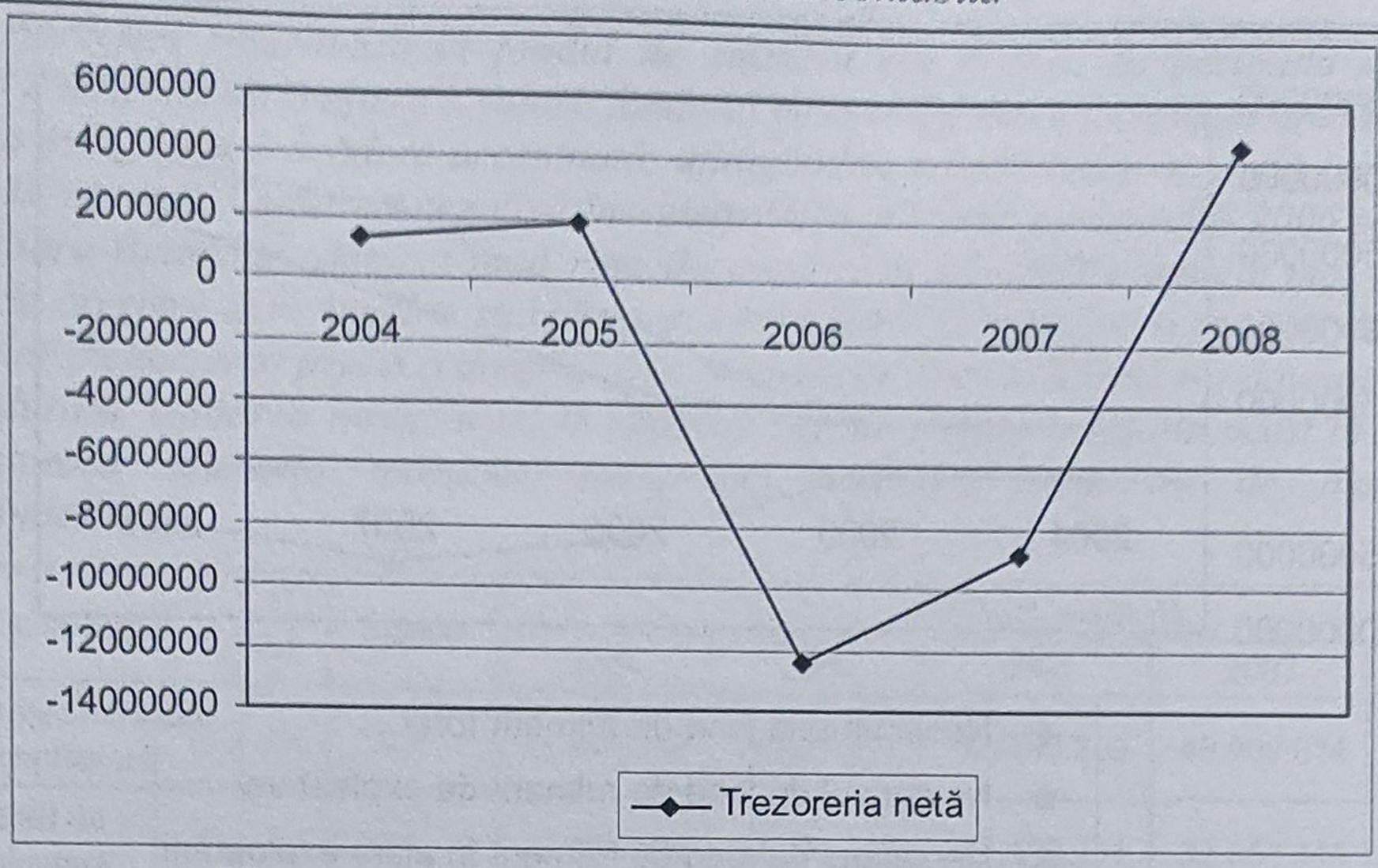

Figura nr.4.90. Evoluția trezoreriei nete funcționale

***Aprecieri referitoare la trezoreria netă**: Cu excepția anilor 2006 şi 2007, trezoreria netă a înregistrat valori pozitive, ceea ce reflectă o situație financiară bună a societății, fondul de rulment asigurând atât finanțarea necesarului de fond de rulment cât şi obținerea unui excedent de trezorerie. În anii în care trezoreria netă a înregistrat valori negative, 2006 şi 2007, fondul de rulment a fost insuficient pentru acoperirea nevoilor de finanțare aferente exploatării şi a celor din afara acesteia, fiind necesară recurgerea la credite pe termen scurt. Valorile înregistrate în anul 2008 de cei trei indicatori ai echilibrului financiar indică o îmbunătățire semnificativă a situației, ritmul de creştere a fondului de rulment net global a devansat suficient de mult ritmul de creştere a necesarului de fond de rulment şi a permis obținerea unei trezorerii nete pozitive, chiar în condițiile în care finanțarea prin credite de trezorerie a fost mai redusă.*

4.5. Analiza echilibrului financiar pe baza situației fluxurilor de trezorerie

Deciziile manageriale produc efecte atât la nivelul profitului cât şi modificări ale majorității elementelor de activ şi de pasiv ale întreprinderii, cu precădere ale elementelor componente ale capitalului de lucru, cum ar fi numerarul, stocurile, creanțele şi datoriile curente. Situația fluxurilor de trezorerie oferă o imagine dinamică a efectelor ce se răsfrâng asupra numerarului, ca urmare a deciziilor luate într-o anumită perioadă de timp.

Prin modul de prezentare, situația fluxurilor de trezorerie indică gradul în care diferitele activități ale întreprinderii degajă fluxuri de numerar, aceste fluxuri fiind structurate în trei categorii:

- Fluxuri de numerar din activitatea de *exploatare* (FNE);
- Fluxuri de numerar din activitatea de *investiții* (FNI);
- Fluxuri de numerar din activitatea de *finanțare* (FNF).

Variația globală a trezoreriei apare astfel ca un rezultat al însumării algebrice a fluxurilor de numerar generate de cele categorii de activități.

Modul de integrare a situaţiei fluxurilor de trezorerie în contextul deciziilor manageriale poate fi reprezentat astfel[142]:

Aria decizională a managementului		
Investiţii	*Exploatare*	*Finanţare*

SITUAŢIA FLUXURILOR DE TREZORERIE

Investiţii	**Exploatare**	**Finanţare**
Investiţiile (creşterile) în orice tip de active reprezintă o utilizare a numerarului. Dezinvestiţiile (reducerile) în orice tip de active reprezintă surse de numerar.	Operaţiunile profitabile sunt o sursă de numerar; pierderile sunt un consum de numerar. Amortizările, provizioanele sau ajustările nu afectează numerarul, trebuie ajustat doar impactul lor asupra rezultatului.	Creditul comercial şi noile finanţări (creşterea datoriilor şi a capitalurilor acţionarilor) sunt o sursă de numerar. Rambursarea datoriilor, plata dividendelor şi răscumpărarea acţiunilor sunt utilizări ale numerarului.

Figura nr.4.91. Situaţia fluxurilor de trezorerie în context decizional

Relaţia dintre soldurile celor trei categorii de fluxuri de numerar şi trezoreria netă (TN), exprimă echilibrul financiar al întreprinderii:

$$TN = FNE + FNI + FNF$$

O trezorerie netă pozitivă se va regăsi în valoarea mai mare a disponibilităţilor (numerar şi echivalentele de numerar) la sfârşitul anului faţă de valoarea acestora de la începutul anului. Dimpotrivă, o trezorerie negativă va determina reducerea disponibilităţilor existente la începutul exerciţiului, deoarece acestea vor constitui resurse pentru acoperirea ieşirilor de numerar din cursul perioadei neacoperite de încasările generate de activitatea întreprinderii.

Informaţiile referitoare la fluxurile de trezorerie sunt folositoare la stabilirea capacităţii unei entităţi de genera numerar şi echivalente de numerar şi dau posibilitatea utilizatorilor să dezvolte modele de evaluare şi comparare a valorii actualizate a fluxurilor de trezorerie viitoare ale diferitelor entităţi. De asemenea, aceste informaţii sporesc gradul de comparabilitate al rezultatelor din exploatare între diferitele entităţi, deoarece elimină efectele utilizării unor tratamente contabile diferite pentru aceleaşi tranzacţii şi evenimente.

Istoricul informaţiilor referitoare la fluxurile de trezorerie este adesea utilizat ca indicator al valorii, momentului apariţiei şi certitudinii viitoarelor fluxuri de trezorerie. Acest istoric este folositor şi în verificarea exactităţii evaluărilor trecute ale fluxurilor de trezorerie, precum şi în examinarea relaţiilor dintre profitabilitate şi fluxuri nete de trezorerie.

În sinteză, fluxurile de trezorerie ale societăţii analizate (Anexa 4), în perioada 2004-2008, se prezintă astfel:

---

[142] Prelucrare după Helfert, E.A., *Tehnici de analiză financiară*, Ed.BMT Publishing House, Bucureşti 2006, p.27

Nr rd.	Specificaţie	U. M.	Perioada analizată				
			2004	2005	2006	2007	2008
Fluxuri de numerar din activitatea de exploatare							
1	Încasări	lei	95.068.894	135.043.035	245.188.266	338.245.419	503.174.208
2	Plăţi	lei	84.047.457	122.906.877	230.553.238	316.652.784	462.642.210
3	*Fluxuri de numerar nete*	lei	*11.021.437*	*12.136.158*	*14.635.028*	*21.592.635*	*40.531.998*
Fluxuri de numerar din activitatea de investiţii							
4	Încasări	lei	4.103.603	1.310	12	18.000	916.319
5	Plăţi	lei	13.672.869	16.884.803	23.670.515	28.554.583	49.401.709
6	*Fluxuri de numerar nete*	lei	*-9.569.266*	*-16.883.493*	*-23.670.503*	*-28.536.583*	*-48.485.390*
Fluxuri de numerar din activitatea de finanţare							
7	Încasări	lei	438.783	2.879.406	13.942.292	20.230.693	24.470.274
8	Plăţi	lei	314.526	532.923	1.598.452	9.817.807	8.173.412
9	*Fluxuri de numerar nete*	lei	*124.257*	*2.346.483*	*12.343.840*	*10.412.886*	*16.296.862*
10	**Fluxuri de numerar - total**	lei	**1.576.428**	**-2.400.852**	**3.308.365**	**3.468.938**	**8.343.470**
11	**Numerar şi echivalente de numerar la începutul perioadei**	lei	**1.463.885**	**3.040.313**	**639.461**	**3.947.826**	**7.416.764**
12	**Numerar şi echivalente de numerar la sfârşitul perioadei**	lei	**3.040.313**	**639.461**	**3.947.826**	**7.416.764**	**15.760.234**

Tabelul nr.4.92. Nivelul şi evoluţia fluxurilor de trezorerie

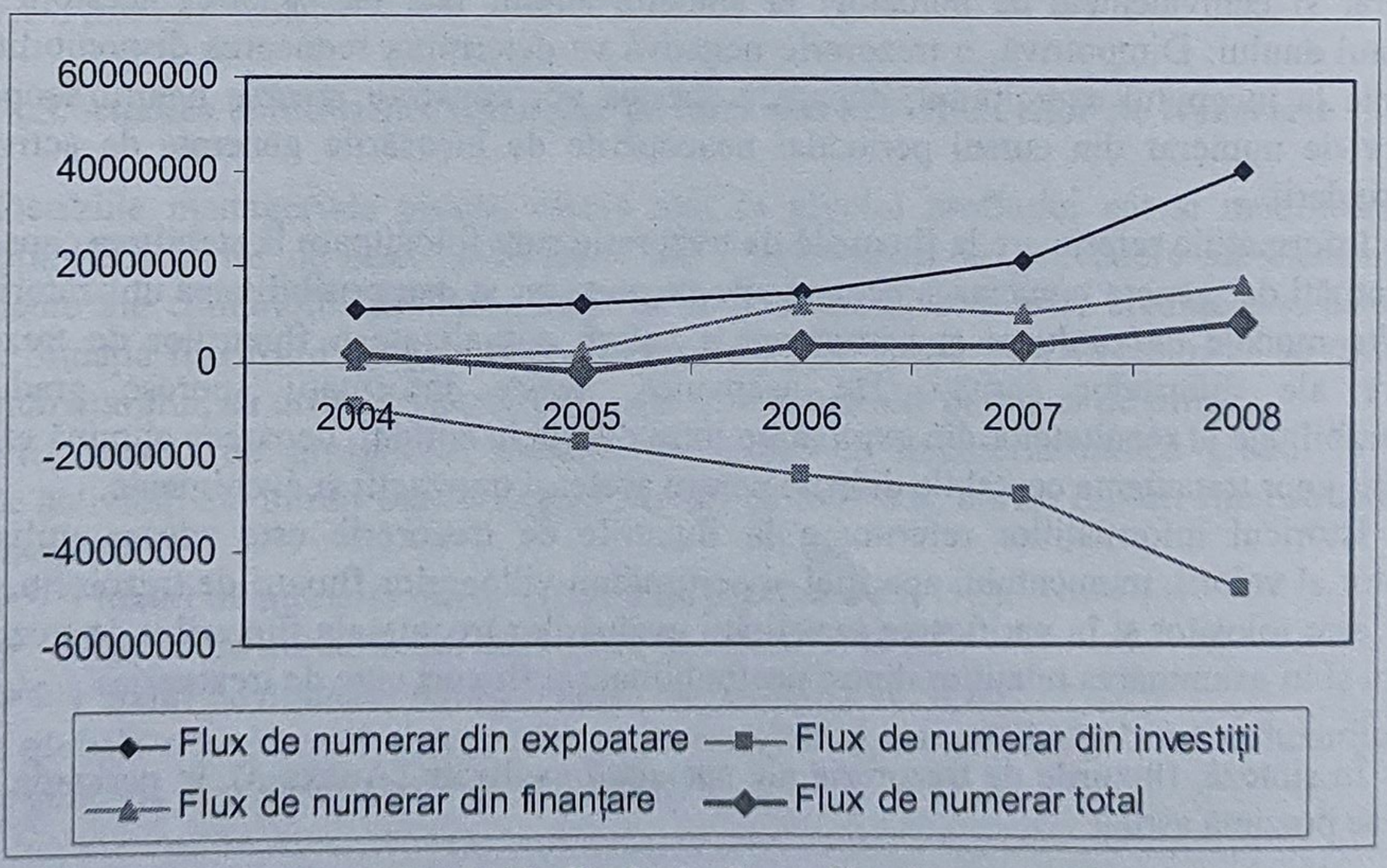

Figura nr.4.93. Evoluţia fluxurilor de trezorerie

***Aprecieri asupra fluxurilor de trezorerie**: În perioada analizată, fluxurile de numerar din exploatare au înregistrat valori pozitive şi în creştere, ceea ce indică eficienţa exploatării. Cu excepţia anului 2004, fluxurile de numerar degajate de activitatea de exploatare nu au putut acoperi necesităţile de finanţare a investiţiilor şi întreprinderea a fost nevoită să apeleze la resurse străine. Situaţia nu este neapărat una nefavorabilă, având în vedere dezvoltarea întreprinderii, care a impus efectuarea unor plăţi consistente pentru achiziţionarea de noi active, precum şi faptul că îndatorarea nu a generat efecte negative, trezoreria crescând în ultimii trei ani supuşi analizei.*

Activitatea de investiţii a degajat în fiecare din cei cinci ani fluxuri de numerar negative, datorate plăţilor efectuate pentru achiziţia de noi active. De altfel, valoarea ridicată a disponibilităţilor la sfârşitul anului 2008, comparativ cu anii precedenţi, poate indica prezervarea numerarului în vederea unor noi achiziţii sau producţii de active imobilizate în perioada imediat următoare.

Diagnosticul echilibrului financiar al întreprinderii

PUNCTE FORTE:

1. Din punct de vedere al echilibrului pe termen lung:

- Cu excepţia anului 2006, fondul de rulment net a înregistrat o tendinţă de creştere, ceea ce indică existenţa unui surplus de resurse disponibil pentru finanţarea activelor curente;
- În ultimul an al perioadei analizate, necesarul de fond de rulment a scăzut ca urmare a faptului că stocurile şi creanţele au înregistrat un ritm de creştere inferior celui al datoriilor pe termen scurt;
- Necesarul de fond de rulment în afara exploatării înregistrează în ultimii trei ani ai perioadei analizate valori negative care arată faptul că resursele ciclice în afara exploatării asigură finanţarea parţială a necesarului de fond de rulment de exploatare;
- Valorile înregistrate de ratele de solvabilitate în perioada analizată indică faptul că întreprinderea are capacitatea de a-şi onora obligaţiile faţă de terţi.

2. Din punct de vedere al echilibrului pe termen scurt:

- Ratele de rotaţie în cazul creditului-client semnifică încasarea rapidă a creanţelor-clienţi, aspect normal în cazul comerţului cu amănuntul. În ceea ce priveşte durata de rotaţie a creditului-furnizor, aceasta prezintă valori reduse, dar aflate în creştere, ceea ce sugerează o îmbunătăţire a gestiunii financiare pe termen scurt prin apelarea la acest tip de creditare;
- lichiditatea imediată înregistrează valori relativ mari, peste 12%, ceea ce reflectă capacitatea întreprinderii de a-şi onora datoriile pe termen scurt.

3. Din punct de vedere al echilibrului global:

- Cu excepţia anilor 2006 şi 2007, trezoreria netă a înregistrat valori pozitive, ceea ce reflectă o situaţie financiară bună a societăţii;
- Valorile înregistrate în anul 2008 de cei trei indicatori ai echilibrului financiar indică o îmbunătăţire semnificativă a situaţiei, ritmul de creştere a fondului de rulment net global a devansat suficient de mult ritmul de creştere a necesarului de fond de rulment şi a permis obţinerea unei trezorerii nete pozitive, chiar în condiţiile în care finanţarea prin credite de trezorerie a fost mai redusă.

PUNCTE SLABE:

1. Din punct de vedere al echilibrului pe termen lung:

- Structura fondului de rulment net indică insuficienţa capitalurilor proprii pentru finanţarea imobilizărilor şi necesitatea apelării la împrumuturi pe termen lung. În plus, fondul de rulment propriu înregistrează valori negative şi în scădere începând din anul 2006;
- Necesarul de fond de rulment a înregistrat creşteri semnificative în exerciţiile financiare 2006 şi 2007;
- Valorile pozitive şi în creştere ale necesarului de fond de rulment de exploatare indică un surplus în creştere de nevoi ciclice aferente exploatării în comparaţie cu resursele ciclice ale exploatării. Acest aspect este cauzat, în primul rând, de creşterea stocurilor şi de reducerea gradului de lichiditate a acestora.

2. Din punct de vedere al echilibrului pe termen scurt:

- Trezoreria netă a înregistrat valori negative la sfârşitul exerciţiilor 2006 şi 2007 ca urmare a faptului că necesarul de fond de rulment nu a putut fi acoperit pe seama fondului de rulment, ceea ce a impus apelarea la credite pe termen scurt pentru completarea disponibilităţilor insuficiente;
- Durata de rotaţie a activului a înregistrat o tendinţă de creştere care arată scăderea în timp a gradului de lichiditate a acestuia;
- Lichiditatea rapidă a înregistrat valori reduse, în scădere, datorită ponderii mari a stocurilor în totalul activelor curente.

3. Din punct de vedere al echilibrului global:

- Cu excepţia anului 2004, fluxurile de numerar degajate de activitatea de exploatare nu au putut acoperi necesităţile de finanţare a investiţiilor şi întreprinderea a fost nevoită să apeleze la resurse străine.

4.6. Analiza riscurilor la care este supusă întreprinderea

Teoria economică dar şi activitatea practică a întreprinderilor acreditează ideea că echilibrul financiar este atins dacă rentabilitatea compensează riscul asumat, risc dependent de factori economici, politici, sociali dar şi de politica financiară a întreprinderii. De altfel, noţiunile de rentabilitate şi risc, deşi sunt antitetice, se intercondiţionează.

Orice activitate implică un consum de capital care este supus unor riscuri ce însoţesc rentabilitatea. Proprietarii, de exemplu, anticipează un anumit nivel de rentabilitate pentru capitalurile pe care le pun la dispoziţia întreprinderii. În cazul variaţiei acestui nivel, rentabilitatea financiară va suferi modificări care vor exprima riscul capitalului.

Un capital investit va fi cu atât mai riscant cu cât sensibilitatea rentabilităţii la modificarea volumului de activitate este mai mare, după cum şi rentabilitatea aşteptată este cu atât mai mare cu cât riscul asumat este mai mare.

De asemenea, întreprinderea este supusă şi altor riscuri, cum ar fi[143]: riscul de piaţă, riscul de neîncasare a creanţelor, riscul politic (modificări ale legislaţiei care influenţează semnificativ mediul de afaceri), ş.a.

Identificarea şi măsurarea riscurilor creează posibilitatea elaborării politicii de control al riscului. A controla riscurile înseamnă a concepe şi a aplica un program de reducere sau eliminare a acestora şi a consecinţelor lor, acţionând asupra probabilităţii de apariţie şi gravităţii riscurilor. De asemenea, controlul presupune luarea deciziilor de transfer a riscurilor

---

[143] Vernimmen, P. (Quiry, P., Le Fur, Y.), *Finance d'énterprise*, Ed.Dalloz, Paris 2009, p.1105

asupra altora, adică transformarea variabilităţii riscului în cost, prin intermediul unui agent transformator – societate de asigurări, bancă, partener de contract[144]. În sfârşit, a controla riscul echivalează şi cu a lua decizia de conservare şi, dacă este posibil, de minimizare a riscului.

Riscurile care însoţesc activitatea curentă a întreprinderii sunt: *riscul de exploatare* (economic), *riscul financiar* (de capital) şi *riscul total* sau global (economico-financiar).

4.6.1. Analiza riscului de exploatare

O formă a riscului exprimat în termeni financiari o constituie riscul de exploatare, denumit şi risc economic. Acesta reprezintă volatilitatea rezultatului economic la condiţiile de exploatare, mai exact posibilitatea apariţiei unei diferenţe nefavorabile între rezultatul de exploatare prevăzut şi cel realizat.

Rezultatul întreprinderii este condiţionat de trei factori: costul producţiei, cantităţile vândute şi preţul de vânzare. Fiecare dintre aceştia este supus variaţiei mediului economic şi influenţează mai mult sau mai puţin nivelul rezultatelor.

Riscul de exploatare se poate analiza prin metoda pragului de rentabilitate.

Pragul de rentabilitate (cifra de afaceri critică sau punctul mort) cuantifică nivelul flexibilităţii întreprinderii, constituind o modalitate de măsurare a riscului. La nivelul pragului de rentabilitate cifra de afaceri acoperă cheltuielile de exploatare iar rezultatul economic este nul. Depăşind acest prag, activitatea de exploatare devine rentabilă. Modelul folosit porneşte de la ipoteza că întreprinderea nu poate influenţa nici preţurile cu care cumpără factorii de producţie şi nici preţurile de vânzare ale bunurilor pe care le vinde. Singura variabilă asupra căreia poate acţiona, pentru ca veniturile sale să depăşească cheltuielile, rămâne volumul vânzărilor.

Riscul de exploatare decurge din fluctuaţiile rezultatului din exploatare în funcţie de poziţia faţă de pragul de rentabilitate şi de structura cheltuielilor de exploatare (fixe şi variabile).

Evaluarea riscului de exploatare se poate face cu ajutorul următorilor indicatori:

1) Intervalul de siguranţă, care reflectă poziţia cifrei de afaceri faţă de pragul de rentabilitate:

$$I_S = CA - CA_{PR}$$

Ţinând cont de relaţia de calcul a rezultatului din exploatare:

$$Re = CA - (Cf + Cv) = (CA - Cv) - Cf = q \times (p - v) - Cf = Mcv - Cf$$

în care:

q – volumul fizic al producţiei vândute;
p – preţul unitar de vânzare;
v – cheltuieli variabile unitare;
Cv – cheltuieli variabile totale
Cf – cheltuieli fixe totale
Mcv – marja cheltuielilor variabile

şi de faptul că la punctul mort rezultatul din exploatare este nul, cifra de afaceri la pragul de rentabilitate este egală cu:

[144] Danu, M.C., *Riscul în afaceri*, Editura Plumb, Bacău 2001, p.184

$$CA_{PR} = \frac{Cf}{p - v} \text{ x } p = \frac{Cf}{R_{Mcv}}$$

unde R_{Mcv} reprezintă rata marjei cheltuielilor variabile.

Intervalul de siguranţă, numit şi indicator de poziţie, exprimă capacitatea întreprinderii de a-şi modifica producţia şi de a se adapta la cerinţele pieţei. Cu cât acest indicator are o valoare mai mare, cu atât flexibilitatea întreprinderii la variaţiile vânzărilor este mai ridicată şi riscul economic mai redus. Studii statistice arată că un interval de siguranţă de până la 10% reflectă o situaţie instabilă, unul de 20% caracterizează o situaţie relativ stabilă iar unul peste 20% exprimă o situaţie confortabilă[145].

2) *Momentul realizării pragului de siguranţă*, numit şi punctul mort, calculat după relaţia:

$$P_M = \frac{CA_{PR}}{CA} x\ T\ [\text{zile}]$$

unde T – durata de timp (lună, trimestru, semestru, an).

Apropierea punctului mort de valoarea T în zile exprimă creşterea riscului de exploatare.

3) *Coeficientul levierului de exploatare* (CLE), care exprimă elasticitatea rezultatului din exploatare în raport cu variaţia vânzărilor.

$$CLE = \frac{\Delta Re/Re}{\Delta CA/CA} = \frac{\Delta Re/\Delta CA}{Re/CA}$$

Coeficientul levierului de exploatare măsoară creşterea procentuală a rezultatului din exploatare ca răspuns la creşterea cu un procent a vânzărilor. Vânzările pot fi exprimate ca volum fizic sau ca cifră de afaceri.

Un coeficient al levierului de exploatare ridicat înseamnă că variaţii reduse ale vânzărilor vor influenţa semnificativ rezultatul exploatării, care va creşte mult la creşterea vânzărilor dar va scădea şi mai mult odată cu reducerea acestora Prin urmare, riscul de exploatare la care este expusă întreprinderea este mare în această situaţie.

Dacă în relaţia de mai sus raportarea se face faţă de pragul de rentabilitate, pentru care rezultatul din exploatare este nul, relaţia de calcul a coeficientului levierului de exploatare devine:

$$CLE = \frac{CA}{CA - CA_{PR}} = \frac{CA}{I_S}$$

Se consideră că o valoare a coeficientului levierului de exploatare peste 6% indică o situaţie instabilă şi un risc economic ridicat[146].

Pentru întreprinderea analizată, indicatorii ce caracterizează riscul de exploatare se prezintă astfel (pe lângă cifra de afaceri netă, au fost luate în considerare şi celelalte venituri de exploatare care au contribuit la acoperirea cheltuielilor):

---

[145] Petrescu, S., *Analiză şi diagnostic financiar-contabil: ghid teoretico-aplicativ*, ed.a-2-a rev., Editura CECCAR, Bucureşti 2008, p.166

[146] Eros-Stark, L., Pantea, I.M., *Analiza situaţiei financiare a firmei: elemente teoretice, studiu de caz*, Editura Economică, Bucureşti 2001, p.267

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Venituri din exploatare	lei	Ve	80.132.174	121.815.437	176.036.085	258.066.499	411.297.016
2	Cheltuieli de exploatare	lei	Che	69.374.821	108.339.135	162.106.283	230.428.955	359.075.287
3	Cheltuieli variabile	lei	Cv	62.717.088	97.671.905	144.119.858	205.384.058	319.620.466
4	Marja costurilor variabile	lei	Mcv = Ve-Cv	17.415.086	24.143.532	31.916.227	52.682.441	91.676.550
5	Rata marjei costurilor variabile	%	R_{Mcv} = Mcv/Ve	22	20	18	20	22
6	Rezultatul din exploatare	lei	Re=Ve-Che	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729
7	Cheltuieli fixe	lei	Cf	6.657.733	10.667.230	17.986.425	25.044.897	39.454.821
8	Pragul de rentabilitate	lei	Ve_{PR} = Cf/R_{Mcv}	30.262.423	53.336.150	99.924.583	125.224.485	179.340.095
9	Intervalul de siguranţă absolut	lei	I_S = $Ve-Ve_{PR}$	49.869.751	68.479.287	76.111.502	132.842.014	231.956.921
10	Intervalul de siguranţă relativ	%	I_S / Ve_{PR}	165	128	76	106	129
11	Momentul realizării I_S	zile	P_M = Ve_{PR} xT / Ve	136	158	204	175	157
12	Coeficientul levierului de exploatare	-	CLE = Ve/I_S	1,61	1,78	2,31	1,95	1,77

Tabelul nr.4.94. Calculul indicatorilor riscului de exploatare

***Aprecieri referitoare la riscul de exploatare**: Toţi indicatorii riscului de exploatare, prin valorile pe care le-au înregistrat în perioada analizată, arată o situaţie confortabilă a întreprinderii. Exceptând anul 2006, pragul de rentabilitate a fost atins înainte de jumătatea anului calendaristic. Intervalul de siguranţă exprimat în mărimi relative este mult superior valorii de 20% care indică o situaţie stabilă a întreprinderii. Coeficientul levierului de exploatare a înregistrat în cei cinci ani valori care exprimă un risc de exploatare scăzut (valori mult sub 6).*

4.6.2. Analiza riscului financiar (de capital)

Riscul financiar caracterizează variabilitatea indicatorilor de rezultate sub influenţa structurii financiare a întreprinderii. Dacă aceasta este finanţată exclusiv din capitalurile proprii, atunci nu comportă nici un risc financiar. Acest risc apare doar în cazul finanţării din surse împrumutate, care implică cheltuieli financiare pentru plata dobânzilor şi manifestă o influenţă directă asupra rentabilităţii financiare (a capitalurilor proprii).

Indicatorul utilizat pentru estimarea riscului financiar este coeficientul de levier financiar (CLF), care măsoară sensibilitatea rezultatului net la variaţiile rezultatului exploatării:

$$CLF = \frac{\Delta Rn/Rn}{\Delta Re/Re}$$

Pentru gestiunea financiară, importanţa acestui coeficient decurge din faptul că rezultatul net este cel care condiţionează beneficiul şi dividendele pe acţiune, precum şi autofinanţarea întreprinderii.

La calculul coeficientului de levier financiar se iau în considerare numai rezultatul exploatării şi cheltuielile financiare, mai puţin impozitul pe profit corespunzător:

$$Rn = (Re - Chfin)(1 - i)$$

(i = cota de impozit).

În aceste condiţii, coeficientul levierului financiar capătă expresia:

$$CLF = \frac{d}{dRe}\,[(Re - Chfin)(1-i)]\; x\; \frac{Re}{(Re - Chfin)(1-i)} = \frac{Re}{Re - Chfin}$$

Se constată că valoarea coeficientului creşte odată cu creşterea cheltuielilor financiare şi reflectă gradul de risc financiar mai mare sau mai mic asumat de întreprinderea care recurge la îndatorare:

a) riscul financiar este inexistent la punctul mort (Re = 0), deoarece CLF = 0;

b) riscul financiar este minor la finanţarea exclusiv pe seama capitalurilor proprii (Chfin = 0), deoarece CLF = 1;

c) riscul financiar este maxim la finanţarea din împrumuturi ale căror dobânzi pot egala rezultatul din exploatare (Chfin = Re) şi deci CLF $\rightarrow \infty$.

Influenţa pe care îndatorarea întreprinderii o are asupra rentabilităţii capitalului propriu se exprimă prin *efectul levierului financiar*.

Efectul levierului financiar, respectiv variaţia ratei rentabilităţii financiare (a capitalurilor proprii), depinde de corelaţiile care există între rata rentabilităţii economice, costul mediu al datoriei financiare (rata dobânzii) şi nivelul îndatorării:

$$R_{RF} = R_{RE} + (R_{RE} - R_d)\; x\; \frac{Dft}{Cpr}$$

unde:

R_{RF} – rata rentabilităţii financiare
R_{RE} – rata rentabilităţii economice
Rd – rata dobânzii
Dft – datorii financiare totale
Cpr – capitaluri proprii
Dtf / Cpr – levierul financiar

Efectul îndatorării asupra rentabilităţii financiare este pozitiv dacă rata rentabilităţii economice este superioară ratei dobânzii ($R_{RE} > Rd$).

Nr crt	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Capitaluri proprii	lei	Cpr	15.681.405	26.383.148	31.737.909	53.881.035	101.857.259
2	Datorii financiare totale	lei	Dft	515.371	56.809	1.571.834	20.055.639	26.494.063
3	Capitaluri investite	lei	Cinv = rd.1+2	16.196.776	26.439.957	33.309.743	73.936.674	128.351.322
4	Rezultatul din exploatare	lei	Rex	10.757.353	13.476.302	13.929.802	27.637.544	52.221.729
5	Cheltuieli cu dobânzile	lei	Chd	110.888	241.057	602.429	1.422.296	2.295.793
6	Rezultatul din exploatare recalculat	lei	Rex_r = Rex-Chd	10.646.465	13.235.245	13.327.373	26.215.248	49.925.936
7	Rentabilitatea economică	%	R_{RE} = Rex_r / Cinv	66	50	40	35	39
8	Costul mediu al capitalului împrumutat (rata medie a dobânzii)	%	Rd = Chd/Dft	22	424	38	7	9
9	Gradul de îndatorare (levier)	%	Gî = Dft / Cpr	3	0	5	37	26
10	Efectul de levier	%	Lf = (R_{RE} - Rd) x Gî	1	-4	0	10	8
11	Rentabilitatea financiară	%	R_{RF} = R_{RE} + Lf	66	46	40	45	47
12	Coeficientul levierului financiar	-	CLF = Rex/ Rex_r	1,01	1,02	1,05	1,05	1,05

Tabelul nr.4.95. Calculul indicatorilor riscului financiar

***Aprecieri referitoare la riscul financiar**: În perioada analizată, gradul de îndatorare al întreprinderii a fost scăzut şi, ca urmare, efectul de levier s-a resimţit destul de puţin. Cu excepţia anului 2005, când efectul de levier a fost negativ, în ceilalţi ani gradul de îndatorare a avut un efect pozitiv asupra rentabilităţii financiare a întreprinderii (în special în ultimii doi ani ai perioadei, când efectul de levier a fost de 10%, respectiv 8%). Riscul financiar analizat prin intermediul coeficientului levierului financiar este unul minor (valori foarte apropiate de 1), întreprinderea fiind finanţată în principal pe seama capitalurilor proprii.*

Riscul total (global)

Riscul total (global) cumulează riscul economic cu riscul financiar şi caracterizează riscul activităţii economice şi financiare.

Riscul total se evaluează cu ajutorul *coeficientului levierului total* (CLT), calculat prin produsul dintre coeficientul levierului de exploatare (economic) şi coeficientul levierului financiar:

$$CLT = CLE \times CLF$$

$$CLT = \frac{\Delta Re/Re}{\Delta CA/CA} \times \frac{\Delta Rn/Rn}{\Delta Re/Re} = \frac{\Delta Rn/Rn}{\Delta CA/CA}$$

Se constată deci că indicatorul riscului total exprimă sensibilitatea (elasticitatea) rezultatului net la variaţiile vânzărilor.

Evaluarea riscurilor pe baza coeficienţilor de levier îşi găseşte finalitatea prin utilizarea rezultatelor obţinute în estimarea efectelor acestora asupra performanţei financiare a întreprinderii în perioada următoare, de care va trebui să se ţină seama în decizia financiară[147].

Nr crt	Specificaţie	Simbol	Perioada analizată				
			2004	2005	2006	2007	2008
1	Coeficientul levierului de exploatare	CLE	1,61	1,78	2,31	1,95	1,77
2	Coeficientul levierului financiar	CLF	1,01	1,02	1,05	1,05	1,05
3	Coeficientul levierului total	CLT = CLExCLF	1,63	1,82	2,43	2,05	1,86

Tabelul nr.4.96. Calculul coeficienţilor de levier

***Aprecieri**: Coeficientul levierului total a înregistrat o tendinţă de uşoară creştere în perioada 2004-2006, de la 1,63 la 2,43, urmată apoi de o scădere uşoară, ajungând în anul 2008 la valoarea de 1,86. Reducerea indicatorului CLT arată scăderea dependenţei rezultatului net de dinamica cifrei de afaceri şi implicit reducerea riscului total (economico-financiar).*

4.6.3. Analiza riscului de faliment

Riscul de faliment (insolvabilitatea) reprezintă incapacitatea întreprinderii de a face faţă obligaţiilor scadente care rezultă fie din operaţiuni curente, a căror realizare condiţionează continuitatea activităţii, fie din prelevări obligatorii.

Menţinerea solvabilităţii şi asigurarea echilibrului financiar sunt imperative ale oricărei întreprinderi. În situaţia în care întreprinderea cunoaşte dificultăţi permanente, urmare a slăbiciunii şi fragilităţii economice şi financiare, riscul de faliment este iminent.

Pentru evaluarea riscului de faliment se poate recurge la:

- analiza statică a riscului de faliment, pe baza bilanţului financiar;
- analiza funcţională a riscului de faliment, pe baza bilanţului funcţional;
- analiza riscului de faliment prin metoda scorurilor.

Metoda scorurilor permite evaluarea riscului de faliment sub trei aspecte:

- aprecierea sintetică a situaţiei financiare într-o optică previzională, pe baza evenimentelor şi performanţelor întreprinderii din perioadele anterioare;
- aprecierea obiectivă a situaţiei financiare printr-un set de rate combinate în mod eficient pentru a prevedea dificultăţile întreprinderii;

[147] Petrescu, S., *Analiză şi diagnostic financiar-contabil: ghid teoretico-aplicativ*, ed.a-2-a rev., Editura CECCAR, Bucureşti 2008, p.174

- elaborarea unor serii de note cu ajutorul cărora se determină riscul de faliment pe baza testării comparative, pe o perioadă mai mare de timp, a comportamentului întreprinderilor cu dificultăţi sau fără dificultăţi financiare.

Pe plan mondial, cele mai cunoscute modele de previziune a falimentului afacerilor sunt: studiul lui Beaver (1966) care a fost primul şi care a folosit analiza univariată, modelul Altman (1968 şi 1983), modelul Springate (1978), modelul Conan şi Holder (1978), modelul Contabililor Agreaţi (CA Score - 1987), modelul Fulmer A(1984), etc.

Există şi modele ale unor cercetători români între care se evidenţiază modelul Mânecuţă şi Nicolae (1996), modelul Ivonciu (1998), modelul Băileşteanu (1998) şi modelul Anghel (2002).

Toate aceste modele se bazează pe utilizarea tehnicii de analiză discriminantă pentru un grup de firme profitabile şi falimentare, prin care se selectează o combinaţie liniară de rate financiare (5-8 rate financiare, pentru unele modele chiar 14 rate), cele mai relevante din punct de vedere al predictibilităţii falimentului.

Pentru exemplificare, prezentăm mai jos următoarele modele:

Modelul Altman, elaborat în anul 1968, presupune calculul relativ simplu a cinci indicatori economici, utilizaţi apoi în relaţia:

$$Z = 1{,}2\,X_1 + 1{,}4\,X_2 + 3{,}3\,X_3 + 0{,}6\,X_4 + 1{,}0\,X_5$$

unde:

X_1 = *Active circulante / Total active*
X_2 = *Profit reinvestit Cifra de afaceri netă / Total active*
X_3 = *Rezultatul din exploatare / Total active*
X_4 =*Capitalizarea bursieră / Datorii totale*
X_5 =*Cifra de afaceri netă / Total active*

Se consideră că modelul permite evidenţierea probabilităţii de apariţie a stării de faliment cu doi ani înaintea producerii acesteia.

Modelul Altman este aplicabil cu precădere pentru companiile cotate la bursa de valori. Ulterior, a fost elaborată şi o variantă ce poate fi aplicată în cazul firmelor necotate:

$$Z = 0{,}717\,X_1 + 0{,}847\,X_2 + 3{,}107\,X_3 + 0{,}42\,X_4 + 0{,}998\,X_5$$

în care variabilele utilizate se determină lafel ca şi în cazul anterior, cu excepţia variabilei X_4 care se calculează după relaţia:

X_4 =*Capitaluri proprii / Datorii totale*

Interpretarea valorii funcţiei Z în cazul firmelor necotate se face astfel:

a) pentru firmele cotate:
- $Z < 1{,}8$- starea de faliment este iminentă;
- $1{,}8 \leq Z \leq 3$ – situaţia financiară precară, risc de faliment nedeterminat;
- $Z > 3$ – situaţia financiară este bună, risc scăzut de faliment.

b) pentru firmele din sectoarele industriale:
- $Z < 1{,}23$- starea de faliment este iminentă;
- $1{,}23 \leq Z \leq 2{,}90$ – situaţia financiară precară, risc de faliment nedeterminat;
- $Z > 2{,}90$ – situaţia financiară este bună, risc scăzut de faliment.

c) pentru firmele din sectoarele neindustriale:
- $Z < 1{,}1$- starea de faliment este iminentă;
- $1{,}1 \leq Z \leq 2{,}60$ – situaţia financiară precară, risc de faliment nedeterminat;
- $Z > 2{,}60$ – situaţia financiară este bună, risc scăzut de faliment.

Nr crt	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Activ total	lei	At	26.500.633	41.734.976	78.545.874	126.120.415	221.334.463
2	Cifra de afaceri netă	lei	CA	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
3	Profit reinvestit	lei	Pr	8.080.538	581.404	1.399.705	8.071.322	20.475.736
4	Capitaluri proprii	lei	Cpr	15.681.405	26.383.148	31.737.909	53.881.035	101.857.259
5	Datorii totale	lei	Dt	10.819.228	15.351.828	46.807.965	72.239.380	119.477.204
6	Profit brut	lei	Pb	10.356.466	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
7	Active circulante	lei	Ac	15.096.416	20.489.485	39.603.174	59.496.525	106.808.406
8	R1	%	Pb/At	39	28	18	24	27
9	R2	%	CA/At	302	290	226	201	179
10	R3	%	Cpr/Dt	145	172	68	75	85
11	R4	%	Pr/At	30	1	2	6	9
12	R5	%	Ac/At	57	49	50	47	48
13	Z=3,3xR1 + R2 + 0,6xR3 + 1,4xR4 + 1,2xR5	-	Z	6,28	5,46	3,89	3,90	3,89

Tabelul nr.4.97. Calculul funcţiei scor – Modelul Altman

***Aprecieri**: Valorile funcţiei scor calculate potrivit modelului Altman (mai mari de 2,60 cât este valoarea limită în cazul sectoarelor neindustriale) indică o situaţie financiară bună şi un risc scăzut de faliment în toţi cei cinci ani ai perioadei analizate.*

2) **Modelul Conan şi Holder**, elaborat în anul 1978, propune funcţii particularizate pe sectoare de activitate. De exemplu, pentru întreprinderile industriale funcţia-scor propusă este:

$$Z = 0,24\,X_1 + 0,22\,X_2 + 0,16\,X_3 - 0,87\,X_4 - 0,10\,X_5$$

unde:

X_1 = *Excedentul brut din exploatare / Datorii totale*
X_2 = *Capitaluri permanente / Pasiv total*
X_3 = *Active circulante – Stocuri / Total active*
X_4 = *Cheltuieli financiare / Cifra de afaceri netă*
X_5 = *Cheltuieli de personal / Valoarea adăugată*

Valorile funcţiei-scor specifice acestui model se interpretează astfel:

Valoarea funcţiei Z	Situaţia întreprinderii	Riscul de faliment
$Z < -0,05$	Eşec	> 90%
$-0,05 < Z < 0,04$	Pericol	65% - 90%
$0,04 < Z < 0,1$	Alertă	30% - 65%
$0,1 < Z < 0,16$	Bună	10% - 30%
$Z > 0,16$	Foarte bună	< 10%

Pentru întreprinderile comerciale cu ridicata, funcţia are forma:

$$Z = 0{,}0136\,X_1 + 0{,}0197\,X_2 + 0{,}0341\,X_3 + 0{,}0185\,X_4 - 0{,}0158\,X_5 - 0{,}0122$$

unde:

X_1 = *Capitaluri permanente / Total active*
X_2 = *Venituri realizabile şi disponibile / Total active*
X_3 = *Capitaluri proprii / Total active*
X_4 = *Rezultatul brut al exploatării / Total active*
X_5 = *Necesarul de fond de rulment / Cifra de afaceri netă*

Probabilitatea falimentului în acest caz se apreciază astfel:

- $Z < -0{,}3$ reflectă o situaţie dificilă iar falimentul se poate produce cu o probabilitate de peste 65%;
- $-0{,}3 < Z < 0{,}2$ probabilitatea apariţiei stării de faliment este cuprinsă între 35% şi 65%;
- $Z \geq 0{,}2$ probabilitatea falimentului este mai mică de 40%;

Nr crt	Specificaţie	U.M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Active circulante	lei	Ac	15.096.416	20.489.485	39.603.174	59.496.525	106.808.406
2	Stocuri	lei	S	8.662.505	14.738.150	26.169.241	39.821.099	71.022.331
3	Active circulante - Stocuri	lei	Ac - S	6.433.911	5.751.335	13.433.933	19.675.426	35.786.075
4	Datorii totale	lei	Dt	10.819.228	15.351.828	46.807.965	72.239.380	119.477.204
5	Capital permanent	lei	Cpm	16.196.776	26.439.957	33.309.743	73.936.674	128.351.322
6	Activ total, Pasiv total	lei	At, Pt	26.500.633	41.734.976	78.545.874	126.120.415	221.334.463
7	Cheltuieli financiare	lei	Chf	529.908	2.192.387	617.574	3.142.737	3.669.021
8	Cifra de afaceri netă	lei	CA	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
9	Cheltuieli cu personalul	lei	Chp	1.247.583	2.998.608	5.113.226	6.820.735	12.683.804
10	Excedentul brut din exploatare	lei	Ebe	11.426.144	15.750.224	18.811.627	31.826.252	60.224.220
11	Valoarea adăugată	lei	Va	13.019.228	19.105.404	24.498.330	39.263.874	74.063.310
12	R1	%	Ebe/Dt	106	103	40	44	50
13	R2	%	Cpm/Pt	61	63	42	59	58
14	R3	%	(Ac-S)/At	24	14	17	16	16
15	R4	%	Chf/CA	1	2	0	1	1
16	R5	%	Chp/Va	10	16	21	17	17
17	Z=0,24xR1 + 0,22xR2 + 0,16xR3 + 0,87xR4 – 0,10xR5	-	Z	0,45	0,44	0,24	0,29	0,30

Tabelul nr.4.98. Calculul funcţiei scor – Modelul Conan şi Holder

***Aprecieri**: Potrivit valorilor înregistrate de funcţia-scor Conan–Holder în perioada supusă analizei, situaţia financiară a întreprinderii este foarte bună, probabilitatea apariţiei riscului de faliment fiind sub 10%.*

3) **Modelul Taffler**, utilizat în special în cazul firmelor din Marea Britanie, are următoarea funcţie-scor:

$$Z = 0{,}53\,X_1 + 0{,}13\,X_2 + 0{,}18\,X_3 + 0{,}16\,X_4$$

unde:

X_1 = *Rezultat brut / Datorii curente*
X_2 = *Active curente / Datorii totale*
X_3 = *Datorii curente / Total active*
X_4 = *Cifra de afaceri netă / Total active*

Valorile funcţiei se interpretează astfel:
- Z < 0,2 probabilitatea de faliment este ridicată
- Z > 0,3 riscul de faliment este redus

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2004	2005	2006	2007	2008
1	Profit brut	lei	Pb	10.356.466	11.628.077	14.449.853	29.909.613	59.909.361
2	Active curente	lei	Ac	15.096.416	20.489.485	39.603.174	59.496.525	106.808.406
3	Datorii curente	lei	Dc	10.238.314	15.295.019	45.236.131	52.183.741	92.983.141
4	Datorii totale	lei	Dt	10.819.228	15.351.828	46.807.965	72.239.380	119.477.204
5	Active totale	lei	At	26.500.633	41.734.976	78.545.874	126.120.415	221.334.463
6	Cifra de afaceri netă	lei	CA	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
7	X1	%	Pb/Dc	101	76	32	57	64
8	X2	%	Ac/Dt	140	133	85	82	89
9	X3	%	Dc/At	39	37	58	41	42
10	X4	%	CA/At	302	290	226	201	179
11	Z=0,53xX1 + 0,13xX2 + 0,18xX3 + 0,16xX4	-	Z	1,27	1,11	0,75	0,80	0,82

Tabelul nr.4.99. Calculul funcţiei scor – Modelul Taffler

***Aprecieri**: Valorile funcţiei-scor în varianta modelului Taffler, mai mari decât 0,3 în toată perioada analizată, indică un risc redus de faliment al întreprinderii.*

4) **Modelul Anghel**, elaborat în anul 2002, reprezintă o variantă aplicabilă economiei româneşti şi care reţine patru rate financiare:

$$A = 5{,}676 + 6{,}3718\,X_1 + 5{,}3932\,X_2 - 5{,}1427\,X_3 - 0{,}0105\,X_4$$

unde:

X_1 = *Rezultat net / Cifra de afaceri netă*
X_2 = *Disponibilităţi / Total active*

$$X_3 = \text{Datorii totale / Total active}$$

$$X_4 = \frac{\text{Datorii totale}}{\text{Cifra de afaceri netă}} \times 360$$

Interpretarea valorii funcţiei A se face astfel:
- Z < 0 faliment (eşec)
- 0 < Z < 2,05 risc incert de faliment
- Z > 2,05 riscul de faliment este redus

Nr crt	Specificaţie	U. M.	Simbol	Perioada analizată				
				2003	2004	2005	2006	2007
1	Profit net	lei	Pn	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
2	Disponibilităţi	lei	Db	3.040.313	639.461	3.947.826	7.416.764	15.760.234
3	Datorii totale	lei	Dt	10.819.228	15.351.828	46.807.965	72.239.380	119.477.204
4	Active totale	lei	At	26.500.633	41.734.976	78.545.874	126.120.415	221.334.463
5	Cifra de afaceri netă	lei	CA	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183
6	X1	%	Pn/CA	10	7	6	10	13
7	X2	%	Db/At	11	2	5	6	7
8	X3	%	Dt/At	41	37	60	57	54
9	X4	zile	Dt/CA	48,6	45,7	96,4	102,4	108,8
10	Z=5,676 + 6,3718xX1 + 5,3932xX2 - 5,1427xX3 - 0,0105xX4	-	Z	4,29	3,85	2,23	2,63	2,96

Tabelul nr.4.100. Calculul funcţiei scor – Modelul Anghel

***Aprecieri**: Ca şi în cazul modelelor anterioare, funcţia-scor calculată potrivit modelului Anghel indică un risc redus de faliment pentru întreprinderea analizată, valorile înregistrate depăşind valoarea minimă recomandată de 2,05.*

4.7. Diagnosticul financiar - sinteză a rezultatelor analizei economico-financiare

Diagnosticul financiar, parte a diagnosticului global, urmăreşte în primul rând strategia întreprinderii referitoare la potenţialul şi rezultatele activităţii acesteia. Acest tip de diagnostic pune în evidenţă[148] punctele forte (abundenţa de resurse şi lichidităţi, portofoliul de creanţe, calitatea relaţiilor cu mediul financiar – bănci, pieţe) dar şi punctele slabe (fragilitatea echilibrelor financiare şi, mai ales, o solvabilitate incertă, caracterul mai puţin „lichid" al activelor, slăbiciunea rentabilităţii prezentate şi a rezultatelor previzibile, insuficienţa autofinanţării, fragilitatea structurii financiare prin capitaluri proprii sau resurse stabile prea mici, saturarea capacităţii de îndatorare, ş.a.)

În cazul întreprinderii analizate, pe baza rezultatelor analizei economico-financiare se poate formula următorul diagnostic financiar:

[148] Petrescu, S., *Analiză şi diagnostic financiar-contabil: ghid teoretico-aplicativ*, ed.a-2-a rev., Editura CECCAR, Bucureşti 2008, p.353

PUNCTE FORTE:

1. Activitatea economică a întreprinderii s-a dezvoltat semnificativ iar cota de piaţă a crescut.

2. Resursele proprii au fost alocate eficient, ceea ce s-a concretizat în îmbunătăţirea performanţelor şi distribuirea rezultatelor atât pentru remunerarea investitorilor cât şi pentru autofinanţarea întreprinderii.

3. Întreprinderea se află într-o situaţie financiară bună şi îşi poate onora atât datoriile pe termen scurt cât şi cele pe termen lung.

4 . Întreprinderea nu prezintă risc de faliment.

5. Capacitatea de îndatorare nesaturată permite contractarea de noi împrumuturi în caz de necesitate.

PUNCTE SLABE:

1. Datorită mediului concurenţial în care acţionează întreprinderea, cheltuielile implicate de dezvoltarea şi menţinerea bazei materiale precum şi cheltuielile de personal nu pot fi modificate prea uşor, în funcţie de evoluţia vânzărilor. În plus, volumul desfacerilor şi, implicit, performanţele obţinute, depind de evoluţia din sectorul construcţiilor.

2. Capitalurile proprii sunt insuficiente pentru finanţarea activelor imobilizate.

3. Necesarul de fond de rulment nu este suficient de bine acoperit.

4. Indicatorii de lichiditate, chiar dacă prezintă valori peste limita minimă admisibilă, sunt în scădere.

CAPITOLUL 5

DECIZII STRATEGICE PE BAZA INFORMAȚIILOR FURNIZATE DE SITUAȚIILE FINANCIARE ANUALE

5.1. Delimitări conceptuale privind decizia la nivelul întreprinderii

Pentru o bună perioadă de timp, managementul a fost considerat o artă, un talent dobândit prin învățarea din încercări şi erori. O varietate de stiluri individuale, deseori bazate pe creativitate, raționament uman, intuiție şi experiență au fost folosite în rezolvarea problemelor de acelaşi tip, în defavoarea aplicării metodelor cantitative şi a abordărilor ştiințifice. Complexitatea crescândă a afacerilor şi evoluția mediului de desfăşurare a acestora din ultimele decenii au condus la creşterea gradului de incertitudine în ceea ce priveşte evoluția viitoare a afacerilor unei întreprinderi şi, ca urmare, la apariția dificultăților în prevederea consecințelor pe termen lung a unor decizii manageriale actuale.

Una din caracteristicile oricărui sistem socio-economic, cum este şi cazul întreprinderilor, o constituie finalitatea, adică tendința de a evolua în vederea realizării anumitor obiective. Admițând universalitatea legii entropiei, potrivit căreia în natură ordinea tinde să se transforme în dezordine, înseamnă că starea entropică este caracteristică şi sistemelor socio-economice. În aceste condiții, întreprinderile, ca sisteme, trebuie să se adapteze permanent influenței unor factori perturbatori – exogeni sau endogeni – care se opun sau îngreunează realizarea obiectivelor prestabilite. Această adaptare, autoreglare a funcționării întreprinderii se realizează prin intermediul activității managerilor care, în esență, reprezintă o înlănțuire de decizii interdependente.

Decizia constituie punctul central al activității de management întrucât ea se regăseşte în toate funcțiile acestuia şi, mai mult, integrarea firmei în cadrul mediului depinde de calitatea deciziei.

Procesul elaborării deciziilor se desfăşoară sub acțiunea stimulilor interni şi externi. Reacția față de stimulii externi este de interdependență deoarece întreprinderea suferă modificările impuse de mediul exterior dar, în acelaşi timp, prin potențialul ei productiv şi inovațional participă implicit la crearea şi modificarea acestui mediu[149].

Deciziile manageriale trebuie să permită întreprinderii să reacționeze adecvat la provocările şi la amenințările mediului. Aceste decizii trebuie să se fundamenteze, printre altele, pe un diagnostic financiar bine documentat, care să evidențieze punctele forte ale întreprinderii şi să evite sau să corecteze aspectele care constituie punctele slabe ale acesteia.

În procesul decizional, un rol foarte important îl joacă sistemul informațional al întreprinderii. Modul în care o problemă organizațională poate fi rezolvată este dictat, în ultimă instanță, de modul în care este adoptată decizia. Calitatea deciziilor depinde de calitatea informațiilor ca intrări în sistem şi de calitatea procesului de prelucrare, respectiv de modelul folosit şi de mijloacele de prelucrare utilizate.

---

[149] Horomnea, E., *Fundamentele ştiinţifice ale contabilităţii: doctrină, concepte, lexicon*, Editura Tipo Moldova, Iaşi 2008, p.200

5.1.1. Tipologia deciziilor manageriale

Decizia, componenta primară a sistemului decizional, constituie un element esențial a managementului, fiind instrumentul său specific de exprimare. Deciziile manageriale, spre deosebire de cele generale, se referă la misiunea, strategiile şi politica pe termen lung ale întreprinderii, coordonarea principalelor domenii de activitate, atingerea eficienței dorite, soluționarea şi medierea conflictelor, măsuri de maximă importanță pentru viitorul întreprinderii.

În funcție de nivelul decizional în sfera căruia sunt adoptate, deciziile se pot clasifica în:

1) *Decizii strategice* – sunt cele care determină obiectivele şi politicile organizației, având implicații pe termen lung asupra întreprinderii;

2) *Decizii tactice* – la nivel tactic deciziile au, de regulă, caracter de control şi urmăresc realizarea unor obiective privind eficiența alocării resurselor sau a anumitor compartimente ale întreprinderii fiind circumscrise contextului impus de deciziile la nivel strategic;

3) *Decizii operaționale* – la nivel operațional deciziile impun modalitățile în care sunt aplicate deciziile stabilite la nivelurile superioare. Aceste decizii au efect imediat asupra unităților funcționale ale întreprinderii.

O altă clasificare a deciziilor se poate face în funcție de gradul de cunoaştere al decidentului referitor la rezultatul diferitelor alternative. Astfel, există decizii în condiții de:

- *certitudine*, atunci când există un singur rezultat pentru fiecare alternativă şi există cunoştințe complete şi exacte referitoare la acesta;
- *risc,* atunci când există ai multe rezultate posibile pentru fiecare alternativă şi fiecăruia îi poate fi ataşată o valoare şi o probabilitate de realizare;
- *incertitudine,* atunci când numărul rezultatelor, valorile şi probabilitățile nu sunt cunoscute.

În cazul condițiilor de certitudine şi risc există diferite tehnici de optimizare, însă în cazul incertitudinii, teoretic nu există suficiente date pentru ca decizia să se poată adopta. Motivul constă în faptul că, prin definiție, luarea deciziei înseamnă alegerea între alternative iar dacă acestea nu sunt cunoscute, alegerea nu se poate face. În practică însă, decizia se ia prin utilizarea raționamentului şi a informațiilor disponibile, prin estimarea valorilor şi a probabilităților de apariție a rezultatelor posibile. Astfel, incertitudinea se transformă în risc.

În cea mai mare parte, activitățile de conducere dintr-o întreprindere sunt reprezentate prin decizii ce au un caracter financiar. Se poate spune că deciziile financiare constituie elementul central al procesului managerial întrucât au implicații directe asupra situației financiar-patrimoniale a întreprinderii.

5.1.2. Etapele procesului decizional strategic

Dacă ne referim la deciziile manageriale şi dacă valoarea întreprinderii depinde de aceste decizii, atunci pentru maximizarea valorii trebuie parcurse următoarele etape[150] (figura nr.5.1):

➢ *Formularea misiunii şi a scopurilor întreprinderii*, astfel încât să fie clară, încă de la început, orientarea de perspectivă a acesteia;

➢ *Analizarea interacțiunilor dintre diferitele tipuri de decizii* luate în cadrul întreprinderii (decizii de investiții, de exploatare, financiare, etc.) pentru a se putea formula

---

[150] Sumedrea, S., *Management financiar: teorie şi aplicații practice*, Editura Universității „Transilvania", Braşov 2007

alternative strategice care să ducă atât la maximizarea valorii întreprinderii cât şi la asigurarea lichidităţilor necesare pentru nevoile curente şi de perspectivă;

➢ *Proiectarea consecinţelor fiecărei alternative*, astfel încât decizia prezentă să se lege de deciziile trecute şi să aibă coerenţă, pentru a putea fi dezvoltată pe viitor;

➢ *Alegerea variantei care să conducă la atingerea scopului propus* cu respectarea tuturor criteriilor formulate;

➢ *Evaluarea performanţelor* prin măsurarea realizărilor efective şi prin compararea lor cu cele proiectate.

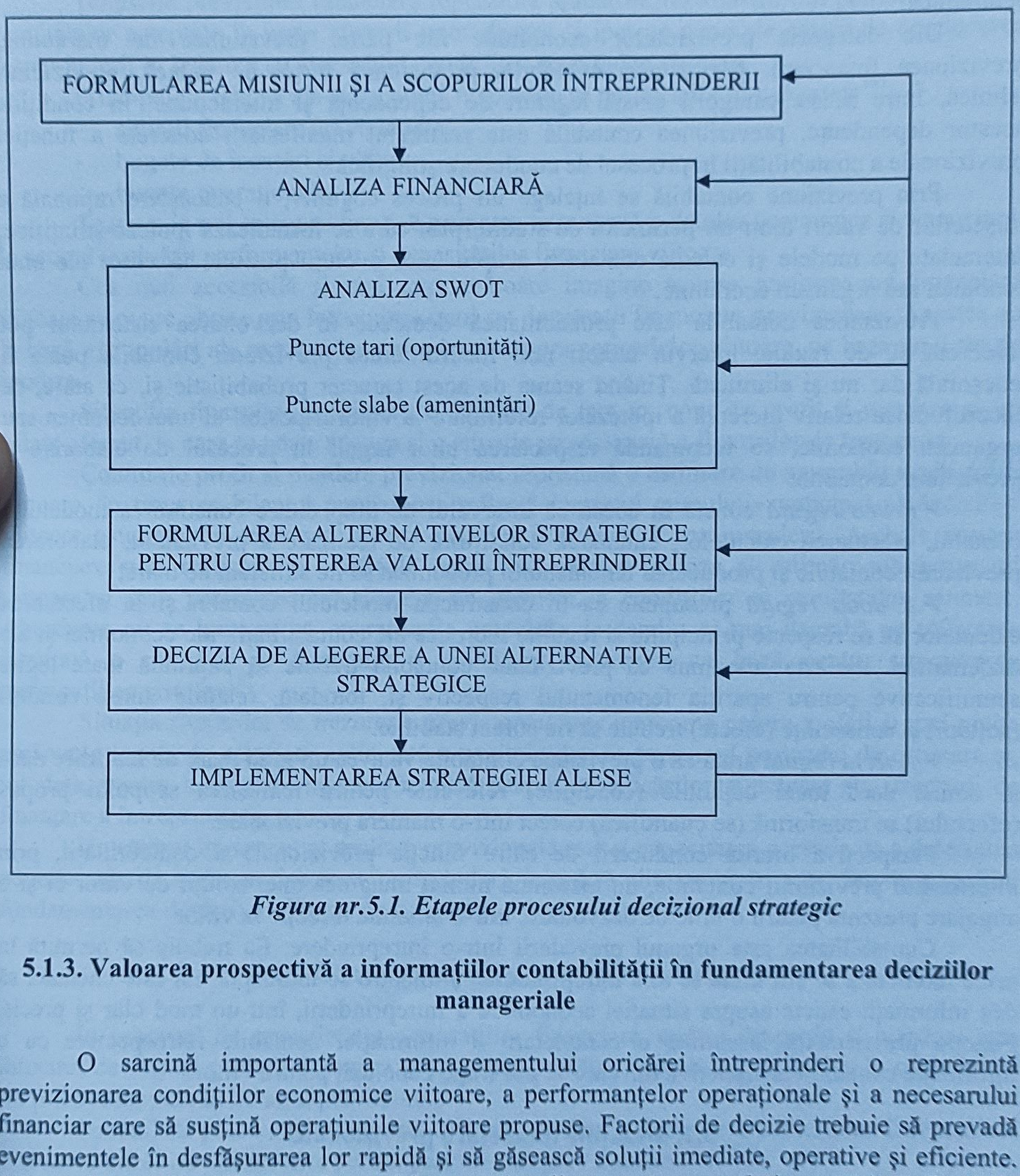

Figura nr.5.1. Etapele procesului decizional strategic

5.1.3. Valoarea prospectivă a informațiilor contabilității în fundamentarea deciziilor manageriale

O sarcină importantă a managementului oricărei întreprinderi o reprezintă previzionarea condiţiilor economice viitoare, a performanţelor operaţionale şi a necesarului financiar care să susţină operaţiunile viitoare propuse. Factorii de decizie trebuie să prevadă evenimentele în desfăşurarea lor rapidă şi să găsească soluţii imediate, operative şi eficiente. Aceasta înseamnă că, înainte de apariţia unor situaţii neprevăzute, trebuie pregătite mijloacele posibile – resurse fizice, umane şi financiare – de rezolvare, adică să intervină actul de previziune.

Scopul principal al previziunii este de a elimina situația în care, prin acțiunile prezente, să se provoace într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat imposibilitatea de a acționa rapid, operativ şi eficient. Previziunea nu elimină neprevăzutul dar poate elimina sau reduce consecințele negative ale acestuia.

Mijlocul de realizare a conducerii previzionale este previziunea economică. Aceasta este considerată drept o precizare anticipată a evoluției fenomenelor şi proceselor economice, făcută pe baza analizei ştiinţifice a realităţii, ţinând cont de legile obiective ale dezvoltării economice şi sociale, de rezultatele estimate ale măsurilor preconizate prin politica economică.

Din categoria previziunilor economice fac parte: previziunea de marketing, previziunea financiară, previziunea contabilă, previziunea forței de muncă, previziunea tehnică. Între aceste categorii există legături de dependență şi interacțiune. În condițiile acestor dependențe, previziunea contabilă este rezultatul manifestării concrete a funcției previzionale a contabilității în procesul de conducere ştiințifică.

Prin previziune contabilă se înțelege un proces cognitiv, o cunoaştere rațională a mişcărilor de valori dintr-un perimetru de studiu, prin care se formulează ipoteze ştiințifice, întemeiate pe modele şi calcule contabile, asupra unor evoluții posibile în viitor ale unui fenomen sau organism economic.

Previziunea contabilă este probabilistică deoarece în dezvoltarea sistemului pot interveni şi, de regulă, intervin factori noi. Incertitudinea previziunii contabile poate fi micşorată dar nu şi eliminată. Ținând seama de acest caracter probabilistic şi, ca atare, de incertitudinea relativ inerentă a ipotezelor referitoare la viitorul posibil al unui fenomen sau organism economic, se recomandă respectarea unor reguli în procesul de elaborare a previziunii contabile:

- *Prima regulă* constă în aceea că intervalul de timp dintre constituirea modelului contabil, efectuarea calculelor, enunțarea condițiilor de realizare a previziunii, elaborarea previziunii contabile şi producerea fenomenului preconizat să fie suficient de mare;
- *A doua regulă* presupune ca în construcția modelului contabil şi în efectuarea calculelor să se respecte principiile şi regulile teoretice ale contabilității, ale economiei şi ale matematicii. Aceasta înseamnă că previziunea contabilă trebuie să cuprindă toate legile semnificative pentru apariția fenomenului respectiv şi, totodată, relațiile dintre condiții (acțiuni) şi consecințe (efecte) trebuie să fie corect stabilite.
- *A treia regulă* arată că o previziune contabilă va avea un grad mare de realizare dacă şi numai dacă toate acțiunile (condițiile) relevante pentru realizarea scopului propus (efectului) se transformă (se cuantifică) corect într-o manieră previzională.

Perspectiva oferită conducerii de către funcția previzională a contabilității, prin intermediul previziunii contabile, nu înseamnă numai imaginea unei soluții de viitor ci şi o angajare prezentă pentru o linie de dezvoltare, într-o anumită direcție în viitor.

Contabilitatea este organul prevederii într-o întreprindere. Ea trebuie să permită în orice moment a se ştii unde se află întreprinderea şi încotro se îndreaptă. Ea este chemată să dea informații exacte asupra situației economice a întreprinderii, într-un mod clar şi precis. Funcția previzională înseamnă o completare a informației contabile retrospective cu o informație contabilă prospectivă din care se pot trage concluzii pentru viitor.

5.2. Situațiile financiare previzionate

Elaborarea planurilor de afaceri presupune structurarea activității în jurul unor obiective specifice ale întreprinderii şi stabilirea acțiunilor necesare obținerii rezultatelor dorite pe termen scurt, mediu şi lung. Previzionarea necesităților financiare constituie o parte

a procesului de planificare a afacerilor, pe baza căruia managementul își fundamentează evoluția activităților viitoare.

În final, aceste planuri sunt cuantificate în termeni financiari, sub forma situațiilor financiare previzionate și a unor bugete. Detalierea bugetelor de încasări și plăți și a situațiilor cash-flow-ului permite obținerea unei perspective analitice a implicațiilor activităților previzionate asupra fondurilor disponibile. În plus, pe baza situațiilor financiare previzionate se pot calcula o serie de indicatori economico-financiari ce urmează a fi obținuți în ipoteza aplicării unui anumit scenariu, din cele posibile, privind activitatea viitoare a întreprinderii.

Tehnicile previziunii financiare reprezintă așadar un instrument util pentru simularea rezultatelor așteptate în urma alegerii unor decizii și ipoteze generale emise de conducerea întreprinderii în legătură cu ansamblul condițiilor economice viitoare.

Principalele tehnici ale previziunii financiare se pot încadra în trei grupe[151]:

- situații financiare previzionate;
- bugete de încasări și plăți;
- bugete operaționale.

Toate cele trei categorii implică gruparea organizată a datelor economice și financiare, în scopul evaluării performanțelor și necesităților financiare viitoare.

Cea mai accesibilă și mai cuprinzătoare imagine asupra performanței financiare viitoare se poate obține prin întocmirea unui set de situații financiare previzionate. Acestea au la bază extrapolări ale rezultatelor precedente asupra perioadelor viitoare, pe baza unui set de ipoteze.

Situațiile financiare previzionate cuprind de fapt un cont de profit și pierdere și un bilanț aferent, la care se poate adăuga și o situație previzionată a fluxurilor de trezorerie.

Contul de profit și pierdere previzionat reprezintă o estimare de ansamblu a activității viitoare, în timp ce bilanțul previzionat reflectă impactul cumulativ anticipat al deciziilor viitoare asumate de manageri asupra poziției financiare a întreprinderii. Ambele situații financiare sunt realizate în condițiile celor mai recente ipoteze și estimări ale activității viitoare și prin previzionarea, element cu element, a condițiilor și rezultatelor asumate. Abordarea nu se bazează pe operațiunile contabile de detaliu ci mai degrabă pe utilizarea inspirată a cadrului de întocmire a situațiilor financiare ca bază pentru structurarea anticipațiilor viitoare[152].

Situația fluxurilor de trezorerie previzionate este întocmită pentru a oferi și mai multe amănunte legate de mișcarea anticipată a capitalurilor pe parcursul perioadei de estimare și, totodată, pentru a oferi o viziune dinamică asupra modificărilor anticipate ale structurii de finanțare a întreprinderii.

Un atribut important al analizei previzionale este și capacitatea acesteia de a determina nevoile nete de numerar necesare întreprinderii la o dată viitoare și, în acest fel, de a sprijini fundamentarea deciziilor viitoare de finanțare.

5.2.1. Contul de profit și pierdere previzionat

În procesul de previzionare a situațiilor financiare, contul de profit și pierdere este întocmit de regulă primul, deoarece profitul net rezultat va trebui apoi inclus în capitalurile proprii evidențiate în bilanțul previzionat.

Punctul de plecare în întocmirea contului de profit și pierdere previzionat îl reprezintă estimarea cifrei de afaceri nete pentru perioada de previzionare.

---

[151] Helfert, E.A., *Tehnici de analiză financiară: ghid pentru crearea valorii*, Editura BMT Publishing House, București 2006, p.170

[152] Idem, p.170

Previzionarea cifrei de afaceri se poate realiza din următoarele puncte de vedere: cantitativ (în unități fizice) sau valoric (ținându-se cont de prețurile de vânzare), analitic (pe fiecare element component) sau sintetic (la nivel global), pe baza tendinței din trecut sau prezent (pentru care există date) sau normativ (pentru care nu există date), pe bază de tendințe sau fluctuații.

Metoda cea mai utilizată este metoda de previziune sintetică (globală) a cifrei de afaceri nete. În cadrul acestei metode se folosesc tehnici de extrapolare a tendințelor de evoluție a cifrei de afaceri nete din perioadele anterioare. Tehnicile de extrapolare reprezintă, cel mai adesea, o ajustare a evoluției istorice a unor indicatori economico-financiari în jurul unei curbe continue ce surprinde tendința ce s-a manifestat anterior şi care se presupune că va fi menținută şi în viitor dacă se vor menține condițiile economice în care activează întreprinderea.

Datele obținute prin extrapolare trebuie apreciate ca fiind probabile, ele putând înregistra erori față de valorile reale ce vor fi înregistrate în viitor. Astfel de erori pot fi obiective de extrapolare sau generate de modelul ales. Erorile obiective apar ca urmare a faptului că şi în viitor factorii accidentali îşi pot modifica gradul lor de influență față de tendința ce exprimă acțiunea sistematică a factorilor esențiali. Erorile de extrapolare generate de modelul ales apar datorită modificărilor cantitative şi calitative ce pot să apară în viitor şi care nu sunt previzibile cu certitudine în momentul calculului şi care pot modifica semnificativ tendința generală manifestată în perioadele anterioare.

Odată stabilită valoarea cifrei de afaceri pentru perioada de previziune, urmează determinarea celorlalte elemente ale contului de profit şi pierdere previzionat, de obicei pe baza procentelor pe care acestea le reprezintă în cifra de afaceri.

Elementele de venituri şi cheltuieli se stabilesc separat pe cele trei categorii de activități: exploatare, financiară şi extraordinară:

Veniturile din exploatare

Principala componentă a veniturilor din exploatare o reprezintă cifra de afaceri netă, estimată în etapa anterioară.

Valoarea producției stocate şi a celei imobilizate se va considera că variază în funcție de cifra de afaceri netă la un nivel mediu, dacă altă estimare mai bună nu este disponibilă.

Veniturile din subvenții de exploatare şi alte venituri din exploatare pot fi reținute la valorile medii ale ultimilor ani, dacă există destule garanții că ele vor fi realizate. În caz contrar, aceste venituri pot fi neglijate.

Cheltuielile de exploatare

În funcție de evoluția lor anterioară în raport cu cifra de afaceri netă, cheltuielile de exploatare se separă în cheltuieli fixe şi cheltuieli variabile iar previzionarea lor pentru perioada viitoare se va face în mod diferit.

Cheltuielile de exploatare variabile se vor considera că se modifică proporțional cu veniturile din exploatare (de exemplu, în previziunea lor se poate pleca de la mărimea indicatorului „Cheltuieli variabile la 100 lei venituri din exploatare"). Cheltuielile fixe vor fi analizate în funcție de politica de investiții a întreprinderii (cheltuielile cu amortizarea), în funcție de politica fiscală a statului (cheltuielile cu alte impozite şi taxe), etc.

Alte cheltuieli de exploatare pot fi estimate la nivelul mediu al ultimilor ani. Este indicată, din motive de prudență, neglijarea ajustărilor privind provizioanele.

Veniturile financiare

Veniturile financiare se estimează pe categorii.

Veniturile din participații se estimează pe baza informațiilor referitoare la entitățile cu care întreprinderea se află în relații de participare iar veniturile din împrumuturi care fac parte din activele imobilizate se estimează pe baza ratei de dobândă convenite cu entitatea împrumutată.

Veniturile din dobânzi pot fi determinate prin aplicarea ratei dobânzii pe cont curent asupra sumelor ce rezultă din situația fluxurilor de trezorerie.

Veniturile din diferențe de curs valutar se pot estima în funcție de prognoza cursului de schimb a diferitelor valute.

Din motive de prudență, alte venituri financiare vor fi neglijate.

Cheltuielile financiare

Ca şi în cazul veniturilor financiare, cheltuielile financiare se estimează pe categorii. Astfel, cheltuielile privind dobânzile pot fi obținute prin aplicarea ratei dobânzii la soldul estimat al creditelor contractate (sau pe baza planului de rambursare a creditului, pe care instituția finanțatoare este obligată să îl elibereze odată cu contractarea împrumutului).

Cheltuielile din diferențe de curs valutar se pot estima în funcție de prognoza cursului de schimb pentru diferitele valute.

Alte cheltuieli financiare se vor determina pe baza raportului mediu în care acestea se află față de cifra de afaceri netă.

Veniturile extraordinare şi cheltuielile extraordinare se vor neglija.

Impozitul pe profit

În vederea calculării impozitului pe profit previzionat se va aplica cota de impozitare prevăzută de legislația fiscală asupra rezultatului brut determinat pe baza veniturilor şi cheltuielilor previzionate, ținându-se cont şi de eventualele cheltuieli nedeductibile. Din motive de prudență, se va face abstracție de veniturile neimpozabile.

5.2.2. Bilanțul previzionat

Odată stabilit rezultatul net previzionat prin contul de profit şi pierdere, se poate trece la completarea bilanțului previzionat. Şi în acest caz se va ține seama de evoluția elementelor în perioadele anterioare dar şi de intențiile managerilor întreprinderii. Deşi construcția bilanțului previzionat oferă ceva mai multă libertate, cu excepția elementelor comune cu contul de profit şi pierdere, scopul acestui demers nu este acuratețea contabilă[153] ci o aproximare a necesarului de fonduri şi a condițiilor financiare globale ale întreprinderii pentru perioada următoare.

Previziunea elementelor bilanțului se poate realiza astfel[154]:

Activele imobilizate

Pentru previzionarea nivelului imobilizărilor trebuie să se țină cont de următoarele situații:

a) dacă activele imobilizate sunt considerate cel puțin la un nivel normal, dacă nu optim, înseamnă că întreprinderea a avut un grad maxim de utilizare a capacității de producție, creşterea cifrei de afaceri nete putându-se realiza doar în condițiile unor investiții suplimentare;

---

[153] Helfert, E.A., *Tehnici de analiză financiară: ghid pentru crearea valorii*, Editura BMT Publishing House, Bucureşti 2006, p.175

[154] Lezeu, D.N., *Analiza situațiilor financiare ale întreprinderii*, Editura Economică, Bucureşti 2004, p.204

b) dacă în trecut gradul de utilizare a capacității de producție a fost mai mic, se poate determina sintetic nivelul cifrei de afaceri nete până la care întreprinderea nu este nevoită să realizeze alte investiții, crescând doar gradul de utilizare a capacității existente.

Activele circulante

Stocurile şi creanțele pot fi estimate ținând cont de următoarele aspecte:

a) dacă nivelul acestora este considerat unul normal, acestea vor creşte odată cu creşterea cifrei de afaceri nete. Această metodă presupune previzionarea lor în funcție de viteza de rotație;
b) dacă în trecut au înregistrat valori anormale, ca durate de rotație, atunci ele trebuie corectate pentru a se înscrie în limitele normale de eficiență.

Disponibilitățile băneşti pot fi determinate pe baza trezoreriei nete şi a creditelor de trezorerie din perioada previzionată, trezoreria netă obținându-se ca diferență între fondul de rulment estimat şi necesarul de fond de rulment estimat.

De asemenea, disponibilitățile băneşti necesare pot fi previzionate prin raportare la cifra de afaceri netă. Astfel, nivelul acestora se va compara cu nivelul rezultat pe baza situației fluxurilor de trezorerie:

a) dacă soldul rezultat din situația fluxurilor de trezorerie este mai mare decât cel obținut prin raportare la cifra de afaceri netă, atunci se va căuta plasarea excedentului;
b) dacă soldul rezultat este mai mic, atunci se va proceda la recalcularea necesarului de fonduri, restul fiind acoperit din credite de trezorerie.

Sursele de finanțare permanente

Capitalurile proprii şi creditele bancare pe termen lung nu variază în mod spontan cu cifra de afaceri netă. Se apelează la aceste resurse numai când are loc şi o sporire a activelor imobilizate. Alegerea între sursele permanente se face, de regulă, pe baza următoarelor criterii:

- costurile resurselor permanente;
- menținerea unui raport sănătos de îndatorare la termen;
- menținerea unui echilibru între resursele şi utilizările permanente.

Resursele curente nonfinanciare

Ca şi în cazul activelor circulante de natura stocurilor şi creanțelor, resursele curente nonfinanciare pot fi estimate având în vedere următoarele aspecte:

a) dacă nivelul acestora este considerat unul normal, acestea vor creşte odată cu cifra de afaceri netă. Această metodă presupune previzionarea lor în funcție de viteza de rotație;
b) dacă în trecut au înregistrat valori anormale, ca durate de rotație, atunci ele trebuie corectate pentru a se înscrie în limitele normale de eficiență.

Resursele curente financiare

Resursele curente financiare (creditele de trezorerie) se estimează în funcție de diferența dintre necesarul suplimentar de fonduri neacoperită din resurse permanente menținând, în acelaşi timp, un nivel de îndatorare rezonabil şi de lichiditate acceptabil. Dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite, se vor folosi fonduri din capitalurile proprii, indiferent de costurile acestora.

5.2.3. Situația fluxurilor de trezorerie previzionate

Previziunea fluxurilor de trezorerie se face în paralel cu estimarea elementelor contului de profit şi pierdere şi a celor din bilanț. În acest fel se evidențiază mişcările de capitaluri implicate de modificările bilanțiere. Se elimină astfel dezavantajul dat de natura statică a bilanțului care indică doar excedentul sau deficitul de finanțat la un anumit moment de timp, nu şi fluxurile de numerar generate de activitatea întreprinderii, pe parcursul perioadei, care au condus la înregistrarea respectivului excedent sau deficit.

La întocmirea situației fluxurilor de trezorerie previzionate trebuie avute în vedere următoarele aspecte:

- nu toate veniturile sunt încasabile şi nici toate cheltuielile nu sunt plătibile;
- în cazul veniturilor încasabile, respectiv a cheltuielilor plătibile, între momentul înregistrării acestora şi momentul încasării, respectiv plății, numerarului corespunzător pot interveni decalaje;
- clasificarea încasărilor şi plăților se realizează pe cele trei tipuri de activități, respectiv pe activități de exploatare, investiții şi finanțare;
- în funcție de rezultatul global obținut, excedent sau deficit, se va urmări echilibrarea trezoreriei, prin plasarea excedentului de lichidități, respectiv prin acoperirea deficitului de lichidități pe seama creditelor de trezorerie.

Informațiile privitoare la numerarul degajat de activitatea întreprinderii reprezintă o categorie de informații deosebit de importantă pentru managementul întreprinderii. Aşa cum arătam şi în capitolul anterior, între informația contabilă, în condițiile aplicării unei contabilități de angajamente şi informația în termeni de trezorerie trebuie făcută o distincție clară. Fluxurile de numerar sunt recunoscute pe o scară tot mai largă ca fiind fundamentul creării de valoare. La nivel mondial, companiile creatoare de valoare încurajează managementul să-şi fundamenteze deciziile pe informații economice şi axate de fluxuri de numerar.

Elementul final al echilibrării bilanțului previzionat este deficitul sau excedentul de finanțat, rezultat din mix-ul condițiilor avute în vedere[155]. Această valoare va înregistra modificări pe măsura schimbării ipotezelor de lucru.

O metodă utilă, care poate permite o planificare financiară mai flexibilă, o constituie întocmirea unor situații financiare previzionate interimare (cel puțin semestriale) sau proiectarea mai detaliată a cash-flow-ului prin întocmirea bugetelor de trezorerie.

La întocmirea unui buget de trezorerie trebuie alcătuit un plan al încasărilor şi plăților previzionate care să indice, perioadă cu perioadă, efectul net al activității planificate asupra nivelului numerarului. Selectarea intervalelor de timp acoperite de aceste bugete depinde de natura activității desfăşurate de întreprindere.

5.3. Întocmirea şi analiza situațiilor financiare previzionate

Procesul de întocmire a situațiilor financiare previzionate pentru societatea studiată are în vedere obiectivul principal de creştere a valorii financiare a întreprinderii. Pornind de la acest obiectiv, la fundamentarea strategiei pentru perioada 2009-2011 se au în vedere următoarele:

- creşterea permanentă a cifrei de afaceri şi a indicatorilor de rentabilitate, precum şi asigurarea echilibrului financiar;

---

[155] Helfert, E.A., *Tehnici de analiză financiară: ghid pentru crearea valorii*, Editura BMT Publishing House, Bucureşti 2006, p.182

- ca urmare a situației economice generate de actuala criză mondială, cu implicații majore asupra domeniului construcțiilor, se așteaptă o reducere vânzărilor de materiale de construcții și amenajări interioare și, ca urmare, este posibil ca ritmul de creștere a cifrei de afaceri să fie mai redus decât cel din perioada precedentă;
- având în vedere faptul că întreprinderea a pus în funcțiune în ultimii doi ani o serie de investiții, constând în magazine noi de desfacere și mijloace noi de transport, precum și faptul că obținerea unor noi finanțări în perioade de criză este dificilă și costisitoare, pentru perioada de prognoză întreprinderea nu intenționează realizarea altor investiții ci utilizarea intensivă a celor existente;
- finanțarea activității va fi realizată preponderent prin autofinanțare;
- se dorește menținerea politicii de dividend și de stimulare a personalului prin participarea la profit practicate în anul 2008;
- se estimează că politica fiscală actuală a statului se va menține și în perioada de prognoză.

5.3.1. Elaborarea situațiilor financiare previzionale

Punctul de plecare în previzionarea situațiilor financiare pentru perioada 2009-2011 îl reprezintă determinarea cifrei de afaceri nete previzionale prin tehnici de extrapolare, utilizând metoda de ajustare matematică. O astfel de extrapolare, numită tendințială[156], presupune adoptarea unui model de analiză $Y_t = f(t)$ și introducerea în model a valorii convenționale a variabilei timp corespunzătoare momentului pentru care se efectuează extrapolarea.

Valabilitatea rezultatelor extrapolării depinde, pe de o parte, de lungimea suficient de mare a seriei cronologice de date pe baza căreia se adoptă modelul matematic și, pe de altă parte, de menținerea condițiilor în care evoluează fenomenul și pentru orizontul de prognoză adoptat. În general, practicienii recomandă să nu se utilizeze un orizont de prognoză mai mare de o treime din lungimea orizontului pentru care s-a determinat tendința generală. În funcție de modelul adoptat și de lungimea orizontului de prognoză (scurtă, medie, lungă și foarte lungă) extrapolarea este însoțită de o eroare de estimație mai mare sau mai mică.

Realizarea unor simulări ale trendului cifrei de afaceri nete pentru perioada previzionată prin mai multe variante de calcul, va permite întreprinderii să se decidă asupra acelei variante care se apropie cel mai mult de obiectivul propus pentru perioada respectivă.

Pornind de la evoluția cifrei de afaceri nete în perioada 2004-2008 (Tabelul nr.5.2), previziunea cifrei de afaceri nete pentru perioada 2009-2011 va fi determinată, pentru exemplificare, prin metode analitice bazate pe următoarele funcții de ajustare: liniară, exponențială și parabolică.

Indicator	2004	2005	2006	2007	2008
Cifra de afaceri netă	80.132.174	121.011.983	174.780.296	254.086.645	395.491.183

Tabelul nr.5.2. Evoluția cifrei de afaceri nete

A) Trendul cifrei de afaceri determinat prin modelul liniar

Funcția liniară care modelează tendința de evoluție are forma:

[156] Isaic-Maniu, A., Mitruț, C., Voineagu, V., *Statistica pentru managementul afacerilor*, Ed.Economică, ed.a II-a rev., București 1999

$$y_i = a + b\,x\;\; t_i$$

Parametrii a şi b se pot determina pe baza următoarelor relații:

$$a = \frac{\sum y_i}{n}$$

$$b = \frac{\sum t_i \cdot y_i}{\sum t_i^2}$$

An (n)	y_i (Cifra de afaceri)	t_i*	t_i x y_i	t_i^2	Valori ajustate (y_i = 205.100.456 + 38.189.634 t_i)
1	80.132.174	-4	-320.528.696	16	52.341.920
2	121.011.983	-2	-242.023.966	4	128.721.188
3	174.780.296	0	0	0	205.100.456
4	254.086.645	2	508.173.290	4	281.479.724
5	395.491.183	4	1.581.964.732	16	357.858.993
Σ	**1.025.502.281**	**0**	**1.527.585.360**	**40**	**1.025.502.281**

*t_1=1-5, t_2=2-4, t_3=3-3, t_4=4-2, t_5=5-1

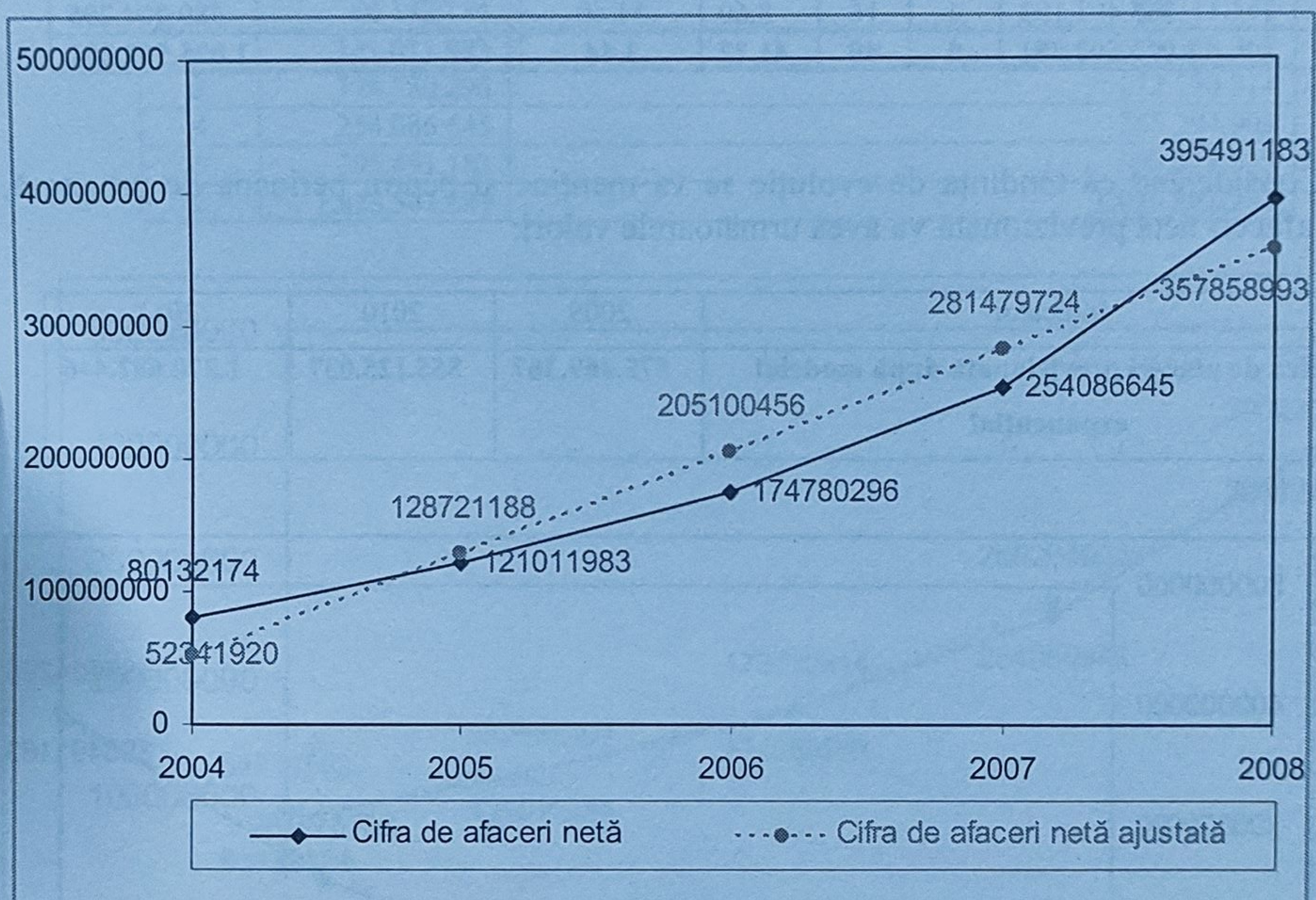

Figura nr.5.3. Cifra de afaceri netă ajustată pe baza modelului liniar

Considerând că tendința de evoluție se va menține şi pentru perioada de prognoză, cifra de afaceri netă previzionată va avea următoarele valori:

Indicator	2009	2010	2011
Cifra de afaceri previzionată după model liniar	**434.238.260**	**510.617.528**	**586.996.796**

B) Trendul cifrei de afaceri determinat prin modelul exponențial

Potrivit modelului exponențial, tendința de evoluție are forma

$$y_i = a \times b^{ti}$$

Parametrii *a* şi *b* se pot determina pe baza următoarelor relații:

$$\log a = \frac{\sum \log y_i}{n}$$

$$\log b = \frac{\sum t_i \cdot \log y_i}{\sum t_i^2}$$

An (n)	y_i (Cifra de afaceri)	t_i	t_i^2	log y_i	t_i x log y_i	Valori ajustate (y_i=175.388.041 x 1,219^{ti})
1	80.132.174	-4	16	7,90	-31,60	79.430.112
2	121.011.983	-2	4	8,08	-16,16	120.860.044
3	174.780.296	0	0	8,24	0	175.388.041
4	254.086.645	2	4	8,40	16,80	260.619.789
5	395.491.183	4	16	8,60	34,40	389.204.295
Σ	**1.025.502.281**	**0**	**40**	**41,22**	**3,44**	**1.025.502.281**

Considerând că tendința de evoluție se va menține şi pentru perioada de prognoză, cifra de afaceri netă previzionată va avea următoarele valori:

Indicator	2009	2010	2011
Cifra de afaceri previzionată după modelul exponențial	**575.469.367**	**855.125.037**	**1.270.682.446**

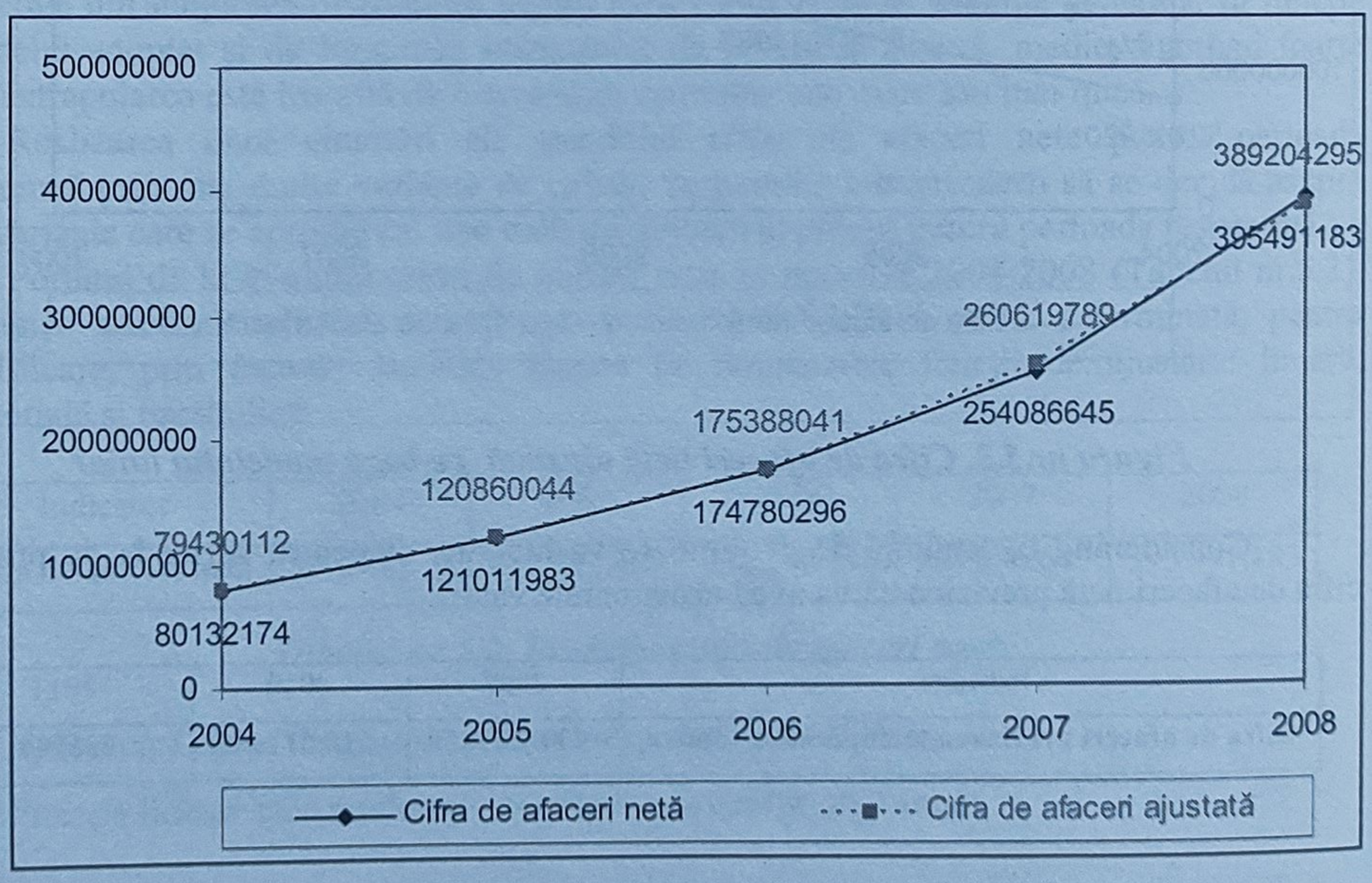

Figura nr.5.4. Cifra de afaceri netă ajustată pe baza modelului exponențial

C) Trendul cifrei de afaceri determinat prin modelul parabolic

Tendința centrală a cifrei de afaceri nete determinată prin ajustare după parabolă are expresia:

$$y_i = a + b \, x \, t_i + c \, x \, t_i^2$$

în care:

$$\begin{cases} na + c\sum t_i^2 = \sum y_i \\ b\sum t_i^2 = \sum t_i \cdot y_i \\ a\sum t_i^2 + c\sum t_i^4 = \sum t_i^2 y_i \end{cases}$$

Rezolvarea sistemului de ecuații conduce la următoarele soluții:

a = 172.730.814,20; b = 38.189.634; c = 4.046.205,25

An (n)	y_i (Cifra de afaceri)	Valori ajustate (y_i=172.730.814,20 + 38.189.634 x t_i + 4.046.205,25 x t_i^2)
1	80.132.174	84.711.562
2	121.011.983	112.536.367
3	174.780.296	172.730.814
4	254.086.645	265.294.903
5	395.491.183	390.228.635
Σ	**1.025.502.281**	**1.025.502.281**

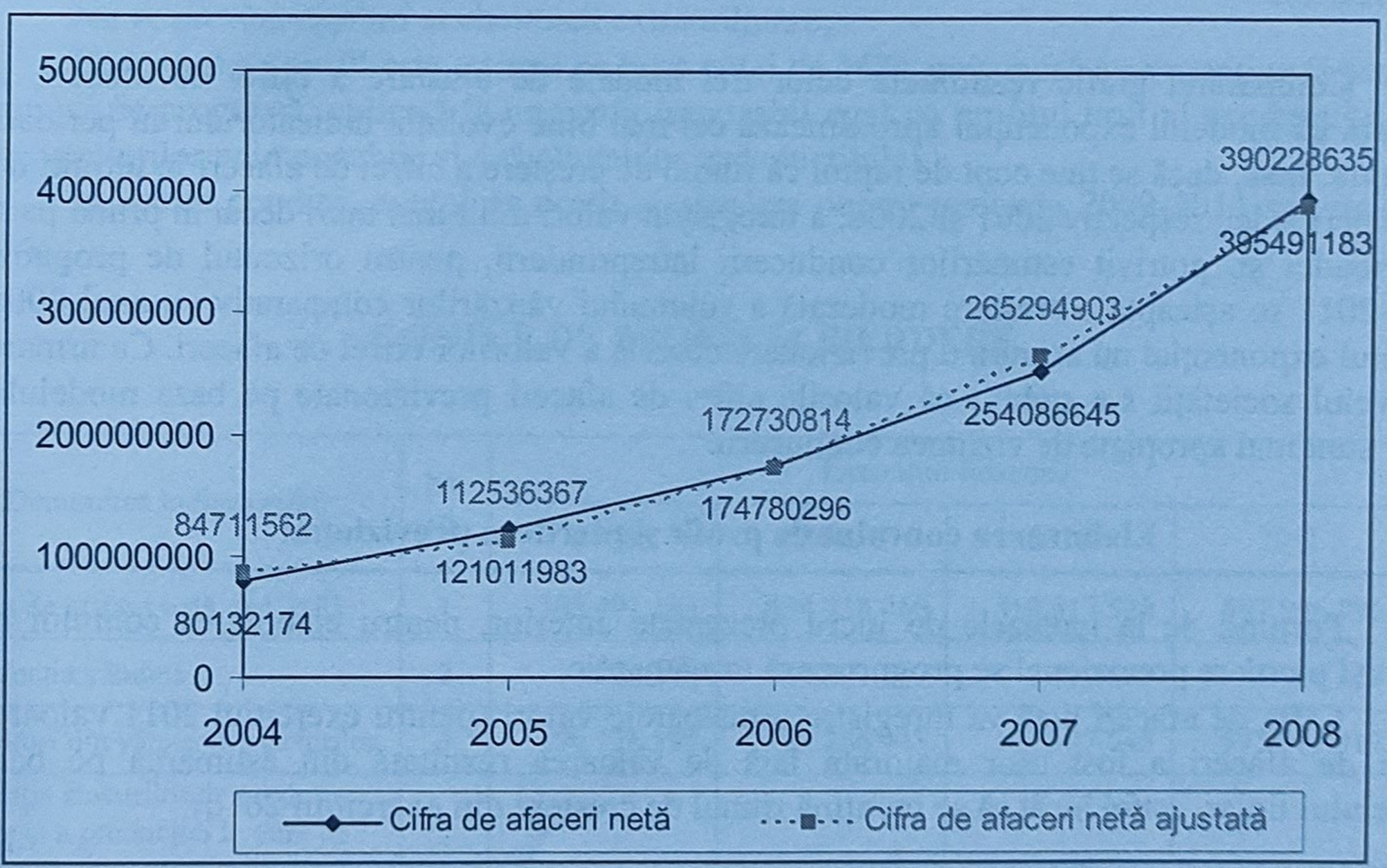

Figura nr.5.5. Cifra de afaceri netă ajustată pe baza modelului parabolic

Considerând că tendința de evoluție se va menține şi pentru perioada de prognoză, cifra de afaceri netă previzionată va avea următoarele valori:

Indicator	2009	2010	2011
Cifra de afaceri previzionată după modelul parabolic	**547.532.007**	**737.205.022**	**959.247.679**

Tendința de evoluție, în cazul unei serii cronologice, poate fi determinată rapid folosind diverse medii de programare (Excel, E-Views, ş.a.). Însă, în cazul de față, utilitatea lor este redusă din următoarele considerente:

- Excel, pe de o parte, permite vizualizarea grafică a tendinței centrale (în urma selectării de către utilizator a tipului de dependență dorit: liniar, parabolic, exponențial, logaritmic, etc.) precum şi formularea modelului matematic, pe baza datelor empirice introduse, dar are dezavantajul că valorile parametrilor modelului sunt rotunjite în mod grosier. Această rotunjire conduce la obținerea, prin extrapolare, a unor valori previzionate ce diferă în mod semnificativ de valorile determinate prin metodele prezentate anterior. De exemplu, în cazul alegerii modelului liniar, programul Excel oferă ca soluție ecuația unei drepte de forma:

$$y_i = -20.000.000 + 80.000.000 \ x \ t_i$$

ceea ce conduce la următoarele valori previzionate ale cifrei de afaceri nete pentru perioada 2009-2011 (pentru comparație, am prezentat şi valorile obținute anterior pe baza modelului liniar – metoda A):

Cifra de afaceri previzionată	2009	2010	2011
Model liniar - varianta Excel	*460.000.000*	*540.000.000*	*620.000.000*
Model liniar - varianta A	*434.238.260*	*510.617.528*	*586.996.796*

- pe de altă parte, în mediile de programare statistică (E-Views, ş.a.), determinarea ecuației de regresie nu este posibilă în situația dată, deoarece orizontul de analiză (2004-2008) este prea mic.

Comparând grafic rezultatele celor trei modele de ajustare a cifrei de afaceri, se constată că modelul exponențial aproximează cel mai bine evoluția indicatorului în perioada analizată. Însă, dacă se ține cont de faptul că ritmul de creştere a cifrei de afaceri în ultimii doi ani ai perioadei, respectiv 2007 şi 2008, a înregistrat valori mult mai mari decât în prima parte a perioadei şi, potrivit estimărilor conducerii întreprinderii, pentru orizontul de prognoză 2009-2011 se aşteaptă o creştere moderată a volumului vânzărilor comparativ cu anul 2008, modelul exponențial nu asigură o previzionare corectă a valorilor cifrei de afaceri. Ca urmare, la nivelul societății s-a stabilit că valorile cifrei de afaceri previzionate pe baza modelului liniar sunt mai apropiate de viziunea conducerii.

Elaborarea contului de profit şi pierdere previzional

Pornind de la ipotezele de lucru prezentate anterior, pentru elaborarea contului de profit şi pierdere previzional se prognozează următoarele:

- Cifra de afaceri netă va înregistra următoarele valori (pentru exercițiul 2011 valoarea cifrei de afaceri a fost uşor majorată față de valoarea rezultată din estimarea pe baza modelului liniar, astfel încât să se mențină ritmul de creştere din exercițiul 2010):

-lei-

Indicator	U.M.	2009	2010	2011
Cifra de afaceri netă	lei	*434.238.260*	*510.617.528*	*597.996.796*

- Producția vândută va creşte cu 5 % în fiecare an;
- Variația stocurilor de produse finite şi a producției în curs de execuție se consideră neglijabilă;
- Valoarea altor venituri din exploatare se estimează ca medie a valorilor înregistrate în ultimii patru ani (valoarea înregistrată în anul 2004 fiind egală cu zero);

° Pentru cheltuielile variabile se prognozează o reducere a indicatorului „Cheltuieli variabile la 100 lei venituri din exploatare", comparativ cu valoarea acestuia înregistrată în anul 2008 (78%). Astfel, pentru anul 2009, se prevăd cheltuieli variabile de 74% din valoarea veniturilor din exploatare iar pentru următorii doi ani se estimează o reducere a acestei ponderi la 72%:

Indicator	U.M.	2009	2010	2011
Cheltuieli variabile	lei	*325.088.930*	*371.295.816*	*434.208.889*

° Cheltuielile fixe sunt estimate la valorile de mai jos, având în vedere faptul că, în lipsa unor noi investiții majore, cheltuielile cu amortizarea nu vor creşte prea mult şi nici pentru cheltuielile cu alte impozite şi taxe nu se prevăd creşteri semnificative:

Indicator	U.M.	2009	2010	2011
Cheltuieli fixe	lei	*42.388.307*	*49.240.833*	*51.399.173*

° Pentru cheltuielile financiare se prevăd creşteri (o creştere semnificativă în anul 2009, urmată de creşteri de 10% în următorii doi ani), pe fondul deprecierii aşteptate a cursului de schimb valutar. Pentru veniturile financiare se estimează că valorile vor fi în creştere uşoară (cu 10% anual), dar sub valoarea înregistrată în 2008, care nu este reprezentativă:

Indicator	U.M.	2009	2010	2011
Venituri financiare	lei	*6.246.159*	*6.870.775*	*7.557.852*
Cheltuieli financiare	lei	*5.870.434*	*6.457.477*	*7.103.225*

° Nu se prevăd venituri şi cheltuieli extraordinare;

° Impozitul pe profit este estimat pe baza cotei de 16%, presupusă a se menține și pentru orizontul de prognoză, aplicată la un profit impozabil egal cu profitul brut al exercițiului (în lipsa veniturilor neimpozabile şi a cheltuielilor nedeductibile).

În aceste condiții, contul de profit şi pierdere pentru perioada 2009-2011 se prezintă astfel:

CONTUL DE PROFIT ŞI PIERDERE

lei

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	Exercițiul financiar			
		2008	2009	2010	2011
Cifra de afaceri netă (rd.2+3)	1	395.491.183	434.238.260	510.617.528	597.996.796
Producția vândută	2	4.734.588	4.971.317	5.219.883	5.480.877
Venituri din vânzarea mărfurilor	3	390.756.595	429.266.943	505.397.645	592.515.919
Variația stocurilor de produse finite şi a producției în curs de execuție - Sold C	4	676.935	0	0	0
- Sold D	5	0	0	0	0
Alte venituri de exploatare	6	15.128.898	5.071.105	5.071.105	5.071.105
VENITURI DIN EXPLOATARE – TOTAL (rd.1+4 -5+6)	7	411.297.016	439.309.365	515.688.633	603.067.901
Cheltuieli variabile	8	319.620.466	325.088.930	371.295.816	434.208.889

Marja brută	9	91.676.550	114.220.435	144.392.817	168.859.012
Cheltuieli fixe	10	39.454.821	42.388.307	49.240.833	51.399.173
CHELTUIELI DE EXPLOATARE - TOTAL	11	359.075.287	367.477.237	420.542.649	485.608.062
REZULTATUL EXPLOATĂRII (PROFIT) (rd.7-11)	12	**52.221.729**	**71.832.128**	**95.145.984**	**117.459.839**
VENITURI FINANCIARE	13	11.356.653	6.246.159	6.870.775	7.557.852
CHELTUIELI FINANCIARE	14	3.669.021	5.870.434	6.457.477	7.103.225
REZULTATUL FINANCIAR (PROFIT) (rd.13-14)	15	**7.687.632**	**375.725**	**413.298**	**454.627**
REZULTATUL CURENT (PROFIT) (rd.7+13-11-14)	16	**59.909.361**	**72.207.853**	**95.559.282**	**117.914.466**
Venituri extraordinare	17	0	0	0	0
Cheltuieli extraordinare	18	0	0	0	0
REZULTATUL DIN ACTIVITATEA EXTRAORDINARĂ	19	**0**	**0**	**0**	**0**
VENITURI TOTALE (rd.7+13+17)	20	422.653.669	445.555.524	522.559.408	610.625.753
CHELTUIELI TOTALE (rd.11+14+18)	21	362.744.308	373.347.671	427.000.126	492.711.287
REZULTATUL BRUT (PROFIT) (rd.20-21)	22	**59.909.361**	**72.207.853**	**95.559.282**	**117.914.466**
Impozitul pe profit	23	7.614.981	11.365.545	15.289.485	18.866.315
20. REZULTATUL NET AL EXERCIȚIULUI FINANCIAR (PROFIT) (rd.22-23)	24	**52.294.380**	**60.842.308**	**80.269.797**	**99.048.151**

Elaborarea bilanțului previzional

Pentru elaborarea bilanțului previzional se au în vedere următoarele:

- Imobilizările necorporale se vor amortiza integral în exercițiul 2009 şi nu se prevede achiziționarea altor active de acest fel în perioada 2010-2011;
- Întreprinderea nu va realiza investiții noi înainte de finele anului 2011, când este planificată achiziționarea unui nou spațiu comercial a cărui valoare estimată este de 110.000.000 lei. Amortizarea imobilizărilor corporale existente se va menține la un nivel apropiat celui înregistrat în anul 2008, preconizându-se o amortizare anuală de 7.000.000 lei;
- Nu se prevăd noi imobilizări financiare, vor fi păstrate în continuare acțiunile în valoare de 200 lei deținute la entități afiliate, iar împrumuturile acordate în exercițiile anterioare vor fi încasate în exercițiul 2009;
- Valoarea stocurilor se estimează pe baza duratei lor de rotație, aceasta urmând a fi redusă anual cu câte trei zile (în exercițiul 2008, durata de rotație a stocurilor a fost de aprox.59 zile):

Indicator	U.M.	2009	2010	2011
Cifra de afaceri netă	lei	*434.238.260*	*510.617.528*	*586.996.796*
Durata de rotație a stocurilor	zile	*56*	*53*	*50*
Stocuri	lei	*67.548.174*	*75.174.247*	*81.527.333*

° Valoarea creanțelor se estimează tot pe baza duratei de rotație, aceasta urmând să se mențină la nivelul anului 2008 (16 zile), având în vedere menținerea condițiilor de creditare acordate clienților întreprinderii:

Indicator	U.M.	2009	2010	2011
Cifra de afaceri netă	lei	*434.238.260*	*510.617.528*	*586.996.796*
Durata de rotație a creanțelor	zile	*16*	*16*	*16*
Creanțe	lei	*19.299.478*	*22.694.112*	*26.088.746*

° Investițiile pe termen scurt se preconizează a se menține la o valoare de 3.000.000 lei;

° Nu se prevăd cheltuieli în avans şi nici venituri în avans;

° Rezerva legală urmează a fi completată în anul 2009, până la valoarea prevăzută de legislația în vigoare, respectiv 20% din capitalul social (7.000.000 lei). Repartizarea la rezerva legală fiind făcută înainte de impozitarea profitului va determina reducerea impozitului pe profit în exercițiul 2009 cu 187.711 lei;

° Datoriile pe termen lung înregistrate la finele anului 2008 (inclusiv partea de datorii cu scadență sub 1 an) urmează a fi plătite astfel:

- în anul 2009, suma de 9.768.059 lei (rate scadente sub 1 an, aferente creditelor bancare);

- în anul 2010, suma de 11.690.909 lei (rate scadente aferente creditelor bancare 9.500.000 lei, sume datorate entităților afiliate 973.824 lei, alte datorii 1.217.085 lei);

- în anul 2011, suma de 8.217.085 lei (rate scadente aferente creditelor bancare 7.000.000 lei, alte datorii 1.217.085 lei).

° Datoriile pe termen scurt (exceptând creditele de trezorerie şi datoriile pe termen lung cu scadența mai mică de 12 luni) se estimează pornind de la durata lor de rotație, aceasta urmând a fi redusă anual cu câte două zile, având în vedere durata prea mare, de 63 zile, înregistrată în anul 2008. La stabilirea acestei reduceri a duratei de rotație s-au avut în vedere posibilele măsuri privind intensificarea controlului fiscal şi accelerarea colectării creanțelor bugetare la nivelul statului.

Indicator	U.M.	2009	2010	2011
Cifra de afaceri netă	lei	*434.238.260*	*510.617.528*	*586.996.796*
Durata de rotație a datoriilor curente	zile	*61*	*59*	*57*
Datorii curente	lei	*73.579.260*	*83.684.540*	*92.941.160*

° Pentru previzionarea disponibilităților şi a eventualelor credite de trezorerie necesare se va compara fondul de rulment previzionat cu necesarul de fond de rulment previzionat:

Indicator	Rd.	2009	2010	2011
Capital permanent	1	145.684.078	181.231.406	227.117.677
Imobilizări nete	2	107.295.487	100.295.487	203.295.487
Fond de rulment net (rd.1-2)	3	*38.388.591*	*80.935.919*	*23.822.190*
Active circulante (fără disponibilități)	4	89.847.652	100.868.359	110.616.079
Datorii curente (fără credite de trezorerie)	5	85.270.169	91.901.625	97.941.160
Necesar de fond de rulment (rd.4-5)	6	*4.577.483*	*8.966.734*	*12.674.919*
Trezoreria netă (rd.3-6)	7	*33.811.108*	*71.969.185*	*11.147.271*
Credite de trezorerie	8	0	0	0
Disponibilități (rd.7+8)	9	33.811.108	71.969.185	11.147.271

° Repartizarea profitului net previzionat pentru perioada 2009-2011 se preconizează a fi realizată pe următoarele destinații:

Indicator	Rd.	2009	2010	2011
Profit net	1	*60.842.308*	*80.269.797*	*99.048.151*
-rezerve legale	2	1.173.192	0	0
-participarea salariaților la profit (30%)	3	18.252.692	24.080.940	29.714.445
-dividende (30%)	4	18.252.692	24.080.940	29.714.445
-alte rezerve	5	23.163.732	32.107.917	39.619.261
Profit net repartizat (rd.2+3+4+5)*	6	*60.842.308*	*80.269.797*	*99.048.151*

* Înregistrarea contabilă a repartizării profitului începând cu anul 2009 respectă prevederile OMFP 2374/2007 privind modificarea şi completarea OMFP 1752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, potrivit cărora profitul repartizat pe alte destinații decât rezerva legală se preia la începutul exercițiului financiar următor în contul contabil corespunzător rezultatului reportat, de unde urmează apoi a fi repartizat pe destinațiile stabilite de adunarea generală a acționarilor sau asociaților.

BILANȚUL CONTABIL

lei

ACTIV	**Nr. rd.**	**Perioada analizată**			
		2008	**2009**	**2010**	**2011**
IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	132.244	0	0	0
IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	114.295.287	107.295.287	100.295.287	203.295.287
IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	5.723	200	200	200
ACTIVE IMOBILIZATE -TOTAL (rd.01 la 03)	04	**114.433.254**	**107.295.487**	**100.295.487**	**203.295.487**
STOCURI	05	71.022.331	67.548.174	75.174.247	81.527.333
CREANȚE	06	17.253.243	19.299.478	22.694.112	26.088.746
INVESTIȚII PE TERMEN SCURT	07	2.772.598	3.000.000	3.000.000	3.000.000
CASA ŞI CONTURI LA BĂNCI	08	15.760.234	33.811.108	71.969.185	11.147.271
ACTIVE CIRCULANTE -TOTAL (rd.05 la 08)	09	**106.808.406**	**123.658.760**	**172.837.544**	**121.763.350**
CHELTUIELI ÎN AVANS	10	**92.803**	**0**	**0**	**0**
ACTIV – TOTAL (rd. 04 + 09 + 10)	11	**221.334.463**	**230.954.247**	**273.133.031**	**325.058.837**

PASIV	**Nr. rd.**	**Perioada analizată**			
		2008	**2009**	**2010**	**2011**
CAPITAL (Capital subscris vărsat)	1	35.000.000	35.000.000	35.000.000	35.000.000
PRIME DE CAPITAL	2	0	0	0	0
REZERVE, din care	3	17.553.939	36.211.808	59.375.540	91.483.457
- Rezerve legale	4	5.826.808	7.000.000	7.000.000	7.000.000
PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT(Ă) - Sold C	5	49.303.320	0	0	0
- Sold D	6	0	0	0	0
PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR - Sold C	7	52.294.380	60.842.308	80.269.797	99.048.151
- Sold D	8	0	0	0	0
Repartizarea profitului	9	52.294.380	1.173.192	0	0

CAPITALURI PROPRII (rd.1+2+3+5–6+7–8–9)	10	**101.857.259**	**130.880.924**	**174.645.337**	**225.531.608**
PROVIZIOANE	11	0	0	0	0
DATORII CE TREBUIE PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADĂ MAI MARE DE UN AN	12	26.494.063	14.803.154	6.586.069	1.586.069
CAPITALURI PERMANENTE (rd.10+11+12)	13	**128.351.322**	**145.684.078**	**181.231.406**	**227.117.677**
DATORII CE TREBUIE PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADĂ DE PÂNĂ LA UN AN	14	92.983.141	85.270.169	91.901.625	97.941.160
VENITURI ÎN AVANS	15	0	0	0	0
PASIV – TOTAL (rd.13+14+15)	16	**221.334.463**	**230.954.247**	**273.133.031**	**325.058.837**

Elaborarea situației fluxurilor de trezorerie previzionate

Pornind de la rezultatul brut şi aplicând metoda indirectă se estimează pentru perioada 2009-2011 următoarele fluxuri de trezorerie:

SITUAȚIA FLUXURILOR DE TREZORERIE

lei

Indicator	**Nr. rd.**	**Perioada analizată**			
		2008	**2009**	**2010**	**2011**
Fluxuri de numerar din activitatea de exploatare					
Profit brut înaintea elementelor extraordinare	1	59.909.361	72.207.853	95.559.282	117.914.466
Ajustări pentru:					
-amortizarea imobilizărilor	2	7.124.742	7.000.000	7.000.000	7.000.000
-venituri financiare	3	11.268.518	5.000.000	5.000.000	5.000.000
-cheltuieli financiare	4	1.373.228	3.000.000	3.000.000	4.000.000
Profit din exploatare înaintea variației nevoii de fond de rulment (rd.1+2-3+4)	5	57.138.813	77.207.853	100.559.282	123.914.466
Creşterea creanțelor	6	7.167.830	2.046.235	3.394.634	3.394.634
Creşterea stocurilor	7	31.201.232	-3.474.157	7.626.073	6.353.086
Descreşterea datoriilor	8	-39.361.227	9.635.822	-6.631.456	-4.459.640
Numerar din exploatare (rd.5-6-7-8)	9	58.130.978	68.999.953	96.170.031	118.626.386
Dobânzi plătite	10	2.295.793	3.870.434	3.457.477	3.103.225
Impozit pe profit plătit	11	14.657.974	10.000.000	14.000.000	17.000.000
Flux de numerar înaintea elementelor extraordinare (rd.9-10-11)	12	41.177.211	55.129.519	78.712.554	98.523.161
Încasări/plăți aferente elementelor extraordinare	13	0	0	0	0
Flux net din activitatea de exploatare (rd.12-13)	14	**41.177.211**	**55.129.519**	**78.712.554**	**98.523.161**
Fluxuri de numerar din activitatea de investiții					
Încasări din vânzarea de imobilizări	15	916.319	0	0	0

Plăţi în numerar pentru achiziţia de imobilizări	16	49.401.709	0	0	130.900.000
Dividende încasate	17	0	0	0	0
Flux net din activitatea de investiţii	18	**-48.485.390**	**0**	**0**	**-130.900.000**
Fluxuri de numerar din activitatea de finanțare					
Dividende plătite	19	0	27.083.184	28.863.568	20.227.990
Rambursări în numerar a unor sume împrumutate	20	6.794.633	9.768.059	10.473.824	7.000.000
Încasări din emisiunea de obligaţiuni, credite, ipoteci şi alte împrumuturi	21	24.470.274	0	0	0
Plăți în numerar ale locatorului pentru reducerea obligațiilor privind operațiuni de leasing financiar	22	1.378.779	0	1.217.085	1.217.085
Flux net din activitatea de finanțare	23	**16.296.862**	**-36.851.243**	**-40.554.477**	**-28.445.075**
Flux de numerar – total	24	**8.988.683**	**18.278.276**	**38.158.077**	**-60.821.914**
Numerar şi echivalente de numerar la începutul perioadei	25	9.544.149	18.532.832	36.811.108	74.969.185
Numerar şi echivalente de numerar la sfârşitul perioadei	26	18.532.832	36.811.108	74.969.185	14.147.271

5.3.2. Analiza situațiilor financiare previzionate

Întocmirea situațiilor financiare previzionate trebuie urmată de o analiză a acestora, analiză care să urmărească evoluția indicatorilor economico-financiari în perioada de prognoză comparativ cu obiectivele propuse.

5.3.2.1. Analiza rezultatelor şi performanțelor viitoare pe baza situațiilor financiare previzionate

Situația principalilor indicatori de performanță calculați pe baza situațiilor financiare previzionate se prezintă astfel (indicii de creştere sunt indici cu baza în lanț):

Indicatori de natura veniturilor:

Nr. crt.	Indicatori	U. M.	Perioada analizată			
			2008	2009	2010	2011
1	*Venituri din vânzarea mărfurilor*	lei	*390.756.595*	*429.266.943*	*505.397.645*	*592.515.919*
	Indice de creştere*	%	100	110	117	117
2	*Cifra de afaceri netă*	lei	*395.491.183*	*434.238.260*	*510.617.528*	*597.996.796*
	Indice de creştere	%	100	110	117	117
3	*Venituri totale*	lei	*422.653.669*	*445.555.524*	*522.559.408*	*610.625.753*
	Indice de creştere	%	100	105	117	117

Indicatori de natura acumulărilor:

Nr. crt.	Indicatori	U. M.	Perioada analizată			
			2008	2009	2010	2011
1	*Excedentul brut din exploatare*	lei	*60.224.220*	*73.761.023*	*97.074.879*	*119.388.734*
	Indice de creştere	%	100	122	132	123
2	*Capacitatea de autofinanțare*	lei	*59.419.122*	*67.842.308*	*87.269.797*	*106.048.151*
	Indice de creştere	%	100	114	128	121

Indicatori de natura rezultatelor:

Nr. crt.	Indicatori	U. M.	Perioada analizată			
			2008	2009	2010	2011
1	*Rezultatul exploatării*	lei	*52.221.729*	*71.832.128*	*95.145.984*	*117.459.839*
	Indice de creştere	%	100	137	132	123
2	*Rezultatul curent*	lei	*59.909.361*	*72.207.853*	*95.559.282*	*117.914.466*
	Indice de creştere	%	100	121	132	123
3	*Rezultatul brut al exercițiului*	lei	*59.909.361*	*72.207.853*	*95.559.282*	*117.914.466*
	Indice de creştere	%	100	121	132	123
4	*Rezultatul net al exercițiului*	lei	*52.294.380*	*60.842.308*	*80.269.797*	*99.048.151*
	Indice de creştere	%	100	116	132	123

Indicatori de rentabilitate:

Nr. crt.	Indicatori	U. M.	Perioada analizată			
			2008	2009	2010	2011
1	Rata rentabilității comerciale brute (Excedentul brut din exploatare / Cifra de afaceri netă)	%	19	17	19	20
2	Rata rentabilității economice (Rezultatul exploatării / Active totale)	%	24	31	35	36
3	Rata rentabilității financiare (Rezultatul net al exercițiului / Capitalul propriu)	%	51	46	46	44
4	Profitul pe acțiune	lei	14,94	17,38	22,93	28,30

***Aprecieri**: Atât cifra de afaceri, în care ponderea principală este deținută de veniturile din vânzarea mărfurilor, cât şi veniturile totale înregistrează un trend crescător, ritmurile de creştere anuale fiind cuprinse între 105% şi 117%.*

Indicatorii de natura acumulărilor înregistrează creşteri în toată perioada de prognoză, cu mențiunea că în anul 2011 ritmul de creştere este ceva mai scăzut decât în anul 2010 (123% față de 132% în cazul excedentului brut din exploatare şi 121% față de 128% în cazul capacității de autofinanțare).

Indicatorii de natura rezultatelor prezintă ritmuri anuale de creştere cuprinse între 116% şi 132%, cu aceeaşi uşoară „încetinire" a ritmului în anul 2011.

Indicatorii de rentabilitate comercială şi economică înregistrează un trend crescător în perioada 2009-2011. Rentabilitatea financiară prezintă o uşoară scădere, de la 51% în anul 2008 la 44% în anul 2011, datorată în principal creşterii semnificative a capitalurilor proprii. În schimb, profitul pe acțiune a crescut în mod constant, de la 14,94 lei în anul 2008 la 28,30 lei în anul 2011.

***Concluzie**: Rezultatele şi performanțele prevăzute a se realiza în perioada 2009-2011 corespund obiectivelor strategice ale conducerii şi sunt specifice unei perioade de dezvoltare economică (perioadă începută în anul 2007) menită să conducă la creşterea valorii întreprinderii.*

5.3.2.2. Analiza echilibrului financiar pe baza situațiilor financiare previzionate

Indicatorii stabiliți în urma analizei statice a situațiilor financiare previzionate se prezintă astfel:

Indicatori ai echilibrului financiar:

Nr rd.	Specificație	U. M.	Simbol	Perioada analizată			
				2008	2009	2010	2011
1	Fond de rulment net	lei	FRN	13.918.068	38.388.591	80.935.919	23.822.190
2	Necesar de fond de rulment	lei	NFR	9.417.016	4.577.483	8.966.734	12.674.919
3	Trezoreria netă	lei	TN=rd.1-2	4.501.052	33.811.108	71.969.185	11.147.271

Rate de solvabilitate:

Nr rd.	Specificație	U. M.	Simbol	Perioada analizată			
				2008	2009	2010	2011
1	Rata solvabilității generale (valoarea minimă recomandată 150%)	%	$Sg=A_t/D_t$	185	231	277	327
2	Rata solvabilității patrimoniale (valoarea minimă recomandată 35%)	%	$Sp=C_{pr}/P_t$	46	57	64	69
3	Rata de îndatorare globală (valoare maximă recomandată 65%)	%	$R_{IG}=D_t/P_t$	54	43	36	31
4	Rata de îndatorare globală (valoare maximă recomandată 100%)	%	$R_{IG}=D_t/C_{pr}$	117	76	56	44

Rate de lichiditate:

Nr rd.	Specificație	U. M.	Simbol	Perioada analizată			
				2008	2009	2010	2011
1	Rata lichidității generale (valoarea minimă recomandată 100%)	%	$R_{LG}= A_c / D_{ts}$	115	145	188	124
2	Rata lichidității curente (valoarea minimă recomandată 65%)	%	$R_{LR}=(A_c-S)/ D_{ts}$	39	66	106	41
3	Rata lichidității imediate (valoare minimă recomandată 35%)	%	$R_{LI}= D_{pb} / D_{ts}$	20	43	82	15

***Aprecieri**: Pe durata perioadei de prognoză echilibrul financiar este asigurat, trezoreria netă înregistrează valori pozitive, fără a fi nevoie ca întreprinderea să apeleze la credite de trezorerie.*

Indicatorii de solvabilitate prezintă o îmbunătățire semnificativă, valorile înregistrate indicând o situație confortabilă în ceea ce priveşte echilibrul pe termen lung. Fondul de rulment net înregistrează valori pozitive, capitalul permanent devansând valoarea imobilizărilor nete chiar şi în anul 2011 când intervine achiziția unei imobilizări corporale importante.

Ratele de lichiditate indică şi ele o îmbunătățire a capacității întreprinderii de a-şi achita datoriile pe termen scurt. Excepție face anul 2011 când lichiditatea înregistrează o scădere datorată investiției preconizate a se realiza din fonduri proprii la sfârşitul anului respectiv. Echilibrul pe termen scurt nu este însă afectat în mod semnificativ. Creşterea necesarului de fond de rulment se datorează în primul rând reducerii treptate a vitezei de rotație a datoriilor pe termen scurt în condițiile menținerii vitezei de rotație a creanțelor comerciale (potrivit ipotezelor care au stat la baza întocmirii situațiilor financiare previzionate).

***Concluzie**: Rezultatele analizei echilibrului financiar confirmă evoluția prognozată potrivit obiectivelor strategice. Astfel, realizarea noilor investiții pe seama autofinanțării este posibilă și nu afectează capacitatea întreprinderii de a-și onora obligațiile pe termen lung și pe termen scurt.*

5.3.3. Diagnosticul situației financiare în perioada de prognoză

În sinteză, diagnosticul financiar bazat pe rezultatele analizei situațiilor financiare previzionate întocmite pentru perioada 2009-2011 se prezintă astfel:

Diagnosticul rezultatelor economico-financiare

Evoluția rezultatelor economico-financiare confirmă îmbunătățirea situației financiare a întreprinderii pentru orizontul de previziune considerat. Ritmurile de creştere a indicatorilor de rezultate superioare ritmurilor de creştere a indicatorilor de venituri reprezintă garanția acestei îmbunătățiri a situației financiare.

Diagnosticul performanțelor

Dinamica performanțelor în perioada de previziune confirmă tendința de creştere a valorii financiare a întreprinderii.

Diagnosticul echilibrului financiar

Echilibrul financiar este asigurat pentru perioada de previziune iar fluxurile de trezorerie sunt în creştere. Mai mult, două dintre punctele slabe constatate în urma analizei situațiilor financiare din perioada 2004-2008 sunt eliminate. Astfel, capitalurile proprii pot asigura finanțarea activelor imobilizate iar lichiditatea întreprinderii este îmbunătățită.

Aplicarea deciziilor strategice având ca obiectiv central creşterea valorii pentru acționari conduce de fapt la creşterea capitalurilor proprii a căror evoluție, potrivit situațiilor financiare previzionate, se prezintă astfel:

Nr rd.	Specificație	U. M.	Simbol	Perioada analizată			
				2008	2009	2010	2011
1	Capitaluri proprii	lei	Cpr	101.857.259	130.880.924	174.645.337	225.531.608

Tabelul nr.5.6. Capitalurile proprii ale întreprinderii în perioada 2008-2011

Această evoluție ascendentă a capitalurilor proprii asigură întreprinderii consolidarea autonomiei financiare și facilitează menținerea acesteia pe piața de profil.

SINTEZE

Lucrarea supusă spre lecturare a urmărit să reliefeze utilitatea informațiilor de sinteză ale contabilității, conținute în situațiile financiare anuale, în stabilirea diagnosticului financiar şi în fundamentarea deciziilor manageriale privind creşterea eficienței economico-financiare a întreprinderii.

Cercetarea a evidențiat modul în care contabilitatea a apărut şi a evoluat, precum şi utilitatea informației contabile de-a lungul timpului. De asemenea, s-a investigat modul în care a evoluat formatul situațiilor financiare şi cadrul normativ de întocmire şi prezentare a acestora.

Pentru a arăta modul în care situațiile financiare anuale pot sta la baza fundamentării deciziilor strategice de creştere a eficienței economico-financiare a întreprinderii s-au folosit pentru exemplificări datele raportate de o societate comercială, lider regional pe piața materialelor de construcții şi a amenajărilor interioare. Au fost analizate datele din situațiile financiare ale societății, pentru exercițiile financiare din perioada 2004-2008.

Rezultatele cercetării întreprinse pot fi sintetizate astfel:

- încă din cele mai vechi timpuri, contabilitatea a servit la cunoaşterea averii comercianților şi la evidența tranzacțiilor comerciale;
- evoluția contabilității a fost strâns legată de evoluția mediului economic;
- oferta de informații contabile a fost influențată permanent de cererea venită din partea utilizatorilor;
- modul de prezentare a situațiilor financiare a evoluat de-a lungul timpului, în încercarea de a se facilita „lecturarea", înțelegerea şi interpretarea de către utilizator a datelor pe care acestea le conțin;
- chiar dacă informația contabilă nu acoperă întreaga realitate economică dintr-o entitate şi este furnizată cu o oarecare întârziere, situațiile financiare rămân în continuare o sursă sigură şi accesibilă de informare;
- semnificația informației contabile conținute în situațiile financiare sporeşte prin aplicarea asupra lor a instrumentelor analizei economico-financiare;
- sintetizarea rezultatelor analizei economico-financiare şi formularea diagnosticului financiar permit evidențierea punctelor forte şi a punctelor slabe ale activității întreprinderii şi reprezintă un punct de plecare în procesul decizional strategic;
- prin extrapolarea informațiilor din situațiile financiare ale exercițiilor precedente se pot întocmi situațiile financiare previzionate, surse informaționale ale managementului strategic;
- situațiile financiare previzionate permit evaluarea modului în care aplicarea unei anumite decizii manageriale poate afecta pe termen lung poziția financiară a întreprinderii şi performanțele acesteia, oferind astfel o bază ştiințifică pentru alegerea celei mai bune strategii.

Stabilirea obiectivelor privind performanțele viitoare impune aşadar o analiză fundamentată, bazată pe previzionarea informațiilor financiare, ca parte a procesului de planificare a afacerilor. La baza acestei planificări trebuie să stea obiectivul fundamental de creştere a a valorii întreprinderii şi de asigurare a automiei financiare, mai ales în condițiile în care resursele financiare pe plan mondial sunt limitate.

BIBLIOGRAFIE

1. Arthur, A., *A true account*, Revue Accounting Forum nr.28/2004
2. Avare, Ph., Legros, G., Ravary, L., Lemonnier, P., *Gestiune şi analiză financiară*, Editura Economică, Bucureşti 2002
3. Botez, D.,*Tradiţii, actualităţi şi perspective ale profesiunii contabile din România*, Editura Sedcom Libris, Iaşi 2005
4. Brezeanu, P., Boştinaru, A., Prăjişteanu, B., *Diagnostic financiar: instrumente de analiză financiară*, Editura Economică, Bucureşti 2003
5. Bunget, O.C., *Contabilitatea românească între reformă şi convergenţă*, Editura Tribuna Economică, Bucureşti 2005
6. Buşe, L., *Analiză economico-financiară*, Editura Economică, Bucureşti 2005
7. Calu, D.A., *Istorie şi dezvoltare privind contabilitatea din România*, Editura Economică, Bucureşti 2005
8. Capron, M., *Contabilitatea în perspectivă*, Editura Humanitas, Bucureşti 1994
9. Cernuşca, L., *Politici de manipulare a informaţiilor prezentate în situaţiile financiare*, Revista „Contabilitatea, expertiza şi auditul afacerilor" nr.2/2005, Editura CECCAR, Bucureşti 2005
10. Danu, M.C., *Riscul în afaceri*, Editura Plumb, Bacău 2001
11. Demetrescu, C.G., *Istoria contabilităţii*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti 1972
12. Dinu, E., *Diagnosticul strategic al firmei: studii de caz şi lucrări aplicative*, Editura Economică, Bucureşti 2003
13. Dobroţeanu, L., *Geneză şi viitor în contabilitate*, Editura Economică, Bucureşti 2005
14. Drimba, O., *Istoria culturii şi civilizaţiei*, vol.2,3 şi 4, Editura Ştiinţifică, Bucureşti 1987, 1990, 1995
15. Duţescu, A., *Ghid pentru înţelegerea şi aplicarea Standardelor Internaţionale de Contabilitate*, Editura CECCAR, Bucureşti 2001
16. Duţescu, A., Olimid, L., *Financial Accounting*, Editura CECCAR, Bucureşti 2004
17. Elliott, B., Elliott, J., *Financial Accounting and Reporting*, 9th edition, Prentice Hall, 2005
18. Enache, Gh., ş.a., *Contabilitate generală*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1972
19. Epstein, B.J., Mirza, A.A., *IFRS 2005-Interpretarea şi Aplicarea Standardelor Internaţionale de Contabilitate şi Raportare Financiară*, BMT Publishing House, Bucureşti 2005
20. Evian, I.N., „*Contabilitatea dublă"- înţelegerea raţională a economiei acestui sistem de înregistrări contabile*, Academia de înalte studii comerciale şi industriale, Bucureşti 1946
21. Fabozzi, F., Peterson, P., *Financial management and analysis*, 2nd edition, John Wiley & Sons, Hoboken, New Jersey 2003
22. Feleagă, N., Malciu, L., Bunea, Şt., *Bazele contabilităţii - o abordare europeană şi internaţională*, Editura Economică, Bucureşti 2002
23. Feleagă, L., Feleagă, N., *Contabilitatea financiară-o abordare europeană şi internaţională*, Editura Infomega, Bucureşti 2005
24. Helfert, E., *Tehnici de analiză financiară*, BMT Publishing House, Bucureşti 2006

25. Herrmann, D., Saudagaran, S.M., Thomas, W.B., *The quality of fair value measures for property, plant and equipment*, Revue Accounting Forum nr.30/2006
26. Horomnea, E., *Bazele contabilităţii – concepte şi aplicaţii*, Editura Sedcom Libris, Iaşi 2004
27. Horomnea, E., Tabără, N., Budugan, D., Georgescu, I., Beţianu, L., *Bazele contabilităţii*, Editura Sedcom Libris, Iaşi 2005
28. Horomnea, E., *Fundamentele ştiinţifice ale contabilităţii: doctrină, concepte, lexicon*, Editura Tipo Moldova, Iaşi 2008
29. Ioanăş, C., Manea, C.L., *Credibilitatea valorii juste*, Revista „Tribuna Economică" nr.17/2006, Ed.Tribuna Economică, Bucureşti 2006
30. Ionaşcu, I., *Epistemologia contabilităţii*, Editura Economică, Bucureşti 1997
31. Ionaşcu, I., *Dinamica doctrinelor contabilităţii contemporane*, Editura Economică, Bucureşti 2003
32. Ionaşcu, I., Ionaşcu, M., *Raportarea financiară şi interesul public*, Congresul al XVII-lea al profesiei contabile din România – „Profesia contabilă între reglementare şi interesul public", Editura CECCAR, Bucureşti 2008
33. Ionescu, C., *Informarea financiară în contextul internaţionalizării contabilităţii*, Editura Economică, Bucureşti 2003
34. Isaic-Maniu, A., Mitruţ, C., Voineagu, V., *Statistica pentru managementul afacerilor*, ediţia a II-a rev., Editura Economică, Bucureşti 1999
35. Jianu, I., *Evaluarea, prezentarea şi analiza performanţei întreprinderii: o abordare prin prisma Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară*, Ed.CECCAR, Bucureşti 2007
36. Lassèque, P., *Gestion de l'enterprise et comptabilité*, 11th edition, Précis Dalloz, 1996
37. Lungu, C.I., *Dezvoltări privind deprecierea activelor imobilizate*, Revista „Contabilitatea, expertiza şi auditul afacerilor" nr.1/2005, Editura CECCAR, Bucureşti 2005
38. Meigs, R.F., Meigs, W.B., *Accounting: The Basis for Business Decisions*, 8th edition, McGrow-Hill, 1990
39. Minu, M., *Contabilitatea ca instrument de putere*, Editura Economică, Bucureşti 2002
40. Mitu, I.E., Mitu, N.E., *Calitatea şi limitele valorii juste*, Revista „Tribuna Economică" nr.26/2006, Editura Tribuna Economică, Bucureşti 2006
41. Muntean, M., *Analiza echilibrului economico-financiar al întreprinderilor comerciale*, Editura EduSoft, Bacău 2006
42. Muntean, M., Păcurari, D., *Operational risk analysis through the „Cost-volume-profit" method at the commercial companies*, volumul conferinţei internaţionale „Competitiveness and Stability in Knowledge-based Economics"- Craiova 30-31 mai 2008
43. Negrea, R., *Banii şi puterea*, Editura Humanitas, Bucureşti 1990
44. Nobes, C., Parker, R., *Comparative International Accounting*, 6th edition, Financial Times Prentice Hall, 2000
45. Oprean, I., *Întocmirea şi auditarea bilanţului contabil*, Editura Intelcredo, Deva 1997
46. Paciolo, L., *Tratat de contabilitate în partidă dublă*, versiune românească de D.Rusu şi Şt.Cuciureanu, Editura Junimea, Iaşi 1981
47. Paraschivescu, M.D., Păvăloaia, W., *Contabilitatea şi dezvoltarea economico-socială*, Editura Tehnopress, Iaşi 1999
48. Paraschivescu, M.D., Păvăloaia, W.,Radu, F.,Olaru, G.D., *Contabilitatea financiară. aplicaţii şi studii de caz*, Editura Tehnopress, Iaşi 2007

49. Paraschivescu, M.D., Radu, F., *Managementul contabilității financiare*, Editura Tehnopress, Iaşi 2008
50. Paraschivescu, M.D., Păcurari, D., *Raportarea financiară în România în perioada 2000-2008*, volumul simpozionului național „Convergența economică şi rolul cunoaşterii în condițiile integrării în Uniunea Europeană"- Iaşi 16-17 mai 2008, Editura Universității Al.I.Cuza din Iaşi, Iaşi 2008
51. Paraschivescu, M.D., Păcurari, D., *Balance-sheet theories and their cognitive dynamism*, Analele Universității din Oradea, seria Ştiințe economice, Tom XVII, vol.III, Oradea 2008
52. Paraschivescu, M.D., Păcurari, D., Radu, F., *The mathematical concept in promoting the power of the retrospective and prospective knowledge of accountancy*, revista Metalurgia nr.5/2009, Editura FMR, Bucureşti 2009
53. Paraschivescu, M.D., Păcurari, D., Radu, F., *Metode şi calcule de analiză economico-financiară pe baza informațiilor cuprinse în situațiile financiare*, revista Metalurgia nr.6/2009, Editura FMR, Bucureşti 2009
54. Paraschivescu, M.D., Păcurari, D., *Decodificarea prin intermediul analizei economico-financiare a informațiilor cuprinse în situațiile financiare*, revista Gestiunea şi contabilitatea firmei, nr.3/2009, Editura Tribuna Economică, Bucureşti 2009
55. Paraschivescu, M.D., Păcurari, D., *De ce se înregistrează veniturile din variația stocurilor*?, revista Tribuna Economică nr.37/2008, Editura Tribuna Economică, Bucureşti 2008
56. Paraschivescu, M.D., Păcurari, D., *Provizioanele şi ajustările pentru depreciere - contabilizare şi impozitare conform reglementărilor româneşti*, revista "Economica" a Academiei de Studii Economice din Moldova, Editura ASEM, Chişinău 2008
57. Păcurari, D., Botez, D., *Accounting for leases*, revista Studia Universitatis-seria Ştiințe Economice a Universității "Vasile Goldiş" din Arad, nr.18/2008, Partea a II-a
58. Păcurari, D., Muntean, M., *Implicații fiscale ale finanțării întreprinderii prin surse proprii şi prin surse împrumutate,* Congresul al XVII-lea al profesiei contabile din România - „Profesia contabilă între reglementare şi interesul public", Editura CECCAR, Bucureşti 2008
59. Păcurari, D., Muntean, M., *Analysis of a company's liquidity based on its financial statements*, Analele Universității din Oradea, seria Ştiințe economice, Tom XVII, vol.III, Oradea 2008
60. Păcurari, D., *Repere în evoluția contabilității româneşti*, articol apărut în volumul „Contabilitatea în contemporaneitatea românească", Ed.Edusoft, Bacău 2007
61. Păcurari, D., Tataru, S.E., *Valoarea justă versus costul istoric*, revista „Gestiunea şi contabilitatea firmei" nr.7/2008, Editura Tribuna Economică, Bucureşti 2008
62. Păcurari, D., Muntean, M., *Evaluarea contabilității întreprinderii – etapă premergătoare a analizei propriu-zise a situațiilor financiare,* Revista Studii şi Cercetări Ştiințifice, seria Ştiințe Economice, a Universității din Bacău, nr.13/2008
63. Păcurari, D., Muntean, M., Nechita, E., *Increasing the Rentability of Transportation and Distribution Activities by Using Vehicle Routing Applications*, revista Studii şi Cercetări Ştiințifice-seria Matematică a Universității din Bacău, nr.18/2008
64. Pătruț, V., Rotilă, A., *Contabilitate şi diagnostic financiar*, Editura Sedcom Libris, Iaşi 2005
65. Păvăloaia, W., Paraschivescu, M.D., Olaru, G.D., Radu, F., *Analiza financiară-studii de caz*, Editura Tehnopress, Iaşi 2006

66. Păvăloaia, W., Păvăloaia, D., *Analiză economico-financiară: concepte, aplicații, studii de caz*, Editura Moldavia, Bacău 2003
67. Pântea, I.P., Bodea, Gh., *Contabilitatea financiară românească conformă cu directivele europene*, Editura Intelcredo, Deva 2006
68. Petrescu, S., *Diagnostic economic-financiar: metodologie, studii de caz*, Editura Sedcom Libris, Iași 2004
69. Petrescu, S., Mihalciuc, C.C., *Diagnostic financiar-contabil privind performanța întreprinderii: aspecte teoretice și aplicative de contabilitate și analiză financiară*, Editura Universității Suceava, Suceava 2006
70. Petrescu, S., *Analiză și diagnostic financiar-contabil: ghid teoretico-aplicativ*, ed.a-II-a rev., Editura CECCAR, București 2008
71. Popa, A.F., Pitulice, I.C., Jianu, I., Nichita, E., *Studii practice privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară în România*, Editura ContaPlus, Ploiești 2007
72. Radu, R., *Tradiții și împliniri în cultura economică și contabilă românească în secolul al XIX-lea și al XX-lea*, Editura Euroland, Suceava 1995
73. Revsine, L., Collens, D.W., Johnson, W.B., *Financial Reporting and Analysis*, 3th edition, Prentice Hall, 2004
74. Ristea, M., *Bilanțul în gestiunea patrimoniului*, Editura Academiei R.S.R., București 1989
75. Ristea, M., Călin, O., *Bazele contabilității*, Editura Didactică și Pedagogică, București 2004
76. Ristea, M., Lungu, C.I., Jianu, I., *Ghid pentru înțelegerea și aplicarea IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare"*, Editura CECCAR, București 2004
77. Ristea, M.(coord.), *Contabilitatea financiară a întreprinderii*, Editura Universitară, București 2005
78. Ristea, M., Dumitru, C.G., *Contabilitatea în managementul întreprinderii*, Ed.Tribuna Economică, București 2005
79. Ristea, M, Olimid, L., Calu, D.A. (coord.), *Sisteme contabile comparate*, Editura CECCAR, București 2006
80. Ristea, M., Dumitru, C., *Testul de depreciere a imobilizărilor corporale*, Revista „Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor" nr.4/2006, Editura CECCAR, București 2006
81. Roman, A.G., Șendroiu, C., Roman, C., *Teoriile bilanțiere germane*, Revista „Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor" nr.3 și nr.4, Editura CECCAR, București 2007
82. Rusu, D., *Bazele contabilității*, Editura Didactică și Pedagogică, București 1977
83. Rusu, D. (coord.), *Fra Luca di Borgo și doctrinele contabilității în cultura economică românească*, Editura Junimea, Iași 1991
84. Săcărin, M., *Valoarea justă: istoric, adaptare, valențe și critici*, Revista „Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor" nr.3/2007, Editura CECCAR, București 2007
85. Short, D.G., Libby, R., Libby, P.A., *Financial Accounting, A Global Perspective*, 5th edition, McGrow-Hill/Irvin, New York 2007
86. Spătaru, L., *Analiza economico-financiară: instrument al managementului întreprinderilor*, Editura Economică, București 2004
87. Stoian, A., *Contabilitate și gestiune fiscală*, Editura ASE, București 2003
88. Sumedrea, S., *Management financiar: teorie și aplicații practice*, Editura Universității „Transilvania", Brașov 2007

89. Tămăşan, Tr., *Bazele ştiinţifice ale contabilităţii*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti 1980
90. Tiron Tudor, A., Mutiu, A., *Important stages in the development of romanian accounting profession (from 1800 up to now)*, Spanish Journal of Accounting History no.6/2007
91. Toma, M., *Iniţiere în evaluarea întreprinderilor*, Editura CECCAR, Bucureşti 2005
92. Vâlceanu, Gh., Robu, V., Georgescu, N., *Analiză economico-financiară*, Editura Economică, Bucureşti 2005
93. Vernimmen. P. (Quiry, P., Le Fur, Y.), Finance d'entreprise, 7e édition, Ed.Dalloz, Paris 2009
94. Vintilă, G., *Gestiunea financiară a întreprinderii*, ediţia a VI-a, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 2006
95. Vlaemminck, J., *Histoire et doctrines de la comptabilité*, Dunod, Paris 1957
96. Voina, D., *Faze în evoluţia contabilităţii*, Cluj 1932
97. Walsh, C., *Key management ratios*, 4th edition, Prentice Hall Financial Times 2006
98. Wild, J.J., Subramanyam,K.R., Halsey, R.F., *Financial Statement Analysis*, 9th edition, McGrow-Hill, New York 2007
99. Williams, J.R., Haka, S.F., Bettner, M.S., Carcello, J.V., *Financial Accounting*, 13th edition, McGrow-Hill, NewYork 2008
100. Zimmerman, J.M., *Accounting for decission making and control*, 5th edition, McGrow Hill, New York 2006
101. *** *OMF 94/2001 pentru aprobarea reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a C.E.E. şi cu Standardele Internaţionale de Contabilitate*, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.85 din 20 februarie 2001, cu modificările şi completările ulterioare
102. *** *OMF 306/2002 pentru aprobarea reglementărilor contabile simplificate, armonizate cu directivele europene*, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.279 din 25 aprilie 2002, cu modificările şi completările ulterioare
103. *** *OMF 1827/2003 pentru modificarea şi completarea unor reglementări în domeniul contabilităţii*, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 22 ianuarie 2004
104. *** *OMF 772/2000 de aprobare a normelor privind consolidarea conturilor*, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.374 din 11 august 2000
105. *** *OMFP nr.1752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene*, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1080 şi 1080 bis din 30.11.2005
106. *** *OMEF nr.2374/2007 pentru modificarea şi completarea OMFP nr.1752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene*, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.25 din 14.01.2008
107. *** *Legea nr.31/1990 a societăţilor comerciale*, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1066 din 17.11.2004
108. *** *Legea contabilităţii nr.82/1991*, republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.48/2005, cu modificările şi completările ulterioare
109. *** *Legea nr.571/2003 privind Codul Fiscal*, Monitorul Oficial, Partea I, nr.927/2003, cu modificările şi completările ulterioare
110. *** *Legea nr.135/2007 privind arhivarea documentelor în formă electronică*, Monitorul Oficial, Partea I, nr.345 din 22.05.2007
111. *** *Legea nr.260/2007 privind înregistrarea operaţiunilor comerciale prin mijloace electronice*, Monitorul Oficial, Partea I, nr.506 din 27.07.2007
112. www.sciencedirect.com

113. www.taxeu.ro
114. www.fasb.org
115. www.iasb.org
116. www.insse.ro

Anexa 1

BILANȚUL CONTABIL (format listă)

lei

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	Perioada analizată				
		2004	2005	2006	2007	2008
A. ACTIVE IMOBILIZATE						
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE						
1. Cheltuieli de constituire	01	0	0	0	0	0
2. Cheltuieli de dezvoltare	02	0	0	0	0	0
3. Concesiuni, brevete, licențe, mărci, drepturi şi valori similare şi alte imobilizări necorporale	03	3.192	0	0	49.326	132.224
4. Fond comercial	04	0	0	0	0	0
5. Avansuri şi imobilizări necorporale în curs de execuție	05	0	0	0	0	0
TOTAL (rd.01 la 05)	06	*3.192*	*0*	*0*	*49.326*	*132.244*
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE						
1. Terenuri şi construcții	07	5.372.790	12.333.056	27.803.918	46.366.958	90.502.016
2. Instalații tehnice şi maşini	08	398.541	5.260.401	9.552.760	9.278.070	19.135.024
3. Alte instalații, utilaje şi mobilier	09	1.665.552	334.820	689.489	770.817	1.431.006
4. Avansuri şi imobilizări corporale în curs de execuție	10	3.913.093	3.295.824	865.824	10.129.848	3.227.241
TOTAL (rd.07 la 10)	11	*11.349.976*	*21.224.101*	*38.911.991*	*66.545.693*	*114.295.287*
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE						
1. Acțiuni deținute la entitățile afiliate	12	0	0	200	200	200
2. Împrumuturi acordate entităților afiliate	13	0	0	0	0	0
3. Interese de participare	14	0	0	0	0	0
4. Împrumuturi acordate entităților de care compania este legată în virtutea intereselor de participare	15	0	0	0	0	0
5. Investiții deținute ca imobilizări	16	0	0	0	0	0
6. Alte împrumuturi	17	3.733	3.517	0	2.111	5.523
TOTAL (rd.12 la 17)	18	*3.733*	*3.517*	*200*	*2.311*	*5.723*
ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.06 + 11 + 18)	19	**11.356.901**	**21.227.618**	**38.912.191**	**66.597.330**	**114.433.254**

B. ACTIVE CIRCULANTE I.STOCURI						
1. Materii prime şi materiale consumabile	20	7.678	61.304	203.133	283.749	811.606
2. Producţia în curs de execuţie	21	0	0	0	0	0
3. Produse finite şi mărfuri	22	8.654.827	14.268.316	25.024.947	38.027.112	63.968.266
4. Avansuri pentru cumpărări de stocuri	23	0	408.530	941.161	1.510.238	6.242.459
TOTAL (rd.20 la 23)	24	*8.662.505*	*14.738.150*	*26.169.241*	*39.821.099*	*71.022.331*
II. CREANŢE						
1. Creanţe comerciale	25	2.294.359	3.652.209	7.073.254	10.039.650	17.235.800
2. Sume de încasat de la entităţile afiliate	26	0	0	0	0	0
3. Sume de încasat de la entităţile de care compania este legată în virtutea intereselor de participare	27	0	0	0	0	0
4. Alte creanţe	28	166.817	177.434	1.079.620	91.627	17.443
5. Capital subscris şi nevărsat	29	0	0	0	0	0
TOTAL (rd.25 la 29)	30	*2.461.176*	*3.829.643*	*8.152.874*	*10.131.277*	*17.253.243*
III. INVESTIŢII PE TERMEN SCURT						
1. Acţiuni deţinute la entităţile afiliate	31	0	0	0	0	0
2. Alte investiţii pe termen scurt	32	932.422	1.282.231	1.333.233	2.127.385	2.772.598
TOTAL (rd.31+32)	33	*932.422*	*1.282.231*	*1.333.233*	*2.127.385*	*2.772.598*
IV. CASA ŞI CONTURI LA BĂNCI	34	3.040.313	639.461	3.947.826	7.416.764	15.760.234
ACTIVE CIRCULANTE-TOTAL (rd.24 + 30 + 33 + 34)	35	**15.096.416**	**20.489.485**	**39.603.174**	**59.496.525**	**106.808.406**
C. CHELTUIELI ÎN AVANS	36	**47.316**	**17.873**	**30.509**	**26.560**	**92.803**
D. DATORII: SUMELE CARE TREBUIE PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADĂ DE PÂNĂ LA UN AN						
1. Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni	37	0	0	0	0	0
2. Sume datorate instituţiilor de credit	38	2.693.483	0	17.680.865	18.415.643	23.799.839
3. Avansuri încasate în contul comenzilor	39	0	294.788	776.775	799.538	1.505.883
4. Datorii comerciale - furnizori	40	6.581.078	12.856.095	19.641.002	27.746.814	56.641.467
5. Efecte de comerţ de plătit	41	0	355.600	462.345	1.286.591	2.222.196
6. Sume datorate entităţilor afiliate	42	0	0	145.800	1.117.818	0
7. Sume datorate entităţilor de care compania este legată în virtutea intereselor de participare	43	0	0	0	0	0
8. Alte datorii, inclusiv datoriile fiscale şi datoriile privind asigurările sociale	44	963.753	1.788.536	6.529.344	2.817.337	8.813.756

TOTAL (rd.37 la 44)	45	*10.238.314*	*15.295.019*	*45.236.131*	*52.183.741*	*92.983.141*
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.35 + 36 - 45 - 62)	46	**4.905.418**	**5.212.339**	**-5.602.448**	**7.339.344**	**13.918.068**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd.19 + 46 - 61)	47	**16.262.319**	**26.439.957**	**33.309.743**	**73.936.674**	**128.351.322**
G. DATORII: SUMELE CARE TREBUIE PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADĂ MAI MARE DE UN AN						
1. Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni	48	0	0	0	0	0
2. Sume datorate instituţiilor de credit	49	0	0	0	14.932.982	23.086.069
3. Avansuri încasate în contul comenzilor	50	0	0	0	0	0
4. Datorii comerciale - furnizori	51	0	0	0	0	0
5. Efecte de comerţ de plătit	52	0	0	0	0	0
6. Sume datorate entităţilor afiliate	53	0	0	0	0	973.824
7. Sume datorate entităţilor de care compania este legată în virtutea intereselor de participare	54	0	0	0	0	0
8. Alte datorii, inclusiv datoriile fiscale şi datoriile privind asigurările sociale	55	515.371	56.809	1.571.834	5.122.657	2.434.170
TOTAL (rd.48 la 55)	56	*515.371*	*56.809*	*1.571.834*	*20.055.639*	*26.494.063*
H. PROVIZIOANE						
1. Provizioane pentru pensii şi obligaţii similare	57	0	0	0	0	0
2. Provizioane pentru impozite	58	0	0	0	0	0
3. Alte provizioane	59	65.543	0	0	0	0
TOTAL (rd.57 la 59)	60	*65.543*	*0*	*0*	*0*	*0*
I. VENITURI ÎN AVANS						
1. Subvenţii pentru investiţii	61	0	0	0	0	0
2.Venituri înregistrate în avans	62	0	0	0	0	0
TOTAL (rd.61+62)	63	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
J. CAPITAL ŞI REZERVE						
I. CAPITAL						
1. Capital subscris vărsat	64	170.920	14.670.920	14.693.970	14.693.970	35.000.000
2. Capital subscris nevărsat	65	0	0	0	0	0
3. Patrimoniul regiei	66	0	0	0	0	0
TOTAL (rd.64 la 66)	67	*170.920*	*14.670.920*	*14.693.970*	*14.693.970*	*35.000.000*
II. PRIME DE CAPITAL	68	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*

III. REZERVE DIN REEVALUARE	69	*0*	*1.891.167*	*3.497.131*	*3.662.522*	*6.102.647*
IV. REZERVE						
1. Rezerve legale	70	289.275	615.588	1.342.690	2.835.749	5.826.808
2. Rezerve statutare sau contractuale	71	0	0	0	0	0
3. Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare	72	0	0	0	0	241.720
4. Alte rezerve	73	15.221.210	976.301	1.625.854	8.204.117	5.382.764
TOTAL (rd.70 la 73)	74	*15.510.485*	*1.591.889*	*2.968.544*	*11.039.866*	*11.451.292*
Acțiuni proprii	75	0	0	0	0	0
Câştiguri legate de instrumentele de capitaluri proprii	76	0	0	0	0	0
Pierderi legate de instrumentele de capitaluri proprii	77	0	0	0	0	0
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (Ă) **- Sold C**	78	**0**	**8.229.172**	**10.578.264**	**24.484.677**	**49.303.320**
- Sold D	79	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR **- Sold C**	80	**8.080.538**	**8.864.593**	**11.354.773**	**25.977.735**	**52.294.380**
- Sold D	81	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Repartizarea profitului	82	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
CAPITALURI PROPRII – TOTAL (rd.67 + 68 + 69 + 74 – 75 + 76 – 77 + 78 – 79 + 80 – 81 - 82)	83	**15.681.405**	**26.383.148**	**31.737.909**	**53.881.035**	**101.857.259**
Patrimoniul public	84	0	0	0	0	0
CAPITALURI – TOTAL (rd.83 + 84)	85	**15.681.405**	**26.383.148**	**31.737.909**	**53.881.035**	**101.857.259**

Anexa 2

BILANȚUL CONTABIL (format tablou)

lei

ACTIV	Nr. rd.	Perioada analizată				
		2004	2005	2006	2007	2008
A. ACTIVE IMOBILIZATE						
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE						
1. Cheltuieli de constituire	01	0	0	0	0	0
2. Cheltuieli de dezvoltare	02	0	0	0	0	0
3. Concesiuni, brevete, licențe, mărci, drepturi şi valori similare şi alte imobilizări necorporale	03	3.192	0	0	49.326	132.224
4. Fond comercial	04	0	0	0	0	0
5. Avansuri şi imobilizări necorporale în curs de execuție	05	0	0	0	0	0
TOTAL (rd.01 la 05)	06	*3.192*	*0*	*0*	*49.326*	*132.244*
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE						
1. Terenuri şi construcții	07	5.372.790	12.333.056	27.803.918	46.366.958	90.502.016
2. Instalații tehnice şi maşini	08	398.541	5.260.401	9.552.760	9.278.070	19.135.024
3. Alte instalații, utilaje şi mobilier	09	1.665.552	334.820	689.489	770.817	1.431.006
4. Avansuri şi imobilizări corporale în curs de execuție	10	3.913.093	3.295.824	865.824	10.129.848	3.227.241
TOTAL (rd.07 la 10)	11	*11.349.976*	*21.224.101*	*38.911.991*	*66.545.693*	*114.295.287*
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE						
1. Acțiuni deținute la entitățile afiliate	12	0	0	200	200	200
2. Împrumuturi acordate entităților afiliate	13	0	0	0	0	0
3. Interese de participare	14	0	0	0	0	0
4. Împrumuturi acordate entităților de care compania este legată în virtutea intereselor de participare	15	0	0	0	0	0
5. Investiții deținute ca imobilizări	16	0	0	0	0	0
6. Alte împrumuturi	17	3.733	3.517	0	2.111	5.523
TOTAL (rd.12 la 17)	18	*3.733*	*3.517*	*200*	*2.311*	*5.723*

ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd.06+11+18)	19	**11.356.901**	**21.227.618**	**38.912.191**	**66.597.330**	**114.433.254**
B. ACTIVE CIRCULANTE I.STOCURI						
1. Materii prime şi materiale consumabile	20	7.678	61.304	203.133	283.749	811.606
2. Producţia în curs de execuţie	21	0	0	0	0	0
3. Produse finite şi mărfuri	22	8.654.827	14.268.316	25.024.947	38.027.112	63.968.266
4. Avansuri pentru cumpărări de stocuri	23	0	408.530	941.161	1.510.238	6.242.459
TOTAL (rd.20 la 23)	24	*8.662.505*	*14.738.150*	*26.169.241*	*39.821.099*	*71.022.331*
II. CREANŢE						
1. Creanţe comerciale	25	2.294.359	3.652.209	7.073.254	10.039.650	17.235.800
2. Sume de încasat de la entităţile afiliate	26	0	0	0	0	0
3. Sume de încasat de la entităţile de care compania este legată în virtutea intereselor de participare	27	0	0	0	0	0
4. Alte creanţe	28	166.817	177.434	1.079.620	91.627	17.443
5. Capital subscris şi nevărsat	29	0	0	0	0	0
TOTAL (rd.25 la 29)	30	*2.461.176*	*3.829.643*	*8.152.874*	*10.131.277*	*17.253.243*
III. INVESTIŢII PE TERMEN SCURT						
1. Acţiuni deţinute la entităţile afiliate	31	0	0	0	0	0
2. Alte investiţii pe termen scurt	32	932.422	1.282.231	1.333.233	2.127.385	2.772.598
TOTAL (rd.31+32)	33	*932.422*	*1.282.231*	*1.333.233*	*2.127.385*	*2.772.598*
IV. CASA ŞI CONTURI LA BĂNCI	34	3.040.313	639.461	3.947.826	7.416.764	15.760.234
ACTIVE CIRCULANTE-TOTAL (rd.24+30+33+34)	35	**15.096.416**	**20.489.485**	**39.603.174**	**59.496.525**	**106.808.406**
C. CHELTUIELI ÎN AVANS	36	**47.316**	**17.873**	**30.509**	**26.560**	**92.803**
D. PRIME PRIVIND RAMBURSAREA OBLIGAŢIUNILOR	37	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
ACTIV – TOTAL (rd. 19 + 35 + 36 + 37)	38	**26.500.633**	**41.734.976**	**78.545.874**	**126.120.415**	**221.334.463**

PASIV	**Nr. rd.**	**Perioada analizată**				
		2004	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**
A. CAPITAL ŞI REZERVE						
I. CAPITAL						
1. Capital subscris vărsat	1	170.920	14.670.920	14.693.970	14.693.970	35.000.000

2. Capital subscris nevărsat	2	0	0	0	0	0
3. Patrimoniul regiei	3	0	0	0	0	0
TOTAL (rd.1 la 3)	4	*170.920*	*14.670.920*	*14.693.970*	*14.693.970*	*35.000.000*
II. PRIME DE CAPITAL	5	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
III. REZERVE DIN REEVALUARE	6	*0*	*1.891.167*	*3.497.131*	*3.662.522*	*6.102.647*
IV. REZERVE						
1. Rezerve legale	7	289.275	615.588	1.342.690	2.835.749	5.826.808
2. Rezerve statutare sau contractuale	8	0	0	0	0	0
3. Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare	9	0	0	0	0	241.720
4. Alte rezerve	10	15.221.210	976.301	1.625.854	8.204.117	5.382.764
TOTAL (rd.7 la 10)	11	*15.510.485*	*1.591.889*	*2.968.544*	*11.039.866*	*11.451.292*
Acțiuni proprii	12	0	0	0	0	0
Câştiguri legate de instrumentele de capitaluri proprii	13	0	0	0	0	0
Pierderi legate de instrumentele de capitaluri proprii	14	0	0	0	0	0
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (Ă) - Sold C	15	**0**	**8.229.172**	**10.578.264**	**24.484.677**	**49.303.320**
- Sold D	16	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR - Sold C	17	**8.080.538**	**8.864.593**	**11.354.773**	**25.977.735**	**52.294.380**
- Sold D	18	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Repartizarea profitului	19	8.080.538	8.864.593	11.354.773	25.977.735	52.294.380
CAPITALURI PROPRII – TOTAL (rd.4 + 5 + 6 + 11 + 12+ 13 – 14 + 15 – 16 + 17 – 18- 19)	20	**15.681.405**	**26.383.148**	**31.737.909**	**53.881.035**	**101.857.259**
Patrimoniul public	21	0	0	0	0	0
CAPITALURI – TOTAL (rd.20 + 21)	22	**15.681.405**	**26.383.148**	**31.737.909**	**53.881.035**	**101.857.259**
H. PROVIZIOANE						
1. Provizioane pentru pensii şi obligaţii similare	23	0	0	0	0	0
2. Provizioane pentru impozite	24	0	0	0	0	0
3. Alte provizioane	25	65.543	0	0	0	0
TOTAL (rd.23 la 25)	26	*65.543*	*0*	*0*	*0*	*0*
G. DATORII: SUMELE CARE TREBUIE PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADĂ MAI MARE DE UN AN						
1. Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni	27	0	0	0	0	0

2. Sume datorate instituţiilor de credit	28	0	0	0	14.932.982	23.086.069
3. Avansuri încasate în contul comenzilor	29	0	0	0	0	0
4. Datorii comerciale - furnizori	30	0	0	0	0	0
5. Efecte de comerţ de plătit	31	0	0	0	0	0
6. Sume datorate entităţilor afiliate	32	0	0	0	0	973.824
7. Sume datorate entităţilor de care compania este legată în virtutea intereselor de participare	33	0	0	0	0	0
8. Alte datorii, inclusiv datoriile fiscale şi datoriile privind asigurările sociale	34	515.371	56.809	1.571.834	5.122.657	2.434.170
TOTAL (rd.27 la 34)	35	*515.371*	*56.809*	*1.571.834*	*20.055.639*	*26.494.063*
D. DATORII: SUMELE CARE TREBUIE PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADĂ DE PÂNĂ LA UN AN						
1. Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni	36	0	0	0	0	0
2. Sume datorate instituţiilor de credit	37	2.693.483	0	17.680.865	18.415.643	23.799.839
3. Avansuri încasate în contul comenzilor	38	0	294.788	776.775	799.538	1.505.883
4. Datorii comerciale - furnizori	39	6.581.078	12.856.095	19.641.002	27.746.814	56.641.467
5. Efecte de comerţ de plătit	40	0	355.600	462.345	1.286.591	2.222.196
6. Sume datorate entităţilor afiliate	41	0	0	145.800	1.117.818	0
7. Sume datorate entităţilor de care compania este legată în virtutea intereselor de participare	42	0	0	0	0	0
8. Alte datorii, inclusiv datoriile fiscale şi datoriile privind asigurările sociale	43	963.753	1.788.536	6.529.344	2.817.337	8.813.756
TOTAL (rd.36 la 43)	44	*10.238.314*	*15.295.019*	*45.236.131*	*52.183.741*	*92.983.141*
I. VENITURI ÎN AVANS						
1. Subvenţii pentru investiţii	45	0	0	0	0	0
2.Venituri înregistrate în avans	46	0	0	0	0	0
TOTAL (rd.45+46)	47	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
PASIV – TOTAL (rd.22 + 26 + 35 + 44 + 47)	48	**26.500.633**	**41.734.976**	**78.545.874**	**126.120.415**	**221.334.463**

Anexa 3

CONTUL DE PROFIT ŞI PIERDERE

lei

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	Perioada analizată				
		2004	2005	2006	2007	2008
1. Cifra de afaceri netă (rd.02 la 05)	01	**80.132.174**	**121.011.983**	**174.780.296**	**254.086.645**	**395.491.183**
Producţia vândută	02	520.091	560.731	1.397.332	4.324.158	4.734.588
Venituri din vânzarea mărfurilor	03	79.612.083	120.451.252	173.382.964	249.762.487	390.756.595
Venituri din dobânzi înregistrate de entităţile al căror obiect de activitate îl constituie leasingul	04	0	0	0	0	0
Venituri din subvenţii de exploatare aferente cifrei de afaceri nete	05	0	0	0	0	0
2. Variaţia stocurilor de produse finite şi a producţiei în curs de execuţie - Sold C	06	**0**	**0**	**216.940**	**666.634**	**676.935**
- Sold D	07	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
3. Producţia realizată de entitate pentru scopurile sale proprii şi capitalizată	08	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
4. Alte venituri de exploatare	09	**0**	**803.454**	**1.038.849**	**3.313.220**	**15.128.898**
VENITURI DIN EXPLOATARE – TOTAL (rd.01+06-07+08+09)	10	**80.132.174**	**121.815.437**	**176.036.085**	**258.066.499**	**411.297.016**
5. a) Cheltuieli cu materiile prime şi materialele consumabile	11	**1.603.998**	**1.378.906**	**3.617.459**	**4.745.692**	**8.113.776**
Alte cheltuieli materiale	12	**0**	**1.349.859**	**1.542.130**	**4.057.313**	**2.153.208**
b) Alte cheltuieli externe (cu energie şi apă)	13	**108.092**	**224.380**	**565.286**	**1.190.031**	**1.754.395**
c) Cheltuieli privind mărfurile	14	**62.719.977**	**95.253.377**	**137.067.919**	**191.452.412**	**297.698.560**
6. Cheltuieli cu personalul (rd.16+17), **din care:**	15	**1.247.583**	**2.998.608**	**5.113.226**	**6.820.735**	**12.863.804**
a) Salarii şi indemnizaţii	16	923.601	2.222.325	3.859.012	5.123.262	9.865.330
b) Cheltuieli cu asigurările şi protecţia socială	17	323.982	776.283	1.254.214	1.697.473	2.998.474
7. a) Ajustări de valoare privind imobilizările corporale şi necorporale (rd.19-20)	18	**668.791**	**3.669.328**	**6.561.073**	**4.417.326**	**7.057.113**

a1) Cheltuieli	19	668.791	3.669.328	6.561.073	4.417.326	7.057.113
a2) Venituri	20	0	0	0	0	0
b) Ajustări de valoare privind activele circulante (rd.22-23)	21	**0**	**20.939**	**167.859**	**21.765**	**67.629**
b1) Cheltuieli	22	0	20.939	167.859	100.369	190.220
b2) Venituri	23	0	0	0	78.604	122.591
8. Alte cheltuieli de exploatare (rd.25 la 28)	24	**3.026.380**	**3.443.738**	**7.471.331**	**17.723.681**	**29.366.802**
8.1. Cheltuieli privind prestaţiile externe	25	2.680.879	3.700.057	7.706.112	14.043.957	12.384.869
8.2. Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	26	345.501	356.572	573.477	616.887	975.286
8.3. Cheltuieli cu despăgubiri, donaţii şi activele cedate	27	0	-612.891	-808.258	3.062.837	16.006.647
Cheltuieli privind dobânzile de refinanţare înregistrate de entităţile al căror obiect de activitate îl constituie leasingul	28	0	0	0	0	0
Ajustări privind provizioanele (rd.30-31)	29	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
- Cheltuieli	30	0	0	0	0	0
- Venituri	31	0	0	0	0	0
CHELTUIELI DE EXPLOATARE - TOTAL (rd.11 la 15+18+21+24+29)	32	**69.374.821**	**108.339.135**	**162.106.283**	**230.428.955**	**359.075.287**
PROFITUL SAU PIERDEREA DIN EXPLOATARE - Profit (rd.10-32)	33	**10.757.353**	**13.476.302**	**13.929.802**	**27.637.544**	**52.221.729**
- Pierdere (rd.32-10)	34	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
9. Venituri din interese de participare	35	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
- din care, veniturile obţinute de la entităţile afiliate	36	0	0	0	0	0
10. Venituri din alte investiţii şi împrumuturi care fac parte din activele imobilizate	37	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
- din care, veniturile obţinute de la entităţile afiliate	38	0	0	0	0	0
11. Venituri din dobânzi	39	**58.915**	**177.855**	**174.744**	**77.438**	**88.135**
- din care, venituri obţinute de la entităţile afiliate	40	0	0	0	0	0
Alte venituri financiare	41	**74.948**	**166.307**	**962.881**	**5.337.368**	**11.268.518**
VENITURI FINANCIARE-TOTAL (rd.35+37+39+41)	42	**133.863**	**344.162**	**1.137.625**	**5.414.806**	**11.356.653**
12. Ajustări de valoare privind imobilizările financiare şi a investiţiilor financiare deţinute ca active circulante (rd.44-45)	43	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

- Cheltuieli	44	0	0	0	0	0
- Venituri	45	0	0	0	0	0
13. Cheltuieli privind dobânzile	46	**110.888**	**241.057**	**602.429**	**1.422.296**	**2.295.793**
- din care, cheltuielile în relația cu entitățile afiliate	47	0	0	0	0	0
Alte cheltuieli financiare	48	**419.020**	**1.951.330**	**15.145**	**1.720.441**	**1.373.228**
CHELTUIELI FINANCIARE-TOTAL (rd.43+46+48)	49	**529.908**	**2.192.387**	**617.574**	**3.142.737**	**3.669.021**
PROFITUL SAU PIERDEREA FINANCIAR(Ă) **- Profit** (rd.42-49)	50	**0**	**0**	**520.051**	**2.272.069**	**7.687.632**
- Pierdere (rd.49-42)	51	**396.045**	**1.848.225**	**0**	**0**	**0**
14. PROFITUL SAU PIERDEREA CURENT(Ă) **- Profit** (rd.10+42-32-49)	52	**10.361.308**	**11.628.077**	**14.449.853**	**29.909.613**	**59.909.361**
- Pierdere (rd.32+49-10-42)	53	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
15. Venituri extraordinare	54	**140.151**	**0**	**0**	**0**	**0**
16. Cheltuieli extraordinare	55	**144.993**	**0**	**0**	**0**	**0**
17. PROFITUL SAU PIERDEREA DIN ACTIVITATEA EXTRAORDINARĂ **- Profit** (rd.54-55)	56	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
- Pierdere (rd.55-54)	57	**4.842**	**0**	**0**	**0**	**0**
VENITURI TOTALE (rd.10+42+54)	58	**80.406.189**	**122.159.599**	**177.173.710**	**263.481.305**	**422.653.669**
CHELTUIELI TOTALE (rd.32+49+55)	59	**70.049.723**	**110.531.522**	**162.723.857**	**233.571.692**	**362.744.308**
PROFITUL SAU PIERDEREA BRUT(Ă) **- Profit** (rd.58-59)	60	**10.356.466**	**11.628.077**	**14.449.853**	**29.909.613**	**59.909.361**
- Pierdere (rd.59-58)	61	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
18. Impozitul pe profit	62	**2.275.928**	**2.763.484**	**3.095.080**	**3.931.878**	**7.614.981**
19. Alte impozite neprezentate la elementele de mai sus	63	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
20. PROFITUL SAU PIERDEREA NET(Ă) A EXERCIȚIULUI FINANCIAR **- Profit** (rd.60-61-62-63)	64	**8.080.538**	**8.864.593**	**11.354.773**	**25.977.735**	**52.294.380**
- Pierdere (rd.61+62+63-60)	65	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Anexa 4

SITUAȚIA FLUXURILOR DE TREZORERIE
(metoda directă)

lei

Specificație	Perioada analizată				
	2004	2005	2006	2007	2008
A. Fluxuri de numerar din activitatea de exploatare					
1.Încasări în numerar din vânzarea de bunuri şi prestarea de servicii	95.068.894	135.043.035	245.188.265	335.578.740	501.738.272
2.Încasări în numerar din redevențe, onorarii, comisioane şi alte venituri	0	0	0	2.666.679	1.435.936
3.Plăți în numerar către furnizori de bunuri şi servicii	79.420.588	116.730.759	224.513.807	301.259.064	423.796.125
4.Plăți în numerar către şi în numele angajaților	2.247.583	3.204.310	3.768.898	10.737.971	24.188.111
5.Plăți în numerar sau restituiri de impozit pe profit	2.379.286	2.971.808	2.270.533	4.655.749	14.657.974
Fluxuri de numerar nete din activitatea de exploatare	**11.021.437**	**12.136.158**	**14.635.028**	**21.592.635**	**40.531.998**
B. Fluxuri de numerar din activități de investiții					
1.Plăți în numerar pentru achiziția de imobilizări corporale, necorporale şi alte active pe termen lung	13.672.869	16.884.803	23.619.512	28.398.498	49.401.709
2.Încasări din vânzarea imobilizărilor corporale, necorporale şi alte active pe termen lung	4.103.603	1.310	12	18.000	916.319
3.Plăţi în numerar pentru achiziția de instrumente de capital propriu şi de creanţă emise de alte entităţi	0	0	51.003	156.085	0
4.Avansuri în numerar şi împrumuturi efectuate către alte părţi	0	0	0	0	0
5.Încasări în numerar din rambursarea avansurilor şi împrumuturilor efectuate către alte părţi	0	0	0	0	0

Fluxuri de numerar nete din activitatea de investiţii	**-9.569.266**	**-16.883.493**	**-23.670.503**	**-28.536.583**	**-48.485.390**
C. Fluxuri de numerar din activităţi de finanţare					
1.Încasări din emisiunea de acţiuni şi alte instrumente de capital propriu	0	0	0	0	0
2.Plăţi în numerar către acţionari pentru răscumpărarea acţiunilor întreprinderii	0	0	0	0	0
3.Încasări din emisiunea de obligaţiuni, credite, ipoteci şi alte împrumuturi	438.783	2.879.406	13.942.292	20.230.693	24.470.274
4.Rambursări în numerar ale unor sume împrumutate	314.526	491.018	1.143.065	8.972.735	6.794.633
5.Plăţi în numerar ale locatarului pentru reducerea obligaţiilor privind operaţiuni de leasing financiar	0	41.905	455.387	845.072	1.378.779
6.Dividende plătite	0	0	0	0	0
Fluxuri de numerar din activitatea de finanţare	**124.257**	**2.346.483**	**12.343.840**	**10.412.886**	**16.296.862**
D. Flux de numerar – total (A+B+C)	**1.576.428**	**-2.400.852**	**3.308.365**	**3.468.938**	**8.343.470**
E. Numerar şi echivalente de numerar la începutul perioadei	**1.463.885**	**3.040.313**	**639.461**	**3.947.826**	**7.416.764**
F. Numerar şi echivalente de numerar la sfârşitul perioadei (D + E)	**3.040.313**	**639.461**	**3.947.826**	**7.416.764**	**15.760.234**

Anexa 5

SITUAȚIA MODIFICĂRILOR CAPITALURILOR PROPRII

Exercițiul financiar 2004

lei

Denumirea elementului		Sold la începutul exercițiului financiar	Creșteri		Reduceri		Sold la sfârșitul exercițiului financiar
			Total, din care:	Prin transfer	Total, din care:	Prin transfer	
A		1	2	3	4	5	6 = 1+2-4
Capital subscris		170.920	0	0	0	0	170.920
Patrimoniul regiei		0	0	0	0	0	0
Prime de capital		0	0	0	0	0	0
Rezerve din reevaluare		0	0	0	0	0	0
Rezerve legale		0	34.184	0	0	0	34.184
Rezerve statutare sau contractuale		0	0	0	0	0	0
Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare		0	0	0	0	0	0
Alte rezerve		7.429.947	8.046.354	0	0	0	15.476.301
Acțiuni proprii		0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat sau pierderea neacoperită	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puțin IAS 29	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor contabile	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din trecerea la aplicarea Reglem. contabile conforme cu Directiva a IV-a a CEE	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Profitul sau pierderea exercițiului financiar	Sold C	3.388.790	8.080.538	0	3.388.790	0	8.080.538
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Repartizarea profitului		3.388.790	8.080.538	0	3.388.790	0	8.080.538
Total capitaluri proprii		**7.600.867**	**8.080.538**	**0**	**0**	**0**	**15.681.405**

Exercițiul financiar 2005

lei

Denumirea elementului		Sold la începutul exercițiului financiar	Creșteri		Reduceri		Sold la sfârșitul exercițiului financiar
			Total, din care:	Prin transfer	Total, din care:	Prin transfer	
A		1	2	3	4	5	6 = 1+2-4
Capital subscris		170.920	14.500.000	14.500.000	0	0	14.670.920
Patrimoniul regiei		0	0	0	0	0	0
Prime de capital		0	0	0	0	0	0
Rezerve din reevaluare		0	1.891.168	0	0	0	1.891.168
Rezerve legale		34.184	581.404	0	0	0	615.588
Rezerve statutare sau contractuale		0	0	0	0	0	0
Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare		0	0	0	0	0	0
Alte rezerve		15.476.301	0	0	14.500.000	14.500.000	976.301
Acțiuni proprii		0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat sau pierderea neacoperită	Sold C	0	8.229.172	0	0	0	8.229.172
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puțin IAS 29	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor contabile	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din trecerea la aplicarea Reglem. contabile conforme cu Directiva a IV-a a CEE	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Profitul sau pierderea exercițiului financiar	Sold C	8.080.538	8.864.593	0	8.080.538	0	8.864.593
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Repartizarea profitului		8.080.538	8.864.593	0	8.080.538	0	8.864.593
Total capitaluri proprii		**15.681.405**	**25.201.744**	**14.500.000**	**14.500.000**	**14.500.000**	**26.383.149**

Exercițiul financiar 2006

lei

Denumirea elementului		Sold la începutul exercițiului financiar	Creșteri		Reduceri		Sold la sfârșitul exercițiului financiar
			Total, din care:	Prin transfer	Total, din care:	Prin transfer	
A		1	2	3	4	5	6 = 1+2-4
Capital subscris		14.670.920	23.050	23.050	0	0	14.693.970
Patrimoniul regiei		0	0	0	0	0	0
Prime de capital		0	0	0	0	0	0
Rezerve din reevaluare		1.891.168	1.605.963	0	0	0	3.497.131
Rezerve legale		615.588	727.103	4.610	0	0	1.342.691
Rezerve statutare sau contractuale		0	0	0	0	0	0
Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare		0	0	0	0	0	0
Alte rezerve		976.301	649.553	0	0	0	1.625.854
Acțiuni proprii		0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat sau pierderea neacoperită	Sold C	8.229.172	10.578.263	0	8.229.172	0	10.578.264
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puțin IAS 29	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor contabile	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din trecerea la aplicarea Reglem. contabile conforme cu Directiva a IV-a a CEE	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Profitul sau pierderea exercițiului financiar	Sold C	8.864.593	11.354.773	0	8.864.593	0	11.354.773
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Repartizarea profitului		8.864.593	11.354.773	0	8.864.593	0	11.354.773
Total capitaluri proprii		**26.383.149**	**13.583.932**	**27.660**	**8.229.172**	**0**	**31.737.910**

Exercițiul financiar 2007

lei

Denumirea elementului		Sold la începutul exercițiului financiar	Creșteri		Reduceri		Sold la sfârșitul exercițiului financiar
			Total, din care:	Prin transfer	Total, din care:	Prin transfer	
A		1	2	3	4	5	6 = 1+2-4
Capital subscris		14.693.970	0	0	0	0	14.693.970
Patrimoniul regiei		0	0	0	0	0	0
Prime de capital		0	0	0	0	0	0
Rezerve din reevaluare		3.497.131	165.391	0	0	0	3.662.522
Rezerve legale		1.342.691	1.493.058	0	0	0	2.835.749
Rezerve statutare sau contractuale		0	0	0	0	0	0
Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare		0	0	0	0	0	0
Alte rezerve		1.625.854	6.578.263	0	0	0	8.204.117
Acțiuni proprii		0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat sau pierderea neacoperită	Sold C	10.578.264	24.484.677	0	10.578.264	0	24.484.677
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puțin IAS 29	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor contabile	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din trecerea la aplicarea Reglem. contabile conforme cu Directiva a IV-a a CEE	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Profitul sau pierderea exercițiului financiar	Sold C	11.354.773	25.977.735	0	11.354.773	0	25.977.735
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Repartizarea profitului		11.354.773	25.977.735	0	11.354.773	0	25.977.735
Total capitaluri proprii		**31.737.910**	**32.721.389**	**0**	**10.578.264**	**0**	**53.881.035**

Exercițiul financiar 2008

lei

Denumirea elementului		Sold la începutul exercițiului financiar	Creșteri		Reduceri		Sold la sfârșitul exercițiului financiar
			Total, din care:	Prin transfer	Total, din care:	Prin transfer	
A		1	2	3	4	5	6 = 1+2-4
Capital subscris		14.693.970	20.306.030	0	0	0	35.000.000
Patrimoniul regiei		0	0	0	0	0	0
Prime de capital		0	0	0	0	0	0
Rezerve din reevaluare		3.662.522	2.681.845	0	241.720	0	6.102.647
Rezerve legale		2.835.749	2.991.059	0	0	0	5.826.808
Rezerve statutare sau contractuale		0	0	0	0	0	0
Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare		0	0	0	0	0	0
Alte rezerve		8.204.117	17.726.397	0	20.306.030	0	5.624.484
Acțiuni proprii		0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat sau pierderea neacoperită	Sold C	24.484.677	49.303.320	0	24.484.677	0	49.303.320
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puțin IAS 29	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor contabile	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Rezultatul reportat provenit din trecerea la aplicarea Reglem. contabile conforme cu Directiva a IV-a a CEE	Sold C	0	0	0	0	0	0
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Profitul sau pierderea exercițiului financiar	Sold C	25.977.735	52.294.380	0	25.977.735	0	52.294.380
	Sold D	0	0	0	0	0	0
Repartizarea profitului		25.977.735	52.294.380	0	25.977.735	0	52.294.380
Total capitaluri proprii		**53.881.035**	**93.008.651**	**0**	**45.032.427**	**0**	**101.857.259**

Anexa 6

SITUAȚIA ACTIVELOR IMOBILIZATE

ŞI SITUAȚIA AMORTIZĂRII ACTIVELOR IMOBILIZATE

Exercițiul financiar 2004

lei

Elemente de imobilizări	Nr. rd.	Valori brute				
		Sold la începutul exercițiului financiar	Creşteri	Reduceri		Sold la sfârşitul exercițiului financiar
				Total	Din care: dezmem-brări şi casări	
A	B	1	2	3	4	5=1+2-3
IMOBILIZĂRI NECORPORALE						
Cheltuieli de constituire şi cheltuieli de dezvoltare	01	0	0	0	x	0
Alte imobilizări	02	76.770	0	69.966	x	6.804
Avansuri şi imobilizări necorporale în curs	03	0	0	0	x	0
TOTAL (rd.01 la 03)	04	**76.770**	**0**	**69.966**	**x**	**6.804**
IMOBILIZĂRI CORPORALE						
Terenuri	05	910.794	2.557.824	0	x	3.468.618
Construcții	06	1.443.363	550.927	443	0	1.993.847
Instalații tehnice şi maşini	07	1.242.178	1.461.763	0	0	2.703.941
Alte instalații, utilaje şi mobilier	08	352.543	0	194.676	0	157.867
Avansuri şi imobilizări corporale în curs	09	189.278	6.927.247	3.203.432	x	3.913.093
TOTAL (rd.05 la 09)	10	**4.138.156**	**11.497.761**	**3.398.551**	**0**	**12.237.366**
IMOBILIZĂRI FINANCIARE	11	**3.733**	**0**	**0**	**x**	**3.733**
ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.04+10+11)	12	**4.218.659**	**11.497.761**	**3.468.517**	**0**	**12.247.903**

lei

Ajustări de valoare	Nr. rd.	Sold la începutul exercițiului financiar	Ajustări înregistrate în cursul anului	Reduceri sau reluări	Sold la sfârșitul exercițiului financiar
A	B	6	7	8	9=6+7-8
IMOBILIZĂRI NECORPORALE					
Cheltuieli de constituire şi cheltuieli de dezvoltare	13	0	0	0	0
Alte imobilizări	14	42.151	0	38.539	3.612
TOTAL (rd.13+14)	15	**42.151**	**0**	**38.539**	**3.612**
IMOBILIZĂRI CORPORALE					
Terenuri	16	0	0	0	0
Construcții	17	46.566	43.108	0	89.674
Instalații tehnice şi maşini	18	308.140	454.698	0	762.838
Alte instalații, utilaje şi mobilier	19	39.509	0	4.631	34.878
TOTAL (rd.16 la 19)	20	**394.215**	**497.806**	**4.631**	**887.390**
AMORTIZĂRI – TOTAL (rd.15+20)	21	**436.366**	**497.806**	**43.170**	**891.002**

Exercițiul financiar 2005

lei

Elemente de imobilizări	Nr. rd.	Valori brute				
		Sold la începutul exercițiului financiar	Creșteri	Reduceri		Sold la sfârșitul exercițiului financiar
				Total	Din care: dezmembrări și casări	
A	B	1	2	3	4	5=1+2-3
IMOBILIZĂRI NECORPORALE						
Chelt.de constituire și chelt.de dezvoltare	01	0	0	0	x	0
Alte imobilizări	02	6.804	149.030	155.834	x	0
Avansuri și imobilizări necorporale în curs	03	0	0	0	x	0
TOTAL (rd.01 la 03)	04	**6.804**	**149.030**	**155.834**	x	**0**
IMOBILIZĂRI CORPORALE						
Terenuri	05	3.468.618	232.903	0	x	3.701.521
Construcții	06	1.993.847	8.431.657	0	0	10.425.504
Instalații tehnice și mașini	07	2.703.941	5.504.902	689.499	0	7.519.344
Alte instalații, utilaje și mobilier	08	157.867	269.543	1.479	1.479	425.931
Avansuri și imobilizări în curs	09	3.913.093	9.316.500	9.933.769	x	3.295.824
TOTAL (rd.05 la 09)	10	**12.237.366**	**23.755.505**	**10.624.747**	**1.479**	**25.368.124**
IMOBILIZĂRI FINANCIARE	11	**3.733**	**5**	**221**	x	**3.517**
ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.04+10+11)	12	**12.247.903**	**23.904.540**	**10.780.802**	**1.479**	**25.371.641**

lei

Ajustări de valoare	Nr. rd.	Sold la începutul exercițiului financiar	Ajustări înregistrate în cursul anului	Reduceri sau reluări	Sold la sfârșitul exercițiului financiar
A	B	6	7	8	9=6+7-8
IMOBILIZĂRI NECORPORALE					
Cheltuieli de constituire și cheltuieli de dezvoltare	13	0	0	0	0
Alte imobilizări	14	3.612	133.060	136.672	0
TOTAL (rd.13+14)	15	**3.612**	**133.060**	**136.672**	**0**
IMOBILIZĂRI CORPORALE					
Terenuri	16	0	0	0	0
Construcții	17	89.674	1.704.296	0	1.793.970
Instalații tehnice și mașini	18	762.838	1.610.069	113.965	2.258.942
Alte instalații, utilaje și mobilier	19	34.878	57.981	1.748	91.111
TOTAL (rd.16 la 19)	20	**887.390**	**3.372.346**	**115.713**	**4.144.023**
AMORTIZĂRI – TOTAL (rd.15+20)	21	**891.002**	**3.505.406**	**252.385**	**4.144.023**

Exercițiul financiar 2006

lei

Elemente de imobilizări	Nr. rd.	Valori brute				
		Sold la începutul exercițiului financiar	Creșteri	Reduceri		Sold la sfârșitul exercițiului financiar
				Total	Din care: dezmembrări și casări	
A	B	1	2	3	4	5=1+2-3
IMOBILIZĂRI NECORPORALE						
Cheltuieli de constituire și cheltuieli de dezvoltare	01	0	0	0	x	0
Alte imobilizări	02	0	18.916	18.916	x	0
Avansuri și imobilizări necorporale în curs	03	0	0	0	x	0
TOTAL (rd.01 la 03)	04	**0**	**18.916**	**18.916**	**x**	**0**
IMOBILIZĂRI CORPORALE						
Terenuri	05	3.701.521	5.735.845	0	x	9.437.366
Construcții	06	10.425.504	12.443.124	0	0	22.868.628
Instalații tehnice și mașini	07	7.519.344	8.369.024	35.852	0	15.852.516
Alte instalații, utilaje și mobilier	08	425.931	526.915	0	0	952.846
Avansuri și imobilizări corporale în curs	09	3.295.824	9.194.323	11.624.323	x	865.824
TOTAL (rd.05 la 09)	10	**25.368.124**	**36.269.231**	**11.660.175**	**0**	**49.977.180**
IMOBILIZĂRI FINANCIARE	11	**3.517**	**200**	**3.517**	**x**	**200**
ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.04+10+11)	12	**25.371.641**	**36.288.347**	**11.682.608**	**0**	**49.977.380**

lei

Ajustări de valoare	Nr. rd.	Sold la începutul exercițiului financiar	Ajustări înregistrate în cursul anului	Reduceri sau reluări	Sold la sfârșitul exercițiului financiar
A	B	6	7	8	9=6+7-8
IMOBILIZĂRI NECORPORALE					
Cheltuieli de constituire și cheltuieli de dezvoltare	13	0	18.916	18.916	0
Alte imobilizări	14	0	0	0	0
TOTAL (rd.13+14)	15	**0**	**18.916**	**18.916**	**0**
IMOBILIZĂRI CORPORALE					
Terenuri	16	0	0	0	0
Construcții	17	1.793.970	2.708.106	0	4.502.076
Instalații tehnice și mașini	18	2.258.942	4.075.397	34.583	6.299.756
Alte instalații, utilaje și mobilier	19	91.111	172.246	0	263.357
TOTAL (rd.16 la 19)	20	**4.144.023**	**6.955.749**	**34.583**	**11.065.189**
AMORTIZĂRI – TOTAL (rd.15+20)	21	**4.144.023**	**6.974.665**	**53.499**	**11.065.189**

Exercițiul financiar 2007

lei

Elemente de imobilizări	Nr. rd.	Valori brute				
		Sold la începutul exercițiului financiar	Creșteri	Reduceri		Sold la sfârșitul exercițiului financiar
				Total	Din care: dezmembrări și casări	
A	B	1	2	3	4	5=1+2-3
IMOBILIZĂRI NECORPORALE						
Cheltuieli de constituire și cheltuieli de dezvoltare	01	0	0	0	x	0
Alte imobilizări	02	0	80.059	16.420	x	63.639
Avansuri și imobilizări necorporale în curs	03	0	0	0	x	0
TOTAL (rd.01 la 03)	04	**0**	**80.059**	**16.420**	x	**63.639**
IMOBILIZĂRI CORPORALE						
Terenuri	05	9.437.366	12.641.701	0	x	22.079.067
Construcții	06	22.868.628	7.206.116	350.580	0	29.724.164
Instalații tehnice și mașini	07	15.852.516	4.210.641	2.001.544	18.000	18.061.613
Alte instalații, utilaje și mobilier	08	952.846	242.927	63.244	0	1.132.529
Avansuri și imobilizări corporale în curs	09	865.824	14.806.622	5.542.598	x	10.129.848
TOTAL (rd.05 la 09)	10	**49.977.180**	**39.108.007**	**7.957.966**	**18.000**	**81.127.221**
IMOBILIZĂRI FINANCIARE	11	**200**	**2.111**	**0**	x	**2.311**
ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.04+10+11)	12	**49.977.380**	**39.190.177**	**7.974.386**	**18.000**	**81.193.171**

lei

Ajustări de valoare	Nr. rd.	Sold la începutul exercițiului financiar	Ajustări înregistrate în cursul anului	Reduceri sau reluări	Sold la sfârșitul exercițiului financiar
A	B	6	7	8	9=6+7-8
IMOBILIZĂRI NECORPORALE					
Cheltuieli de constituire și cheltuieli de dezvoltare	13	0	0	0	0
Alte imobilizări	14	0	30.733	16.420	14.313
TOTAL (rd.13+14)	15	**0**	**30.733**	**16.420**	**14.313**
IMOBILIZĂRI CORPORALE					
Terenuri	16	0	0	0	0
Construcții	17	4.502.076	987.548	53.351	5.436.273
Instalații tehnice și mașini	18	6.299.756	3.373.110	889.323	8.783.543
Alte instalații, utilaje și mobilier	19	263.357	118.869	20.514	361.712
TOTAL (rd.16 la 19)	20	**11.065.189**	**4.479.527**	**963.188**	**14.581.528**
AMORTIZĂRI – TOTAL (rd.15+20)	21	**11.065.189**	**4.510.260**	**979.608**	**14.595.841**

Exercițiul financiar 2008

lei

Elemente de imobilizări	Nr. rd.	Valori brute				
		Sold la începutul exercițiului financiar	Creșteri	Reduceri		Sold la sfârșitul exercițiului financiar
				Total	Din care: dezmembrări și casări	
A	B	1	2	3	4	5=1+2-3
IMOBILIZĂRI NECORPORALE						
Cheltuieli de constituire şi cheltuieli de dezvoltare	01	0	0	0	x	0
Alte imobilizări	02	63.639	178.440	333	x	241.746
Avansuri şi imobilizări necorporale în curs	03	0	0	0	x	0
TOTAL (rd.01 la 03)	04	**63.639**	**178.440**	**333**	x	**241.746**
IMOBILIZĂRI CORPORALE						
Terenuri	05	22.079.067	17.382.005	23.144	x	39.437.928
Construcţii	06	29.724.164	31.086.933	2.637.735	246.535	58.173.362
Instalaţii tehnice şi maşini	07	18.061.613	15.657.303	1.183.778	0	32.535.138
Alte instalaţii, utilaje şi mobilier	08	1.132.529	999.636	194.595	0	1.937.570
Avansuri şi imobilizări corporale în curs	09	10.129.848	21.173.610	28.076.218	x	3.227.240
TOTAL (rd.05 la 09)	10	**81.127.221**	**86.299.487**	**32.115.470**	**246.535**	**135.311.238**
IMOBILIZĂRI FINANCIARE	11	**2.311**	**549.544**	**546.132**	x	**5.723**
ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.04+10+11)	12	**81.193.171**	**87.027.471**	**32.661.935**	**246.535**	**135.558.707**

lei

Ajustări de valoare	Nr. rd.	Sold la începutul exercițiului financiar	Ajustări înregistrate în cursul anului	Reduceri sau reluări	Sold la sfârșitul exercițiului financiar
A	B	6	7	8	9=6+7-8
IMOBILIZĂRI NECORPORALE					
Cheltuieli de constituire şi cheltuieli de dezvoltare	13	0	0	0	0
Alte imobilizări	14	14.313	95.189	0	109.502
TOTAL (rd.13+14)	15	**14.313**	**95.189**	**0**	**109.502**
IMOBILIZĂRI CORPORALE					
Terenuri	16	0	0	0	0
Construcţii	17	5.436.273	2.299.810	626.810	7.109.273
Instalaţii tehnice şi maşini	18	8.783.543	5.091.900	475.329	13.400.114
Alte instalaţii, utilaje şi mobilier	19	361.712	232.900	88.048	506.564
TOTAL (rd.16 la 19)	20	**14.581.528**	**7.624.610**	**1.190.187**	**21.015.951**
AMORTIZĂRI – TOTAL (rd.15+20)	21	**14.595.841**	**7.719.799**	**1.190.187**	**21.125.453**

SITUAȚIA ACTIVELOR IMOBILIZATE NETE

lei

Denumirea indicatorului	Nr. crt.	Perioada analizată				
		2004	2005	2006	2007	2008
IMOBILIZĂRI NECORPORALE						
Sold la începutul anului	01	*76.770*	*6.804*	*0*	*0*	*63.639*
Creşteri	02	0	149.030	18.916	80.059	178.440
Reduceri	03	69.966	155.834	18.916	16.420	333
Sold la sfârşitul anului (rd.01+02-03)	04	*6.804*	*0*	*0*	*63.639*	*241.746*
AMORTIZAREA IMOBILIZĂRILOR NECORPORALE						
Amortizare la începutul anului	05	*42.151*	*3.612*	*0*	*0*	*14.313*
Amortizare înregistrată în cursul anului	06	0	133.060	18.916	30.733	95.189
Amortizare aferentă imobilizărilor ieşite	07	38.539	136.672	18.916	16.420	0
Amortizare la sfârşitul anului (rd.05+06-07)	08	*3.612*	*0*	*0*	*14.313*	*109.502*
VALOAREA RĂMASĂ A IMOBILIZĂRILOR NECORPORALE (rd.04 – 08)	09	**3.192**	**0**	**0**	**49.326**	**132.244**
IMOBILIZĂRI CORPORALE						
Sold la începutul anului	10	*4.138.156*	*12.237.366*	*25.368.124*	*49.977.180*	*81.127.221*
Creşteri	11	11.497.761	23.755.505	36.269.231	39.108.007	86.299.487
Reduceri	12	3.398.551	10.624.747	11.660.175	7.957.966	32.115.470
Sold la sfârşitul anului (rd.10+11-12)	13	*12.237.366*	*25.368.124*	*49.977.180*	*81.127.221*	*135.311.238*
AMORTIZAREA IMOBILIZĂRILOR CORPORALE						
Amortizare la începutul anului	14	*394.215*	*887.390*	*4.144.023*	*11.065.189*	*14.581.528*
Amortizare înregistrată în cursul anului	15	497.806	3.372.346	6.955.749	4.479.527	7.624.610
Amortizare aferentă imobilizărilor ieşite	16	4.631	115.713	34.583	963.188	1.190.187
Amortizare la sfârşitul anului (rd.14+15-16)	17	*887.390*	*4.144.023*	*11.065.189*	*14.581.528*	*21.015.951*
VALOAREA RĂMASĂ A IMOBILIZĂRILOR CORPORALE (rd.13 – 17)	18	**11.349.976**	**21.224.101**	**38.911.991**	**66.545.693**	**114.295.287**
IMOBILIZĂRI FINANCIARE						
Sold la începutul anului	19	*3.733*	*3.733*	*3.517*	*200*	*2.311*
Creşteri	20	0	5	200	2.111	549.544
Reduceri	21	0	221	3.517	0	546.132
Sold la sfârşitul anului (rd.10+11-12)	22	*3.733*	*3.517*	*200*	*2.311*	*5.723*
IMOBILIZĂRI – TOTAL (rd.04 + 13 + 22)	23	**12.247.903**	**25.371.641**	**49.977.380**	**81.193.171**	**135.558.707**
AMORTIZARE – TOTAL (rd.08 + 17)	24	**891.002**	**4.144.023**	**11.065.189**	**14.595.841**	**21.125.453**
VALOAREA RĂMASĂ A IMOBILIZĂRILOR (rd.09 + 18 + 22) sau (rd.23 – 24)	25	**11.356.901**	**21.227.618**	**38.912.191**	**66.597.330**	**114.433.254**

Anexa 7

REPARTIZAREA PROFITULUI

lei

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	Perioada analizată				
		2004	2005	2006	2007	2008
REPARTIZĂRI DIN PROFIT: (rd.02 la 08)	01	**8.080.538**	**8.864.593**	**11.354.773**	**25.977.735**	**52.294.380**
- rezerve legale	02	34.184	581.404	727.102	1.493.059	2.991.059
- acoperirea pierderilor contabile din anii precedenți	03	0	0	0	0	0
- alte rezerve constituite ca surse proprii de finanțare	04	8.046.354	0	672.603	6.578.263	17.484.677
- alte repartizări prevăzute de lege	05	0	0	0	0	0
- participarea salariaților la profit	06	0	0	4.000.000	7.000.000	16.000.000
- vărsăminte la buget din profitul regiilor autonome	07	0	0	0	0	0
- dividende de plătit	08	0	8.283.189	5.955.068	10.906.413	15.818.644
PROFIT NEREPARTIZAT	09	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Anexa 8

SITUAȚIA CREANȚELOR

Exercițiul financiar 2004

lei

Creanțe	Nr. rd.	Sold la sfârșitul anului	Termen de lichiditate	
			sub 1 an	peste 1 an
A	B	1 = 2 + 3	2	3
Creanțe legate de participații	01	0	0	0
Împrumuturi acordate pe termen lung	02	0	0	0
Alte creanțe imobilizate	03	3.733	0	3.733
I. CREANȚE DIN ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.01 la 03)	04	**3.733**	**0**	**3.733**
Furnizori - debitori	05	9.360	9.360	0
Clienți	06	2.284.999	2.284.999	0
Creanțe – personal și asigurări sociale	07	0	0	0
Impozit pe profit	08	0	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	09	0	0	0
Alte creanțe cu statul și instituții publice	10	0	0	0
Decontări cu grupul și alte creanțe	11	0	0	0
Decontări din operații în participație	12	0	0	0
Debitori diverși	13	166.817	166.817	0
II. CREANȚE DIN ACTIVE CIRCULANTE – TOTAL (rd.05 la 13)	14	**2.461.176**	**2.461.176**	**0**
III. CHELTUIELI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	15	**47.316**	**47.316**	**0**
TOTAL CREANȚE (rd.04 + 14 + 15)	16	**2.512.225**	**2.508.492**	**3.733**

Exercițiul financiar 2005

lei

Creanțe	Nr. rd.	Sold la sfârșitul anului	Termen de lichiditate	
			sub 1 an	peste 1 an
A	B	1 = 2 + 3	2	3
Creanțe legate de participații	01	0	0	0
Împrumuturi acordate pe termen lung	02	0	0	0
Alte creanțe imobilizate	03	3.517	0	3.517
I. CREANȚE DIN ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.01 la 03)	04	**3.517**	**0**	**3.517**
Furnizori - debitori	05	393.411	393.411	0
Clienți	06	3.258.798	3.258.798	0
Creanțe – personal și asigurări sociale	07	0	0	0
Impozit pe profit	08	0	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	09	0	0	0
Alte creanțe cu statul și instituții publice	10	168	168	0
Decontări cu grupul și alte creanțe	11	0	0	0
Decontări din operații în participație	12	0	0	0
Debitori diverși	13	177.266	177.266	0
II. CREANȚE DIN ACTIVE CIRCULANTE – TOTAL (rd.05 la 13)	14	**3.829.643**	**3.829.643**	**0**
III. CHELTUIELI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	15	**17.873**	**17.873**	**0**
TOTAL CREANȚE (rd.04 + 14 + 15)	16	**3.851.033**	**3.847.516**	**3.517**

Exercițiul financiar 2006

lei

Creanțe	Nr. rd.	Sold la sfârșitul anului	Termen de lichiditate	
			sub 1 an	peste 1 an
A	B	1 = 2 + 3	2	3
Creanțe legate de participații	01	0	0	0
Împrumuturi acordate pe termen lung	02	0	0	0
Alte creanțe imobilizate	03	0	0	0
I. CREANȚE DIN ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.01 la 03)	04	**0**	**0**	**0**
Furnizori - debitori	05	941.161	941.161	0
Clienți	06	6.132.093	6.132.093	0
Creanțe – personal și asigurări sociale	07	0	0	0
Impozit pe profit	08	0	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	09	1.015.772	1.015.772	0
Alte creanțe cu statul și instituții publice	10	5.205	5.205	0
Decontări cu grupul și alte creanțe	11	0	0	0
Decontări din operații în participație	12	0	0	0
Debitori diverși	13	58.643	58.643	0
II. CREANȚE DIN ACTIVE CIRCULANTE – TOTAL (rd.05 la 13)	14	**8.152.874**	**8.152.874**	**0**
III. CHELTUIELI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	15	**30.509**	**30.509**	**0**
TOTAL CREANȚE (rd.04 + 14 + 15)	16	**8.183.383**	**8.183.383**	**0**

Exercițiul financiar 2007

lei

Creanțe	Nr. rd.	Sold la sfârșitul anului	Termen de lichiditate	
			sub 1 an	peste 1 an
A	B	1 = 2 + 3	2	3
Creanțe legate de participații	01	0	0	0
Împrumuturi acordate pe termen lung	02	0	0	0
Alte creanțe imobilizate	03	2.111	0	2.111
I. CREANȚE DIN ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.01 la 03)	04	**2.111**	**0**	**2.111**
Furnizori - debitori	05	1.648.541	1.648.541	0
Clienți	06	8.391.109	8.391.109	0
Creanțe – personal şi asigurări sociale	07	0	0	0
Impozit pe profit	08	0	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	09	0	0	0
Alte creanțe cu statul şi instituții publice	10	45.776	45.776	0
Decontări cu grupul şi alte creanțe	11	0	0	0
Decontări din operații în participație	12	0	0	0
Debitori diverşi	13	45.851	45.851	0
II. CREANȚE DIN ACTIVE CIRCULANTE – TOTAL (rd.05 la 13)	14	**10.131.277**	**0**	**0**
III. CHELTUIELI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	15	**26.560**	**0**	**0**
TOTAL CREANȚE (rd.04 + 14 + 15)	16	**10.159.948**	**10.157.837**	**2.111**

Exercițiul financiar 2008

lei

Creanțe	**Nr. rd.**	**Sold la sfârşitul anului**	**Termen de lichiditate**	
			sub 1 an	**peste 1 an**
A	B	1 = 2 + 3	2	3
Creanțe legate de participații	01	0	0	0
Împrumuturi acordate pe termen lung	02	0	0	0
Alte creanțe imobilizate	03	5.523	0	5.523
I. CREANȚE DIN ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL (rd.01 la 03)	04	**5.523**	**0**	**5.523**
Furnizori - debitori	05	6.242.459	6.242.459	0
Clienți	06	10.993.341	10.993.341	0
Creanțe – personal şi asigurări sociale	07	0	0	0
Impozit pe profit	08	0	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	09	0	0	0
Alte creanțe cu statul şi instituții publice	10	0	0	0
Decontări cu grupul şi alte creanțe	11	0	0	0
Decontări din operații în participație	12	0	0	0
Debitori diverşi	13	17.443	17.443	0
II. CREANȚE DIN ACTIVE CIRCULANTE – TOTAL (rd.05 la 13)	14	**17.253.243**	**17.253.243**	**0**
III. CHELTUIELI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	15	**92.803**	**92.803**	**0**
TOTAL CREANȚE (rd.04 + 14 + 15)	16	**17.351.569**	**17.346.046**	**5.523**

Anexa 9

SITUAȚIA DATORIILOR

Exercițiul financiar 2004

lei

Datorii	Nr. rd.	Sold sfârșitul anului (col.2+3+4)	Termen de exigibilitate		
			sub 1 an	1-5 ani	peste 5 ani
A	B	1	2	3	4
Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni	01	0	0	0	0
Credite bancare pe termen lung și mediu	02	0	0	0	0
Credite bancare pe termen lung și mediu nerambursate la scadență	03	0	0	0	0
Credite bancare pe termen scurt	04	2.657.843	2.657.843	0	0
Dobânzi	05	35.640	35.640	0	0
Alte împrumuturi și datorii financiare	06	214.948	0	214.948	0
I. DATORII FINANCIARE ȘI ASIMILATE - TOTAL (rd.1 la 06)	07	**2.908.431**	**2.693.483**	**214.948**	**0**
Furnizori	08	6.581.078	6.581.078	0	0
Clienți-creditori	09	0	0	0	0
Datorii cu personalul și asigurările sociale	10	79.026	79.026	0	0
Impozit pe profit	11	695.908	695.908	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	12	172.323	172.323	0	0
Alte datorii față de stat și instituții publice	13	26.208	26.208	0	0
Decontări cu grupul și alte datorii	14	264.784	264.784	0	0
Creditori diverși	15	6.487	6.487	0	0
II. ALTE DATORII - TOTAL (rd.08 la 15)	16	**7.825.814**	**7.825.814**	**0**	**0**
III. VENITURI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	17	**0**	**0**	**0**	**0**
TOTAL DATORII (rd.07+16+17)	18	**10.734.245**	**10.519.297**	**214.948**	**0**

Exercițiul financiar 2005

lei

Datorii	Nr. rd.	Sold sfârşitul anului (col.2+3+4)	Termen de exigibilitate		
			sub 1 an	1-5 ani	peste 5 ani
A	B	1	2	3	4
Împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni	01	0	0	0	0
Credite bancare pe termen lung şi mediu	02	0	0	0	0
Credite bancare pe termen lung şi mediu nerambursate la scadenţă	03	0	0	0	0
Credite bancare pe termen scurt	04	0	0	0	0
Dobânzi	05	0	0	0	0
Alte împrumuturi şi datorii financiare	06	197.946	141.137	56.809	0
I. DATORII FINANCIARE ŞI ASIMILATE - TOTAL (rd.1 la 06)	07	**197.946**	**141.137**	**56.809**	**0**
Furnizori	08	13.211.696	13.211.696	0	0
Clienţi-creditori	09	294.788	294.788	0	0
Datorii cu personalul şi asigurările sociale	10	182.011	182.011	0	0
Impozit pe profit	11	1.441.442	1.441.442	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	12	0	0	0	0
Alte datorii faţă de stat şi instituţii publice	13	23.945	23.945	0	0
Decontări cu grupul şi alte datorii	14	0	0	0	0
Creditori diverşi	15	0	0	0	0
II. ALTE DATORII - TOTAL (rd.08 la 15)	16	**15.153.882**	**0**	**0**	**0**
III. VENITURI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	17	**0**	**0**	**0**	**0**
TOTAL DATORII (rd.07+16+17)	18	**15.351.828**	**15.295.019**	**56.809**	**0**

Exercițiul financiar 2006

lei

Datorii	Nr. rd.	Sold sfârşitul anului (col.2+3+4)	Termen de exigibilitate		
			sub 1 an	1-5 ani	peste 5 ani
A	B	1	2	3	4
Împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni	01	0	0	0	0
Credite bancare pe termen lung şi mediu	02	0	0	0	0
Credite bancare pe termen lung şi mediu nerambursate la scadență	03	0	0	0	0
Credite bancare pe termen scurt	04	17.680.865	17.680.865	0	0
Dobânzi	05	19.782	18.284	1.498	0
Alte împrumuturi şi datorii financiare	06	171.579	137.359	34.220	0
I. DATORII FINANCIARE ŞI ASIMILATE - TOTAL (rd.1 la 06)	07	**17.872.226**	**17.836.508**	**35.718**	**0**
Furnizori	08	20.103.347	20.103.347	0	0
Clienți-creditori	09	776.775	776.775	0	0
Datorii cu personalul şi asigurările sociale	10	460.772	460.772	0	0
Impozit pe profit	11	1.312.131	1.312.131	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	12	854.045	854.045	0	0
Alte datorii față de stat şi instituții publice	13	43.379	43.379	0	0
Decontări cu grupul şi alte datorii	14	5.335.386	3.954.913	1.380.473	0
Creditori diverşi	15	49.905	49.905	0	0
II. ALTE DATORII - TOTAL (rd.08 la 15)	16	**28.935.740**	**27.555.267**	**1.380.473**	**0**
III. VENITURI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	17	**0**	**0**	**0**	**0**
TOTAL DATORII (rd.07+16+17)	18	**46.807.966**	**45.391.775**	**1.416.191**	**0**

Exercițiul financiar 2007

lei

Datorii	Nr. rd.	Sold sfârșitul anului (col.2+3+4)	Termen de exigibilitate		
			sub 1 an	1-5 ani	peste 5 ani
A	B	1	2	3	4
Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni	01	0	0	0	0
Credite bancare pe termen lung și mediu	02	14.932.981	0	14.932.981	0
Credite bancare pe termen lung și mediu nerambursate la scadență	03	0	0	0	0
Credite bancare pe termen scurt	04	18.415.668	18.415.668	0	0
Dobânzi	05	14.188	8.759	5.429	0
Alte împrumuturi și datorii financiare	06	131.338	70.554	60.784	0
I. DATORII FINANCIARE ȘI ASIMILATE - TOTAL (rd.1 la 06)	07	**33.494.175**	**18.494.981**	**14.999.194**	**0**
Furnizori	08	29.039.837	29.039.837	0	0
Clienți-creditori	09	799.538	799.538	0	0
Datorii cu personalul și asigurările sociale	10	1.672.759	1.672.759	0	0
Impozit pe profit	11	581.803	581.803	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	12	472.902	472.902	0	0
Alte datorii față de stat și instituții publice	13	83.417	83.417	0	0
Decontări cu grupul și alte datorii	14	6.089.036	1.117.818	4.971.218	0
Creditori diverși	15	5.913	5.913	0	0
II. ALTE DATORII - TOTAL (rd.08 la 15)	16	**38.745.205**	**33.773.987**	**4.971.218**	**0**
III. VENITURI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	17	**0**	**0**	**0**	**0**
TOTAL DATORII (rd.07+16+17)	18	**72.239.380**	**52.268.968**	**19.970.412**	**0**

Exercițiul financiar 2007

lei

Datorii	Nr. rd.	Sold sfârșitul anului (col.2+3+4)	Termen de exigibilitate		
			sub 1 an	1-5 ani	peste 5 ani
A	B	1	2	3	4
Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni	01	0	0	0	0
Credite bancare pe termen lung şi mediu	02	14.932.981	0	14.932.981	0
Credite bancare pe termen lung şi mediu nerambursate la scadență	03	0	0	0	0
Credite bancare pe termen scurt	04	18.415.668	18.415.668	0	0
Dobânzi	05	14.188	8.759	5.429	0
Alte împrumuturi şi datorii financiare	06	131.338	70.554	60.784	0
I. DATORII FINANCIARE ŞI ASIMILATE - TOTAL (rd.1 la 06)	07	**33.494.175**	**18.494.981**	**14.999.194**	**0**
Furnizori	08	29.039.837	29.039.837	0	0
Clienți-creditori	09	799.538	799.538	0	0
Datorii cu personalul şi asigurările sociale	10	1.672.759	1.672.759	0	0
Impozit pe profit	11	581.803	581.803	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	12	472.902	472.902	0	0
Alte datorii față de stat şi instituții publice	13	83.417	83.417	0	0
Decontări cu grupul şi alte datorii	14	6.089.036	1.117.818	4.971.218	0
Creditori diverşi	15	5.913	5.913	0	0
II. ALTE DATORII - TOTAL (rd.08 la 15)	16	**38.745.205**	**33.773.987**	**4.971.218**	**0**
III. VENITURI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	17	**0**	**0**	**0**	**0**
TOTAL DATORII (rd.07+16+17)	18	**72.239.380**	**52.268.968**	**19.970.412**	**0**

Exercițiul financiar 2008

lei

Datorii	Nr. rd.	Sold sfârșitul anului (col.2+3+4)	Termen de exigibilitate		
			sub 1 an	1-5 ani	peste 5 ani
A	B	1	2	3	4
Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni	01	0	0	0	0
Credite bancare pe termen lung și mediu	02	32.854.128	9.768.059	23.086.069	0
Credite bancare pe termen lung și mediu nerambursate la scadență	03	0	0	0	0
Credite bancare pe termen scurt	04	14.031.780	14.031.780	0	0
Dobânzi	05	56.320	56.320	0	0
Alte împrumuturi și datorii financiare	06	111.548	48.963	62.585	0
I. DATORII FINANCIARE ȘI ASIMILATE - TOTAL (rd.1 la 06)	07	**47.053.776**	**23.905.122**	**23.148.654**	**0**
Furnizori	08	58.863.663	58.863.663	0	0
Clienți-creditori	09	1.505.883	1.505.883	0	0
Datorii cu personalul și asigurările sociale	10	3.478.172	3.478.172	0	0
Impozit pe profit	11	2.482.728	2.482.728	0	0
Taxa pe valoarea adăugată	12	2.290.453	2.290.453	0	0
Alte datorii față de stat și instituții publice	13	93.507	93.507	0	0
Decontări cu grupul și alte datorii	14	3.345.409	0	3.345.409	0
Creditori diverși	15	363.613	363.613	0	0
II. ALTE DATORII - TOTAL (rd.08 la 15)	16	**72.423.428**	**69.078.019**	**3.345.409**	**0**
III. VENITURI ÎNREGISTRATE ÎN AVANS	17	**0**	**0**	**0**	**0**
TOTAL DATORII (rd.07+16+17)	18	**119.477.204**	**93.363.088**	**26.494.063**	**0**

Asist.univ.dr. Doina Păcurari

Absolventă a Facultății de Electronică şi Telecomunicații la Institutul Politehnic Bucureşti în anul 1985 şi a Facultății de Ştiințe, specializarea Contabilitate şi Informatică de Gestiune, la Universitatea din Bacău în anul 2004.

În anul 2006 a absolvit cursul de master în specializarea Management financiar-contabil la Facultatea de Contabilitate şi Informatică de Gestiune din cadrul Universității George Bacovia din Bacău iar în anul 2009 a obținut titlul de doctor în Economie, specializarea Contabilitate, la Academia de Studii Economice din Bucureşti.

Este membră a Corpului Experților Contabili şi Contabililor Autorizați din România, în calitate de expert contabil şi membră a Federației Internaționale de Fiscalitate, filiala România.

A publicat, în calitate de unic autor sau coautor, trei cărți şi numeroase articole de specialitate în reviste recunoscute în țară şi în străinătate.

Economica

30

ISBN 973-702-727-2